

Нийл Геймън
Американски богове

Призив и предупреждение към пътешествениците

Това е белетристична творба, а не пътеводител. В нея географията на Съединените американски щати не е изцяло плод на въображението: много от забележителностите в книгата могат да се посетят, пътеките в нея могат да се извървят и пътищата – да се нанесат върху картата; аз обаче съм си позволявал и волности. По-малко, отколкото вероятно предполагате, но все пак волности.

Нито съм искал, нито съм получавал разрешение да използвам реално съществуващи места, които присъстват в разказа: очаквам собствениците на Каменния град и на Къщата върху скалата, както и ловците, собственици на мотела в центъра на Щатите, да се изненадат точно както всички останали, че имотите им се появяват тук.

Не съм посочил къде точно се намират много от местата в книгата, например град Лейксайд и фермата с ясена на един час път южно от Блуксбърг. Ако искате, можете да ги потърсите. Дори е възможно да ги намерите.

Освен това се разбира от само себе си, че в книгата всички хора, живи, мъртви и всякакви други, са измислени или са вместени в измислена среда. Истински са само боговете.

Посвещавам на приятелите Кати Акър и Роджър Зелазни,
които вече ги няма, с цялото многоточие между това

ПЪРВА ЧАСТ СЕНКИ

Винаги ме е занимавал един въпрос: какво става с бесовете, когато преселниците напускат родината си. Американците от ирландски произход си спомнят за своите елфи¹, американците, дошли от Норвегия – за нисите², американците с гръцко потекло – за върколаците, но само във връзка със събития, станали в старото им отечество. Когато веднъж попитах защо тези бесове не се срещат в Америка, ми отвърнаха през смях: „Страх ги е да прекосят океана, прекалено далеч е“, и посочиха, че Христос и апостолите така и не са дошли в Америка.

Ричард Дорсън³,

„Теория за възникването на американския фолклор“,
в „Американският фолклор и историкът“,
Издателство на Чикагския университет, 1971 г.

Глава 1

Границите на нашата държава ли, господине? О, на север ние граничим със северното сияние, на изток – с изгряващото слънце, на юг – с цяло шествие от равноденствия, и на запад – с Деня на Страшния съд.

„Американски шеги, събрани от Джо Милър“

Шадоу⁴ беше лежал в затвора три години. Беше доста едър, имаше вид на човек, с когото по-добре да си нямаш взимане-даване, затова най-големият му проблем бе как да убива времето. Поддържаше се във форма, усвояваше фокуси с монети и често мислеше колко много обича жена си.

Най-хубавото – според Шадоу може би единственото хубаво нещо

-
1. В митологията на германските народи духове, които се делят на добри и лоши. – Б. пр.
  2. В норвежката митология дребно човекоподобно същество, изобразявано като умален Дядо Коледа. – Б. пр.
  3. Ричард М. Дорсън (1916–1981), американски историк, един от родоначалниците на фолклористиката в САЩ. – Б. пр.
  4. Букв. „Сянка“ (англ.). – Б. пр.

– на това да лежиш в затвора бе чувството на облекчение. Чувството, че не може да паднеш по-ниско и че си слязъл на дъното. Не се притесняваше, че могат да го заловят, защото вече го бяха заловили. Не се плашеше какво ще му донесе бъдещето, защото миналото вече му го беше донесло.

Беше стигнал до извода, че не е важно дали си извършил онова, заради което са те осъдили. От опит се бе убедил, че всеки, когото срещаше в затвора, е обиден от нещо: винаги имаше нещо, което властите не бяха разбрали, нещо, за което твърдяха, че си извършил, макар че ти изобщо не си го правил, а и да си го направил, не е било точно така, както твърдят те. Важното бе, че са те хванали.

Беше го забелязал през първите няколко дни, когато всичко, от жаргона до гадната храна, беше ново. Въпреки неудобствата и вцепняващия ужас да лежиш в затвора Шадоу изпитваше огромно облекчение.

Опитваше се да не говори прекалено много. Някъде в средата на втората година изложи теорията си пред своя съкилиник Лайсмит⁵, по прякор Тъжня, дребен мошеник родом от Минесота.

Върху устните му, целите в белези, се появи усмивка.

– Да – рече той. – Така е. Още по-хубаво е, ако си осъден на смърт. Точно тогава си спомняш вицовете как на някой му надянали примката и той си изул сандалите, понеже приятелите все му повтаряли, че ще си умре със сандали.

– Това виц ли е? – попита Шадоу.

– Че какво друго да е! Обеснически хумор. Най-добрият.

– Кога за последно са обесили някого в този щат? – рече Шадоу.

– Откъде да знам? – Лайсмит бръснеше оранжеворусата си коса и се виждаха гънките върху черепа му. – Но да ти кажа, според мен страната ни е започнала да се проваля, когато са престанали да бесят хора. Няма ги вече обесническите вицове. И майтапи.

Шадоу сви рамене. Не виждаше нищо романтично в смъртното наказание.

Реши, че ако не си осъден на смърт, затворът в най-добрия случай е временна отсрочка от живота – по две причини. Първо, животът се промъква и в затвора. Винаги има къде да паднеш още по-ниско. Животът продължава. И второ, ако си излежаваш кротко присъдата, все някой ден ще се видят принудени да те пуснат на свобода.

В началото Шадоу не мислеше за това – то нямаше да стане скоро.

5. Букв. „Лъжесмит“ (англ.). – Б. пр.

После то се превърна в далечен лъч на надежда и той се научи да си повтаря, че „и това ще мине и ще замине“ и тая гадост – затворът, както всяка друга гадост, ще остане в миналото. Един прекрасен ден вълшебната врата ще се отвори и Шадоу ще излезе през нея. Ето защо задраскаше дните в календара „Пойните птици на Северна Америка“, единствения, който се продаваше в затворническата лавка, и слънцето залязваше, а Шадоу не го виждаше, и слънцето изгряваше и той пак не го виждаше. Разучаваше фокуси с монети, обяснени в книга, която бе намерил в пущинака на затворническата библиотека, усвояваше ги и си съставяше наум списъци на онова, което ще направи, щом излезе от затвора.

Списъците на Шадоу ставаха все по-къси и къси. След две години ги беше свел до три неща.

Първо, щеше да се изкъпе. Да се кисне дълго и сериозно във вана със сапунени мехурчета. И да чете вестник или може би да не чете. Някои дни му се искаше да чете, други – не.

Второ, щеше да се подсуши с хавлиената кърпа и да си сложи халат. Може би и пантофи. Това с пантофите му харесваше. Ако пушеше, сигурно вече щеше да е минал на лула; той обаче не пушеше. Щеше да вдигне на ръце жена си („Палето ми! Какви ги *правиш*“, щеше да изпищи тя уж ужасена, а всъщност много щастлива). Щеше да я занесе в спалнята и да затвори вратата. Ако огладнееха, щяха да си поръчат пица.

Трето, два-три дни по-късно, когато с Лора излезеха от спалнята, Шадоу щеше да се постарее, докато е жив, да не привлича вниманието и да не си създава неприятности.

– И тогава ще се чувстваш щастлив ли? – попита Лайсмит, по прякор Тъжня.

Онзи ден работеха в затворническия цех, сглобяваха хранилки за птици, което не бе кой знае колко по-интересно от това да слагат печати на регистрационни номера за автомобили.

– Не наричай никого щастлив, докато не умре – каза Шадоу.

– Херодот – рече Тъжня. – Ей. Схватлив си.

– Кой е тоя Херодот? – намеси се Бижутера, после сложи страничните прегради на хранилката за птици и я подаде на Шадоу, който ги пристегна здраво с винтовете.

– Един мъртъв грък – отговори той.

– Последното ми гадже беше гъркиня – съобщи Бижутера. – Само какви лайна ядяха у тях! Няма да повярвате. Например ориз в листа. Ей такива дивотии.

Бижутера беше с размерите и формата на автомат за кока-кола, със сини очи и коса, толкова руса, че чак изглеждаше бяла. Беше смазал от бой някакъв тип, допуснал грешката да опипа гаджето му в бара, където то танцувало. Бижутера му скочил. Приятелите на онзи повикали ченгелата, те задържали Бижутера и го проверили дали има досие, при което се установило, че преди година и половина е трябвало да полага общественополезен труд, а се е укрил.

– Какво според теб трябваше да направя? – попита възмутен Бижутера, след като разказа на Шадоу цялата тъжна история. – Казах му, че това ми е гаджето. Нима трябваше да го оставя да проявява такова неуважение към мен? А? Опипа я цялата.

– Обясни им го – беше отговорил Шадоу и не бе добавил нищо повече.

Съвсем в началото бе научил едно: в затвора си излежаваш своята присъда. Не ти трябва да излежаваш и чужди.

Не си навличай неприятности. Излежавай си своята присъда.

Лайсмит му беше дал опърпано евтино издание на „История“ на Херодот.

– Не е скучно. Страхотно е – каза му, когато Шадоу възропта, че не си падал по четенето. – Първо я прочети и после ще ми кажеш, че е страхотна.

Шадоу беше направил физиономия, но разлисти книгата и не усети кога се е зачел.

– Гръцка му работа – подметна погнусен Бижутера. – И онова, дето го разправят за тях, изобщо не е вярно. Когато се опитах да й го вкарам на моята отзад, щеше за ми избоде очите.

Един ден най-неочаквано преместиха Лайсмит. Той остави на Шадоу своя екземпляр на Херодот. Между страниците беше скрита монета от пет цента. Монетите се внасяха контрабандно: можеш да изтъниш о камъка ръбовете и при сбиване да разрежеш нечие лице. На Шадоу не му трябваше оръжие, той просто искаше да си намери някакво занимание за ръцете.

Не беше суеверен. Вярваше само в онова, което можеше да види. Въпреки това през онези последни седмици усещаше как над затвора е надвиснала беда, точно както я бе предусетил в дните преди обира. Присвиваше го под лъжичката и той си внушаваше, че просто го е страх да се върне в света навън. Но не беше сигурен. Беше изпаднал в параноя, по-силна от друг път, а в затвора параноята обикновено е голяма и всъщност е умението да оцеляваш. Шадоу беше по-потаен, по-

призрачен от когато и да било. Забеляза, че следи движенията на надзирателите и на другите затворници и се опитва да разбере по тях какво точно ще го сполети – а бе сигурен, че ще го сполети нещо лошо.

Месец преди деня, когато трябваше да го пуснат на свобода, Шадоу седеше в леденостуден кабинет, пред нисък мъж с виненочервено родилно петно на челото. Делеше ги писалището, мъжът беше отворил пред себе си досието на Шадоу и държеше евтина химикалка. Краят ѝ беше силно изгризан.

– Студено ли ви е, Шадоу?

– Да – отговори той. – Малко.

Мъжът сви рамене.

– Такъв е редът – рече той. – Пускат парното чак на първи декември. И го спират на първи март. Не съм аз човекът, който пише правилата. – Той прокара показалец по листа хартия, прихванат с телбод отляво вътре в папката. – На трийсет и две години ли сте?

– Да, господине.

– Изглеждате по-млад.

– Живея здравословно.

– Тук пише, че сте били образцов затворник.

– Извлякох си поука, господине.

– Дали?

Мъжът се вторачи в Шадоу, родилното петно върху челото му слезе по-надолу. Шадоу реши да сподели с него някои от теориите си за затвора, но се отказа. Само кимна и се постара да изглежда достатъчно разкаян.

– Тук, Шадоу, пише, че имате жена.

– Да. Лора.

– Как вървят нещата там?

– Не мога да се оплача. Винаги, когато можеше, жена ми ми идваше на свиждане – не е никак близо. Пишем си и при възможност аз ѝ се обаждам.

– Жена ви къде работи?

– В една туристическа агенция. Праща хората по света.

– Как се запознахте?

Шадоу недоумяваше защо онзи го пита. Понечи да каже, че не му влиза в работата, сетне отговори:

– Беше най-добрата приятелка на жената на най-добрия ми приятел. Те ни запознаха. Харесахме се.

– И си имате работа?

– Да, господине. Моят приятел Роби, същият, за когото вече ви споменах, има фитнесзала – „Фермата за мускули“, – навремето бях инструктор там. Той ми каза, че старата работа ме чакала.

Вдигна се вежда.

– Виж ти!

– Разправя, че според него съм щял да привличам много клиенти. Да върна някои от старите и да привлеча бяячите, които искат да станат още по-големи бяячи.

Мъжът като че ли остана доволен. Загриза края на химикалката, после обърна листа хартия.

– Какво мислите за извършеното от вас закононарушение? Шадоу вдигна рамене.

– Сглупих – рече той и беше искрен.

Мъжът с родилното петно въздъхна. Отбеляза с чавки няколко от редовете във формуляра. После разлисти книгата в досието на Шадоу.

– Как ще се приберете? – попита той. – С „Грейхаунд“⁶ ли?

– Със самолет. Хубаво е да имаш жена, която работи в туристическа агенция.

Мъжът се свъси и родилното петно се нагъна.

– Пратила ви е билет ли?

– Не е нужно. Само ми съобщи номера. Билетът е електронен. Трябва само да се явя след един месец на летището, да покажа документ за самоличност и готово!

Мъжът кимна, записа си за последно нещо, после затвори папката и остави химикалката. Върху сивото бюро се отпуснаха две бледи ръце, които приличаха на розови зверчета. Мъжът доближи длани, направи колибка с показалците и погледна Шадоу със сълзящи кафяви очи.

– Късметлия сте – рече мъжът. – Имате при кого да се върнете, имате и работа. Можете да загърбите миналото. Разполагате с още един шанс. Възползвайте се максимално от него.

Не протегна ръка да се здрависа с Шадоу, когато той стана да си върви – не че Шадоу го очакваше.

Най-тежка беше последната седмица. В някои отношения бе по-тежка от трите години, взети заедно. Шадоу се питаше дали не е от времето: потискащо, тихо и студено. Имаше чувството, че се задава буря, тя обаче така и не се разрази. Тресеше го, побиваха го тръпки,

---

6. Една от най-големите американски фирми за автобусни превози. Букв. „Хрътка“ (англ.) – Б. пр.

присвиваше го под лъжичката, усещаше, че нещо се е объркало безвъзвратно. Вятърът беснееше във на двора. На Шадоу му се струваше, че мирише на сняг.

Звънна на жена си за нейна сметка. Знаеше, че за всяко обаждане от затворнически апарат телефонните компании взимат по три долара отгоре. Беше решил, че именно заради това телефонистките са толкова учтиви с хората, които се обаждат от затвора: знаеха, че точно те им плащат заплатите.

– Имам някакво странно чувство – обясни той на Лора. Това не беше първото, което ѝ каза. Първото беше: „Обичам те“, защото е хубаво да го казваш, ако го чувстваш, а Шадоу наистина обичаше жена си.

– Здравей – отвърна Лора. – И аз те обичам. Какво странно чувство?

– Не знам – каза Шадоу. – Сигурно е от времето. Все ми се струва, че ако излезе буря, всичко ще се оправи.

– Тук е хубаво – каза жена му. – Листата още не са опаднали съвсем. Ако не излезе буря, и ти ще ги видиш, когато се прибереш.

– Пет дни – рече Шадоу.

– Още сто и двамайсет часа, и си идваш – каза Лора.

– При теб всичко наред ли е? Нали нямаш неприятности?

– Всичко е наред. Довечера ще се видя с Роби. Подготвяме ти купон за добре дошъл. Изненада.

– Купон изненада ли?

– Ами да. Ти не знаеш нищо, чу ли?

– Нищичко.

– Такъв те обичам – рече тя.

Шадоу усети, че се усмихва. Беше в затвора вече три години, а Лора още знаеше как да го разсмее.

– Обичам те, мила – каза ѝ.

– И аз те обичам, Пале – отвърна Лора. Шадоу затвори.

Когато се ожениха, Лора му каза, че искала да си вземе кученце, но хазяинът им напомни, че според условията в договора нямали право да държат домашни любимци. „Ей! – беше възкликнал Шадоу. – Аз ще ти бъда куче. Какво искаш да правя? Да ти ръфам пантофите? Да ти пикая на пода в кухнята? Да те ближа по носа? Да те душа между краката? А на бас, че зная да правя всичко, каквото прави и едно куче!“ После я беше грабнал, сякаш е лека като перце, бе започнал да ѝ ближе носа и я понесъл към леглото, а тя се превиваше от смях и пищеше.

В затворническата столова при Шадоу бавно дойде Сам Фе-тишър,

усмихна се и показа старите си зъби. Седна до него и започна да яде макароните със сирене.

– Трябва да поговорим – рече му.

Беше един от най-черните мъже, които Шадоу бе виждал. Можеше да е на шейсет години. Или на осемдесет. Но Шадоу бе срещал и трийсетгодишни наркомани, които изглеждаха по-стари от Сам Фетишър.

– Хм? – рече Шадоу.

– Задава се буря – заяви Сам.

– И на мен така ми се струва – отвърна Шадоу. – В скоро време сигурно ще завали сняг.

– Не такава буря. По-голяма. От мен да го знаеш, момче, когато дойде голямата буря, е за предпочитане да бъдеш тук, отколкото навън.

– Излежах си присъдата – заяви Шадоу. – В петък си тръгвам.

Сам Фетишър го изгледа.

– Откъде си? – попита той.

– От Игъл Пойнт⁷. Щата Индиана.

– На друг ги разправяй тия – рече Сам Фетишър. – Питам те откъде си родом. Откъде са вашите?

– От Чикаго – отговори Шадоу.

Като малка майка му бе живяла там, пак там беше и умряла – преди половин живот.

– Както ти казах. Задава се голяма буря. Сниши се, Шадоу. Нещо като... как им се вика на ония неща, върху които се крепят континентите? Плочи ли?

– Тектонични плочи ли? – започна да налучква Шадоу.

– Точно така. Тектонични плочи. Щом те се размърдат, Северна Америка ще се блъсне в Южна, едва ли изгаряш от желание да си по средата. Чаткаш ли?

– Не.

Едното кафяво око се затвори в бавно намигане.

– Ей, после да не кажеш, че не съм те предупредил – рече Сам Фетишър и лапна лъжица тресяща се буца оранжев крем малеби.

– Няма.

Шадоу прекара нощта в нещо като просъница: ту се унасяше, ту пак се будеше и слушаше как новият му съкилийник сумти и похърква на нара долу. През няколко килии някакъв виеше, стенеше и ревеше като звяр, от време на време някой се провикваше да млъкнел. Шадоу се

---

7. Букв. „Орлов нос“ (англ.). – Б. пр.

опита да не слуша. Остави празните минути да го заливат, самотни и мудни.

Още два дни. Четирийсет и осем часа, които започнаха с овесена каша, със затворническо кафе и с надзирател на име Уилсън, който по-тупа по рамото Шадоу по-силно, отколкото се налагаше, и му каза:

– Шадоу? Насам.

Шадоу провери съвестта си. Беше чиста, но както той вече бе установил, в затвора това съвсем не означаваше, че не си зага-зил яко. Дватамата вървяха, общо взето, един до друг, стъпките им кънтяха по метала и цимента.

Шадоу усети на гръкляна си вкуса на страха, горчив като вчерашно кафе. Лошото се случваше...

Някъде в главата му се обади глас, прошепнал, че ще му лепнат още една година към присъдата, ще го пратят в карцера, ще му отсекат ръцете, ще му отсекат главата. Той си каза, че съвсем е изглупял, ала сърцето му бумкаше така, сякаш всеки момент щеше да изскочи от гърдите.

– Не те разбирам, Шадоу – каза Уилсън, докато вървяха.

– Какво не разбирате, господин надзирателю?

– Теб. Прекалено кротък си. Прекалено учтив. Изчакваш като старците, а си на колко? На двайсет и пет? На двайсет и осем?

– На трийсет и две, господин надзирателю.

– И какъв си? Латиноамериканец? Циганин?

– Поне аз не знам да съм такъв. Но е възможно.

– Или пък имаш негърска кръв. Имаш ли негърска кръв, Шадоу?

– Възможно е, господин надзирателю.

Шадоу вървеше изправен и гледаше право напред – нямаше да допусне този да го извади от равновесие.

– Така ли? Е, при всички положения ме плашиш. – Уилсън беше с пясъчноруса коса, с пясъчнорусо лице и пясъчноруса усмивка. – Напускаш ни скоро.

– Надявам се, господин надзирателю.

Минаха през две-три проверки. Всеки път Уилсън показваше служебната си карта. Качиха се по някакви стълби и застанаха пред кабинета на директора на затвора. На вратата с черни букви беше написано името му – Дж. Патерсън, – отстрани на вратата имаше мъничък светофар.

Светеше червено.

Уилсън натисна едно копче под светофара.

Две-три минути стояха в мълчание. Шадоу се опита да си внуши, че всичко е наред и в петък сутринта той ще се качи на самолета за Игъл Пойнт, но сам не си повярва.

Червената светлина угасна, светна зелената и Уилсън отвори вратата. Влязоха вътре.

През последните три години Шадоу беше виждал няколко пъти директора. Веднъж той бе развеждал из затвора някакъв политик. Друг път затворниците се бяха разбунтували и той им беше говорил на групи от по сто души – беше им обяснил, че затворът е пренаселен и понеже и за напред ще си остане такъв, е по-добре да свикват.

Отблизо Патерсън изглеждаше по-зле. Лицето му беше продълговащо, прошарената му четинеста коса бе подстригана късо като на военен. Той миришеше на евтин одеколон. Зад него имаше лавица с книги, в заглавията на всички присъстваше думата „Затвор“, писалището бе безупречно чисто и празно, ако не се брояха телефонът и настолният календар с откъсващи се листове и с карикатури от „Далечната страна“⁸. В дясното ухо на директора имаше слухово апаратче.

– Заповядай, седни.

Шадоу седна. Уилсън застана зад него. Директорът издърпа едно чекмедже, извади папка и я сложи върху писалището.

– Тук пише, че си осъден на шест години за въоръжено нападение и побой. Излежал си три години. Трябваше да те пуснем в петък.

Трябваше ли? Шадоу усети как го присвива под лъжичката. Запита се колко ли още ще се наложи да лежи в затвора – една година? Две? Всичките три? Единственото, което каза, бе:

– Да, господин директоре. Патерсън навлажни устни.

– Какво каза?

– Казах: „Да, господин директоре“.

– Шадоу, ще те пуснем днес следобед. Ще излезеш на свобода два-три дни по-рано. – Шадоу кимна и зачака лошото. Директорът погледна документа върху писалището. – Това тук пристигна от болница „Джонсън“ в Игъл Пойнт... Жена ти. Починала е днес призори. Автомобилна катастрофа. Моите съболезнования.

Шадоу кимна още веднъж.

Уилсън го отведе обратно в килията, без да казва нищо. Отключи вратата и го вкара вътре. После рече:

– Това е от ония добри новини, дето не знаеш дали е добра новина,

8. Поредица карикатури на Гари Ларсън (р. 1950). – Б. Бр.

или е лоша шега, нали? Добрата новина е, че те пускаме по-рано на свобода, лошата, че жена ти е умряла.

И се засмя, сякаш наистина е много смешно. Шадоу не каза нищо.

Събра си вдървено багажа, повечето вещи раздаде. Остави Херодот на Тъжния и книгата с фокусите с монети и макар и да му докривя, не взе и гладките метални кръгчета, които бе изнесъл тайно от работилницата и които му бяха заменяли монетите. Навън щеше да има монети, истински монети. Обръсна се. Облече цивилни дрехи. Мина през една, после през още и още врати, знаеше, че никога вече няма да се върне през тях, и Усети вътре в себе си празнота.

От сивото небе бе завалил дъжд, вледеняващ дъжд. По лицето го жилеха топчета лед, от дъжда тънкото му яке подгизна, докато вървяха към жълтия автобус, който навремето бе превозвал ученици и с който сега щяха да ги откатат до най-близкия град.

Докато се качат, станаха вир-вода. Осем души си тръгнаха. Хиляда и петстотин оставаха зад решетките. Шадоу се качи в автобуса и докато пуснат отоплението, го втресе. Не знаеше какво ще прави, къде ще отиде сега.

Главата му най-неочаквано се изпълни с призрачни образи. Във въображението си Шадоу напускате друг затвор – много отдавна.

Твърде дълго го бяха държали затворен в помещение без светлина: брадата му бе сплъстена, косата му беше станала на валмо. Надзирателите го бяха превели надолу по сиво каменно стълбище и оттам във вътрешен двор, пълен с ярко оцветени неща, с хора и предмети. Беше пазарен ден и той бе зашеметен от шума и цветовете: присвиваше очи срещу слънчевата светлина, изпълнила двора, и усещаше миризмата на соления влажен въздух и всички прекрасни неща по площада; отляво слънцето блестеше откъм водата...

Автобусът се разтресе и спря на червен светофар.

Вятърът виеше из автобуса, чистачките свистяха тежко напред-назад по предното стъкло и размазваха града на червено-жълто неоново мокро петно. Беше ранен следобед, а през стъклото сякаш се виждаше нощ.

– Мамка му – изруга мъжът на седалката до Шадоу, избърса с ръка влагата по прозореца и се взря в мокрия силует, бързащ по тротоара. – Маце!

Шадоу преглътна. Хрумна му, че още не е плакал – всъщност не бе усетил нищо. Никакви сълзи. Никаква скръб. Нищо.

Усети, че си мисли за един тип, Джони Ларч, негов съкилий-ник от

самото начало, който му беше разказал как навремето го пуснали след пет години зад решетките: имал сто долара и билет за Сиатъл, където живеела сестра му.

Джони Ларч отишъл на летището и подал билета на жената зад гишетото, а тя му поискала шофьорската книжка⁹.

Той ѝ я показал. От две-три години била невалидна. Жената му обяснила, че с нея не може да удостовери самоличността си.

Ларч ѝ отвърнал, че дори и да била невалидна като шофьорска книжка, пак си била валидна като документ за самоличност и изобщо кой според нея бил на снимката, да не би някой друг?

Жената отговорила, че ще му бъде признателна, ако не ѝ крещи.

Ларч казал да му даद्या скапаната бордна карта, защото в противен случай щяла да съжалява и той нямало да допусне да се отнася с такова неуважение към него. В затвора не позволяваш да ти се присмиват в лицето.

Тогава жената натиснала някакво копче и след малко се появили хора от охраната на летището, които се опитали да убедят Джони Ларч да си тръгне с добро; той обаче нямал намерение да си тръгва и избухнал нещо като скандал.

Резултатът от всичко това бил, че Джони Ларч така ѝ не стигнал до Сиатъл и прекарал следващите два-три дни по кръчмите на града, а когато стоте долара заминали, обрал с детско пистолетче някаква бензиностанция, за да има пари за пиене, и накрая ченгетата го задържали, защото пикаел на улицата. Доста бързо се озовал отново зад решетките – да си излежи остатъка от присъдата и още малко отгоре заради оная история с бензиностанцията.

Според Джони Ларч поуката от всичко това била: никога не се заяждай с хора, които работят по летищата.

– Сигурен ли си, че не става въпрос за нещо от рода на: „Поведение, което е приемливо в по-особена среда, например в затвор, може да бъде неприемливо и дори да ти навреди, ако го приложиш извън такава среда?“ – попита Шадоу, след като Джони Ларч му разказа за патилата си.

– Не, чуй ме, мой човек, от мен да го знаеш – възрази Джони Ларч, – не се заяждай с ония по летищата.

При този спомен Шадоу се подсмихна. Шофьорската му книжка беше валидна още няколко месеца.

---

9. В САЩ шофьорските книжки служат като документ за самоличност. – Б. пр.

– Автогарата! Всички да слизат!

Сградата миришеше на пикоч и на прокиснала бира. Шадоу се качи на едно такси и каза на шофьора да го закара на летището. Обеща да му даде пет долара отгоре, ако го направи в мълчание. Пристигнаха за двайсет минути, през които шофьорът не каза и дума.

После Шадоу тръгна бавно през ярко осветеното летище.

Притесняваше се заради тоя електронен билет. Знаеше, че има билет за петък, не знаеше обаче дали е валиден и за този ден. Всичко електронно му се струваше някакво вълшебство, което след миг може да се изпари.

Все пак носеше портфейла си, който бе у него за пръв път от три години; вътре имаше няколко невалидни кредитни карти и една на „Виза“, която за негова приятна изненада изтичаше чак в края на януари. Шадоу имаше и номера на резервацията. Освен това си даде сметка, че има и увереността, че стига да се прибере, всичко ще е наред. Лора отново ще е жива. Може би беше някакъв номер, за да го измъкнат няколко дни по-рано? Или просто бе станала грешка: от смачкания автомобил на магистралата са извадили трупа на друга Лора Мун¹⁰.

Отвън, през прозорците-стени на летището проблесна светкавица. Шадоу усети, че е затаил дъх и чака. Далечен тътен на гръмотевица. Пое си дъх.

Изад гишето го погледна уморена бяла жена.

– Здравейте – поздрави Шадоу. „Вие сте първата непозната жена от плът и кръв, с която разговарям от три години“. – Имам електронен билет. Трябваше да пътувам в петък, но се налага да го направя днес. Смъртен случай в семейството.

– Хм. Моите съболезнования. – Жената тракна нещо на клавиатурата, погледна екрана, пак тракна нещо. – Всичко е наред. Сложих ви в самолета в три и половина. Заради бурята може да има закъснение, следете таблото. Имате ли багаж за предаване?

Той вдигна малкия сак.

– Това мога и да не го предавам, нали?

– Да – потвърди жената. – Вземете го със себе си. Имате ли документ за самоличност със снимка?

Шадоу ѝ показа шофьорската си книжка.

Летището не беше голямо, но той се изуми колко много хора се разхождат, просто си се разхождат из него. Загледа как си слагат нехайно

---

10. Букв. „Луна“ (англ.) – Б. пр.

на пода саковете, забеляза как пъхат портфейлите в задните си джобове, видя как оставят дамските си чанти без надзор под столовете. Точно тогава си спомни, че вече не е в затвора.

Имаше половин час, докато ги повикат за самолета. Шадоу си купи пица и си опари устната с горещия кашкавал. Прибра си рестото и отиде на телефонните автомати. Обади се на Роби във „Фермата за мускули“, но чу телефонния секретар.

– Ей, Роби – подхвана Шадоу. – Казаха ми, че Лора била мъртва. Пуснаха ме по-рано. Идвам си.

И тъй като хората все пак правят грешки, той се бе убеждавал в това, звънна и вкъщи и заслуша гласа на Лора.

– Здравейте – каза тя. – В момента не съм у дома или не мога да вдигна. Оставете съобщение и ще ви се обадя. *Приятен ден!*

Шадоу не намери сили да остави съобщение.

Седна на един пластмасов стол при изхода и стисна сака толкова силно, че чак го заболя ръката.

Мислеше си за първия път, когато видя Лора. Тогава не знаеше дори как се казва. Тя беше приятелка на Одри Бъртън. Шадоу седеше заедно с Роби в едно сепаре в „Чи-Чи“, когато Лора влезе в заведението – вървеше една-две крачки зад Одри и Шадоу се усети, че се е загледал в нея. Беше с дълга кестенява коса и очи, толкова сини, та той погрешно отсъди, че е с цветни контактни лещи. Тя си поръча ягодово дайкири и настоя Шадоу да го опита, а после, когато той отпи, се засмя.

Лора обичаше другите да опитват онова, което опитва тя.

Онази вечер Шадоу я целуна за „лека нощ“, усети вкуса ѝ като на ягодово дайкири и оттогава не му се бе приисквало нито веднъж да целуне друга.

Някаква жена обяви, че пътниците от самолета на Шадоу трябва да се явят на изхода, и най-напред повикаха неговия ред. Той беше чак накрая, мястото до него беше свободно. Дъждът не спираше да барабани отстрани по самолета и Шадоу изпита чувството, че от небето малки деца ги замерват с шепи сух грах.

Докато излитаха, заспа.

Беше на тъмно място и нещото, което го гледаше, беше с отвратителна космата глава на бизон и с огромни влажни очи. Тялото беше като на мъж, лъскаво, мазно и гладко.

– Задават се промени – заяви бизонът, без да мърда устни. – Има решения, които трябва да се вземат.

По мокрите стени на пещерата трепкаше светлината на огън.

– Къде съм? – попита Шадоу.

– Вътре в земята и под земята – отговори мъжът-бизон. – Намираш се там, където чакат забравените. – Очите му приличаха на течни черни топчета, гласът му бе тътен, долетял изпод света. И миришеше на мокра крава. – Вярвай – прикани тътнещият глас. – Ако искаш да оцелееш, трябва да вярваш.

– В какво да вярвам? – попита Шадоу. – В какво трябва да вярвам?

Мъжът-бизон, се взря в него; беше надвиснал над него, очите му бяха пълни с огън. Отвори бизонската си уста, по която бе полепнала пяна, и отвътре тя беше червена от пламъците, които пламтяха в него, под земята.

– Във *всичко* – ревна мъжът-бизон.

Светът се наклони и се завъртя, Шадоу отново беше в самолета, който обаче продължи да се накланя. Някаква жена отпред изпищя плахо.

Около самолета блесна ослепителна светкавица. Капитанът съобщи по уредбата, че ще се опита да набере височина, за да се измъкне от бурята.

Самолетът потрепери и се разтресе и някак между другото, съвсем невъзмутимо, Шадоу се запита дали ще умре. Реши, че е възможно, но е малко вероятно. Извърна се към илюминато-ра и загледа как светкавицата озарява хоризонта.

После пак се унесе, присъни му се, че отново е в затвора и докато чакат на опашката в столовата, Тъжния му прошепва, че някой е сключил договор за живота му, но че Шадоу не може да разбере кой и защо, а когато се събуди, вече кацаха.

Той слезе с неуверена стъпка от самолета и примига, за да се разсъни.

Помисли, че всички летища си приличат. В който и град да се намираш, летището си е летище: фаянсови плочки и коридори, и тоалетни, и изходи, и будки за вестници, и флуоресцентна светлина. Това летище приличаше на всички останали. Лошото бе, че не беше летището, на което Шадоу отиваше. Това тук беше голямо, с прекалено много хора и прекалено много изходи.

– Извинявайте, госпожо!

Жената вдигна очи от листовете пред нея.

– Да?

– Това тук кое летище е?

Тя го погледна озадачена: явно се опитваше да разбере дали Шадоу

се шегува. После каза:

– Сейнт Луис.

– Мислех, че самолетът е за Игъл Пойнт.

– Беше за там. Заради бурите му промениха курса. Не ви ли съобщиха?

– Може и да са съобщили. Бях заспал.

– Отидете ето там, при онзи мъж с червеното сако.

Мъжът бе висок почти колкото Шадоу, приличаше на бащата от някой сапунен сериал от седемдесетте: тракна нещо на компютъра и каза на Шадоу да тича – *наистина да тича!* – към изхода в другия край на залата.

Шадоу хукна през летището, но когато отиде при изхода, вратата вече беше затворена. Той загледа през огледалното стъкло как самолетът се отдалечава по пистата.

Жената на гише „Справки“ (ниска и мургава, с бенка отстрани на носа) се посъветва с друга жена и се обади някъде по телефона („Не, с този не става. Току-що отмениха полета“), после написа друга бордна карта.

– С този ще стигнете – обясни му тя. – Ще се обадим на изхода и ще кажем, че отивате.

Шадоу се почувства като грахово зърно, подмятано между три чаши, или като карта в колода, която разбъркват. Пак хукна през летището и накрая се озова почти там, откъдето беше влязъл.

Дребничкият мъж на изхода взе бордната му карта.

– Чакаме ви – доверително му каза той и откъсна края на бордната карта, върху която бе написано мястото на Шадоу – 17 Г.

Той забърза към самолета; затвориха вратата след него.

Мина през първа класа, там имаше само четири места, три от които бяха заети. Братият мъж в светлия костюм, който седеше до празното място най-отпред, се усмихна, когато Шадоу се качваше на самолета, и докато той минаваше покрай него, вдигна китка и почука по часовника си.

„Да, да, заради мен закъснявате – помисли Шадоу. – Дано това е най-голямата ви грижа“.

Докато вървеше към дъното на салона, самолетът му се видя Доста пълен. Всъщност установи, че няма нито едно празно място, а на 17 Г седеше жена на средна възраст. Шадоу ѝ показа края на бордната карта, тя му показа своята: местата се дублираха.

– Може ли да седнете? – попита стюардесата.

– Не – отвърна Шадоу. – Опасявам се, че не мога.

Тя изцъка, провери бордните карти, поведе го обратно към начало-то на самолета и му посочи празното място в първа класа.

– Както личи, днес ви е щастлив ден – рече му стюардесата. – Искате ли нещо за пиене? Има малко време, докато излетим. А съм сигурна, че след всичко това едно питие няма да ви дойде зле.

– Една бира, ако обичате – отговори Шадоу. – Каквато ви се намира.

Стюардесата се отдалечи.

Мъжът със светлия костюм на съседната седалка почука с нокът по часовника си. Беше черен ролекс.

– Закъснение – заяви и го озари с усмивка, в която нямаше никаква топлина.

– Моля?

– Казах: закъснение.

Стюардесата връчи на Шадоу чаша бира.

За миг Шадоу се запита дали мъжът не е луд и после реши, че той очевидно му говори за самолета, принуден да чака последния пътник.

– Извинявайте, ако съм ви забавил – отвърна той любезно. – Бързате ли?

Стюардесата се върна и взе празната бира. Мъжът със светлия костюм ѝ се ухили и рече:

– Не се притеснявайте, ще я държа здраво.

Тя му остави чашата „Джак Даниълс“, макар ѝ да промърмори с половин уста, че нарушавала правилника на авиокомпанията („Нека аз, скъпа, реша дали го нарушавате“).

– Времето със сигурност е важно – заяви мъжът. – Но аз всъщност се безпокоях, че ще изпуснете самолета.

– Много мило от ваша страна.

Самолетът стоеше неспокойно на земята, двигателите боботеха, негърпеливи да политнат.

– Друг път мило – каза мъжът в светлия костюм. – Имам работа за вас, Шадоу.

Рев на двигатели. Малкият самолет се устреми напред и отхвърли Шадоу към облегалката. После се извисиха и светлините на летището под тях започнаха да се смаяват. Шадоу погледна мъжа на съседната седалка.

Косата му беше червеникаво прошарена, брадата му – съвсем къса – бе прошарено червена. Грапаво четвъртито лице с бледосиви очи.

Костюмът изглеждаше скъп и беше с цвят на разтопен ванилов сладолед. Вратовръзката му бе от тъмносива коприна, а иглата представляваше дърво, изработено от сребро: дънер, клони и дълбоки корени.

Докато излитаха, мъжът държеше чашата с „Джак Даниълс“ – не се разплиска и капка.

– Няма ли да ме попитате каква работа? – рече той.

– Откъде знаете кой съм?

Мъжът прихна.

– О, на този свят няма нищо по-лесно от това да разбереш как хората наричат себе си. Малко мислене, малко късмет, малко памет. Попитайте каква работа.

– Няма – отсече Шадоу.

Стюардесата му донесе друга бира и той отпи.

– Защо?

– Прибирам се у дома. Имам си работа, която ме чака. Не ми трябва друга.

Кривата усмивка на мъжа външно не се промени; сега обаче той изглеждаше наистина развеселен.

– Нямате работа, която ви чака – заяви той. – Там не ви чака нищо. А аз ви предлагам напълно законна работа: добри пари, здравна осигуровка, чудесни премии. Ако доживеете до пенсия, ще ви осигурявам и за нея. Как мислите, няма да е зле, нали?

– Сигурно сте видели името ми на сака – каза Шадоу.

Мъжът не отговори.

– Който и да сте – продължи Шадоу, – няма откъде да знаете, че ще се кача на този самолет. Самият аз не знаех и ако самолетът ми не бе отклонен към Сейнт Луис, изобщо нямаше да се кача на този. Явно сте голям шегаджия. Или се опитвате да ми пробутате нещо. Но според мен ще пътуваме по-приятно, ако още сега сложим край на този разговор.

Мъжът сви рамене.

Шадоу взе брошурата на авиокомпанията. Малкият самолет се тресеше и подскачаше из небето, от което на Шадоу му бе трудно да се съсредоточи. Думите се носеха из съзнанието му като сапунени мехури и изчезваха само миг, след като ги е Разчел.

Мъжът до него седеше кротко и отпиваше от чашата с „Джак Даниълс“. Очите му бяха затворени.

Шадоу прочете списъка с музикалните канали в самолетите с презокеански полети, после се загледа в картата на света с червени черти по нея, които показваха докъде лети авиокомпанията. Накрая изчете

брошурата от кора до кора, затвори я без желание и я пхна в джоба.

Мъжът отвори очи. Шадоу си помисли, че те са някак странни. Едното бе по-тъмносиво от другото. Непознатият го погледна.

– Между другото, Шадоу, моите съболезнования за жена ви – каза той. – Тежка загуба.

На Шадоу му идеше да го удари. Вместо това си пое дълбоко дъх („Чуй ме, мой човек, не се заяждай с ония по летищата – го беше посъветвал Джони Ларч, – още преди да си се усетил, пак ще те тикнат тук“). Преброи до пет.

– Наистина тежка – рече той.

Мъжът поклати глава и въздъхна.

– Жалко, че е починала.

– Загинала е в автомобилна катастрофа – обясни Шадоу. – Има и по-страшни начини да умреш.

Мъжът бавно поклати глава. За миг на Шадоу му се стори, че е безпътен, сякаш най-неочаквано самолетът бе станал по-истински, а непознатият до него – по-нереален.

– Шадоу – каза той. – Това не е шега. Не е измама. Мога да ти плащам повече от всеки друг. Ти си бивш затворник. Едва ли ще се извие дълга опашка от кандидати, които се надпреварват кой да те назначи.

– Господин който и да сте – рече Шадоу достатъчно високо, за да бъде чул и през тътена на двигателите, – на тоя свят няма достатъчно пари.

Усмивката стана по-широка. Шадоу се усети, че си мисли за едно предаване за шимпанзетата по телевизията. В него се твърдеше, че когато маймуните и шимпанзетата се усмихват, то е само за да оголят зъби в гримаса на омраза, на агресия или ужас. Когато едно шимпанзе ти се хили, не те чака нищо добро.

– Работете за мен. Е, сигурно има и известен риск, но ако оцелеете, ще получите каквото си поискате. Бихте могли да станете следващият цар на Америка. Кой ще ви възнагради така богато? – попита мъжът. – А?

– Вие кой сте? – полюбопитства Шадоу.

– А, да. Информационната епоха... ще ми налее ли още една чаша „Джак Даниълс“, госпожице? И не прекалявайте с леда... не че някога е имало други епохи. Информация и познания: две валути, които не се обезценяват никога.

– Попитах кой сте.

– Я да помисля. Доколкото виждам, днес ми върви, защо да не ме

наричат Уензди¹¹? Господин Уензди. Но бихте могли да ми викате и Тъзди¹², нали?

– Какво е истинското ви име?

– Ако работите достатъчно дълго и достатъчно добре за мен, може и да ви кажа – отговори мъжът със светлия костюм. – Предлагам ви работа. Помислете. Никой не очаква от вас да приемете веднага, все пак не знаете дали не скачате в аквариум, пълен с пирани, или в ров с мечки. Не бързайте.

Той затвори очи и отново се облегна.

– Не мисля, че ще приема – рече Шадоу. – Не сте ми симпатичен. Не искам да работя за вас.

– Както казах – натърти мъжът, без да отваря очи, – помислете добре. Не бързайте.

Самолетът се разтrese и кацна, няколко пътници слязоха. Шадоу погледна през илюминатора: намираха се на малко летище наред пущинака и преди Игъл Пойнт имаше още две малки летища. Шадоу премести поглед върху мъжа в светлия костюм – как беше, май господин Уензди? Изглеждаше заспал.

Шадоу стана импулсивно, грабна сака и слезе по стълбичката от самолета на мокрия лъскав тартан, после тръгна със спокойна крачка към светлините на летището. По лицето му забръска лек дъждец.

Преди да влезе в сградата, спря, обърна се и погледна назад. От самолета не беше слязъл никой друг. Наземният персонал изтика стълбичката встрани, затвориха вратата и самолетът излетя. Шадоу влезе вътре и взе автомобил под наем – както се оказа на паркинга, малка червена тойота.

Разгърна картата, която му бяха дали. Сложи я на дясната седалка. Игъл Пойнт беше на четиристотин километра. Бурите бяха отминали, ако изобщо бяха стигали чак дотук. Беше студено и ясно. Пред луната препускаха облаци и за миг Шадоу не бе сигурен кое се движи, дали облаци, или луната.

Час и половина кара на север.

Ставаше късно. Беше гладен и когато усети, че всъщност е направо прегладнял, отби от магистралата и навлезе в град Нотамън (нас. 1301 души). На бензиностанцията на „Амоко“ напълни резервоара догоре и попита отегчената касиерка къде може да хапне.

11. Сряда (англ.). – Б. пр.

12. Четвъртък (англ.) – Аналогия с книгата на Г. К. Честъртън (1874–1936) „Човекът, който беше Четвъртък“. – Б. пр.

– В кръчмата „Крокодилите на Джак“ – отговори тя. – Пада се на запад, по северния окръжен път.

– Кръчмата на крокодилите ли?

– Да. Джак твърди, че с тях било по-живописно. – Жената му нарисува карта върху обратната страна на морав флайер с реклама за печени пилета, парите от които щели да отидат за младо момиче, нуждаещо се от бъбрек. – Има два-три крокодила, една змия и една от ония чудесии, дето приличат на голям гушер.

– Игуана ли?

– Да, игуана беше.

През града, по мост, още три-четири километра и Шадоу спря пред ниска правоъгълна сграда със светеща реклама на бира „Пабст“.

Паркингът беше наполовина празен.

Вътре бе много задимено, от джукбокса пееше Патси Клайн. Шадоу затърси с поглед крокодилите, но не ги видя. Запита се дали жената на бензиностанцията не го е взела на подбив.

– Какво да бъде? – попита барманът.

– Наливна бира и хамбургер с всичките му притурки. И пържени картофи.

– Порция чили като начало? Най-вкусното в щата.

– Защо пък не? – съгласи се Шадоу. – Къде е тоалетната?

Мъжът посочи вратата в ъгъла. На нея беше закачена препарирана глава на алигатор. Шадоу влезе.

Тоалетната беше чиста и добре осветена. Първото, което направи Шадоу, бе да се огледа: по навик („Не забравяй, Шадоу, докато пикаеш, няма как да се защитаващ“, каза както винаги тъжно Тъжния някъде в съзнанието му). Отиде при писоара вляво. После смъкна ципа на панталона си и пика цяла вечност – усети облекчение. Зачете се в пожълтелите изрезки от вестници, сложени в рамки на равнището на очите; имаше и снимка на Джак и два алигатора.

Откъм писоара точно вдясно долетя любезно сумтене, макар че Шадоу не беше чул някой да влиза.

Прав, мъжът в светлия костюм беше по-едър, отколкото му се беше сторил, докато бе седял до него в самолета. Беше висок почти колкото Шадоу, а Шадоу беше много висок. Гледаше право пред себе си. Изпика се, изтръска последните капки и си вдигна ципа.

После се усмихна като лисица, която яде лайна през ограда от бодлива тел.

– Е, господин Шадоу – рече господин Уензди, – имаше достатъчно

време да помислиш. Приемаш ли работата?

НЯКЪДЕ В АМЕРИКА Лос Анжелис, 23.26

В тъмночервена стая – цветът на стените наподобява суров черен дроб – има висока жена, комиксово облечена в прекалено тесен копринен къс панталон, с гърди, които стърчат над жълтата блуза, завързана под тях. Черната ѝ коса е вдигната и е прихваната на висок кок. До нея стои нисък мъж в маслено-зелена тениска и скъпи дънки. В дясната си ръка държи портфейл и клетъчен червено-бяло-син телефон „Нокия“.

В червената стая има легло с бели чаршафи от нещо като сатен и с тъмночервена завивка. В долния край на леглото има дървена масичка, на която са сложени каменна статуетка на много широка в ханша жена и свещник.

Жената подава на мъжа малка червена свещ.

– Вземи – казва му. – Запали я.

– Аз ли?

– Да – потвърждава жената. – Ако искаш да ме имаш.

– По-добре да ми беше духала в колата.

– Може би – казва тя. – Не ме ли желаеш?

Ръката ѝ се плъзга по тялото, от бедрото към гърдата, движение като на реклама, сякаш жената представя нов продукт.

От червените копринени шалове върху лампата в ъгъла на стаята светлината е червена.

Мъжът гледа похотливо жената, после взима свещта и я слага в свещника.

– Имаш ли огънче?

Тя му подава кибрит. Мъжът откъсва една от клечките, пали фитила: той потреперва, сетне се разгорява с устойчив пламък, от който безликата статуя сякаш се раздвижва заедно с ханша и гърдите.

– Сложи парите под статуята.

– Петдесетачка.

– Да – казва тя. – А сега ела и ме люби.

Той разкопчава дънките и съблича маслено-зелената тениска. Жената разтрива с кафяви пръсти белите му рамене, после го обръща и започва да го люби с ръце, с пръсти и език.

На него му се струва, че осветлението в червената стая е станало

по-приглушено и единствената светлина идва от свещта, която гори с ярък пламък.

– Как се казваш? – пита я той.

– Билкис¹³ – отвърща жената, след като вдига глава. – Със „с“.

– С какво?

– Все едно. Той вече стене.

– Дай да те чукам – казва й. – Трябва да те чукам.

– Добре, миличък – отвърща тя. – Ще се чукаме. Но ще направиш ли нещо за мен?

– Ей! – избухва внезапно той. – Плащам си, забрави ли! Тя го яхва с едно плавно движение и прошепва:

– Знам, миличък, знам, че ми плащаш, пък и я се погледни, аз би трябвало да плащам на теб, голяма късметлийка съм...

Той се подсмивва, за да й покаже, че няма да се хване на курвенецките й приказки, не е вчерашен, тя е уличница, докато той все пак е продуцент и е наясно с тези номера, с които тя се опитва да му смъкне още пари; жената обаче не иска пари. Вместо това казва:

– Скъпи, докато ми го даваш, докато ми вкарваш това голямо твърдо нещо, ще ме *боготвориш* ли?

– Какво да те правя?

Тя се клати върху него: набъбналата глава на члена му се търка о влажните устни на влагалището й.

– Ще ме наричаш ли богиня? Ще отправяш ли молитви към мен? Ще ме *боготвориш* ли с тялото си?

Той се усмихва. Виж я ти какво искала. Вечерно време всички превъртаме по малко.

– Разбира се – отговаря мъжът. Тя бръква между краката си и си вкарва члена. – Приятно е, нали, богиньо? – пита той през стонове.

– Боготвори ме, скъпи – казва проститутката Билкис.

– Да – отвърща мъжът. – Боготворя гърдите, косата, катеричката ти. Боготворя бедрата, очите, устните ти, червени като череша...

– Да – простенва жената и продължава да се клати върху него.

– Боготворя зърната на гърдите ти, от които тече млякото на живо-та. Целувката ти е като мед, милувката ти пари като огън и аз я боготворя. – Думите му стават по-ритмични и следват тласъците, движението на телата им. – Носи ми сутрин своята страст, носи ми вечер утеха и

---

13. В мюсюлманската митология царица на Саба, съответстваща на Савската царица от Библията. Според Корана в страната Саба управлява жена с космати крака и магарешки копита, на която „е дадено всичко“. – Б. пр.

благословение. Направи така, че да минавам невредим през страшни места, направи така, че още веднъж да дойда, да спя до теб и да те любя. Боготворя те с всичко вътре в мен, с всичко вътре в съзнанието ми, с всичко, което съм бил, с всичките си блянове и... – Той млъква и си поема дъх. – Какво *правиш*? *Невероятно* е. Наистина *невероятно*...

Мъжът поглежда надолу към слабините си, към мястото, където двамата са се слели, ала жената го докосва с показалец по брадичката и изтиква главата му назад, така че той отново вижда само лицето ѝ и тавана.

– Продължавай да говориш, скъпи – подканя тя. – Не спирай. Не е ли приятно?

– По-приятно от всичко, което съм изпитвал – потвърждава мъжът и е искрен. – Очите ти са звезди, които блестят в... мамка му... на небосвода, устните ти са нежни вълни, които лижат пясъка, и аз ги боготворя.

Той прониква все по-надълбоко и по-надълбоко в нея, чувства се като наелектризиран, сякаш от кръста надолу тялото му е заредено с похот: разпасан, възбуден, блажен.

– Донеси ми своя дар – проронва мъжът, който вече не знае какво говори, – едничкия си истински дар, винаги ме прави толкова... винаги така... моля те... аз...

После насладата избухва в оргазъм, от който мозъкът му се изстрелва в някаква пустош, и докато той прониква все по-надълбоко и надълбоко в жената, главата, цялото му същество, самата му същност сякаш се изпразват...

Затворил очи, мъжът се гърчи от спазми и се наслаждава на мига, сетне усеща някакъв гласък и макар че удоволствието продължава, изпитва чувството, че виси с главата надолу.

Отваря очи.

Мъчи се отново да открие мислите и разума, представя си раждане и в миг на съвършена следоргазмена яснота се пита без страх дали онава, което вижда, е измама.

Ето какво вижда:

Той е вътре в жената чак до гърдите, наблюдава невярващо и изумено, а тя слага и двете си ръце върху раменете му и натиска леко тялото му.

Той се плъзга, хлъзга се още по-навътре в жената.

– Как го правиш? – пита я или поне му се струва, че я пита, но може да е само в главата му.

– Не аз, а ти, скъпи, го правиш – прошепва жената.

Той усеща как устните на вагината ѝ се стягат около гърдите и гърба му, как го обгръщат и обвиват. Пита се как ли изглежда всичко това отстрани, ако някой ги наблюдава. Пита се защо не е уплашен. И тогава проумява.

– Боготворя те с тялото си – проронва мъжът, докато жената го набутва вътре в себе си.

Срамните ѝ устни обвиват плавно лицето му и очите му хлътват в мрака.

Жената се протяга като огромна котка на леглото, после се прозява.

– Да – казва тя. – Боготвориш ме.

От телефона „Нокия“ еква писклив бурен аранжимент на „Ода на радостта“. Жената го взима, натиска един от бутоните и доближава телефона до ухото си.

Коремът ѝ е плосък, срамните устни са малки и стегнати. По челото и над горната ѝ устна проблясва пот.

– Да – казва жената. После добавя: – Не, скъпи, няма го. Отиде си.

Изключва телефона и се свлича върху леглото в тъмночервената стая, после пак се протяга и затваря очи, и заспива.

Глава 2

На гробището я откараха с разкошен дълъг кадилак, на гробището я откараха, и няма да се върне пак.

Стара песен

– Позволих си да поискам да занесат поръчката на твоята маса – обясни господин Уензди, докато си миеше ръцете в мъжката тоалетна на пивница „Крокодилите на Джак“. – Все пак трябва да обсъдим доста неща.

– Не съм на това мнение – отсече Шадоу.

Избърса си ръцете с хартиена салфетка, намачка я на топка и я пусна в кошчето за отпадъци.

– Трябва ти работа – заяви Уензди. – Никой не наема бивши затворници. Вие плашите хората.

– Имам си работа. При това добра.

– Във „Фермата за мускули“ ли?

– Може би – рече Шадоу.

– Не. Нямах работа. Роби Бъртън е мъртъв. Без него „Фермата за мускули“ също е мъртва.

– Ти си лъжец.

– Естествено. И то добър. Най-добрият на света. Но се опасявам, че за това не те лъжа. – Той бръкна в джоба си, извади сгънат вестник и го връчи на Шадоу. – Седма страница – каза му. – Хайде да се връщаме в заведението. Можеш да го прочетеш на масата.

Шадоу бутна вратата и се върнаха в ресторанта. Въздухът се синееше от дима, „Дикси Къпс“¹⁴ пееха „Айко, Айко“¹⁵. Шадоу се подсмихна – беше познал старата детска песничка.

Барманът посочи маса в ъгъла. В единия ѝ край имаше хамбургер и чиния чили, а на мястото отсреща – пържола алангле и порция пържени картофи.

Вижте моя цар, в червено е облечен, Айко, Айко по цял ден, а на бас, че ще ви трепне, даже без да трепне.

Шадоу седна на масата. Остави вестника.

– Това е първото ми ядене като свободен човек. Първо ще хапна и чак тогава ще я чета тая седма страница.

Изяде хамбургера. Беше по-хубав от затворническите. След две-три хапки реши, че и чилито е хубаво, но не е най-хубавото в щата.

Лора го готвеше страхотно. Подбираще нетлъсто месо, едър шарен боб, нарязани на ситно моркови, бутилка – бутилка и нещо тъмна бира и току-що нарязани люти чушки. Оставяше го да покъкри малко, после добавяше червено вино, лимонов сок и щипка пресен копър, а накрая слагаше на око и от своите подправки за чили. Не веднъж и два пъти Шадоу се бе опитвал да я накара да му покаже как го готви: наблюдаваше я винаги, гледаше я как реже лука и го пуска в зехтина на дъното на тенджерата. Дори си беше записал рецептата с всичките продукти и веднъж з края на седмицата, когато Лора я нямаше, си сготви като нейното чили. Общо взето, се получи – при всички положения ставаше за ядене, но не беше чилито на Лора.

Съобщението на седма страница бе първото описание на смъртта на жена му, което четеше. Лора Мун, за която в статията се казваше, че била на двайсет и седем години, и Роби Бъртън на трийсет и девет години пътували по междущатската магистрала, когато навлезли в платното за насрещно движение, точно пред огромен тир. Камионът ударил колата

14. Момичешка вокална група от Ню Орлиънс. – Б. пр.

15. Един от хитовете на „Дикси Къпс“, който излиза през 1965 г. и по-късно е използван и във филма „Рейнман“. – Б. пр.

на Роби и тя отхвърчала отстрани на пътя.

Спасителните отряди извадили от смачкания автомобил Роби и Лора. Докато ги закарат в болницата, и двамата вече били мъртви.

Шадоу сгъна отново вестника и го плъзна по масата към Уензди, който ядеше с наслада пържолата, кървава и синьолилава, сякаш изобщо не е виждала огън.

– Прибери си го – рече Шадоу.

Карал Роби. Сигурно е бил пиан, макар че в статията не се казваше нищо по въпроса. Шадоу се усети, че си представя лицето на Лора, когато е разбрала, че Роби е много пиан и не може да шофира. Сценарият изникна в съзнанието му и той не бе в състояние да направи нищо, за да го спре: Лора крещи на Роби, крещи му да отбие встрани, после трясъкът на автомобила, блъснал се в тира, и воланът, който отхвърча...

...Колата встрани от пътя, натрошено стъкло, което в светлината на фаровете блещука като лед и диаманти, кръв, която се стича на рубини по пътя. Две тела, извадени от смачканата кола и старателно положени едно до друго на банкета.

– Е? – попита господин Уензди.

Беше си изял пържолата, беше я изгълтал, сякаш умира от глад. Сега дъвчеше пържените картофи – бучеше ги стръвно с вилицата.

– Прав си – отвърна Шадоу. – Нямам работа.

Извади от джоба си монета от двайсет и пет цента и я сложи с езито нагоре. Метна я във въздуха, като я удари с пръст, сякаш се върти, после я хвана и я залепи отгоре ръката си.

– Ези или тура? – попита.

– Защо? – рече Уензди.

– Не искам да работя за човек, на когото му върви по-малко, отколкото на мен. Ези или тура?

– Ези – рече господин Уензди.

– Съжалявам – заяви Шадоу, без дори да си прави труда да поглежда монетата. – Тура е. Нагласих го.

– Нагласените игри са най-лесни за печелене – рече Уензди и се закачи с квадратен пръст на Шадоу. – Погледни още веднъж.

Той погледна. Наистина се беше паднало ези.

– Явно нещо съм объркал, докато съм мятал монетата – каза той озадачено.

– Не си знаеш интересите – рече Уензди и Шадоу се усмихна. – Аз просто съм си късметлия, голям късметлия. – После вдигна очи. – Не може да бъде! Лудия Суийни¹⁶. Ще пийнеш ли нещо с нас?

– „Саудърн Къмфърт“¹⁷ с кола, без лед – отговори глас някъде зад Шадоу.

– Ще ида да кажа на бармана – рече Уензди. Стана и понечи да тръгне към бара.

– Мен няма ли да ме питаш какво ще пия? – попита Шадоу.

– Вече знам – натърти Уензди и отиде при барплота. Патси Клайн пак запя от музикалната кутия: „Разходка след полунощ“.

Саудърн Къмфърт с колата седна до Шадоу. Беше с къса рижа брада. Бе облечен в дънково яке на ярки декоративни кръпки и отдолу с лекьосана бяла тениска. На тениската пишеше:

АКО НЕ МОЖЕШ ДА ГО ИЗЯДЕШ, ИЗПИЙ ГО, ИЗПУШИ ГО
ИЛИ ГО ИЗШМЪРКАЙ... ПОСЛЕ ГО ИЗЧ...!

Носеше и бейзболна шапка, на която пък пишеше:

ОБИЧАЛ СЪМ САМО ЕДНА ЖЕНА И ТЯ БЕШЕ ЧУЖДА...
СОБСТВЕНАТА МИ МАЙКА!

Човекът отвори с мръсния нокът на палеца си пакет „Лъки Страйк“, извади цигара и почерпи Шадоу. Той понечи да я вземе по навик – не пушеше, но цигарите ставаха за размяна, – после се сети, че вече не е в затвора, и поклати глава.

– Значи работиш за нашия човек, а? – попита брататият. Не беше трезвен, макар че още не беше и пьян.

– Май да – отвърна Шадоу. – А вие какво работите? Брататият запали цигара.

– Гном. – И се ухили.

Шадоу не се усмихна.

– Виж ти! – рече. – В такъв случай не трябва ли да пиете „Гинес“?

– Стереотипи. Научете се да мислите с повече въображение – посъветва го брататият. – Ирландия не се свежда само до „Гинес“.

– Не говорите с ирландски акцент.

– Тук съм от ужасно отдавна.

– Значи *все пак* сте родом от Ирландия?

– Обясних ви вече. Гном съм. Ние, гномите, не сме родом от скапаната Москва.

– Да де, сигурно.

Уензди се върна на масата; носеше с лекота в огромната си като

16. Герой от средновековния ирландски епос. Според преданието е ранен при битката за Мег Рат (637 г.) и полулява от тътена на оръжието, след което е обречен да живее в гората. – Б. пр.

17. Марка американско уиски. Букв. „Южна разтуха“ (англ.). – Б. пр.

лапа ръка трите питиета.

– За теб, Лудия, „Саудърн Къмфърт“ и кола, за мен „Джак Даниълс“. А това е за теб, Шадоу.

– Какво е?

– Опитай го.

Напитката беше кафеникавозлатиста. Шадоу отпи малка глътка и усети върху езика си странна смесица от кисело и сладко. Долавяше отдолу и алкохола, необичайния вкус. Напомняше му малко ракията, която си правеха сами в затвора в найлонов плик за отпадъци, където слагаха прогнили плодове, хляб, захар и вода, но бе по-сладка и доста по-странна.

– Е, опитах я – оповести Шадоу. – Какво е?

– Медовина – отговори Уензди. – Вино с мед. Питието на героите.

Питието на боговете.

Шадоу отпи още веднъж. Реши, че да, вече е доловил освен другото и вкуса на мед.

– Прилича на саламура – заяви той. – Сладко вино от саламура.

– Прилича на пикня на пиян диабетик – съгласи се Уензди. – Ненавиждам я.

– Защо тогава си ми я донесъл? – попита с основание Шадоу.

Уензди го погледна с различните си очи. Шадоу отсъди, че едното е стъкло, но така и не можеше да прецени кое от двете.

– Донесох ти медовина, защото така е по традиция. А сега имаме нужда от възможно най-много традиция. За да скрепим сделката.

– Още не сме сключили сделка.

– Как така да не сме!? Ти вече работиш за мен. Охраняваш ме. Разкарваш ме с колата насам-натам. Изпълняваш дребни поръчки. В краен случай, но само в краен, нараняваш хора, които трябва да бъдат наранени. Ако умра, което е малко вероятно, ми устройваш бдение. В замяна ще се постарая да удовлетвориш както подобава нуждите ти.

– Мами те – предупреди Лудия Суийни. – Той е мошеник.

– Точно така, мошеник съм – потвърди Уензди. – Точно затова имам нужда от човек, който да отстоява възможно най-добре интересите ми.

Песента, долитаща от джукбокса, заглъхна и за миг заведението притихна и всички разговори замряха.

– Веднъж ми казаха, че такива моменти, когато най-неочаквано всички млъкват, се случват само в еди-колко си часа и двацет минути или еди-колко си часа без двацет минути – отбеляза Шадоу.

Суийни посочи часовника над бара – беше сложен в огромната бездушна паст на една от препарираните алигаторски глави. Беше единайсет и двайсет.

– Ето на! – каза Шадоу. – Проклет да съм, ако знам защо се получава така.

– Аз знам защо – намеси се Уензди. – Пий си медовината. Шадоу изпи на една дълга глътка остатъка от медовината и каза:

– Може би с лед ще е по-приятна.

– А може и да не е – каза Уензди. – Голяма гадост.

– Така си е – съгласи се Лудия Суийни. – Извинете ме за малко, господа, но установявам, че съм изпаднал в крайна неотложна нужда да пусна една дълга вода.

Изправи се и се отдалечи; беше невъзможно висок. Шадоу реши, че сигурно е над два метра.

Келнерката избърса масата с кърпа и вдигна празните чинии. Уензди ѝ каза да повтори поръчката, но този път медовината на Шадоу да е с лед.

– При всички положения – рече Уензди – искам от теб точно това.

– А желаш ли да узнаеш какво искам аз? – попита Шадоу.

– Нищо не би ме направило по-щастлив.

Сервитьорката донесе поръчката. Шадоу отпи от медовината с лед който само я правеше още по-кисела и вкусът оставаше в устата и след като си преглътнал; все пак се утеши с мисълта, че питието не е особено силно. Не беше готов да се напива. Поне засега.

Пое си дълбоко въздух.

– Добре – подхвана. – Животът ми, който от три години съвсем не е от най-прекрасните, внезапно стана още по-неприятен. Сега трябва да направя няколко неща. Искам да отида на погребението на Лора. Искам да се сбогувам. Редно е и да прибера багажа ѝ. Ако все още имаш нужда от мен, като начало искам седмично по петстотин долара. – Каза цифрата съвсем наслуки. Очите на Уензди не разкриха нищо. – Ако се сработим, искам след половин година да ми вдигнеш заплатата на хилядарка седмично. – Шадоу замълча. От години не беше говорил толкова дълго. – Каза, че може би ще се наложи да наранявам хора. Добре, но ще го правя само ако те се опитват да наранят теб. Не наранявам за забавление и пари. Нямам намерение да се връщам в затвора. Веднъж ми стига.

– Няма да ти се налага да се връщаш – увери го Уензди.

– Да, няма – повтори Шадоу.

Допи медовината. Изведнъж се запита някак между другото дали не

се е разбърлил заради нея. Но думите излизаха от устата му като вода, бликнала от развален пожарен кран през лятото – и да опиташе, нямаше да може да ги спре.

– Ти, господин Уензди или както там е истинското ти име, не си ми симпатичен. Ние с теб не сме приятели. Не знам как си слязъл от самолета, без да забележа, и как си ме проследил дотук. Но в момента съм без работа. Щом приключим, се махам. Махам се и ако почнеш да ме разиграваш. Дотогава ще работя за теб.

– Чудесно – каза Уензди. – Значи се споразумяхме.

– Да бе – рече Шадоу.

В другия край на заведението Лудия Суийни пускаше монети от по двацет и пет цента в джукбокса. Уензди си плю в шепата и протегна ръка. Шадоу сви рамене и също си плю в шепата. Стиснаха си ръцете. Уензди стискаше силно. Шадоу му отвърна със същото. След няколко секунди ръката го заболя. Уензди поддържа ръката му още малко, после я пусна.

– Добре – каза той. – Добре. Много добре. И така, още една последна чаша гадна блудкава медовина, за да скрепим сделката, и готово.

– За мен „Саудърн Къмфърт“ с кола – заяви Суийни; вече залиташе.

Джукбокса засвири „Кой обича слънцето?“ на „Велвит Ъндърграунд“¹⁸. На Шадоу му се стори странно, че в кръчмата може да звучи песен. Беше почти невероятно. Но всъщност цялата вечер ставаше все по-невероятна.

Шадоу взе от масата монетата, която бе използвал за жребия, хвана я между палеца и показалеца на дясната ръка и му стана приятно, че усеща между пръстите си наскоро изсечения метал. После уж прехвърли с плавно движение монетата в лявата си ръка, но всъщност я плъзна нехайно в дясната. Стисна лявата около въображаемата монета. После хвана между палеца и показалеца на дясната втора монета, уж пуска и нея в лявата си шепка, и я остави да падне в дясната, при първата, в която тя се удари. Звънтежът затвърди впечатлението, че и двете монети са в лявата му ръка, макар че той ги стискаше здраво в дясната.

– Фокуси с монети, а? – попита Суийни и вирна брадичка; неподдржаната му брада щръкна. – Е, щом ще правим фокуси, виж!

Взе от масата празна чаша. После се пресегна и измъкна от въздуха голяма монета, златна и лъскава. Пусна я в чашата. Измъкна от въздуха

---

18. Експериментална рокгрупа, тясно свързана с Анди Уорхол и възпяваща в парчетата си наркотиците. – Б. пр.

втора златна монета и метна и нея в чашата, където тя изтрополи до първата. Измъкна монета и от пламъка на свещта на стената, друга – от брадата си, още една – от празната лява ръка на Шадоу, и ги пусна една по една в чашата. Накрая духна силно вътре, при което от ръката му в чашата паднаха още няколко монети. Изсипа чашата лепкави монети в джоба на самото си, после удари по него с длан, за да покаже, че без съмнение е празен.

– Готово – оповести Суийни. – Ето това е фокус с монети. Шадоу, който наблюдаваше внимателно, понаведе глава на една страна.

– Как го направи?

– Със замах и стил – отвърна Суийни така, сякаш доверява огромна тайна. – Да, точно така.

Засмя се без глас и с редки зъби и се люшна на токове.

– Да – каза Шадоу. – Точно така го направи. Трябва да научиш и мен. Доколкото съм чел за фокусите от рода „Блянът на скъперника“, сигурно криеш монетите в ръката, с която държиш чашата, и ги пускаш вътре, докато вадиш и криеш монетата в дясната си ръка.

– Както го описваш, ми се вижда страшно трудоемко – заяви Лудия Суийни. – По-лесно е да вадиш монетите направо от въздуха.

– Медовина за теб, Шадоу – каза Уензди. – Аз ще продължа с господин Джек Даниълс, а за ирландеца авантаджия...

– Бутилирана бира, за предпочитане по-силна – отговори Суийни. – Така значи, авантаджия? – Взе каквото бе останало от питието му и го вдигна като за наздравица към Уензди. – Дано бурята ни подмине и ни остави здрави и невредими – каза той и гаврътна питието.

– Хубава наздравица – отбеляза Уензди. – Но бурята няма да ни подмине.

Пред Шадоу тропна поредната медовина.

– Трябва ли да я пия?

– Опасявам се, че да. За да скрепим сделката. Трети път майка и баща, нали?

– Майната му – изруга Шадоу.

Изгълта медовината на две големи глътки. Вкусът на туршия и мед изпълни устата му.

– Ето така те харесвам! – рече господин Уензди.

– Значи искаш да разбереш как се прави фокусът? – попита Суийни.

– Да – потвърди Шадоу. – В ръкава си ли ги беше скрил?

– Изобщо не са били в ръкава ми – възрази Суийни и се подсмихна,

като се поклащаше и подскачаше, все едно е висок брадат вулкан, който се готви да изригне от задоволство, че е толкова блестящ. – Това е най-лесният фокус на света. Заради него ще се бия с теб.

– А, без мен – поклати глава Шадоу.

– Ама че работа – каза Суийни на помещението изобщо. – Нашият приятел Уензди си взима телохранител, а него го е страх дори да си покаже юмруците.

– Няма да се бия с теб – повтори Шадоу.

Суийни залиташе; беше плувнал в пот. Започна да си играе с козирката на бейзболната шапка. После измъкна от въздуха една монета и я сложи на масата.

– Чисто злато, ако случайно се чудиш – заяви той. – И да победиш, и да загубиш – а ти ще загубиш, – монетата е твоя, стига да се биеш с мен. Такъв мъжага като теб... на никой не би му минало през ума, че си страхливец.

– Вече ти каза, че няма да се бие с теб – намеси се Уензди. – Разкарай се. Взимай си бирата и ни остави на мира.

Суийни пристъпи една крачка към Уензди.

– Хайде, обречено старче, наречи ме авантаджия. Ах, ти, хладнокръвен бездушен дърт палач!

От гняв лицето му беше пламнало в мораво. Уензди вдигна помирително ръце.

– Глупости, Суийни. Мери си думите. Лудия го изгледа на кръв.

После каза сериозно, както говорят само много пияните:

– Взел си на работа страхливец. Как мислиш, какво ли ще направи, ако те почна?

Уензди се обърна към Шадоу и каза:

– Писна ми. Върши си работата.

Шадоу се изправи и се взря нагоре, в лицето на Лудия Суийни: колко ли висок беше?

– Досаждаш ни – каза му. – Пиян си. Мисля, че е време да си вървиш.

На лицето на Суийни бавно се ширна усмивка.

– Е, това вече е друго – заяви той.

И замахна с огромен пестник към Шадоу. Той се дръпна, но Суийни го удари под дясното око и на Шадоу му се зави свят.

И боят започна.

Суийни се биеше без стил, без подход, без нищо освен нахъ-сеност: тежки, много бързи непремерени удари, които не улучваха точно

толкова често, колкото и уцелваха.

Шадоу се биеше отбранително и внимателно, като отбиваше ударите на Суийни или му се изплъзваше. Усещаше зяпачите наоколо. Масите бяха издърпани с роптаене и недоволство встрани, за да не пречат на биещите се. През цялото време Шадоу чувстваше, че Уензди не го изпуска от поглед и се подсмивва тъжно. Подлагаше го на изпитание, беше си очевидно, но на какво?

В затвора Шадоу беше научил, че има два вида сбивания: сбивания, с които искаш да покажеш, че е по-добре да не ти се изпречат на пътя, при тях се стремиш всичко да е възможно най-зрелищно и внушително, и сбивания за лично ползване, *истински* сбивания, бързи, безпощадни и гадни, които приключват за секунди.

– Ей, Суийни – рече задъхан Шадоу, – защо се бием?

– За кеф – отвърна Суийни, вече трезвен или най-малкото видимо не пиян. – За да ни е гот. Не усещаш ли как във вените ти плъзва радост, точно както напролет в дървото плъзва сок?

От устната му течеше кръв. От кокалчетата на Шадоу – също.

– И така, как го направи това представление с монетите? – попита Шадоу.

И се дръпна, завъртя се и пое с рамо удара, предназначен за лицето му.

– Още първия път ти казах как го правя – изсумтя Суийни. – Но най-слепи – ау! браво на теб! – са онези, които не слушат.

Шадоу бутна Суийни, той залитна назад и се удари в една от масите; от нея изпопадаха празни чаши и пепелници и се нат-рошиха на пода. Шадоу можеше да приключи с него.

Погледна към Уензди, който кимна и извърна очи надолу към Лудия Суийни.

– Приключихме ли?

Лудия Суийни се поколеба, после кимна. Шадоу го пусна и отстъпи. Запъхтян, Суийни се отгласна от пода и се изправи.

– На друг ги разправяй тия! – изкрещя той. – Ще приключим, когато кажа аз!

После се ухили, метна се напред и замахна към Шадоу. Стъпи върху паднало кубче лед и усмивката му се смени с уплаха, краката му се подкосиха и той падна назад. Тилът му се удари с ясен тъп звук в пода.

Шадоу долепи коляно до гърдите му и попита:

– Още веднъж – приключихме ли с боя?

– Да, безспорно – отвърна Суийни и надигна глава. – Защото

радостта изтече от мен, като пикнята на малчуган в басейн в горещ ден.

Изплю кръвта от устата си, затвори очи и заспа с гръмогласно величаво хъркане.

Някой потупа Шадоу по гърба. Беше Уензди – пъхаше в ръката му бутилка бира.

Беше по-приятна от медовината.

Шадоу се събуди, опънат на задната седалка на автомобил. Сутрешното слънце беше ослепително, главата го болеше. Седна сковано и разтърка очи.

Караше Уензди. И докато караше, си тананикаше фалшиво. В поставката имаше мукавена чаша кафе. Пътуваха по между-щатска магистрала. Седалката до шофьора беше празна.

– Как се чувстваш в тази прекрасна утрин? – попита Уензди, без да се обръща.

– Какво е станало с колата ми? – попита и Шадоу. – Бях я взел под наем.

– Суийни я върна. Влизаше в сделката, която сключихте снощи. След сбиването.

В главата на Шадоу се промъкнаха притеснителни разговори от предната вечер.

– Останало ли ти е кафе?

Едрият мъж бръкна под съседната седалка и подаде на Шадоу неотворена бутилка вода.

– Дръж. Сигурно си се обезводнил. Засега това ще ти помогне повече от кафето. На следващата бензиностанция ще спрем и ще ти вземем закуска. Трябва и да се пооправиш. Изглеждаш ужасно.

Шадоу отвъртя капачката на водата и отпи. Нещо издрънча силно в джоба на якето му. Той бръкна и извади монета колкото половин долар. Беше тежка и жълта.

На бензиностанцията си купи несесер, в който имаше самобръсначка, крем за бръснене, гребен и четка за зъби за еднократна употреба, опакована с тубичка паста. После отиде в мъжката тоалетна и се погледна в огледалото.

Под едното око имаше синина: натисна я колкото да опита с един пръст и установи, че го боли много; долната му устна беше отекла.

Изми си лицето с течния сапун в тоалетната, после се наса-пуниса и се обръсна. Изми си зъбите. Намокри си косата и я среса назад. Пак изглеждаше размъкнат.

Запита се какво ли ще си каже Лора, когато го види, после спомни,

че никога вече Лора няма да каже нищо, и забеляза огледалото, че лицето му трепери, но само за миг.

Излезе.

– Изглеждам отвратително – заяви Шадоу.

– Естествено – съгласи се Уензди.

Той занесе на касата най-различни закуски, плати и тях, и бензина, като на два пъти размисли как да го направи, дали с кредитна карта, или в брой, и с това ядоса младата касиерка, която дъвчеше дъвка. Шадоу видя как Уензди се притеснява все повече и се извинява. Изведнъж му се стори много стар. Момичето му върна парите в брой и прихвана стойността на покупките от картата, после му даде касовата бележка и пак му взе парите в брой, сетне върна парите и взе друга карта. Уензди очевидно бе на път да се разплаче – старец, станал безпомощен заради неумолимия поход на кредитните карти в съвременния свят.

Излязоха от топлата бензиностанция; от устата им излизаше пара.

Отново на път: от двете им страни се изнизваха ливади с пожълтяла трева. Дърветата бяха мъртви, без листа. От телеграфната жица ги гледаха две черни птици.

– Ей, Уензди.

– Какво?

– Доколкото видях, ти изобщо не плати бензина.

– О?

– Доколкото видях, накрая касиерката плати на теб за привилегията да посетиш бензиностанцията. Как мислиш, дали вече се е усетила?

– Никога няма да се усети.

– Какъв си всъщност? Изпечен мошеник ли? Уензди кимна.

– Да – каза. – Сигурно. Покрай другото.

Навлезе в лявото платно, за да изпревари един камион. Небето беше помръкнало, открай докрай сиво.

– Ще завали сняг – каза Шадоу.

– Да.

– Суийни... той наистина ли ми показва как се прави онзи Фокус със златните монети? – О, да.

– Не помня.

– Ще си спомниш. Вечерта беше тежка.

По предното стъкло се плъзнаха няколко снежинки и за секунди се стопиха.

– Тялото на жена ти е в погребален дом „Уендъл“ – каза Уензди. – Следобед ще го закарат на гробището, за погребението.

– Откъде знаеш?

– Докато беше в клозета, звъннах да проверя. Знаеш ли къде е погребален дом „Уендъл“?

Шадоу кимна. Снежинките се въртяха зашеметяващо пред тях.

– Ето я нашата отбивка – каза – Шадоу.

Автомобилът се плъзна от междушатската магистрала покрай няколкото мотела северно от Игъл Пойнт.

Бяха изтекли три години. Да. Имаше повече светофари и непознати витрини. Докато минаваха край „Фермата за мускули“, Шадоу помоли Уензди да намали. На вратата имаше написана на ръка бележка: „ПОРАДИ СМЪРТЕН СЛУЧАЙ ЗАТВОРЕНО ЗА НЕОПРЕДЕЛЕНО ВРЕМЕ“.

Наляво по главната улица. Покрай ново ателие за татуировки и центъра за набирање на военнослужещи, после покрай „Бъргър Кинг“¹⁹ и непроменената позната дрогерия „Олсън“, накрая фасадата от жълти тухли на погребален дом „Уендъл“. Отпред на витрината имаше неонов надпис: „ДОМ НА ПОКОЙНИКА“. Под него стояха ненадписани, празни надгробни камъни.

Уензди спря на паркинга и попита:

– Искаш ли да дойда и аз?

– Не особено.

– Добре. – Усмивката му блесна тъжно. – Докато ти се сбогуваш, може да отида да свърша нещо. Ще взема стаи в мотел „Америка“. Ела там, щом приключиш.

Шадоу слезе от колата и загледа как тя се отдалечава. После отиде в погребалния дом. Зле осветеният коридор миришеше на цветя и на препарат за лъскане на мебели, съвсем слабо се долавяше и формалин. В дъното беше параклисът.

Шадоу забеляза, че стиска в длан златната монета и по навик я плъзга постоянно напред-назад. Тежеше в ръката му и това му вдъхваше увереност.

Името на жена му беше написано на един лист до вратата в пая на коридора. Шадоу влезе в параклиса. Познаваше повечето хора вътре: колеги на Лора, доста от приятелите ѝ.

Всички го познаха. Проліча по лицата им. Но нямаше усмивки, нямаше поздрави.

В дъното на помещението имаше малък подиум и на него кремав

---

19. Голяма верига от заведения за бързо хранене. – Б. пр.

ковчег, около който бяха наредени най-различни цветя: червени и жълти, и бели, и тъмно, много тънморави. Той направи крачка напред. От мястото, където застана, се виждаше тялото на Лора. Шадоу не искаше да продължи към ковчега, не дръзваше и да си тръгне.

Някакъв мъж в тъмен костюм – Шадоу се сети, че работи в погребалния дом, – каза:

– Господине? Ще се подпишете ли в книгата за съболезнования?

После му посочи отворената тетрадка с кожена подвързия върху малката катедра.

Той написа с четливия си почерк „ШАДОУ“ и датата, сетне добави отстрани (ПАЛЕТО), за да поотложи мига, когато ще тръгне към дъното на помещението, където се бяха събрали хората и където беше ковчегът, а също нещото в кремавия ковчег, което вече не беше Лора.

През вратата влезе дребна жена – и явно се поколеба. Косата ѝ беше медночервена, дрехите ѝ бяха скъпи и много черни. „Вдовишки траур“, помисли Шадоу. Познаваше я добре. Одри Бъртън, съпругата на Роби.

Одри държеше букетче теменужки, чиито дръжки бяха увити в сребърен станиол. Шадоу си помисли, че децата берат такива букетчета през юни. Но по това време на годината теменужки не растяха.

Тя прекоси помещението и спря при ковчега на Лора. Шадоу я последва.

Лора лежеше със затворени очи и с ръце, скръстени върху гърдите. Беше облечена в строг син костюм, който Шадоу не беше виждал. Дългата ѝ кестенява коса беше махната от очите. Хем беше неговата Лора, хем не беше: Шадоу си даде сметка, че покоят ѝ е неестествен. Тя открай време спеше твърде неспокойно.

Одри сложи букетчето теменужки върху гърдите на Лора, после сви уста и се изплю с все сила върху мъртвото лице. Плюнката падна на бузата ѝ и се застича към ухото. Одри вече вървеше към вратата. Шадоу забърза след нея.

– Одри! – каза той.

– Шадоу! Избягал ли си? Или са те пуснали?

Той се запита дали е на успокоителни. Гласът ѝ беше далечен и бездушен.

– Вчера ме пуснаха. Свободен човек съм – обясни Шадоу. – Какво, дявол го взел, беше това изпълнение?

Тя спря в тъмния коридор.

– Теменужките ли? Винаги са били любимите ѝ цветя. Като малки

ходехме заедно да ги берем.

– Не теменужките.

– О, *това ли?* – каза тя и махна нещо от ъгълчето на устата си. –

Мислех, че е очевидно.

– За мен не е, Одри.

– Не са ли ти казали? – Гласът ѝ беше спокоен, без чувства. – Жена ти, Шадоу, е умряла с члена на мъжа ми в устата си.

Той се върна в погребалния дом. Някой вече беше избърсал плюнката.

Хапна в „Бъргър Кинг“; погребението беше следобед. Кремавият ковчег на Лора бе погребан в гробището за хора с всякакви вероизповедания в края на града: хълмиста залесена морава без ограда, осеяна с надгробни камъни от черен гранит и бял мрамор.

Отиде на гробището с катафалката на „Уендъл“; с него беше и майката на Лора, госпожа Маккейб. Тя явно смяташе, че именно Шадоу е виновен за смъртта на Лора.

– Това нямаше да се случи никога, ако ти беше тук – заяви тя.

– Умът ми не го побира защо се омъжи за теб. Казвала съм ѝ го. Постоянно ѝ го повтарях. Но кой ли слуша майка си! – Тя замълча и се взря по-внимателно в лицето на Шадоу. – Бил ли си се?

– Да – потвърди Шадоу.

– Варварин – рече тъща му, после стисна уста, вдигна глава, така че брадичката ѝ затрепери, и загледа право пред себе си.

За изненада на Шадоу на гробището беше и Одри Бъртън – стоеше малко встрани. Краткото опело приключи и ковчегът беше смъкнат в студената земя. Хората се разотидоха.

Шадоу не си тръгна. Стоеше разтреперан, с ръце в джобовете, и не гледаше вторачено дупката в земята.

Небето беше чугуноносиво, безлико и плоско като огледало. Пак прехвърчаха призрачни снежинки, въртяха се и въртяха.

Имаше нещо, което Шадоу искаше да каже на Лора, и беше готов да чака, докато се сети какво. Светът бавно започна да губи светлина и цвят. Краката му вече бяха започнали да изтръпват, ръцете и лицето го боляха от студа. Той бръкна в джобовете си, за да се постопли, и напипа златната монета.

Отиде при гроба.

– Това е за теб – каза.

Върху ковчега бяха хвърлени няколко лопати пръст, но дупката не беше запълнена. Шадоу метна златната монета в гроба с Лора, после

бутна в дупката още малко пръст, за да скрие монетата от алчните гробари. Изтръска пръстта от ръцете си и каза:

– Лека нощ, Лора. – И добави: – Извинявай.

Извърна лице към светлините на града и тръгна към Игъл Пойнт.

Мотелът беше на цели пет километра, но след трите години, прекарани в затвора, му беше приятно, че може просто да върви и да върви, ако трябва и цяла вечност. Можеше да тръгне пеш на север и накрая да стигне в Аляска или Да се отправи на юг, към Мексико и отвъд него. Можеше да стигне в Патагония или до Огнена земя.

До него спря кола. Прозорецът се смъкна с тихо бръмчене.

– Искаш ли да те закарам, Шадоу? – попита Одри Бъртън.

– Не – отвърна той. – Особено пък ти.

Продължи да върви. Одри подкара до него с пет километра в час. В лъчите на фаровете танцуваха снежинки.

– Мислех, че ми е най-добрата приятелка – подхвана Одри. Чувахме се всеки ден. Ако двамата с Роби се скарахме, тя научаваше първа, отивахме в „Чи-Чи“ да пийнем по някоя маргарита и обсъждахме какви отрепки са мъжете. А тя през цялото време се е чукала с него зад гърба ми.

– Моля те, Одри, махни се.

– Просто исках да знаеш, че си имам основателна причина за онова, което направих. Той не каза нищо. – Ей! – извика тя. – Ей! На теб говоря.

Шадоу се обърна.

– Какво исках да ти кажа? Че беше права, когато заплю Лора в лицето ли? Искаш да ти кажа, че не ме е заболяло? Или че от онова, което ми каза, сега я мразя повече, отколкото ми липсва ли? Няма да стане, Одри.

Тя кара още минута до него, без да проронва и дума. После рече:

– Е, как беше в затвора, Шадоу?

– Хубаво – отговори той. – Все едно си си у дома.

Одри натисна газта, двигателят ревна и тя подкара напред.

Фаровете се отдалечиха и светът се превърна в мрак. Здравчът потъмня до нощ. Шадоу продължаваше да очаква, че от вървенето ще се стопли, че в премръзналите му ръце и крака ще нахлуе топлина. Не стана.

Веднъж в затвора Лайсмит Тъжня беше нарекъл малкото затворническо гробище зад лечебницата Градината с костите и образът се бе врязал в съзнанието на Шадоу. Оная нощ той беше сънувал овощна

градина в лунната светлина, бели дървета като скелети с клони, които завършват с кокалести ръце, и корени, проникнали дълбоко в гробовете. По дърветата в градината с костите от съня имаше плодове – странни плодове, но докато вървеше, Шадоу не можа да си спомни какви точно, нито защо му се бяха сторили толкова отблъскващи.

Подминаваха го автомобили. Шадоу съжали, че няма тротоар. Препъна се в нещо, което не виждаше в тъмното, и се просна в канавката; дясната му ръка хлътна в няколко сантиметра студена кал. Той се изправи и избърса ръце в крачолите си. Огледа се плахо. Успя само да види, че до него стои някой – и върху носа и устата му се лепна нещо мокро и той усети как го блъсват химически изпарения.

Този път канавката му се стори топла и уютна.

Имаше чувството, че някой е прикачил слепоочията му към черепа му с огромни пирони. Ръцете му бяха завързани зад гърба с нещо като каиши. Намираше се в автомобил – седеше на кожена тапицерия. За миг се запита дали възприятията му не го подвеждат, после видя, че не, другата седалка наистина е *много* далеч.

До него седяха хора; той обаче не можеше да се обърне, за да ги види.

Дебелият младок в другия край на огромната лимузина извади от барчето диетична кока-кола и я отвори с пукот. Беше облечен в дълго черно мантио от нещо като коприна; изглеждаше така, сякаш току-що е навършил двайсет години, по едната му буза лъщеше акне. Той се усмихна, забелязал, че Шадоу е дошъл на себе си.

– Здравсти, Шадоу – поздрави го. – Не ме разигравай.

– Добре – отвърна той. – Няма. Можете ли да ме хвърлите в хотел „Америка“ край междущатската магистрала?

– Удари го – нареди младокът на мъжа отляво на Шадоу.

Шадоу получи в слънчевия си сплит силно кроше, което му изкара въздуха, и се преви. Изправи се бавно.

– Казах, не ме разигравай. А ти ме разиграваш. Отговаряй кратко и ясно, иначе ще те убия. Или може би няма да те убия. Може би ще оставя децата да ти изпотрошат всички кости. Те са общо двеста и шест. Не ме разигравай.

– Разбрах – отвърна Шадоу.

Светлините по тавана на лимузината сменяха цвета си и от виолетови ставаха сини, после зелени и жълти. – Работиш за Уензди – отбеляза младокът.

– Да – потвърди Шадоу.

– Какво, да го вземат мътните, е намислил? Какво търси тук? Сигурно има план. Какъв?

– Работя за господин Уензди от тази сутрин – уточни Шадоу. – Момче за всичко съм.

– Твърдиш, че не знаеш?

– Да: твърдя, че не зная.

Хлапето бръкна в самото си и извади от вътрешния джоб сребърна табакера. Отвори я и предложи на Шадоу цигара.

– Пушиш ли?

Шадоу си помисли дали да не помоли да му развържат ръцете, но се отказа.

– Не, благодаря – отговори.

Цигарата, изглежда, беше свита на ръка и когато хлапето я запали с матовочерната запалка „Зипо“, замириса малко като на изгорели електрочасти.

Хлапето всмукна силно дима и го задържа. Накрая го издиша на тънка струя през устата си и пак го пое през ноздрите. Шадоу заподозря, че известно време е упражнявало този номер пред огледалото, преди да го покаже пред околните.

– Ако си ме излъгал, ще те убия – заяви хлапето сякаш от много далеч. – Знаеш го.

– Каза ми.

Хлапето пак вдиша дълбоко цигарения дим.

– Твърдиш, че си отседнал в мотел „Америка“. – Почука по стъклото, което го делеше от шофьора, и прозорецът се смъкна.

– Мотел „Америка“ на междушатската магистрала. Трябва да оставим там нашия гост.

Шофьорът кимна и стъклото отново се вдигна.

Проблясващите светлини от фиброоптично стъкло продължаваха да сменят в строго определена последователност приглушения си цвят. На Шадоу му се стори, че очите на хлапето също блестят в зелено, като монитор на допотопен компютър.

– Предай на Уензди следното, мой човек. Кажми му, че е история. Че е забравен. Че е стар. Предай му, че бъдещето сме ние и че пет пари не даваме за него и за такива като него. Той е обречен да се озове в боклукчийската кофа на историята, докато хора като мен се возят в лимузини по свръхскоростната магистрала на бъдещето.

– Ще му предам – обеща Шадоу.

Чувстваше се замаян. Надяваше се да не му се пригади.

– Предай му, че сме програмирали наново действителността. Кажу ми, че езикът е вирус, че религията е операционна система, а молитвите – никому ненужна информация. Предай му това, иначе ще те убия – за-кани се благо младокът през пушека.

– Разбрах – рече Шадоу. – Можете да ме оставите тук. Ще стигна и пеш.

Младокът кимна и каза:

– Беше ми приятно да си поговорим. – Бе омекнал от дима.

– Би трябвало да знаеш, че ако те убием, просто ще те изтрием. Раз-бра ли? Едно кликване и си зачеркнат със случайно избрани единици и нули. Няма действие, което да отменя заличаването. – Хлапето почука по стъклото и каза на шофьора: – Той ще слезе тук.

После пак се обърна към Шадоу и посочи цигарата.

– Синтетична жабешка кожа – обясни хлапакът. – Знаеш ли, че вече произвеждат изкуствен буфотенин?

Автомобилът спря и вратата се отвори. Шадоу слезе неуверено. Онова, с което беше завързан, бе срязано. Обърна се. Отвътре колата се беше превърнала в гънещ се облак дим, в него проблясваха две светлин-ки, сега с медно-златен цвят, като красивите очи на жаба.

– Всичко е въпрос на преобладаваща парадигма, Шадоу. Нищо дру-го не е важно. А, да, моите съболезнования за жена ти.

Вратата се затвори и огромната лимузина безшумно потегли. Ша-доу беше на двеста метра от мотела и тръгна пеш натам, като вдишваше студения въздух – мина покрай червени, жълти и сини светлини, рекла-миращи всякакви видове бързо хранене, каквито можете да си предста-вите, стига те да се свеждат до хамбургера, и се добра без произшествия до мотел „Америка“.

Глава 3

Всеки час наранява. Последният убива.

Древна поговорка

На рецепцията в мотел „Америка“ седеше слаба млада жена. Тя ка-за на Шадоу, че приятелят му вече го е регистрирал, и му даде право-гълния пластмасов ключ от стаята. Беше със светлоруса коса и с лице, което приличаше малко на муцуната на гризач, особено ако жената се усъмнеше в нещо, а усмихнеше ли се, приликата изчезваше. Отказа да

съобщи номера на стаята на Уензди и настоя да му звънна, за да му съобщава, че неговият гост вече е дошъл.

Уензди излезе от една стая по-нататък в коридора и кимна на Шадоу да отиде при него.

– Как беше погребението? – попита той.

– Приключи – отвърна Шадоу.

– Говори ли ти се за него?

– Не – каза Шадоу.

– Чудесно – ухили се Уензди. – Напоследък всички говорят прекалено много. Приказки приказки приказки. Държавата щеше да е много по-добре, ако хората знаеха да страдат в мълчание.

Уензди го поведе към стаята си, която се падаше срещу стаята на Шадоу. Вътре беше пълно с карти, сгънати, разпрострени върху кревата, закачени с лепенки по стените. Уензди беше разчертал картите открай докрай с ярки маркери: флуоресциращи оттенъци на зеленото, болезнено розовото и крещящо оранжевото.

– Бях отвлечен от едно дебело хлапе – съобщи Шадоу. – Каза да съм ти предавал, че си бил обречен да се озовеш на бунището на историята, докато хора като него се возели в лимузините си по свръхскоростната магистрала на живота. Нещо от този род.

– Сополанко – отсече Уензди.

– Познаваш ли го?

Уензди сви рамене.

– Знам кой е. – Седна тежко на единствения стол в стаята. – Нямам си и понятие – заяви Уензди. – Ама никакво. Колко още трябва да останеш в града?

– Не знам. Може би още една седмица. Сигурно трябва да прибера нещата на Лора. Да се погрижа за жилището, да се отърва от дрехите й, такива неща. Майка й ще полудее, но си го е заслужила.

Уензди кимна с огромната си глава.

– Колкото по-бързо се справиш, толкова по-бързо ще се махнем от Игъл Пойнт. Лека нощ.

Шадоу прекоси коридора. Стаята му беше точно копие на стаята на Уензди, дори картинката с кървавия залез на стената над леглото беше същата. Той си поръча пица с кашкавал и кайма, после напълни ваната, изля всички шампоани от малките пластмасови мотелски шишенца и направи пяна.

Беше много едър, ваната не го побираше, но той все пак седна вътре и се опита да й се наслади възможно най-много. Беше си обещал,

когато го пуснат от затвора, да си вземе вана, а беше от хората, които, ако са обещали нещо, го правят.

Малко след като излезе от ваната, пристигна и пицата и той я изяде, като я поля с кутийка безалкохолно.

Легна си с мисълта: „Това е първото ми легло като свободен човек“, но от нея му стана по-малко приятно, отколкото беше очаквал. Не беше дръпнал пердетата и загледа през стъклото на прозореца светлините на автомобилите и на заведенията за бързо хранене – беше му спокойно да знае, че там, навън, има друг свят, където, стига да поиска, може да отиде.

Каза си, че би могъл да лежи и в леглото у дома, в жилището, което беше делил с Лора – в леглото, което бе делил с нея. Но го заболя при мисълта да бъде там без нея, заобиколен от вещите ѝ, от нейната миризма и живот...

„Недей да ходиш там“, рече си. Реши да мисли за друго. За фокуси с монети. Знаеше, че не притежава характера на фокусник: не можеше да измисля разни небивалици, без които никой нямаше да му повярва, не му се искаше и да прави фокуси с карти и да вади отнякъде книжни цветя. Виж, искаше да прави фокуси с монети, беше му приятно. Започна да си съставя списък на фокусите, които е усвоил, и покрай това се сети за монетата, която бе метнал в гроба на Лора, после си спомни как Одри му бе казала, че Лора е умряла с члена на Роби в устата си, и отново усети леко пробождане в сърцето.

„Всеки час наранява. Последният убива“. Къде ли го беше чул?

Спомни си какво бе казал Уензди и неволно се усмихна: беше се наслушал как хората си обясняват един на друг, че не бива да потискат чувствата си, че трябва да им дават воля и да се отърсват от болката. Помисли си, че могат да се кажат много неща за потисканите чувства. Подозираше, че ако го правиш достатъчно дълго и достатъчно дълбоко, много скоро няма да усещаш нищо.

После, без да усети, го застигна сънят.

Шадоу вървеше...

Вървеше през стая, по-голяма от град, накъдето и да се обърнеш, виждаше статуи, дърворезби и грубо изсечени образи. Застана до статуя на нещо като жена: голите ѝ гърди висяха смачкани и сухи, около кръста ѝ имаше наниз отсечени ръце и в двете си ръце държеше остри ножове, вместо глава имаше две еднакви змии, които се подаваха от врата, бяха извили на дъга телата си и се гледаха, готови за нападение. В статуята имаше нещо силно обезпокоително, някаква дълбока смущаваща

сбър-каност. Шадоу се дръпна назад.

Тръгна през залата. Изсечените очи на статуите, които имаха очи, следяха всяка негова стъпка.

Шадоу забеляза в съня си, че всяка статуя има име, което гори на пода пред нея. Беловласият мъж, който беше с наниз от зъби около врата и държеше тъпан, се казваше Левкотий, жената с широкия ханш и с голяма цепка между краката, от която падаха чудовища, беше Хубур²⁰, мъжът с глава на овен, хванал златна топка, беше Херишеф²¹.

В съня му някой заговори с ясен, точен и припрян глас – Шадоу обаче не виждаше кой.

– Това са забравени богове, които сега вероятно са и умрели. Можеш да ги намериш само в сухите истории. Отишли са си, всички са си отишли, ала имената и образите им са останали при нас.

Шадоу зави зад ъгъла и установи, че се е озовал в друга стая, още по-голяма и от първата. Простираше се докъдето поглед стига и нататък. В близост до Шадоу имаше череп на мамут, лъснат и кафяв, и косматото бозаво наметало, носено от дребна жена с обезобразена лява ръка. До тях имаше три жени, всички изсечени от един огромен гранитен къс и съединени в кръста: лицата им бяха някак недовършени, претупани, макар че гърдите и гениталиите им бяха издялани старателно и прилежно, имаше и птица, която явно не можеше да лети, Шадоу не знаеше каква – беше два пъти по-висока от него, с клон като на лешояд, но с човешки ръце, и така нататък.

Гласът се обади отново и сякаш говореше на ученици, каза:

– Това са боговете, които са се заличили от паметта. Загубени са дори имената им. Хората, които са им се кланяли, са точно толкова забравени, колкото и техните богове. Тотемите им отдавна са счупени и съборени. Последните им жреци са умрели, без да предадат тайните си. Боговете са смъртни. И когато умират, си остават неоплакани и незапомнени. По-трудно е да убиеш идеите, отколкото хората, но накрая и те могат да бъдат убити.

Чу се шумолене, преминало през залата, тих шепот, от който Шадоу изживя насън вледеняващ необясним страх. Застигна го всепоглъщаща паника – там, в залите на боговете, за които не помним и че са

20. В митологията на Древна Месопотамия така се е наричала реката в подземния свят. – Б. пр.

21. Букв. „Намиращ се на своето езеро“, в египетската митология богът на град Хераклеопол (XXIII-XXI в. пр. Хр.), когато е смятан за бог творец, цар на всички богове. – Б. пр.

съществували, богове с лица като на октоподи и богове, които не са друго освен мумифицирани ръце или падащи камъни, или горски пожари...

Шадоу се събуди и се разсъни напълно, сърцето му туптеше като обезумяло, челото му лепнеше от пот. Червените цифри върху часовника на нощното шкафче му казаха, че е един часът и три минути след полунощ. Табелата на хотел „Америка“ светеше през прозореца в стаята. Объркан, Шадоу стана от леглото и отиде в тясната хотелска тоалетна. Изпика се, без да включва осветлението, и се върна в стаята. Сънят още беше пресен и ясен в съзнанието му; той обаче не можеше да си обясни защо се е уплашил толкова от него.

Светлината, която влизаше отвън, не беше ярка, но очите на Шадоу вече бяха свикнали с тъмнината. Отстрани на леглото седеше жена.

Шадоу я позна. Щеше да я познае и в тълпа от хиляда, от сто хиляди души. Още беше облечена в тъмносиния костюм, с който я бяха погребали.

Гласът ѝ беше шепот, който обаче беше познат.

– Сигурно ще попиташ какво търся тук – рече Лора. Шадоу не каза нищо.

Седна на единствения стол в стаята и накрая промълви:

– Това ти ли си?

– Да – потвърди тя. – Студено ми е, Пале.

– Ти, скъпа, си мъртва.

– Да – каза Лора. – Да. Мъртва съм. – Тя потупа леглото до себе си. – Ела да седнеш до мен.

– Не – отговори Шадоу. – Засега мисля да остана тук. Трябва да обсъдим някои нерешени въпроси.

– Например това, че съм мъртва ли?

– Може би, но имах предвид по-скоро начина, по който си умряла.

С Роби.

– А, това ли – каза Лора.

Шадоу усещаше – всъщност си помисли, че може би само му се струва как усеща миризмата на тлен, на цветя и консерванти. Жена му... бившата му жена... не, *мъртвата* му жена, поправи се той... седеше на леглото и го гледаше, без да мига.

– Палето ми – подхвана тя. – Можеш ли... как мислиш, дали ще успееш да ми намериш една цигара?

– Нали ги беше отказала?

– Отказах ги – потвърди Лора. – Но вече не ме е страх, че ще ми навредят на здравето. Струва ми се, че така ще се поуспокоя. Във

фойето има автомат.

Шадоу си облече дънките и тениската и както беше бос, отиде във фойето. Дежурният на рецепцията – мъж на средна възраст – четеше книга на Джон Гришам. Шадоу купи от автомата пакет „Вирджиния Слимс“. Поиска от администратора кибрит.

– Вие сте в стая за непущачи – каза мъжът. – На всяка цена отворете прозореца. Ето.

И подаде на Шадоу кибрит и пластмасов пепелник с емблемата на мотел „Америка“.

– Разбрах – рече Шадоу.

Върна се в стаята. Лора се беше излегнала върху намачканите завивки. Шадоу отвори прозореца, после ѝ подаде цигарите и кибрита. Пръстите ѝ бяха студени. Тя драсна клечка кибрит и Шадоу видя, че ноктите ѝ, обикновено ниско изрязани, са изгрязани и начупени и под тях има кал.

Лора запали цигара, всмукна дима, духна клечката и пак всмукна.

– Не го усещам – заяви тя. – Изобщо не ми действа.

– Съжалявам – каза Шадоу.

– Аз също – рече Лора.

Когато вдишваше от дима, върхът на цигарата блясваше и Шадоу можеше да види лицето ѝ.

– Така значи – каза тя. – Пуснали са те от затвора.

– Да.

Върхът на цигарата припламна в оранжево.

– Още съм ти благодарна. Не биваше да те забърквам.

– Е, съгласих се да го направя – напомни Шадоу. – Можех да откажа.

Недоумяваше как така не го е страх от нея, защо се бе вцепенил от ужас заради съня с музея, а дори не трепва от това, че покрай него се разхожда труп.

– Да – рече Лора. – Можеше да откажеш. Глупчо такъв. – Лицето ѝ беше обвито в дим. Бе много красива в слабата светлина. – Искаш да знаеш за мен и Роби ли?

– Вероятно.

Тя смачка цигарата в пепелника.

– Ти беше в затвора. Имах нужда да си поговоря с някого. Имах нужда от рамо, на което да си поплача. Теб те нямаше. Бях разстроена.

– Съжалявам.

Шадоу долови в гласа ѝ нещо различно и се опита да разбере какво

е.

– Знам. И така, ходехме с Роби на кафе. Обсъждахме какво ще правим, когато излезеш от затвора. Колко ще е хубаво да те видим отново. Той наистина те обичаше, да знаеш. Изгаряше от нетърпение пак да те вземе на работа.

– Да.

– После Одри замина за една седмица на гости на сестра си. Беше, о, една година, тринайсет месеца, след като ти отиде в затвора. – Гласът ѝ беше безизразен, думите кънтяха кухо и приглушено като камъчета, пускани едно по едно в дълбок кладенец. – Роби дойде у нас. Напихме се. Направихме го на пода в спалнята. Беше хубаво. Много хубаво.

– Можеше и да не ми го казваш.

– Така ли? Извинявай. Когато си мъртъв, е по-трудно да подбиращ и да премълчаваш. Като със снимките е. Вече няма такова значение.

– За мен има.

Лора запали втора цигара. Движенията ѝ бяха плавни и вещи, в тях нямаше скованост. За миг Шадоу се запита дали изобщо е мъртва. Дали това не е някакъв сложен фокус?

– Да – каза Лора. – Виждам. И така, връзката ни... макар че не я наричахме така, не я наричахме никак... продължи близо две години.

– Щеше ли да ме изоставиш заради него?

– Защо? Ти си големият ми мечок. Моето Пале. Направи го заради мен. Чаках те три години да се върнеш. Обичам те.

Той се спря и не каза: „И аз те обичам“. Вече нямаше да го казва никога.

– И какво стана онази вечер?

– Вечерта, когато загинах ли?

– Да.

– С Роби излязохме да обсъдим купона, с който смятахме да те изненадаме, когато си дойдеш. Щеше да е прекрасно. Казах му, че всичко между нас е свършило. Приключило е. Че ти си идваш и трябва да скъсаме.

– Хм. Благодаря ти, миличка.

– Няма за какво, скъпи. – По лицето ѝ се мерна нещо като призрачна усмивка. – Разнежихме се. Беше мило. Започнахме да се държим глупаво. Аз се напих много. Роби не. Щеше да кара. Докато се прибирахме с колата, казах, че като за последно ще му направя прощален минет, и му смъкнах ципа.

– Голяма грешка.

– На мен ли го казваш! Ударих с рамо скоростния лост, Роби се опита да ме изтласка и да превключи, после завихме рязко и се чу силен трясък, спомням си, светът се завъртя и си помислих: „Ще умра“. Не почувствах нищо. Спомням си. Не се уплаших. После вече не помня нищо.

Замириса на подпалена пластмаса. Шадоу се досети, че е от цигарата: беше изгоряла до филтъра. Лора явно не бе забелязала.

– Какво правиш тук, Лора?

– Толкова ли не мога да дойда да видя съпруга си?

– Ти си мъртва. Днес следобед бях на погребението ти.

– Да.

Тя млъкна и загледа в нищото. Шадоу стана от стола и отиде при нея. Взе от пръстите ѝ тлеещия фас и го изхвърли през прозореца.

– Е?

Очите ѝ затърсиха неговите.

– Сега не знам много повече, отколкото като жива. Почти всичко от онова, което знам сега, не може да се изрази с думи.

– Който умре, обикновено си стои в гроба – отбеляза Шадоу.

– Така ли? Дали мъртвите наистина си стоят в гроба, Пале? И аз си мислех така. Сега вече не съм толкова сигурна. Може би.

Лора стана от леглото и отиде при прозореца. В светлината на motelската табела лицето ѝ беше хубаво – както винаги. Лицето на жената, заради която Шадоу беше лежал в затвора.

Сърцето го заболя, сякаш някой го беше хванал в юмрук и го стискаше.

– Лора...

Тя не го погледна.

– Забъркал си се, Шадоу, в лоши неща. Ще загазиш, ако някой не те държи под око. Аз ще те пазя. И благодаря за подаръка.

– Какъв подарък?

Тя бръкна в джоба на блузата си и извади златната монета, която през деня той беше хвърлил в гроба. По нея още имаше черна пръст.

– Може да я сложа на верижка. Беше много мило от твоя страна.

– Е, чак пък толкова...

Лора се обърна и го погледна с очи, които сякаш и виждаха, и не виждаха.

– Според мен има доста неща в брака ни, които трябва да изясним.

– Скъпа – каза ѝ той. – Ти си мъртва.

– Това очевидно е едно от нещата. – Тя замълча. – Добре – каза след малко. – Сега си тръгвам. Така е по-добре.

Обърна се естествено, с лекота, сложи ръце върху раменете на Шадоу и застана на пръсти, за да го целуне за довиждане, както го беше целувала винаги за довиждане.

Той се наведе и също я целуна плахо по бузата, Лора обаче се поизвърна и долепи устни до неговите. Дъхът ѝ миришеше малко на нафталин.

Лора размърда в устата на Шадоу език. Беше студен и сух, с дъх на цигари и на жлъч. Дори и Шадоу да имаше някакви съмнения дали жена му е мъртва, сега те се изпариха.

Той се дръпна.

– Обичам те – каза тя непринудено. – Ще бдя над теб. – И отиде до вратата на мотелската стая. Шадоу усети в устата си странен вкус. – Поспи, Пале – добави тя. – И не си навличай неприятности.

Отвори вратата за коридора. Флуоресцентната светлина отвън не беше милостива: под нея Лора изглеждаше мъртва, всъщност обаче на такава светлина всички изглеждат така.

– Можеше да ме помолиш да остана до сутринта – каза тя с леденостудения си глас.

– Според мен не мога – отговори Шадоу.

– Ще ме помолиш, скъпи – заяви Лора. – Преди всичко това да е приключило. Ще видиш.

Тя се обърна и тръгна по коридора. Шадоу погледна към рецепцията. Дежурният продължаваше да си чете романа на Джон Гришам и докато Лора минаваше покрай него, почти не я погледна. По обувките ѝ беше полепнала мазна гробищна кал. После тя се скри.

Шадоу въздъхна бавно и тежко. Сърцето му биеше аритмично. Той прекоси коридора и почука на вратата на Уензди. Докато чукаше, изпита доста зловещото чувство, че го обгръщат черни криле, сякаш през него е прелетял огромен гарван, за да се стрелне по коридора, към света отвъд.

Уензди отвори вратата. Беше гол, ако не се броеше бялата мотелска кърпа около кръста му.

– Какво искаш, да го вземат мътните? – попита той.

– Трябва да ти кажа нещо – отговори Шадоу. – Може да е било само сън... макар че не беше сън, може и да съм се нади-шал с дима на синтетична жабешка кожа на онова дебело хлапе, или просто полудявам...

– Да, да. Казвай, каквото имаш да казваш – подкани Уензди. – Имам работа.

Шадоу надникна в стаята. Видя, че в леглото има някой, който го гледа. Чаршаф, вдигнат над малки гърди. Светлоруса коса, лице като на гризач. Той сниши глас.

– Току-що видях жена си – обясни Шадоу. – Беше в стаята ми.

– В смисъл призракът ѝ ли? Видял си призрак?

– Не. Не призрак. Беше си от плът. Тя беше. Да, беше мъртва, но не беше никакъв призрак. Докоснах я. Тя ме целуна.

– Ясно. – Уензди стрелна с поглед жената в леглото. – Връщам се ей сега, скъпа – обеща той.

Влязоха в стаята на Шадоу. Уензди включи осветлението. Погледна фаса в пепелника. Почеса се по гърдите. Зърната му бяха тъмни, старчески зърна, космите по гърдите му бяха прошарени. Долу отстрани на тялото му се белееше белег. Той подуши въздуха. После сви рамене и каза:

– Така значи. Появила се е мъртвата ти жена. Страх ли те е?

– Малко.

– Много разумно от твоя страна. Мъртвите винаги ме плашат. Не-що друго?

– Готов съм да напусна Игъл Пойнт. Майката на Лора ще се оправи с жилището и с останалото. Така и така ме мрази. Готов съм да тръгна, когато кажеш.

Уензди се усмихна.

– Добра новина, момчето ми. Утре сутрин потегляме. А сега поспи. В стаята ми се намира малко уиски, ако имаш нужда от нещо, което да ти помогне да заспиш. Искаш ли?

– Не. Ще се оправя и без уиски.

– В такъв случай не ме безпокой повече. Чака ме дълга нощ.

– Лека нощ – пожела Шадоу.

– Точно така – каза Уензди, после излезе и затвори вратата.

Шадоу седна на леглото. Във въздуха още се усещаше миризмата на цигари и консерванти. Искаше му се да скърби за Лора – струваше му се по-уместно, отколкото да се стряска от нея, а сега, след като тя си беше тръгнала, си призна и че го е уплашила. Беше време да скърби. Изгаси лампата, легна и се замисли за Лора от времето, преди той да отиде в затвора. Помнеше как се бяха оженили – бяха млади и щастливи, и глупави, и не можеха да свалят ръце един от друг.

Не беше плакал от много отдавна, толкова отдавна, та мислеше, че вече е забравил как се плаче. Не беше плакал дори когато бе умряла майка му.

Сега обаче се разплака с болезнени разтрисащи хлипове и за пръв път от времето, когато бе съвсем малък, заспа със сълзи на очи.

ПРИСТИГАНЕ В АМЕРИКА 813 г. сл. Хр.

Плавали из зеленото море, направлявани от звездите и брега, а когато брегът се превърнал само в спомен и нощното небе било тъмно и похлупено от облаци, плавали, направлявани от вярата, и призовавали Всеотеца и този път да ги отведе безпрепятствено до сушата.

Пътуването било тежко, пръстите им били вкочанени, те били премръзнали до кости и дори виното не можело да ги стопли. Сутрин се будели, виждали, че брадите им са покрити със скреж, и докато слънцето ги сгрее, приличали на старци с преждевременно побелели бради.

Зъбите им се клатели, очите им били хлътнали дълбоко в очните ями, когато стъпили на зелената земя на запад. Мъжете рекли:

– Далеч сме, много далеч от дом и родно огнище, далеч от моретата, които познаваме, и от жените, които обичаме. Тук, на края на света, ще бъдем забравени от своите богове.

Водачът им се покатерил на една висока скала и им се прис-мял, задето не вярват.

– Всеотецът е сътворил света – провикнал се той. – Направил го е с двете си ръце от разпилените кости и плът на своя дядо Имир²². Сложил е мозъка му на небето – за облаци, солената му кръв е превърнал в моретата, които прекосихме. Щом той е сътворил света, толкова ли не разбирате, че е създал и тази земя? И ако умрем тук като човеци, няма ли да бъдем приети в неговото жилище?

Мъжете се ободрили и се засмели. Запретнали се да строят от насечени дървета и кал свой дом, който оградили с подострени колове, макар че, доколкото виждали, били единствените човеци на новата земя.

В деня, когато вдигнали своето жилище, се извила буря: по пладнe небето притъмняло, сякаш е нощ, и било прорязано от назъбен бял пламък, гръмотевиците били толкова силни, че почти оглушили мъжете, а корабната котка, която били довели със себе си за късмет, се скрила под изтегления на брега плавателен съд. Бурята бушувала толкова злостно и яростно, че мъжете се смеели, тупали се по гърбовете и повтаряли:

---

22. В скандинавската митология първото антропоморфно същество, великан, от чието тяло е сътворен светът. – Б. пр.

– Гръмовежцът е с нас тук, в тази далечна земя.

И благодарили, и се радвали, и пили, докато не започнали да залитат.

Онази вечер в опушения мрак на тяхното жилище бардът им пял старите песни. Пял за всеотеца Один²³, принесъл се в жертва тъй храбро и благородно, както другите принасяли жертви в негова прослава. Бардът пял за деветте дни, през които Всеотецът висял от световното дърво с ребра, пронизани от копие и кървящи, пял им за всички неща, които Всеотецът бил научил в предсмъртните си мъки: девет имена и девет руни, и два пъти по девет заклинания. Когато им разправил за копието, пронизало ребрата на Один, бардът изпищял от болка точно както бил пищял в своите страдания и Всеотецът, и всички мъже си представили мъките му и потреперили.

На другия ден – деня на Всеотеца²⁴, намерили чужденеца. Бил дребен, с дълга коса, черна като гарваново крило, и с кожа с цвят на мазна червена глина. Говорел с думи, които никой измежду тях не разбирал, дори бардът, който бил минавал с кораб през Херкулесовите стълбове и владел търговския език, на какъвто говорили из цялото Средиземноморие. Непознатият бил облечен в пера и кожи, в дългата му коса били вплетени малки кости.

Отвели го в своя стан, дали му да яде печено месо и да пие силна напитка, с която да утоли жаждата си. Запревивали се от смях, когато човекът взел да залита и да пее; главата му климала и се въртяла, и то само от един рог медовина²⁵. Дали му да пие още и скоро той вече лежал под масата с глава, пъхната под ръката му.

Тогава те го хванали – по един мъж за всяко рамо и по един за всеки крак, понесли го на височината на раменете си така, че четиримата заедно с чужденеца се превърнали в осмокрак кон²⁶, и тръгнали най-отпред на шествието, което се отправило към ясена на хълма, който се извисявал над залива: там надянали на врата на непознатия въже и го обесили високо на вятъра като приношение в прослава на Всеотеца, повелител на бесилките. Тялото на непознатия се люшнало на вятъра, лицето

23. Върховен бог в скандинавската митология, изобразяван е като едноок. Повелител на мъдростта, на вълшебните руни и гадателството. – Б. пр.

24. За ден на Один се смята сряда. – Б. пр.

25. Според преданието Один заменя едното си око за меда и медовината на мъдростта. – Б. пр.

26. Според преданието конят на Один е осмокрак и с него синът му Хермод препуска из царството на мъртвите. – Б. пр.

му почерняло, езикът увиснал от устата, очите му изскочили, членът му бил толкова твърд, че на него можело да се сложи кожен шлем, а мъжете започнали да крещят, да викат и да се смеят, горди, че са пратили жертвата си на небесата.

На следващия ден, когато два огромни гарвана кацнали върху трупа на чужденеца – по един на всяко рамо – и започнали да му кълват бузите и очите, мъжете разбрали, че жертвата им е приета.

Зимата се проточила, те били гладни, но се ободрявали от мисълта, че щом се запролети, ще пратят кораба обратно в северните земи и той ще се върне със заселници, ще се върне с жени. Когато се застудило и дните станали по-къси, някои от мъжете тръгнали да търсят селището на чужденеца с надеждата да намерят храна и жени. Не открили нищо освен места, където били палени огньове, и изоставени биваци.

Един ден в средата на зимата, когато слънцето в далечината било студено като потъмняла сребърна пара, мъжете видели, че онова, което било останало от тялото на чужденеца, е свалено от ясена. Следобед завалял сняг – мудни огромни снежинки.

Мъжете от северните земи затворили портата на лагера и се скрили зад дървената стена.

Същата вечер ги нападнали воините от племето на чужденеца: петстотин души срещу трийсет. Прехвърлили се през стената и през следващите седем дни избили до крак трийсетте мъже по трийсет различни начина. И моряците били забравени от историята и от своя народ.

Воините съборили стената и изпепелили селището. Подпалили и издърпация на брега кораб с надеждата, че бледоликите нямат друг и като го изгорят, по бреговете им няма да дойдат още северняци.

Трябвало да минат повече от сто години, докато Лейф Щастливия²⁷, син на Ейрик Червения²⁸, открие наново тази земя, която нарекъл Земя на лозята. Когато пристигнал, неговите богове вече го чакали: Тюр²⁹ Едноръкия, беловласият Один, бог на бесилките, и гръмовежцът Тор³⁰.

---

27. Лейф Ейриксон, по прякор Щастливия, исландски викинг, който ок. 1000 г. очевидно достига североизточното крайбрежие на Северна Америка. – Б. пр.

28. Ейрик Торвалдсон, по прякор Червения, исландски викинг, който през 981 или 982 г. изследва южното и югозападното крайбрежие на Гренландия и създава там селище. – Б. пр.

29. В германо-скандинавската митология бог покровител на военните и на битките, изобразяван е еднорък и с меч. – Б. пр.

30. В германо-скандинавската митология бог на гръмотевиците, на бурите и плодородието, великан, който пази боговете и хората от чудовища. – Б. пр.

Те били там.

Те чакали.

Глава 4

Нека влакът среднощен озарява ме със светлини, нека влакът среднощен пред мен да блести.

„Влакът среднощен“, стара песен

Шадоу и Уензди отидоха да закусят в „Кънтри Кичън“³¹ срещу мотела. Беше осем сутринта и светът беше мъглив и мразовит.

– Още ли си готов да напуснеш Игъл Пойнт? – попита Уензди. – Ако си готов, трябва да звънна на две-три места. Днес е петък. Свободен ден. Женски ден. Утре е събота. В събота има много работа.

– Готов съм – потвърди Шадоу. – Тук не ме задържа нищо. Уензди накамари в чинията най-различни колбаси. Шадоу си взе малко пъпеш, кифла и пакетче крема. Отидоха в едно сепаре и седнаха.

– Ама че сън сънува нощес – отбеляза Уензди.

– Да – каза Шадоу. – Ама че сън.

Сутринта, когато беше станал, калните стъпки на Лора още личаха по мотелския мокет – водеха от неговата стая през фойето към вратата.

– И така – поде Уензди. – Защо те наричат Шадоу?

Той сви рамене.

– Това е име – обясни. Светът в мъглата зад огледалното стъкло се бе превърнал в рисунка с молив, изпълнена в десетина отънька на сивото, тук-там с петно електриковочервено или чистобяло. – Как изгуби окото си?

Уензди налага пет-шест парчета бекон, задъвка ги, избърса с ръка мазнината по устните си. – Не съм го изгубил – възрази той. – Знам къде е.

– И какъв е планът?

Уензди се замисли. Изяде няколко яркорозови парчета шунка, махна от брадата си парченце месо и го пусна в чинията.

– Планът е следният. Утре вечер ще се видим с няколко души, изяви всеки в своята област – само не се стряскай от поведението им. Ще се срещнем на едно от най-важните места в цялата страна. После ще хапнем и ще пийнем с тях. Трябва да ги спечеля за това си начинание.

---

31. Верига закусвални – Б. пр.

– И къде се намира най-важното място?

– Ще видиш, момчето ми. Казах едно от най-важните. Мненията с основание са разделени. Предупредих колегите. По пътя ще спрем в Чикаго, защото трябва да взема малко пари. За да посрещнеш гости така, както трябва да ги посрещнем ние, са нужни пари, с каквито в момента не разполагам. После се отправяме към Медисън.

Уензди плати, тръгнаха си и се върнаха на паркинга пред мотела. Уензди метна на Шадоу ключовете от колата. Той подкара към магистралата и излязоха от града.

– Ще ти липсва ли? – попита Уензди. Преглеждаше папка, пълна с карти.

– Градът ли? Не. Тук дори не съм живял всъщност. Като малък не се заседях дълго на едно място, а тук дойдох вече след като бях навършил двайсет. Това е градът на Лора.

– Да се надяваме, че тя ще си остане тук – отбеляза Уензди.

– Беше сън – каза Шадоу. – Не забравяй.

– Това е добре – вметна Уензди. – Здравословно е да имаш такова отношение. Нощес чука ли я?

Шадоу си пое въздух. После каза:

– Не ти влиза в работата. И не съм я чукал.

– Искаше ли?

Шадоу не каза нищо. Караше на север, към Чикаго. Уензди се подсмихна и започна да проучва картите, като ги разгъваше и ги сгъваше и от време на време си записваше с голяма сребърна химикалка нещо в тефтера.

Накрая приключи. Остави химикалката и сложи папката на задната седалка.

– Най-хубавото на щатите, към които сме се отправили – каза Уензди, – Минесота, Уисконсин, другите около тях, е, че там живеят жени, каквито харесвах, когато бях по-млад. С бяла кожа, със сини очи и с коса, толкова руса, че чак изглежда бяла, с устни, червени като вино, и с кръгли налети гърди, порязани като хубаво сирене с венички.

– Само когато си бил по-млад ли? – попита Шадоу. – Доколкото видях, и нощес се справяше добре.

– Да – усмихна се Уензди. – Искаш ли да знаеш тайната на успеха ми?

– Плащаш ли им?

– Защо да е толкова грубо? Не, тайната е в чара. И толкоз.

– В чара значи? Е, както се казва, или го имаш, или го нямаш.

– Чародействата се учат – отбеляза Уензди.

Шадоу включи радиото на ретростанцията и заслуша хитовете от годините преди да се роди. Боб Дилан запя за проливен дъжд, който щял да се излее, и Шадоу се запита дали този дъжд вече се е излял, или това предстои да стане. Пътят пред тях беше пуст и ледените кристали по асфалта проблясваха като елмази на утринното слънце.

Чикаго дойде бавно като мигрена. Отпърво пътуваха през голото поле, после мяркащите се от време на време селища неусетно се превърнаха в ниски предградия, а предградията – в град.

Спряха пред нисък черен жилищен блок от пясъчник. Тротоарът беше почистен от снега. Отидоха при входа. Уензди натисна най-горния звънец на металния домофон, вмесен в ниша в стената. Не се случи нищо. Той натисна отново. После, колкото да опита, започна да натиска и други звънци на други хора от блока – отново никакъв отклик.

– Не работи – обясни кльошова старица, която слезе по стълбите. – Развален е. Обаждаме се на домоуправителя, питаме кога ще го оправи, кога ще ремонтира парното, а той нехае, заради гърдите си заминава за през зимата в Аризона.

Говореше със силен акцент, както предположи Шадоу, източноевропейски.

Уензди се поклони ниско.

– Драга ми Зора, разреши да отбележа, че изглеждаш неописуемо красива. Лъчезарно същество. Не си мръднала. Старицата го изгледа злобно.

– Той не иска да те вижда. Аз също. Само ни навличаш неприятности.

– Защото не идвам, ако не е важно.

Жената изсумтя. Носеше празна пазарска мрежа и беше облечена в старо червено палто, закопчано догоре. Изглежда подозрително Шадоу и попита:

– Кой е този бабаит? Още един от главорезите ти ли?

– Не ме злепоставяй, миличка. Този господин се казва Шадоу. Да, работи за мен, но това е само в твой интерес. Разреши, Шадоу, да те представя на прелестната Зора Вечерня³².

– Радвам се да се запознаем – каза Шадоу.

Старицата се взря в него като птица.

– Шадоу – повтори тя. – Хубаво име. Когато сенките се издължат,

---

32. Вечерница (рус). – Б. пр.

настава моето време. А ти си издължена сянка. – Старицата го огледа от глава до пети, после се усмихна. – Можеш да ми целунеш ръка – подкана го тя и му протегна студената си ръка.

Шадоу се наведе и я целуна. На средния пръст жената носеше голям кехлибарен пръстен.

– Браво на теб – похвали го старицата. – Отивам на пазар. Аз съм единствената, която носи някакви пари. Другите две не знаят как да печелят от гадателство. Казват само истината, а хората не искат да чуват истини. Истината е лошо нещо, притеснява хората и те не идват втори път. Аз обаче умея да ги лъжа, казвам им каквото искат да чуят. Затова аз храня къщата. Как мислите, ще останете ли за вечеря?

– Надявам се – отвърна Уензди.

– В такъв случай не е зле да ми дадете пари, за да купя повече храна – заяви старицата. – Горда съм, но не и глупава. Другите са по-горди от мен, а *той* е най-горд. Затова ми дайте пари, но не им казвайте.

Уензди отвори портфейла си и бръкна вътре. Извади двайсетачка. Зора Вечерняя я дръпна от пръстите му и зачака. Той извади още една двайсетачка и ѝ я подаде.

– Това е добре – каза жената. – Ще ви нагостим по царски. А сега се качете по стълбите на последния етаж. Зора Утренняя³³ е будна, но другата ни сестра още спи, затова не шумете.

Шадоу и Уензди тръгнаха нагоре по тъмното стълбище. Площадката на втория етаж беше пълна с черни найлонови торби отпадъци, мирисеше на прогнили зеленчуци.

– Цигани ли са? – попита Шадоу.

– Зора и семейството ѝ ли? Ни най-малко. Не са *роми*. Руснаци са. Май славяни.

– Но тя предсказва бъдещето.

– Мнозина предсказват бъдещето. И аз се пробвам. – Докато се качаха по стълбите за последния етаж, Уензди се задъха. – Не съм във форма.

На последната стълбищна площадка имаше само една врата; беше боядисана в червено и на нея имаше шпионка.

Уензди почука. Не отговори никой. Той почука още веднъж, този път по-силно.

– Да! Да! Чух ви! Чух ви!

Звук на отключвани ключалки, на дърпани резета, дрънчене на

---

33. Зорница (рус). – Б. пр.

верига. Червената врата се открихна.

– Кой е?

Мъжки глас, стар и задебелял от цигарите.

– Стар приятел, Чернобог³⁴. И един негов помощник.

Вратата се отвори, доколкото го позволяваше предпазната верига. Шадоу видя в здрача сиво лице, което се взираше в тях.

– Какво искаш, Вотан³⁵?

– Като начало просто удоволствието от компанията ти. Имам и да ти съобщавам някои неща. Как му се казваше?... А, да. Може би ще научиш нещо, което ще ти е от полза.

Вратата се отвори широко. Мъжът в сиво-кафеникавия хавлиен халат беше нисък, със стоманеносива коса и грававо лице. Носеше сиви раирани панталони, лъснали от старост, и чехли. В пръстите си с квадратни върхове беше хванал цигара без филтър и докато всмукваше от дима, я държеше в шепя – като затворник или войник, помисли си Шадоу. Протегна на Уензди лявата си ръка.

– В такъв случай добре дошъл, Вотан.

– Напоследък ме наричат Уензди – поясни той, докато се ръкуваше със стареца.

Тясна усмивка, проблеснали жълти зъби.

– Да – каза той. – Много смешно. А това е?

– Това е моят помощник. Запознай се, Шадоу, с господин Чернобог.

– Радвам се – каза Чернобог.

Стисна лявата ръка на Шадоу със своята. Дланите му бяха груби и мазолести, върховете на пръстите му бяха жълти, все едно са топнати в йод.

– Как сте, господин Чернобог?

– Като старец. Коремът ме боли, кръстът също, всяка сутрин се скъсвам от кашляне.

– Защо стоите на вратата? – попита женски глас.

Шадоу погледна над рамото на Чернобог към старицата, застанала зад него. Беше по-дребна и слаба от сестра си, косата ѝ обаче беше дълга и още златна.

– Аз съм Зора Утренняя – представи се тя. – Не стойте в антрето. Влезте, седнете. Ще ви донеса кафе.

Влязоха в жилището, което миришеше на преварено зеле, на котка

34. В балтийско-славянската митология зъл бог, който носи нещастие. – Б. пр.

35. Вотан (или Водан) – германското съответствие на Один. – Б. пр.

и на вносни цигари без филтър: поведоха ги по къс коридор, покрай няколко затворени врати, към хола в дъното и там ги поканиха да седнат на огромно старовремско росерно канапе, от което вдигнаха стар сив котарак – той се протегна, изправи се и тръгна сковано към другия край на канапето, където пак се излегна, изгледа ги предпазливо един по един, после затвори едното си око и отново заспа. Чернобог седна на креслото срещу тях.

Зора Утренняя намери празен пепелник и го сложи до него.

– Как предпочитате кафето? – попита тя гостите. – Ние тук го пием черно като нощта, сладко като греха.

– Нека бъде така и за нас, уважаема госпожо – отговори Шадоу.

Погледна през прозореца към сградите от другата страна на улицата.

Зора Утренняя излезе. Чернобог я изпрати с поглед.

– Добра жена – отбеляза той. – Не е като сестрите си. Едната си е проклета, а колкото до другата, тя пък вечно спи.

Сложи краката си заедно с чехлите на ниската дълга масичка, по която се виждаха следи от чаши и места, прогорени от цигари; в средата бе вместена шахматна дъска.

– Съпруга ли ви е? – полюбопитства Шадоу.

– Не е ничия съпруга. – Известно време старецът мълча и гледа грубите си ръце. – Не. Всички сме кръвни роднини. Преди много време пристигнахме тук заедно.

Извади от джоба на хавлиения халат пакет цигари без филтър. Уензди измъкна тясна златна запалка и запали цигарата на стареца.

– Първо отидохме в Ню Йорк – обясни Чернобог. – Всичките ни сънародници ходят в Ню Йорк. После се преместихме тук, в Чикаго. Стана много лошо. Дори в някогашната ми родина почти са ме забравили. Тук съм само лош спомен. Знаете ли какво направих, когато пристигнах в Чикаго?

– Не – каза Шадоу.

– Хванах се месар. В касапницата. Когато вкарвах говедата вътре, ги зашеметявах. Знаете ли как става? Взимаш тежък чук и поваляш кравата с него. Бам! Искат се силни ръце. Нали? После някой от другите касапи прихваща с вериги добичето, вдига го нагоре и му прерязва гръкляна. Първо източват кръвта и чак тогава отсичат главата. Ние, дето зашеметявахме кравите, бяхме най-силните. – Той вдигна ръкава на халата и сгъна ръката си в лакътя, за да покаже мускулите, които още се виждаха под старата кожа. – Но се иска не само сила. Трябва и умение. Да знаеш

как да удариш. Иначе кравата само се стъписва и побеснява. Тогава, през петдесетте, ни даваха пневматична пушка. Опираш я в челото: бум-бум! Мислите си, че всеки може да убива. Не е така. – Той показа с ръце как металният клин се опира до главата на кравата. – И за това се иска умение.

Усмихна се на спомена и се видя зъб с метален цвят.

– Стига с тези разкази как си убивал крави. – Зора Утренняя донесе кафето: беше в ярки емайлирани чашки върху червен Дървен поднос. Раздаде чашите, после седна до Чернобог. – Зора Вечерняя отиде на пазар – обясни тя. – Скоро ще се върне.

– Срегнахме я долу – каза Шадоу. – Твърди, че предсказвала бъдещето.

– Да – рече сестра й. – По здрач – това е времето на лъжите. Аз не говоря красиви лъжи, затова не съм добра пророчица. А сестра ни Зора Полуночная³⁶ изобщо не умее да лъже.

Кафето беше по-сладко и по-силно, отколкото Шадоу бе очаквал.

Той се извини и отиде в тоалетната, стаичка като килер, в която бяха накачени кафеникави снимки в рамки и на петна; по тях се виждаха мъже и жени в сковани викториански пози. Беше ранен следобед, но вече се смрачаваше. Чу откъм коридора гласове: някой подвикваше. Изми си ръцете с леденостудената вода и с парченце розов сапун, което миришеше лошо.

Когато излезе, видя Чернобог в коридора.

– Носиш неприятности – изкрещя старецът. – Нищо друго освен неприятности! Не искам да те слушам. Махай се от дома ми!

Уензди още седеше на канапето, отпиваше от кафето и галеше сивия котарак. Зора Утренняя стоеше на изтъркания килим и прокарваше притеснено ръка през дългата си жълта коса.

– Някакъв проблем ли има? – попита Шадоу.

– *Той* е проблем! – вресна Чернобог. – *Той!* Кажи му, че нищо не може да ме накара да му помогна! Искам да си върви! Искам да се махне отгук! И двамата си вървете!

– Моля те – рече Зора Утренняя. – По-тихо, моля те, ще събудиш Зора Полуночная.

– И ти си като него, искаш да участвам в лудостта му! – разкрещя се пак Чернобог.

Имаше вид на човек, който всеки момент ще се разплаче. От

36. Зора Средношна (рус). – Б. пр.

цигарата му на протрития килим в коридора падна стълбче пепел.

Уензди се изправи и отиде при Чернобог. Отпусна ръка върху рамото му.

– Виж какво – каза му, за да го успокои. – Първо, не е лудост. Това е единственият начин. Второ, всички ще бъдат там. Не искаш да бъдеш пропуснат, нали?

– Знаеш кой съм – заяви Чернобог. – Знаеш какво са правила тези ръце. Искаш брат ми, не мен. А той си отиде.

Една от вратите в коридора се отвори и сънен женски глас попита:

– Случило ли се е нещо?

– Не, сестро – отговори Зора Утренняя. – Върви да спиш. – После се обърна към Чернобог. – Видя ли? Видя ли какво направи с тия твои крясъци? Връщай се там и седни. Сядай!

Чернобог понечи да възрази, после явно изгуби желание да спори. Сега изглеждаше слаб, слаб и самотен.

Тримата мъже се върнаха в занемарения хол. В стаята имаше кафяв никотинов кръг, който свършваше на триесетина сан-тиметра от тавана, точно както резките по старовремските вани, докдето най-много може да стига водата.

– Не е задължително да викаме точно теб – обясни невъзмутимо Уензди на Чернобог. – Щом викаме брат ти, значи си поканен и ти. Раздвоени типове като теб имат това предимство пред нас, останалите, нали?

Чернобог не отговори.

– Понеже стана дума за Белобог³⁷, имаш ли вести от него?

Чернобог поклати глава.

Погледна Шадоу.

– Имаш ли брат?

– Не – отговори той. – Поне аз не знам.

– А аз имам. Казват, че ако ни съберат заедно, сякаш сме един и същ човек. Когато бяхме млади, косата му беше много руса, много светла, очите му са сини и хората казваха: той е добрият. А моята коса беше много тъмна, по-тъмна и от твоята, и хората казваха: аз съм негодникът. Лошият. Но времето минава и косата ми сега е бяла. Мисля, че и неговата е бяла. И като ни гледаш, няма да разбереш кой е бил светлият и кой – тъмният.

---

37. В балтийско-славянската митология противоположност на Чернобог, добър бог, който носи щастие. – Б. пр.

– Близки ли бяхте? – попита Шадоу.

– Близки ли? – повтори Чернобог. – Не. Как можехме да бъдем близки? Държахме на съвсем различни неща.

В дъното на коридора се чу тракане и в стаята влезе Зора Вечерняя и оповести:

– Вечерята след един час.

После излезе.

Чернобог въздъхна.

– Въобразява си, че готви добре – обясни той. – Когато беше малка, имахме слуги, които да готвят. Сега няма слуги. Няма нищо.

– Нищо – каза Уензди. – Никога нищо.

– Ти – рече Чернобог. – Няма да те слушам. – Той се обърна към Шадоу. – Играеш ли шашки?

– Да – отговори по-младият мъж.

– Добре. Ще играеш на шашки с мен – каза старецът, взе от лавицата над камината дървена кутия с пулове и ги изтръска върху масата. – Аз съм с черните.

Уензди докосна Шадоу по ръката и каза:

– Не е задължително да го правиш.

– Не се притеснявай, играе ми се – отвърна Шадоу. Уензди сви рамене и взе от купчинката пожълтели списания върху перваза стар брой на „Ридърс Дайджест“.

Кафявите пръсти на Чернобог подредиха пуловете върху квадрати-те и играта започна.

В дните, които щяха да дойдат, Шадоу щеше да се сеща често за тази игра. Понякога нощем щеше да я сънува. Плоските му пулове бяха с цвят на старо мръсно дърво, някога било бяло. Пуловете на Чернобог бяха матово, помръкнало черни. Пръв на ход беше Шадоу. В сънищата му, докато играеха, нямаше разговор, имаше само силно тракане на местените пулове и стържене на дърво в дърво, докато те се плъзгаха в съседния квадрат.

Първите пет-шест хода и двамата само хлъзгаха пуловете по дъската към центъра, без да докосват задните редове. Между ходовете имаше паузи, дълги паузи като в шахмата: всеки от двамата наблюдаваше и мислеше.

Шадоу беше играл на шашки в затвора, така времето минаваше побързо. Беше играл и шах, но не беше от хората с нагласа да предвиждат ходовете напред. Предпочиташе още на мига да избере съвършения ход. На шашки понякога се печели и така.

Чу се тракане, Чернобог взе един от черните пулове и го прехвърли над един от белите на Шадоу. Старецът вдигна белия пул на Шадоу и го сложи на масата, отстрани на дъската.

– Първа кръв. Ти загуби – заяви той. – Играта свърши.

– Не – възрази Шадоу. – Играта тепърва започва.

– Тогава дали да не направим облог? За да стане по-интересно?

– Не – отговори Уензди, без да вдига очи от рубриката „Хумор в униформа“. – Той няма да залага.

– Не играя с теб, старче. Играя с него. И така, господин Шадоу, ще се обзаложим ли?

– За какво се карахте двамата преди малко? – попита Шадоу.

Чернобог вдигна рунтава вежда.

– Твоят господар иска да отида с него. За да му помогна с неговите безсмислици. Предпочитам да умра.

– Искате значи да се обзаложим? Добре. Ако аз спечеля, ще дойдем с нас.

Старецът се подсмихна и каза:

– Може би. Но само ако приемеш моите условия, в случай че изгубиш.

– И какви са те?

Изражението на Чернобог не се промени.

– Ако спечеля, ти пръсвам черепа. С тежкия чук. Първо ще паднеш на колене. После ти нанасям удар с него, за да не се изправиш повече.

Шадоу се взря в лицето на стареца: опитваше се да го разчете. Той не се шегуваше, Шадоу беше сигурен: върху него се бе изписал глад за нещо, за болка, за смърт или възмездие.

Уензди затвори списанието и каза:

– Я стига глупости. Не биваше да идвам. Тръгваме си, Шадоу.

Обезпокоен, сивият котарак стана и стъпи на масата, до пуловете. Погледна ги, после скочи на пода и като вдигна опашка, излезе от стаята.

– Не – каза Шадоу. Не го беше страх да умре. В края на краищата нямаше за какво да живее. – Не се притеснявай. Съгласен съм. Ако спечелите, получавате възможност да ми пръснете черепа с един удар на тежкия чук.

И премести следващия си бял пул към съседния квадрат в края на дъската.

Не казаха нищо повече, но Уензди не взе отново списанието. Загледа играта със стъкленото си око и с истинското, с изражение, което не

издаваше нищо.

Чернобог взе поредния пул на Шадоу. Той пък взе два от неговите. Откъм коридора замириса на готвено, на непознати ястия. Не всички миризми бяха апетитни; въпреки това Шадоу най-неочаквано усети колко е гладен.

Ту единият, ту другият от двамата мъже местеше пуловете, черни и бели. Буря от взети пулове, истинска вихрушка от царе, високи колкото два пула: те вече не бяха длъжни да се движат само напред по дъската, през едно квадратче, можеха да поемат и назад, от което ставаха двойно по-опасни. Бяха стигали последния ред и можеха да ходят където поискат. Чернобог имаше трима царе, Шадоу – двама.

Старецът придвижи един от царете по дъската, като отстраняваше пуловете, които бяха останали на Шадоу, а с другите два беше затиснал царете на противника си.

После направи четвърти цар, върна се при двамата царе на Шадоу и без да се усмихва, ги взе. Така приключи всичко.

– Е, налага се да ти пръсна черепа – заяви Чернобог. – И ти сам ще паднеш на колене. Това е добре.

Пресегна се и потупа със старата си длан Шадоу по ръката.

– Има още време, докато стане вечерята – каза Шадоу. – Искате ли да изиграем още една игра? При същите условия?

Чернобог запали с клечка от кухненски кибрит поредната цигара.

– Как така при същите условия? Да не би да искаш да те убивам два пъти?

– Засега сте спечелили само веднъж, и толкоз. Сам казахте, че трябва не само сила, трябва и умение. Така, ако победите и този път, получавате право да ме ударите два пъти по главата.

Чернобог го изгледа сърдито.

– Един удар е предостатъчен, един удар. Точно в това е майсторлъкът.

Той се потупа с лявата ръка над десния лакът, където бяха мускулите; от цигарата в лявата му ръка се посипа пепел.

– Минало е много време. Ако сте изгубили умението си, може само да ме нараните. Откога не сте замахвали с чуковете убийци от кланиците? От трийсет години? От четирийсет?

Чернобог не каза нищо. Стиснатата му уста се бе превърнала в сива резка напреко на лицето. Той започна да барабани ритмично с пръсти по дървената маса. После наслага двайсет и четири пула на местата им върху дъската.

– Играй – подкани старецът. – И този път си с белите. Аз съм с черните.

Шадоу премести първия пул. Чернобог също. На Шадоу му хрумна, че старецът ще се опита отново да играе както предния път, когато бе победил, и че това е неговият предел.

Този път Шадоу игра безразсъдно. Възползваше се от малките възможности, местеше пуловете, без да разсъждава, без да поспре и да се замисли. Този път, докато играеше, се усмихва-ше, а когато Чернобог преместеше някои от пуловете, се усмихваше по-широко.

Скоро Чернобог вече тряскаше пуловете, докато ги местеше, удряше ги в дървената маса толкова силно, че останалите потреперваха по черните си квадрати.

– На ти – тросна се старецът, докато взимаше с трясък един от пуловете на Шадоу, после удари в дъската черния си пул. – На ти. Какво ще кажеш сега?

Шадоу не каза нищо, само се усмихна и прескочи пула, който Чернобог беше сложил, после втори и трети, и четвърти, като изчисти средата на дъската от черни пулове. Взе от купчинката встрани един от белите пулове и направи цар.

След това просто трябваше да унищожи напълно и окончателно противника: още няколко хода и играта свърши.

Шадоу каза:

– Играем ли до три?

Чернобог само го погледна, сивите му очи приличаха на стоманени остриета. После се засмя и плесна с ръце раменете на Шадоу.

– Харесваш ми! – възкликна старецът. – Не ти липсва смелост.

Точно тогава Зора Утренняя надзърна през вратата, за да им каже, че вечерята е готова и да махнат от масата шашките и да сложат покривката.

– Нямаме трапезария – обясни тя. – Съжалявам. Храним се тук.

На масата бяха сложени чинии. Всеки получи малък рисуван поднос, на който имаше потъмнели прибори за хранене. Трябваше да държат подносите на коленете си.

Зора Вечерняя извади пет дървени купички и сложи във всяка по един небелен варен картоф, после сипа с черпака отгоре сви-репо червен борш. Ливна и по лъжица бяла неподсладена сметана и раздаде купичките.

– Мислех, че сме шестима – каза Шадоу.

– Зора Полуночная още спи – обясни Зора Вечерняя. – Държим

храната ѝ в хладилника. Ще се нахрани, когато се събуди.

Боршът киселееше и имаше вкус на Мариновано цвекло. Вареният картоф се трошеше.

За второ имаше сухо печено с някакви зеленчуци за гарнитура, макар че те бяха много преварени и вече не бяха зеленчуци а по-скоро бяха на път да станат кафявочуци.

После имаше сарми от зелени листа, които бяха толкова жилави, че бе почти невъзможно да ги разрежеш, без да разпилееш по целия килим плънката от кайма и ориз. Шадоу ги избута в края на чинията.

– Играхме на шашки – съобщи Чернобог, след като грабна поредното голямо парче печено. – С младежа. Той спечели едната игра, аз – другата. И понеже той спечели една игра, се съгласих да тръгна с него и с Уензди и да им помогна в тяхната лудост. Тъй като и аз спечелих една игра, щом всичко това приключи, ще убия младежа с един удар на чука.

Двете Зори кимнаха угрижено.

– Колко жалко – каза Зора Вечерня на Шадоу. – В моето предсказание за теб бих казала, че те чака дълъг щастлив живот и че ще имаш много деца.

– Точно заради това си добра пророчица – отбеляза Зора Утрення. Изглеждаше сънена, сякаш трябваше да полага усилия, за да стои будна до толкова късно. – Много добре лъжеш.

След като се нахраниха, Шадоу пак си беше гладен. Затворническата храна беше доста лоша, но въпреки това бе по-хубава от тази тук.

– Беше много вкусно – заяви Уензди, който с очевидна наслада бе омел всичко в чинията си. – Благодаря ви, мили дами. А сега, опасявам се, трябва да ви помолим да ни препоръчат хубав хотел някъде наблизо.

Зора Вечерня се обиди.

– Защо ще ходите на хотел? Нали сме ви приятели?

– Не бих искал да ви затрудняваме... – отговори Уензди.

– Изобщо не ни затруднявате – каза с прозввка Зора Утрення, както си играеше с неуместно златната си коса.

– *Ти* можеш да спиш в стаята на Белобог – предложи Зора Вечерня, като посочи Уензди. – Свободна е. А теб, млади момко, ще те сложа на канапето. Ще спиш по-сладко, отколкото в пухена постеля.

– Наистина много мило – отвърна Уензди. – Приемаме.

– И ще ми платите точно колкото в хотела – отбеляза Зора Вечерня, победоносно отметнала глава. – Сто долара.

– Трийсет – каза Уензди.

- Петдесет.
- Трийсет и пет.
- Четирийсет и пет.
- Четирийсет.
- Добре. Четирийсет и пет.

Зора Вечерняя се пресегна през масата и стисна ръката на Уензди. После почна да вдига чиниите от масата. Зора Утренняя се прозина толкова широко, че Шадоу се притесни да не ѝ се откачи челюстта, и оповести, че отивала да си легне, докато не е заспала с глава в сладкиша, после пожела на всички „лека нощ“.

Шадоу помогна на Зора Вечерняя да отнесе чиниите и съдовете в малката кухня. За негова изненада там под мивката имаше стара миялна машина и той я напълни. Зора Вечерняя погледна над рамото му, изцъка, извади дървените купички за борш и каза:

- Тези в мивката.
- Извинявайте.

– Не се притеснявай. А сега обратно в хола, имаме сладкиш – подкани жената.

Сладкишът – беше ябълков – бе купен от бакалията, бе под-топлен във фурната и бе много, много вкусен. Четиримата го изядоха със сладолед, после Зора Вечерняя отпрати всички от хола и постла на Шадоу на канапето – леглото изглеждаше много хубаво.

Докато стояха в коридора, Уензди каза на Шадоу:

– Онова, което направи в хола, с играта на шашки де – подхвана той.

– Да?

– Беше хубаво. И много, много глупаво от твоя страна. Но хубаво. Сладки сънища.

Шадоу си изми зъбите и лицето със студената вода в малката баня, после се върна в хола, угаси осветлението и заспа още преди главата му да е докоснала възглавницата.

В съня на Шадоу имаше взривове: той караше камион през минно поле и от всички страни избухваха бомби. Предното стък-ло се натроши и той усети, че по лицето му тече топла кръв.

Някой стреляше по него.

Един от куршумите се заби в белите му дробове, друг натроши гръбначния му стълб, трети го уцели в рамото. Той усещаше как го пронизват. Свлече се върху волана.

Последният взрив завърши в мрак.

„Сигурно сънувам – каза си Шадоу, сам в мрака. – Мисля че токущо умрях“. Спомни си как като малък бе чувал и вярвал, че ако умираш насън, ще умреш и наяве. Не се чувстваше мъртъв. Отвори очи – колкото да опита.

При прозореца в тесния хол с гръб към Шадоу стоеше жена. Сърцето му се сви и той извика:

– Лора!

Жената се обърна, както бе застанала в рамката на лунната светлина.

– Извинявайте – рече му. – Не исках да ви будя. – Говореше с мек източноевропейски акцент. – Тръгвам си.

– Недейте, не ми пречите – увери я Шадоу. – Не сте ме събудили. Сънувах лош сън.

– Да – каза жената. – Крещяхте, стенехте. Искаше ми се да ви събудя, но после си казах, не, недей, остави го.

В слабата лунна светлина косата ѝ беше светла, безцветна. Жената беше облечена в бяла памучна нощница с висока дантелена яка, полите ѝ се влачеха по земята. Шадоу се разсъни съвсем и седна на канапето.

– Вие сте Зора Полу... – Той се поколеба. – Сестрата, която спеше.

– Да, аз съм Зора Полуночная. А вашето име е Шадоу, нали? Зора Вечерня ми каза, когато се събудих.

– Да. Какво гледахте от прозореца?

Тя се извърна и му кимна да отиде при нея. Застана с гръб, докато Шадоу си обуваше дънките. Той отиде при нея. Уж стаята беше малка, а му се стори, че върви дълго.

Не можеше да определи възрастта на жената. Тя нямаше бръчки, очите ѝ бяха тъмни, миглите – дълги, косата ѝ беше бяла и ѝ стигаше до кръста. Лунната светлина изцеждаше цветовете и ги превръщаше в призраци на самите тях. Жената беше по-висока от сестрите си.

Тя посочи нощното небе.

– Гледах ето това – каза тя и посочи Голямата мечка. – Виждате ли?

– Ursa Major³⁸ – потвърди Шадоу.

– Някои я възприемат така. Но не и там, откъдето идвам. Ще се кача да седна на покрива. Ще дойдете ли с мен?

Отвори прозореца и както беше боса, се прекатери на аварийната стълба. Отвън подушна леден вятър. Нещо притесняваше Шадоу, но той не знаеше какво – подвоуми се, после си облече пуловера, сложи си

38. Голямата мечка (лат.). – Б. пр.

чорапите и обувките и излезе след жената на ръждивата аварийна стълба. Тя го чакаше. От устата му в мразовития въздух излизаше пара. Шадоу загледа как босите крака на жената стъпват по ледените метални стъпала и тръгна след нея нагоре към покрива.

Духаше студен поривист вятър, от който нощницата на Зора Полуночната се бе долепила до тялото ѝ, и Шадоу забеляза смутен, че отдолу тя е гола.

– Не ви ли е студено? – попита той, когато излязоха в горния край на аварийната стълба; вятърът отнесе думите му.

– Моля?

Жената доближи лице до неговото. Дъхът ѝ беше сладостен.

– Попитах не ви ли е студено?

В отговор тя вдигна пръст: *чакай!* Прекрачи с лекота ръба на плоския покрив и стъпи на него. Шадоу се качи малко по-громаво и тръгна след нея към сянката на водонапорната кула. Там ги чакаше дървена пейка. Зора Полуночната седна, а Шадоу се намести до нея. Водонапорната кула им служеше за заслон, пазеше ги от вятъра и Шадоу бе признателен за това.

– Не – отговори жената. – Не ми е студено. Това време е моето време: нощем се чувствам точно толкова добре, както риба в дълбока вода.

– Сигурно харесвате нощта – отбеляза Шадоу и съжали, че не се е сетил да каже нещо по-умно и дълбокомислено.

– Сестрите ми са от тяхното си време. Зора Утрення е от изгрева. В някогашната ни родина се будеше, за да отвори портата и баща ни да мине през нея със своята... хм, забравих думата, нещо като кола, но с коне.

– Колесница ли?

– С колесницата. Баща ни излизаше с нея. А Зора Вечерня му отваряше портата по мръкнало, когато той се връщаше при нас.

– А вие?

Тя не отговори. Устните ѝ бяха пълни, но много бледи.

– Изобщо не съм виждала баща ни. Спях.

– Това болестно състояние ли е?

Жената не каза нищо. Дори и да вдигна рамене, го направи незабележимо.

– И така. Попитахте ме какво гледам.

– Голямата мечка.

Жената вдигна пръст и я посочи, а вятърът долепи нощницата до тялото ѝ. За миг се видяха зърната на гърдите ѝ, всяка издатинка по

кръговете около тях, които се тъмнееха под белия памучен плат. Шадоу потрепери.

– Наричат я Колесницата на Один. И Голямата мечка. Там, откъдето идваме, вярваме, че към тези звезди е приковано нещо, не бог, но нещо като бог, нещо лошо. Избяга ли, ще изяде всичко. И има три сестри, които по цял ден и по цяла нощ трябва да наблюдават небето. Ако то, нещото в звездите, избяга, светът ще загине: пуф, й край.

– И хората вярват в това?

– Навремето. Много отдавна.

– И вие се взирахте, за да видите чудовището сред звездите?

– Нещо такова. Да.

Шадоу се усмихна. Помисли си, че ако не беше студът, щеше да реши, че сънува. Всичко беше като в сън.

– Мога ли да попитам на колко години сте? Сестрите ви изглеждат много по-възрастни.

Тя кимна.

– Аз съм най-малката. Зора Утренняя е родена сутринта, Зора Вечерняя – вечерта, а аз – в полунощ. Аз съм среднощната сестра: Зора Полуночная. Женен ли сте?

– Жена ми почина. Загина в автомобилна катастрофа. Вчера беше погребението й.

– Моите най-искрени съболезнования.

– Вчера през нощта дойде да ме види.

В мрака, на лунна светлина не му беше трудно да го каже – не му се стори толкова немислимо, както на дневна светлина.

– Попитахте ли я какво иска?

– Не. Всъщност не.

– Може би е трябвало. Това е най-умното нещо, което можеш да попиташ мъртвите. Понякога ти казват. Зора Вечерняя ми спомена, че сте играли на шашки с Чернобог.

– Да. Той спечели правото да ме удари по главата с тежък чук.

– Навремето са отвеждали хората високо в планината. На оброчищата. Размазвали им главите с камък. В прослава на Чернобог.

Шадоу се огледа. Не, бяха сами на покрива.

Зора Полуночная се засмя.

– Странно, няма го тук. Но и вие сте спечелили една игра. Чернобог може и да не ви нанесе удара, докато всичко това не приключи. Обеща да не го прави. А и вие ще усетите. Точно като кравите, които е избивал. Те винаги са се досещали. Иначе какъв е смисълът?

– Имам чувството, че се намирам в свят със своя си логика – сподели Шадоу. – Със свои правила. Както е насън – и в съня знаеш, че има правила, които не бива да нарушаваш. Дори и да не разбираш какво означават. Просто се съобразявам с тях, нали знаете?

– Знам – потвърди жената. Хвана го за ръката с ръка, която беше леденостудена. – Навремето ви е била дадена закрила. Било ви е дадено самото слънце. Но вече сте го загубили. Дали сте го. А закрилата, която мога да ви дам аз, е много по-слаба. Дъщерята, не бащата. Но всичко помага. Нали?

Леденият вятър развя бялата ѝ коса около лицето ѝ.

– Трябва ли да се бия с вас? Или да играя на шашки? – попита Шадоу.

– Не трябва дори да ме целувате – отвърна тя. – Просто вземете луната от мен.

– Как?

– Вземете луната.

– Не разбирам.

– Гледайте – подкани Зора Полуночния.

Вдигна лявата си ръка и я протегна пред луната така, сякаш я хвана с палец и показалец. После с едно-единствено плавно движение я дръпна. За миг на Шадоу му се стори, че е свалила луната от небето, после обаче видя, че луната пак си блести, а Зора Полуночния разтвори длан и му показа сребърен долар с изображение на Статуята на свободата – стискаше го между палеца и показалеца си.

– Направихте го красиво – отбеляза Шадоу. – Не видях кога сте скрили монетата в шепата си. И не разбирам как направихте това, последното.

– Не съм я крила в шепата си – възрази жената. – Взех я. И сега ви я давам, за да ви пази. Тази не я давайте на никого.

Сложи монетата в дясната му длан и натисна пръстите му да я обхванат. Монетата беше студена. Зора Полуночния се наведе напред, затвори с пръсти очите на Шадоу и го целуна леко по клепачите.

Шадоу се събуди напълно облечен на канапето. През прозореца се процеждаше тясна ивица слънчева светлина, която караше пращинките да танцуват.

Той стана и отиде до прозореца. На дневна светлина стаята изглеждаше много по-малка.

Онова, което го притесняваше още от вечерта, изникна пред очите му, когато погледна надолу, към отсрещния тротоар. Пред прозореца

нямаше аварийна стълба: нямаше балкон, нямаше ръждиви метални стъпала.

Въпреки това той стискаше здраво в шепата си сребърен долар с изображение на Статуята на свободата от 1922 година, лъскав и ярък, както в деня, когато е бил изсечен.

– О! Станал си – каза Уензди от вратата. – Искаш ли кафе? Отиваме да обираме банка.

ПРИСТИГАНЕ В АМЕРИКА

1721 година

Важно е да се разбере – *написа господин Ибис в своя подвързан с кожа дневник*, – че американската история е измислена, че е опростена рисунка с въглен за деца или за онези, които бързо се отегчават. В по-голямата си част американската история е лишена от свидетелства, от възбуждение и мисъл, тя е изображение на нещото, а не самото нещо. Красива измислица е – *продължи той, като поспря за миг, за да тонне перото в мастилнищата и да се съсредоточи*, – че Щатите са основани от набожни люде, тръгнаха да търсят място, където да изповядват вярата си, както смятат за добре, че са дошли в Америка, пръснали се из нея, създали потомство и населили пустата земя.

Всъщност колонии в Америка са точно толкова убежище, място на забравата, колкото и бунище. В дните, когато в Лондон можело да те обесят на Тайбърн³⁹ за кражбата на дванайсет пенса, Америка се превръща в олицетворение на милосърдието, на втория шанс. Но пътуването дотам било такова, че на някои им било по-лесно да увиснат на бесилото и да затанцуват във въздуха, докато танцът свърши. Наричали пътуването до Америка заточение: за пет, за десет години, до живот. Такава е била присъдата.

Продавали те на капитана, след което те качвали на кораба, претърпан така, сякаш прекарва роби, за колонии или за Антилските острови, после капитанът те препродавал на някого, който си връщал цената за кожата ти чрез твоя труд, докато не ти изтечала присъдата. Но ако не друго, поне не си чакал в някой английски затвор да те обесят (в онези дни затворите са били място, където стоиш, докато не те пуснат на свобода или не те изпатрат на заточение, или не те обесят: тогава

39. Място в Лондон, където в продължение на шест века, до 1783 г., са били извършвани публичните екзекуции. – Б. пр.

присъдите не били със строго установен срок) и си разполагал със свободата да се възползваш в пълна мяра от новия свят. Разполагал си със свободата и да подкупиш капитана, за да те върне в Англия още преди да ти е изтекъл срокът на заточението. Хората го правели, А ако властите те заловели, че си се завърнал от заточението – ако някой стар враг или стар приятел със сметки за уреждане те видел и те издадал, тогава вече бесилото не ти мърдало.

Сещам се – *продължи господин Ибис след кратка пауза, през която напълни мастилницата върху писалището от тъмнокафявото шишенце в шкафа и отново топна перото*, – за живота на Еси Трегоуан, родом от мразовито селце, кацнало на скалите в Корнуол в Югозападна Англия, където семейството ѝ живеело от незапомнени времена. Баща ѝ бил рибар, а според мълвата бил и от разбойниците, предизвикващи нарочно корабокрушения – излезела ли буря, те закачали фенери високо върху опасните скали и примамвали към тях корабите заради стоката, която прекарвали. Майката на Еси била готвачка в дома на чифликчия и дванайсетгодишна Еси също се хванала на работа там като миачка. Била слаба и дребна, с големи кафяви очи и тъмнокестенява коса, не била от най-работливите, вечно се измъквала, за да слуша предания и приказки, ако имало кой да ги разказва: приказки за писки⁴⁰ и за таласъми, за черните псета от мочурищата и сирените от Ламанша. И макар че чифликчията се смеел на тези неща, слугите в кухнята не пропускали да изнесат за през нощта чинийка с най-мазното мляко и да я сложат на прага – за писките.

Минали няколко години и Еси вече не била слаба и дребна: сега се гънела и се извивала като вълните в зеленото море, кафявите ѝ очи се смеели, кестенявата ѝ къдрава коса се диплела. Очите на Еси грейвали при вида на Бартоломю, осемнайсетгодишния син на чифликчията, който тъкмо си бил дошъл от „Ръгби“⁴¹, и една нощ тя отишла на побития камък край гората и сложила малко хляб, от който Бартоломю бил ял, но не бил изял докрай, като омотала около него кичур от косата си. Още на другия ден, докато Еси чистела камината в стаята му, момъкът дошъл и я заговорил, и я погледнал одобрително с очи, опасно сини като небе- преди буря.

---

40. Добро малко същество от фолклора на Югозападна Англия, най-вече на графства Корнуол и Девъншир. Според някои предания в писки се превръщат душите на новородените, починали преди да получат кръщение. – Б. пр.

41. Една от деветте най-стари и най-престижни английски частни мъжки гимназии, намираща се в едноименния град. – Б. пр.

„Има опасни очи“, казала си Еси Трегоуан.

Скоро Бартолому заминал за Оксфорд, а когато на Еси започнало да ѝ личи в какво състояние е, била уволнена. Но детето се родило мъртво и заради майката на Еси, която била много добра готвачка, жената на чифликчията се наложила и накарала мъжа си да върне бившата слугиня на бившата ѝ работа като миачка.

Ала любовта на Еси към Бартолому се била превърнала в омраза към семейството му. Само след година тя се хванала с мъж с лоша слава от съседното село, някой си Джосая Хорнър.

Една нощ, докато всички от семейството спели, Еси станала в тъмното и отворила задната врата, за да пусне любовника си. Докато семейството продължавало да спи, той претършувал къщата и задигнал доста ценни вещи.

Подозренията веднага паднали върху човек от къщата, защото било очевидно, че някой е отворил вратата (жената на чифликчията помнела добре, че я е залостила собственоръчно), и то някой, който е знаел къде чифликчията държи сребърните прибори и сервизи и в кое чекмедже са монетите и полиците. Еси обаче, която най-категорично отричала всичко, не била избличена, докато Джосая Хорнър не бил заловен от един търговец в Бксетър, на когото се опитвал да продаде една от полиците на чифликчията. Той установил, че полицата е негова, и Хорнър и Еси били изправени пред съд.

Съдебните заседатели осъдили Хорнър на смърт чрез обесване, но съдията се смилил над Еси заради крехката ѝ възраст и кестенявата коса и я осъдил на седем години заточение. Тя трябвало да бъде изселена с кораба „Нептун“ под командването на някой си капитан Кларк. Така Еси поела към Каролина и по пътя влязла под кожата на въпросния капитан, когото убедила да я върне в Англия като своя съпруга и да я заведе в дома на майка си в Лондон, където не я познавал никой. Когато човешкият товар бил заменен с памук и тютюн и корабът се отправил обратно, настанало мирно, щастливо време за капитана и новата му съпруга: двамата приличали на две влюбени птички или на пеперуди, които се ухажват, и все не можели да спрат да се милват и да си разменят дребни подаръци и ласки.

Когато пристигнали в Лондон, капитан Кларк настанил Еси при майка си, която я приела като своя родна дъщеря. След два месеца „Нептун“ отплавал отново и красивата младоженка с кестенявата коса помахала от кея за сбогом на съпруга си. После се Върнала в дома на свекърва си. Старицата не си била вкъщи. Еси взела парче копринен

плат, няколко златни монети и сребърната кутийка, където свежърва ѝ си държала копчетата, и след като ги откраднала, се изгубила из публичните домове на Лондон. През следващите две години станала ненадминатата джебчийка, широките ѝ поли криели какви ли не грехове, предимно откраднати топове коприна и дантела, а Еси се радвала в пълна мяра на живота. За това, че се измъкнала невредима от всичките си патила, била признателна на съществата, за които била слушала като малка, на писките (била сигурна, че влиянието им се простира чак до Лондон), и продължавала всяка вечер да слага на перваза дървена купичка мляко, макар че приятелки-те ѝ се смеели – тя обаче знаела, че най-добре се смее, който се смее последен, понеже приятелките ѝ хващали трипер и сифилис, а Еси пращала от здраве.

До дваисетия ѝ рожден ден оставала една година и точно тогава съдбата ѝ нанесла тежък удар: Еси седяла в странноприемницата „Крост Фокс“ недалеч от Флийт Стрийт, в Бел Ярд, когато видяла, че вътре влиза младеж, току-що завършил университета. Младежът се разположил до камината. Охо, рекла си Еси, ето едно пиленце, което веднага ще оскубем – седнала при него, почнала да му разправя колко е хубав и да го милва с едната ръка по коляното, а с другата, по-предпазливо, да търси джобния му часовник. Точно тогава обаче той я погледнал право в лицето и сърцето на Еси подскочило, защото тя видяла очи, опасно сини като лятно небе преди буря, и господарят Бартоломию изрекъл името ѝ.

Отвели я в Нюгейтския затвор⁴² и я обвинили в това, че се е върнала от заточение. Еси била призната за виновна и не учудила никого със заявлението, че е бременна, макар че семейните жени сред съдебните заседатели, проверяващи подобни твърдения (най-често лъжливи), се изненадали, когато били принудени да потвърдят, че Еси наистина чака дете, въпреки че тя отказвала да съобщи кой е бащата.

Смъртната ѝ присъда отново била заменена със заточение, този път доживотно.

Сега Еси щяла да пътува с „Морска нимфа“. На кораба имало двеста заточеници, наблъскани в трюма като угоени свине, подкарани към пазара. Върлувала дизентерия и треска, нямало място дори да седнеш, камо ли да легнеш, една жена в дъното на трюма умряла при раждане и хората били толкова много, че нямало как да пренесат тялото ѝ напред, затова изтикали трупа ѝ и телцето на детето през отвора за

---

42. Прочут лондонски затвор, пред който до средата на XIX в. са обесвали публично осъдените на смърт. – Б. пр.

нечистотиите и ги изхвър-лили право в разбуненото сиво море. Еси била в осмия месец и било истинско чудо, че запазила детето, но все пак успяла.

В по-нататъшния си живот сънувала кошмари за пребиваването си в този трюм и се събуждала с писъци, усетила в гърлото си вкуса и мизмизмата на онова място.

„Морска нимфа“ хвърлила котва в Нюфък във Вирджиния и Еси била откупена от „дребен плантатор“, фермер, който отглеждал тютюн и който се казвал Джон Ричардсън – седмица след като родила дъщеря му, жена му била починала от родилна треска и човекът имал нужда от дойка и прислужница, която да върти къщната работа в малкото му домакинство.

И така, момченцето на Еси, което тя кръстила Антъни – както твърдяла, на баща му, покойния си съпруг (понеже знаела, че няма кой да я опровергае, а може и наистина да е познавала някога някой Антъни), сучело от гърдата ѝ заедно с детето на господаря, Филида Ричардсън, която винаги бозаела първа, затова растяла здрава, висока и силна, докато синът на Еси се задоволявал с каквото останело и си бил слабичък и рахитичен.

Докато растели, заедно с млякото децата всмуквали и разказите на Еси: за гномовете и джуджетата, които живеели по шахтите и почуквали по стените, за да покажат къде има руда, за Бука⁴³, най-коварния дух по онези земи, много по-опасен от червенкосите чипоноси писки, на които първата риба от улова винаги се оставя върху дъските на брега, където се изтеглят лодките, а по време на жътва в полето за тях се слага току-що опечен самун, така че и следващата година реколтата да е добра. Еси им разказвала и за хората ябълкови дървета⁴⁴, които, наумят ли нещо, започват да говорят и трябва да бъдат умиловивени с първото ябълково вино за годината, изливано по Нова година в корените им, та и следващата година да има богата реколта. Разказвала им с напевния си корнуолски акцент и от кои дървета трябва да се пазят, пеела им старата песничка:

Брястът вечно мисли, дъбът пък мрази, а върбата броди, ако окъснееш.

Разправяла им всички тези неща и те вярвали, защото вярвала и тя.

43. Според корнуолските предания свързан с вятъра дух, който предсказва корабкрушенията. – Б. пр.

44. Според преданието духът на овощната градина живее в най-старата ябълка. – Б. пр.

Фермата процъфтявала и всяка вечер Еси Трегоуан слагала пред задната врата чинийка с мляко – за писките. Осем месеца по-късно Джон Ричардсън дошъл и почукал тихо на вратата в стаята на Еси, и я помолил да го приеме така, както жена приема мъж, а Еси отвърнала, че е много стъписана и обидена, бива ли такава нещо, да иска от една бедна вдовица, и то заточеница, онеправдана точно толкова, колкото и робините, да продава тялото си на мъж, когото уважавала, още повече че заточениците и слугините не можели да се омъжват – направо не си представяла как му е дало сърце да тормози една млада заточеница, – и очите ѝ с цвят на лешник се напълнили със сълзи, а Ричардсън се впуснал да се извинява и резултатът от всичко това бил, че накрая в оная гореща лятна нощ фермерът се видял принуден да падне направо в коридора на коляно пред Еси Трегоуан, да ѝ предложи да сложи край на заточението ѝ и да ѝ поиска ръката. Тя приела, но пак отказала да преспи и една нощ с него, докато всичко не бъде скрепено официално, след което се преместила от малката таванска стаичка в господарската спалня отпред в къщата и макар че някои от приятелите на фермера Ричардсън и техните съпруги го заобикаляли, ако го видели в града, много повече били на мнение, че новата госпожа Ричардсън е страшно красива жена и Джони Ричардсън е извадил голям късмет.

След година Еси вече била родила още едно дете, пак момче, но русо като баща си и заварената си сестра, и го кръстили Джон – на баща му.

В неделя трите деца ходели в местната църква, за да слушат пътуващия проповедник, ходели и на училище, за да се научат заедно с децата на другите дребни фермери на четмо и писмо, а Еси се стараела да узнаят и тайните за писките, които били най-важните тайни: червенкоси мъже с очи и дрехи, зелени като река, и чипи носове, странни мъже с присвити очи, които, стига да поискат, могат да те примамят, да те прилъжат и да те отклонят от пътя, освен ако не носиш в джоба си сол или малко хляб. Преди да отидат на училище децата слагали в единия си джоб шипка сол и в другия – малко хляб, отколешните символи на живота и на земята, за да са сигурни, че ще се приберат по живо, по здраво у дома, както и ставало винаги.

Сред злачните хълмове на Вирджиния децата растели високи и силни (въпреки че Антъни, първородният син на Еси, си останал най-слабият, най-бледият, най-болнавият, най-склонният към потиснатост) и семейство Ричардсън било щастливо: Еси обичала съпруга си, доколкото изобщо можела да обича. Били женени от десет години, когато Джон

Ричардсън получил зъбобол, толкова силен, че паднал от коня. Откарали го в най-близкия град, където зъбът бил изваден, но вече било късно и клетникът си отишъл от отравяне на кръвта, със стонове и почерняло лице, и го погребали под любимата му върба.

Вдовицата Ричардсън трябвало сама да се оправя с фермата, докато двете деца на покойния ѝ съпруг навършат пълнолетие: ръководела робите и заточениците и години наред успявала да продаде изгодна тютюна, по Нова година изливала вино в корените на ябълките и по жътва оставяла из нивите току-що опечен самун, не пропускала и да сложи при задната врата чинийка мляко. Фермата процъфтявала и вдовицата Ричардсън се прочула като жена, която умее да се пазари, но винаги предлага добра стока и няма да ти продаде нещо некачествено.

И така, през следващите десет години всичко вървяло добре, после обаче настъпила лоша година, защото синът ѝ Антъни убил Джони, своя природен брат, при люта кавга за бъдещето на фермата и за вниманието на Филида: някои твърдели, че момчето не искало да погуби брат си, просто от глупост забило прекалено надълбоко ножа, други пък изказвали различно мнение. Антъни избягал и оставил майка си да погребее сама своя най-малък син до баща му. Според някои Антъни бил отишъл в Бостън, според други бил поел на юг, а майка му смятала, че се е качил на кораб за Англия, за да се запише доброволец във войската на Джордж и да се сражава срещу разбунтувалите се шотландци. Но останала и без двамата синове, плантацията изглеждала пуста и тъжна, а Филида вехнела и линеела, сякаш била с разбито сърце – каквото и да кажела, каквото и да направела машехата ѝ, то не връщало усмивката върху устните ѝ.

Но сломени или не, двете имали нужда от мъж във фермата и Филида се омъжила за Хари Соумс – по професия бил дърводелец, работел по корабите, ала мечтаел за живот на сушата, във ферма като оная в Линкълншир, където бил израсъл. Плантацията на семейство Ричардсън приличала твърде малко на нея, но въпреки това Хари Соумс открил достатъчно съответствия, за да се чувства щастлив. На Филида и Хари им се родили пет деца, три от които оживели.

Вдовицата Ричардсън скърбяла за синовете си, скърбяла и за съпруга си, макар че сега той се бил превърнал просто в спомен за рус мъж, който се бил държал мило е нея. Децата на Филида идвали при Еси, за да им разказва приказки, и тя им разправяла за Черното куче от мочурищата, за Гологлавия Кървавите кости⁴⁵, за Мъжа от ябълковото дърво; те обаче не се вълнували от тях, искали да слушат само за Джек⁴⁶ – за

Джак и бобеното стъбло, за Джак, който победил великаните, за Джак и неговия котарак и за Краля. Еси обичала внуците си, сякаш са й родна плът, макар че понякога се обръщала към тях с имената на отдавна умрелите.

Било май, Еси изнесла един стол в зеленчуковата градина, за да набере грах и да го олюпи на слънце, защото дори в злачната жега на Вирджиния студът бил пропъзлял в костите й точно както скрежът – в косите й, и тя се радвала и на най-малката топлинка.

Докато ронела граха със старите си ръце, вдовицата Ричардсън си помислила колко хубаво ще е да се разходи още веднъж през мочурищата и по солените скали на родния Корнуол и си спомнила как като малка седяла на камъните по брега и чакала баща й да се върне от сивите морета. Ръцете й, вече непохватни, с посинели кокалчета, отваряли граховите шушулки, изтласквали топчестите зърна в пръстената купа и пускали празните шушулки в престилката върху скута й. Тогава Еси си дала сметка, че за пръв път от много време си е спомнила един отдавна отминал живот: как е отмъквала с чевръсти пръсти дамски чанти и топове коприна, после се сетила и за надзирателя в Нюгейтския затвор, който й обяснил, че процесът срещу нея е насрочен след цели три месеца и тя може да отърве бесилото, ако каже, че чака дете, а после й рекъл, че е много красива, спомнила си и как се обърнала към стената и храбро запретнала поли, как мразела и себе си, и надзирателя, но знаела, че той е прав, спомнила си и как почувствала живота вътре в утробата си, което означавало, че и този път ще надхитри смъртта...

– Еси Трегоуан? – попитал непознатият.

Вдовицата Ричардсън вдигнала глава, затулила очи срещу майското слънце и попитала:

– Познавам ли ви?

Не била чула кога мъжът се е приближил. Той бил облечен от глава до пети в зелено: прашни зелени карирани панталони, зелен елек и тъмнозелено сако. Косата му била морковеночервена. Той й се усмихнал криво. У него имало нещо, от което на Еси й станало драго да го гледа, а също и още нещо, което й нашепвало за надвиснала опасност.

– Може да се каже, че ме познавате – отвърнал мъжът.

---

45. Приказан герой, призрак, който излиза само нощем, крие се и пие човешка кръв. – Б. пр.

46. Приказан герой корнуолец от времето на крал Артур. Притежавал шапка невидимка, шапка на мъдростта, бързоходни чизми и великански меч и убил братята великани Корморан и Блъндърбор. – Б. пр.

И присвил очи срещу нея; тя също се възряла в него с присвити очи, та да открие нещо познато в месечинестото му лице. Изглеждал млад като внуците ѝ, въпреки това се бил обърнал към нея със старото ѝ име и говорел на диалект, който тя помнела от детството си, от родните скали и мочурища.

– От Корнуол ли сте? – попитала Еси.

– Аз съм братовчедът Джак – отговорил червенокосият. – По-скоро бях – сега вече съм тук, в новия свят, където никой не дава на честния пътник да пийне бира или мляко, никой не му оставя по жътва самун хляб.

Старицата наместила легена с граха скута си.

– Ако сте онзи, за когото ви мисля, не мога да се оплача от вас.

Чула как в къщата Филида се кара на икономката.

– И аз не мога да се оплача от вас – рекъл някак тъжно червенокосият, – макар че именно вие, вие и още неколцина като вас ме доведохте тук, в тая земя, където няма време за магия, няма място за писките и такива като тях.

– Правили сте ми много добрини – каза Еси.

– Добрини и злини – поправил я непознатият с присвитите очи – Ние сме като вятъра. Духаме и в двете посоки. Тя кимнала.

– Ще поемете ли ръката ми, Еси Трегоуан?

И ѝ протегнал ръка. Тя била покрита с лунички и макар че вече не довиждала, Еси забелязала всички червени косъмчета по ръката му – сияели като златни на следобедното слънце. Прехапала устна, после колебливо сложила прорязаната си от сини жилки ръка в неговата.

Когато я намерили, още била топла, макар че животът бил напуснал тялото ѝ и само половината грах бил олющен.

Глава 5

Господин Живот направо цъфти,
смъртта пък само слухти,
той е наемателят в стаята,
тя на стълбите безобразничи.

У. И. Хенли⁴⁷, „Господин Живот направо цъфти“

Беше събота сутринта и само Зора Утренния беше будна, за да се

---

47. У. И. Хенли (1849–1903), английски поет, драматург и критик. – Б. пр.

сбогува с тях. Тя взе четирийсет и петте долара на Уензди и настоя да му даद्या разписка – написа я с широк почерк със заврънкулки върху opakото на талон за преоценени безалкохолни напитки. В утринната светлина приличаше на кукла – старото ѝ лице беше със старателно нанесен грим, златната и коса беше вдигната на висок кок.

Уензди ѝ целуна ръка.

– Благодаря за гостоприемството, мила госпожо – рече ѝ той. – Ти и милите ти сестри си оставате лъчезарни като самото небе.

– Проклет старец – отвърна тя и му се закани с пръст. После го прегърна. – Пази се – заръча му. – Не искам да чуя, че си си отишъл завинаги.

– Това, скъпа, ще опечали не по-малко и мен. Жената се ръкува с Шадоу и му каза:

– Зора Полуночная има много високо мнение за теб. Аз също.

– Признателен съм ви – отговори Шадоу. – Благодаря за вечерята.

Тя вдигна вежди.

– Хареса ли ти? Заповядай пак.

Уензди и Шадоу слязоха по стълбите. Шадоу бръкна в джобовете на якето си. Сребърният долар студенееше в ръката му. Беше по-голям и по-тежък от монетите, които бе използвал досега. Той го стисна в шепите си като за класически фокус, отпусна ръка до тялото си, после я опъна, при което монетата се плъзна напред. Там, хваната с най-лекото напрежение между показалеца и кутрето, тя сякаш бе съвсем на мястото си.

– Добре го направи – отбеляза Уензди.

– Още се уча – отвърна Шадоу. – Техническата част, общо взето, я владее. Най-трудно е да накараш хората да погледнат към другата ти ръка.

– Така ли?

– Да – потвърди Шадоу. – Нарича се отклоняване на вниманието.

Той плъзна другите си пръсти под монетата, изгласка я назад в дланта си и я стисна съвсем леко. Монетата падна от ръката му, издрънча на стълбището и заподскача надолу. Уензди се наведе и я вдигна.

– Не си позволявай да се отнасяш нехайно към подаръците, които си получил – каза той. – Трябва да пазиш неща като това. А не да ги хвърляш. – И се взря в монетата: разгледа първо едната страна, после другата, с лицето на Статуята на свободата. – А, госпожа Свобода. Красива е, нали?

Метна монетата на Шадоу, който я хвана във въздуха и я плъзна така, че тя сякаш изчезна: продължи да я държи в дясната, а уж я

прехвърли в лявата си ръка и я пусна в левия джоб, А монетата си беше в дясната му ръка и като че му вдъхваше спокойствие.

– Госпожа Свобода – повтори Уензди. – Като доста от боговете, на които се кланят американците, и тя е чужденка. В този случай французойка⁴⁸, макар че за да не засегнат изтънчената чувствителност на американците, французите са покрили великолепната гръд на статуята, преди да я подарят на Ню Йорк. Свободата – продължи той и сбърчи нос при вида на използвания презерватив, хвърлен на стълбите на първия етаж, после го изрита погнусен встрани. – Някой може да се подхлъзне. Да си счупи врата – промърмори Уензди. – Като на кора от банан, само че с лош вкус и малко ирония. – Той бутна вратата и я отвори; удари ги слънчева светлина. – Свободата – избоботи Уензди, докато вървяха към колата, – е мръсница, с която трябва да се съвкупяваш върху легло от трупове.

– Така ли? – рече Шадоу.

– Това е цитат – обясни Уензди. – Думи на някакъв си французин. Ето на кого са вдигнали статуя в Нюйоркското пристанище: на мръсница, която обичала да се чука върху бунището. Колкото и високо да си държиш факела, драга, по дрехата ти пак пыплят пльхове и по краката ти се стича студена сперма.

Той отключи колата и посочи на Шадоу дясната седалка.

– Според мен е хубава – отбеляза Шадоу, след като вдигна монетата до очите си.

Сребърното лице на Свободата му напомняше малко Зора Полуночната.

– Такава е вечната лудост на човека – вметна Уензди, след като подкара колата. – Той гони сладката плът, без да осъзнава, че тя не е нищо друго освен красива обвивка на костите. Храна за червеите. Нощем се допираш до храна за червеи. Не че искам да те обидя.

Шадоу не беше виждал Уензди толкова бързив. Реши, че новият му шеф преминава през различни фази на общителността, следвани от периоди на тягостно мълчание.

– Значи не си американец? – попита го Шадоу.

– Никой не е американец – отвърна Уензди. – Поне като произход. Това искам да ти кажа. – Той си погледна часовника. – Имаме да убиваме няколко часа, докато затворят банката. Между другото, снощи се

48. Статуята на свободата е дело на френския скулптор Фредерик-Огюст Бартолди. През 1886 г. е прекарана на три парчета с кораб и е поставена в Нюйоркското пристанище като дар от френския народ. – Б. пр.

справи добре с Чернобог. Е, и аз щях да го убедя да дойде, но ти го направи по-всеотдайно, аз така не мога.

– Само защото после той ще ме убие.

– Не е задължително. Както самият ти напомни с основание, Чернобог е стар и смъртоносният удар може просто да те остави, да речем, парализиран за цял живот. Безнадежден инвалид. И така, имаш какво да очакваш, ако господин Чернобог случайно оцелее в предстоящите трудности.

– И това ли е под въпрос? – попита Шадоу съвсем в стила на Уензди и веднага се намрази заради това.

– Ами да! – отговори той. Спря на паркинга пред една банка. – Това е банката, която ще оберва – обясни Уензди. – Затварят чак след няколко часа. Хайде да влезем и да кажем едно „здрости“. Уензди махна на Шадоу и той слезе без желание от колата. Каза си, че е излишно камерата да записва лицето му, в случай че старецът е решил да върши глупости. Но го загложди любопитство и той влезе в банката. Заби очи в пода, почеса се по носа, постара се лицето му да е скрито.

– Вносни бележки, госпожо? – попита Уензди самотната касиерка.

– Ето там.

– Чудесно. А ако искам да внеса парите само за една нощ?

– Същите бележки. – Тя му се усмихна. – Нали знаете къде е автоматът? Отвън, вляво от главния вход, на стената.

– Благодаря.

Уензди взе няколко вносни бележки. Усмихна се на касиерката и двамата с Шадоу излязоха.

Уензди поспря на тротоара и се почеса замислено по брадата. После отиде при банкомата и при процепа на обществения трезор до него и ги огледа. След това поведе Шадоу към супермаркета от другата страна на улицата, където купи за себе си сладолед на клечка и чаша мляко с какао за Шадоу. На стената в преддверието имаше уличен телефон, сложен под дъската с обяви за квартири под наем и за котенца и кученца, нуждаещи се от добри стопани. Уензди си записа номера на телефонния автомат. Пак прекосиха улицата.

– Сега ни трябва сняг – заяви ненадейно Уензди. – Хубав, дразнеш, вбесяващ сняг. Мисли си за „сняг“, чу ли?

– Моля?

– Съсредоточи се, за да направиш ето онези облаци – ей там, на запад, – да ги направиш по-големи и по-тъмни. Мисли си за сиво небе и бурни ветрове откъм Северния полюс. Мисли за сняг.

– Според мен няма да помогне особено.

– Дрън-дрън. Ако не друго, поне ще си мислиш за нещо – Рече Уензди и отключи колата. – Следващата ни спирка е „Кинко“⁴⁹. Побързай.

„Сняг – помисли Шадоу, докато седеше на дясната седалка и отпи-ваше от какаото. – Огромни преспи и сняг, който се сипе във въздуха, бели петна на фона на чугуненосивото небе, сняг, който докосва езика със студ и зима, който те целува плахо по лицето, преди да те вледени до смърт. Трийсет сантиметра сняг като захарен памук, който създава приказен свят и прави всичко неузнаваемо красиво...“

Уензди му говореше нещо.

– Моля? – рече Шадоу.

– Казах, че сме тук – отговори Уензди. – Ти беше някъде другаде.

– Мислех си за снега – рече Шадоу.

В „Кинко“ Уензди се зае да преснима на ксерокса вносните бележки от банката. Помоли служителя да му отпечата и два комплекта от по десет служебни карти. Шадоу усети, че го заболя глава, присвиваше го и отзад между плешките и той се запита дали не е спал накриво и дали главоболието не му е неприятно наследство от канапето от предната нощ.

Уензди седна на компютъра и с помощта на служителя съчини писмо, като сложи няколко големи подписа.

„Сняг – помисли Шадоу. – Високо в небето свършени кристалчета, които образуват малки, приличащи на дантела пращинки, същинско произведение на дигиталното изкуство. И докато падат, снежните кристали се сливат в снежинки, които сантиметър по сантиметър покриват с бялото си изобилие Чикаго...“

– Дръж – каза Уензди и му подаде чаша кафе на „Кинко“ с полуразтворена буца обезмаслена сметана на прах, плаваща отгоре. – Според мен стига, нали?

– Кое?

– Снегът. Не бива да парализираме града.

Небето беше открай докрай сиво като боен кораб. Задаваше се сняг. Да.

– Нали не съм го направил аз? – попита Шадоу. – В смисъл – не съм го направил. Нали?

– Пий си кафето – подкани го Уензди. – Не струва, но поне ще облекчи главоболието ти. – После каза: – Добре се справи.

---

49. Верига от ателиета за изработка на визитни картички и бланки. – Б. пр.

Плати на служителя в „Кинко“ и изнесе подписите си, писмата и служебните карти. Отвори багажника на автомобила, сложи книгата в голямо черно метално куфарче, с каквито ходи охраната на касиерките, и затвори багажника. Подаде на Шадоу една от служебните карти.

– Кой е този А. Хадок, директор по сигурността в охранителна фирма „Секюрити“? – попита Шадоу.

– Ти.

– А. Хадок?

– Да.

– „А“ съкращение на какво е?

– На Алфредо. На Алфонс. На Августин. На Амброуз. Което си избереш.

– О! Ясно.

– Аз съм Джеймс О'Горман – обясни Уензди. – За приятелите Джими. Виж! И аз си имам карта.

Качиха се отново в колата и Уензди каза:

– Ако си мислиш за А. Хадок така, както си мислеше за снега, би трябвало да разполагаме с доста пари, с които да хапнем и да пийнем довечера с приятелите.

– Нямам намерение да се връщам в затвора.

– Кой е казал, че ще се връщаш?

– Мислех, че се разбрахме: няма да правя нищо незаконно.

– Не го и правиш. Може би ми оказваш известно съдействие и помощ, а след това, разбира се, ще укриваш крадени пари, но повярвай, ще излезеш от тази история, ухаещ на рози.

– Кога ще бъде това, преди или след като твоят грохнал славянски Чарлс Атлас⁵⁰ ми размаже главата с един удар?

– Той неподвижда – уточни Уензди. – Едва ли изобщо ще улучи. И така, разполагаме с още малко време за убиване, в събота банката все пак затваря по обед. Искаш ли да хапнем?

– Да – отговори Шадоу. – Умирам от глад.

– Знаем едно прекрасно местенце – каза Уензди.

Докато шофираше, си тананикаше някаква весела песен, която Шадоу не знаеше. Посипаха се снежинки – същите, как-вито Шадоу си ги беше представял, – и той се почувства странно горд. Помислеше ли трезво, осъзнаваше, че няма нищо общо със снега, както знаеше и че

---

50. Чарлс Атлас (1893–1972), псевдоним на Анджело Сицилиано, известен културист, позирал за статуята на Джордж Вашингтон на Вашингтон Скуеър в Ню Йорк. – Б. пр.

сребърният долар, който носи в джоба си, не е и никога не е бил луната. Въпреки това...

Спряха пред голяма сграда с вид на хангар. На една табела пишеше, че вътре имало шведска маса само за четири долара и деветдесет и девет цента на човек.

– Обичам го това място – сподели Уензди.

– Кухнята ли е добра? – попита Шадоу.

– Не бих казал. Затова пък обстановката е неповторима.

След като хапнаха – Шадоу си взе печено пиле, което му се услади, – се оказа, че обстановката, която Уензди обича, е сместена в дъното на хангара: според рекламата, провесена в средата на помещението, там имаше разпродажба на стоки от фирми във фалит и ликвидация.

Уензди отскочи до автомобила и се върна с куфарче, което отнесе в мъжката тоалетна. Шадоу си каза, че ще не ще, доста скоро ще разбере какво е наумил Уензди, и бавно тръгна да обикаля щандовете на разпродажбата, като разглеждаше стоката: кутии кафе „само за самолетни кафе-машини“, костенурки мутанти нинджа за тийнейджъри и Ксена⁵¹ – харемни кукли с образа на войнствената принцеса, плюшени мечета, които, включиш ли ги съм електрическата мрежа, свиреха на ксилофони патриотични песни, месни консерви, галоши и всевъзможни терлици, захаросани плодове, ръчни часовници с образа на президента Бил Клинтън, изкуствени коледни елхички, солници и съдчета за черен пипер във формата на животни, части на тялото, плодове и калугерки и любимото на Шадоу: комплект за направата на снежен човек с пластмасови очи като въглени, лула от царевичен кочан и найлонова шапка, на който пишеше „Остава само да добавите истински морков“.

Шадоу се замисли как е възможно да направиш така, че луната сякаш да слезе от небето и да се превърне в сребърен долар, и какво кара една жена да стане от гроба и да прекоси града, за да си поговори с теб.

– Нали тук е прекрасно? – попита Уензди, когато излезе от мъжката тоалетна. Ръцете му още бяха мокри и той ги подсуша-ваше с носна кърпа. – Свършили са им хартиените салфетки.

Беше се преоблякъл. Сега бе в тъмносиня куртка и панталон в същия цвят, със синя плетена вратовръзка, дебел син пуловер, бяла риза и черни обувки. Приличаше на човек от охраната и Шадоу му го каза.

– Какво да отговоря на това, млади момко – рече Уензди и взе кутийка плаващи пластмасови аквариумни рибки („Няма да ви умрат и не

51. Героиня от телевизионен сериал. – Б. пр.

е нужно да ги храните!“), – освен да те поздравя за прозорливостта. Какво ще кажеш за Артър Хадок? Артър е хубаво име.

– Прекалено просташко е.

– Е, тогава ти измисли нещо. Хайде да се връщаме в града. Трябва да уцелим най-доброто време за обир на банка и тогава ще разполагам с малко пари за харчене.

– Повечето хора просто ще ги изтеглят от банкомата – отбеляза Шадоу.

– Колкото и да е странно, и аз, горе-долу, смятам да направя това.

Уензди спря на паркинга пред супермаркета точно срещу банката, от другата страна на улицата. Извади от багажника на автомобила металното куфарче, подложка за листове и белезници. Прикачи с тях куфарчето към лявата си китка. Снегът продължаваше да се сипе. После Уензди нахлупи синя фуражка с козирка и закрепил върху горния джоб на куртката ламинирана значка. На фуражката и върху значката пишеше „Охранителна фирма «Секюрити»“. Сложи върху поставката вносните бележки. После се сгърби. Приличаше на опитно ченге в пенсия, дори сякаш му се бе появило и шкембенце.

– А сега – каза той – иди да понапазаруваш на щанда за хранителни продукти, после стой при телефона. Ако някой те попита, чакаш да ти се обади приятелката ти, понеже колата ѝ се е повредила.

– И защо ще ми звъни там?

– А ти откъде ще знаеш?

Уензди си сложи избелели розови наушници. Затвори багажника. По тъмносинята фуражка и наушниците се трупаеше сняг.

– Как изглеждам? – попита той.

– Смешен – отговори Шадоу.

– Смешен ли?

– Или може би тъп.

– Хм. Тъп и смешен. Това е добре.

Уензди се усмихна. С наушниците вдъхваше доверие и същевременно изглеждаше забавен, накратко, симпатичен. Пресече улицата и тръгна по тротоара покрай сградата на банката, а Шадоу влезе в предверието на супермаркета и загледа.

Уензди закачи голяма червена табела, че банкоматът не работи. Отцепи с червена лента и процепа, където се пускаха сумите, внасяни в терзора за през нощта, и отгоре прикрепил с лепенка пресниман на ксерокс надпис. Шадоу го прочете развеселен.

„ЗА ВАШЕ УЛЕСНЕНИЕ – пишеше на него – РАБОТИМ ПО

УСЪВЪРШЕНСТВАНЕТО НА АВТОМАТА. ИЗВИНЯВАЙТЕ ЗА ВРЕМЕННОТО НЕУДОБСТВО“.

После Уензди се обърна и застана с лице към улицата. Изглеждаше премръзнал и измъчен.

При банкомата дойде млада жена. Уензди поклати глава и обясни, че не работи. Тя изруга, извини се за ругатнята и забърза по тротоара.

Спря кола и от нея слезе мъж; държеше сиво чувалче и ключ. Шадоу загледа как Уензди се извинява на човека, после го кара да подпише вносната бележка върху поставката, проверява я, издава му усърдно разписка и дълго умува кой от двата екземпляра да му връчи; накрая отвори голямото черно метално куфарче и прибра вътре торбата на мъжа.

Човекът потрепери на снега и запристъпва от крак на крак – явно му се искаше старецът от охраната да приключва по-бързо с тези глупави формалности и той да остави оборота, да се махне от студа и да продължи нататък; после си прибра разписката, качи се в топлия автомобил и подкара нанякъде.

Както стискаше металното куфарче, Уензди пак пресече улицата и си купи кафе от супермаркета.

– Добър ден, млади момко – поздрави той с добродушна като на чичо усмивка, докато минаваше покрай Шадоу. – Студено, а?

Пак се върна от другата страна на улицата и с вида си на добродушен стар охранител със смешни розови наушници продължи да взима сивите чувалчета и пликовете от хората, дошли този съботен следобед да внесат печалбата или оборота.

Шадоу си купи нещо за четене: „Търки Хънтинг“, „Пипъл“ и заради трогателната снимка на Бигарут върху корицата – „Уикли Уърлд Нюс“, после пак погледна през стъклото.

– Мога ли да ви помогна с нещо? – попита чернокож мъж с бели мустаци, на средна възраст.

Явно беше управителят.

– Благодаря, но не можете. Чакам да ми се обадят по телефона Колата на приятелката ми се е повредила.

– Сигурно акумулаторът – каза мъжът. – Хората забравят, че до три, най-много до четири години акумулаторите излизат от строя. А не страват цяло състояние.

– На мен ли го казвате! – възкликна Шадоу.

– Е, чакайте си приятелката – рече управителят и пак влезе в супермаркета.

Със снега улицата сякаш беше вместена в снежна сфера, съвършена

до най-малките подробности.

Шадоу продължи да гледа възхитен. Не чуваше разговорите от другата страна на улицата и имаше чувството, че гледа хубав ням филм, състоящ се само от пантомима и изражение: възрастният мъж от охраната беше свъсен, угрижен, малко недодялан може би, но изключително доброжелателен. Всички, които му връчваха парите си, си тръгваха малко по-щастливи от срещата с него.

После пред банката дойдоха ченгетата и сърцето на Шадоу се сви. Уензди им изкозирува и отиде при полицейския автомобил. Поздрави и се ръкува през отворения прозорец, после кимна и забърка в джобовете си, докато не намери служебната карта и някакво писмо, които подаде на полицаите пак през прозореца на колата. След това отпи от кафето си.

Телефонът извънтя. Шадоу вдигна слушалката и се постара да каже отегчено:

– Охранителна фирма „Секюрити“.

– Търся А. Хадок – рече ченгето от другата страна на улицата.

– Аз съм – отвърна Шадоу.

– Обаждам се от полицията, господин Хадок – каза ченгето в автомобила отсреща. – Пред Първа Илинойска банка на ъгъла на Маркет Стрийт и Втора улица има ваш човек.

– О, да. Джими О’Горман. Какво ви притеснява, господине? Нали Джим се държи добре. Да не пие?

– Нищо не ме притеснява. Вашият човек е добре, господине. Просто исках да се уверя, че всичко е наред.

– Предайте на Джим, че ако пак го хванат да пие, ще го уволним. Разбрахте ли? Ще си изгуби службата. Ще го изритам като мръсно псе. Ние в охранителна фирма „Секюрити“ не търпим такива неща.

– Не мисля, че ми е работа да му го казвам, господине. Той се справя прекрасно. Притесняваме се, защото работа като тази трябва да се върши от двама души. Опасно си е да оставяте един невъоръжен охранител да борави с такива големи суми.

– На мен ли го казвате! По-добре го обяснете на онези скръндзи от Първа Илинойска. Пращам там своите хора, господине, свестни мъже. Мъже като вас. – Шадоу забеляза, че ролята му е допаднала. Усещаше как се превръща в Анди Хадок с евтината пура с изгризан край в пепелника и камарата книжа, които трябва да отхвърли в събота следобед, с

дом в Шомбърг и любовница в малък апартамент на Лейк Шор Драйв. – Знаете ли, виждате ми се буден младеж, полицай...

– Майърсън.

– Полицай Майърсън. Ако искате да поработите допълнително в събота и неделя или по някаква причина решите да напуснете полицията, звъннете ни. Винаги имаме нужда от свестни момчета. Имате ли ми визитната картичка?

– Да, господине.

– Пазете я – каза Анди Хадок. – Звъннете ми. Полицейският автомобил потегли, а Уензди бавно тръгна през снега, за да обслужи малката опашка – хората чакаха, за да внесат парите си.

– Добре ли е? – попита управителят, след като надзърна през вратата. – Приятелката ви де.

– Точно акумулаторът е – обясни Шадоу. – Не ми остава друго, освен да чакам.

– Женска му работа – рече управителят. – Дано приятелката ви заслужава да я чакате.

Спусна се зимен мрак, следобедът бавно започна да посивява и да се превръща във вечер. Включиха осветлението. Още и още хора предаваха на Уензди парите си. Най-неочаквано, сякаш по знак, който Шадоу не бе видял, Уензди отиде при стената, махна табелите, че банкоматите не работят, и тръгна през кишата към паркинга. Шадоу поизчака малко и го последва.

Уензди седеше отзад в автомобила. Беше отворил металното куфарче и старателно редеше на седалката всичко, което му бе предадено.

– Карай – каза той. – Отиваме в Първа Илинойска банка на Стейт Стрийт.

– На бис ли ще повтаряме? – попита Шадоу. – Не дърпаш ли дявола за опашката?

– Ни най-малко – отвърна Уензди. – Отиваме да внесем пари. Докато Шадоу шофираше, Уензди седеше на задната седалка вадеше с шепи банкнотите от чувалчетата: отделяше чековете и взимаше банкнотите от някои пликове, но не от всичките. После пускаше парите в металното куфарче. Шадоу зави към банката и спря на петдесетина метра от входа, далеч от обсега на камерите. Уензди слезе и пхна пликовете в процепата на бан-комата. После отвори вратичката на обществения трезор и пушна вътре сивите чувалчета. Пак я затвори. Отново се качи в колата и каза:

– Излез на магистрала Ай-90. По знаците на запад, към Медисън.

Шадоу потегли.

Уензди се обърна и погледна банката, от която се отдалечаваха.

– Готово, моето момче – заяви той бодро. – Това съвсем ще ги обърка. Но ако искаш да вземеш наистина големи пари, трябва да направиш всичко това в четири и половина в събота срещу неделя, когато от клубовете и баровете носят нощния оборот. Ако уцелиш банката и човека, дошъл да внесе парите – обикновено ги подбират едри и честни, понякога с тях ходят и двама души охрана, но те не са задължително умни, – само за една нощна смяна можеш да изкараш четвърт милион.

– Щом е толкова лесно, защо не го правят всички? – учуди се Шадоу.

– Е, има си и рискове – отговори Уензди. – Особено в четири и половина сутринта.

– Защо? Защото в четири и половина сутринта ченгетата са по-подозрителни ли?

– О, не. Но ония от охраната си отварят очите на четири. И нещо може да се обърка.

Той преброи една пачка петдесетдоларови банкноти, добави по-малка от по двайсет долара, претегли ги на ръка и ги подаде на Шадоу.

– Вземи. Заплатата ти за първата седмица.

Шадоу прибра парите в джоба си, без да ги брои, и каза:

– Така значи си изкарваш парите.

– Рядко. Само когато ми трябва бързо голяма сума в брой. Като цяло си изкарвам парите от хора, които и не подозират, че ги ограбвам, и никога не се оплакват. Дори ако се върна, често се редят на опашка, за да ги ограбя пак.

– Онзи Суийни каза, че си бил мошеник.

– Прав е. Но това е последното, което съм. И последното, за което си ми нужен, Шадоу.

Пътуваха в мрака. Пред фаровете и предното стъкло се въртяха снежинки. Въздействаха почти хипнотично.

– Това е единствената държава на света, която се притеснява какво всъщност представлява – каза в тишината Уензди.

– Моля?

– Останалите знаят. На никой не му и хрумва да ходи да търси сърцето на Норвегия. Или да издирва душата на Мозамбик. Те знаят какво представляват.

– И?

– Просто разсъждавам на глас.

– Значи си бил в много други държави. Уензди не отговори. Шадоу

го погледна.

– Не – каза с въздишка Уензди. – Не съм бил никъде. Спряха да заредят бензин, Уензди отиде в тоалетната, както беше в куртката на охранител и с куфарчето, и излезе в изгладен светъл костюм, кафяви обувки и дълго до коленете кафяво палто, което приличаше на италианско.

– Какво ще стане, когато пристигнем в Медисън?

– Ще тръгнем по Четиринайсета магистрала на запад, към Спринг Грийн. Ще се срещнем с останалите на едно място, казва се Къщата върху скалата. Ходил ли си там?

– Не – отговори Шадоу. – Но съм виждал табелите. Бяха навсякъде в тази част на света: наклонени неясни табели навред из Илинойс, Минесота и Уисконсин, а както Шадоу подозираше, вероятно чак до Айова, табели, предупреждаващи за съществуването на Къщата върху скалата. Шадоу ги беше виждал и се беше чудил. Дали Къщата се крепеше опасно върху тази скала? С какво толкова бе интересна скалата? И Къщата? Беше се замислял мимоходом, но беше забравил. Нямаше навика да посещава крайпътни забележителности. При Медисън излязоха от междушатската магистрала и минаха покрай купола на капитолия, поредната сякаш вместена в стъклено кълбо свършена гледка в сипещия се сняг, после подкараха по провинциалните пътища. След близо час, през който прекосиха градчета с имена като Блук Ърт⁵², завиха по тесен път и подминаха няколко покрити със сняг огромни саксии, по които имаше преплетени змейове, приличащи на гущери. Паркинът, обточен отстранен с дървета, бе почти празен.

– Скоро затварят – обясни Уензди.

– Е, какво е това място? – попита Шадоу, докато вървяха през паркинга към ниска дървена постройка, която не се открояваше с нищо.

– Крайпътна забележителност – рече Уензди. – Една от най-добрите. Което означава, че тук е съсредоточена голяма сила.

– Защо?

– Много просто – каза Уензди. – В другите държави хората са отбелязвали местата, където е съсредоточена голяма сила. Понякога това са природни образувания, друг път е място като това тук, което по един или друг начин се различава от останалите. Знаели са, че там става нещо важно, че то е фокус, канал, прозорец към Иманентното. И затова са изграждали храмове или катедрали, описвали са с камъни кръгове или... е, сещаш се за какво ти говоря.

---

52. Букв. „Чернозем“ (англ.). – Б. пр.

– Но нали навсякъде из Щатите има църкви – каза Шадоу.

– Във всеки град. Понякога на всяка пресечка. И в този смисъл те са точно толкова съществени, както и зъболекарските кабинети. Не, в САЩ хората, поне някои от тях, и досега биват призовавани и усещат, че са призовавани от трансцендентната пустота, и откликват, като правят от бирени бутилки модел на нещо, което никога не са посещавали, или като вдигат някъде в страната някакъв шантав дом, който шантавите като цяло отказват да посещават. Крайпътни забележителности: хората се чувстват привлечени към места, където по други краища на света ще признаят, че частица от тях наистина е трансцендент-на, купуват си хотдог и обикалят, удовлетворени на равнище, което всъщност не са в състояние да опишат, и силно неудовлетворени на по-дълбоко равнище.

– Имаш доста налудничави теории – отбеляза Шадоу.

– Това, млади момко, изобщо не са теории – възрази Уензди. – Би трябвало да си го разбрал досега.

Работеше само една от касите.

– След половин час спираме продажбата на билети – каза момичето. – За да разгледате, ви трябва най-малко два часа.

Уензди плати билетите в брой.

– Къде е скалата? – полюбопитства Шадоу.

– Под къщата – уточни Уензди.

– Къде е къщата?

Уензди долепи пръст до устните си и продължиха напред. По-навътре една пианола свиреше нещо, което би трябвало да мине за „Болеро“ на Равел. Постройката приличаше на геометрично обновен през шейсетте години публичен дом с неизмаза-на каменна зидария, дебел мокет и величаво грозни абажури от цветно стъкло във формата на гъби. По витата стълба се стигаше до друго помещение, пълно с какви ли не джунджурии.

– Твърдят, че сградата е построена от лошия близък на Франк Лойд Райт⁵³ – каза Уензди. – Франк-Лойд Ронг⁵⁴.

И се засмя на собствената си шега.

– Виждал съм го написано на тениска – рече Шадоу.

Нагоре, надолу по още стълби и се озоваха в дълго, много дълго помещение, което беше направено от стъкло и стърчеше като губерка на

---

53. Франк Лойд Райт (1869–1935), известен американски архитект. – Б. пр.

54. Игра на думи. На английски фамилиното име на архитекта е омофон на прилагателно-то „лош, погрешен“, за разлика от „Райт“ – „добър, праведен“. – Б. пр.

стотина метра над черно-белия безлистен пейзаж наоколо. Шадоу стоеше и гледаше как снегът се сипе и се върти.

– Това ли е Къщата върху скалата? – попита той озадачен.

– В известен смисъл. Това е Стаята на безкрайността, която, макар и да е добавена по-късно, е част от същинската къща. Но ние с теб, млади ми приятелю, още не сме разгледали и сантиметър от онова, което може да предложи къщата.

– Според твоята теория излиза, че паркът „Уолт Дисни“ е най-святото място в Америка – подметна Шадоу.

Уензди се свъси и си поглади брадата.

– Уолт Дисни е купил няколко портокалови горички наред Флорида и върху тях е изградил туристическо градче. Там няма никаква магия. Според мен в първоначалния Дисниланд може и да е имало нещо истинско. Някаква сила, макар и изкривена, трудна за достигане. Ала някои части на Флорида са изпълнени с истинска магия. Трябва само да си отваряш очите. А колкото до морските сирени от Уики Уочий⁵⁵... Ела на-сам. Звучеше музика: дрънчаща, неблагозвучна музика, леко фалшива, със забавен ритъм. Уензди извади банкнота от пет долара и я пусна в автоматата за смяна на пари, откъдето получи шепа метални жетони с цвят на месинг. Метна един на Шадоу, който го хвана и понеже забеляза, че ги гледа едно момченце, стисна монетата между палеца и показалеца си и я скри. Хлапето изтича при майка си, която разглеждаше един от вездешщите Дядо Коледовци – НАД ШЕСТ ХИЛЯДИ, ВКЛЮЧЕНИ В ЕКСПОЗИЦИЯТА!, както пишеше по табелите, – и я задържа припряно за полата на палтото.

Шадоу излезе заедно с Уензди и тръгна по знаците към Улиците на миналото.

– Преди четирийсет години Алекс Джордан – ликът му, Шадоу, е върху жетона, който ти скри в дясната си ръка, – се запретнал да строи къща високо върху една скала в нива, която не била негова, и дори той не можел да каже защо. Хората се стичали да погледат строежа: любопитните, озадачените и онези, които не били нито любопитни, нито озадачени и ако ги попиташ, сигурно е нямало да могат да кажат защо са дошли. Тогава Джордан направил онова, което е щял да направи всеки здравомислещ американец от неговото поколение: започнал да им взима пари, но не много. Може би по пет цента. Или по двайсет и пет. И

55. Река във Флорида, където се организират представления на подводен балет „Морските сирени“. – Б. пр.

продължил да строи, а хората пак прииждали и прииждали. Джордан взимал тези монети от по пет цента и от четвърт долар и направил нещо още по-голямо и странно. На терена под къщата вдигнал тези складове и ги напълнил с неща, които хората да разглеждат, и тогава хората наистина започнали да се стичат заради тях. Всяка година тук идват по един милион души.

– Защо?

Но Уензди само се усмихна. Тръгнаха по слабо осветените Улици на миналото, покрай които растяха дървета. От пращните витрини на магазините, наподобяващи струпани декори за приличен филм на ужасите, ги гледаха порцеланови кукли с устни, стиснати строго, по викториански. Плочник долу, тъмен покрив горе, дрънчаща механична музика в дъното. Минаха покрай витрина със счупени кукли и прекалено голяма позлатена музикална кутия под стъклен похлупак. Минаха и покрай стоматологичен кабинет и дрогерия („ВЪЗСТАНОВЕТЕ ПОТЕНТНОСТТА СИ! ИЗПОЛЗВАЙТЕ МАГНИТНИЯ КОЛАН НА ОЛИ-ЪРИ“).

В дъното на улицата имаше голяма стъклена кутия с женски манекен, облечен като циганка гледачка.

– И така, в началото на всяка експедиция или дръзко начинание не е зле да се допитаме до норните⁵⁶ – ревна Уензди, за да надвика механичната музика. – Нека обозначим тази сибила като нашата Урд⁵⁷.

Той пусна в процепа един от жетоните с цвят на месинг. С отсечени механични движения циганката вдигна ръка и пак я свали. От процепа излезе късче хартия.

Уензди го взе, прочете го, изсумтя, сгъна го и го прибра в джоба си.

– Няма ли да ми го покажеш? Аз ще ти покажа моето – предложи Шадоу.

– Предсказанието е личен въпрос – отвърна намусено Уензди. – Не ща да гледам твоето.

Шадоу също пусна жетон в процепа. Взе си листчето. Прочете го.

ВСЕКИ КРАЙ Е НОВО НАЧАЛО
НЯМАШ ЩАСТЛИВО ЧИСЛО ЩАСТЛИВИЯТ ТИ ЦВЯТ
Е МЪРТЪВ

---

56. В скандинавската митология нисши женски божества, нещо като орисници, определящи при раждането съдбата на човека. – Б. пр.

57. Урд – букв. „съдба“, една от трите норни, които живеят край извора Урд в корените на световното дърво. – Б. пр.

Девиз: КАКЪВТО БАЩАТА, ТАКЪВ И СИНЪТ

Шадоу се намръщи. Сгъна предсказанието и го прибра във вътрешния си джоб.

Продължиха по червен коридор, покрай стаи, пълни с празни столове, по които бяха наслагани цигулки, виоли и виолончела; ако пуснеш жетон те си свиреха сами, или поне така изглеждаше. Клавишите мърдаха, чинелите се блъскаха, тръби духаха сгъстен въздух в кларнети и обои. Развеселен, но и отвратен, Шадоу забеляза, че лъковете на струните инструменти, задвижвани от механични ръце, всъщност не се докосват до струните, които често бяха разхлабени или липсваха. Запита се дали всички звуци, които чува, са произведени от въздух и допир, или освен това са и на запис.

След няколко километра – според него – стигнаха в стая, наречена „Микадо“⁵⁸: едната стена представляваше псевдоизточен кошмар от деветнайсети век: механични тъпанджии с лица като на насекоми удряха чинели и барабани върху подиум, украсен с дракони. В момента величествено изтезаваха „Танцът на смъртта“ на Сен-Санс.

На пейка до стената срещу машината „Микадо“ седеше Чернобог и си тактуваше с пръсти. Свиреха тръби и дрънчаха камбани.

Уензди седна до него. Шадоу реши да остане прав. Чернобог протегна лявата си ръка, здрависа се с Уензди, здрависа се и с Шадоу.

– Радвам се да ви видя.

После се облегна; очевидно се наслаждаваше на музиката.

„Танцът на смъртта“ завърши бурно и неблагоприятно. От това, че изкуствените инструменти свиреха леко фалшиво, всичко изглеждаше още по-отвъдно. Гръмна нова музика.

– Как беше банковият обир? – попита Чернобог. – Добре ли мина?

Исправи се: явно не му се искаше да си тръгва от „Микадо“ с неговата тътнеща, дрънчаща музика.

– Като по вода – отвърна Уензди.

– Получавам пенсия от кланицата – рече Чернобог. – Повече не ми трябва.

– Няма вечно да ти плащат пенсия – напомни Уензди. – Нищо не е вечно.

Още коридори, още музикални машини. Шадоу забеляза, че не следват пътя през стаите, предназначен за туристите, и че Уензди сам си е измислил маршрут, по който вървят. Сега слизаха по наклон и

58. Най-известното произведение на Уилям Гилбърт и Артър Съливан. – Б. пр.

Шадоу се запита объркан дали вече са минавали отгук.

Чернобог го сграбчи за ръката.

– Бързо, насам! – И го затегли към една голяма витрина при стената.

В нея имаше диорама на бездомник, заспал в двора на църква, пред притвора. „СЪНЯТ НА ПИЯНИЦАТА“, пишеше на табелката, и отдолу се обясняваше, че диорамата е от машина от деветнайсети век, в която пускали по едно пени и която навремето се е намирала на английска железопътна гара. Процепът за монетите бе видоизменен, за да поема месинговите жетони на Къщата върху скалата.

– Пусни пари – рече Чернобог.

– Защо?

– Трябва да го видиш. Аз ще ти покажа.

Шадоу пусна жетон. Пияният от гробището надигна бутилката към устните си. Една от надгробните плочи се изправи рязко и отдолу се подаде ръката на труп и започна да търси опипом нещо, надгробният камък се завъртя и на мястото на цветята се появи ухилен череп. Вдясно от църквата се появи привидение, а отляво се мерна *нещо* с бегло зърнато остро стряскащо лице като на птица, блед кошмар като на Босх, което се плъзна плавно иззад надгробния камък в мрака и изчезна. После вратата на църквата се отвори и отвътре излезе свещеник, при което призраците, привиденията и труповете изчезнаха и на гробищата останаха само свещеникът и пияният. Свещеникът го погледна презрително и отново влезе през отворената врата, която се затвори след него, а пияният остана сам.

Историята от диорамата хвърляше в смут – всъщност в мно-го по-голям смут, отколкото би трябвало да те хвърля една история от диорама.

– Знаеш ли защо ти го показвам? – попита Чернобог.

– Не.

– Това е светът такъв, какъвто е. Това е истинският свят. Той е там, зад тази витрина.

Тръгнаха бавно през стая с цвят на кръв, пълна със стари музикални инструменти, с огромни тръби за орган и с нещо като грамадни медни казани за варене на алкохол, но без алкохол.

– Къде отиваме? – попита Шадоу.

– На въртележката – отговори Чернобог.

– Но нали вече подминахме десетина пъти знаците за въртележката.

– Той следва своя си път. Движим се по спирала. Най-бързият път понякога е и най-дългият.

Краката на Шадоу започваха да го болят и това му се стори изключително неправдоподобно.

Една механична машина свиреше „Градината на октопода“⁵⁹ – намираше се в стая, висока няколко етажа, и средата на стаята бе запълнена изцяло от макет на голямо черно животно като кит с макет в естествени размери на кораб, вместен в огромната му паст от фибростъкло. Оттам отидоха в Залата на пътешествията, където видяха колата, покрита с керемиди, пуснатото в действие изобретение на Руб Голдбърг⁶⁰ и ръждясали реклами за Бирмански сапун за бръснене по стената⁶¹.

Животът е тежък
 Животът е труд и тегоби
 Не допускайте да
 брадясате
 Бирмански сапун за бръснене

пишеше на едната, а на другата:

Той предприе изпреварване
 Пътят беше със завой
 Оттук нататък единственият приятел
 на предприемача
 е Бирманският сапун

и вече бяха слезли в долния край на наклона и пред тях изникна количка със сладолед. Уж работеше, но момичето зад нея ги изгледа така, сякаш е затворено, затова те го подминаха и влязоха в пицарията, която беше празна, ако не се броеше възрастният чернокож в ярък кариран костюм и патешкожълти ръкавици. Беше дребен, както са дребни старци, които сякаш са се смалили през годините, ядеше огромна мелба с много топки сладолед и пиеше свръхголяма чаша кафе. В пепелника пред него тлееше пурета.

– Три кафета – каза Уензди на Шадоу. После отиде в тоалетната.

59. Парче на „Бийтълс“. – Б. пр.

60. Руб Голдбърг (1883–1970), американски карикатурист и автор на комикси, първоначално работи като инженер. – Б. пр.

61. През 1925 г. производителите му за пръв път слагат по американските пътища шеговити реклами, предвестници на днешните билбордове. – Б. пр.

Шадоу купи кафетата и ги отнесе при Чернобог, който беше седнал при въззрастния негър и пушеше някак потайно, сякаш се страхуваше да не го хванат. Чернокожият си играеше щастливо с мелбата и почти не обръщаше внимание на пуретата, но когато Шадоу се приближи, я взе, всмукна дълбоко от дима и издиша две колелца, първото голямо, второто по-малко – то мина точно през първото, после се ухили, сякаш приятно изненадан от самия себе си.

– Това, Шадоу, е господин Нанси – представи го Чернобог. Старецът се изправи и протегна дясната си ръка в жълта ръкавица.

– Радвам се да се запознаем – заяви той с ослепителна усмивка. – Знаем кой би трябвало да сте. Работите при едноокото копеле, нали?

Говореше малко носово, с лека следа от диалект, вероятно карибски.

– Работя при господин Уензди – потвърди Шадоу. – Да. Моля, седнете.

Чернобог си дръпна от цигарата.

– Смятам – заяви той мрачно, – че такива като нас обичаме толкова много цигарите, понеже те ни напомнят за жертвоприношенията, принасяни в наша прослава, така че димът да се извиси и да донесе одобрението и благоволенieto ни.

– На мен не са ми принасяли никакви жертви – оплака се Нанси. – Можех да се надявам най-много да ми оставят плодове, които да изям, понякога задушено яре с подправки, нещо лепкаво и студено за пиене и някоя цицеста бабичка, която да ми прави компания.

Той се усмихна, при което се видяха белите му зъби, и намигна на Шадоу.

– Напоследък нямаме нищо – рече Чернобог с все същото изражение.

– Е, аз не получавам толкова много плодове, както едно време – вметна с блеснали очи господин Нанси. – Но нищо на тоя свят не може да се мери с цицеста бабичка. Някои разправят, че първо трябвало да си огледаш плячката, но аз ви казвам, само цицеста жена може да ми подпали фитила в студена сутрин.

Нанси нададе свистящ, тътнеш, добродушен смях и Шадоу усети, че въпреки всичко той му е симпатичен.

Уензди се върна от тоалетната и се ръкува с Нанси.

– Искаш ли нещо за ядене, Шадоу? Пица? Или сандвич?

– Не съм гладен – отговори Шадоу.

– Нека ти кажа нещо – намеси се господин Нанси. – Може да мине

много време, докато се нахраниш отново. Ако някой ти предлага храна, приеми я. Вече не съм млад, както едно време, но от мен да го знаеш: никога не отхвърляй възможността да се изпикаеш, да се нахраниш или да подремнеш половин час. Слушаш ли ме?

– Да. Но наистина не съм гладен.

– Едър мъж си – отбеляза Нанси, втренчил старите си махагонови очи в светлосивите очи на Шадоу, – много вода побираш, но съм длъжен да ти кажа, че не ми се виждаш особено умен. Имам син, глупав е като човек, който си е купил глупостта на разпродажба, където плащаш едно, а получаваш две, и ти ми напомняш за него.

– Ако нямате нищо против, това ми звучи като комплимент – каза Шадоу.

– Да те наричат тъй като човек, който се е уснул сутринта, когато са раздавали ума ли?

– Да ме сравнявате с човек от семейството си.

Господин Нанси угаси пуретата, после махна от жълтите си Ръкавици въображаема пращинка.

– Всъщност май не си най-лошият избор, който Едноокия е могъл да направи. – Той погледна Уензди. – Имаш ли представа колко ще се съберем тук довечера?

– Пратих вест на всички, които намерих – отговори Уензди.

– Както личи, не всички ще имат възможност да дойдат. А някои – добави той и изгледа Чернобог – може и да не пожелаят. Но според мен можем да разчитаме, че ще се явят няколко десетки. А вестта ще се разнесе.

Минаха покрай някакви доспехи („Имитация от викторианската епоха – отсъди Уензди, докато вървяха покрай експонатите във витрините, – съвременна имитация, шлем от дванайсети век върху репродукция от седемнайсети век, лява рицарска ръкавица от петнайсети век...“), после Уензди излезе навън, заобиколи заедно с останалите сградата („Лично аз няма да се оправя с толкова входове и изходи – сподели Нанси, – вече не съм млад, както едно време, а и идвам от по-топли места“), поведе ги по покрит проход и през поредния изход се озоваха в помещението с въртележката.

Свиреше музика за калиопа⁶²: валс на Щраус, вълнуващ и от време на време неблагозвучен. Влязоха. По стената имаше накачени

62. Клавишен инструмент. – Б. пр.

старовремски кончета от въртележка; бяха стотици, някои се нуждаеха от боядисване, други – да им се махне прахта, над тях пък бяха наслагани десетки крилати ангели, доста очевидно направени от женски манекени за витрина: някои бяха оголили безполови гърди, други си бяха изгубили перуките и гледаха дръзко и невиждащо от горе, от мрака.

Отпред беше въртележката.

На табелата се твърдеше, че била най-голямата на света, пишеше и колко тежи и колко хиляди електрически крушки имало в полилеите, които висяха от нея в готическо изобилие, и се забраняваше да се качваш или да яхваш животните.

И то какви животни! Шадоу неволно се захласна по стотиците същества в естествен ръст, които се въртяха заедно с въртележката. Истински, въображаеми или нещо средно между двете: всяко беше различно, Шадоу видя морска сирена и воден, дух, кентавър и ендорог, слонове (един голям, един мъничък), булдог, жаба и феникс, зебра, тигър, твар с тяло на лъв, опашка на скорпион и човешка глава и базилиск, лебеди, теглещи каляска, бял бик, лисица, два еднакви моржа, дори морска змия, всички ярко оцветени и повече от правдоподобни: и всички се въртяха върху площадката, докато валсът не свърши и не за-почна друг. Въртележката дори не забави ход.

– За какво служи? – попита Шадоу. – В смисъл, добре, най-голямата на света, стотици животни, хиляди лампички, върти се непрекъснато, а никой не се вози.

– Въртележката не е, за да се возят на нея – най-малкото хора – обясни Уензди. – Тя е, за да ѝ се възхищават. Тук е, за да съществува.

– Като молитвено колело⁶³, което не спира да се върти – намеси се господин Нанси. – Трупа сила.

– И така, къде ще се срещнем с останалите? – полюбопитства Шадоу. – Ти май каза, че ще се срещнем тук. Но тук няма никой.

Уензди се ухили с ужасната си усмивка и каза:

– Шадоу. Задаваш прекалено много въпроси. Не ти се плаща, за да питаш.

– Извинявай.

– А сега застани тук и ни помогни да се качим – продължи Уензди и отиде при въртележката откъм страната, където бяха описанието ѝ и предупреждението, че е забранено да се возиш на нея.

---

63. Колело или цилиндър с написани върху него молитви, използва се предимно от тибетските будисти. Всяко завъртане се брои за една изречена молитва. – Б. пр.

Шадоу понечи да каже нещо, но вместо това им помогна да се качат един по един на стъпалото. Уензди му се стори неопишимо тежък; Чернобог се покатери сам, като се подпря на рамото на Шадоу; Нанси пък бе лек като перце. Тримата старци се качиха на стъпалото, а после с крачка и отскок се озоваха върху въртящата се площадка.

– Е? – ревна Уензди. – Няма ли да дойдеш и ти?

След като провери притеснен дали няма някой от персонала, който да ги гледа, Шадоу се метна с немалки колебания на стъпалото пред Най-голямата въртележка на света. Развеселен, но и донякъде озадачен, си даде сметка, че се безпокои много повече, задето, качвайки се на въртележката, е нарушил правилата, отколкото че същия следобед е помагал при обир на банка. Всеки от старците си избра същество, на което да се качи. Уензди се спря на златист вълк. Чернобог се покатери на кентавър с броня и с лице, скрито зад метален шлем. Нанси се плъзна с усмивка върху гърба на огромен лъв в скок, изобразен от скулптора как реве. И го потупа по хълбока. Валсът на Щраус ги понесе величествено в кръг.

Уензди се усмихваше, Нанси надаваше радостен старчески смях, дори вечно киселият Чернобог очевидно се забавляваше.

Шадоу изпита чувството, че най-неочаквано от гърба му е паднал товар: трима старци се забавляваха, като се возеха на Най-голямата въртележка на света. Чудо голямо, ако ги изхвърлеха всичките оттук! Не си ли струваше, не си ли струваше всичко, само и само да кажеш, че си се водил на Най-голямата въртележка на света? Не си ли струваше да си пътувал на едно от тези славни чудовища?

Огледа един булдог, после някакъв морски дух и слон със златно индийско покривало на гърба, после се качи на създание с глава на орел и с тяло на тигър и се хвана здраво.

В главата му се носеше, кънтеше и пееше ритъмът на „Синия Дунав“, светлините по хилядите полилеи блещукаха и се начупваха и за миг Шадоу отново стана дете и му беше достатъчно да се вози на въртележка, за да се почувства щастлив: беше затаил дъх върху своя орел-тигър в средата на всичко, а светът се въртеше и въртеше около него.

Чу през звука на музиката, че се смее. Беше щастлив. Последните трийсет и шест часа сякаш не се бяха случвали никога, сякаш не се бяха случвали и последните три години и животът му се бе изпарил, беше се слял с бляновете на едно малко дете, което се вози на въртележката в парка „Голдън Гейт“ в Сан Франциско, което току-що е пристигнало в Щатите след маратонско пътешествие с кораб и автомобил, а майка му

стои отстрани и го наблюдава гордо, докато той ближе разтопен сладолед на клечка, държи се здраво, надява се музиката да не спира никога, въртележката никога да не забавя ход и това приключение да не свършва. Той отново се въртеше, и въртеше, и въртеше...

После светлините угаснаха и Шадоу видя боговете.

Глава 6

Широко отворени, неохранявани стоят вратите ни,
през тях минава пъстро диво множество.

Мъже от Волга и от степите татарски.

От Жълтото море безлики силуети, малайзийци, скити, тевтонци,
келти и славяни,

побягнали от бедността и присмеха на Стария свят,
донасят непознатите си богове и ритуали,
тигрови страсти, които нокти острят тук,
по улици и по площади какъв е този странен ропот,
заплаха за ушите ни,
гласове, каквито помни Вавилонската кула.

Томас Бейли Олдрич⁶⁴ „Неохраняваните врати“, 1882 г.

Шадоу се взеше на най-голямата въртележка на света, вкопчен в тигъра с орловата глава. След миг червените и белите светлини се издължиха, потрепериха и угаснаха и той запада през океан от звезди, а механичният валс се смени със силен ритмичен тътен и плясък, сякаш блъскаха чинели или вълни се разбиваха о брега на далечен океан.

Единствената светлина беше звездната. Тя обаче осветяваше всичко със студена яснота. Звярът под Шадоу се протягаше и стъпваше тихо и той усещаше под лявата си ръка топлата му козина, а под дясната – перата му.

– Приятно е да го яздиш, нали?

Гласът дойде някъде отзад, в ушите и съзнанието му.

Шадоу се обърна бавно; потокът от образи се движеше: застинаха мигове, всеки уловен за стотна от секундата; и най-дребното му движение продължаваше сякаш безкрайно. Образите, които достигаха до съзнанието му, бяха лишени от смисъл: той сякаш гледаше света през многостенните като скъпоценни камъни очи на водно конче, но всяка стена съзираше нещо съвсем различно и Шадоу не успяваше да обеди-ни

---

64. Томас Бейли Олдрич (1836–1907), американски поет и писател – Б. пр.

нещата, които виждаше или мислеше, че вижда, в цяло, което да има смисъл.

Наблюдаваше господин Нанси, възрастен негър с тънък мустак, капирано спортно сако и ръкавици, яхнал лъва от въртележката, който ту се издигаше, ту отново се снишаваше, и в същото време, на същото място гледеше паяк сякаш от скъпоценен камък с размерите на кон, с очи като изумрудена мъглявина, който стъпваше самодоволно и се бе вторачил в него; пак в същото време виждаше и изключително висок мъж с кожа с цвят на тиково дърво, с три чифта ръце и с лице, изрисувано с червени черти, които, нахлупил шапка с бухлато щраусово перо, яздеше разлютен златист лъв и се бе вкопчил с две от шестте си ръце в гривата на звяра; гледеше и облечено в дрипи негърче с отекал ляв крак, по който пъплека черни мухи, и накрая зад всички тези неща наблюдаваше кафяво паяче, скрilo се под спаружен жълтеникав лист.

Гледеше всички тези неща и знаеше, че са едно и също.

– Ако не си затвориш устата – предупредиха многото неща, които бяха господин Нанси, – нещо ще ти влети в нея.

Шадоу затвори уста и преглътна трудно.

На хълма на километър и половина – два от тях имаше дървено жилище. Те язدهа в тръс към него; копитата и лапите на животните под тях се движеха безшумно по сухия пясък край морето.

Чернобог препускаше на своя кентавър. Потупа го по човешката ръка.

– Нищо от това всъщност не се случва – каза той на Шадоу. Май беше малко отчаян. – То е в главата ти. По-добре не мисли за него.

Вярно, Шадоу виждаше беловлас възрастен преселник от Източна Европа в износен дъждобран и с метален зъб. Но виждаше и нещо ниско и черно, по-тъмно от тъмата наоколо, с очи като два пламтящи въглена, виждаше и княз с дълга развята черна коса и дълги черни мустаци, с окървавени ръце и лице, гол, ако не се брои мечата кожа през рамото му: той яздеше някакво същество – получовек, полузвяр, с лице и тяло, синеещи се от татуирани спирали и вихрушки.

– Кой си ти? – попита Шадоу. – Какво си?

Съществата под тях вървяха по брега. По нощния плаж неумолимо се плискаха и се разбиваха вълни.

Уензди насочи към Шадоу своя вълк, сега огромен, сив като въглища звяр със зелени очи. Съществото под Шадоу се дръпна и се завъртя на едно място, а той го погали по врата и му каза да не се страхува. То изсвистя войнствено с тигровата си опашка. На Шадоу му хрумна, че

има друг вълк, който прилича като две капки вода на вълка, яхнат от Уензди, и върви само на миг зад тях през пясъчните дюни.

– Познаваш ли ме, Шадоу? – попита Уензди. Яздеше вълка с високо вдигната глава. Дясното му око блещукаше и святкаше, лявото беше помръкнало. Беше с наметало с качулка, голяма като на монасите, и лицето му бе вперено от здрача в Шадоу. – Обещах да ти кажа имената си. Ето как ме наричат. Войскаря, Мрачния, Ездача, Третия. Аз съм Едноокия. Наричат ме Високия и Прорицателя. Аз съм Гримнир⁶⁵, Качулатия. Аз съм Всеотецът, а също Гондлир – онзи, който носи жезъла. Имам точно толкова имена, колкото са ветровете, точно толкова названия, колкото са начините да умреш. Моите гарвани се казват Хугин и Мунин – Мислещия и Помнещия, вълците ми се наричат Фреки и Гери, моят кон е бесилото.

Върху раменете на Уензди кацнаха два гарвана, прозрачни като птича кожа, забиха клюнове вътре в главата му, сякаш за да опитат ума му, и с плясък на криле отново литнаха по широкия свят.

„В какво да вярвам?“, помисли Шадоу и гласът се върна при него някъде от дълбините на света, за да прокълнти гръмовно:

– *Вярвай във всичко.*

– Един? – рече Шадоу и вятърът отнесе думите от устата му.

– Един – пророни Уензди и шумът на вълните, които се разбиваха в брега от черепи, не бе достатъчно силен, за да заглуши шепота му. – Един – каза Уензди, за да усети вкуса на думата в устата си. – Един – каза Уензди с победоносен вик, който отекна от единия до другия хоризонт.

Името му набъбна, разрасна се и изпълни света като тътена на кръвта, бумтяща в ушите на Шадоу.

А после, точно като в сън, вече не яздеха към далечния хълм. Бяха там, а съществата, които бяха яздили, бяха вързани под навеса край жилището.

То беше огромно, но първобитно. Покривът беше сламен, стените – дървени. В средата на жилището гореше огън и от Дима очите на Шадоу засмъдяха.

– Трябваше да го направим в моя, а не в неговия ум – промърмори господин Нанси на Шадоу. – Там щеше да е по-топло.

– В неговия ум ли сме?

– Може да се каже. Това е Валяскялв. Старото му жилище.

---

65. Букв. – „скрит зад маска“. – Б. пр.

Шадоу с облекчение забеляза, че Нанси отново е старец с жълти ръкавици, въпреки че сянката му трептеше, гнеше се и се променяше в пламъците на огъня и онова, в което се превръщаше, не бе съвсем човек.

Покрай стените имаше дървени пейки; десетина души седяха на тях или стояха отстрани, без да общуват помежду си. Бяха пъстро множество, в което имаше мургава жена на зряла възраст в червено сари, няколко бедно облечени бизнесмени и други, които стояха прекалено близо до огъня и Шадоу не можеше да ги види добре.

– Къде са? – прошепна яростно Уензди на Нанси. – Е? Къде са? Трябваше да бъдем десетки. Стотици!

– Нали ти си ги канил – напомни Нанси. – Според мен е чудо, че си докарал и толкова. Как мислиш, дали да не разкажа за начало една приказка?

Уензди поклати глава.

– И дума да не става.

– Не ми се виждат приятелски настроени – отбеляза Нанси. – Ако искаш да привлечеш някого на своя страна, разкажи му приказка, това е добър начин. А и нямаш бард, който да им попее.

– Никакви приказки – отсече Уензди. – Поне сега. По-късно ще има време и за приказки. Сега не.

– Никакви приказки. Добре. Ще бъда нещо като подгрыващ изпълнител. – И господин Нанси се приближи с непринудена усмивка до огъня. – Знам какво си мислите всички – заяви той. – Мислите си, какви ги върши Компо⁶⁶ Ананси⁶⁷, дето е излязъл да говори пред всички, когато тук ви е повикал Всеотецът, точно както е повикал и мен? Ами знаете ли, понякога хората имат нужда някои неща да им се припомнят. Когато влязох, се огледах и се запитах: къде ли са всички останали? После обаче си казах: ние сме малко, а те – много, ние сме слаби, а те са силни, но това не означава, че с нас е свършено. Знаете ли, веднъж видях при дупката с водата Тигъра: имаше най-големите топки сред всички зверове, най-острите нокти и два предни зъба, дълги като ножове и остри като ками. И му рекох: така и така, братко Тигре, ти иди да се окъпеш, пък аз ще ти пазя топките. Много се гордееше с тях. И така, влезе той в дупката да поплува, а аз си сложих неговите топки и оставих своите, малки като на паяк. И после знаете ли какво направих? Плюх си на петите и

66. Букв. „жрец“. – Б. пр.

67. Митологичен герой на западноафриканските народи, с него се свързва появата на слънцето и произходът на приказките. Едно от възплъщенията на бога на небето Няме. – Б. пр.

беж да ме няма. Не спрях, докато не стигнах най-близкия град. И там видях Старата маймуна. Изглеждаш страшно добре, Ананси, рече ми Старата маймуна. А аз ѝ викам: знаеш ли какво пеят всички в града? Какво, попита ме тя. Пеят най-смешната песен, която съм чувал, отвърщам ѝ.

Впуснах се в танц и запях:

Тигрови топки, ами да,
тигрови топки похапнах,
сега вече никой не ще ме спре
и при голямата черна стена не ще се озова,
защото изядох мощта тигрова,
защото изядох тигровите топки.

– Старата маймуна щеше да се пръсне от смях – държеше се за коrema, потропваше с крака и се тресеше, после и тя запя: „Тигрови топки, ами да, тигрови топки похапнах“, и си щракаше с пръсти, и се въртеше като пумпал. Бре, че хубава песен, вика ми, ще я изпея на всичките си приятели. Добре, изпей я, викам ѝ, и отново се запътвам към дупката с водата. И що да видя: Тигърът обикаля, пляска с опашка, ушите му щръкнали, наежил се, не е за разправяне, трака с огромните си зъби като саби срещу всяко насекомо, а очите му бляскат като оранжев огън. Изглежда зъл, страшен и голям, а между краката му се полюшват мънички топки – по-малки, черни и спаружени не сте виждали. Ей, Ананси, рече ми Тигърът, когато ме видя. Нали уж щеше да ми пазиш топките, докато се къпя? Когато излязох от водата, не видях на брега нищо освен тези малки черни спаружени паякови топчици, които сега са ми между краката и които не сваат за нищо. Отвърнах му, че съм си отварял очите на четири, но маймуните са дошли и са изяли топките, а когато съм им се скарал, са ми откъснали малките топки. И съм се засрадил толкова много, че съм избягал. Ти, Ананси, си лъжец, вика ми Тигърът. Ще ти изям черния дроб. После обаче чу как маймуните се задават от техния си град и идват към дупката с водата. Десетина щастливи маймуни, които подкачат по пътеката, щракат с пръсти и пеят колкото им глас държи:

Тигрови топки, ами да,
тигрови топки похапнах,
сега вече никой не ще ме спре
и при голямата черна стена не ще се озова,
защото изядох мощта тигрова,

защото изядох тигровите топки.

– А Тигърът като ревна, като заръмжа... подгони маймуните, те хукнаха с писъци към гората и се покатериха на най-високите дървета. А аз се почесвам по новите си хубави големи топки и ми е едно такова хубаво, че висят между кльоцавите ми крака, и си отивам вкъщи. И до ден днешен Тигърът гони маймуните. И така, запомнете всички: това, че сте малки, съвсем не означава, че не притежавате сила.

Господин Нанси се усмихна, поклони се и точно като професионалист разпери ръце, докато всички му ръкопляскаха и се смееха, после се обърна и се върна на мястото, където стояха Шадоу и Чернобог.

– Нали ти казах: никакви приказки – рече Уензди.

– На това приказка ли му викаш? – отвърна Нанси. – Само се прокашлях. Подгрях ги за теб. А сега ти ще ги смажеш.

Уензди – едър старец със стъклено око, облечен в кафяв костюм и износено палто на „Армани“, – излезе в светлината на огъня. Застана там и загледа хората по дървените пейки – мълча по-дълго, отколкото според Шадоу човек може да мълчи, без да се притесни. Накрая каза:

– Познавате ме. Всички ме познавате. Някои от вас нямат причина да ме обичат, но и да не ме обичате, пак ме познавате.

Хората по пейките се размърдаха, зашумолиха.

– Тук съм по-отдавна от повечето измежду вас. И аз като вас съм се досетил, че можем да караме и с онова, което имаме. Не е достатъчно, за да сме щастливи, но е достатъчно, за да про-дължим. Но вече може би не е така. Задава се буря, буря, която не сме сътворили ние. – Той замълча. После пристъпи напред и кръстоса ръце на гърдите си. – Когато дойдоха в Америка, хората пренесоха със себе си и нас. Пренесоха мен, Локи⁶⁸ и Тор, Ананси и Бога Лъв, гномовете, коболдите⁶⁹ и банши⁷⁰, Кубера⁷¹, Фрау Холе⁷² и Астарот⁷³, пренесоха вас. Ние дойдохме тук заедно с ума на тези хора и пуснахме корени. Заедно с преселниците прекосихме океана и пристигнахме в новата земя. Тя е обширна. Не след дълго

68. В скандинавската митология бог, който понякога враждува с останалите богове, присмива им се и проявява хитрост и коварство, описван е и като брат на Один. – Б. пр.

69. В германската митология домашни духове, свързвани с култа към дърветата и обикновено настроени доброжелателно към хората; живеят или в пещери, или в изоставени шахти. – Б. пр.

70. В ирландската митология свръхестествено същество в облика на красива жена, прокобница, която, ако се яви на някого, той ще умре. – Б. пр.

71. В индуистката митология бог на богатството, наричан още Вайшварана. – Б. пр.

хората ни изоставиха, спомнях си за нас само като за същества от някогашната си родина, като за нещо, което не е дошло заедно с тях в новата. Онези, които истински вярваха в нас, отдавна умряха или престанаха да вярват и ние – уплашени, изгубени, онеправдани, – вече разполагаме само с оскъдни остатъци от преклонение и вяра. И трябва да се задоволяваме с това. Ето какво стана с нас, когато бяхме изтласкани до ръба на нещата, където никой не ни наблюдава внимателно. Защо да не си го признаем, днес имаме малко влияние. Тормозим ги, взимаме от тях, оправяме се, както можем, станахме продажни, развратничим и пиянстваме прекалено много, крадем, мамим, съществуваме из пукнатините в периферията на обществото. Стари богове тук, в тези нови земи без богове.

Уензди замълча. Огледа замислено, с достойнство един по един слушателите си. Те също го гледаха безизразно, лицата им бяха непроницаеми, като маски. Уензди се прокашля и се изплю право в огъня. Той лумна и се разгоря, като озари жилището.

– И така, както всички сте имали премного възможности да се убедите сами, в Америка се налагат нови богове, които приобщават все повече вярващи: боговете на кредитните карти и на бързите магистрали, на интернет и телефона, на радиото, болниците и телевизията, боговете на пластмасата, на клаксона и неона. Горди богове, тлъсти глупави същества, които се надуват от собствената си новост и важност. Те знаят за нас и ни мразят, ние им вдъхваме страх – заяви Один. – Заблуждавате се, ако споделяте друго мнение. Стига да могат, те ще ни унищожат. Време е да се сплотим. Време е да преминем към действие.

Старицата в червеното сари излезе в светлината на огъня. Върху челото ѝ блестеше малък тъмносин скъпоценен камък.

– И си ни повикал тук, за да ни говориш тези небивалици? – възкликна тя.

После изсумтя, сумтене, в което се долавяше и развеселеност, и раздражение. Уензди свъси вежди.

– Да, повиках ви тук. Но това, Мама-джи, не са небивалици. Дори малките деца го виждат.

– Значи аз съм малко дете, така ли? – Тя му размаха пръст. – Бях

---

72. Наричана още Холда, Берта; в германската митология стара вещица, понякога и добра жена в бели одежди, която в коледната нощ носи подаръци на праведните и наказва лошите. – Б. пр.

73. Астарот, Астарта – в западносемитската митология олицетворение на плане-тата Венера, богиня на любовта и на плодородието. – Б. пр.

старица в Калихат⁷⁴ още преди и да са сънували за теб, глупако. Значи съм малко дете. Добре тогава, дете съм, защото не виждам никакъв смисъл в глупавите ти приказки.

И отново за миг – двойно видение: Шадоу виждаше старицата със сбръчкано от годините и от неодобрението лице, ала зад нея съзираше и нещо огромно, гола жена с кожа, черна като ново кожено яке, и с устни и език, яркочервени като артериална кръв. Около врата ѝ висяха черепи, в многото си ръце държеше ножове, мечове и отсечени глави⁷⁵.

– Не съм казвал, че си малко дете, Мама-джи – уточни Уензди, само мир да има. – Но ми се струва очевидно...

– Единственото, което според мен е очевидно – отсече старицата и засочи с пръст (а зад нея, през нея, над нея като отглас засочи друг пръст, черен, с остър нокът), – е, че търсиш слава. От много време живеem в мир и сговор в тази страна. Някои от нас са по-добре от други, съгласна съм. Лично аз не мога да се оплача. В родната Индия има мое възпитание, което е значително по-добре, но какво пък! Аз не завиждам. Наблюдавала съм възхода на новите богове, наблюдавала съм и падението им. – Тя отпусна ръка. Шадоу видя, че другите я гледат, а в очите им са се изписали различни неща: уважение, развеселеност, притеснение. – Тук се прекланяха пред железниците, и то до съвсем скоро. А сега железните богове са забравени точно както търсачите на изумруди...

– Говори направо, Мама-джи – подкани Уензди.

– Да говоря направо ли? – Тя изду ноздри и стисна устни. – *Очевидно* съм само дете и аз, аз ви казвам да изчакаме. Да не предприемаме нищо. Не сме сигурни, че ни мислят злото.

– Пак ли ще ни посъветваш да чакаме, ако някоя нощ дойдат при теб и те убият или похитят?

Тя бе преизпълнена с презрение, но и развеселена: личеше по устните и веждите ѝ, по извивката на носа.

– Ако се опитат – заяви старицата, – ще установят, че е трудно да ме заловят и още по-трудно да ме убият.

Набитият младеж на пейката зад нея се прокашля тихо, за да привлече вниманието, и каза с тътнеж глас:

– Всеотче, моите хора се чувстват добре. Възползваме се по най-добрия начин от онова, с което разполагаме. Ако тази твоя война се

74. Храм в прослава на Кали, откъдето идва и името на град Калкута. – Б. пр.

75. Така в индуизма обикновено е изобразявана Кали – една от аватарите на Деви, – която олицетворява страшните ѝ, пагубни проявления, владетелка на света, оставяща след себе си само смърт и разруха. – Б. пр.

обърне срещу нас, нищо чудно да изгубим всичко.

– Вече сте изгубили всичко – каза Уензди. – Предлагам ви възможност да си върнете поне нещо.

Докато той говореше, огънят припламна, извиси се и озари лицата на насъбралите се.

„Всъщност не вярвам – помисли си Шадоу. – Изобщо не вярвам на всичко това. Може би още съм на петнайсет години. Мама още е жива и аз не съм срещнал Лора. Всичко, което се случва, е просто особено ярък сън“. Но не можеше да повярва и в това. Единственото, на което се опираме във вратата си, са сетивата ни, оръдията, които използваме, за да възприемаме света: зрението, допирът, паметта. Ако те ни излъжат, не можем да вярваме на нищо. А дори и да не вярваме, пак можем да пътуваме единствено по пътя, който ни сочат сетивата: и трябва да извървим този път докрай.

После огънят угасна и в жилището на Один – Валяскялв, се спусна мрак.

– Сега какво? – прошепна Шадоу.

– Сега ще се върнем в залата с въртележката – промърмори господин Нанси. – И старият Едноок ще ни черпи вечеря, ще даде някой и друг подкуп, ще целуне някои новородени и никой вече няма да изрече тая шантава дума.

– Каква шантава дума?

– *Богове*. Какво все пак си правил, момче, когато са раздавали ума?

– Някой разказваше приказка за откраднатите топки на ти-гъра и се наложи да спра, за да чуя края.

Господин Нанси се засмя.

– Но не беше решено нищо. Не беше постигнато съгласие.

– Той ги обработва бавно. Ще ги убеди един по един. Ще видиш. Накрая ще склонят.

Шадоу усети, че отнякъде духа вятър, който разрошва косата му, докосва го по лицето, блъска го.

Стояха в помещението с най-голямата въртележка на света и слушаха „Кайзер-валс“⁷⁶.

В другия край на помещението имаше неколцина души, на вид туристи, които разговаряха с Уензди – бяха точно толкова, колкото смътните сенки в жилището му.

– Насам – избоботи Уензди и ги поведе през единствения изход,

---

76. Един от най-прочутите валсове на Йохан Щраус-син. – Б. пр.

направен така, че да прилича на зейналата паст на огромно чудовище с остри зъби, готови да ги разкъсат на парчета.

Вървеше сред тях като политик, който убеждава, насърчава, усмихва се, учтиво не се съгласява, търси консенсус.

– Това наистина ли го имаше? – попита Шадоу.

– Кое, глупчо такъв? – рече господин Нанси.

– Жилището. Огъня. Топките на тигъра. Въртележката, на която се возихме.

– Какви ги приказваш? Забранено е да се возиш на въртележката. Не видя ли табелите? А сега млъквай.

Пастта на чудовището извеждаше в залата с органите и това озадачи Шадоу – не бяха ли минали вече оттук? И втория път залата му се видя не по-малко странна. Уензди поведе всички нагоре по някакво стълбище, покрай макети в естествен ръст на четиримата конници от апокалипсиса, увиснали от тавана, после по знаците се отправиха към изхода.

Шадоу и Нанси вървяха най-отзад. Излязоха от Къщата вър-ху скалата и на връщане към паркинга минаха покрай магазина за сувенири.

– Жалко, че трябваше да си тръгнем преди края – отбеляза господин Нанси. – Надявах се да видим най-големия изкуствен оркестър по света.

– Аз го видях – намеси се Чернобог. – Нищо особено.

Ресторантът беше на десет минути по пътя. Уензди беше казал на всички гости, че ги кани на вечеря, и бе организирал превозването на онези, които нямаха транспорт.

Шадоу се запита как изобщо са стигнали до Къщата върху скалата, щом нямат превозни средства, и как ще си отидат, но не каза нищо. Това му се стори най-умното, което можеше да каже.

Трябваше да прекара до ресторанта цял автомобил, пълен с гости на Уензди; жената с червеното сари седна отпред до него. Отзад имаше двама мъже: набитият, странен на вид младеж, чието име Шадоу така и не беше разбрал добре, но което май звучеше като Елвис, и друг мъж – с тъмен костюм, когото той не помнеше.

Беше стоял до него, докато той се беше качвал в автомобила, беше му отворил и затворил вратата, а не помнеше нищо, свързано с него. Както седеше зад волана, се обърна, погледна го и се опита да разгледа добре лицето, косата и дрехите му, за да е сигурен, че ако го срещне пак, ще го познае, после пак се извърна, за да включи двигателя, и установи, че вече е забравил как изглежда мъжът. Беше оставил у Шадоу впечатление за богатство, но нищо повече.

„Уморен съм“, каза си той. Погледна надясно и хвърли едно око на индийката. Забеляза тъничката сребърна верижка с черепи по нея около врата ѝ, гривната, от която висяха глави и ръце, подрънкващи като камбанки, ако жената се размърдаше, тъмно-синия скъпоценен камък върху челото ѝ. Жената дъхтеше на подправки; на кардамон, индийско орехче и цветя. Косата ѝ беше прошарена, тя забеляза, че Шадоу я гледа, и се усмихна.

– Наричайте ме Мама-джи – рече му.

– А аз, Мама-джи, се казвам Шадоу – отвърна той.

– И какво мислите, господин Шадоу, за намеренията на своя работодател?

Той намали скоростта, защото покрай тях профуча голям черен камион, който ги изпревари и ги заля с киша.

– Аз не питам, той не ми казва – отговори Шадоу.

– Според мен иска да даде последен отпор. Исква всички да погинем в блясъка на славата. Това иска. И ако сме достатъчно стари или достатъчно глупави, може би някои ще се съгласим.

– Не ми е работа да задавам въпроси, Мама-джи – натърти Шадоу.

Колата се огласи от звънятия смях на индийката.

Мъжът отзад – не странният на вид младеж, а другият, каза нещо и Шадоу му отговори; само след миг обаче, и да го убиеха, не можеше да повтори какво е казал.

Странният на вид младеж не беше казал нищо, но сега си затананика под нос с плътен напевен бас, от който автомобилът закънтя, задумка и зажува.

Странният на вид младеж беше среден на ръст, но с необичайно телосложение: Шадоу беше чувал за мъже, които в гърдите са широки като бъчва, но нямаше образ, който да приложи към метафората. Този мъж беше с гърди, широки като бъчва, с крака като... точно така, с крака като дънери и с ръце като лопати. Беше облечен в черна канадка с качулка, в няколко пуловера, в дебел панталон и съвсем неуместно за през зимата и за такива дрехи бе обул бели маратонки със същия размер и вид като кутии за обувки. Пръстите му приличаха на кебапчета и отгоре бяха плоски и четвъртити.

– Ама че тананикане – отбеляза Шадоу иззад волана.

– Извинявайте – отвърна странният младеж с плътен, много плътен и притеснен глас.

И спря да си тананика.

– Не, беше ми приятно – увери го Шадоу. – Не спирайте.

Странният младеж се подвоуми, после пак си затананика със същия плътен кънтящ глас. Този път тананикането беше примесено и с думи.

– Долу, долу, долу – пееше младежът толкова плътно, че стъклата се тресяха. – Долу, долу, долу, долу, долу, долу, долу.

По стрехите на всички къщи и сгради, покрай които минаваха, имаше коледни светлинки. Бяха какви ли не, като се почне от ненатрапчивите златни лампички, от които се сипеха искри, и се стигне до огромните снежни човеци, плюшени мечки и многоцветни звезди.

Шадоу спря пред ресторанта, голяма постройка с вид на плевня, и свали пътниците си пред входа. Закара колата в дъното на паркинга. Искаше да се върне сам в ресторанта, та от студа да му се поизбистри главата.

Остави автомобила до черен камион. Запита се дали не е същият, който ги бе изпреварил. Затвори вратата на колата и продължи да стои на паркинга; от устата му излизаше пара. Представи си как в ресторанта Уензди настанява всичките си гости на голяма маса по дължината на цялото помещение. Запита се дали наистина е возил отпред в автомобила Кали, запита се и какво е возил отзад...

– Ей, мой човек, намира ли ти се огънче? – попита почти познат глас и Шадоу се обърна, за да се извини, че няма, ала цевта на пистолета го удари над лявото око и той залитна.

Докато падаше, протегна ръка, за да се подпре. Някой натика нещо меко в устата му, да не би да изкрещи, и я залепи с тиксо: с плавни, обиграни движения, както касарин изкормва пиле.

Шадоу се опита да извика, за да предупреди Уензди, да предупреди всички, но от устата му излезе само тихо мучене.

– Плячката е вътре – заяви почти познатият глас. – Всички по местата си ли са? – Накъсан глас, който почти не се чу през пукота по радиостанцията. – Влизаме и ги обкръжаваме.

– Какво да правим с едрия? – попита друг глас.

– Опакувайте го и го разкарайте отгук – нареди първият глас.

Надянаха на главата на Шадоу качулка като чувал, стегнаха му краката и ръцете с лепенки, натовариха го в каросерията на камиона и го откараха.

Стаичката, където го заключиха, беше без прозорци. Вътре имаше пластмасов стол, лека сгъваема маса и кофа с капак, която му служеше за нещо като тоалетна. На пода се виждаше и двуметрово парче жълт дунапрен, върху който беше метнато тънко одеяло със старо кафяво леке в средата: Шадоу не знаеше от какво е, от кръв, от лайна или от

храна, а и не искаше да узнае. Високо на стената имаше гола крушка под метална мрежа, но Шадоу не откри електрически ключ. Крушката светеше непрекъснато. От вътрешната страна на вратата нямаше дръжка.

Той беше гладен.

Първото, което бе направил, след като го бяха натикали в стаята, а после бяха махнали лепенките от глезените и китките му, бе да огледа внимателно помещението. Почука по стените. Кънтяха на кухо, сякаш са от метал. В горния край на стаята имаше малка вентилационна решетка. Вратата беше здраво заключена.

Над лявата му вежда бавно се стичаше кръв. Болеше го глава.

Подът беше гол. Шадоу почука и по него. Беше от същия метал, както и стените.

Той махна капака на кофата, изпика се и пак я покри. Ако се вярваше на часовника му, от похищението му пред ресторанта бяха минали само четири часа.

Портфейла му го нямаше, но му бяха оставили монетите.

Той седна на стола при квадратната масичка, на каквато играят карти. Беше покрита с прогорено от цигари зелено сукно. Шадоу започна да се упражнява да плъзга монетите по масата. После взе две монети от по двама и пет цента и направи така наречения Безсмислен фокус.

Скри едната монета в дясната си длан и показа другата, която бе хванал между показалеца и палеца на лявата си ръка. После уж взе монетата от дясната си ръка, макар че всъщност я пусна в лявата си шепка. Отвори дясната и показа монетата, която през цялото време беше там.

Важното при фокусите с монети бе, че те поглъщаха изцяло вниманието на Шадоу, по-точно, той не можеше да ги прави, ако беше ядосан или разстроен, затова се успокояваше, пречистваше съзнанието си от всички тревоги и страхове, докато се упражняваше с тези зрителни измами, дори с безполезните, защото хвърляше огромни усилия и майсторлък, за да създаде впечатлението, че е преместил монетата от двама и пет цента от едната ръка в другата, нещо, което, ако го правиш наистина, не изисква никакъв майсторлък.

Започна да упражнява още по-безсмислен фокус, при който монета от петдесет цента се превръща в ръката ти в един цент; сега обаче използваше двете монети от по двама и пет цента. По време на фокуса ту криеше всяка от монетите, ту пак я показваше: започна с това, че едната се виждаше, а другата не. Вдигна ръка към устата си, духна върху монетата, която се виждаше, и междуременно я плъзна, така че да я

скрие в ше-пата си, а с двата пръста извади втората монета и я показа.

Впечатлението бе, че показва монетата от двайсет и пет цента в ръката си вдига я към устата си, духва върху нея и пак я сваля, а всъщност през цялото време показваше една и съща монета от двайсет и пет цента. Направи фокуса отново и отново, и отново. Запита се дали ще го убият и ръката му затрепери – съвсем леко, и едната монета падна от върха на пръста му върху мръзелено сукно на масата за карти.

После, просто защото вече не можеше да прави фокуса, той прибра монетите, извади долара с главата на Свободата, който му беше дала Зора Полуночная, стисна го здраво и зачака.

В три след полунощ по неговия часовник агентите се върнаха, за да го разпитат. Двама мъже в черни костюми, с черна коса и лъскави черни обувки. Агенти. Единият беше с квадратно лице, широкоплещест и с буйна коса: изглеждаше така, сякаш в гимназията е играл американски футбол, и бе с ниско изгрисани нокти; вторият беше започнал да оплешивява, бе с очила с кръгли сребърни рамки и старателно поддържани нокти. Макар и изобщо да не си приличаха, Шадоу подозираше, че на някакво равнище, вероятно клетъчно, двамата са като близнаци. Заста наха от двете страни на масичката и го погледнаха.

– Откога, господине, работите за Карго⁷⁷? – попита единият.

– Не знам какво е това – отвърна Шадоу.

– Представя се като Уензди. Като Мрачния. Като Всеотеца. Един старец. Били сте забелязани заедно, господине.

– Работя за него от, има-няма, два дни.

– Не ни лъжете, господине – сопна се агентът с очилата.

– Добре – отговори Шадоу. – Няма. Но дните пак си остават два.

Мъжата с квадратното лице посегна и изви ухото на Шадоу, като го стисна. Болката беше силна.

– Предупредихме ви да не ни лъжете, господине – рече той благо.

След това му пусна ухото.

И двамата агенти бяха със сака, издути от оръжието. Шадоу не се и опита да отговаря. Все едно беше в затвора. „Излежавай си присъдата – помисли си. – Не им казвай нищо, което те вече не знаят. Не задавай въпроси“.

– Хванали сте се, господине, с опасни типове – заяви агентът с

77. Букв. „товар“ (англ.). По островите в югозападната част на Тихия океан се среща религиозен култ, чиито привърженици вярват, че в началото на хилядо-летието духовете на мъртвите ще се завърнат и ще донесат голям товар най-различни стоки. – Б. пр.

очилата. – Ще направите добро на родината, ако се явите като свидетел на обвинението.

И се усмихна състрадателно: „Аз съм доброто ченге“, казваше усмивката.

– Разбрах – рече Шадоу.

– И ако не ни съдействате, господине – отбеляза агентът четвъртитото лице, – ще видите какви ставаме, когато не сме доволни.

И удари с отворена длан Шадоу по корема, и му изкара въздуха. Шадоу си помисли, че това е не изтезание, а просто уточнение в разговора: „Аз съм лошото ченге“. Задави се.

– Иска ми се да останете доволни – каза веднага щом бе в състояние да говори.

– Единственото, което желаем, господине, е да ни съдействате.

– Мога ли да попитам... – простена Шадоу („Не задавай въпроси“, помисли той, но вече бе твърде късно, думите бяха изречени). – Мога ли да попитам на кого съдействам?

– Искате да ви се представим ли? – подвикна агентът с четвъртитото лице. – Вие сте превъртели.

– Не, прав е – намеси се очилатият агент. – Така вероятно ще му е по-лесно да общува с нас. – Той погледна Шадоу и му се усмихна така, сякаш рекламираше паста за зъби. – Приятно ми е. Аз съм господин Стоун⁷⁸. А колегата се казва господин Уд⁷⁹.

– Всъщност – рече Шадоу – питах от кои служби сте. От ЦРУ? От ФБР?

Стоун поклати глава.

– Ха! Вече не е толкова лесно, господине. Нещата не са толкова прости.

– Частният сектор – отбеляза Уд, – общественият сектор. Знаете. Напоследък те често се преплитат.

– Но мога да ви уверя – допълни Стоун с поредната зъбеста усмивка, – че *ние* сме от добрите. Гладен ли сте, господине? – Той бръкна в джоба на самото си и извади блокче „Сникърс“. – Вземете. Подарък.

– Благодаря – отвърна Шадоу.

Махна обвивката на блокчето и го изяде.

– Сигурно искате да пийнете нещо. Кафе? Бира?

– Вода, ако може – отговори Шадоу.

---

78. Букв. „камък“ (англ.) – Б. пр.

79. Букв. „дърво“ (англ.) – Б. пр.

Стоун отиде до вратата и почука по нея. Каза нещо на надзирателя от другата страна, който кимна и след малко се върна с пластмасова чаша, пълна със студена вода.

– ЦРУ – каза Уд – Поклати тъжно глава. – Какви тъпанари! Ей Стоун. Чух нов виц за ЦРУ. И така, как можем да сме сигурни, че ЦРУ няма пръст в убийството на Кенеди?

– Не знам – каза Стоун. – *Как можем* да сме сигурни?

– Кенеди е мъртъв, нали? – рече Уд.

И двамата се засмяха.

– Сега по-добре ли се чувствате, господине? – поинтересува се Стоун.

– Вероятно.

– Тогава защо не ни кажете какво се случи тази вечер, господине?

– Разглеждахме забележителности. Ходихме в Къщата върху скалата. После отидохме да хапнем. Останалото го знаете.

Стоун въздъхна тежко. Уд поклати глава, сякаш е разочарован, и изрита Шадоу по капачката на коляното. Болката беше непоносима. После Уд фрасна с юмрук Шадоу в кръста, точно над десния бъбрек, и заби кокалчетата на пръстите си, и Шадоу усети болка, още по-остра и от болката в коляното.

„По-едър съм и от двамата – помисли си. – Мога да ги надвия.“ Но те бяха въоръжени и дори и той да успееше – някак да ги убие или да ги обезвреди, щеше да остане заключен в килията заедно с тях. (Затова пък щеше да има пистолет. Два пистолета.) („Не!“)

Уд не посягаше към лицето му. Никакви следи. Нищо, което да остане: само юмурици и ритници по тялото и коленете. Шадоу го болеше; стискаше долара със Свободата в шепата си и чакаше всичко да приключи.

След прекалено много време боят свърши.

– Ще се видим, господине, след два-три часа – заяви Стоун. – На Уди наистина му беше неприятно да го прави, да знаете. Ние сме разумни хора. Както вече казах, ние сме от добрите. Вие сте на страната на лошите. Междувременно защо не се опитате да поспитете?

– И не е зле да започнете да гледате сериозно на нас – посъветва го Уд.

– Уди е прав, господине – съгласи се Стоун. – Помислете. Вратата се затръшна след тях.

Шадоу се запита дали ще изключат осветлението, но те не го направиха и крушката продължи да свети ослепително, като студено око.

Шадоу допълзя по пода до жълтия дунапрен, качи се на него, зави се с тънкото одеяло, затвори очи и не се вкопчи в нищо, вкопчи се в сънищата.

Мина време.

Шадоу отново беше на петнайсет години, майка му умираше и искаше да му каже нещо много важно, а той не я разбираше, Размърда се насън, прониза го болка, прехвърли го от полузаспало в полубудно състояние и той се смърщи.

Потрепери под тънкото одеяло. Сложи дясната си ръка върху очите си, за да затули светлината на електрическата крушка. Запита се дали Уензди и другите още са на свобода, дали още са живи. Надяваше се да са живи.

Сребърният долар в лявата му ръка беше студен. Шадоу го усещаше там, както и по време на побоя. Учуди се някак между другото, че монетата не се е стоплила. Сега, когато беше в нещо като просъница и сякаш блънуваше, монетата, представата за Свободата, луната и Зора Полуночния някак се преплетоха, сляха се в лъч сребърна светлина, който заблестя от дълбините чак до небесата, и Шадоу яхна сребърния лъч и се понесе нагоре, далеч от болката в тялото и главата и от страха, далеч от болката и – какво блаженство – обратно в сънищата...

Чуваше някъде далеч шум, ала бе твърде късно да мисли за него: сега принадлежеше на съня.

Мисъл в просъница: надяваше се, че при него не идват хора, които да го събудят, да го удрят и да му крещят. После с удоволствие забеляза, че наистина е заспал и вече не му е студено.

В съня му или извън него някой някъде викаше: „Помощ“, високо.

Шадоу се претърколи насън върху дунапрена и докато се въртеше, откри нови места, които го боляха.

Някой го дърпаше за рамото. Шадоу понечи да помоли да не го будят, да го оставят да спи на спокойствие, но думите му прозвучаха като сумтене.

– Пале! – каза Лора. – Трябва да се събудиш. Моля те, скъпи, събуди се.

За миг му олекна. Беше сънувал странен сън, за затвори, за пресъпници и размъкнати богове, а сега Лора го будеше, за да му каже, че е време за работа и че може би преди работа ще има време за едно кафе и за целувка или за нещо повече от целувка, и той протегна ръка, за да я докосне. Плътта ѝ беше студена като лед и лепкава. Шадоу отвори очи.

– Откъде се е взела цялата тази кръв? – попита той.

– От други хора – отговори тя. – Не е моя. Аз съм пълна с формалдехид, примесен с глицерин и ланолин.

– Какви други хора? – рече Шадоу.

– Надзирателите – отвърна Лора. – Не се притеснявай. Убих ги. Хайде, размърдай се. Май не им оставих никакъв шанс да вдигнат тревога. Вземи ето оттам яке, че ще ти замръзне задникът.

– Убила си ги ли?

Тя сви рамене и се усмихна плахо. Ръцете ѝ изглеждаха така, сякаш е рисувала с пръсти, създавала е картина, състояща се само от оттенъците на червеното, по лицето и дрехите ѝ (същия син костюм, с който я бяха погребали) имаше пръски и петна, покрай които Шадоу се сети за Джаксън Полък⁸⁰, защото бе порено да се сети за Джаксън Полък, отколкото да приеме другата възможност.

– По-лесно е да убиваш хора, когато самият ти си мъртъв – обясни му тя. – Не ти прави особено впечатление. Вече не страдаш чак толкова от предразсъдъци.

– На мен ми прави впечатление – натърти Шадоу.

– Какво, смяташ да стоиш тук, докато дойдат надзирателите от сутрешната смяна ли? – попита Лора. – Твоя работа. Мислех, предпочиташ да се махнеш.

– Ще решат, че съм го направил аз – каза глупаво той.

– Може би – съгласи се Лора. – Облечи си нещо, скъпи. Ще замръзнеш.

Той излезе в коридора. В дъното беше служебното помещение на охраната. В помещението имаше четирима мъртъвци: трима надзиратели и мъжа, представил се като Стоун. Приятеля му го нямаше. Ако се съдеше от кървавите дири по пода, два от трупове бяха довлечени в стаята.

Якето на Шадоу висеше на закачалката. Потрфейлът още беше във вътрешния джоб, явно не го беше пипал никой. Лора отвори два кашона, пълни с вафли и шоколадови блокчета.

Сега, когато ги виждаше добре, Шадоу забеляза, че надзирателите са облечени в тъмни камуфлажни униформи, но на тях няма обозначителни знаци, нищо, от което да личи къде работят. Човек можеше да ги помисли и за неделни ловци, излезли да стрелят по патици и облечени по съответния начин.

Лора протегна студена длан и стисна ръката на Шадоу. На врата си

---

80. Джаксън Полък (1912–1956), американски художник авангардист. – Б. пр.

носеше на златна верижка златната монета, която ѝ беше оставил.

– Хубава е – каза Шадоу.

– Благодаря – усмихна се тя красиво.

– Ами другите? – попита той. – Уензди и останалите? Те къде са?

Лора му подаде няколко вафли и той ги натика в джобовите си.

– Тук нямаше никой друг. Много празни килии и една, в която беше ти. А, да, един от мъжете се беше пхнал в ей онази килия и се самозадоволяваше със списание. Много се стресна.

– Убила си го, докато се е самозадоволявал?

Лора сви рамене.

– Вероятно – отговори тя притеснена. – Тревожех се да не те наранят. Някой трябва да бди над теб; казах ти, че ще го правя аз, нали? Хайде, вземи и това.

Подаде му тънки химически ръкавици и терлици – счупваш печата, те се нагряват и часове си остават топли. Шадоу ги прибра в джоба си.

– Да бдиш над мен ли? Да, каза ми – потвърди той.

Лора го помилва с пръст над лявата вежда и каза:

– Пострадал си.

– Няма ми нищо – отвърна Шадоу.

Дръпна една метална врата в стената. Тя се отвори бавно. От земята го деляха метър и двайсет сантиметра и той скочи на нещо като чакъл. Хвана Лора през кръста и свали и нея, както го беше правил навремето, с лекота, без да се замисля...

Луната се показа иззад плътен облак. Беше ниско над хоризонта, готова да залезе, но светлината, която хвърляше върху снега, беше достатъчна, за да виждаш.

Бяха слезли от, както се оказа, боядисан в черно метален вагон на дълъг товарен влак, спрял или изоставен наред гората, на страничен коловоз. Вагоните се точеха, докдето поглед стига, до дърветата и натък. Шадоу бе слязъл от влак. Трябваше да се сети.

– Как, интересно, ме намери тук? – попита той мъртвата си жена.

Развеселена, тя бавно поклати глава.

– Ти блестиш като фар сред тъмния свят – каза му Лора. – Не беше чак толкова трудно. А сега върви. Бързай, стигни възможно най-далеч. Не използвай кредитните карти и всичко ще е наред.

– Къде да отида?

Лора прокара ръка през сплъстената си коса и я вдигна от очите си.

– Пътят е натам – показа му тя. – Направи каквото можеш. Ако се налага, открадни кола. Върви на юг.

– Лора – каза Шадоу и се поколеба. – Знаеш ли какво става? Знаеш ли кои са тези хора? Кого си убила?

– Да – отговори тя. – Мисля, че знам.

– Задължен съм ти – рече Шадоу. – Ако не беше ти, още щях да съм там вътре, в килията. Съмнявам се, че са ми мислели доброто.

– И аз – потвърди Лора. Отдалечиха се от празните вагони. Шадоу си спомни с учудване за всички влакове, които бе виждал, за металните вагони с плътни стени без прозорци, проточили се на километри и проправящи си със свирката самотен път в нощта. Стисна долара със Свободата в джоба си и се сети за Зора Полуночния и как тя го бе погледнала в лунната светлина. „Попитахте ли я какво иска? Това е най-умното нещо, което можеш да попиташ мъртвите. Понякога ти казват“.

– Лора... Какво искаш? – попита той.

– Наистина ли държиш да знаеш?

– Да. Моля те.

Тя го погледна с мъртвите си сини очи.

– Искам отново да съм жива – отговори му. – Да не съм в този полуживот. Искам да съм жива *наистина*. Искам да усетя отново как сърцето бие в гърдите ми. Искам да почувствам как кръвта се движи вътре в мен – топла и солена, и истинска. Странно, мислиш си, че не можеш да я усетиш, но повярвай ми, ще разбереш, когато тя спре да тече. – Лора разтърка очите си с ръце, които се червенееха, и си изцапа лицето. – Тежко е. Знаеш ли, Пале, защо мъртвите излизат само нощем? Защото в тъмното по-лесно могат да минат за живи. А аз не искам да минавам за жива. Аз искам да съм жива.

– Не разбирам какво искаш от мен.

– Да направиш така, че това да стане, скъпи. Ще измислиш как. Сигурна съм.

– Добре – обеща той. – Ще опитам. А ако измисля, как да те намеря?

Но Лора си беше тръгнала и в гората не бе останало нищо освен нежносивия цвят по небето, който показваше на Шадоу къде се пада изток, и в хапещия декемврийски вятър самотен писък, който можеше да е врясъкът на последната нощна птица или викът на първата изгредна птица.

Шадоу се обърна на юг и закричи.

Глава 7

И индуистките богове са „безсмъртни“ само в строго определен смисъл: те също се раждат и умират, озовават се в почти всички големи човешки безпътици и често се различават от простосмъртните единствено в някои дребни подробности... а още по-малко от бесовете. Въпреки това индуистите ги разглеждат като вид същества, които изначално са напълно различни от всички останали: те са символи, каквито не може да бъде никой човек, колкото и „архетипен“ да е животът му. Те са актьори, изпълняващи роли, които са истински само за нас, те са маските, зад които виждаме собствените си лица.

Уенди Донигър О'Флеърти, Увод към „Индуистки митове“, „Пенгуин Букс“, 1975 г.

Вече няколко часа Шадоу вървеше на юг, или поне се надяваше, че е, общо взето, на юг, крачеше по тесен път без знаци през гората, както му се струваше, в Южен Уисконсин. По едно време към него по пътя се зададоха два джипа с блеснали фарове и докато отминат, той се шумгуна сред дърветата. Мъглата в ранната утрин се стелеше до кръста. Автомобилите бяха черни. После, след половин час, чу звука на далечни вертолети, задаващи се от запад, отклони се от просеката и се скри в гората. Хеликоптерите бяха два. Шадоу се сви в нещо като хралупа под повалено дърво и заслуша как отминават. Докато хеликоптерите се отдалечаваха, надзърна изпод дървото и стрелна с очи сивото зимно небе. Какво бе очаквал, вертолетите бяха боядисани в матово черно. Изчака под дървото, докато звукът им заглъхна напълно.

Под дърветата нямаше преспи, имаше само снежец, който пукаше под краката. Шадоу бе изключително благодарен за химическите ръкавици и терлици, които предпазваха крайниците му от премръзване. Ако не се броеше това, бе вцепенен: с вцепенено сърце, вцепенен ум, вцепенена душа. Даваше си сметка, че тази вцепененост прониква много надълбоко, далеч в миналото. „И така, какво *всъщност* искам?“, запита се Шадоу. Не мо-жеше да отговори, затова продължи просто да върви стъпка по стъпка през гората. Дърветата му се струваха познати, мигове пейзаж, които със сигурност беше виждал. Дали не се въртеше в кръг. Може би щеше да върви и върви, и върви, докато ръкавиците престане-ха да го топлят, а вафлите свършеха – тогава щеше да седне и нямаше да стане никога повече. Излезе при голям поток и реши да тръгне по него. Потоците водеха към реки, всички реки водеха към Мисисипи и ако

Шадоу продължеше да върви, ако откраднеше лодка или си сковеше сал, накрая щеше да се добере до Ню Орлиънс, където беше топло, мисъл, която му се стори и утешителна, и невероятна.

Вече нямаше вертолети. Шадоу реши, че хеликоптерите, прелетели над него, са ходили да разчистват касапницата в товарния влак на страничния коловоз и не са издирвали него – ако го търсеха, щяха да се върнат, щеше да има следови кучета, сирени и всички други неща, които свързваме с преследване. А нямаше нищо.

Какво *наистина* искаше Шадоу? Да не го заловят. Да не го обвинят за смъртта на мъжете във влака. „Не съм го извършил аз – чу се да казва, – направи го мъртвата ми жена“. Представи си лицата на полицаите. Щяха да спорят дали е луд, а той щеше да отиде на електрическия стол...

Запита се дали в Уисконсин има смъртно наказание. Запита се дали това изобщо го вълнува. Искеше да разбере какво става, а също как ще завърши. И накрая осъзна с полутъжна усмивка, че най-силно иска всичко да е нормално. Иска никога да не е ходил в затвора, Лора още да е жива и всичко това да не се е случвало никога.

„Опасявам се, приятелю, че такава възможност не съществува – каза си той със сърдития глас на Уензди и кимна в знак на съгласие. – Няма такава възможност. Ти изгори всички мостове. Така че продължавай да вървиш. Не си навличай още неприятности...“

Някъде кълвач зачука по изгнило дърво.

Шадоу усети, че някой го гледа: от бъзовия храст, който приличаше на скелет, го наблюдаваха цяло ято червени птици – кардинали, които след малко продължиха да кълват черните плодчета. Приличаха на илюстрациите в календара с пойните птици на Северна Америка. Многогласите трели, крясъци и възгласи на птиците го последваха покрай потока. Накрая заглъхнаха.

Мъртвото еленче лежеше на поляна в сянката на хълм, някаква черна птица с размерите на малко куче кълвеше хълбока му с голям злостен клон, с който късаше мръвки, червени парчета месо. Очите на животното ги нямаше, но главата му си стоеше непокътната, а по задницата се белееха петна. Шадоу се запита как ли е умрял малкият елен.

Черната птица извърна глава на една страна и после каза с глас, наподобяващ камъни, които се чукат един в друг:

– Ти, мъжът сянка.

– Аз съм Шадоу – рече Шадоу.

Птицата подскочи и кацна върху задницата на елена, после вдигна

глава и се накокошини. Беше огромна, очите ѝ бяха черни мъниста. От толкова близо имаше нещо стряскащо в птица с такива размери.

– Каза, че щял да те види в Каи-ро – изграка гарванът.

Шадоу се запита кой от двата гарвана на Один е това: Хугин или Мунин, Помнещия или Мислещия.

– Каи-ро ли? – повтори той. – В Египет.

– Как ще стигна в Египет?

– Върви покрай Мисисипи. На юг. Намери Чакал.

– Виж какво – рече Шадоу. – Не искам да изглеждам като... Господи, виж какво... – Той замълча. Съсредоточи се. Беше премръзнал, стоеше в гората и разговаряше с голяма черна птица, която си бе устроила късна закуска и си похапваше от Бамби – Добре де. Опитвам се да ти кажа, че не искам загадки.

– Загадки – съгласи се отзивчиво птицата.

– Искам обяснения. Чакалът е в Каи-ро. Това не ми помага. Това е изречение от нескопосен шпионски трилър.

– Чакалът. Приятел. Гра. Каи-ро.

– Каза ми вече. Бих искал малко повече информация.

Птицата се поизвърна и откъсна от ребрата на еленчето още едно парче сурово месо. Сетне политна към дърветата; червеното месо се поклащаше между клюна ѝ като дълъг кървав червей.

– Ей! Можеш ли поне да ме върнеш на някой истински път? – провикна се Шадоу.

Гарванът се извиси и се отдалечи. Шадоу погледна трупа на еленчето. Каза си, че ако е човек, който наистина живее в гората, ще си отреже парче месо и ще го изпече. Вместо това седеше на поваленото дърво, ядеше вафла и знаеше, че всъщност не е човек, който наистина живее в гората.

Гарванът изграчи от края на поляната.

– Искаш да тръгна след теб ли? – попита Шадоу. – Или Тими пак е паднал в някой кладенец⁸¹.

Птицата отново изграчи нетърпеливо. Шадоу тръгна към нея. Тя го изчака да се доближи, после политна тежко към друго дърво, малко по-далеч от посоката, в която Шадоу бе вървял до сега.

– Ей – извика той. – Хугин или Мунин, или който си.

Птицата се обърна и понавела подозрително глава, го изгледа с блеснали очи.

---

81. Реплика от сериала „Ласи“. – Б. пр.

– Кажи „Никога“⁸² – подкани Шадоу.

– Майната ти – отвърна гарванът.

Не каза нищо повече, докато вървяха заедно през дърветата. След половин час излязоха на асфалтиран път в покрайнините на някакъв град и гарванът литна обратно към гората. Шадоу видя табела „Кълвърс“⁸³ и до нея бензиностанция. Влезе в закус-валнята, в която нямаше посетители. Зад касата седеше любезен младеж с бръсната глава. Шадоу си поръча два хамбургера и пър-жени картофи. После отиде в тоалетната, за да се пооправи. Изглеждаше ужасно. Направи инвентаризация на съдържанието на джобовете си: имаше няколко монети, сред които и сребърния долар със Свободата, паста и четка за зъби за еднократна употреба, три блокчета „Сникърс“, пет комплекта химически ръкавици и терлици, портфейл (в който нямаше друго освен шофьорската му книжка и една кредитна карта – Шадоу се запита колко ли живот ѝ остава) и във вътрешния джоб на якето хиляда долара в банкноти от по петдесет и двайсет долара, неговия дял от вчерашния банков обир. Изми си лицето и ръцете с топла вода, приглади черната си коса, върна се в заведението, изяде си двата хамбургера и пържените картофи и си изпи кафето. Върна се на касата.

– Желаете ли сладолед? – попита любезният младеж.

– Не, благодаря. Някъде наблизо мога ли да взема кола под наем? Моята се развали малко по-нататък на пътя.

Младежът се почеса по бръснатата глава с избила върху нея четина.

– Наблизо не, господине. Ако колата ви се е повредила, можете да повикате „Пътна помощ“. Или да помолите на бензиностанцията до нас да ви изтеглят.

– Така и ще направя – каза Шадоу. – Благодаря.

Отиде през топящия се сняг от закусвалнята в бензиностанцията. Купи си вафли и телешка пастърма, както и още химически ръкавици и терлици.

– Някъде наблизо мога ли да взема кола под наем? – попита той касиерката.

Беше страшно дебела и очилата и много се зарадва, че има с кого да си поговори.

– Чакайте да помисля – каза жената. – Тук си е доста затънтено. Можете да наемете кола в Медисън. Къде отивате?

82. Цитат от стихотворението „Гарванът“ на Едгар Алън По. – Б. пр.

83. Верига закусвални. – Б. пр.

– В Каиро – обясни Шадоу. – Където и да се намира.

– Знам къде се намира – оповести касиерката. – Подайте ми картата на Илинойс, ей там горе, на рафта е. – Шадоу ѝ свали картата в найлонова подвързия. Жената я отвори, след това посочи победоносно най-долния ъгъл на щата. – Ето го.

– Кайро ли?

– Така се произнася градът в Египет. А този в Малкия Египет го наричат Каиро. Имат си и Тива, и всичко останало. Снаха ми е от Тива. Попитах я за Тива, дето е в Египет, и тя ме погледна така, сякаш съм превъртjala.

Жената се засмя със звук, какъвто издават тръбите на канализацията.

– А пирамиди?

Градът се намирал на осемстотин километра, почти право на юг.

– Не са ми споменавали. Наричат го Малкия Египет, защото навремето, може би преди сто – сто и петдесет години по тия места е върлувал глад. Реколтата била съсипана. Там обаче била добра. И всички ходели да си купуват оттам храна. Като в Библията. „Йосиф и фантастичната му пъстра дреха“⁸⁴. Ходим в Египет, и готово.

– Ако бяхте на мое място и трябваше да отидете дотам, как щяхте да го направите? – попита Шадоу.

– С кола.

– Колата ми се развали по пътя, на няколко километра от тук. Не кола, а лайнйна брйчка, ще прощавате за израза.

– Лайнйна значи – повтори касиерката. – Виж ти. Точно така ги нарича и зет ми. Купува по някоя и друга кола на старо и я препродава. Случва се да ми звънне и да ми каже, така и така, Мати, току-що пробувах поредната лайнйна брйчка. Сигурно ще прояви интерес и към вашия стар автомобил. За да го даде на вторични суровини де.

– На шефа ми е – каза Шадоу и се изненада с каква лекота му идва да лъже. – Трябва да му се обадя, за да дойде и да си я прибере. – Хрумна му нещо. – Зет ви някъде наблизно ли е?

– В Мъскода. На десет минути южно отук. Точно зад реката. Защо?

– Дали не му се намира някоя лайнйна брйчка, която е готов да ми продаде за, хм, за петстотин-шестстотин долара?

Жената се усмихна мило.

---

84. Опера на Тим Райс и Андрю Лойд Уебър. – Б. пр.

– Господине, в задния му двор няма кола, която да не ви продаде за петстотин долара, при това с пълен резервоар. Само не му споменавайте, че съм ви казала.

– Ще му се обадите ли? – попита Шадоу.

– Вече намирам номера – отвърна касиерката и вдигна слушалката. – Ти ли си, миличък? Обажда се Мати. Идвай незабавно. Тук при мен един човек иска да си купи кола.

Лайнната бричка, която Шадоу избра, бе шевролет модел „Нова“ от осемдесет и трета година; купи я с пълен резервоар за четиристотин и петдесет долара. Беше навъртяла близо четиристотин хиляди километра и миришеше леко на бърбън и тютюн и по-силно на нещо, което можеше да е и банани. От мръсотията и снега Шадоу не можеше да определи цвета. Но от всички автомобили в задния двор на зетя на Мати само този май можеше да го откара на осемстотин километра.

Разплатиха се в брой и зетят на Мати изобщо не попита Шадоу как се казва и какъв му е осигурителният номер, не попита нищо освен за парите.

Шадоу подкара на запад, после на юг с петстотин и петдесет долара в джоба; реши да не излиза на магистралата. Лайнната бричка си имаше и радио, но когато го включи, не се случи нищо. От една табела научи, че е напуснал Уисконсин и вече е в Илинойс. Подмина някакъв открит рудник – в мъждивата зимна светлина светеха огромни сини електродъгови лампи.

Спря и хапна в заведение с името „При мама“, успя да влезе точно преди да затворят за следобедна почивка.

Освен табела с името всеки град, през който минаваше, имаше и още една табела, от която Шадоу научаваше, че навли-зал в „Нашия град (нас. 720 души)“. Същата табела оповестяваше, че отборът младша възраст – до четиринайсет години – на града се е класирал трети на междушатското първенство по баскетбол или че от същия град е полуфиналистката в турнира по борба за момичета под шестнайсет години.

Шадоу продължи да кара; главата му клюмаше и от минута на минута той се чувстваше все по-изцеден. Мина на червено и за малко отстрани да го блъсне жена с додж. Веднага щом излезе от града, отби встрани от пътя, подкара по следа, останала от трактор, и спря край стърнищата, по които тук-там се белееше сняг и на бавно шествие вървяха няколко угоени черни диви пуйки, наподобяващи върволица оплаквачки, угаси двигателя, опъна се на задната седалка и заспа.

Мрак, усещането, че пада, че като Алиса се носи надолу в голяма

дупка. Летя в тъмнината сякаш цяла вечност. Покрай него минаваха лица, изплавали от чернилката; после, още преди Шадоу да ги е докоснал, някой сякаш ги сграбчваше и ги дръпваше встрани...

Внезапно, без преход, Шадоу престана да пада. Намираше се в пещера и вече не беше сам. Взря се в познатите очи: огромни воднисти черни очи. Те примигаха.

Под земята: да. Шадоу помнеше това място. Вонята на мокра крива. По мокрите стени на пещерата проблесна светлината на огъня, озарил бизонската глава, човешкото тяло, кожата с цвят на кирпич.

– Толкова ли не можете да ме оставите на мира? – попита Шадоу. – Искам само да поспя.

Мъжът-бизон кимна бавно. Устните му не се помръднаха, но някакъв глас в главата на Шадоу каза:

– Къде отиваш, Шадоу?

– В Кайро.

– Защо?

– Къде другаме ми остава да отида? Уензди иска да отида там. Пих от медовината му.

В съня на Шадоу, със силата на логиката, присъща на сънищата, задължението изглеждаше неоспоримо: той беше пил на три пъти от медовината на Уензди и бе скрепил съюза, нима можеше да направи друго?

Мъжът с бизонската глава посегна към огъня и разръчка жаравата, при което откършените съчки се разгоряха силно.

– Задава се буря – каза той. По ръцете му имаше пепел и той я избърса о гърдите си без косми; по тях останаха сажденочерни черти.

– Все ми го повтаряте. Мога ли да задам един въпрос?

Настъпи мълчание. Върху косматото чело кацна муха, мъжът-бизон я прогони.

– Питай.

– Вярно ли е? Всички тези хора наистина ли са богове? Всичко това е толкова...

Той замълча. После каза „немислимо“, макар това да не беше думата, която търсеше, но друга не намери.

– Какво е богове? – попита мъжът-бизон.

– Не знам – отговори Шадоу.

Чу се чукане, непреклонно и глухо. Шадоу зачака мъжът-бизон да каже още нещо, да обясни какво е богове, да обясни целия заплетен кошмар, в който сякаш се бе превърнал животът му. Беше му студено.

Чук. Чук. Чук.

Шадоу отвори очи и седна сънено. Беше премръзнал, небето навън беше обагрено в светещото наситеномораво, което дели здрача от нощта.

Чук. Чук. Някой каза:

– Ей, господине.

Шадоу обърна глава. Някой стоеше до колата – сянка, по-тъмна от притъмнялото небе. Шадоу се пресегна и смъкна със скърцане стъклото няколко сантиметра. Издаде звуци, каквито издаваме след събуждане, после каза:

– Здравсти.

– Добре ли си? Болен ли си? Пиян ли си?

Гласът беше писклив, на жена или на момче.

– Добре съм – отговори Шадоу. – Я чакай.

Отвори вратата, слезе и разкърши изтръпналите си крайници и врат. След това потърка ръце, за да ускори кръвта и да се постопли.

– Я! Доста едър си.

– Така казват – потвърди Шадоу. – Ти кой си?

– Сам – отговори гласът.

– Момче Сам или момиче Сам?

– Момиче. Навремето бях Сами и рисувах над „и“-то ухилено лице, но после ми писна, защото го правеха всички, и престанах.

– Добре, момиче Сам. Иди ей там горе и гледай към пътя.

– Защо? Да не си някой превъртял убиец?

– Не съм – увери я Шадоу. – Искам да пусна една вода и предпочитам да го направя насаме.

– О! Добре. Разбрах. И аз съм същата. Не мога да се изпишкам, ако в съседната кабинка има човек. Синдромът на изключително срамежливия пикочен мехур.

– Хайде, моля те.

Тя отиде от другата страна на колата, а Шадоу направи няколко крачки към нивата, смъкна ципа на дънките си и много дълго пика срещу стълба на оградата. Върна се при автомобила. Здравчът се бе превърнал окончателно в нощ.

– Още ли си тук? – попита Шадоу.

– Да – потвърди тя. – Явно имаш пикочен мехур колкото езерото Ери. Докато пикаеше, няколко империи сигурно изживяха възход и след това падение. Много яко шуртеше.

– Благодаря. Искаш ли нещо?

– Ами исках да проверя дали си добре. Ако беше мъртъв или нещо такова, щях да повикам ченгетата. Но прозорците бяха запотени и си рекох, ами да, вероятно още е жив.

– Някъде наблизно ли живееш?

– Не. Пътувам на автостоп от Медисън.

– Не е безопасно.

– Вече три години го правя по пет пъти в годината. И още съм жива. Накъде си тръгнал?

– Отивам чак в Кайро.

– Аха – рече тя. – А аз в Ел Пасо. Ще карам празниците с лея.

– Не мога да те закарам чак дотам – обясни Шадоу.

– Не Ел Пасо в щата Тексас. Другият Ел Пасо, в щата Илинойс. На няколко часа път е в южна посока. Знаеш ли къде си сега?

– Не – призна си Шадоу. – Нямам представа. Някъде на петдесет и втора магистрала, нали?

– Следващият град се казва Перу – обясни Сам. – Но не Перу в Перу. Перу в Илинойс. Я дай да те подуша. Наведи се. – Шадоу се наведе и момичето помириxa лицето му. – Добре. Не миришеш на алкохол. Можеш да караш. Да тръгваме.

– Защо реши, че ще те кача?

– Защото съм прелестна девица в беда – отвърна тя. – А ти си храбър рицар в не знам какво. Ама че мръсна кола. Знаеш ли, някой е написал върху задния прозорец „Измий ме!“.

Шадоу се качи в автомобила и отвори дясната врата. Лампичката, която в другите коли светва, ако отвориш вратата, в тази кола не светна.

– Не, не знам – каза той.

Момичето се качи.

– Аз бях – призна си то. – Аз го написах. Докато още беше светло.

Шадоу запали двигателя, включи фаровете и тръгна към пътя.

– Наляво – обясни услужливо Сам.

Той зави наляво и подкара. След няколко минути се включи и радиаторът и автомобилът се изпълни с блажена топлина.

– Още не си ми казал нищо – обади се Сам. – Кажй нещо.

– Човек ли си? – попита Шадоу. – От плът и кръв, роден от майка и баща, жив, дишаш човек?

– Естествено – отговори тя.

– Добре. Само проверявах. И какво искаш да ти кажа?

– Нещо, което да ме поуспокои – на първо време. Изведнъж ме обзе онова чувство, нали се сещаш: мале, качила съм се в колата на някакъв

луд.

– Да – рече той. – И на мен ми се е случвало. Какво според теб ще те поуспокои?

– Каж ми, че не си избягал затворник или сериен убиец.

Шадоу се позамисли.

– Наистина не съм.

– Но се замисли, нали?

– Лежал съм в затвора. Но не съм убивал никого.

– О.

Навлязоха в малко градче, осветено от уличните лампи и мигащата коледна украса, и Шадоу погледна надясно. Момичето беше с гъста къса тъмна коса и лице, което бе едновременно привлекателно и, както реши той, някак мъжко, с черти, сякаш изсечени от скала. Сам го гледаше.

– Защо си лежал в затвора?

– Нараних лошо двама души. Вбесих се.

– Заслужавах ли го?

Шадоу се позамисли за миг.

– Тогава смятах, че да.

– Би ли го направил отново?

– О, не. Изгубих там три години от живота си.

– Хм. Имаш ли индианска кръв?

– Поне аз не знам.

– Просто ми се стори, че имаш.

– Съжалявам, че те разочаровах.

– Не се притеснявай. Гладен ли си?

Шадоу кимна и каза:

– Няма да откажа да хапна.

– Точно след другия светофар има хубаво заведение. С добра кухня. И е евтино.

Шадоу спря на паркинга. Слязоха от колата. Той не си направи труда да я заключва, но все пак прибра ключовете. Извади няколко монети, за да си купи вестник.

– По джоба ли ти е да се храниш тук? – попита той.

– Да – отговори Сам, като вдигна брадичка. – Мога да си платя.

Шадоу кимна.

– Знаеш ли какво. Дай да хвърлим жребий – предложи той. – Ако се падне ези, ти черпиш, ако се падне тура, ще платя аз.

– Нека първо видя монетата – рече тя подозрително. – Един мой чичо имаше монета, на която и от двете страни беше ези.

Сам огледа монетата от двайсет и пет цента и се увери, че в нея няма нищо необичайно. Шадоу я намести върху палеца си така, че отгоре да е ези, и уж я метна, тя политна и като че се завъртя, после той я хвана, залепи я отгоре върху лявата си ръка и вдигна дясната, та момичето да я види.

– Тура – каза то щастливо. – Ти черпиш.

– Дадено – съгласи се Шадоу. – Човек не може винаги да печели.

Поръча си руло стефани, а Сам – лазаня. Шадоу разлисти вестника, за да провери дали пише нещо за мъртъвци в товарен влак. Не пишеше. Единствената интересна дописка беше на първа страница: градът бил нападнат от гарвани в рекордни количества. Местните фермери искали да накачат по обществените сгради мъртви гарвани, които да уплашат другите, но орнитолозите казали, че нямало да помогне, живите просто щели да изядат мъртвите. Местните хора били неумолими. „Щом видят труповете на приятелите си – заявил техен представител, – ще разберат, че не ги искаме тук“.

Донесоха храната, накамарена върху чиниите, над които се вдигаше пара; беше повече, отколкото можеш да изядеш.

– Та какво има в Кайро? – попита Сам с пълна уста.

– Нямам представа. Шефът ми прати съобщение, че ме искал там.

– Какво работиш?

– Момче за всичко съм.

Тя се усмихна.

– Е, не си от мафията, не ми приличаш на такъв, пък и караш ужасна бричка – каза Сам. – Между другото, защо вътре мирише на банани?

Шадоу сви рамене и продължи да се храни. Сам присви очи.

– Да не си трафикант на банани? – попита тя. – Още не си ме попитал с какво се занимавам аз.

– Досетих се, че учиш.

– В Университета на щат Уисконсин в Медисън.

– Където, не се и съмнявам, следваш изкуствознание, изучаваш историята на феминизма и вероятно правиш фигури от бронз. Освен това може би работиш келнерка в някое кафене, за да си покриваш наема.

Тя остави вилницата; беше издула ноздри и бе разширила очи.

– Откъде знаеш?

– Моля? А сега ти кажи: не, всъщност следвам романска филология и орнитология.

– Значи твърдиш, че просто си налучкал?

– Какво съм налучкал?

Тя впи в него тъмните си очи.

– Много странен тип си, господин... Не знам как се казваш.

– Викат ми Шадоу – отговори той.

Тя изкриви уста, сякаш е вкусила нещо, което не ѝ харесва. Спря да говори, наведе глава и си дояде лазанята.

– Знаеш ли защо се казва Египет? – попита Шадоу, след като Сам се нахрани.

– Там, където е Кайро ли? Да. Намира се в делтата на река Охайо и на Мисисипи. Като Кайро в Египет, в делтата на Нил.

– Логично е.

Тя се облегна на стола, поръча си кафе и шоколадова паста и прокара ръка през черната си коса.

– Женен ли си, господин Шадоу? – И после, когато той се поколеба: – Леле! Пак зададох неудобен въпрос, нали?

– Погребяха я в четвъртък – обясни той, като подбираше внимателно думите. – Загина в автомобилна катастрофа.

– О! Господи. Божичко. Съжалявам.

– И аз.

Неловко мълчание.

– По-голямата ми сестра изгуби детето си, моя племенник де, в края на миналата година. Тежко е.

– Да. Тежко е. От какво е починал?

Сам отпи от кафето.

– Не знаем. Всъщност дори не знаем дали е мъртъв. Просто изчезна. А беше само на тринайсет години. В средата на миналата зима. Сестра ми беше сломена.

– Имаше ли някакви улики? – Каза го като ченге по телевизията. Опита отново. – Имаше ли заподозрени?

Прозвуча още по-зле.

– Да, онзи боклук, зет ми, баща му де. Бяха го лишили от родителски права. Такъв боклук е, че като нищо е могъл да го отвлече. И сигурно го е направил. Но това е малко градче в горите на север. Много красиво, прекрасно градче, хората там дори не си заключват вратите. – Тя въздъхна и поклати глава. Обви длани около чашата с кафето. – Сигурен ли си, че в жилите ти няма индианска кръв?

– Поне аз не знам да има. Възможно е. Не знам много за баща си. Но майка ми вероятно щеше да ми каже, ако е бил от коренното население. Може би.

Отново изкривената уста. Сам изяде едва половината от

шоколадовата паста и я остави: парчето бе почти колкото половината ѝ глава. Тя побутна чинията през масата към Шадоу.

– Искаш ли?

Той се усмихна и каза:

– Естествено.

И я изяде.

Келнерката им донесе сметката и Шадоу плати.

– Благодаря – каза момичето.

Застудяваше. Колата се задави два пъти и чак тогава запали. Шадоу излезе на пътя и продължи на юг.

– Чела ли си нещо от един човек на име Херодот? – попита той.

– Божичко! Какво?

– Херодот. Чела ли си неговата „История“?

– Знаеш ли – каза Сам замечтано. – Не разбирам. Не разбирам как говориш, думите, които употребяваш, нищо. Уж си някакъв едър недо- дялан тип, а след миг ми четеш мислите, после пък ме питаш за Херодот. И така – не. Не съм чела Херодот. Чувала съм за него. Сигурно по телевизията. Не беше ли онзи, когото наричат баща на лъжите?

– Мислех, че баща на лъжите е Дяволът.

– Да, той също. Но когато говореха за Херодот, казаха, че е имало грамадни мравки и грифони, които пазели златните мини, и как той си ги бил съчинил.

– Според мен не си е съчинил нищо. Предавал е разказите на други. Ето, написал е тази история. А тя е много добра. Купища странни дребни подробности, например ти знаеш ли, че навремето в Египет, ако е умирала някоя изключително красива девойка или съпруга на владетел, цели три дни не са я носели да я балсамират? Първо са оставяли тялото да се разложи от горещината.

– Защо? О, чакай. Струва ми се, че знам защо. О, отвратително е!

– Освен това там има битки, най-различни нормални неща. Има ги и боговете. Някакъв хуква да съобщи какъв е изходът от сражението, тича и тича, и най-неочаквано вижда на една поляна Пан⁸⁵. И Пан му каза: „Така и така, предай им да ми вдигнат на това място храм“. Човекът отвръща – добре, ще им предам, и продължава нататък. Съобщава новината за битката, после добавя: „А, да, между другото Пан иска да му построят храм“. Всичко си е съвсем реалистично.

– Значи има разкази с богове в тях. Какво искаш да кажеш? Че тези

---

85. В гръцката митология божество на стадата, на горите и полетата. – Б. пр.

хора са получавали халюцинации ли?

– Не – отговори Шадоу. – За друго става въпрос.

Сам загриза един от ноктите си.

– Веднъж четох една книга за мозъка – рече тя. – Беше на съквартирантката ми и тя непрекъснато я размахваше. В нея пишеше неща от сорта, че преди пет хиляди години полукълбата на мозъка са се слели, а преди това хората са мислели, че когато дясното полукълбо на мозъка казва нещо, това е гласът на някой бог, който им заръчва какво да правят. Това си е просто мозък.

– Моята теория ми харесва повече – каза Шадоу.

– И каква е твоята теория?

– Че по онова време се е случвало хората да срещат богове.

– О. – Мълчание: само дрънченето на колата, тътенът на двигателя, ръмженето на заглушителя, което не звучеше здравословно. После: – Да не би да мислиш, че те още са там?

– Къде?

– В Гърция. В Египет. По островите. На такива места. Нима мислиш, че ако вървиш по местата, където са вървели и тези хора, ще видиш боговете?

– Може би. Но според мен хората не разбират какво точно са видели.

– Обзалагам се, че е като с извънземните – отбеляза Сам. – Сега хората виждат извънземни. А по онова време са виждали богове. Може би извънземните идват от дясното полукълбо на мозъка.

– Съмнявам се боговете да са давали някога ректални проби – каза Шадоу. – И самите те не са осакатявали добитъка. Карали са хората да го правят вместо тях.

Сам прихна. Няколко минути пътуваха в мълчание, после тя каза:

– Ей, това ми напомни за любимия ми разказ за богове от „Сравнителни религии“. Искаш ли да го чуеш?

– Естествено – отговори Шадоу.

– Добре тогава. За Один е. Северния бог. Нали се сещаш? Един цар на викингите плавал с викингски кораб – очевидно е било по времето на викингите, – но все не излизал вятър, затова той обещал, че в чест на Один ще принесе в жертва един от мъжете си, ако Один им прати вятър, който да ги отведе на сушата. Речено-сторено. Излязъл вятър, те стигнали сушата. А там хвърлили жребий кой да бъде жертван – паднало се на самия цар. Той се натъжил, но хората му решили, че могат да го обесят наужким, така че и косъм да не падне от главата му. Взели телешки

черва, направили примка и я надянали хлабаво около врата на царя, другия край привързали на тънка вейка, а вместо копие взели тръстикова пръчка, с която го боцнали и казали: „Е, сега си обесен“... или беше „увесен“... все едно, та казали: „Сега си принесен в жертва в чест на Один“.

На пътя имаше завои: поредният град (нас. 300 души) с финалист за състезанията по бързо пързаяне с кънки до дванай-сетгодишна възраст и с два огромни погребални дома от двете страни на улицата и Шадоу се запита колко погребални дома трябва, ако в града живеят само триста души?...

– И така. Още изrekli, не изrekli името на Один, и тръстиката се превърнала в копие, което пронизало царя в ребрата, телешките черва станали яко въже, вейката се преобразила в дебел клон, дървото се изтеглило нагоре, а земята се смъкнала надолу и царят увиснал и издъхнал с рана в ребрата и с почерняло лице. Край на разказа. Белите имат много гадни богове, господин Шадоу.

– Да – съгласи се той. – Ти не си ли бяла?

– Аз съм от племето чероки – отвърна момичето.

– Изцяло ли?

– Не. Само наполовина. Мама е бяла. Баща ми е чистокръвен индианец от резерват. Дошъл по тия места, оженил се за мама и съм се родила аз, после, след като се разделили, се върнал в Оклахома.

– Върнал се е в резервата?

– Не. Взел пари назаем и отворил закусвалня за дюнери. Справя се добре. Но не ме харесва. Разправа, че съм била нечистокръвна.

– Съжалявам.

– Баща ми е гадняр. Аз се гордея с индианската си кръв. С нея полесно си плащам таксата за следването. Някой ден сигурно и полесно ще си намеря работа, ако не успея да пробия с бронзовите фигури.

– И това става – съгласи се Шадоу.

Спря в Ел Пасо (нас. 2500 души), щата Илинойс, за да остави Сам пред запусната къща в покрайнините. В предния двор имаше макет на елен, сложен в телена рамка и окичен със све-тещи гирлянди.

– Ще влезеш ли? – попита тя. – Леля ще те почерпи кафе.

– Не – отказа Шадоу. – Бързам.

Сам му се усмихна, изведнъж – за пръв път – му се стори уязвима. Потупа го по ръката.

– Може и да си си объркал живота, господине. Но си върхът.

– Според мен това е определението за човешкия жребии – отвърна

Шадоу. – Благодаря за компанията.

– Няма защо – рече момичето. – Ако по пътя за Кайро видиш богове, непременно да ги поздравяваш от мен.

Слезе от колата и тръгна към вратата на къщата. Натисна звънеца и продължи да стои, без да се обръща. Шадоу изчака вратата да се отвори и Сам да влезе на сигурно вътре, после натисна педала на газта и се отправи обратно към магистралата. Мина през Нормъл, Блумингтън и Лондейл.

В единайсет вечерта започна да трепери. Тъкмо навлизаше в Мидълтаун. Реши, че трябва да поспри или просто да не шофира повече, спря пред „Найтс Ин“, плати предварително трийсет и пет долара в брой за стая на партера и влезе в банята. Насред покрития с фаянсови плочки под по гръб лежеше тъжна хлебарка. Шадоу взе една кърпа и избърса ваната, после пушна водата. Съблече се в стаята и остави дрехите на леглото. Тъмните отоци по тялото му личаха ясно. Седна във ваната и загледа как цветът на водата се променя. После, както беше гол, си изпра в мивката чорапите, гащите и тениската, изстиска ги и ги просна на въжето, опънато над ваната. Остави хлебарката там, където си беше – от уважение към мъртвите. Легна си. Запита се дали да не пусне някой порнофилм, но трябваше да пъкне в устройството за плащане до телефона кредитна карта, което си беше прекалено опасно. А и не беше убеден, че ще се почувства по-добре, ако гледа как други правят секс, а той – не. Пушна телевизора, да му прави компания, и натисна три пъти бутона „Сън“ върху дистанционното устройство, така че приемникът да се изключи сам след четирийсет и пет минути. Беше дванайсет без петнайсет.

Картината беше по мотелски размазана, цветовете плаваха по екрана. Шадоу започна да превключва от едно късно шоу на друго из телевизионния пущинак; все не можеше да се съсредоточи. Някой демонстрираше нещо, което правеше нещо в кухнята, заменяше десетина други домакински уреда, каквито Шадоу не притежаваше. *Щрак*. Някакъв тип в костюм обясняваше, че идвал краят на всички времена и Исус – както онзи произнасяше думата, човек можеше да си помисли, че тя се състои от четири-пет срички, – ще направи така, че бизнесът на Шадоу да процъфтява, ако той прател на онзи с костюма пари. *Щрак*. Завърши епизод на „М*А*Ш“⁸⁶ и започна друг – „Шоуто на Дик Ван Дайк“⁸⁷.

Шадоу не беше гледал сериала от години, но имаше нещо

86. Сериал по роман на Ричард Хукър, излъчван от 1971 до 1983 г. и състоящ се от 251 епизода. – Б. пр.

87. Сериал, излъчен за пръв път през 1961–1966 г. – Б. пр.

успокояващо в черно-белия свят от 1965 година, показан в епизода, за това той остави дистанционното на леглото до себе си и изключи нощната лампа. Загледа сериала и макар очите му да се затваряха, забеляза, че нещо не е наред. Не беше гледал много епизоди от „Шоуто на Дик Ван Дайк“, затова не се учуди, че не помни да е гледал и този. Онова, което му се стори странно, беше тонът.

Всички главни герои бяха притеснени, че Роб се е пропил. Отсъстваше от работа. Те ходеха у тях, а той се заключваше в банята и трябваше да го убеждават да излезе. Едвам се държеше на крака, но пак си беше забавен. Приятелите му, изпълнявани от Мори Амстърдам и Роуз Мари, си тръгнаха, след като изпълниха няколко доста добри гегове. После, когато жената на Роб отиде да го вразумява, той я удари с все сила по лицето. Жената седна на пода и се разплака, но не с онзи прочут вой на Мери Тейлър Мур, а с тихи безпомощни хлипове, като обхвана с ръце тялото си и започна да нарежда тихо: „Не ме удряй, моля те, ще направя каквото кажеш, само не ме удряй повече“.

– Това пък какво е, да го вземат мътните? – възкликна на глас Шадоу.

Картината се разми на фосфорни точки. После, когато се оправи, „Шоуто на Дик Ван Дайк“ по някакъв необясним начин се бе превърнало в „Аз обичам Луси“⁸⁸. Луси се опитваше да убеди Рики да ѝ позволи да смени стария хладилен шкаф с нов хладилник. Когато обаче той си тръгна, Луси отиде при канапе-то, седна, кръстоса крака, отпусна ръце в скута си и загледа търпеливо в черно-бяло през годините.

– Шадоу! – възкликна тя. – Трябва да поговорим.

Той не каза нищо. Луси отвори дамската си чанта, извади цигара и я запали със скъпа сребърна запалка, която после прибра.

– На теб говоря – натърти тя. – Е, и?

– Това е налудничаво – отбеляза Шадоу.

– Все едно останалият ти живот е много нормален. На друг ги разпращай тия.

– Дори да е така. Това, че Лусил Бол⁸⁹ ми говори от телевизора е с няколко степени по-странно, отколкото всичко, случвало ми се досега – заяви Шадоу.

– Не Лусил Бол. А Луси Рикардо. И знаеш ли, аз дори не съм тя. При тези обстоятелства така е по-лесно. И нищо повече.

---

88. Сериал, за който се смята, че е най-популярен за всички времена. – Б. пр.

89. Лусил Бол (1911–1989), американска актриса, участвала главно в телевизионни сериали. – Б. пр.

Жената се намести притеснена на канапето.

– Коя си? – попита Шадоу.

– Добре де – каза тя. – Уместен въпрос. Аз съм тази тъпа кутия. Телевизорът. Аз съм всевиждащото око и светът на катодния лъч. Аз съм тази дивотия – телевизията. Аз съм малкото светилище, пред което семейството се събира, за да се прекланя.

– Какво си? Телевизията? Или някой вътре в телевизията?

– Телевизията е жертвеник. Аз съм онова, в прослава на което хората принасят жертви.

– Какво принасят в жертва? – попита Шадоу.

– Главно времето си – отвърна Луси. – Понякога се принасят в жертва един друг.

Тя вдигна два пръста и духна въображаемия барутен дим над върховете им. После намигна с прословутото силно изразено намигване на „Аз обичам Луси“.

– Богиня ли си? – рече Шадоу.

Луси се подсмихна и всмукна изискано, както подобава на истинска дама, от цигарата.

– Може да се каже и така.

– Сам ти праща поздрав – каза Шадоу.

– Какво? Коя е Сам? За какво ми говориш?

Шадоу си погледна часовника. Беше дванайсет и двайсет и след полунощ.

– Няма значение – рече той. – И така, Луси по телевизията. За какво трябва да говорим? Напоследък прекалено много хора искат да говорят с мен. Обикновено разговорът приключва с това, че някой ме удря.

Камерата се приближи и даде Луси в едър план: тя изглеждаше угрижена, нацупена.

– Неприятно ми е. Неприятно ми е, Шадоу, че са те наранявали. Никога няма да го направя, скъпи. Не, искам да ти предложа работа.

– Какво ще правя?

– Ще работиш за мен. Чух какви неприятности си имал с агентите от Шпионския сериал и бях възхитена колко добре си се справил. Без да губиш самообладание, умело и сполучливо. Кой да знае, че си го таял в себе си. Страшно вкиснати са.

– Наистина?

– Подцениха те, скъпи. Аз няма да допусна тази грешка. Искам те в моя лагер. – Тя се изправи и тръгна към камерата. – Погледни нещата така, Шадоу: ние сме онова, което идва. Ние сме търговски центрове, а

приятелите ти са долнопробна крайпътна забележителност. Ние сме търговски центрове, които продават стоката си онлайн, докато твоите приятели седят край пътя и предлагат произведения в домашни условия неща от сергия. Не, те дори не продават плодове. Те са вехтошари. Предлагат дамски корсети с банели от китова кост. Ние сме днешният и утрешният ден. А приятелите ти вече не са дори вчерашният.

Тези думи му се сториха странно познати. Шадоу попита:

– Срещала ли си някога едно дебело хлапе в лимузина?

Тя разпери ръце и завъртя смешно очи: самото възплъщение на Луси Рикардо, която си измива ръцете, за да не я забъркват в скандал.

– Техничарчето ли? Ти познаваш техничарчето? Виж, свястно момче е. Един от нас е. Но не се държи добре с хора, които не познава. Щом започнеш работа при нас, ще се убедиш, че е страхотен.

– А ако не работя за вас, Аз-обичам-Луси?

На вратата в жилището на Луси се почука, иззад кулисите се чу гласът на Рики, който питаше Луууси защо се бави толкова, трябвало за следващата сцена да слязат долу в клуба. Върху комиковото лице на Луси се мярна раздражение.

– Ужас – каза тя. – Виж какво, колкото и да ти плащат старците, аз ще ти броя два пъти повече. Три пъти. Сто пъти. Каквото и да ти дават, ще ти предложи много повече. – Тя се усмихна със свършената дяволи-та усмивка на Луси Рикардо. – Ти само кажи, скъпи. От какво имаш нужда? – И започна да разкопчава копчетата на блузата си. – Ей! – извика. – Искал ли си някога да видиш циците на Луси?

Екранът угасна. Дистанционното се беше задействало и при-емникът се бе самоизключил. Шадоу си погледна часовника: беше дванайсет и половина.

– Не бих казал – рече той.

Завъртя се в леглото и затвори очи. Хрумна му, че причината да харесва Уензди, господин Нанси и останалите повече, отколкото техните противници, си е ясна: те може и да бяха мръсни и долнопробни, храната им може и да беше лоша, но поне не говореха с изтъркани фрази.

Каза си освен това, че винаги ще предпочита крайпътните забележителности, колкото и долнопробни и измамни да са, пред търговските центрове.

Сутринта го завари отново на път; пътуваше с автомобила сред кафявия пейзаж с полегати хълмове, зимна трева и дървета без листа. Беше изчезнал и последният сняг. Шадоу зареди лайнната бричка с бензин в град, откъдето беше родом фина-листката на триста метра гладко

бягане до шестнайсет години в Щатския турнир, и с надеждата, че автомобилът не се крепи на едната мръсотия, го изми на автомивката в бензиностанцията, С изненада откри, че противно на всякаква логика, когато е чиста, колата е бяла и по нея почти няма ръжда. Продължи нататък.

Небето беше невъзможно синьо, на него като на снимка беше застинал белият промишлен пушек, който се издигаше от комините, на заводите. От едно мъртво дърво се извиси ястреб и политна към Шадоу с криле, които стробираха в слънчевата светлина като поредица снимки, правени със стоп-кадр.

По едно време Шадоу видя, че се е насочил към Източен Сейнт Луис. Опита се да го заобиколи, но навлезе в нещо като квартал с публични домове в промишлен парк. Пред постройки с вид на временни складове и с табели „НОШТЕН КЛУБ. РАБОТИ ДЕНОНОШНО“ и в един случай „НАЙ-ДОБРОТО ПИЙП-ШОУ В ГРАДА“ бяха спрели тирове и камиони, прекарващи огромни сонди. Шадоу поклати глава и продължи. Лора бе обичала да танцува – облечена и гола (а в няколко незабравими вечери, като бе преминавала от едното състояние в другото), и му беше доставяло удоволствие да я гледа.

Обядът в град с името Ред Бъд⁹⁰ се състоеше от сандвич и кутия кока-кола.

Шадоу прекоси долина, пълна с останки от хиляди жълти булдозери и трактори. Запита се дали това е гробището на булдозерите, където булдозерите идват да умрат.

Мина покрай закусвалня от веригата „Поп-а-Топ“. Мина през Честър („Родният град на Попай⁹¹“). Направи му впечатление, че къщите са започнали да се сдобиват отпред с колони и дори най-занемарените, най-бедняшките са с бяла колонада и заявяват – в очите на някого, – че са изискан дом. Мина над голяма мътна река и се засмя на глас, когато видя, че според табелата тя се казва Бит Мъди Ривър⁹². Съгледа три зимно мъртви дървета, по които растяха увивни растения, придали им странен, почти човешки вид: дърветата можеха да са и вещици, три сгърбени сбръчкани старици, готови да разкрият бъдещето на Шадоу.

Подкара покрай Мисисипи. Никога не беше виждал Нил, но ослепителното следобедно слънце грееше над широката кафява река, която му напомни мътната шир на Нил, не на Нил, какъвто е сега, а какъвто е бил много отдавна, когато е текъл като артерия през папирусовите

90. Букв. „Червената пъпка“ (англ.) – Б. пр.

91. Комиксов герой, създаден през 1929 г. – Б. пр.

92. Голямата мътна река (англ.) – Б. пр.

мочурища на път за дома, при кобрата, чакала и дивата крава...

Един пътен знак показваше накъде е Тива.

Пътят бе вдигнат на четири-пет метра над мочурищата и Шадоу караше над тях. Напред-назад се стрелкаха ята, цели рояци птици, черни точки, които се движеха в някакво отчаяно брауново движение на фона на синьото небе.

В късния следобед слънцето започна да се снишава и позлати света с елфова светлина, светлина, плътна като топъл яйчен крем, от която светът изглеждаше неземеен и повече от истински, тъкмо в тази светлина Шадоу профуча покрай табела, от която разбра, че „Навлизате в историческия Кайро“. Мина под един мост и се озова в малък пристанищен град. Внушителните сгради на съдебната палата на Кайро и още по-внушителната митница приличаха на огромни, току-що опечени курабийки в сиропеното злато на светлината в края на деня.

Шадоу остави колата в една пресечка и отиде на кея край реката – не беше сигурен коя река гледа, дали Охайо, или Мисисипи. От боклукчийските кофи зад една сграда изскочи малка кафява котка и започна да души; от светлината дори боклуците изглеждаха магически.

Над брега се рееше самотна чайка и от време на време махаше с крило, за да поправи полета си.

Шадоу видя, че не е сам. На тротоара, на три-четири метра от него, стоеше малко момиченце със стари маратонки и сив мъжки вълнен пуловер вместо рокля. Гледаше го с вгълбената строгост на шестгодишните. Косата му беше черна, права и дълга, кожата му бе кафява като реката.

Шадоу се усмихна на момиченцето. То отвърна предизвикателно на погледа му.

Някъде по брега се чу крясък и вой и малката кафява котка се стрелна, побягна от препълнената боклукчийска кофа, подгонена от черно куче с остра муцуна, и се пхна под една кола.

– Ей! – каза Шадоу на момиченцето. – Виждала ли си невидима прах?

Детето се поколеба, после поклати глава.

– Добре тогава – рече Шадоу. – Гледай сега. – Извади с лявата ръка монета от двайсет и пет цента, вдигна я, наклони я на едната, после и на другата страна и уж я метна в дясната си ръка, която стисна, макар че вътре нямаше нищо, и я протегна напред. – А сега ще взема от джоба си малко невидима прах – заяви той и бръкна с лявата ръка в горния джоб на якето, като междувременно пусна в него монетата, – и ще поръся с

нея ръката в която е монетата... – Той направи движение, все едно ръси.
– Погледни, сега и монетата е невидима.

Отвори празната си дясна ръка, а после, учуден, и празната лява.

Миченцето само го гледаше.

Шадоу сви рамене, бръкна с две ръце в джобовете си и взе с едната монетата, а с другата сгъната петдоларова банкнота. Щеше да направи така, та да изглежда, че ги е взел от въздуха, а после да даде на момиченцето петте долара: детето очевидно се нуждаеше от тях.

– Я! – каза той. – Имаме си и публика.

Черното куче и малката кафява котка бяха застанали от две-те страни на момиченцето и също го гледаха, наблюдаваха го внимателно. Кучето беше наострило огромните си уши, които му придаваха комично съсредоточен вид. Към тях по тротоара вървеше мъж с очила със златни рамки – приличаше на жерав и се оглеждаше, сякаш търси нещо. Шадоу се запита дали не е стопанинът на кучето.

– Какво ще кажеш? – попита Шадоу кучето с надеждата, че момиченцето ще се поотпусне. – Беше страхотно, нали?

Черното куче облиза дългата си муцуна. После каза с плътен ироничен глас:

– Гледал съм навремето Хари Худини⁹³ и повярвай, мой човек, изобщо не можеш да се мериш с него.

Момиченцето погледна животните, вдигна очи към Шадоу и после хукна, като затупка с крачета по тротоара така, сякаш са го подгонили всички пъклени сили. Двете животни го изпратиха с поглед. Мъжът с вид на жерав беше дошъл при кучето. Просегна надолу и го почеса между дългите остри уши.

– Стида де, това е само фокус с монети – каза мъжът с очилата със златни рамки на кучето. – Не е като да е избягал под водата като Худини.

– Още не е – отвърна кучето. – Но ще го направи.

Златната светлина си беше отишла, бе започнала сивотата на здрача.

Шадоу пусна в джоба си монетата и сгънатата банкнота.

– Добре – каза той. – Кой от вас двамата е Чакал?

– Ами гледай – рече черното куче с дългата муцуна.

Тръгна бавно по тротоара до мъжа с очилата със златни рамки и след кратко колебание Шадоу ги последва. Котката не се виждаше

93. Псевдоним на Ерих Вайс (1874–1926), американски илюзионист и окултист. – Б. пр.

никаква. Отидоха при голяма стара сграда – постройките от двете ѝ страни бяха със заковани с дъски прозорци. На табелката до вратата пишеше: „ИБИС И ЧАКАЛ. СЕМЕЙНА ФИРМА. ДОМ НА ПОКОЙНИКА. ОСНОВАН ПРЕЗ 1863 Г.“

– Аз съм господин Ибис – представи се мъжът с очилата със златни рамки. – Мисля, че няма да е зле да ви покания на вечеря. Опасявам се, че нашият приятел има малко работа.

НЯКЪДЕ В АМЕРИКА

Ню Йорк плаши Салим, затова той за всеки случай стиска с две ръце до гърдите си куфарчето с мострите. Плаши се от негрите, от начина, по който го гледат, плаши се и от евреите – от онези, които вижда, целите облечени в черно, с шапки, бради и усукани на масури бакенбарди, и от многото други, които не вижда, – плаши се от самото гъмжило, от хората с всякакъв вид и размери, изсипали се по тротоарите от високите си, високи мръсни сгради, плаши се от клаксоните и олелията по улиците, плаши се дори от въздуха, който мирише и на мръсотия, и на нещо сладко и изобщо не прилича на въздуха в Оман.

Салим е в Ню Йорк, в Америка от една седмица. Всеки ден посещава по две, може би по три различни фирми, отваря куфарчето с мострите, показва медните дрънкулки, пръстените, бутилчиците, малките електрически фенерчета, моделите на Емпайър Стейт Билдинг, на Статуята на свободата, на Айфеловата кула, които блестят медно отвътре, всяка вечер праща на зет си Фуад у дома в Маскат факс, с който му съобщава, че не е получил поръчки, или в щастлив ден, че е получил няколко поръчки (но както с болка в сърцето си дава сметка, те още не са достатъчни, за да покрият дори самолетния му билет и сметката за хотела).

По причини, които Салим не проумява, съдружниците на зет му са му наели стая в хотел „Парамаунт“ на Четирийсет и шеста улица. Салим го смята за скъп и чужд, в него се обърква и е на път да получи клаустрофобия.

Фуад е мъж на сестрата на Салим, тоест му се пада зет. Не е богат, но заедно с други има фабричка за дрънкулки. Всичко се произвежда за износ, за други арабски държави, за Европа, за Америка. Салим работи при Фуад от половин година. Фуад малко го плаши. Тонът във факсовете на Фуад става все по-груб. Вечер Салим седи в хотелската стая, чете Корана, повтаря си, че това все някога ще отmine, че престоят му в този странен свят е ограничен и ще приключи.

За разходите по време на пътуването зет му му е дал хиляда долара и парите, които в началото му се бяха видели огромна сума, се изпаряват невероятно бързо. Когато пристигна, Салим се плашеше да не го помислят за гаден арабин и раздаваше прещедри бакшиши на всеки срещнат; после реши, че го изпълзват и дори може би му се присмиват, и изобщо престана да дава бакшиши.

По време на първото си и единствено пътуване с метрото се изгуби, обърка се и изпусна срещата; сега спира такси само когато му се налага, а през останалото време ходи пеш. Влиза в прекалено затоплените кабинети като замаян, потен под палтото, с лице, изтръпнало от студа навън, с обувки, подгизнали от кишата, а когато по авенютата (които са разположени от север на юг, а улиците – от запад на изток, съвсем просто и Салим винаги знае накъде да се обърне, за да е с лице към Мека) задуха вятър, измръзва толкова, че лицето го боли сякаш от удар.

Не се храни никога в хотела (защото съдружниците на Фуад плащат само хотела, но не и храната), затова пазарува в арабските закувални и в малките магазинчета и дни наред вкарва храната тайно, под палтото, в хотела, докато не си дава сметка, че никой не му обръща внимание. Дори след това се притеснява да внася пликите с храна в слабо осветените асансьори (налага му се да се навежда и да присвива очи, за да намери копчето за своя етаж) и горе в тясната бяла стаичка, където е отседнал.

Салим е разстроен. Факсът, който го е чакал, когато сутринта се е събудил, е кратък, пълен с укори, суров и разочарован: Салим ги подвеждал – подвеждал сестра си, Фуад, съдружниците на Фуад, султанаът Оман, целия арабски свят. Ако не осигурял поръчки, Фуад нямало да се смята за длъжен да го държи и занаят на работа. Били разчитали на него. Хотелът му бил прекалено скъп. Какво правел Салим с парите им, да не би да си живеел като султан в Америка? Салим прочита факса в стаята (където винаги е прекалено топло и задушно, затова предната нощ той бе отворил един от прозорците и сега е премръзнал) и седи дълго с лице, застинало в покруса.

После слиза долу, все така стиснал куфарчето с мострите, сякаш вътре има диаманти и рубини, и изминава в студа пресечка след пресечка, докато не излиза на Бродуей и Деветнайсета улица, където над магазин за хранителни стоки вижда ниска сграда. Качва се по стълбите на четвъртия етаж и влиза във фирма „Панглоубъл Импортс“.

Кабинетът е занемарен; Салим обаче знае, че фирмата внася почти половината дребни сувенири, които влизат в САЩ от Далечния изток.

Една истинска поръчка, голяма поръчка от „Панглоубъл“ може да оправдае командировката му и да превърне провала в успех, затова Салим седи на неудобния дървен стол в кабинета на секретарката, крепи куфарчето с мострите върху коленете си и гледа жената на средна възраст с коса, боядисана в прекалено яркочервено, която се е разположила зад бюрото и непрекъснато се секне в хартиени кърпички. След като се изсекне, си бърше носа и хвърля кърпичката в кошчето.

Салим е дошъл в десет и половина сутринта, половин час преди уговорената среща. Сега седи зачервен, трепери и се пита дали не е вдигнал температура. Времето се влечи наистина бавно.

Салим си гледа часовника. След това кашля.

Жената зад бюрото го пронизва със злобен поглед и казва:

– Да?

– Вече е единайсет и трийсет и пет – обяснява Салим.

Жената гледа часовника върху стената и заявява:

– Да.

– Срещата ми беше за единайсет – усмихва се Салим с надеждата да я умилостиви.

– Господин Бландинг знае, че сте тук – отвръща тя с укор.

Салим взима от масата стар брой на „Ню Йорк Поуст“. Говори английски по-добре, отколкото чете, и дълго умува върху статиите като човек, който решава кръстословица. Чака – възпълен младеж с очите на набито пале, който мести поглед от ръчния си часовник към вестника и после към часовника върху стената.

В дванайсет и половина от вътрешния кабинет излизат няколко мъже. Говорят високо, дърдорят си на американски. Единият, едър шкембест мъж, е захапал пура – незапалена. Докато излиза, хвърля поглед на Салим. Казва на жената зад бюрото да опитала със сока на един лимон и с цинк, защото сестра му се кънпяла в цинка и във витамин С. Тя му обещава, че ще го направи, и му подава няколко плика. Мъжът ги прибира в джоба си и заедно с другите излиза в коридора. Смехът им заглъхва надолу по стълбището.

Един часът е. Жената зад бюрото издърпва едно чекмедже и взима плик от амбалажна хартия, от който вади няколко сандвича, ябълка и „Милки Уей“, както и пластмасова бутилчица с прясно изстискан сок от портокал.

– Извинявайте – подхваща Салим, – дали не можете да се обадите на господин Бландинг, за да му кажете, че го чакам?

Жената го поглежда така, сякаш е изненадана, че още е тук, и не

седят от цели два часа и половина на метър-два един от друг.

– Той е на обяд – обяснява тя.

Дълбоко в себе си Салим знае, сигурен е, че Бландинг е мъжът с незапалената пура.

– Кога ще се върне?

Жената свива рамене и отхапва от сандвича.

– Зает е до края на деня, има срещи – обяснява му.

– А когато се върне, ще ме приеме ли? – пита Салим.

Тя свива рамене и се секне.

Салим е гладен, все по-гладен, разстроен и безсилен. В три часа жената го поглежда и казва:

– Той няма да дойде.

– Моля?

– Господин Бандинг. Днес няма да дойде пак.

– Мога ли да си запиша среща за утре?

Жената си бърше носа.

– Трябва да се обадите. Срещи се уреждат само по телефона.

– Ясно – казва Салим. После се усмихва: преди да тръгне от Маскат, Фуад все му е повтарял, че в Америка търговецът си е като гол без усмивка. – Утре ще ви се обадя по телефона.

Взема куфарчето с мострите, слиза по многото стъпала и отива на улицата, където вледеняващият дъжд се превръща в суграшица. Салим си мисли за дългия път до хотела на Четирийсет и шеста улица, който трябва да извърви пешком в студа, и за тежкото куфарче, после застава в края на тротоара и маха на всяко такси, което се приближава, независимо дали отгоре свети, че е свободно, или не, и всяко такси го подминава. Едно дори набира още по-голяма скорост, гумата му хлътва в дупка в улицата и опръсква панталоните и палтото на Салим с вледеняваща мътна вода. За миг му минава през ума да се хвърли пред някой от тези профучаващи автомобили, после си дава сметка, че зет му ще се притесни повече за съдбата на куфарчето с мострите, отколкото за самия Салим, и няма да се натъжи никой освен любимата му сестра, жената на Фуад (защото той открай време е бил донякъде в тежест на баща си и майка си, а романтичните му срещи са били по необходимост кратки и относително анонимни), освен това се съмнява, че някоя от колите се движи достатъчно бързо, за да му отнеме живота. Към него се приближава очукано такси и Салим се качва, признателен, че то е прекъснало мислите му.

Задната седалка е залепена със сиво тиксо, полуотворената

плексигласова преграда е покрита с предупреждения да не пуши и с тарифата до различните летища. Записаният глас на някаква знаменитост, която Салим чува за пръв път, му казва да не забравя да си сложи предпазния колан.

– Хотел „Парамаунт“, ако обичате – казва Салим.

Таксиметровият шофьор изсумтява и след като се отдалечава от тротоара, се слива с движението. Брадясал е, облечен е в дебел прашен пуловер и носи черни пластмасови очила. Времето е сиво, спуска се нощ: Салим се пита дали човекът има някакво заболяване на очите. Чистачките размазват уличния пейзаж и той заедно със светлините се превръща в сиво петно. Изневиделица пред тях излиза камион и таксиметровият шофьор изръсва ругатня, в която се казва нещо за брадата на пророка.

Салим се вторачва в името над апарата, но не успява да го разчете.

– Откога караш такси, приятелю? – пита той мъжа на неговия език.

– От десет години – отвръща шофьорът на същия език. – Откъде си?

– От Маскат – уточнява Салим. – В Оман.

– А, Оман. Ходил съм в Оман. Отдавна. Чувал ли си за град Убар? – пита таксиметровият шофьор.

– Всъщност да – отговаря Салим. – Изгубеният град с колоните. Преди петдесет години, и аз не помня преди колко, го откриха в пустинята. Да не си участвал в експедицията, която е правила археологическите разкопки?

– Нещо такова. Бил е хубав град – споделя таксиметровият шофьор. – Повечето нощи там на лагер са живели по три, може би по четири хиляди души: всеки, поел на път, е спирал да почине в Убар, свирела е музика, виното се е леело като вода, водата също се е леела и градът е съществувал точно благодарение на това.

– Чувал съм – потвърждава Салим. – И е загинал преди колко, преди хиляда? Преди две хиляди години?

Таксиметровият шофьор не казва нищо. Спрели са на червен светофар. Светофарът светва в зелено, но шофьорът не се помръдва, въпреки че зад тях тутакси гръмва нестроен хор от клаксони. Салим се пресяга плахо през пролуката в плек-сигласа и докосва мъжа по рамото. Той отмята рязко глава, сепва се, натиска педала за газта и изфучава през кръстовището.

– Мамка му – казва на английски.

– Сигурно си много уморен, приятелю – казва Салим.

– Карам го това забравено от Аллаха такси вече трийсет часа – обяснява мъжът. – Прекалено много е. Преди това съм спал пет часа, а още по-преди пак карах четиринайсет часа. По Коледа таксиметровите шофьори не достигат.

– Дано си изкарал добри пари – казва Салим. Шофьорът въздъхва.

– Не печеля много. Сутринта откарах един от Петдесет и първа улица до летище „Нюарк“. Когато пристигнахме, той хукна към летището и не успях да го открия. Така ми изгоряха петдесет долара и се наложи сам да покривам разноските по връщането.

Салим кима.

– А на мен ми се наложи цял ден да чакам един, който отказа да ме приеме. Зет ми ме мрази. В Америка съм от една седмица, а не съм направил нищо, само харча пари. Не продавам нищо.

– Какво продаваш?

– Боклуци – отговаря Салим. – Безполезни дрънкулки, джунджурии и сувенири. Ужасни долнопробни боклуци, евтини и грозни.

Таксиметровият шофьор завърта волана надясно, заобикаля рязко нещо, продължава нататък. Салим недоумява как вижда с тези тъмни слънчеви очила в дъжда и нощта.

– Опитваш се да продаваш боклуци значи.

– Да – потвърждава Салим, радостен и ужасен, че е изрекъл истината за мострите на зет си.

– И не ти ги купуват?

– Да.

– Странно. Ако погледнеш магазините тук, не продават друго освен боклуци.

Салим се усмихва притеснено.

Улицата отпред е препречена от камион: застаналото пред него ченге с почервеняло лице ръкомаха, крещи и сочи най-близката пряка.

– Ще минем по Осмо авеню и ще излезем оттам в центъра – обяснява таксиметровият шофьор.

Завиват в улицата, където движението е замряло напълно. Чува се какофония от клаксони, но колите не помръдват.

Шофьорът клима на седалката. Брадичката му се приближава към гърдите веднъж, втори, трети път. После мъжът започва да похърква тихо. Салим се пресяга да го събуди с надеждата, че постъпва правилно. Докато го разтърсва за рамото, без да иска, го докосва по лицето и събаря очилата му.

Таксиметровият шофьор отваря очи, протяга ръка и пак си слага

черните пластмасови очила, но вече е твърде късно. Салим е видял очите му.

Автомобилът пъпли през дъжда. Числата върху брояча растат.

– Ще ме убиеш ли? – пита Салим.

Таксиметровият шофьор е стиснал устни. Салим наблюдава лицето му в огледалото за обратно виждане.

– Не – казва много тихо шофьорът.

Колата спира отново. Дъждът трополи по покрива.

Салим започва да говори:

– Баба ми се кълнеше, че късно една вечер в края на пустинята е видяла ифрит⁹⁴ или може би марид⁹⁵. Казахме ѝ, че вероятно е било само пясъчна буря, лек вятър, тя обаче отсече: не, била видяла лицето му и очите му били като твоите – огнени пламъци.

Шофьорът се усмихва, но очите му са скрити зад черните пластмасови очила и Салим не може да каже дали в тази усмивка има някаква развеселеност.

– Бабите също идват тук – казва той.

– Много ли джинове⁹⁶ има в Ню Йорк? – пита Салим.

– Не. Не сме много.

– Има ангели, има и човеци, които Аллах е сътворил от кал, има и огнени хора, джинове – отсъжда Салим.

– Хората не знаят нищо за моя народ тук – заявява шофьорът. – Смятат, че изпълняваме желания. Ако можех да изпълнявам желания, смяташ ли, че щях да карам такси?

– Не знам.

Таксиметровият шофьор се е навъсил. Докато говори, Салим гледа в огледалото за обратно виждане лицето му, наблюдава тъмните му устни.

– Вярват, че изпълняваме желания. Защо вярват в това? Спя в смрадлива стая в Бруклин. Возя с това такси всеки смрадлив тип, който има пари да си плати, а понякога и няма. Карам ги, докдето отиват, и понякога те ми дават бакшиш. Понякога ми плащат. – Долната му устна затрепери. Ифритът изглеждаше много ядосан. – Веднъж един се изсра направо на задната седалка. Трябваше да почистя, преди да върна

---

94. В мюсюлманската митология дух, който се отличава с особена сила. Смята се и че това са душите на умрелите. – Б. пр.

95. В мюсюлманската митология морски дух. – Б. пр.

96. В мюсюлманската митология духове, често зли. Хората им принасят жертви, търсят помощ, а понякога влизат и в интимни отношения с тях. – Б. пр.

таксито. Може ли такава безобразие? Трябваше да изчистят от седалката гадното му лайно. На какво прилича това?

Салим слага ръка върху рамото на ифрита, потупва го. Усеща през вълнения пуловер плът. Ифритът вдига ръка от волана, отпуска я за миг върху ръката на Салим.

Тогав Салим се сеца за пустинята: червени пясъци, извили се на вихрушка в мислите му, а алената коприна на палатките, с които е заобиколен изгубеният град Убар, плющи и се издува в ума му.

Подкарват по Осмо авеню.

– Старите вярват. Не пикаят в дупки, защото Пророкът им е казал, че джиновете живеят по дупките. Знаят, че ангелите хвърлят по нас пламтящи звезди, ако се опитваме да подслушваме разговорите им. Но ако старите дойдат в тази страна, дори за тях ние оставаме много, много далече. Там не ми се налагаше да карам такси.

– Съжалявам – казва Салим.

– Лоши времена настанаха – отвръща шофьорът. – Задава се буря. Плаши ме. Бих дал всичко, за да се махна оттук.

Докато пътуват към хотела, не казват нищо повече.

Когато слиза от таксито, Салим дава на ифрита банкнота от двайсет долара и му казва да задържи рестото. После във внезапен пристъп на смелост му съобщава номера на стаята. Таксиметровият шофьор не отвръща нищо. Някаква млада жена се качва тромаво отзад в таксито и то пак потегля в студа и дъжда.

Шест вечерта. Салим още не е написал факса до зет си. Излиза в дъжда, купува си вечерния кебап и пържени картофи. Минала е само една седмица, но той усеща, че в тази държава – Ню Йорк – става по-тежък, по-закръглен и отпуснат.

Когато се връща в хотела, с изненада забелязва, че таксиметровият шофьор стои с ръце в джобовете във фоайето. Разглежда черно-белите пощенски картички върху поставката. Щом вижда Салим, се усмихва смутено.

– Обадих се в стаята – обяснява той, – но никой не вдига. Затова реших да почакам.

Салим също се усмихва, докосва го по ръката и казва:

– Ето ме.

Влизат заедно в асансьора, осветен със слаба зелена светлина, качват се, хванати за ръце, на петия етаж. Ифритът пита дали може да ползва банята.

– Много съм мръсен – обяснява той.

Салим кима. Сяда на леглото, което запълва почти изцяло тясната бяла стаичка, и слуша шуртенето на пуснатия душ. Сваля си обувките и чорапите, после и дрехите.

Таксиметровият шофьор излиза мокър от банята, с хавлиена кърпа, стегната около кръста. Не носи тъмните очила и в сумрачната стая очите му горят с ален пламък.

Салим примигва, за да спре сълзите си.

– Жалко, че не можеш да видиш онова, което виждам аз – казва той.

– Не изпълнявам желания – проронва ифритът, пуска хавлиената кърпа и бута Салим леко, но неустоймо на леглото.

Минава час и повече, докато ифритът свършва с тласъци и търкане в устата на Салим. През това време Салим вече е свършил два пъти. Семенната течност на джина има странен огнен вкус и изгаря гърлото му.

Салим отива в банята и си измива устата. Когато се връща в стаята, таксиметровият шофьор вече е заспал в бялото му легло и похърква кротко. Салим ляга, сгушва се до ифрита и си представя пустинята върху кожата си.

Докато се унася, се сеща, че още не е пуснал на Фуад факса, и изпитва угризения. Дълбоко в себе си се чувства празен и сам: пресяга се, слага ръка върху набъбналия член на ифрита и успокоен, заспива.

Посред нощ двамата се будят, доближават се един до друг и отново се любят. По едно време Салим забелязва, че плаче, а ифритът пие сълзите му с пламтящи устни.

– Как се казваш? – пита Салим таксиметровия шофьор.

– Върху разрешителното за таксито има име, но то не е мое – отговаря ифритът.

По-късно Салим няма да си спомня кога е свършило любенето и кога са започнали сънищата.

Буди се, студеното слънце пропълзва в стаята и той е сам.

Установява, че е изчезнало и куфарчето с мострите, изчезнали са всички бутилчици и пръстени, и медни фенерчета сувенири заедно с куфара му, портфейла, паспорта и самолетните билети за Оман.

Вижда дънките си, тениската и вълнения пуловер с цвят на прах, метнати на пода. Под тях открива шофьорска книжка, издадена на името на Ибрахим бин Ирем⁹⁷, разрешително за таксиметрови превози на същото име и връзка ключове с адрес, който е написан на английски върху листче, прикачено към тях. Мъжът на снимките на книжката и разрешителното прилича много на Салим, но не прилича и на ифрита.

Телефонът звъни: обаждат се от рецепцията, за да напомнят, че Салим вече е напуснал хотела и гостът му също трябва да си тръгне скоро, за да почистят стаята и да я приготвят за следващия клиент.

– Не изпълнявам желания – казва Салим и усеща как думите се образуваат сами в устата му. Докато се облича, се чувства странно замаян.

Ню Йорк е много лесен: авенютата са от север на юг, улиците – от запад на изток. „Колко ли трудно може да бъде?“, пита се той.

Мята ключовете във въздуха и ги улавя. После си слага черните пластмасови очила, които е намерил в един от джобовете, и излиза от хотелската стая, за да отиде да потърси таксито си.

Глава 8

Рече ми: мъртвите имат души, но когато го попитах
как така, мислех, че мъртвите са души,
той наруши транса ми. Не се ли усъмнявате,
че има нещо, което мъртвите затаяват?
Да, има нещо, което мъртвите не казват.

Робърт Фрост⁹⁸, „Две вещици“

Докато вечеряха, Шадоу научи, че в един погребален дом седмицата преди Коледа често е спокойна. Седяха в малък ресторант на две преки от погребалния дом на Ибис и Чакал. Храната на Шадоу се състоеше от богата закуска, която би трябвало да утоли глада чак до края на деня и която вървеше с царевична питка, а господин Ибис си боцваше по малко, сякаш кълве птица, от кафеената торта. Господин Ибис му го обясни:

– Който е на смъртен одър, не се предава, за да изкара още една последна Коледа – рече той – и дори да посрещне Нова година, докато другите, онези, за които радостта и празникът на хората ще бъдат прекалено болезнени, те още не са бутнати от ръба от последното изпълнение на „Животът е прекрасен“, не са се натъкнали на последната сламка, или по-скоро, на последната *клонка имел*⁹⁹, която прекършва гърба не на

97. Изопачено от Ирам, в мюсюлманската митология древно съоръжение, изработено от благородни метали и скъпоценни камъни, а също град, който е построен като възлещение на рая и е разрушен от Аллах, но който се явява по чудодееен начин на хората в пустинята. – Б. пр.

98. Робърт Фрост (1874–1963), американски поет. – Б. пр.

99. Растение, което в много държави служи за коледна украса. – Б. пр.

камила, а на елена.

Докато го казваше, издаде тих звук, нещо между смях и сумтене, от което се подразбра, че е изрекъл думи, които са добре премислени и са му особено любими.

„Ибис и Чакал“ беше малък погребален дом, семейна собственост, един от последните наистина самостоятелни погребални домове в околността, или поне така твърдеше господин Ибис.

– Повечето търговци и предприемачи държат на марката, утвърдена в цялата страна – рече той.

Говореше с обяснения: с внимателни съсредоточени наставления и покрай това Шадоу се сети за един университетски преподавател, който идваше да спортува във фитнесцентър „Фермата за мускули“ и който не умееше да говори, умееше само да изнася лекции, да разяснява, да тълкува. Няколко минути след запознанството си с господин Ибис Шадоу се досети, че директорът на погребалния дом очаква от него да казва възможно най-малко.

– Според мен това е така, защото хората предпочитат да знаят предварително какво ще получат. Оттам и „Макдоналдс“, „Уол-Март“¹⁰⁰, Ф. У. Уълзуърт¹⁰¹ (лека му пръст): търговски вериги, поддържани и наложени в цялата страна. Където и да отидеш, ще получиш същото с малки местни отклонения. Но при погребалните домове нещата са по необходимост различни. Хората искат да знаят, че ще бъдат обслужени лично от човек, който работи само в този малък град и който има призвание. Във време на тежка загуба искат да им бъде оказано лично внимание – на тях и на онези, които обичат. Държат да са сигурни, че мъката им се случва на местно, а не на национално равнище. Но във всички клонове на индустрията – а смъртта, млади ми приятелю, си е индустрия, не си правете илюзии по този въпрос, – се печели от оборот, от покупката на големи количества, от централизацията на сделките. Не е красиво, но е вярно. Лошото е, че никой не иска близките му да бъдат откарани с хладилна камионетка в голям стар преоборудван склад, където са струпани двайсет, петдесет, сто трупа. Не, господине! Хората искат да знаят, че отиват в семейна фирма, някъде, където ще получат уважение от човек, които, срещне ли ги на улицата, ще вдигне шапка, за да ги поздрави. Господин Ибис носеше шапка. Беше строга, кафява на цвят, в тон със строгия му кафяв блейзър и със строгото му кафяво лице. Върху носа му

---

100. Голяма верига универсални магазини. – Б. пр.

101. Франк Уилфийлд Уълзуърт (1852–1919), крупен американски търговец, създал една от най-големите търговски вериги. – Б. пр.

бяха закрепени очилца със златни рамки. Шадоу го беше запомнил като дребен мъж, но ако застанеха един до друг установяваше, че господин Ибис всъщност е висок над метър и осемдесет и е попрегърбен като жерав. Сега седеше срещу него на лъскавата червена маса и Шадоу усети, че се е взрял в лицето му.

– Затова, когато дойдат, големите компании купуват името на погребалния дом, плащат на управителите, за да продължат да работят за тях, и създават впечатлението, че хората могат да избират. Но това е само върхът на надгробния камък. Всъщност те са точно толкова местни, колкото и „Бъргър Кинг“. И така, ние *наистина* сме независими – имаме си причини за това. Сами си правим балсамацията, а тя е най-добрата в страната, макар че не го знае никой друг освен нас. Но не правим кремация. Щяхме да печелим повече, ако имахме и собствен крематориум, но това влиза в разрез с нещата, които умеем най-добре. Както казва и съдружникът ми, ако Господ ти е дал някаква дарба или умение, си длъжен да се възползваш в най-голяма степен от тях. Съгласен ли сте?

– Звучи ми добре – рече Шадоу.

– Господ е дал на съдружника ми власт над мъртвите, точно както аз умея да боравя с думите. Хубаво нещо са думите. Пиша разкази. Но не литература. Колкото за забавление. Разкази за животи. – Той замълча. Докато Шадоу се сети да го помоли да прочете нещо, мигът отмина. – При всички положения ние предлагаме приемственост: фирмата „Ибис и Чакал“ работи тук от близо двеста години. Но не винаги сме били управители на погребален дом. Навремето сме били гробари, а преди това сме подготвяли трупове за погребението.

– А преди това?

– Корените ни са много стари – заяви господин Ибис и се подсмихна някак самодоволно. – Намерихме своята ниша тук, разбира се, чак след Войната между щатите¹⁰². Точно тогава отворихме погребален дом за цветнокожите наоколо. Дотогава никой не ни възприемаше като цветнокожи: смятаха ни за чужденци, за екзотични, за прекалено мургани, но не и за цветнокожи. Много скоро след края на войната вече никой не помнеше някога да са гледали на нас като на друго освен като на чернокожи. Моят съдружник винаги е бил с по-тъмна кожа от мен. Преходът беше лесен. Като цяло човек е онова, което другите мислят за него. Става ми странно, когато някой говори за афроамериканци. Сещам се за хората от Пунт¹⁰³, от Офир¹⁰⁴ и Нубия¹⁰⁵. Никога не сме се смятали за

102. Гражданската война между Северните и Южните щати от средата на XIX в. – Б. пр.

африканци, ние сме хората от Нил.

– Значи сте египтяни – каза Шадоу.

Господин Ибис издаде долната си устна, после поклати бавно глава, сякаш бе на пружинка: явно претегляше плюсовете и минусите, разглеждаше нещата от двата ъгъла.

– И да, и не. Когато чуя „египтяни“, си представям хората, които днес живеят там. И строят градовете си върху нашите гробища и дворци. Те приличат ли ви на мен?

Шадоу сви рамене. Беше виждал мургави хора, които приличаха на господин Ибис. Беше виждал и бели с тен, които също приличаха на него.

– Тортата вкусна ли е? – попита келнерката и пак им наля кафе.

– По-вкусна не съм ял – отговори господин Ибис. – Поздравете майка си от мен.

– На всяка цена – каза жената и се отдалечи от масата.

– Ако си управител на погребален дом, никога не питаш как е някой със здравето. Ще си мислят, че може би си търсил клиенти – обясни тихо господин Ибис. – Да проверим ли дали стаята ви е готова?

От устата им в нощния въздух излизаше пара. По витрините на магазините, покрай които минаваха, мигаха коледни светлинки.

– Много мило, че ме подслонявате – каза Шадоу. – Признателен съм ви.

– Задължени сме на вашия работодател. Пък и Господ ми е свидетел, стаята е свободна. Къщата е стара и голяма. Били сме и повече. Не само тримата. Няма да пречите.

– Имате ли представа докога трябва да остана при вас?

Господин Ибис поклати глава.

– Той не спомена. Но ще се радваме да останете, можем да ви намерим и работа. Ако не сте гнуслив. И се отнасяте с уважение към мъртвите.

– И така, какво правите тук, в Кайро? – попита Шадоу. – Само заради името ли сте дошли?

– Не. Изобщо не е заради името. Всъщност областта се казва така заради нас, макар че малцина го знаят. Преди години тук е имало

---

103. Египетското име на древна област, вероятно намирала се на територията на днешна Сомалия и Етиопия. – Б. пр.

104. В Библията древна страна, вероятно в Южна Арабия или на източното крайбрежие на Африка, откъдето Хирам кара с кораби червено дърво и скъпоценни камъни. – Б. пр.

105. Пустинна област в Североизточна Африка. – Б. пр.

фактория.

– Във времето на първите заселници ли?

– Може да се каже и така – отговори господин Ибис. – *Добър вечер, госпожице Симънс! И на вас весела Коледа!*... Онези, които са ме довели тук, са се качили преди много време нагоре по течението на Мисисипи.

Шадоу спря наскред улицата и го погледна вторачено.

– Нима твърдите, че преди пет хилядолетия древните египтяни са идвали тук да тръгуват?

Господин Ибис не каза нищо, но се засмя. После рече:

– Преди три хиляди петстотин и трийсет години. Приблизително.

– Добре, ще ви повярвам – каза Шадоу. – С какво са тръгували?

– С малко неща – отвърна господин Ибис. – С кожи. С някои храни.

С мед от рудниците, които се намират в горния край на днешния Мичигански полуостров. Общо взето са били разочаровани. Не си е струвало усилията. Задържали са се тук достатъчно дълго, вярвали са в нас, принасяли са жертви в наша прослава, неколцина от тръговците са умрели и са били погребани тук, оставяйки ни след себе си. – Той спря внезапно на тротоара и се извърна бавно с протегнати ръце. – От десет и повече хилядолетия тази страна е нещо като кръстопът. Ще кажете, а Колумб?

– Наистина – отвърна Шадоу. – А Колумб?

– Колумб е направил онова, което хората са правели от хилядолетия. Какво толкова, като е стигнал до Америка? От време на време пиша разкази за това.

Тръгнаха отново.

– По действителни случаи ли?

– В известна степен – да. Ако искате, ще ви дам да прочетете един-два. Всичко е ясно, който има очи, ще види. Лично на мен – говоря ви като човек, който е абониран за „Сайънтифик Америкън“, – ми е много мъчно за учените: те често откриват поредния объркващ череп, нещо, което не пасва на теорията, или намират изображения и предмети, които ги хвърлят в смут – тогава говорят за странности, а не за невъзможното, и точно заради това ми е мъчно за тях, защото, ако нещо стане невъзможно, то отпада напълно от вярата, независимо дали е вярно, или не. В смисъл че се появява череп, от който се вижда, че преди девет хилядолетия в Америка е имало хора от айну, племе, населявало Япония. Или друг череп, доказващ, че преди две хиляди години в Калифорния е имало полинезийци. И всички учени мърморят и си блъскат главата кой на кого е потомък, а подминават най-важното. Един Бог знае какво ще се

случи, ако накрая открият тунелите на времето, прокопани от хопите¹⁰⁶. Ще видите, това ще преобърне доста неща. Питате ме дали ирландците са дошли в Америка през средновековието. Разбира се, както и уелсците и викингите, докато африканците от западното крайбрежие, по-късно наречено Робски бряг или Бряг на слоновата кост, са търгували с Южна Америка, а китайците са посетили един-два пъти Орегон – наричали са го Фу Сан. Преди хиляда и двеста години баските основали в Нюфаундланд свое тайно свещено рибарско селище. Сега, предполагам, ще кажете: но, господин Ибис, това са били първобитни хора, те не са имали радиовръзка, витамини на хапчета и свръхзвукови самолети.

Шадоу не каза нищо – не бе и възнамерявал, – но усети, че го очакват от него, затова рече:

– Е, не са ли били първобитни?

Под краката им пукаха последните мъртви есенни листа, спаружени от зимата.

– Погрешна е представата, че в дните преди Колумб хората не са пътували надалеч. Нова Зеландия, Таити и безброй тихоокеански острови са били населявани от хора с лодки, от чиито мореплавателски умения Колумб е щял да се засрами, а богатството на Африка е идвало от търговията, макар че тя е била главно с Изтока, с Индия и Китай. Моят народ, хората от Нил, ние отдавна сме разбрали, че можеш да обиколиш с тръстикова лодка света, стига да имаш търпение и достатъчно делви със сладка вода. Виждате ли, едно време най-сложното в пътуването до Америка е било, че тя се е намирала далеч и тук не е имало много неща, с които хората са искали да търгуват.

Бяха стигнали при голяма къща, която беше построена в стил, наричан „Кралица Ана“. Шадоу се запита коя ли е тази кралица Ана и защо е обичала толкова много къщите в стил „Семейство Адамс“. Това беше единствената сграда наоколо, чиито прозорци не бяха заковани с дъски. Шадоу и господин Ибис влязоха през портичката и заобиколиха отзад.

През голямата двойна врата, която господин Ибис отключи с ключ от връзката си, влязоха в просторно неотоплено помещение, където имаше двама души: много висок мургав мъж, който държеше голям скалпел, и мъртво момиче, което още не бе навършило и двацет и което лежеше на дълга фаянсова маса, наподобяваща нещо средно между мивка и тезгях.

Над трупа, върху коркова дъска на стената бяха закачени няколко

---

106. Индианци от племето пуебло. – Б. пр.

снимки на мъртвото момиче. На едната от тях, явно правена в гимназията, се виждаше само усмихнатото ѝ лице. На друга мъртвата стоеше заедно с още три момичета, облечени май като за абитуриентски бал: черната ѝ коса беше вдигната на висок сложен кок. Сега, на студената маса – и тя студена, – косата беше пусната, падаше около раменете и се беше сплъстила от спечената кръв.

– Това е моят съдружник, господин Чакал – представи го Ибис.

– Вече се познаваме – каза Чакал. – Извинявайте, но няма да се ръкувам.

Шадоу погледна момичето върху масата и попита:

– Какво ѝ се е случило?

– Не си е подбирала добре гаджетата – обясни Чакал.

– Това невинаги е смъртоносно – намеси се с въздишка господин Ибис. – Но този път е било. Момчето било пияно, носело нож, момичето му казало, че май е бременно. Момчето не повярвало, че детето е от него.

– Намушкана е... – каза господин Чакал и започна да брои. – Чу се пукане, понеже той натисна с крак електрически ключ и включи с него малкия диктофон на съседната маса. – Пет пъти. В предната част на гръдния кош има три прорезни рани. Първата е между четвъртото и петото ребро, в медиалната част на лявата гърда, дълга е два запетая два сантиметра, втората и третата се застъпват и са нанесени под петото ребро и лявата гърда, дълги са три сантиметра. Има и рана с дължина два сантиметра горе на гърдите, под второто ребро, и още една, дълга пет сантиметра и дълбока най-много един запетая шест сантиметра отпред в средата, в левия делтоид, нанесена е със замах. Всички рани по гърдите са дълбоки. Не се забелезват други външни наранявания.

Той вдигна крак от електрическия ключ на пода. Шадоу забеляза, че над масата за балсамиране виси микрофонче.

– Значи вие сте и съдебният лекар? – попита той.

– Тук съдебният лекар е политическо назначение – обясни Ибис. – Работата на съдружника ми е да подготвя мъртвеца за онзи свят. Ако мъртвецът не прати него на онзи свят, Чакал издава смъртния акт. Той е това, което наричаме просектор. Подчинен е на главния окръжен съдебен лекар. Прави аутопсии и взима проби за изследвания. Вече е снимал раните на момичето.

Чакал не им обръщаше внимание. Взе един голям скалпел и направи дълбок разрез във формата на дълго „У“: двата му края започваха от ключиците, сливаха се при гръдната кост и продължаваха до срамната.

После взе нещо като хромиран флекс с диск, широк колкото медальон. Включи я и започна да разряз-ва ребрата от двете страни на гръдната кост.

Момичето се отвори като портмоне.

Шадоу внезапно усети лека, ала неприятно натрапчива, остра мизантропия на месо и каза:

– Мислех, че ще мирише по-лошо.

– Още не е започнало да се разлага – обясни Чакал. – А и червата не са пробити, затова не мирише на изпражнения.

Шадоу все пак се извърна, но не от отвращение, както бе очаквал, а заради странното желание да не се натрапва на мъртвото момиче. Човек не можеше да е по-разголен от този отворен труп. Чакал завърза тънките, лъскави като змии черва. Прокара ги педя по педя между пръстите си, описа ги пред микрофона като „нормални“, сложи ги в кофата на пода. Изсмука с вакуумна помпа цялата кръв от гърдите и премери колко е. После огледа гърдите отвътре и каза в микрофона:

– Перикардият е разкъсан на три места и е пълен със съсирена и втечняваща се кръв. – Хвана сърцето, срязва го в горния край, обърна го, сложи го върху дланта си и го разгледа. Натисна с крак ключа на пода и каза: – Миокардът е разкъсан на две места, в дясната камера има рана с дълбочина сантиметър и половина, а в лявата – от един запетая осем сантиметра.

Извади и левия и десния бял дроб. Ножът беше проникнал в левия и той вече се бе свил наполовина. Чакал ги премери, премери и сърцето и направи снимки на раните. Отрязва мънички парченца от двете части на белия дроб и ги сложи в стъкленица.

– Формалдехид – прошепна услужливо господин Ибис. Чакал продължи да говори в микрофона и да описва какво прави и какво вижда, като през това време вадеше черния дроб, стомаха, далака, панкреаса, двата бъбрека, матката и яйчниците на момичето.

Мереше всеки от органите и ги описваше като нормални и незасегнати от ножа. От всеки режеше по парченце, което слагаше в стъкленица с формалдехид.

Отрязва по още едно малко парче от сърцето, черния дроб и единия бъбрек. Задъвка ги бавно, без да спира да работи, Кой знае защо, Шадоу не видя нищо лошо в това – то не го отврати, стори му се едва ли не проява на уважение.

– Значи искате да останете известно време при нас? – попита Чакал, докато дъвчеше парче от сърцето на момичето.

– Ако ме приемете – потвърди Шадоу.

– Разбира се, че ще ви приемем – увери го господин Ибис. – Не виждам причина да не ви приемем, а причините да ви подслоним са много. Докато сте тук, ще сте под нашата закрила.

– Надявам се, че нямате нищо против да спите под един покрив с мъртвите – допълни Чакал.

Шадоу си спомни допира на устните на Лора, горчиви и студени, и каза:

– Нямам. Поне докато си остават мъртви.

Чакал се обърна и го изгледа с тъмнокафявите си очи, изпитателни и студени като на пустинно куче.

– Тук те си остават мъртви – беше единственото, което каза.

– Имам чувството – каза Шадоу, – имам чувството, че се завръщат доста лесно.

– Не е вярно – възрази Ибис. – Дори зомбитата, дори тях ги създават от живите. Малко прашец, малко заклинания, малко внушение, и ето ти зомби. Живи са, а вярват, че са мъртви. Но да върнеш наистина мъртвите към живот, в техните тела, за това се иска сила. – Той се поколеба, после добави: – В някогашната ни родина, в някогашните времена, беше по-лесно.

– Тогава беше възможно да привържеш за пет хиляди години „ка“¹⁰⁷ на човека към тялото му – обясни Чакал. – Да я привържеш към него или да му я отнемеш. Но това беше много отдавна.

Той взе всички органи, които беше извадил, и ги сложи с уважение обратно в кухнята. Намести червата и гръдната кост и опъна кожата, така че да ги доближи. После взе дебела игла и конец и с чевръсти бързи движения заши кожата, все едно кърпи бейзболна топка: трупът пак се превърна от месо в момиче.

– Пие ми се бира – каза Чакал.

Смъкна гумените ръкавици и ги пусна в кофата за отпадъци. Метна тъмнокафявия гащеризон в плетения кош. После взе мукавения поднос със стъклените, пълни с червени, кафяви и морави парченца от органи.

– Хайде.

Качиха се по задното стълбище в кухнята. Беше кафяво-бяло, строго и достопочтено помещение, което според Шадоу бе обзаведено

107. В египетската митология един от елементите, от които се състои човешката същност, жизнена сила, но и двойник, второто „Аз“, което се ражда заедно с човека и предопределя неговата съдба. – Б. пр.

някъде през 1920 година. До стената си мърмореше огромен хладилник. Чакал го отвори, сложи вътре пластмасовите съдинки с парчетата далак, бъбрек, черен дроб и сърце. Извади три кафяви бутилки. Ибис отвори шкафа със стъклени вратички и взе три високи чаши. После махна на Шадоу да седне на кухненската маса.

Наля бира и подаде една чаша на Шадоу, друга на Чакал. Бирата беше пивка, горчива и тъмна.

– Хубава бира – каза Шадоу.

– Сами си я варим – обясни Ибис. – Едно време я правеха жените. Бяха по-добри от нас във варенето на бира. Но сега тук останахме само ние тримата. Аз, той и тя. – Мъжът махна с ръка към малката кафява котка, която бе заспала дълбоко в коша си в ъгъла. – В началото бяхме повече. Но преди колко... преди може би двеста години Сет¹⁰⁸ ни остави тук да изследваме. Да, сигурно вече минаха двеста години. През 1905 или 1906 година получихме картичка от него от Сан Франциско. После нищо. Докато клетият Хор¹⁰⁹...

Не се доизказа; само въздъхна и поклати глава.

– Аз и досега го виждам от време на време – рече Чакал. – Когато отивам да прибера някой мъртвец.

И отпи от бирата.

– Ще работя, за да не съм ви в тежест – предложи Шадоу. – Докато съм при вас. Само кажете какво трябва да се направи, и ще го свърша.

– Ще ви намерим работа – съгласи се Чакал.

Малката кафява котка отвори очи, протегна се, мина през кухнята и побутна с главица обувката на Шадоу. Той я почеса над очите и между ушите, после и по врата. Тя се изви блажено на дъга, скочи върху коленете му, отърка се в гърдите му и го докосна по носа със студената си муцунка. Сви се на кравай в скута му и пак заспа. Той я помилва; козината ѝ беше мека.

Шадоу се учуди колко е топла и му стана приятно и спокойно – тя се държеше така, сякаш е на най-безопасното място на света.

Бирата приятно бучеше в главата му.

– Стаята ви е горе, до банята – каза Чакал. – Работните ви дрехи са окачени в дрешника, ще ги видите. Вероятно ще искате първо да се изкъпете и да се обръснете.

---

108. В египетската митология бог на „чуждите земи“ (на пустинята), олицетворение на злото начало. – Б. пр.

109. В египетската митология най-често бог на светлината, който се бори със сили-те на мрака; син на Изиди, решил да отмъсти на Сет, заедно убил баща му Озирис – Б. пр.

Шадоу го направи. Застанал прав в чугунената вана, взе душ и много притеснен, се обръсна с бръснача, който му даде Чакал. Беше отвратително остър, със седефена дръжка, и Шадоу подозираше, че с него обикновено бръснат за последно мъртъвците. Никога не беше използвал бръснач, но не се поряза. Изми крема за бръснене, погледна се, както беше гол, в оплюмото от мухите огледало. Беше целият в синини: пресни синини по гърдите и ръцете, които бяха избили върху вече избледнелите синини, оставени му от Лудия Суийни. Очите му го гледаха недоверчиво от огледалото.

А после, сякаш някой друг държеше ръката му, Шадоу вдигна бръснача и допря острието до гръкляна си.

Помисли, че това е изход. Лесен изход. И ако има някой, който ще се справи веднага с положението, който ще почисти и ще замаже нещата, то това бяха онези двамата, които си пиеха бирата долу в кухнята. Край на притесненията. Край на Лора. Край на загадките и съзаклятията. Край на кошмарите. Само вечен мир, покой и тишина. Един точен разрез от едното до другото ухо. Не се искаше нищо повече.

Шадоу стоеше, допрял бръснача до гърлото си. На мястото, където острието се опираше в кожата, изби капчица кръв. Той дори не бе забелязал, че се е порязал. „Ето, виждаш ли – каза си и почти чу думите, нашепвани в ухото му. – Не боли. Бръсначът е остър и няма да те заболи. Всичко ще приключи още преди да си усетил“.

После вратата на банята се отвори само няколко сантиметра, колкото котката да пъкне глава и любопитно да каже: „Мррр?“.

– Ей – каза ѝ той. – Мислех, че съм заключил.

Сгъна бръснача, остави го на мивката, попи с малко тоалетна хартия капчицата кръв. Омота около кръста си хавлиената кърпа и отиде в съседната стая.

И тя като кухнята явно бе обзаведена някъде през двайсетте години на двайсети век: до тоалетката имаше поставка за леген и кана. Някой вече му беше сложил дрехите върху леглото: черен костюм, бяла риза, черна вратовръзка, бял потник и гащи, черни чорапи. Върху износения персийски килим бяха оставени черни обувки.

Шадоу се облече. Дрехите бяха с добро качество, макар и да не бяха нови. Запита се чии ли са били. Дали не обуваше чорапите на мъртвец? Дали нямаше да си сложи обувките на мъртвец? Като се гледаше в огледалото, пристегна вратовръзката и му се стори, че отражението му му се усмихва подигравателно. Видя му се невероятно, че изобщо му е минало през ума да си пререже гърлото. Докато си оправаше

вратовръзката, отражението му продължи да се усмихва.

– Ей – каза му Шадоу. – Да не знаеш нещо, което аз не знам?

И веднага се почувства глупаво.

Вратата се отвори със скърцане и пак се промуши котката: прекоси безшумно стаята и се качи на перваза.

– Ей – рече ѝ Шадоу. – Сигурен съм, че затворих вратата. Знаем, че я затворих.

Тя го погледна заинтригувано. Очите ѝ бяха тъмножълти, с цвят на кехлибар. После животинката скочи от перваза на леглото, сви се на пухкав кравай и пак заспа – свита на кълбо котка върху старото покривало.

Шадоу остави вратата отворена, та котката да може да излезе и стаята да се проветри, и слезе долу. Стъпалата скърцаха и роптаеха недоволно под тежестта му, сякаш искаха да ги оставят на мира.

– *Да го вземат мътните*, изглеждате добре – отбеляза Чакал. Чакаше го, също беше облечен в тъмен костюм. – Карали ли сте някога катафалка?

– Не.

– Винаги има първи път – каза Чакал. – Спряна е отпред.

Беше починала една старица. Казваше се Лила Гудчайлд. Упътван от господин Чакал, Шадоу качи съгваемата алуминиева количка в стаята ѝ и я разгъна до леглото. Извади полупрозрачен син найлонов чувал за мъртъвци, разтла го до покойницата и смъкна ципа. Старицата беше облечена в розова нощница и пенъор на баклавички. Шадоу я вдигна – крехка и почти безтегловна, – зави я с одеяло и я сложи в чувала. Пак вдигна ципа и премести жената върху количката. Докато го правеше.

Чакал разговаряше с грохналия старец, женен за Лила Гудчайлд, докато тя е била жива. Всъщност по-скоро го слушаше.

Шадоу наместваше госпожа Гудчайлд в чувала, а мъжът обясняваше колко неблагодарни били децата му, а също и внуците, макар че те нямали вина, виновни били родителите им, крушата не падала по-далеч от дървото и той си бил мислил, че ги е възпитал по-добре.

Шадоу и Чакал изтикаха натоварената количка до тясното стълбище. Старецът ги последва, като не спираше да говори главно за пари, за алчност и неблагодарност. Беше по пантофи. Шадоу понесе долния, потезък край на количката по стълбите, после и по улицата и я затика по заледения тротоар към катафалката. Чакал отвори задната врата. Шадоу се поколеба и Чакал каза:

– Просто я вкарайте вътре. Краката ще се приберат сами.

Шадоу бутна количката вътре, краката се сгънаха с щракване, колелата се завъртяха и количката се плъзна по пода на катафалката. Чакал му показа как да я прикрепи, за да не мърда, и Шадоу затвори вратата на катафалката, докато другият мъж слушаше стареца, женен за Лила Гудчайлд – старец по пантофи и халат на ветровития тротоар, който, без да забелязва студа, разказваше на Чакал, че децата му били лешояди, истински лешояди, които само дебнели, чакали да вземат малкото, събрано от тях двамата с Лила, че те двамата с жена му били избягали в Сейнт Луис, в Мемфис, в Маями и накрая се били озовали в Кайро, че той се радвал много, задето Лила не е издъхнала в старчески дом, и се страхувал, че него ще го сполети точно това.

Изпратиха стареца до къщата, после и горе до стаята. В спалнята на семейството, в ъгъла, бръмчеше малък телевизор. Докато минаваше покрай него, Шадоу забеляза, че водещият, който четеше новините, му се усмихва и му намига. Когато беше сигурен, че никой не го гледа, се закани с пръст на телевизора.

– Няма парите – обясни Чакал, след като се върнаха в катафалката. – Утре старецът ще дойде да се види с Ибис. Ще избере най-евтино погребение. Предполагам, приятелите на покойницата ще го убедят да я изпрати както подобава, в предната зала. Но той ще мърмори. Няма пари. Напоследък тук ни-кой няма пари. При всички положения до половин година ще е мъртъв. Най-много до година.

Пред фаровете се сипеха и кръжаха снежинки. Снегът идваше на юг. Шадоу попита:

– Болен ли е?

– Не заради това. Жените надживяват мъжете си. Мъжете – мъже като него – не живеят дълго, след като жените им си отидат. Ще видите: ще започне да линее, заедно с жена му ще си отидат всички познати неща. Старецът ще започне да се уморява, да посърва, после ще се предаде и ще си отиде. Ще го отнесе може би пневмония, може би рак, може би сърцето му ще спре. Старост и вече нямаш никакво желание да се бориш. После умираш.

Шадоу се замисли и каза:

– Чакал?

– Да.

– Вярвате ли в душата?

Това не беше въпросът, който бе смятал да зададе, и се изненада, че го чува от устата си. Искеше да каже нещо не толкова прямо, но нямаше нищо по-непрям, което да изрече.

– Зависи. По мое време всичко си беше ясно. След като умреш, се нареждаш на опашката и отговаряш за злодеянията и за добрите дела, които си направил, и ако злодеянията тежат повече и от перце, даваш душата и сърцето си на Амет¹¹⁰, който поглъща душите.

– Сигурно е погълнал много.

– Не чак толкова много, колкото си мислите. Перцето тежеше наистина много. Нарочно направихме такава. Трябваше да си голям злосторник, та везните да се наклонят в полза на онзи приятел. Спрете тук, на бензиностанцията. Трябва да заредим.

Улиците бяха притихнали, както са притихнали улиците само когато вали първият сняг.

– Ще имаме бяла Коледа – отбеляза Шадоу, докато пълнеше бензин.

– Да. Мамка му. Онзи тип, синът на Девата, е бил голям късметлия.

– Исус ли?

– Късметлия, голям късметлия. Можел е да падне в помий-на яма и пак да излезе, целият ухаещ на рози. Това дори не му е рожденият ден, знаете ли? Взел го е от Митра¹¹¹. Познавате ли Митра? Войскаря. Свястномомче.

– Не, струва ми се, че не съм го срещал.

– Е... и аз не съм го виждал по тия места. Той е военен. Може би се е завърнал в Близкия изток, разхожда си се там на воля, но лично аз мисля, че вероятно вече си е отишъл. Случва се. Всеки воин от империята все някога трябва да се окъпе в кръвта на жертвения бик. А после дори не помнят рождения ти ден.

„Ссссс“, свистяха чистачките по предното стъкло и изтикваха снега в единия край, за да превърнат снежинките в буци и петна прозрачен лед.

Светофарът светна за миг жълто, после червено и Шадоу натисна спирачката. Преди да спре, катафалката поднесе и се завъртя на празния път.

Светна зелено. Шадоу подкара с петнайсет километра в час, което изглеждаше достатъчно на хлъзгавия път. Катафалката нямаше нищо против да се движи и на втора и Шадоу предположи, че вероятно

---

110. В египетската митология страховитото същество с крокодилска глава, тяло на лъв и задница на хипопотам, което придружава бога на мъртвите Анубис. – Б. пр.

111. В древноиранската и ведическата митология бог мъдрец, свързан с договорките, с хората и слънцето. Наказва за греховете, повелител на истината. Понякога се свързва и с войната, с убийствата и разрушенията. – Б. пр.

прекарва доста време на тази скорост и причинява задръствания.

– Така е добре – каза Чакал. – О, да, Исус се радва на голяма почит по тези места. Но срещнах един, който разправя, че го бил видял да се опитва да се придвижва на автостоп в Афганистан и никой не му спирал. Знаете ли, всичко зависи от това къде се намираш.

– Според мен се задава голяма буря – отбеляза Шадоу.

Говореше за времето.

Чакал обаче изобщо не говореше за времето.

– Вижте ни нас с Ибис – рече той. – До няколко години ще останем без работа. Заделили сме някой долар за черни дни, но тези черни дни са тук много отдавна и от година на година стават все по-черни. Хор е по-людял, направо е превъртял, прекарва цялото си време като сокол, храни се с трупове на твари, загинали по пътищата, това живот ли е? Вече видяхте Баст¹¹². А ние сме в по-добра форма от почти всички тях. Ако не друго, имаме малко вяра, с която да продължим. Повечето новаци тук не разполагат и с толкова. Но е като в погребалния бизнес: искаш, не искаш, някой ден едрите риби ще те изкупят, защото са по-големи и по-предприемчиви и защото *имат влияние*. И да се съпротивляваш, няма да промениш нищо, защото точно тази битка сме я изгубили, когато преди сто или преди хиляда, или преди десет хиляди години сме дошли по тези зелени земи. Пристигнахме, а Америка нехаеше. Позволяваме да ни погълнат или упорстваме, или просто се махаме оттук. Така че, да, прав сте. Задава се буря.

Шадоу зави по улицата, където всички къщи без една бяха мъртви, със слепи, заковани прозорци.

– Минете по задната алея – каза Чакал.

Шадоу даде катафалката на заден, докато тя почти опря в двойната врата отзад на къщата. Ибис отвори катафалката, както и вратата на моргата, а Шадоу развърза количката и я изтегли навън. Докато излизаша, краката с колелца се завъртяха и се разгънаха. Шадоу закара количката при масата за балсамиране. Вдигна Лила Гудчайлд, гушна я в полупрозрачния чувал като заспало дете и внимателно я сложи на масата в леденосту-дената морга, сякаш се страхуваше да не я събуди.

– Имам платформа – каза Чакал. – Не се налага да я носите.

– Нищо няма да ми стане – отвърна Шадоу. Говореше все по-често като Чакал. – Едър съм. Не ми тежи.

112. В египетската митология богиня на радостта и веселието, изобразявана като жена с глава на котка. – Б. пр.

Като малък бе дребен за възрастта си, само кожа и кости. На единствената му снимка от детството, която Лора бе харесала татъчно, за да я сложи в рамка, се виждаше тъжно дете с чорлава коса и тъмни очи, засанало до маса, по която имаше какви ли не курабийки и торти. Шадоу смяташе, че снимката сигурно е правена на някое посолско коледно тържество, понеже беше облечен в най-хубавите си дрехи и беше с папийонка.

Те, Шадоу и майка му, се местеха непрекъснато, първо из Европа, от посолство на посолство, – майка му работеше като шофровчик към външно министерство и пишеше и разпращаше поверителни телеграми по цял свят, а после, когато Шадоу беше ма осем дини, из Съединените щати – майка му вече бе твърде болна, за да се задържи на постоянна работа, и обикаляха неуморно от град на град, прекарваха една година тук, една година там, после, когато тя се почувстваше достатъчно добре, пак се вдигаха и тръгваха нанякъде. Не се заседяваха никъде достатъчно дълго, та Шадоу да намери приятели, да се почувства у дома, да се отпусне. А беше дребно дете...

Беше израснал много бързо. През пролетта на тринайсетата му година местните деца все се заяждаха с него и налитаха на бой, понеже знаеха, че той не може да си позволи да се остави да го набият, и след това Шадоу хукваше вбесен и често разплакан към момчешката тоалетна, за да измие кръвта и калта по лицето си, докато не го е видял някой. После дойде лятото, дългото вълшебно тринайсетото лято, когато той внимаваше да не се изпречва на пътя на по-големите момчета – плуваше в басейна и четеше край него взети от библиотеката книги. В началото на лятото почти не можеше да плува. В края на август вече правеше с лекота по няколко дължини кроул и скачаше от високата кула, а от слънцето и водата бе почернял до тъмнокафяво. През септември пак тръгна на училище и установи, че момчетата, които преди му бяха правили какви ли не номера, са дребосъци и слабаци и че не могат да го бият. Двамата, които опитаха, получиха урок по по-добри обноски, неприятен, бърз и болезнен, и Шадоу разбра, че се е преобразил: вече не можеше да бъде свитото хлапе, което гледа да не бие на очи и да стои отстрани. Беше прекалено едър, прекалено очевиден. В края на годината беше в отбора по плуване и по вдигане на тежести и треньорът го уговаряше да се включи и в отбора по трибой. Харесваше му да е едър и силен. Това му придаваше облик. Преди това бе срамежлив, кротък малчуган, който вечно четеше, и това му бе донесло много болка, сега беше голям и мъчлив и никой не очакваше от него друго, освен да пренесе сам канапето

в съседната стая.

Никой, докато не се появи Лора.

Господин Ибис беше приготвил вечеря: ориз и варени зеленчуци за тях двамата с господин Чакал.

– Не си падам по месото – обясни той. – А Чакал си набавя нужното по време на работа.

Пред Шадоу имаше кутийка пилешко от „Кей Еф Си“ и бутилка бира.

Пилето беше повече, отколкото можеше да изяде, и той си подели каквото остана с котката, като махаше кожата и препечената коричка, а после ѝ нахъсваше месото с пръсти.

– В затвора имаше един тип, Джаксън – рече Шадоу, докато ядеше. – Работеше в библиотеката. Той ми каза, че били сменили името на веригата закусвални от „Кентъки Фрайд Чикън“ на „Кей Еф Си“, защото вече не предлагали истински пилета. Пилетата се били превърнали в генетично модифицирани му-танти, в нещо като огромна стоновжка без глава, само с безброй кълки, гърди и крилца. Хранели се през тръбички. Разправяше, че държавата им забранила да употребяват думата „пилета“.

Господин Ибис вдигна вежди.

– Нима смятате, че е вярно?

– Не. А бившият ми съкилийник Тъжния пък твърдеше, че били сменили името, понеже думата „печен“¹¹³ била станала мръсна. Може би са искали да си мислим, че пилетата си се готвят сами.

След вечеря Чакал се извини и слезе в моргата, а Ибис отиде да пише в кабинета си. Шадоу поседя още малко в кухнята – отпиваше от бирата и даваше на кафявата котка парченца пилешки гърди. Щом бирата и пилето свършиха, изми чиниите и приборите, сложи ги да се сушат и се качи горе.

Докато стигне в стаята си, малката кафява котка отново бе заспала в долния край на леглото, свита на пухкав полумесец. В средното чекмедже на тоалетката Шадоу намери няколко памучни пижами на райета. Изглеждаха на седемдесет години, но миришеха на чисто и той облече една, която, както и черният костюм, му беше точно по мярка, сякаш бе шита за него.

На масичката до леглото имаше малка купчина броеве на „Ридърс Дайджест“, най-новият беше от март 1960 година.

---

113. Освен „печен“ на жаргон английската дума означава и „пиян, друсан“. – Б. пр.

Джаксън, онзи от библиотеката – същият, който се кълнеше, че казва истината за печените пилета мутанти от Кентъки, и освен това му беше разправял за черните товарни влакове, с които държавата навремето прекарвала политическите затворници в тайни концентрационни лагери в Северна Калифорния и които се движели само нощем, – та същият Джаксън му беше разказвал, че ЦРУ използвало „Ридърс Дайджест“ като прикритие за клоновете си из цял свят. Твърдеше, че всяко кореспондентско бюро на „Ридърс Дайджест“ във всяка страна всъщност било ЦРУ.

„Виц – каза в паметта на Шадоу вече покойният господин Уд. – Как можем да сме сигурни, че ЦРУ няма пръст в убийството на Кенеди?“

Шадоу открехна прозореца, колкото да влиза чист въздух и котката да може да излиза на балкона.

Светна нощната лампа, легна и почете малко в опит да изключи съзнанието си, да прогони от главата си последните няколко дни – избра най-скупните на вид статии в най-скупните на вид броеве на „Ридърс Дайджест“. Забеляза, че се унася някъде по средата на „Аз съм панкреасът на Джо“. Тъкмо угаси нощната лампа и отпусна глава върху възглавницата, и очите му се затвориха.

След време така и нямаше да може да възстанови последователността и подробностите от съня: опитите да си го припомни не се увенчаваха с нищо освен с кълбо тъмни образи. Имаше едно момиче. Шадоу го беше срещнал някъде и сега двамата минаваха по мост. Мостът съединяваше бреговете на езерце в средата на град. Вятърът дуплеше повърхността на езерото, вълните бяха увенчани със зайчета и на Шадоу му заприличаха на мънички ръце, протегнати към него.

– Там долу – каза жената.

Беше облечена в пола с десен като леопардова кожа, която се гънеше и плющеше от вятъра, а плътта ѝ между горния край на чорапите и полата беше млечнобяла и нежна и в съня, там, на онзи мост, пред Бога и света, Шадоу падна на колене пред младата жена, зарови глава между краката ѝ и започна да пие от опияняващата женска миризма – като на джунгла. В съня си усети ерекция като найаве, нещо твърдо, туптящо, чудовишно, болезнено като ерекциите, които беше получавал като момче, когато шеметно навлизаше в пубертета.

Дръпна се, погледна нагоре, но пак не видя лицето на жената. Ала устните му затърсиха нейните, които бяха меки, а ръцете му обхващаха гърдите ѝ, после препуснаха по атлазено гладката ѝ кожа, като отместваха и разтваряха животинските кожи, скрили кръста ѝ, плъзгаха се

вътре в прелестната топла гънка, която се навлажни, раздалечи се и се разтвори като цвете за ръката му. Жената мъркаше блажено, после поsegна към твърдия му член и го стисна. Шадоу отметна завивките и се претърколи върху нея, като раздалечи бедрата ѝ, а тя го насочи с ръка между краката си, където един тласък, един вълшебен устрем...

След това Шадоу отново беше в старата си затворническа килия заедно с жената – целуваше я ненаситно. Тя го притисна в обятията си, сплете крака около кръста му, за да се захване здраво и той, дори и да иска, да не може да се дръпне.

Никога не бе целувал толкова меки устни. Не знаеше, че на света съществуват такива устни. Ала езикът ѝ бе грапав като шкурка, докато се плъзгаше по неговия.

– Коя си ти? – попита Шадоу.

Тя не отговори, само го бутна да легне по гръб, с едно гъвкаво движение праметна крак и го яхна. Не, не го яхна, а се загъна плавно като коприна, на вълни, всяка следваща по-мощна от предишната, с милувки, такт и ритъм, плиснали се върху съзнанието и тялото му точно както вдигнатите от вятъра вълни се разбиват в брега. Ноктите ѝ бяха остри като игли и го задраха по ребрата, разраниха ги, той обаче усети не болка, а само наслада, всичко бе превърнато от някаква магия в мигове на чиста наслада.

Шадоу се замъчи да дойде на себе си, замъчи се да каже нещо, защото главата му беше пълна с пясъчни дюни и с пустинни ветрове.

– Коя си ти? – попита той, като търсеше задъхано думите.

Жената го погледна с очи с цвят на тъмен кехлибар, после сведе лице и го целуна със страст, целуна го толкова пълно и толкова ненаситно, че там, на моста над езерото, в затворническата килия, в леглото в погребалния дом на Кайро Шадоу почти свърши. Яхна усещането така, както хвърчило яхва ураган, и поиска то да не достига връхната си точка, да не избухва, да няма край. Овлaда го. Трябваше да я предупреди.

– Жена ми, Лора. Тя ще те убие.

– Мен не може да ме убие – отвърна тя.

Отнякъде в съзнанието му изникна една небивалица: през средновековието вярвали, че ако по време на съвкупление жената е отгоре, ще зачене епископ. И точно така го наричали опит за епископ...

Шадоу искаше да разбере как се казва жената, но не смееше да я попита за трети път, а тя допря гърди до неговите и той усети набъбналите ѝ зърна, а жената го стискаше, стискаше го долу, натикваше го дълбоко вътре в себе си и този път той не можа да се понесе по

уещането, да го обяди, този път то го подхвана, завъртя го, понесе го нанякъде и Шадоу се изви на дъга, за да проникне в жената възможно най-дълбоко, сякаш двамата бяха част от едно същество и вкусуваха, пиеха, вкопчваха се, желяеха...

– Хайде – подкани го тя с гърлено котешко ръмжене. – Хайде! Хайде, хайде, хайде...

И Шадоу свърши с гърчове, сякаш се разтвори, а дълбините на съзанието му се втечиха, после бавно преминаха от едно състояние в следващото.

Някъде там, в края, си пое дъх, чиста глътка въздух, която усети най-дълбоко в дробовете си, и разбра, че от много време не е смеел да го направи. Поне от три години. Може би и повече.

– А сега си почини – каза тя я го целуна с меките си устни по клепачите. – Отпусни се. Отпусни се.

Сънят му след това беше дълбок, без кошмари, носещ утеха, и Шадоу се гмурна дълбоко и му се отдаде.

Светлината беше странна. Той си погледна часовника: беше седем без петнайсет и навън още беше тъмно, макар че стаята беше изпълнена с бледосиня здрачевина. Шадоу стана от леглото. Беше сигурен, че когато си легна, беше с пижама, а сега беше гол и усети с кожата си студа. Отиде при прозореца и го затвори.

През нощта се бе извила снежна буря: беше навалило половин педя, а може би и повече. Ъгълчето от града, което Шадоу виждаше от прозореца си, мръсно и запуснато, бе преобразено в нещо чисто и различно: тези къщи не бяха занемарени и забравени, те бяха замръзнали в своето изящество. Улиците бяха изчезнали напълно, изгубени под бялото снежно поле.

Някъде в края на възприятата му се мерна мисъл. Нещо за *мимо-летността*. Блесна и изчезна.

Шадоу виждаше добре, сякаш е ден.

Забеляза в огледалото нещо странно. Пристъпи по-близо и се взря озадачен. Всичките му синини бяха изчезнали. Пипна се по ребрата, натисна силно с пръсти и почувства една от прорязващите болки, която му каза, че се е срещал с господин Стоун и подин Уд, после затърси зеленеещите се цветове на отоците, които му бе подарил Лудия Суийни, и не намери нищо.

Лицето му беше чисто, без белези. Но отстрани ребрата и гърбът му (Шадоу се завъртя, за да го види) бяха издрани сякаш с остри нокти. Нокти на лапа.

Значи не бе сънувал. Не всичко е било сън.

Издърпа чекмеджетата и извади каквото намери: много стари дънки, риза, дебел син пуловер и черно яке – откри го в дрешника в дъното на стаята.

Обу старите си обувки.

Къщата още спеше. Шадоу се промъкна през нея – много му се искаше дюшемето да не скърца, – после излезе и тръгна през снега, като оставяше дълбоки следи по тротоара. Беше по-светло, отколкото изглеждаше от къщата; снегът отразяваше светлината на небето.

След петнайсет минути стигна мост с голяма табела отстриани: предупреждаваше го, че напуска историческия Кайро. Под моста стоеше мъж, висок и недосялан, смучеше цигара и трепереше. На Шадоу му се стори, че го познава.

После под моста, в зимния мрак, бе достатъчно близо, за да види размазаното мораво петно около окоото на човека, затова му каза:

– Лудия Суийни. Добро утро.

Светът беше притихнал. Скованата от сняг тишина не се нарушаваше дори от автомобили.

– Здравсти, мой човек – рече Лудия Суийни.

Не вдигна поглед. Цигарата беше свита на ръка.

– Пак се навърташ под мостовете, Суийни – каза Шадоу. – Хората ще си помислят, че си трол.

Сега вече Лудия Суийни го погледна. Шадоу видя бялото около зениците му. Мъжът изглеждаше уплашен.

– Търсех те – обясни той. – Трябва да ми помогнеш, мой човек. Загазих сериозно.

Всмукна от свитата на ръка цигара и я извади от устата си.

Хартията се залепи за долната му устна и цигарата се разпадна, съдържанието ѝ се посипа по рижата му брада и надолу по мръсната тениска. Лудия Суийни изтръска трескаво с почернели ръце тютюна, сякаш изтръскваше опасни насекоми.

– Възможностите ми са доста ограничени – отвърна Шадоу. – Но кажи какво искаш. Искаш ли кафе?

Лудия Суийни поклати глава. Извади от джоба на дънковото си яке кесия за тютюн и хартийки и се зае да си свива нова цигара. Брадата му шаваше, устните му мърдаха, въпреки че на глас не бяха казани думи. Лудия Суийни лизна единия край на хартийката за цигари и я завъртя между пръстите си. Получи се само бледо подобие на цигара. После Суийни рече:

– Аз не съм трол. Мамка им. Гадняри.

– Знам, че не си трол – каза благо Шадоу. – С какво мога да ти помогна?

Лудия Суийни щракна с месинговата запалка „Зипо“, първите два-три сантиметра от цигарата лумнаха и се превърнаха в пепел.

– Помниш ли, показах ти как да се сдобиеш с монета. Помниш ли?

– Да – потвърди Шадоу. Представи си златната монета, загледа я наум как тупва на ковчега на Лора, видя я как проблясва на врата ѝ. – Помня.

– Взел си погрешната монета, мой човек.

В здрача под моста приближи кола и ги заслепи с фаровете си. Докато минаваше покрай тях, намали, после спря и един от прозорците се плъзна надолу.

– Всичко наред ли е, господо?

– Наред е, наред е, господин полицай – отговори Шадоу. – Излезли сме на сутрешна разходка.

– Добре тогава – рече ченгето.

Не личеше да е повярвал, че всичко е наред. Зачака. Шадоу отпусна ръка върху рамото на Лудия Суийни и го побутна да тръгне извън града, далеч от полицейския автомобил. Чу как прозорецът се затваря, но колата не се помръдна.

Шадоу тръгна. Лудия Суийни също тръгна, като от време на време залиташе.

Полицейският автомобил мина бавно покрай тях, после направи обратен завой и подкара към града, като увеличи скоростта по заснежения път.

– Защо не ми кажеш какво те притеснява? – подкани Шадоу.

– Направих каквото ми каза той. Точно както ми нареди. Но съм сбъркал монетата, която ти дадох. Трябваше да ти дам друга. Тази е за царе. Разбираш ли? Дори не би трябвало да успее да я взема от въздуха. Това е монета, каквато се дава не на друг, а на самия цар на Америка. Не на тъпи копелдаци като нас с теб. И сега съм загазили много сериозно. Върни ми монетата, мой човек. Ако ми я дадеш, заклевам се в името на онзи тъпанар Бран¹¹⁴, няма да ме видиш никога вече. Кълна се и в годините, които съм прекарал по дърветата.

– Кой ти е казал да го направиш, Суийни?

---

114. В ирландските предания и саги герой, стигнал до острова на блажените в океана и смятан за един от предците на крал Артур. – Б. пр.

– Гримнир. Онзи тип, дето го наричаш Уензди. Знаеш ли кой е той?

– Да. Досещам се.

В безумните сини очи на ирландеца блесна паника.

– Не ти мислех лошото. Наистина. Той просто ми нареди да ида в кръчмата и да те предизвикам да се сбием. Каза, че искал да види какво представляваш.

– Нареди ли ти да направиш нещо друго?

Суийни трепереше, направо се тресеше – за миг на Шадоу му се стори, че е от студа, после се сети къде и друг път е виждал такова разрисащо треперене. В затвора: това беше треперенето на наркоманите. Лудия Суийни явно беше отказал нещо, Шадоу бе почти сигурен, че хероин. Трол наркоман? Лудия Суийни откъсна тлеещия връх на цигарата, пусна го на земята и прибра недопушения пожълтял фас в джоба си. Потърка черните си от мръсотия длани, духна, за да ги постопли. Сега вече гласът му беше хленч.

– Виж какво, мой човек, върни ми тая проклета монета. Ще ти дам друга, по-хубава. Бе цяла купчина ще ти дам.

Свали си омаслявената бейзболна шапка, после помилва с длан въздуха и извади голяма златна монета. Пусна я в шапката. След това взе втора от парата, която излизаше от устата му, и трета – ловеше ги, хващаше ги в застиналия сутрешен въздух, докато бейзболната шапка не се препълни с тях и Суийни трябваше да я държи с две ръце.

Подаде пълната със злато шапка на Шадоу.

– Дръж. Вземи ги, мой човек. И ми върни монетата, която ти дадох.

Шадоу погледна към шапката и се запита колко ли струва съдържанието ѝ.

– Къде ще ги харча тези монети, Суийни? – попита той. – Има ли много места, където можеш да обърнеш златото в пари?

За миг му се стори, че ирландецът ще го удари, но мигът отмина, а Лудия Суийни продължи да стои и да държи с две ръце като Оливър Туист шапката, пълна със злато. После сините му очи се напълниха със сълзи, които се застичаха по бузите му. Той взе шапката, която сега бе празна, ако не се броеше мазният кант, и си я сложи на главата.

– Трябва да ми я дадеш, мой човек – рече Лудия Суийни. – Нали ти показах как се прави? Показах ти как да взимаш злато от тайните запаси. Показах ти къде са. Върни ми онази, първата монета. Тя не беше моя.

– Вече не е у мен.

Сълзите на Лудия Суийни пресъхнаха, по бузите му избиха червени

петна.

– Ах, ти, скапаняк такъв... – викна той, но не намери повече думи и устата му само се отвори и се затвори безмълвно.

– Казвам ти истината – натърти Шадоу. – Съжалявам. Ако беше у мен, щях да ти я върна. Но я дадох на друг.

Мръсните ръце на Лудия Суийни се стовариха върху раменете на Шадоу, воднистосините му очи се впиха в неговите. От сълзите по изцапаното му лице бяха останали бели черти.

– Мамка му! – изруга той. Шадоу усети миризмата на тютюн, на бира и на пот, примесена с дъха на уиски. – Ах, ти, негодник с негодник, истината казваш. Дал си я доброволно, по свое желание. Дал си я наистина, да го вземат мътните!

– Съжалявам. Шадоу си спомни шепнещия глух звук, с който монетата бе паднала върху ковчега на Лора.

– И да съжаляваш, и да не съжаляваш, с мен е свършено! Обречен съм.

Лудия Суийни избърса с ръкав носа и очите си и размаза на странен рисунок мръсотията по лицето си. Шадоу го стисна с непохватно мъжко движение над лакътя.

– По-добре изобщо да не бях се раждал – каза Лудия Суийни. После вдигна очи. – Онзи, на когото си я дал. Ще я върне ли?

– Дадох я на една жена. И не знам къде е. Но не, не вярвам да я върне.

Лудия Суийни въздъхна покрушено.

– Когато бях още хлапе – поде той, – срещнах под звездите жена, която ми позволи да си поиграя с гърдите ѝ и ми предрече бъдещето. Каза ми, че ще бъда погубен и изоставен на запад от залеза и че дрънкулката на една покойница ще реши съдбата ми. Аз ѝ се изсмях, налях си още ечемичена ракия и пак си поиграх с гърдите ѝ, и я целунах по пълните устни. Това беше в доброто време, първите сиви маймуни още не бяха дошли по земите ни, нито бяха поели по зеленото море на запад. А сега... – Той млъкна наред изречението. Главата му се извърна и Лудия Суийни се взря в Шадоу. – Не бива да му вярваш – каза той с упрек.

– На кого?

– На Уензди. Не бива да му вярваш.

– Не ми се налага да му вярвам. Аз работя за него.

– Помниш ли как да го направиш?

– Кое?

Шадоу имаше чувството, че разговаря поне с шестима души.

Мнимият гном дърдореше и скачаше от самоличност на самоличност, от тема на тема, сякаш гроздовете мозъчни клетки, които му бяха останали, светваха, лумваха и после угасваха завинаги.

– Монетите, мой човек. Монетите. Показах ти, помниш ли?

Той вдигна два пръста към лицето си, погледна ги вторачено, после извади от устата си златна монета. Метна я на Шадоу, който протегна ръка, за да я улови, но нямаше никаква монета.

– Бях пиян – отговори той. – Не помня.

Лудия Суийни тръгна през пътя. Сега вече беше светло, светът беше бял и сив. Шадоу го последва. Лудия Суийни вървеше с големи залиращи крачки, сякаш всеки момент щеше да падне, но краката му го отгласваха за следващата тежка стъпка. Когато стигнаха моста, той се подпря с една ръка на тухлите, обърна се и каза:

– Намира ли ти се някой долар? Не ми трябва много. Само колкото да си купя билет, за да се махна оттук. Двайсет долара ме оправят. Някакви си мижави дваайсет долара.

– Докъде можеш да стигнеш с автобусен билет за дваайсет долара? – попита Шадоу.

– Мога да се махна оттук – отвърна Лудия Суийни. – Мога да се махна, преди да връхлети бурята. Да се махна от свят, където опиятите са се превърнали в религията на масите. Да се махна.

Млъкна, избърса си носа с ръка, после избърса ръката в ръкава си.

Шадоу бръкна в дънките си, извади банкнота от дваайсет долара и му я подаде.

– На.

Лудия Суийни я намачка и я пъкна дълбоко в горния джоб на дънковото яке, което беше цялото на лекета, под пришитата емблема, на която се виждаха два лешояда върху сух клон и под тях думите: „ТЪРПЕНИЕ, АМА ДРУГ ПЪТ! ЕЙ СЕГА ЩЕ УБИЯ НЕЩО!“ После кимна и каза:

– Това ще ме отведе там, където искам да отида.

Облегна се на тухлите и затърси из джобовете си, докато намери недопушената цигара, която бе прибрал преди малко. Запали я предпазливо, като внимаваше да не си опърли пръстите или брадата.

– Ще ти кажа нещо – заяви, сякаш досега не бе изричал и дума. – Ходиш по земя, осеяна с бесилки, около врата ти е намотано въже, на раменете ти са кацнали два гарвана, които чакат да ти изкълват очите, а дървото с бесилката е с дълбоки корени, понеже се извисява от небето до ада, и нашият свят не е друго освен клон, на който се люлее въжето.

– Суийни замълча. – Ще си почина малко тук – каза и приклепна, и долепи гръб до черната тухлена стена.

– Успех – пожела му Шадоу.

– Дявол го взел, с мен е свършено – отвърна Лудия Суийни. – Но както и да е. Благодаря.

Шадоу тръгна към града. Беше осем сутринта и Кайро се събуждаше. Шадоу се обърна към моста и видя бледото лице на Лудия Суийни с вадички сълзи и ивици мръсотия по него – изпращаше го с поглед.

Това беше последният път, когато Шадоу видя Лудия Суийни жив.

Кратките зимни дни преди Коледа бяха като мигове светлина между мраковете на зимата и в къщата на мъртвите отлитаха бързо.

Беше двайсет и трети декември и Чакал и Ибис бяха устроили бдение на Лила Гудчайлд. Жени – суетяха се и се блъскаха – напълниха кухнята с бидони, тигани, тенджери и пластмасови съдини, а покойницата бе положена заедно с ковчега и с парниковите цветя около нея в предната зала на погребалния дом. В другия край на помещението имаше маса, отрупана с кисело зеле, боб, царевични питки, пилета, ребърца и грах, и привечер погребалният дом се изпълни с хора, които плачеха, смееха се и се ръкуваха със свещеника – всичко бе организирано и нагледано от господата Чакал и Ибис, в строги костюми. Погребението беше на другата сутрин.

Телефонът в антрето извъня (беше бакелитен и черен, със съвсем истинска шайба отпред), господин Ибис вдигна слушалката и после дръпна Шадоу встрани.

– Обади се от полицията – обясни той. – Можете ли да докарате един мъртвец?

– Разбира се.

– Но си мълчете. Ето. – Той драсна върху листче адреса, после го подаде на Шадоу, който го прочете – беше написан със съвършен калиграфски почерк, сгъна листчето и го сложи в джоба си. – Там ще има полицейска кола – добави Ибис.

Шадоу излезе, отиде зад къщата и изкара катафалката. И господин Чакал, и господин Ибис си направиха труда да уточнят – поотделно, – че катафалката наистина се използвала само за погребения и имали микробус, с който превозвали труповете, но сега той бил в ремонт, вече цели три седмици го поправяли и нали Шадоу щял да внимава с катафалката?

Той подкара предпазливо по улицата. Снегорините вече бяха изчистили пътищата, но Шадоу се чувстваше по-спокоен, когато шофираше

бавно. Струваше му се по-прилично, все пак беше с катафалка, макар че не помнеше кога за последно е виждал по улиците катафалка. Смъртта беше изчезнала от улиците на Америка, помисли той, сега тя се случваше само по болничните стаи и в линейките. „Не бива да стряскаме живите“, помисли Шадоу. Господин Ибис му беше обяснил, че в някои болници смъквали на по-ниско равнище количките, все едно са празни, и прекарвали с тях покритите мъртъвци, така че покойниците да пътуват по своя си писта, по свои си покрити, тайни пътища.

В една от пресечките беше паркирана тъмносиня патрулна кола и Шадоу спря катафалката зад нея. В автомобила имаше две ченгета – пиеха кафе от чашките на термоси. Бяха оставили двигателя включен, за да им е топло. Шадоу почука по страничния прозорец.

– Да.

– Аз съм от погребалния дом – каза той.

– Чакаме лекаря от съдебна медицина – обясни ченгето.

Шадоу се запита дали това е същият човек, разговарял с него под моста. Полицията, който беше чернокож, слезе от колата, като остави колелата си зад волана, и заведе Шадоу при боклукчийския контейнер по-нататък. В снега до него седеше Лудия Суийни. В скута му имаше празна зелена бутилка, по лицето, бейзболната шапка и раменете му се бяха насябрали скреж и сняг. Не мигаше.

– Мъртъв пияница – съобщи ченгето.

– Така изглежда – съгласи се Шадоу.

– Засега не пипайте нищо – предупреди полицаият. – Съдебният лекар трябва да дойде всеки момент. Мен ако питате, този тип се е напил до припадък и задникът му е замръзнал.

– Да – потвърди Шадоу. – Със сигурност изглежда така.

Приклепна и погледна бутилката в скута на Лудия Суийни.

Ирландско уиски „Джеймисън“: билет от двайсет долара, за да се махне от света. Приблужи се малък зелен нисан, от него слезе притеснен мъж на средна възраст с пясъчноруса коса и пясъчноруси мустаци и дойде при тях. Докосна трупа по врата. „Подготвя го за онзи свят – помисли Шадоу – и ако не го прати там...“

– Мъртъв е – каза съдебният лекар. – Някакви документи за самоличност?

– Няма – отвърна ченгето.

Лекарят погледна Шадоу и попита:

– Вие при Чакал и Ибис ли работите?

– Да – потвърди Шадоу.

– Кажете на Чакал да вземе отпечатъци от зъбите и от пръстите и да направи снимки, за да установим самоличността. Смъртен акт не ни трябва. Само да вземе кръв за токсикологията. Разбрахте ли? Да ви го напиша ли?

– Не – рече Шадоу. – Няма нужда. Ще запомня.

За миг мъжът се свъси, после извади от портфейла си визитна картичка, драсна нещо на нея и я връчи на Шадоу с думите:

– Дайте я на Чакал.

После пожела на всички „Весела Коледа“ и си тръгна. Ченгетата прибраха празната бутилка.

Шадоу се подписа, че е прибрал мъжа с неустановена самоличност, и го сложи върху количката. Тялото се беше вкочанило и Шадоу не успя да го опъне в легнало положение – мъртвецът продължи да си седи. Шадоу огледа количката и видя, че задната част се вдига. Привърза покойника, както си седеше, и го вкара отзад в катафалката така, че да гледа напред. Ако не друго, можеше да го превози като хората. Дръпна завеските на задния прозорец. После пое обратно към погребалния дом.

Катафалката беше спряла на един светофар, когато Шадоу чу глас, който изграчи:

– И да ми направите хубав помен с най-доброто от всичко и с красиви жени, които леят сълзи и от мъка си съдират дрехите, и с храбри мъже, които скърбят за мен и разказват хубави разкази за славните ми дни.

– Ти, Суийни, си мъртъв – каза Шадоу. – Когато човек е мъртъв, взима каквото му дават.

– Добре, така да е – въздъхна мъртвецът, който седеше отзад в катафалката.

Сега наркоманският хленч беше изчезнал от гласа му, бе изместен от примирена вялост, сякаш думите бяха ретранслирани от много, много далеч, мъртви думи, пращани по мъртва честота.

Светофарът светна зелено и Шадоу натисна леко газта.

– Но въпреки това ми направете помен – примоли се Лудия Суийни. – Довечера сложете на масата прибори и за мен и направете помен, на който всички да се напият. Ти, Шадоу, ме уби. Дължиш ми поне това.

– Изобщо не съм те убивал, Суийни – възрази Шадоу. „Двадесет долара – помисли той, – за да се махнеш оттука“ – Убих те не аз, а пиенето и студът.

Отговор не се чу; нататък пътуваха в мълчание. След като спря катафалката отзад, Шадоу изтегли количката и я затика в моргата.

Пренесе на ръце Лудия Суийни върху масата, все едно вдига половин заклана крава.

Покри с чаршаф мъртвеца с неустановена самоличност и го остави там с документите до него. Докато се качваше по задно-то стълбище, му се стори, че е чул глас, тих и приглушен като радио, свирещо в далечна стая.

– И как могат да ме убият студът и пиенето? Все пак съм чистокръвен трол. Не, Шадоу, ти ме уби, като изгуби малкото златно слънце, и сега е сигурно, че съм мъртъв, точно толкова, колкото и че водата е мокра, че дните са дълги и накрая приятелят непременно ще те разочарова.

На Шадоу му се прииска да каже на Лудия Суийни, че това е горчи-ва философия, но подозираше, че който е мъртъв, винаги е огорчен.

Качи се горе в погребалния дом, където няколко жени на средна възраст сипваха в пластмасовите чинии изстиващи пържени картофи, готвено и макарони със сирене.

Господин Гудчайлд, съпругът на покойницата, бе притиснал господин Ибис до стената и му обясняваше как е знаел, че никое от децата му няма да дойде, за да каже последно сбогом на майка си. Крушата не пада по-далеч от дървото, разправяше той на всеки, готов да го изслуша. Крушата не пада по-далеч от дървото.

Вечерта Шадоу сложи на масата прибори за още един човек. Постави чаша пред всеки и бутилка „Джеймисън“ със златен етикет в средата. Това бе най-скъпото ирландско уиски, което продаваха в магазина за спиртни напитки. След като се нахраниха (голяма чиния с храна, оставена им от жените), Шадоу сипа щедро от уискито във всяка от чашите: в своята, в чашата на Ибис, на Чакал и на Лудия Суийни.

– Какво от това, че той седи на количката в подземие, преди да бъде погребан в бедняшки гроб! – каза той, докато наливаше уискито. – Тази вечер ще кажем на здравица за него и ще му направим помена, който искаше. – Шадоу вдигна чашата към празното място на масата. – Докато Лудия Суийни беше жив, съм го срещал два пъти – продължи той. – Първия път го помислих за най-големия негодник на света, в когото се е вселил дяволът. Втория път го помислих за окаян несретник и му дадох пари, за да се самоубие. Той ми показа фокус с монета, който не помня, и ми остави няколко синини; твърдеше, че бил гном. Мир на праха ти, Суийни.

Шадоу отпи от уискито с вкус на пушек и го остави да се изпари в устата му. Другите двама също отпиха, като преди това вдигнаха чашите към празния стол. Господин Ибис бръкна във вътрешния си джоб,

извади бележник и започна да го прелиства, докато намери съответната страница, после прочете кратко обобщение за живота на Лудия Суийни.

Според господин Ибис Лудия Суийни започнал живота си преди повече от три хилядолетия като пазител на свещен камък на малка поляна в Ирландия. Господин Ибис им разправи за влюбванията на Лудия Суийни, за враждите му, за лудостта, вдъхнала му сила („и досега се разказва по-късна версия на преданието, макар че неговата свещена същност и отколешност отдавна са забравени“), за преклонението, на което се радвал в своята родина и което лека-полека се превърнало в сдържана почит, а накрая в забавление, разказа им за момичето от Бантри, което дошло в Ню Йорк и донесло със себе си своята вяра в гнома Лудия Суийни: мигар не го била зърнала една нощ долу при езерото, мигар той не ѝ се бил усмихнал и не се бил обърнал към нея с истинското ѝ име? Тя била напуснала родината си в трюма на кораб, заедно с хора, които били видели как картофите им се превръщат в черна каша в пръстта, били видели как приятелите и любимите им умират от глад и мечтаели за земя на пълните стомаси. Момичето от Залива на Бантри пък си мечтаело за град, където едно момиче може да изкарва достатъчно, за да доведе семейството си в Новия свят. Мнозина от ирландците, пристигнали в Америка, се смятали за католици, макар и да не знаели нищо от катехизиса, макар че единственото, което знаели за религията, било за банши, прокобницата, виеща пред стените на къща, където скоро ще има смърт, и за света Брайд, която навремето се казвала Бригита¹¹⁵, една от трите сестри (и трите били Бригити, и трите били една жена), и разказите за Фин¹¹⁶, за Ъшийн¹¹⁷, за Конан Плешивия¹¹⁸, дори за гномите, дребните човечета (и това не е ли най-смешният анекдот на ирландците – по своето време гномите били най-високи измежду всички обитатели на хълмовете)...

Та онази вечер в кухнята господин Ибис им разказа всичко това и още много неща. Сянката му върху стената беше издължена, като на птица, и докато уискито се лееше, Шадоу си представи, че това е главата на грамадна водна птица с дълъг извит клон, а някъде по средата на втората чаша самият Суийни започна да допълва подробности към

---

115. Бригита или Бригантя – в ирландската митология три женски образа, смятани за покровителки на мъдростта, на гадателството и на ковачите. – Б. пр.

116. Букв. „тайно познание“ в ирландската митология и епос герой, мъдрец и пророк. – Б. пр.

117. Легендарен галски герой и поет според преданията живял през III в. – Б. пр.

118. Герой от ирландската митология и епос, дебел, грозен и страхлив. – Б. пр.

разказа на Ибис и да поправа неточностите („...какво момиче беше, с бели като мляко гърди, осеяни с лунички, със зърна, червеникаворозови като изгрева в ден, когато още преди пладне слънцето ще застине, но навечер отново ще е чудно хубаво...“), после Лудия Суийни се опита да обясни с две ръце историята на боговете в Ирландия – вълна след вълна богове, които прииждали от Галия, от Испания и от всяко проклето място под небето, и всяка вълна преобразявала предишните богове в тролове и феи, и какви ли не други същества, докато не пристигнала и самата Свещена майка, Църквата, и всеки бог в Ирландия на бърза ръка не се превърнал в елф или светец, или в мъртъв крал...

Господин Ибис избърса очилата си със златните рамки и размахвайки показалец, обясни – като изговаряше думите дори по-ясно и отчетливо от обикновено, от което Шадоу разбра, че е пиан (това личеше само от словата му и от капчиците пот, избили по челото му), – че е творец и разказите му трябва да се възприемат не буквално, а като възстановка, плод на въображението, по-истинска и от истината. Лудия Суийни рече:

– Ще ти покажа аз на теб една възстановка, плод на въображението, ей сега ще ти разкрася с въображение тъпата физиономия.

Господин Чакал оголи зъби и изръмжа на Лудия Суийни с ръмженето на грамадно псе, което не налита, но винаги може да те довърши, като ти прегризе гръкляна, а Лудия Суийни разбра посланието, седна и си наля още едно уиски.

– Припомни ли си как правя онзи малък фокус с монетата? – попита той ухилен Шадоу.

– Не.

– Ако се сетиш как го правя – заяви Лудия Суийни с морави устни и замъглени сини очи, – ще ти кажа „топло“.

– Не криеш монетата в шепата си, нали? – започна да налущква Шадоу.

– Не.

– Хитрина ли прилагаш? Нещо в ръкава или другаде, което изстрелва монетите и ти ги ловиш?

– Не е и това. Някой иска ли още уиски?

– Четох в една книга как за фокуса „Блянът на скъперника“ си покриваш дланта с латекс и правиш с него торбичка с телесен цвят, в която криеш монетите.

– Това е тъжен помен за Великия Суийни, прелетял като птица над цяла Ирландия и ял в лудостта си кресон: да умре и да не бъде оплакан

от никого освен от една птица, от едно куче и от един малоумник. Не, няма никаква торбичка.

– Е, не се сещам друго – заяви Шадоу. – Предполагам, че просто ги взимаш от нищото. – Каза го като подигравка, после обаче видя изражението на Лудия Суийни. – *Наистина*. Наистина ги взимаш от нищото.

– Е, не съвсем от нищото – уточни Лудия Суийни. – Но вече топло. Взимам ги от тайните запаси.

– Тайните запаси – повтори Шадоу – вече бе започнал да си спомня. – Да.

– Достатъчно е да държиш монетата в съзнанието си, и тя е твоя, остава само да я вземеш. Съкровищницата на слънцето. Там е в миговете, когато светът прави дъга. Там е в мига на слънчево затъмнение и в мига на буря.

И показва на Шадоу как да го прави. Този път Шадоу разбра.

Главата го болеше и бумтеше, езикът му беше с вкус на мухоловка. Шадоу присви очи срещу ослепителната дневна светлина. Беше заспал с глава върху кухненската маса. Беше с дрехи, макар че по някое време бе свалил папийонката.

Слезе долу, в моргата, и с облекчение, но без изненада видя, че мъртвецът с неустановена самоличност още си е на масата за балсамирани ране. Изтръгна от вкочанените пръсти на трупа празната бутилка уиски „Джеймисън“ със златен етикет и я метна встрани. Чу как някой се движи в къщата горе.

Когато отиде горе, на кухненската маса седеше господин Уензди. Ядеше с пластмасова вилица остатъците от картофена салата в пластмасова кутия. Беше облечен в тъмносив костюм и бяла риза, носеше наситеносива вратовръзка: сутрешното слънце проблясваше по сребърната игла на вратовръзката във формата на дърво. Уензди му се усмихна.

– А, Шадоу! Радвам се да видя, че си се събудил. Мислех, че ще спиш цяла вечност.

– Лудия Суийни е мъртъв – каза Шадоу.

– Чух – отговори Уензди. – Много жалко. Накрая, разбира се, същото ще сполети всички ни.

Той подръпна въображаемо въже някъде около ухото си, после изкриви врат на една страна, ококори се и изплезил език. Както при всяка бърза пантомима, гледката не бе от най-приятните. След това Уензди пусна въжето и се усмихна с обичайната си усмивка.

– Искаш ли картофена салата?

– Не. – Шадоу огледа набързо кухнята и надзърна в коридора. –

Знаеш ли къде са Ибис и Чакал?

– Знам. Погребват госпожа Лиля Гудчайлд, нещо, за което вероятно са се надявали да им помогнеш, но аз ги помолих да не те будят. Чака те дълъг път.

– Заминаваме ли?

– До един час.

– Редно е да се сбогувам.

– Сбогуванията са надценени. Не се съмнявам, че ще ги видиш отново преди цялата тази история да приключи.

На Шадоу му направи впечатление, че за пръв път от онази първа вечер малката кафява котка се е свила в кошата си. Тя отвори нелюбопитни кехлибарени очи и го изпрати с поглед.

Така Шадоу напусна къщата на мъртвите. Зимно черните храсти и дърветата бяха покрити с калъфи от скреж, сякаш бяха откъснати от света и превърнати в сънища. Пътеката беше хлъзгава. Уензди тръгна пръв към белия шевролет „Нова“ на Шадоу. Беше почистен наскоро и регистрационните номера на щата Уисконсин бяха махнати и бяха сменени с номера на Минесота. Багажът на Уензди вече беше струпан на задната седалка. Той отключи автомобила с ключове, дубликат на ключовете в джоба на Шадоу.

– Аз ще карам – каза Уензди. – Трябва да мине поне още час, докато станеш годен за каквото и да било.

Поеха на север, отдясно на Мисисипи, широк сребърен поток под сиво небе. Шадоу видя грамаден бяло-кафяв ястреб – беше кацнал на високо дърво без листа край пътя и наблюдаваше с безумни очи как се приближават, после разпери криле и се извиси на бавни мощни кръгове.

Шадоу си даде сметка, че времето, което е прекарал в къщата на мъртвите, е било само временна отсрочка, и вече изпитваше чувството, че всичко това се е случило отдавна на някой друг.

ВТОРА ЧАСТ МОЯТ АЙНСЕЛ¹¹⁹

Глава 9

„Да не говорим пък за митичните същества в чакъла...“

Уенди Коуп¹²⁰, „Полицейският паркинг“

Късно същата вечер, докато излизаха от Илинойс, Шадоу зададе на Уензди първия въпрос. Видя табелата „ДОБРЕ ДОШЛИ В УИСКОНСИН“ и каза:

– И така, кои бяха онези типове, дето ме отвлякоха от паркинга? Господин Уд и господин Стоун? Кои бяха?

Фаровете на автомобила осветяваха зимния пейзаж. Уензди беше казал, че нямало да минават по магистралите, понеже не знаел на чия страна са тези магистрала, затова Шадоу караше само по второстепенни пътища. Не че имаше нещо против. Дори не беше сигурен, че Уензди е луд.

Уензди промърмори:

– Как какви, агенти някакви. Работят за нашите противници. От лошите са.

– Останах с впечатлението, че се смятат за добри – отбеляза Шадоу.

– Разбира се, че се смятат за добри. Няма истинска война, която да не се е водела между два лагера, и двата убедени, че правдата е на тяхна страна. Истински опасни са хората, които сигурни, че каквото правят, го правят само и единствено защото то безспорно е правилно. И точно заради това са опасни.

– А *ти*? – попита Шадоу. – Ти защо правиш, каквото правиш?

– Защото искам – отговори Уензди. После се ухили. – Значи всичко е наред.

Шадоу каза:

– Как се измъкнахте всички? По-точно, измъкнахте ли се всички?

---

119. Букв. „Самият аз“, „Истинската ми същност“; в шотландските приказки и легенди така се казва едно добро домашно духче, което се сприятелява с едно момченце. – Б. пр.

120. Уенди Коуп (р. 1945), английска поетеса. – Б. пр.

– Измъкнахме се – потвърди Уензди. – Макар и на косъм. Ако ония не бяха спрели, за да те отвлекат, щяха да похитят и нас. Така мнозина, които още се колебаеха и изчакваха, се убедиха, че аз може и да не съм съвсем откачен.

– Е, как се измъкнахте?

Уензди поклати глава и отсече:

– Не ти плащам да задаваш въпроси. Вече ти казах.

Шадоу сви рамене.

Пренощуваха в мотел южно от Ла Крос.

Коледа беше прекарана на път – пътуваха на север и изток. Полето се превърна в борова гора. Градове се срещаха все по-рядко.

Коледният обяд се състоя следобед, в семейно ресторантче с вид на вестибул в Северен централен Уисконсин. Шадоу ровеше унило из прегорената пуйка, боровинковия сос на червени бучки с вкус на мармалад, твърдите като дърво печени картофи и яркозеления грах от консерва. Ако се съдеше по настървеността, с която ядеше и примлясваше, Уензди очевидно харесваше храната. По време на обяда се отпускате все повече: говореше, шегуваше се и всеки път, щом келнерката се приближеше, флиртуваше с нея. Тя беше тъничко русо момиче с вид на току-що завършила гимназистка.

– Извинявай, миличка, но дали ще те затрудня, ако те помоля да ми донесеш още една чаша от великолепно то ви мляко с какао? Надявам се и да не ме сметнеш за прекалено прям, но бих казал, че тоалетът ти е много красив и ти отива. Празничен, но стилин.

Сервитьорката, която беше облечена в ярка червено-зелена пола, обточена отдолу с лъскава сребриста гирлянда за елха, се изкиска, изчерви се, усмихна се радостно и забърза да донесе на Уензди още една чаша мляко с какао.

– Красива е – повтори замислено Уензди, докато я изпращаше с поглед. – И й отива.

Според Шадоу той нямаше предвид полата на келнерката. Уензди лапна последното парче пуйка, допря бързо салфетката до брадата си и изтика чинията в средата на масата.

– Аааах. Не беше зле.

Извърна се и огледа семейното ресторантче. Някъде в дъното се въртеше запис с коледни песни: *малкият барабанчик не носел никакви подаръци, трам-тарарам, трам-тарарам*.

– Някои неща може и да се променят – каза неочаквано Уензди. – Но хората... хората си остават същите. Някои измами са вечни, други

биват поглъщани доста бързо от времето и света. Любимата ми измама вече е неприложима. Въпреки това учудващо много измами са неподвластни на времето: Испанския затворник, Баламата, Сондата на Фони (това всъщност е Баламата, но вместо портфейл се използва златен пръстен), Играта с цигулката...

– Никога не съм чувал за тая Игра с цигулката – каза Шадоу. – Другите май ги знам. Бившият ми съкилийник твърдеше, че е прилагал Испанския затворник. Беше измамник.

– А! – рече Уензди и лявото му око блесна. – Играта с цигулката беше хубава, страхотна измама. В най-чист вид се прави от двама. При нея, както при всички велики измами, разчиташ на алчността и сребролюбието. *Vinagi* можеш да измамиш един честен човек, но се иска повече работа. И така. Отседнали сме в хотел или мотел или се храним в добър ресторант и докато се храним, виждаме мъж – неугледен, но в трогателния смисъл, не някой дрипльо, а човек, на когото не му върви. Ще го наречем Ейбрахам. Когато идва време да плати сметката – а тя не е огромна, разбираш ли, някъде петдесет-седемдесет долара, – суетня! Къде ли е портфейлът му? Господи, сигурно го е забравил у приятеля си, на две крачки отук. Още сега ще отиде и ще го потърси! Но ето, господин съдържателю – казва Ейбрахам, – вземете като залог старата ми цигулка. Да, както виждате, е стара, но точно с нея си вадя хляба. – Усмивката на Уензди, когато видя, че сервитьорката се приближава, беше огромна и хищническа. – А, млякото! Носиш ми го! Ти си моят коледен ангел! Я кажи, миличка, когато се поосвободиш, мога ли да получа още от вкусния ви хляб?

Келнерката – на колко ли години беше, запита се Шадоу, на шестнайсет, на седемнайсет? – заби поглед в пода и поруменя до мораво. Остава с разтреперани ръце какаото и отиде в дъното на помещението, при бавно въртящата се витринка с пасти, където спря и погледна Уензди. После се пхна в кухнята, за да му донесе хляб.

– И така. Цигулката – безспорно стара, може би поочукана – е сложена в калъфа и нашият временно безпаричен Ейбрахам отива да си търси портфейла. Но един добре облечен господин, който току-що е приключил с обяда, е чул разговора и се приближава до съдържателя: така и така, дали, ако било удобно, можел да хвърли един поглед на цигулката, която е оставил Ейбрахам? Разбира се, че може. Съдържателят му я връчва и добре облеченият мъж – нека го наречем Барингтън – зяпва, после се усеща и затваря уста, оглежда цигулката благоговейно, като човек, когото са допуснали в светилище, за да разгледа мощите на

пророк. „Бре! – възкликва той. – Това е... това *определено* е... не, невъзможно... *да*, наистина, *Божичко! Невероятно*“. Сочи знака на майстора върху вече кафявото листче хартия вътре в цигулката, но подчертава, че и без да го е видял, е щял да разбере за какво става въпрос по цвета на лака, по извивката, по формата. После Барингтън бръква в джоба си и вади визитна картичка с изпъкнал шрифт, върху която се твърди, че той е известен търговец на редки и древни музикални инструменти. „Значи цигулката е рядка?“, пита съдържателят. „Много рядка – потвърждава Барингтън, който продължава да ѝ се възхищава благоговейно, – и ако не греша, струва над сто хиляди долара. Дори като търговец на такива вещи съм готов да платя за този прелестен образец петдесет... не, седемдесет и пет хиляди долара в брой. Познавам на Западното крайбрежие един човек, който още утре ще купи тази цигулка, без дори да я е виждал, с една телеграма, и ще ми брой колкото му кажа. – После си поглежда часовника и лицето му помръква, – Влакът ми... – въздъхва Барингтън. – Още малко, и ще го изпусна. Драги ми господине, когато собственикът на този безценен инструмент се върне, бъдете така любезен, дайте му визитката ми, защото, уви, трябва да тръгвам“. И при тези думи Барингтън наистина излиза, понеже знае, че времето и влаковете не чакат никого. Съдържателят разглежда цигулката и тъй като във вените му любопитството вече се е смесило с алчността, а съзнанието му започва да изниква план. Но минутите отминават, а Ейбрахам го няма и няма. Вече е късно. Най-накрая през вратата влиза опърпаният, ала горд Ейбрахам, нашият цигулар, и държи портфейл, портфейл, виждал и подобри времена, портфейл, където никога, и в най-добрите времена, не е имало повече от сто долара, и вади от него парите, за да плати престоя или обяда си, а после си иска цигулката. Съдържателят я слага, както е в калъфа, върху барплота и Ейбрахам я взима така, както майка държи детето си. „Кажете ми – подхваща съдържателят (а визитката с изпъкналия шрифт на мъжа, който ще плати цели петдесет хиляди долара в брой, пари в горния му вътрешен джоб) – колко струва такава цигулка? Племенницата ми си мечтае да свири на цигулка, а след около седмица има рожден ден“. „Да си продам цигулката ли? – възкликва. Ейбрахам. – За нищо на света. Имам я от двайсет години, свирил съм във всички щати на нея. И да ви призная, навремето, когато я купих, ми струваше цели петстотин долара“. Съдържателят не спира да се усмихва. „Петстотин долара ли? Ами ако веднага ви предложи за нея хиляда?“ Цигуларят го поглежда щастлив, сетне посьрва и отвърща: „Божичко, но аз, драги ми господине, съм цигулар, умея да правя само това. Тази цигулка ме

познава и ме обича, а и пръстите ми я познават толкова добре, че и на тъмно мога да ви изсвирия нещо. Къде ще намеря друга, която да свири толкова хубаво? Хиляда долара са добри пари, но това ми е прехраната. Не я продавам нито за хиляда, нито за пет хиляди долара“. Съдържателят вижда как печалбата се стопява направо пред очите му, но бизнесът си е бизнес, трябва да вло-жиш, за да спечелиш. „Осем хиляди долара – заявява той. – Цигулката не струва толкова, но си я харесах, пък и обичам да глезя племенницата“. Ейбрахам е на път да се разплаче, задето ще се раздели с любимата си цигулка, но как да откаже осем хиляди долара, особено пък след като съдържателят отива при вградения в стената сейф и вади не осем, а *девет* хиляди долара, всичките подредени на пачки и готови да се пхнат в опърпания джоб на цигуларя. „Вие сте добър човек – казва той на съдържателя. – Вие сте светец! Но се закълнете, че ще се грижите за моето момиченце“, след което връчва без желанието си цигулката.

– Ами ако съдържателят просто даде на Ейбрахам визитната картичка на Барингтън и му каже, че му е провървяло? – попита Шадоу.

– Тогава ще се охарчим с цената за два обяда – отвърна Уензди.

Обра с парче хляб соса и храната, останали по чинията, лапна го и замляска от наслада.

– Я да видим дали съм схванал добре – каза Шадоу. – И така, Ейбрахам си тръгва, по-богат с девет хиляди долара, и двамата с Барингтън се срещат на паркинга пред гарата. Поделят си парите, качват се във форда на Барингтън и се отправят към следващия град. Досещам се, че в багажника на автомобила е имало кашон, пълен с цигулки за по сто долара.

– Лично за мен е въпрос на чест да не плащам повече от пет долара за цигулка – уточни Уензди. После се извърна към келнерката, която чакаше наблизко. – А сега, миличка, би ли ни зарадвала с описание на приказните десерти, от които бихме могли да си изберем в деня на Рождество Господне?

И я погледна едва ли не с похотлива усмивка, сякаш каквото и да му предложиеше тя, то нямаше да е така вкусно, като самата нея. Шадоу се притесни много: все едно гледаше как стар вълк дебне сърничка, прекалено млада, за да знае, че ако не побегне, ако не побегне веднага, ще свърши на някоя полянка, където гарваните ще изкълват до бяло костите й.

Момичето се изчерви отново и им каза, че десертът е ябълков сладкиш а la mode – „Това означава, че е с топка ванилов сладолед“, –

коледна торта а la mode и червено-зелен крем. Уензди я погледна в очите и заяви, че ще опита коледната торта а la mode. Шадоу не си поръча нищо.

– И понеже стана дума за измами – допълни Уензди, – Играта с цигулката се прилага от триста, ако не и повече години. А ако подбереш добре жертвите, можеш да я използваш още утре навсякъде в Щатите.

– Нали каза, че любимата ти измама вече е неприложима? – напомни Шадоу.

– Да, казах. Но не тази ми е любимата. Не, любима ми е една, която се казва Играта с епископа. В нея има всичко: тръпка, коварство, динамика, изненада. Понякога си мисля, че ако се видоизмени малко, би могло... – Той се замисли и поклати глава. – Не. Отмина й времето. Да предположим, че е 1920 година в среден или голям град, може би Чикаго, Ню Йорк или Филадельфия. Намираме се в бижутерия. Мъж, облечен като свещеник, и то не какъв да е свещеник, а цял епископ, в мораво, – влиза и избира огърлица, страхотна прелестна огърлица, изработена от диаманти и перли, и я плаща с дванайсет възможно най-нови банкноти от по сто долара. Върху най-горната има петно размазано зелено мастило и собственикът на магазина праща с извинения, но твърдо пачката банкноти в банката на ъгъла – да ги проверят. Не след дълго продавачът се връща с банкнотите. В банката казали, че никоя от тях не била фалшива. Собственикът се извинява отново, а епископът е изключително мил, проявява разбиране, напоследък по белия свят са се навъдили такива беззаконници и безбожници, по света са плъзнали такава безнравственост и разпътност... както и безсрамни жени, какво да очаква човек, при положение че всички отрепки и престъпници са изпъплили от канавката и са се заселили по екраните на киносалоните? И огърлицата е сложена в кутийка, а собственикът на бижутерията прави всичко възможно да не се пита защо един епископ купува диамантена огърлица за хиляда и двеста долара, нито защо плаща в брой. Епископът се сбогува радушно, излиза на улицата и точно тогава върху рамото му се стоварва тежка десница. „Ах, Сапуне, пак ли започна със старите номера?“ И едрото като канара ченге с вид на врял и кипял служител на реда и с честно ирландско лице вкарва епископа обратно в бижутерийния магазин. „Ще прощавате, но този човек купувал ли е нещо от вас?“, пита ченгето. „Разбира се, че не съм купувал нищо – възкликва епископът. – Кажете му, че не съм“. „Всъщност той наистина пазарува при нас отвърща бижутерът. – Купи от мен огърлица от перли и диаманти, плати в брой“. „Подръка ли са ви банкнотите, господине?“, интересува се ченгето. И

така, бижутерът вади от касата дванайсетте банкноти от по сто долара и ги дава на полицаия, който ги вдига към светлината и изумен клати глава: „Ах, Сапуне, Сапуне – възкликва той, – това са най-добрите, които си фалшифицирал досега. Голям майстор си, ще знаеш!“ Върху лицето на епископа грейва самодоволна усмивка. „Не можете да докажете нищо – заявява той. – И банката потвърди, че банкнотите са си истински“. „Не се и съмнявам – съгласява се врялото и кипяло ченге, – но банката едва ли е била предупредена, че в града се навърта Силвестър Сапуна, нито че фалшивите банкноти, които е пласирал в Денвър и Сейнт Луис, са с много високо качество. – При тези думи полицаят бръква в джоба на епископа и вади огърлицата. – Диаманти и перли за хиляда и двеста долара в замяна на хартия и мастило за петдесет цента – казва пазителят на реда, който очевидно по душа си е философ. – И да се представяш за божи служител. Как не те е срам!“ – заявява той, докато закопчава белезниците на епископа, който явно не е никакъв епископ, а после го повежда към изхода, но първо дава на бижутера разписка и за огърлицата, и за фалшивите долари. В края на краищата те са си веществено доказателство.

– А наистина ли са фалшиви? – попита Шадоу.

– Разбира се, че не. Новички банкноти, току-що изтеглени от банка-та, само че с отпечатък от палец и с размазано петно зелено мастило върху две-три, за да са малко по-интересни.

Шадоу отпи от кафето. Беше по-лошо от затворническото. – Значи ченгето очевидно не е никакво ченге. А огърлицата? – Веществено доказателство – натърти Уензди, развинти капачето на солницата и изсипа малка купчинка сол върху масата. – Но бижутерът си получава квитанцията и уверението, че ще му върнат огърлицата веднага щом Сапуна бъде изправен пред съд. Получава и поздравления, задето е добросъвестен гражданин, и гледа гордо, и вече си мисли как ще разказва историята на сбирката на „Чудаците“¹²¹ другата вечер, а полицаят извежда от магазина мъжа, представил се за епископ, и както носи в единия джоб хиляда и двеста долара, а в другия диамантена огърлица за хиляда и двеста долара, тръгва с него уж към полицейския участък, където обаче никой няма да им види очите.

Келнерката се беше върнала, за да разчисти масата.

– Кажй ми, миличка, омъжена ли си? – попита Уензди. Тя поклати

---

121. Общество с таен ритуал от масонски вид, основано през XVIII в. във Великобритания. – Б. пр.

глава.

– Учудващо е, че още никоой не е грабнал такава красива млада дама.

Той си играеше с пръст с разсипаната сол и правеше четвъртити тумбести фигури, като руни. Сервитьорката стоеше покорно до него и Шадоу си помисли, че сега прилича не толкова на сърничка, колкото на зайче, което се е озовало пред фаровете на огромен тир и е вцепенено от страх и нерешителност.

Уензди понижи глас, така че дори Шадоу от другата страна на масата почти не го чуваше.

– Кога ти свършва работното време?

– В девет – рече момичето и преглътна. – Най-късно девет и половина.

– И кой е най-добрият мотел наоколо?

– Има един от веригата „Мотел 6“ – отговори тя. – Не е кой знае какво.

Уензди я докосна за миг по ръката и остави по кожата ѝ кристалчета сол. Момичето не направи и опит да ги махне.

– За нас той ще е чертог на насладите – рече Уензди проникновено и почти нечуто.

Келнерката го погледна. Прехапа тънки устни, поколеба се, после кимна и побягна към кухнята.

– Бива ли такава нещо! – възмути се Шадоу. – Тя си е почти дъщеря на прокурора.

– Никога не съм се притеснявал особено от прокурорите – отговори Уензди. – И имам нужда от нея не заради самата нея, а за да ме поразбуди. Дори цар Давид е знаел, че има само една рецепта как в старото тяло да се влее топла кръв: взимаш девица.

Шадоу се запита дали администраторката от нощната смяна в хотела в Игъл Пойнт е била девствена.

– Не се ли притесняваш, че ще се заразиш от нещо? – попита той. – Ами ако тя издуе корема? Ами ако има брат?

– Не – отвърна Уензди. – Не се притеснявам, че ще се заразя. Мен болести не ме ловят. За съжаление хората обикновено предпочитат да стрелям нахалост, така че няма много случаи на кръстосване между различните породи. А навремето е ставало. Днес е възможно, но е малко вероятно, почти невъобразимо. Никакви притеснения в това отношение. И много момичета имат братя и бащи. Те да му мислят. В деветдесет и девет на сто от случаите вече съм се изнесъл от града.

– Значи ще останем тук за през нощта?

Уензди разтърка брадичката си.

– Аз ще отседна в „Мотел 6“ – поясни той. После бръкна в джоба на самото си. Извади ключ от входна врата, бронзов на цвят, с прикачено към него етикетче, на което на машина беше написан адрес: „Нортридж Роуд 502, ап. 3“. – А теб те чака апартамент, който се намира в далечен град. – Уензди затвори за миг очи. После ги отвори – сиви, блестящи и съвсем малко различни, и каза: – След двацет минути оттук минава автобус на „Грейхаунд“. Спира на бензиностанцията. Ето ти билета.

Извади сгънат автобусен билет и го подаде през масата. Шадоу го взе и го погледна.

– Кой е този Майк Айнсел? – попита той. Върху билета беше написано това име.

– Ти. Весела Коледа.

– А къде се намира Лейксайд?

– На север. Щастливият ти дом през следващите няколко месеца. А сега, тъй като добрите неща винаги вървят по три...

Извади от джоба си пакетче, опаковано като подарък, и го побутна през масата. Остави го при бутилката кетчуп с почернели засъхнали петна по гърлото. Шадоу не посегна да го вземе.

– Хайде де.

Шадоу разкъса без особено желание червената хартия и извади светлокафяв портфейл от телешка кожа, лъснат от употреба. Очевидно беше на някого. Вътре имаше шофьорска книжка със снимката на Шадоу, издадена на името на Майк Айнсел с постоянен адрес в Милуоки, кредитна карта „Мастър“ пак на името на господин Айнсел и двацет нови банкноти от по петдесет долара. Шадоу затвори портфейла, прибра го във вътрешси джоб и каза:

– Благодаря.

– Приеми го като тринайсета заплата за Коледа. А сега ела да те изпратя до „Грейхаунд“. Ще ти махам, докато поемаш на север.

Излязоха от ресторанта. Шадоу направо не повярва колко се е застудило през последните няколко часа. Бе прекалено студено, за да вали сняг. Войнствено студено. Зимата беше тежка.

– Ей. Уензди. Двете измами, за които ми разказа – измамата с цигулката и с епископа, с епископа и с ченгето...

Той се подвоуми: опитваше се да избистри мисълта, да я фокусира.

– Какво измамите?

– Те са измами, които се правят от двама души. По един от всяка страна. Имал си съучастник, така ли?

Дъхът му излизаше на валма. Той си обеща, когато пристигне в Лейксайд, да похарчи част от тринайсетата си коледна заплата за най-топлото, най-дебело зимно яке, което може да се купи с пари.

– Да – отговори Уензди. – Да. Имах съучастник. Помощник. Но уви, тези дни отминаха. *Ето* я бензиностанцията, ако не ме лъжат очите, *ето* го и автобуса. – Той вече даваше мигач, че завива към паркинга. – Адресът ти е на ключа – обясни Уензди. – Ако някой те пита, аз съм ти вуйчо и се наричам Емерсън Борсън. Установи се в Лейксайд, племеннико Айнсел. До седмица ще дойда при теб. Ще пътуваме заедно. Ще посетим хората, които трябва да посетя. Междувременно не привличай вниманието и не си създавай неприятности.

– А автомобилът ми? – попита Шадоу.

– Ще се грижа добре за него. Приятно прекарване в Лейксайд – пожела му Уензди.

Протегна ръка и Шадоу я стисна. Беше по-студена и от труп.

– Майко мила – възкликна Шадоу. – Студен си.

– Значи колкото по-скоро направя в мотелската стая двугърбия звяр заедно с онова сладурче от ресторанта, толкова по-добре.

Пресегна се с другата ръка и стисна рамото на Шадоу. За един шеметен миг той получи някакво раздвоение на зрението: виждаше пред себе си прошарения мъж, който го стискаше за рамото, но виждаше и друго – много зими, стотици и стотици зими и беловлас мъж с широкопола шапка, които оби-каля от селище на селище, като се подпира на сопа, взира се през прозорците в светлината на огъня, в радостта и горящия живот който никога няма да бъде в състояние да докосне, никога няма да бъде в състояние да почувства...

– Върви – подкани го Уензди с насърчително ръмжене. – Всичко е наред и всичко е наред, и всичко ще бъде наред. Шадоу показа билета си на шофьорката.

– Ужасен ден за пътуване – каза тя. После добави с известна доза мрачно задоволство: – Весела Коледа.

Автобусът бе почти празен.

– Кога ще пристигнем в Лейксайд?

– След два часа. Може би малко повече – отговори шофьорката. – Казват, че се задавала студена вълна.

Тя натисна едно копче и вратите се затвориха със съсък и трясък.

Шадоу отиде в средата на автобуса, смъкна седалката възможно

най-ниско и започна да мисли. От поклащането на автобуса и от топлината се унесе и още преди да разбере, че му се спи, заспа.

Вътре в земята и под земята. Следите по стената бяха червени като влажна глина: отпечатьци от длани, отпечатьци от пръсти и тук-там груби изображения на зверове, на хора и птици.

Огънят още гореше и мъжът-бизон още седеше от другата страна на огъня и гледаше Шадоу с огромни очи, очи като езерца тъмна кал. Устните на бизона, обгочени със сплъстена кафява козина, не се помръднаха, когато гласът му каза:

– Е, Шадоу? Сега вярваш ли?

– Не знам – отговори той. Забеляза, че и неговата уста не се мърда. Каквито и думи да си разменяха, те не бяха изречени – поне така, както Шадоу разбираше речта. – Ти истински ли си?

– Вярвай – рече мъжът-бизон.

– И ти ли... – Шадоу се подвоуми и после попита: – И ти ли си бог?

Мъжът-бизон пхна ръка в пламъците на огъня и извади една горяща главня. Държеше я по средата. Сините и жълти пламъци зализаха червената му ръка, но не я изгориха.

– Тази земя тук не е за богове – отговори мъжът-бизон. Но в съня си Шадоу знаеше, че вече говори не мъжът-бизон, а огънят, че в тъмното място под земята му говори пукащият разгорял се пламък.

– Един гмурец е извадил тази земя от дълбините на океана – каза огънят. – Един паяк я е изплел от собствената си същност. Един гарван я е изплюл. Тя е тялото на паднал отец, чиито кости са планини, а очите му – езера. Това е земя на мечти и на огън – рече пламъкът.

Мъжът-бизон върна главнята в огъня.

– Защо ми казваш всичко това? – попита Шадоу. – Аз не съм важен. Аз не съм нищо. Бях приличен инструктор по бодибилдинг, наистина некадърен дребен мошеник и може би не чак толкова добър съпруг, колкото си мислех... – Той замълча. – Как да помогна на Лора? – попита Шадоу мъжа-бизон. – Тя иска отново да е жива. Обещах да ѝ помогна. Дължа ѝ го.

Мъжът-бизон не отговори. Посочи тавана на пещерата. Очите на Шадоу го последваха. От мъничък отвор високо горе се процеждаше мъждива зимна светлина.

– Там горе ли? – попита Шадоу, понеже искаше да получи отговор на един от въпросите си. – Трябва да отида там ли?

Тогава сънят го поде, представата се превърна в самото нещо, което обозначава, и Шадоу бе напъхан в камъка и земята. Беше като къртица,

която се опитва да си проправи път през пръстта, като язовец, който се катери по пръстта, като мармот, който изтиква пръстта от пътя си, като мечка, ала пръстта бе прекалено твърда, прекалено плътна и той се задъхваше, а скоро не можеше и да продължи, не можеше да копае и да се катери и разбра, че ще умре някъде в дълбокото място под света.

Не му достигаха сили. Усилията му ставаха все по-слаби. Шадоу знаеше, че макар тялото му да пътува в топъл автобус през студени гори, ако той спре да диша тук, под света, ще спре да диша и там, че дори сега се задъхва и едвам си поема въздух.

Продължи да се бори, да избутва, но още по-вяло, за всяко движение отиваше по мъничко от скъпоценния въздух. Беше хванат в капан: не можеше да продължи напред, не можеше да се върне и назад, откъдето беше дошъл.

– А сега да се спазарим – каза глас в съзнанието му.

– Какво мога да предложа аз? – попита Шадоу. – Нямам нищо.

Вече усещаше глината, мазна и скърцаща като кал в устата му.

И тогава Шадоу каза:

– Освен себе си. Имам себе си, нали?

Стори му се, че всичко е притаило дъх.

– Предлагам себе си – заяви той.

Отговорът беше незабавен. Камъните и пръстта, които го заобикаляха, започнаха да го натискат надолу, да го мачкат толкова силно, че изцеждаха от дробовете му и последната глътка въздух. Натискът се превърна в болка, приклещила го от всички страни. Шадоу достигна връхната точка на болката и се задържа в нея с мисълта, че няма да понесе повече, ала в този миг гърчът отмина и той отново можеше да диша. Светлината отгоре бе станала по-голяма.

Той беше изтиквайки към повърхността.

Опита се да се възползва от следващия гърч на земята. Този път усети, че е изтласкван нагоре.

При тази последна ужасна контракция болката бе невероятна, Шадоу имаше чувството, че го тикат, мачкат го, блъскат го през твърд отвор в скалата, а костите му се натрошават и плътта му става на пихтия. Когато устата и смазаната му глава се показаха от дупката, Шадоу изкрещя от страх и болка.

Докато крещеше, се запита дали и там, в света наяве, също крещи, дали крещи и в съня си в затъмнения автобус.

Когато отмина и този последен гърч, Шадоу бе на земята и беше впил пръсти в червената пръст.

Надигна се, седна, избърса с ръка пръстта по лицето си и погледна нагоре към небето. Беше здрач, морав здрач, звездите вече се показваха една по една, звезди, много по-ярки и много по-живи от всички звезди, които беше виждал или си беше пред-ставял.

– Скоро – каза зад него пукащият глас на пламъка – те ще паднат. Скоро те ще паднат и звездните хора ще срещнат земните хора. Сред тях ще има герои и мъже, които ще съсичат чудовища и ще носят познание, но никой няма да бъде бог. Това място не става за богове.

Струя въздух, стъписваща със студенината си, докосна Шадоу по лицето. Сякаш го бяха топнали в ледена вода. Той чу гласа на шофьорката, която каза, че били в Пайнуд, „който иска да изпуши по цигара или да се поразтъпче, спираме тук за десет минути, след това продължаваме“.

Шадоу слезе с отмалели крака от автобуса. Бяха спрели пред поредната провинциална бензиностанция, почти същата като онази, откъдето бяха тръгнали. Шофьорката помогна на две млади момичета да се качат в автобуса и натовари куфарите им в багажното отделение.

– Ей – каза тя, когато видя Шадоу. – Вие слизахте в Лейк-сайд, нали?

Шадоу потвърди сънено.

– *Наистина* хубав град – рече шофьорката. – Понякога си мисля, че ако реша да нарежа всичко, ще се преместя в Лейксайд. По-красив град не съм виждала. Отдавна ли живеете там?

– Отивам за пръв път.

– На всяка цена да хапнете от пирожките в „Мейбъл“, чухте ли?

Шадоу реши да не иска разяснение.

– Кажете – рече той, – говорех ли насън?

– И да сте говорили, не съм ви чула. – Тя си погледна часовника. – Хайде пак в автобуса. Ще ви извикам, щом стигнем в Лейксайд.

Двете момичета – Шадоу се съмняваше да са по-големи от четири-найсет години, – които се бяха качили в Пайнуд, седнаха пред него. Докато подслушваше неволно, той реши, че са приятелки, а не сестри. Едната не знаеше почти нищо за секса, но знаеше много за животните, явно помагаше или прекарваше доста време в приют за животни, докато другата изобщо не се интересуваше от тях, но въоръжена със стотиците откъслечни сведения, които бе зърнала в интернет и по телевизията, си мислеше, че знае много за човешката сексуалност. Шадоу заслуша ужасен, но и развеселен момичето, което си въобразяваше, че е наясно с подробните механизми на приложението на хапчета „Алка-Зелцер“ за

подобряване на оралния секс.

После започна да изключва момичетата и заглуши всичко освен звука на пътя и сега от време на време до него достигаха само откъслечи от разговора.

Голди е много добро куче, чистокръвна хрътка е, дано тате се съгласи, още щом ме види, и започва да върти опашка. Коледа е, то оставаше да не ми разреши да се повоза на моторната шейна.

Можеш да напишеш с език името си отстрани на онази му работа.

Мъчно ми е за Санди.

Да, и на мен.

Казаха, че нощес ще натрупа петнайсет сантиметра, но само си измислят, измислят си прогнозата и никой не им търси сметка...

После спирачките на автобуса изсъскаха и шофьорката се провикна: „Лейксайд!“, а вратите се отвориха с трясък. Шадоу слезе след момичетата на окъпания в светлина паркинг пред видеотека и солариум, които, както се досети, се намираха на автогарата. Беше ужасно студено, но студът бе свеж и той се разсъни. Погледна към светлините на града на юг и на запад и към бледото замръзнало езеро на изток.

Момичетата застанаха на паркинга, като пристъпваха от крак на крак и си духаха силно на ръцете. Едното, по-малкото, стрелна с поглед Шадоу и се усмихна притеснено, когато забеляза, че го е видял.

– Весела Коледа – пожела Шадоу.

– Да – каза другото момиче, вероятно година-две по-голямо от първото. – Весела Коледа и на вас.

Беше с морковеночервена коса и чипо носле, покрито със стотици хиляди лунички.

– Градът ви е хубав – отбеляза Шадоу.

– И ние си го харесваме – отвърна по-малкото момиче. Точно то обичаше животните. Усмихна се свенливо на Шадоу при което се показва шината със сини ластичета върху предните му зъби.

– Приличате ми на някого – каза сериозно момичето. – Сигурно сте брат или син на някого.

– Чуй се какви ги дрънкаш, Алисън – рече приятелката ѝ. – Всички имат братя и бащи.

– Друго имах предвид – възрази Алисън.

За един бляскав бял миг всички се озоваха в светлината на фарове, обхванали ги като рамка. Зад фаровете имаше автомобил комби с майка в него, който веднага откара момичетата и саковете им и остави Шадоу

сам на паркинга.

– Млади момко! Мога ли да ви помогна с нещо? – Старецът заключаваше видеотеката. Прибра ключовете в джоба си. – По Коледа не е отворено – обясни той весело на Шадоу. – Но дойдох да посрещна автобуса. Да се уверя, че всичко е наред. Няма да си простя, ако някоя клета душа се изгуби точно на Коледа. Мъжът беше достатъчно близо и Шадоу видя лицето му: старо, но доволно, лице на човек, на когото му се е случвало да пие от оцета на живота и който е установил, че като цяло той е най-често уиски, при това добро.

– Бихте могли да ми дадете номера на местната таксиметрова компания – отговори Шадоу.

– *Бих могъл* – повтори колебливо непознатият, – но по това време Том вече е в леглото и дори да го вдигнете, няма да получите удовлетворение – тази вечер го видях в пивница „Тук се отбива еленът“, беше много весел. Наистина много весел. Къде искате да отидете?

Шадоу му показа адреса върху ключа от входната врата.

– Това е на десет, може би на двайсет минути пеш по моста – обясни мъжът. – Но когато е толкова студено, не е приятно, а ако не знаеш къде отиваш, винаги ти се струва по-далеч, забелязвали ли сте? Първия път сякаш вървиш вечно, а после ти изглежда един миг.

– Да – каза Шадоу. – Никога не съм си го представял така. Но сигурно е вярно.

Старецът кимна. Върху лицето му се ширна усмивка.

– Какво пък, Коледа е. Ще ви закарам с Теси.

Шадоу отиде заедно с него на пътя, където беше спряна огромна стара камионетка. Имаше си стъпала пред вратите, гангстерите от бурните двайсет години на XX век сигурно щяха да се гордеят с нея. Под натриевата светлина изглеждаше тъмна, но можеше да е и червена, и зелена.

– Това е Теси – заяви старецът. – Голяма красавица, нали?

Потупа я собственически там, където калникът се извиваше над предната гума.

– Какъв модел е? – полюбопитства Шадоу.

– „Уент Фийникс“. Уент се разорил през 1931 година, марката била откупена от „Крайслър“, но автомобили от нея повече не са произвеждани. Харви Уент, основателят на фирмата, бил тукашно момче. Заминал за Калифорния и някъде през четирийсет и първа – четирийсет и втора се самоубил. Голяма трагедия.

Купето миришеше на кожа и на застоял тютюнев дим: миризмата

не беше скорошна, но през годините достатъчно хора сякаш бяха изпушили достатъчно цигари и пури в камионетката миризмата на горящ тютюн да се превърне в част от самата нея. Старецът завъртя ключа и Теси запали от първия път.

– Утре заминава за гаража – обясни той на Шадоу. – Ще я покрия с чергило и ще стои там до пролетта. Да ви призная, и сега не е хубаво да я карам, понеже има сняг.

– Не върви ли добре в сняг?

– А, върви си много добре. Но от солта по шосетата тия стари хубавици ръждясват по-бързо, отколкото си представяте. Как искате, да ви карам право у вас или да направим тур за овации из града на лунна светлина?

– Не искам да ви притеснявам...

– Не ме притеснявате. Когато станете на моите години, ще бъдете признателен и за миг сън. Пак ще извадя късмет, ако нощес поспя и пет часа... будя се, а умът ми се върти и върти. Къде са ми добрите обноски? Казвам се Хинзелман. Можете да ме наричате и Ричи, ала всеки, който ме познава, ми вика просто Хинзелман. Бих се ръкувал с вас, но ми трябват и двете ръце, за да управлявам Теси. Тя усеща, ако не внимавам.

– Майк Айнсел – представи се Шадоу. – Радвам се да се запознаем, Хинзелман.

– Значи ще заобиколим езерото. Тур за овации – каза Хинзелман.

Главната улица, по която минаваха, беше красива дори нощем изглеждаше старовремска в най-добрия смисъл на думата – сякаш от сто години хората са си я харесвали и не са бързали да похабят онова, което им допада.

Хинзелман посочи двата градски ресторанта, покрай които минаха (единия германски, другия, както го описа, „отчасти гръцки, отчасти норвежки, с питка върху всяка чиния“), посочи хлебарницата и книжарницата („Аз твърдя, че без книжарница един град не е никакъв град. Може и да се нарича град, но ако си няма книжарница, нека знае, че не може да заблуди никого“.) Докато минаваха покрай библиотеката, подкара по-бавно, та Шадоу да я огледа хубаво. Над входа примигваха старовремски светилници – Хинзелман гордо насочи вниманието на Шадоу към тях.

– Построена е през седемдесетте години на деветнайсети век от Джон Хенинг, местен магнат, производител на дървесина. Искал е да я нарекат библиотека „Хенинг“, но след като починал, започнали да й

викат библиотека „Лейксайд“ и според мен ще си остане така до края на всички времена. Нали е истинска мечта?

Гордееше се така, сякаш сам я е строил. На Шадоу сградата му заприлича на замък и той го сподели със стареца.

– Вярно е – съгласи се Хинзелман. – Кулички и всичко останало. Хенинг е държал да изглежда така отвън. Вътре още си стоят едновременните чамови лавици. Мириам Шулц иска да ги махне и да обнови библиотеката, но сградата е включена в някакъв регистър на историческите забележителности и библи-отекарката не може да направи нищо.

Минаха откъм южната страна на езерото, пътят беше на десетина метра над него. Градът го опасваше от всички страни. Шадоу видя петната матовобял лед по езерото, тук-там проблясваше и лъскава вода, отразила светлините на града.

– Както гледам, е замръзнало – каза той.

– Замръзнало е от цял месец – обясни Хинзелман. – Матовите петна са преспи, а лъскавите – лед. Замръзна веднага след Деня на благодарността, една мразовита нощ, замръзна и сега е гладко като стъкло. Вие, господин Айнсел, ходите ли да ловите риба на дупка?

– Никога не съм ходил.

– Това е най-хубавото, което може да направи един мъж. Ловиш не риба, ловиш душевно спокойствие, което в края на деня отнасяш въщи.

– Ще го запомня. – Шадоу надзърна през прозореца на Теси към езерото. – Вече може ли да се върви по него?

– Може. Може и кола да се кара, но лично аз още не бих рискувал. Тук студът скова преди месец и половина – каза Хинзелман. – Но трябва да призная, че при нас, в Северен Уисконсин, всичко замръзва по-бързо, отколкото почти навсякъде другаде. Веднъж бях излязъл на лов, на лов за едър дивеч, беше преди трийсетина-четирийсет години, и се прицелих в един елен, но не го улучих и той хукна да бяга през гората – това стана в северния край на езерото, близо до мястото, където ще живеете, Майк. Беше най-красивият елен, който съм виждал, едър такъв като кон, честна дума. Бях млад и нахъсен и макар че оная година бе паднал сняг още по Все светии, а тогава беше Денят на благодарността, по земята още имаше чист сняг, чист и непокътнат, и аз виждах следите на елена. Доколкото можех да преценя, той се беше паникьосал и бе побягнал към езерото. Само глупак се опитва да догони елен, но аз съм си такъв, голям глупак, хукнах подире му и що да видя, той нагазил в езерото, стои там, на дълбочина двайсетина-трийсет сантиметра, и ме гледа. И точно тогава слънцето се скри зад един облак и всичко се заледи – за

десетина минути температурата бе паднала с десет градуса, наистина. И еленът значи иска да побегне, а не може да се помръдне. Замръзнал е заедно с леда. Аз пък бавно отидох при него. Виждам, че животинката иска да побегне, но се е вледенила и не може. Но и дума не може да става аз да застрелям беззащитна твар, когато тя не може да се помръдне – що за човек ще съм, ако го направя, а? И така, взимам пушката и стрелям във въздуха. И гърмежът беше достатъчен, та еленът направо да изскочи от кожата си: като видя, че краката му са замръзнали в леда, направи точно това. Остави си кожата и рогата, заклещени в леда, и се юрна презглава обратно към гората, розов като току-що родена мишка, трепери целият, направо ще се пръсне. Чувствах угризения, затова поговорих с жените от Дамския клуб по плетене в Лейксайд да му изплетат топла дреха, та да си я носи до пролетта, и те му изплетоха нещо като пуловер, та да не премръзне до смърт. То се знае, ние отнесохме майтапа, защото пуловерът, дето го оплетоха жените, беше от яркооранжева прежда, та никой ловец вече да не стреля по елена. По време на ловния сезон ловците по тия места носят оранжево – обясни старецът. – А ако мислите, че в разказа ми има и една лъжа, мога да ви докажа. И до ден днешен държа рогата на елена у дома в хола. Шадоу се засмя, а старецът се усмихна доволно, като безспорен майстор. Спряха пред една тухлена сграда с голяма дървена тераса, окичена със златни празнични лампички, които мигаха приканващо.

– Това е номер петстотин и две – каза Хинзелман. – Апартамент трети е на последния етаж, откъм другата страна, с изглед към езерото е. Пристигнахме, Майк.

– Благодаря ви, господин Хинзелман. Дължа ли ви нещо за бензина?

– Наричайте ме просто Хинзелман. И не ми дължите и цент. Весела Коледа от мен и от Теси.

– Сигурен ли сте, че няма да приемете нищо?

Старецът се почеса по брадичката.

– Знаете ли какво – подхвана той. – През следващата седмица ще дойда да ви продам няколко билета. За нашата игра. С благотворителна цел. А сега, млади момко, можете да се пхате в леглото.

Шадоу се усмихна и каза:

– Весела Коледа, Хинзелман.

Старецът се ръкува с него. Ръката му беше с червени кокалчета, твърда и мазолеста като дъбов клон.

– Внимавайте, докато се качвате, хлъзгаво е. Виждам вратата ви

отгук, от онази страна, ето там! Ще изчакам, докато влезете. Само ми дайте знак, че всичко е наред, вдигнете палци и аз ще си тръгна.

Стоя на включен двигател, докато Шадоу се качваше по дървеното стълбище и отключваше. Входната врата се отвори. Младият мъж вдигна палци и старецът в „Уент“ Теси – при мисълта за автомобила с име Шадоу се усмихна още веднъж, – та Хинзелман и Теси завиха и се отпавиха обратно към моста.

Шадоу затвори входната врата. Стаята беше леденостудена. Миришеше на хора, отишли да живеят други животи, и на всичко, което са яли и за което са мечтали. Шадоу пусна радиатора на двайсет градуса. Влезе в тясната кухничка, провери шкафовете, отвори хладилника с цвят на авокадо, той обаче беше празен. Никаква изненада в това отношение. Поне миришеше на чисто, а не на мухъл.

До кухнята имаше малка спалня с гол матрак, а до нея – още по-малка баня, едва ли не стойка за душ. В тоалетната чиния плаваше отколешен фас, от който водата беше станала кафеникава. Шадоу пусна водата, за да махне фасата.

Намери в един от шкафовете чаршафи и одеяла и застла леглото. После си изу обувките, съблече якето, махна си часовника и легна, както беше с дрехите – питаше се колко ли време ще мине, докато се стопли.

Светлините угаснаха и настъпи мълчание, почти пълно, нищо друго освен бръмченето на хладилника и някъде в сградата пуснато радио. Шадоу лежеше в мрака и се чудеше дали не се е наспал в автобуса на „Грейхаунд“, дали гладът, съчетан със студа, новото легло, безумието на последните няколко седмици няма да го държат буден цяла нощ.

Чу в тишината как нещо пука като изстрел. Клон, помисли си той, или ледът. Навън всичко замръзваше.

Колко ли трябваше да чака, докато Уензди дойде да го вземе? Ден? Седмица? Шадоу знаеше, че колкото и да се забави Уензди, той трябва да насочи вниманието си към нещо. Реши отново да упражнява фокусите с монетите, докато ги усвои („Упражнявай всичките си фокуси – пошушна някой в главата му с глас, който не беше негов, – всички без един, без фокуса, който ти показва клетият мъртъв Суийни, издъхнал от премръзване, от студ и от това, че е бил забравен, още веднъж те моля, само не и този фокус. Него недей“.)

Но градът *наистина* беше хубав. Шадоу го чувстваше.

Сети се за съня си, ако изобщо беше сън, онази първа вечер в Кайро. Сети се за Зора... как ли, дявол да го вземе, се казваше?

Среднощната сестра.

После се сети за Лора...

Мисълта за нея сякаш отвори прозорец в съзнанието му. Шадоу виждаше Лора. Виждаше я някак.

Тя беше в Игъл Пойнт, в задния двор на голямата къща на майка си.

Лора стоеше на студа, който вече не усещаше или който усещаше през цялото време, стоеше пред къщата, която майка ѝ беше купила през 1989 година с парите от застраховката, след като бащата на Лора – Харви Маккейб, бе починал от инфаркт, докато се напъвал в тоалетната, и долепила студени длани до стъклото, гледаше вътре, макар че дъхът ѝ не оставяше пара по него, не оставяше никаква пара, гледаше майка си, сестра си, децата на сестра си и мъжа ѝ, дошли от Тексас за Коледа.

Навън в мрака, там беше Лора и не можеше да се сдържи да не погледне.

Очите на Шадоу засмъдяха от сълзите и той се претърколи в леглото.

Чувстваше се като любопитен натрапник и пренасочи мислите си, като им нареди да се върнат при него: виждаше езерото, разпростряло се долу, а вятърът духаше и духаше от север и протягаше вледенени пръсти, сто пъти по-студени от пръстите на всеки труп.

Сега дишането на Шадоу беше станало повърхностно. Той чуваше как вятърът се засилва, чуваше горчиви писъци из къщата и за миг му се стори, че чува във вятъра и думи.

Щом трябваше да е някъде, преспокойно можеше да е и тук помисли той и заспа.

ПРЕЗ ТОВА ВРЕМЕ. ЕДИН РАЗГОВОР

Зън-зън.

– Госпожица Кроу¹²²?

– Да.

– Госпожица Саманта Блак¹²³ Кроу?

– Да.

– Нали нямате нищо против да ви зададем няколко въпроса.

– Ченгета ли сте? Какви сте?

– Аз се казвам Таун¹²⁴. Колегата е господин Роуд¹²⁵. Разследваме

122. „Гарга“ (англ.). – Б. пр.

123. „Черна“ (англ.). – Б. пр.

124. Град (англ.). – Б. пр.

125. Път (англ.). – Б. пр.

изчезването на двама наши колеги.

– Как се казват?

– Моля?

– Кажете ми имената им. Искам да знам как са се казвали. Вашите колеги де. Кажете ми имената им и може би ще ви помогна.

– Добре. Казвах се господин Стоун и господин Уд. А сега може ли да ви зададем няколко въпроса?

– Ама вие какво, виждате нещо и го превръщате в име, така ли? О, да, вие сигурно сте господин Сайдуок¹²⁶, той е господин Карпит¹²⁷! предайте много поздравии на господин Еърплейн¹²⁸.

– Много смешно, няма що, госпожице. Първи въпрос: искаме да знаем дали сте виждали този мъж. Ето го. Можете да вземете снимката.

– Виж ти! В профил и в анфас, с номер отдолу... И е едър. Но е хубав. Какво е направил?

– Преди няколко години е участвал като шофьор в банков обир в малък град. Двамата му съучастници решили да задържат цялата плячка за себе си и да го излъжат. Той се ядосал. Намерил ги. За малко да убие единия с голи ръце. Прокуратурата сключила сделка с мъжете, които наранил, и те свидетелствали срещу него. Този тук, Шадоу де, получил присъда от шест години. Излежал три. Мен ако питате, типове като него просто трябва да ги заключват някъде и да изхвърлят ключа.

– Знаете ли, никога не съм чувала някой да казва това в истинския живот. Най-малкото на глас.

– Какво да казва, госпожице Кроу?

– Плячка. Не е дума, която ще чуеш да изричат хората. По филмите може и да я казват. Но не и в живота.

– Това, госпожице Кроу, не е филм.

– Блак Кроу. Аз съм госпожица Блак Кроу. Приятелите ме наричат Сам.

– Разбрах, Сам. А сега за този мъж...

– Но вие не сте ми приятели. Вие ме наричайте госпожица Блак Кроу.

– Слушай, малка надута...

– Спокойно, господин Роуд. Сам... извинявайте, госпожице... госпожица Блак Кроу е готова да ни помогне. Тя е гражданка, която спазва законите.

---

126. Тротоар (англ.). – Б. пр.

127. Килим (англ.). – Б. пр.

128. Самолет (англ.). – Б. пр.

– Знаем, госпожице, че сте помогнали на Шадоу. Видели са ви заедно с него в бял шевролет „Нова“. Возил ви е на автостоп. Водил ви е на вечеря. Каза ли нещо, което да ни помогне в разследването? Изчезнаха двама от най-способните ни хора.

– Никога не съм го срещала.

– Срещали сте го. Много ви моля, не правете грешката да смятате, че сме глупави. Ние не сме глупави.

– Хмм. Срещам се с много хора. Може и да съм го срещала и вече да съм забравила.

– Наистина е само във ваша полза, госпожице, да ни съдействате.

– В противен случай ще се наложи да ме запознаете с приятелите си господин Тъмскрус¹²⁹ и господин Пентотал¹³⁰, така ли?

– Само си усложнявате живота, госпожице.

– Виж ти! Съжалявам. Има ли нещо друго? Защото смятам да ви кажа едно „чао“ и да ви затръшна вратата, а вие вероятно ще се качите на господин Кар¹³¹ и ще си заминете.

– Няма да забравим, уважаема госпожице, че сте ни отказали съдействие.

– Чао!

Щрак.

Глава 10

Всичките си тайни ще ти кажа, но за миналото си ще те излъжа, затова прати ме ти завинаги в леглото.

Том Уейтс¹³², „Танго, докато заболи“

Цял живот в мрак, сред мръсотия, това сънува Шадоу първата нощ в Лейксайд. Детски живот, много отдавна и много далеч, в земи отвъд океана, в земите, където слънцето изгрява. Ала животът му не съдържаше изгреви, съдържаше само сумрак денем и слепота нощем.

Никой не му говореше. Той чуваше човешки гласове, които долитаха отвън, но разбираше човешката реч точно толкова, колкото

---

129. „Менгеме“, в смисъл уред за изтезания (англ.). – Б. пр.

130. Лекарствен препарат, използван като упойка в хирургията. – Б. пр.

131. „Автомобил“. – Б. пр.

132. Том Уейтс (р. 1949), един от последните битници в съвременната музика. – Б. пр.

бухането на бухалите и воя на кучетата.

Помнеше или си мислеше, че помни, една нощ преди половин живот, когато един от големите човеци беше влязъл тихо и не го беше набил или нахранил. Беше жена, беше го вдигнала до гърдата си и го беше прегърнала. Миришеше хубаво. От лицето ѝ върху неговото бяха паднали топли капки. Той се уплаши и заплака. Жената го сложи припряно на сламата, излезе от колибата и завърза вратата след себе си.

Той помнеше този миг, който му беше скъп, точно както помнеше сладостта на зелевия кочан, тръпчивия вкус на сливи, хрупането на ябълки, мазния вкус на хубава печена риба.

Сега виждаше в светлината на огъня лицата, всички гледаха как го извеждат от колибата за пръв път, който бе и единствен. Така значи изглеждали хората. Беше расъл в мрак и никога не бе виждал човешки лица. Всичко беше съвсем ново. И странно. Очите го заболяха от светлината на огъня. Надянаха му на врата въже, за да го отведат при мъжа, който го чакаше.

И когато първото острие се вдигна в светлината на огъня, само как ревна тълпата. Детето от мрака се засмя заедно с хората, радостно и свободно.

После острието се спусна.

Шадоу отвори очи и усети, че е гладен и премръзнал в жилище с пласт скреж, замъглил стъклото на прозореца отвътре. „Замръзналият ми дъх“, помисли си той. Стана от леглото, доволен, че не трябва да се облича. Докато минаваше покрай прозореца, драсна с нокът по него и усети как скрежът се събира под нокътя, после се топи и става на капка.

Опита се да си припомни съня, ала не си спомни нищо освен нещастие и мрак.

Обу си обувките. Каза си, че може да отиде пеш в центъра: ако беше схванал правилно географията на града, трябваше да мине по моста в северния край на езерото. Облече си тънкото яке и се сети как си обеща да си купи топло зимно яке, после отвори вратата на жилището и излезе на дъсчената тераса. Студът отнесе дъха му: Шадоу си пое въздух и усети как всички косъмчета в ноздрите му се вледеняват. От терасата имаше хубав изглед към езерото – накъсани петна от сиво, заобиколени от белота.

Студената вълна беше дошла, нямаше никакво съмнение. Сигурно беше към минус двайсет и разходката нямаше да е от най-приятните, но Шадоу беше убеден, че все ще стигне безпрепятствено до центъра на града. Какво му беше казал Хинзелман, май че е десет минути пеша. А

Шадоу беше як мъж. Щеше да върви бързо и да се стопли.

Тръгна на юг, към моста.

Скоро започна да кашля със суха хриплива кашлица, защото хапещо студеният въздух бе докоснал дробовете му. После го заболяха ушите, лицето и устните, заболяха го и краката. Той пхна дълбоко в джобовете ръцете си и стисна пръсти, за да спести малко топлинка. Усети, че си е спомнил преувеличените разкази на Лайсмит Тъжния за зимите в Минесота, особено онзи за ловеца: някаква мечка го подгонила в смразяващия студ и той се качил на едно дърво, където си извадил члена и се изпикал на извита жълта струя димяща урина, която, още преди да стигне земята, се вледенила, а ловецът се пързулнал към свободата по твърдата като камък дъга от замръзнала пикня. Крива усмивка при този спомен и поредната суха болезнена кашлица.

Стъпка след стъпка след стъпка. Шадоу погледна назад. Жилищният блок не бе чак толкова далеч, колкото беше очаквал.

Реши, че е сбъркал, като е тръгнал пеш. Но сега вече бе на три-четири минути от жилището и виждаше моста над езерото. Беше точно толкова разумно да продължи, колкото и да се върне (и после какво? Да повика такси по телефона, който не работеше? Да чака пролетта? „В жилището няма храна“, напомни си Шадоу).

Продължи да върви, като пътем преразгледа мнението си за температурата. Минус двайсет? Може би минус трийсет, онази странна точка върху термометъра, за която Целзий и Фаренхайт казват едно и също. Вероятно не беше чак толкова студено. Но имаше мразовит вятър, силен, устойчив и постоянен, духаше над езерото и идваше през Канада от Северния полюс.

Шадоу си спомни със завист химическите ръкавици и терлици. Съжали, че няма още. Вървя може би още десет минути, а мостът не изглеждаше по-близо. Беше му прекалено студено, за да трепери. Очите го боляха. Това не бе какъв да е студ: това бе научна фантастика. Разказ, където действието се развива на обратната страна на Меркурий едно време, когато се е смятало, че Меркурий има обратна страна. Някъде на каменистия Плутон, където Слънцето е просто поредната звезда, светеща малко по-ярко в мрака. „Това – помисли си Шадоу – е само на косъм от местата, където въздухът идва на кофи и се излива като бира“.

Автомобилите, които от време на време профучаваха с тътен покрай него, му се струваха свръхестествени: космически кораби замръзнали пакетчета от метал и стъкло, населявани от хора, които бяха облечени по-топло от него. В главата му зазвуча стара песен, която

майка му бе обичала, „Да вървиш из зимната страна на чудесата“, и той си я затананика със стиснати устни, като крачеше в такт с нея.

Вече изобщо не чувстваше краката си. Погледна към обувките си от черна кожа, към тънките памучни чорапи и наистина се притесни, че ходилата му ще измръзнат.

Това вече не беше шега. Не беше безразсъдство, беше се прехвърлило отвъд чертата, за да се озове в територията на истинското двайсет и четири каратова „Мили Боже, наистина загазих“. Дрехите му бяха сякаш от мрежа или от дантела: вятърът минаваше през него, вледеняваше костите му и мозъка на костите, вледеняваше миглите, вледеняваше топлото местенце под топките му, скрили се в кухнята на срамната кост.

„Трябва да вървя – каза си той. – Трябва да вървя. Когато се прибере, мога да спра и да изпия кофа въздух“. В главата му зазвуча парче на „Бийтълс“ и той тръгна в такт с него. Чак когато стигна до хора, се усети, че си тананика „Помощ“.

Беше излязъл почти при моста. Трябваше да мине по него, после до магазините западно от езерото имаше още десет минути може би малко повече...

Подмина го черен автомобил, спря, после зави в мъглив облак от отработени газове и закова до него. Прозорецът се плъзна надолу и парата и мъглицата от прозореца се сляха с отработените газове, за да образуват змейски дъх, който обви колата.

– Всичко наред ли е? – попита ченгето отвътре.

Отпърво Шадоу понечи да отговори по инстинкт: „Да, благодаря, господин полицай“. Но вече бе твърде късно за това и той каза:

– Мисля, че измръзнах. Тръгнах пеш към Лейксайд, за да купя храна и дрехи, но явно съм подценил разстоянието. – Беше стигнал дотук в изречението, изникнало в главата му, когато усети, че от устата му излиза само: – П-п-премръзнал съм. – И тракане на зъби, затова рече: – Из-з-звинявайте. Студено ми е. Извинявайте.

Ченгето отвори задната врата на автомобила и каза:

– Качвайте се веднага. Чухте ли ме?

Шадоу се качи признателно, седна отзад и разтърка ръце, като се опитваше да не се притеснява за премръзналите пръсти на краката си. Полицаят хвана волана. Шадоу го погледна през металната решетка. Опита се да не мисли за последния път, когато бе седял отзад в полицейски автомобил, да не забелязва, че задните врати са без дръжки, и да се съсредоточи върху ръцете си, които разтъркваше, за да им върне

живота. Болеше го лицето, боляха го червените пръсти и сега от топлината пръстите на краката също започваха да го болят. Това обаче бе добър знак.

Ченгето потегли.

– Знаете ли – подхвана то, без да се обръща към Шадоу, само заговори малко по-високо, – ще прощавате, но наистина сте постъпили много глупаво. Не сте ли чули препоръките на синоптиците? Навън е минус двайсет. Един бог знае колко градуса е севернякът, дали минус петдесет, дали минус шейсет, макар че според мен, ако температурата е минус двайсет, последното, за което трябва да мисли човек, е севернякът.

– Благодаря – каза Шадоу. – Благодаря, че спряхте. Страшно признателен съм ви.

– Сутринта в Райнландър една жена излязла само по пеньоар и пантофи да напълни хранилката за птици и замръзнала на тротоара, замръзнала в буквалния смисъл. Сега е в интензивното отделение. Сутринта съобщиха по телевизията. Отскоро сте в града, нали?

– Пристигнах нощес с „Грейхаунд“. Смятах днес да си купя топли дрехи, храна и кола. Не очаквах, че ще е толкова студено.

– Да – каза ченгето. – И мен студът ме завари неподготвен. Бях погълнат от тревоги за глобалното затопляне. Казвам се Чад Мълиган. Шеф на полицията съм тук, в Лейксайд.

– Майк Айнсел.

– Приятно ми е, Майк. По-добре ли сте вече?

– Да, малко по-добре.

– И така, къде да ви откарам най-напред?

Шадоу доближи ръце до топлата струя долу. Пръстите го боляха и той ги дръпна. Нека се стоплят сами.

– Можете ли само да ме хвърлите до центъра?

– И дума да не става. Освен ако не поискате да шофирам автомобил, с който бягате след банков обир, съм готов да ви откарам където кажете. Приемете го като инициатива на комитета по посрещането ви в нашия град.

– Вие откъде предлагате да започнем?

– Значи сте пристигнали нощес?

– Точно така.

– Закусили ли сте?

– Още не.

– В такъв случай има едно място, което ми се струва чудесна отправна точка – заяви Мълиган. Вече слизаха от моста и навлизаха в

северозападната част на града. – Това е главната улица – обясни полицаят, – а това тук е градският площад – допълни, след като прекоси главната улица и зави надясно.

Дори през зимата площадът беше внушителен, ала Шадоу знаеше, че мястото е правено, за да бъде гледано през лятото: тогава тук вероятно имаше истинско буйство от багри, от макове и перуники, от какви ли не цветя, и брезовата горичка в единия край сигурно приличаше на сребристозелено островче. Сега площадът беше безцветен, красив, както са красиви скелетите, естрадата за оркестъра беше пуста, шадраванът беше спрял за през зимата, кметството от кафяв пясъчник бе надянало бял снежен калпак.

– А това тук е „Мейбъл“ – завърши Чад Мълиган, докато спираше пред стара сграда с огромна витрина в западния край на площада.

Слезе и отвори вратата на Шадоу. Двамата наведоха глави, за да се предпазят от студа и вятъра, забързаха през тротоара и влязоха в топло заведение, което ухаеше на току-що опечен хляб, на паста, супа и бекон.

Беше почти празно. Мълиган седна на една маса, Шадоу се разположи срещу него. Подозираше, че полицаят прави всичко това, за да види що за птица е новопристигналият. Но можеше и да е такъв, какъвто изглеждаше: приятелски настроен, отзивчив, добряк.

При тях със забързана крачка дойде жена, която бе не дебела, а едра, едра жена, прехвърлила шейсетте, с коса с цвят на кафява бутилка.

– Здравсти, Чад – поздрави тя. – Пийнете по едно какао, докато избирате.

Връчи им два ламинирани листа с менюто.

– Но без сметана – съгласи се той. – Мейбъл ме познава прекалено добре – рече полицаят на Шадоу. – Вие, приятелю, какво ще си поръчате?

– И аз не бих отказал едно какао с мляко – отговори Шадоу. – Но на мен ми сложете от битата сметана.

– Чудесно – каза Мейбъл. – Живейте опасно, драги. Няма ли да ме запознаеш, Чад? Този младеж нов полицай ли е?

– Засега не – отговори Чад Мълиган и белите му зъби блеснаха. – Това е Майк Айнсел. Пристигнал е нощес. А сега нали ще ме извините.

Стана, отиде в дъното на помещението и влезе през врата с табела „ПОЙНТЕРИ“. На другата пишеше „СЕТЕРИ“.

– Значи вие сте новият човек в жилището на Нортридж Роуд. Там преди живееха Пилзенови. А, да, сещам се *кой* сте – заяви тя весело. – Днес Хинзелман намина за сутрешната си пирожка и ми разказа всичко

за вас. Само какао с мляко ли ще пиете, или искате да видите и листа с менюто за закуска?

– Ще закуся – отвърна Шадоу. – Какво ще ми препоръчате.

– Всичко – каза Мейбъл. – Сама го правя. Но това е най-южната и най-източната точка от полуострова, където можете да хапнете пирожки, а те са наистина вкусни. Ще ви стоплят и ще ви заситят. Моят специалитет.

Шадоу нямаше представа какво е това „пирожка“, но си поръча една и след няколко мига Мейбъл се върна с чиния, която имаше нещо като топка от тесто. Беше сложено върху хартиена салфетка. Шадоу го взе заедно със салфетката и отхапа: беше топло, с пълнеж от месо, картофи, моркови и кромид.

– За пръв път ям пирожки – каза той. – Наистина е много вкусно. – Правим ги само на полуострова – обясни съдържателката. – Трябва да стигнете поне в Айрънуд, за да ги намерите. Донесли са ги мъжете от Корнуол, които навремето дошли тук, за да работят в рудниците.

– На полуострова ли?

– Да, горният край на полуострова. Малка част от Мичиган, пада се на североизток.

Шефът на полицейския участък се върна, надигна какаото и сръбна шумно.

– Какво правиш, Мейбъл, насилваш този симпатичен младеж да ти яде пирожките ли? – попита той.

– Вкусна е – каза Шадоу.

И наистина си беше така: сочна вкуснотия в топло тесто.

– Отиват право в стомаха – рече Чад Мълиган и се потупа по шкембето. – Предупреждавам ви. Добре. И така, търсите кола.

Без канадката беше дългнест, с кръгло шкембенце. Изглеждаше уморен и оправен, приличаше повече на инженер, отколкото на полицай.

Шадоу кимна с пълна уста.

– Добре тогава. Звъннах тук-там. Джъстин Либовиц си продава джипа, иска му четири хиляди долара, ще склони и на три. Семейство Гънтър са обявили за продан тойотата си четири по четири – голяма грозотия – преди цели осем месеца и сега вече сигурно ще ви платят, само и само да я махнете от двора им. Ако нямате нищо против автомобилът да е грозен, ще го вземете много изгодно. Звъннах от телефона в мъжката тоалетна, оставих съобщение на Миси Гънтър в „Недвижими имоти Лейксайд“, тя още не беше отишла на работа, сигурно е на

фризюр при Шейла.

Шадоу продължи да яде пирожката, която си оставаше все така вкусна. Беше удивително засищаша. „Храна, която се лепи по ребрата ти – казваше навремето майка му. – Лепи ти се отстрани“.

– И така – подхвана пак шефът на полицейския участък Чад Мълиган, докато бършеше пяната от какаото от устните си. – Предлагам следващата ни спирка да е магазинът „Всичко за дома и фермата“, за да ви купим истински зимни дрехи после ще се отбием в „Най-вкусната храна“ на Дейв, за да напълните хладилника, след това ще ви хвърля до „Недвижими имоти Лейксайд“. Ако броите веднага хиляда долара за колата, ще ви я продадат още сега, ако ли не, ще ви я дадат на изплащане за четири месеца, по петстотин долара на месец. Както казах, автомобилът е много грозен, но ако онова хлапе не го беше боядисало в мораво, щеше да си струва десетина хиляди, надежден е и мен ако питате, ви трябва именно такъв, за да презимувате тук.

– Много мило от ваша страна – каза Шадоу. – Но не трябва ли да хващате престъпници, вместо да помагате на новопристигнали? Не че се оплаквам.

– Всички му го казваме – прихна Мейбъл.

Мълиган сви рамене и каза непринудено:

– Градът ни е добър. Нямаме големи неприятности. Е, все ще се намери някой, който да превиши скоростта, което не е лошо, защото именно от глобите ми идва заплатата. В петък и в събота вечер се случва някой да се напие и да си набие жената или мъжа, повярвайте, среща се и второто. Мъже и жени. Иначе е спокойно. Викат ме, ако някой си е забравил ключовете в автомобила. Заради лаещи кучета. Веднъж годишно спипват един-двама гимназисти да пушат трева зад евтините трибуни. Най-голямото закононарушение, с което сме се занимавали през последните пет години, беше, когато Дан Шварц се напи и започна да стреля по собствената си каравана, после хукна да бяга по главната улица с инвалидната количка, като размахваше проклетата пушка и се заканваше, че щял да застреля на място всеки, който се опита да му попречи да излезе на между-щатската магистрала. Ако не ме лъже паметта, беше тръгнал към Вашингтон, за да теглел куршума на президента. Още ме избива на смях, когато се сетя как се беше отправил към магис-тралата с инвалидната количка – отзад имаше стикер: „Я, непълнолетен престъпник чука вашата най-добра ученичка“ – Помниш ли, Мейбъл?

Тя кимна намусена. На нея явно не ѝ се струваше чак толкова смешно, както на Мълиган.

– И какво направихте? – попита Шадоу.

– Разговарях с него. Даде ми пушката. Преспа в предварителния арест. Свастно момче е, просто се беше напил и беше нещо разстроено.

Шадоу плати закуската и двете чаши какао с мляко – въпреки не особено убедителните възражения на Чад Мълиган. „Всичко за дома и фермата“ се помещаваше в сграда с размерите на склад в южния край на града и вътре се продаваше всичко, като се почне от трактори и се стигне до играчки (играчките заедно с коледната украса вече бяха преоценени). Магазинът гъмжеше от следколедни пазаруващи. Шадоу позна помалкото от момичетата, които бяха седели пред него в автобуса. Вървеше бавно след майка си и баща си. Шадоу му махна и то му отвърна с колеблива синьоластична усмивка. Той се запита как ли ще изглежда след десет години.

Вероятно щеше да е хубаво като младата касиерка, която провери покупките с тракащата като пистолет машинка в ръката си – Шадоу не се и съмняваше, че тя ще засече и трактор, ако някой се опита да го изкара, без да е платил.

– Десет чифта наполеонки? – попита момичето. – Запасявате се, а?

Приличаше на изгряваща кинозвезда.

Шадоу отново се почувства четиринайсетгодишен, глупав, с вързан език. Не каза нищо, докато касиерката проверяваше подплатените ботуши, ръкавиците, пуловерите и пухенката.

Той не изгаряше от желание да подлага на проверка кредитната карта, която му бе дал Уензди, особено при положение, че шефът на полицейския участък Мълиган стоеше услужливо до него, затова плати всичко в брой. После отнесе пликовете в мъжката тоалетна и излезе, облечен в много от покупките.

– Изглеждате добре, приятелю – отбеляза Мълиган.

– Поне ми е топло – отвърна Шадоу и наистина му беше топло и навън, на паркинга, макар че студеният вятър пърлеше кожата на лицето му.

По покана на Мълиган сложи пазарските пликове отзад в полицейския автомобил и се качи отпред до него.

– И така, с какво се занимавате, господин Айнсел? – попита шефът на полицията. – Едър мъж като вас. Какъв сте по професия и ще я упражнявате ли в Лейксайд?

Сърцето на Шадоу се разгуптя, но гласът му не трепна.

– Работя при вуйчо си. Той купува и продава разни неща из цялата страна. Аз само ги пренасям, ако са тежки.

– Добре ли ви плаща?

– Роднина съм му. Знае, че няма да му искам много, пък и усвоявам занаята. Докато реша с какво всъщност искам да се занимавам.

Думите излизаха убедително и гладко като змия. В този миг Шадоу знаеше всичко за огромния Майк Айнсел и той му беше симпатичен. Майк Айнсел нямаше проблемите на Шадоу. Айнсел никога не се беше женил. Майк Айнсел никога не бе разпитван в товарен влак от господин Уд и господин Стоун. Теле-визиите не разговаряха с Майк Айнсел („Искаш ли да видиш циците на Лили?“, попита глас в главата му). Майк Айнсел не сънуваше кошмари и не бе убеден, че се задава буря.

В „Най-вкусната храна“ на Дейв Шадоу напазарува, както би напазарувал в някой супермаркет на бензиностанция: мляко, яйца, хляб, ябълки, сирене, сладки. Колкото да му се намира храна. Щеше да напазарува истински по-нататък. Докато той обикаляше, Мълиган поздравяваше ту един, ту друг и им представяше Шадоу.

– Това е Майк Айнсел, взел е празното жилище в къщата на Пилзенони. Дето е отзад – обясняваше полицаят.

Шадоу се отказа да помни имена. Само се ръкуваше с хората й се усмихваше; беше се поизпотил и се чувстваше неудобно с многото като-ве дрехи в топлия магазин.

Чад Мълиган го закара отсреща, в „Недвижими имоти Лейксайд“. Нямаше нужда да представят Шадоу на Миси Гънтър с нейната току-що направена и лакирана коса, тя знаеше много добре кой е. Ами да, симпатичният господин Борсън, вуйчо му Емерсън, такъв мил човек, идвал при тях кога, преди месец и половина – два, и наел жилището горе в старата къща на Пилзенони, гледката не е ли страхотна? Почакайте, миличък, да се запролети, ние сме големи късметлии, през лятото много от езерата в тази част на света жабунясват, чак да ти се догади, докато нашето езеро, да, и на Четвърти юли можеш да си пиеш вода *направо* от него, и господин Бирсън е платил наема за цяла година, а колкото до тойтота четири по четири, Миси Гънтър не можела да повярва, че Чад Мълиган още я помнел, и да, тя би дала всичко, за да се отърве от нея. Честно казано, се примирила, че тази година ще я даде на Хинзелман, да я използва в играта със залаганията, поне Миси да не плащала пътен данък, не че колата била за изхвърляне, съвсем не, не, била на сина й, преди той да замине да учи в Грийн Бей, един ден я боядисал моравя и ха-ха, Миси Гънтър определено се надявала Майк Айнсел да обича моравия цвят, друго нямала какво да каже, и ако той не купел автомобила, тя щяла да го разбере...

Някъде по средата на тази литания шефът на полицията Мълиган се извини.

– Трябва да се връщам в участъка. Радвам се, че се запознахме Майк – каза той и премести пазарските пликове на Шадоу отзад в комбито на Миси Гънтър.

Тя го закара у тях и той видя пред къщата очукан автомобил. Наветият сняг го беше оцветил до половината в ослепително бяло, а другата половина бе боядисана в капчесто мораво, каквото трябва да си много пиан, и то често, та дори да започнеш да го харесваш.

Въпреки това автомобилът запали от първия път, радиаторът работеше, макар и да минаха десет минути, докато купето стане от непоносимо студено просто студено. През това време Миси Гънтър заведе Шадоу в своята кухня – ще прощавате, разхвърляно е, но след Коледа малките оставят играчките навсякъде, а на нея сърце не й давало да ги прибере, искал ли Шадоу пуйка, било останало малко? Добре тогава, а кафе, ей сега ще стане. Шадоу взе от перваза голямо червено автомобилче и седна, а Миси Гънтър го попита дали вече се е запознал със съседите и той си призна, че не е.

Докато кафето се вареше, беше уведомен, че в блока живеели още четирима души, навремето, когато той принадлежал на Пилзенови, те обитавали долното жилище, а другите две давали под наем, сега в техния апартамент живеели двойка младежи, господин Холц и господин Нойман, наистина били двойка в онзи смисъл; на думата и когато казвам *двойка*, Боже мой, господин Айнсел, тук имаме какви ли не, в гората се срещат повече от един вид дървета, макар че типове като тези обикновено се установявали в Медисън или в градовете близнаци¹³³, но честно казано, никой не им обръщал внимание. През зимата били в Кий Уест, щели да се върнат през април, тогава Шадоу щял да се запознае с тях. Важното било, че Лейксайд е хубав град. А до господин Айнсел живеела госпожа Маргрит Олсен с малкото си момченце, симпатична жена, много симпатична, но и нейният живот не бил лек, въпреки това била страшно ми мила, работела в „Лейксайд Нюс“. Не че бил най-интересният вестник на света, но според Миси Гънтър повечето хора тук вероятно си го харесвали.

О, каза Миси, докато сипваше кафето, дано господин Айнсел видел града през лятото или в късна пролет, когато цъфтели люлякът, ябълките и черешите, според нея нямало нищо по-красиво по целия свят,

---

133. Така наричат Сейнт Пол и Минеаполис. – Б. пр.

нищо, което да се мери с такава прелест.

Шадоу ѝ плати първата вноска от петстотин долара, качи се на колата, даде на заден и излезе от предния двор на улицата. Миси Гънтър почука по предното стъкло.

– Това е за вас – каза тя. – За малко да забравя. – Тя му връчи дебел плик. – Нещо като шега. Поръчахме да ги отпечатат преди няколко години. Може и да не го гледате сега.

Той ѝ благодари и подкара внимателно към центъра на града. Пое по пътя, който обикаляше около езерото. Искаше му се да го види през пролетта, през лятото или есента – не се и съмняваше, че е много красиво.

Прибра се за десет минути.

Остави колата на улицата и се качи по външното стълбище в жилището. Разопакова покупките, подреди храната в шкафчетата и хладилника и после отвори плика, който му беше дала Миси Гънтър.

В него имаше паспорт. Синя пластмасова подвързия и вътре удостоверение, че *Майкъл Айнсел* (името му беше написано четливия почерк на Миси Гънтър) е жител на Лейксайд. На следващата страница имаше карта на града. Останалото беше запълнено от талони за пазаруване с намаление в местните магазини.

– Тук може и да ми хареса – каза на глас Шадоу. Погледна през заскрежения прозорец към замръзналото езеро. – Ако изобщо някога се затопли.

Някъде в два следобед на входната врата се похлопа. Шадоу упражняваше един от фокусите с монета от двайсет и пет цента: мятеше я от едната ръка в другата, целта бе да не се забелязва. Ръцете му бяха измръзнали и много непохватни и той все изпускаше монетата върху масата. Когато се почука на вратата, я изпусна отново. Отиде да отвори.

Миг на истински страх: мъжът на вратата беше с черна мас-ка, която покриваше долната половина на лицето му. Беше от маските, каквито носят по телевизията банковите обирджии или серийните убийци в долнопробен филм – за да стряскат жертвите си. Мъжът беше с ниско нахлупена черна плетена шапка. Но бе по-дребен и по-слаб от Шадоу и не личеше да е въоръжен. И беше облечен в яке на ярки шотландски карета, каквито серийните убийци обикновено не носят.

– Аш шъм, Хинхалхам – каза посетителят.

– Моля?

Мъжът смъкна маската и отдолу се показва веселото лице на Хинзелман.

– Казах „Аз съм, Хинзелман“. Да ви призная, недоумявам какво сме правели, преди да се появят тези маски. Всъщност не, помня какво правехме. Нахлупвахме си на лицето дебели плетени шапки, омотавахме се с шалове и какво ли още не. Според мен си е истинско чудо, че напоследък измислят такива неща. Може и да съм стар, но няма да роптая срещу прогреса, не.

Приключи словото си, като тикна в ръцете на Шадоу кошница, напълнена догоре с местни сирена, бутилки, буркани и няколко саламчета, които заявяваха, че били от дивеч, уловен през лятото, после влезе вътре.

– Честита Коледа – пожела гостът. И с маска, и без маска носят, ушите и бузите му бяха червени като малина. – Чух, че вече сте изяли една от пирожките на Мейбъл. Нося ви някои нещица.

– Много мило – каза Шадоу.

– Мило ли? Няма нищо мило. Другата седмица ще ви досаждам за играта със залозите. Организира я Търговската палата, а аз съм ѝ председател. Миналата година събрахме близо хиляда и петстотин долара за детското отделение на болницата в Лейксайд.

– Защо не ми продадете едно билетче още сега?

– Не започвам с продажбата, докато не изкараме автомобила на леда – обясни Хинзелман и погледна през прозореца на Шадоу към езерото. – Застудя. Нощес температурата сигурно е паднала до минус двайсет и пет.

– Става наистина бързо – съгласи се Шадоу.

– Едно време сме се молили за такъв студ – рече Хинзелман. – Баща ми ми е казвал.

– Молили сте се за дни като днешния?

– Ами да, в ония години това е бил единственият начин заселниците да оцелеят. Храната не е стигала за всички, в ония дни, драги ми господине, човек не е можел просто да отскочи до бакалията на Дейв и да напълни количката. Дядо ми намерил изход – в наистина мразовит ден като днешния взимал баба децата, чичо ми, леля ми и баща ми – той бил най-малкият, както и прислужницата и ратая, водел ги на потока, давал им да пийнат малко ром с билки по рецепта, която бил донесъл от старата си родина, после ги обливал с вода от потока. Те, разбира се, замръзвали за секунди, ставали твърди и сини като сладолед на клечка. Дядо ми ги отвеждал при ров, който вече били изкопали и били напълнили със слама, и ги реждал в него един до друг като цепеници, после ги покривал със слама и с дъски, за да не ги закачат зверовете – в ония дни

имало вълци, мечки и какви ли не твари, каквито вече не се въдят по тия места, но не и глигани, това за глиганите са си небивалици, а аз няма да подлагам на изпитание доверчивостта ви с измислици за разни глигани, не, драги ми господине, – та дядо ми слагал върху изкопа дъски и щом завелявал следващият сняг, го покривал напълно, ако не се брояло знаменцето, което дядо забивал, за да намери после изкопа. След това прекарвал зимата спокойно, без да се притеснява за храна и топливо. Щом видел, че истинската пролет се задава, отивал при знаменцето, прокопавал дупка в преспите, махал дъските, отнасял един по един всички от семейството и ги слагал пред огъня да се разтопят. Никой не възразявал, ако не броим един от ратаите – той останал без половин ухо, изгризали му го мишките, които се били промъкнали в изкопа, защото дядо ми не бил наредил дъските плътно една до друга. В ония дни имало, разбира се, *истински* зими. А с тия наши никакви зими напоследък дори не усещаме студа.

– Сериозно? – попита Шадоу.

Преструваше се на голям наивник и това му доставяше огромно удоволствие.

– Да, от зимата на четирийсет и девета, но вие сте млад, не я помните. *Това* се казва зима. Гледам, купили сте си превозно средство.

– Да. Какво ще кажете?

– Да ви призная, момчето на Гънтър никога не ми е било симпатично. Бях направил развѣдник за пъстърва на потока в гората, доста далеч оттук, зад един от имотите ми, на общинска земя, сложих в реката камъни и направих вирчета, места, където пъстървата обича да живее. Хващал съм големи красавици, едната тежеше цели три-четири килограма, а малкият Гънтър взе, моля ви се, че развали вировете и заплаши, че щял да ме издаде на управление „Национални ресурси“. Сега е в Грийн Бей и скоро ще си дойде. Ако има справедливост на тоя свят, ще се запилее някъде, ще избяга някоя зима, ама не, стои тук като бълха, свряна във вълнен елек. – Хинзелман започна да реди по плота нещата от кошницата, която бе донесъл за „добре дошъл“ на Шадоу. – Това е сладкото от диви киселици на Катрин Паудърмейкър. Откакто се помня, не пропуска да ми подари за Коледа бурканче сладко, но тъжната истина е, че не съм отворил нито едно. Сигурно са се събрали четирийсетина-петдесет, държа ги в мазето. Нищо чудно някой ден да опитам това сладко и да вземе да ми хареса. Междувременно ето едно бурканче и за вас. Може би ще ви се услади.

– Как така да избяга през зимата?

– Хм. – Старецът бутна вълнената шапка над ушите си и разтърка с розов показалец слепоочието си. – Това става не само в Лейксайд... градът ни е хубав, по-хубав от повечето други, но и ние не сме свършени. Случва се някое дете да го хванат дяволите и да избяга от къщи през зимата, когато се застуди и не можеш да излезеш навън, а снегът е толкова сух, че се сипе, не става и за снежни топки...

– Да избяга от къщи ли?

Старецът кимна угрижено.

– За всичко е виновна телевизията: показва на малките неща, които те никога няма да имат, „Далас“ и „Династията“, всичките тия глупости. Аз нямам телевизор още от есента на осемдесет и трета, е, държа в килера един черно-бял, ако дойде някой, който не е от града, и дават интересен мач.

– Да ви предложи ли нещо, Хинзелман?

– Нека не е кафе. Получавам киселини. Само вода. – Мъжът поклати глава. – Най-големият проблем в тази част на света е бедността. Не бедността, каквато изживяхме през Голямата депресия, а нещо по-... как ли беше думата, означава нещо, което се промъква неусетно, като хлебарка?

– Коварно ли?

– Точно така. Коварно. Дърводобивът е мъртъв. Рудодобивът е мъртъв. Туристите не стигат по на север от бързеите, ако не броим шепата ловци и деца, дошли на лагер край езерата. Те обаче не си харчат парите по градовете.

– Но на мен ми се струва, че Лейксайд процъфтява.

Старецът примига със сините си очи.

– Повявайте, иска се много работа – отвърна той. – Усърдна работа. Но градът ни е хубав и си струва труда, който всички тук полагат. Не че родителите ми не бяха бедни. Питайте ме колко бедни бяхме като деца.

Шадоу отново си сложи физиономията на голям наивник и попита:

– Колко бедни бяхте като деца, господин Хинзелман?

– Наричайте ме само Хинзелман, Майк. Бяхме толкова бедни, че не можехме да си позволим да запалим и огън. Като дойдеше Нова година, баща ми смучеше ментов бонбон и ние, децата, протягахме ръце, за да се стоплим на сиянието.

Шадоу издаде звук, сякаш е гръмнал ауспук. Хинзелман си сложи скиорската маска и закопча догоре карираното яке, после извади от джоба си ключовете от автомобила и накрая надяна огромните ръкавици.

– Ако ви доскучее тук, елате във видеотеката и ме потърсете. Ще ви покажа колекцията си от ръчно изработени риболовни мухи. Ще ви отегча толкова много, че за вас ще бъде облекчение да се върнете тук.

Гласът му беше приглушен, но се чуваше добре.

– Непременно ще намина – обеща с усмивка Шадоу. – Как е Теси?

– Спи зимен сън. Ще се излюпи напролет. И се пазете, господин Айнсел.

И си тръгна. Жилището стана още по-студено.

Шадоу си сложи якето и ръкавиците. После обу и ботушите.

Почти не виждаше през прозорците, покрити между двете крила със скреж. Гледката към езерото се беше превърнала в абстрактна картина.

От устата му излизаше пара.

Шадоу излезе на дървената тераса и почука на съседната врата. Чу женски глас, който изкрещя на някого да млъкнел, за Бога, и да намалял телевизора – на дете, помисли Шадоу, възрастните не крещят така на други възрастни. Вратата се отвори и се показа уморена жена с много дълга, много черна коса – и погледна подозрително Шадоу.

– Да?

– Приятно ми е, госпожо. Аз съм Майк Айнсел. Съседът до вас.

Изражението ѝ изобщо не се промени.

– Да?

– Госпожо. Ще замръзна в това жилище. Радиаторът работи, но изобщо не топли.

Жената го огледа от глава до пети, после по крайчетата на устните ѝ се мярна бледо подобие на усмивка и тя каза:

– Ами влезте. Ако не го направите, и тук няма да има топлина.

Той прекрачи прага на жилището. Целият под беше осеян с многоцветни пластмасови играчки. До стената имаше купчинки разкъсана хартия от коледни подаръци. На няколко сантиметра от телевизора седеше момченце и гледаше на видеото „Херкулес“ на „Дисни“, рисуван сатир, който обикаляше тежко по екрана и подвикваше. Шадоу застана с гръб към телевизора.

– И така – каза жената. – Трябва да направите следното. Първо облепете прозорците, можете да купите найлони от „Хе-нингс“. Залепете ги за черчетата, после, ако не ви мързи, прокарайте по лепенките сешоара, така няма да паднат цяла зима. И топлината няма да излиза през прозорците. После си купувате една-две електрически печки. Парното в сградата е старо, не може да се справи с големия студ. Напоследък

зимите са меки, сигурно трябва да сме благодарни. – Тя протегна ръка. – Маргрит Олсен.

– Радвам се да се запознаем – отвърна Шадоу. Свали си ръкавицата и се ръкува с жената. – Винаги съм мислел, госпожо, че всички Олсенови са по-руси от вас.

– Бившият ми съпруг наистина беше рус. Розов и рус. И пистолет да опреш в челото му, не можеше да хване тен.

– Миси Гънтър ми каза, че сте журналистка в местния вестник.

– Миси Гънтър казва всичко на всички. След като си имаме нея, не виждам защо изобщо ни е местен вестник. – Тя кимна. – Да, правя репортажи, но новините се пишат най-често от главния редактор. Аз отговарям за колонката на природолюбителя, за колонката на градинаря, всяка неделя за колонката с мнения на читатели и за светската хроника, където с вцепеняващи ума подробности разказвам кой с кой е вечерял на двайсетина километра наоколо. Или беше с кого?

– С кого – потвърди Шадоу още преди да се е усетил. – Винителен падеж.

Тя го погледна с черните си очи и за миг Шадоу изпита чувството, че вече е изживявал това. „Бил съм тук и преди – помисли си той. – Не, просто тази жена ми прилича на някого“.

– Та значи така си топлите жилището – рече тя.

– Благодаря ви – отговори Шадоу. – Когато стане топло, заповядайте с малкия.

– Казва се Лейън – обясни жената. – Радвам се, че се запознахме, господин... Извинявайте...

– Айнсел – уточни Шадоу. – Майк Айнсел.

– И какво име е това Айнсел? – попита тя. Шадоу нямаше представа.

– Моето име – рече той. – Опасявам се, че родовата история не ме е интересувала никога.

– Може би норвежко? – взе да налучква жената.

– Никога не сме били близки – отговори той. После се сети за вуйчо си Емерсън Борсън и добави: – Поне с роднините на баща ми.

Когато господин Уензди пристигна, Шадоу вече беше облепил всички прозорци и беше включил една електрическа печка в хола и една – в спалнята отзад. Всъщност бе станало уютно.

– Какво, да го вземат мътните, е това мораво лайно, което караш? – попита Уензди, вместо да поздрави.

– А ти си дошъл с бялото ми лайно – отвърна Шадоу. – Къде е то,

между другото?

– Спазарих го в Дулут – рече Уензди. – Човек трябва да е нащрек. Не се безпокой, щом приключим, ще си получиш дела.

– Какво търся тук? – попита Шадоу. – Имам предвид Лейксайд. Не света изобщо.

Уензди се усмихна със своята си усмивка, онази, при която на Шадоу му идеше да го удари.

– Живееш тук, защото това е последното място, където ще дойдат да те търсят. Тук мога да те държа далеч от чужди погледи.

– Чии погледи имаш предвид, на лошите ли?

– Именно. Опасявам се, че сега Къщата върху скалата е извън обсега ни. Трудничко е, но ще се справим. Сега само се разтъркваме и развяваме знамето, въртим се на едно място и се разхождаме, докато започнат бойните действия – малко по-късно, отколкото очаквахме всички. Според мен противниците ни ще изчакат до пролетта. Дотогава няма да се случи нищо съществено.

– Как така?

– Те може и да си приказват за микромилисекунди, за виртуални светове, за изместване в парадигмата и за какво ли още не, но пак обитават тази планета и са подвластни на годишните времена. Сега са мъртвите месеци. Победа през тези месеци е мъртва победа.

– Нямам представа за какво говориш – рече Шадоу. Това не бе съвсем вярно. Той имаше някаква бегла представа и се надяваше да греша.

– Зимата ще е тежка и ние с теб ще оползотворим времето възможно най-разумно. Ще свикаме войската и ще изберем театъра на бойните действия. – Добре – съгласи се Шадоу.

Знаеше, че Уензди му казва истината или част от нея. Задаваше се война. Не, всъщност не: войната вече беше започнала. Задаваше се битката.

– Лудия Суийни ми каза, че онази, първата вечер, когато се запознахме, е работел за теб. Каза го, преди да умре.

– Нима ще взема на работа човек, който не може да се справи с един слабак в кръчмарско сбиване? Но не се притеснявай, ти оправда десетократно вярата ми в теб. Ходил ли си някога в Лас Вегас?

– Лас Вегас в щата Невада ли?

– Същият.

– Не.

– Довечера излитаме за там от Медисън с чартърен полет за тузари комарджии. Убедих ги, че сме достойни да пътуваме с тях.

– Не ти ли писва някога да лъжеш? – попита Шадоу. Каза го без злост, от любопитство.

– Изобщо не. Пък и е вярно. Играем на възможно най-големия залог. Не би трябвало да ни отнеме повече от два часа, за да стигнем до Медисън, пътищата са разчистени. Заклучи вратата и изключи печките. Ще е ужасно, ако подпалиш къщата.

– С кого ще се видим в Лас Вегас? Уензди му обясни.

Шадоу изключи печките, сложи в сака малко дрехи, после се извърна отново към Уензди и рече:

– Виж какво, чувствам се като глупак. Знам, току-що ми каза с кого ще се видим, но нещо ме прихваща. Нещо като мозъчна пръдня. Забравих. Я повтори с кого.

Уензди му повтори.

Този пък Шадоу почти запомни името. То бе на върха на съзнанието му. Помисли си, че трябва да внимава повече, когато Уензди му обяснява. И пак забрави името.

– Кой ще кара? – попита Шадоу.

– Ти – отговори той.

Излязоха от къщата, спуснаха се по дървеното стълбище и отидоха по заледената пътека до мястото, където беше спрял черен автомобил марка „Линкълн“.

Шадоу го подкара.

Щом влезеш в някое казино, от всички страни те обсаждат с покани – покани, които, за да ги отклониш, трябва да си от камък, без сърце и разум и странно лишен от сребролюбие. Чуйте: картечното дрънчане на сребърните монети, които се си-пят и се търкалят в процесите на едноръжките бандити, а оттам преливат и падат по килимите с монограми, е изместено от оглушителния като сирена вой, от тропота и хора на игралните автомати, звуци, погълнати от огромното помещение и приглушени до вдъхващи спокойствие гласове, когато стигнеш при масите за карти, и далечните шумове се чуват само колкото адреналинът да продължи да тече в жилите на комарджиите.

Казината си имат тайна, тайна, която пазят и ценят високо, най-святата от всичките им тайни. Повечето хора не играят комар, за да спечелят пари, макар че точно това се рекламира, продава се, твърди се, точно за това са мечтите. Но то не е нищо друго освен лесната лъжа, която ни вкарва през огромните, винаги отворени гостоприемни врати.

Тайната е следната: хората играят комар, за да губят пари. Идват в казината заради мига, когато се чувстват живи, за да яхнат въртящото се колело, да обърнат картите и да се изгубят заедно с монетите в едноръжките бандити. Може и да се хвалят с вечерите, когато са печелели, с парите, които са взели от казиното, но всъщност най-скъпи са им миговете, когато са загубили. Това е своеобразно жертвоприношение.

В казината парите се леят на несекващ зелен и сребърен поток, текат от ръка на ръка, от комарджия към крупие, от крупие към касиер, от касиер към управител, от управител към охрана и накрая се озовават в светая светих, в най-вътрешното светилище, в Стаята за броене. Именно тук, в стаята за броене на това казино, идваш, за да си починеш, тук, където банкнотите биват редени, трупани на пачки, описвани, тук, в пространство, което лека-полека става излишно, защото все повече от парите, които текат през казиното, са въображаеми: електрическа верига от включване и изключване, верига, която протича по телефонните линии.

В стаята за броене заварваш трима мъже, те броят парите под стъкления вторачен поглед на камери, които мъжете виждат, и под фасетните очи на мъничките камери, които не виждат. За една смяна всеки от мъжете преброява повече пари, отколкото ще види върху фиша си със заплатата за цял живот. Когато спи, всеки от мъжете сънува, че брои пари, сънува пачки и бандероли, с които прихваща пачките, числа, които неминуемо стават все по-големи, които биват поддреджани и после се губят. Най-малко по веднъж в седмицата всеки от тримата напразно се пита как да излъже охранителните системи на казиното и да се измъкне с колкото може да носи пари и волю-неволю всеки анализира мечтата си и установява, че тя е неосъществима, затова се примирява с твърдата заплата и избягва призраците близнаци на затвора и на общия гроб.

Тук, в светая светих, освен тримата мъже, които броят парите, и охранителите, които ги наблюдават, които донасят парите и после пак ги отнасят, има още един човек. Графитеносивият му костюм е безупречен, косата му е тъмна, той е гладко избръснат, а лицето и поведението му са във всяко отношение забравими. Никой от останалите не е и забелязал, че той присъства, а и да го е забелязал, го е забравил веднага.

В края на смяната вратите се отварят и мъжът в графитеносивия костюм излиза от помещението и тръгва заедно с хората от

охраната по коридорите, краката им стъпват безиумно по килимите с монограми. Прибрани в сейфове, парите се откарват с колички на вътрешна рампа, където ги товарят в бронирана кола. После вратите се отварят и бронираната кола поема по ранните улици на Лас Вегас, а мъжът в графите-носивия костюм минава незабелязано през вратата и скача от рампата на тротоара. Дори не се обръща да види имитацията на Ню Йорк отляво.

Лас Вегас се е превърнал в град на мечтите като от детска книжка с картинки: тук замък като от приказките, там пирамида с два сфинкса от страни, която изстрелва в мрака лъч бяла светлина като от приземяващо се НЛО, навсякъде неоновии оракули и гънеци се екрани, които предричат щастие и късмет, рекламират певци, комедианти и фокусници от града или на път към него, и светлини, които непрекъснато мигат, викат и зоват. На кръгъл час изригва вулкан, целият в светлини и пламъци. На кръгъл час пиратски кораб потопява търговски. Мъжът в графитеносивия костюм ситни напето по тротоара и усеца как парите се леят из града. През лятото улиците са нажежени и в задушната жега всеки магазин, който мъжът подминава, бълва през вратите зимен климатичен мраз, от който потта по лицето му се вледенява. Сега, през пустинната зима, мъжът усеца приятен сух студ. В съзнанието му потокът на парите чертае красива дантела, триизмерна плетеница от светлина и движение. Онова, което го привлича в пустинния град, са скоростта на движението, начинът, по който парите се прехвърлят от място на място и от ръка на ръка: това за него е устрем, шемет, който го примамва към улицата, сякаш е пристрастен.

По улицата бавно го следва такси, което внимава да не се приближава много. Мъжът не го забелязва, не му и хрумва да го забележи, самият той толкова рядко е забележим, че му се струва немислимо някой да го следи.

Четири след полунощ е и мъжът усеца, че му се иска да отиде в хотел и казино, които са излезли от мода преди трийсет години и които ще работят до утре или още половин година и после ще бъдат взривени и съборени, та на тяхно място да се построи дворец на насладите, а сетне ще бъдат забравени завинаги. Никой не познава мъжа, никой не го помни, барът във фойето е занемарен и тих, въздухът се синее от застоял цигарен дим, а в стая някъде горе някой е готов да заложу на покер няколко милиона долара. Мъжът в графитеносивия костюм сяда в бара няколко етажа по-долу, келнерката не му обръща

внимание. Почти на подсъзнателно равнище се чува запис на „Защо той не си ти?“ Петима имитатори на Елвис Пресли, всеки в костюм с различен цвят, гледат по телевизора над барплота късно повторение на среща по американски футбол.

На масата на човека в графитеносивия костюм сяда едър мъж в светлосив костюм и макар да не забелязва мъжа в графитеносивия костюм, сервитьорката, която е прекалено слаба, за да е хубава, и очевидно е анорексична, за да работи в „Луксор“ или „Тропикана“, и която брои минутите до края на смяната, идва право при втория мъж и му се усмивва. И той я озарява с широка усмивка.

– Тази вечер изглеждаш страхотно, миличка, радост си за клетите ми стари очи – казва мъжът и надушила тлъст бак-шиш, келнерката грейва в усмивка.

Мъжът в светлосивия костюм поръчва за себе си „Джак Даниълс“ и „Лафроейг“¹³⁴ с вода за мъжа в тъмния костюм, който седи до него.

– Знаеш ли – казва мъжът в светлосивия костюм, когато пиетето му пристига, – най-красивият стих в историята на тази проклетата страна е изречен през 1853 година в Батън Руж от Бил Джоунс, по прякор Канадата, докато го ограбвали най-безочливо на нагласена игра на фараон. Джордж Дивъл, който като Бил Канадата не се свенял да мами новациите, го дръпнал настрани и го попитал толкова ли не вижда, че играта е нагла-сена. А Бил Канадата въздъхнал, вдигнал рамене и рекъл: „Знам. Но това е единствената игра, която се играе в града“. И си продължил играта.

В мъжа в светлосивия костюм недоверчиво се впиват тъмни очи. Мъжът в графитеносивия костюм казва нещо в отговор. Мъжът в светлия костюм, който е с прошарена червеникава брада, клати глава.

– Виж какво – казва той. – Съжالياвам, че се получи така в Уисконсин. Но нали ви измъкнах всички невредими? Никой не пострада.

Мъжът в тъмния костюм отпива от „Лафроейга“ с вода и се наслаждава на тинестия вкус, на уискито с мирис на тяло, стояло в мочурище. После задава въпрос.

– Не знам. Всичко става по-бързо, отколкото очаквах. Всички са взели на мушка хлапака, когото наех да ми помага, той е отвън, чака в таксито. Още ли си с нас?

Мъжът в тъмния костюм отговаря. Брадатият клати глава.

---

134. Марка американско малцово уиски. – Б. пр.

– *Никой не я е виждал от двеста години. И да не е мъртва, е излязла от играта.*

Казва се още нещо.

– *Виж какво – заявява брадатият, след като изпива на един дъх бърбъна. – Ако застанеш на наша страна и бъдеш на разположение, когато ни потребваш, ще се погрижи за теб. Какво искаш? Сома¹³⁵? Имаш от мен цяла бутилка сома. Истинска.*

Мъжът в тъмния костюм гледа. После кима без желание и отбелязва нещо.

– *Разбира се, че съм – отвърща брадатият и се усмихва с усмивка като нож. – Ти какво очакваш? Но го погледни от този ъгъл: това е единствената игра, която се играе в града.*

Протяга ръка като лапа и стиска ръката с добре поддържани нокти на другия мъж. После си тръгва.

Кльощавата келнерка идва озадачена: на масата в ъгъла сега има само един мъж, мъж с тъмна коса и графитеносив костюм.

– *Всичко наред ли е? – пита тя. – Приятелят ви ще се върне ли?*

Мъжът с тъмната коса въздиша и обяснява, че приятелят му няма да се връща, значи тя няма да си получи парите за времето, което е отделила, и старанието, което е проявила. После мъжът забелязва обидата в очите ѝ и се смилява над нея: оглежда златните нишки в главата си, вира се в канавата, следва парите, докато открива възел, и казва на келнерката, че ако в шест сутринта, половин час след края на смяната, бъде пред „Трежър Айланд“¹³⁶, ще срещне онколог от Денвър, който тъкмо е спечелил на комар четирийсет хиляди долара и се нуждае от човек до себе си, от партньорка, която да му помогне да ги похарчи до последния цент през следващите две денонощия, оставащи, докато се прибере със самолета у дома. Думите се изпаряват в съзнанието на сервитьорката, но я правят щастлива. Тя въздиша и забелязва, че ония типове в ъгъла са се вдигнали, без дори да ѝ оставят бакшиши, после ѝ хрумва, че след края на смяната, вместо да се прибере с колата право въкъци, ще отиде в „Трежър Айланд“, но ако някой я попита защо, тя така и няма да е в състояние да му обясни.

– *Та с кого се видя? – полюбопитства Шадоу, докато вървяха през летището в Лас Вегас.*

135. В древноиндийската митология божествена напитка и божеството на тази напитка (по-късно и на Луната). Култът към растението и правеното от него пи-тие води началото си от зороастризма. – Б. пр.

136. „Остров на съкровищата“ (англ.). – Б. пр.

Там имаше едноръки бандити. Дори в този ранен утринен час пред тях стояха хора, които ги захранваха с монети. Шадоу се запита дали не са от ония, които изобщо не напускат летището: слизат от самолетите, отиват по пистата в сградата и там спират, хванати в клопката на въртящите се образи и на мигашите светлини, докато не пуснат и последното си петаче в игралните автомати, а после, с празни джобове, просто се обръщат и се качват на самолета за дома. Даде си сметка, че е изключил точно когато Уензди му е обяснявал кой е бил мъжът в тъмния костюм, когото са следили с таксито, и той не е чул.

– И така, с нас е – каза Уензди. – Но ще ми струва бутилка сома.

– Какво е сома?

– Напитка.

Качиха се на чартърния самолет, който беше празен, ако не се броеше триото едри предприемачи, дошли да се поохарчат с доста големи суми и бързачи да се приберат в Чикаго за началото на следващия работен ден.

Уензди се настани удобно и си поръча „Джак Даниълс“.

– Хората от моето племе виждат хората от твоето племе... – Той се поколеба. – То е като пчелите и меда. Всяка пчела прави само малка, съвсем мъничка капка мед. Трябват хиляди, може би милиони пчели, които да работят съвместно, за да ти произведат бурканчето мед, което слагаш на масата на закуска. А сега си представи, че не ядеш нищо друго освен мед. Ето как стоят нещата за моето племе... ние се храним с вяра, с молитви, с любов.

– А сома е...

– Ако продължим сравнението, сома е медовина. – Той се засмя. – Напитка. Концентрирани молитва и вяра, варени, докато се получи силна напитка.

Някъде над Небраска, докато ядяха жалката самолетна закуска, Шадоу каза:

– Жена ми.

– Мъртвата.

– Лора. Тя не иска да е мъртва. Каза ми. След като ме измъкна от ония типове във влака.

– Постъпила е като вярна съпруга. Освободила те е от плен и е убила онези, които са ти причинили болка. Трябва да я цениш много, племеннико Айнсел.

– Тя иска да е истински жива. Можем ли да го направим? Възможно ли е?

Уензди мълча толкова дълго, че Шадоу започна да се пита дали е чул въпроса и дали не е заспал с отворени очи. После заговори, като гледаше право напред:

– Знам заклинание, което лекува болка и болест и премахва скръбта от скърбящото сърце.

Знам заклинание, което лекува с допир.

Знам заклинание, което отклонява оръжието на врага. Знам друго заклинание, което те прави свободен от всяка робия и обвързаност. Пето заклинание: мога да уловя стрела в полет, без тя да ме нарани.

Думите бяха тихи, заредени с напрежение. Нямаше го само-доволния тон, нямаше я ехидната усмивка. Уензди говореше така, сякаш повтаряше думите от религиозен обред или запаме-тиваше нещо страшно и болезнено.

– Шесто: заклинания, направени, за да ме наранят, ще наранят онзи, който ги е направил.

Знам и седмо заклинание: мога само с поглед да угася огън. Осмо: ако някой ме мрази, мога да спечеля приятелството му. Девето: мога да приспя с песен вятъра и да укротя буря, докато корабът не стигне брега.

– Това са първите девет заклинания, които усвоих. Девет нощи висях на голо дърво с ребра, пронизани от върха на копие. Люшках се на студения вятър и на топлия вятър без храна, без вода, жертва, принесена от самия мен в моя прослава, и световите се разтвориха за мен.

Като десето заклинание се научих да разгонвам вещици, да ги завъртам високо в небесата, така че те да не намерят никога пътя към дома.

Единайсето: ако пея, докато бушува битка, воините излизат от нея здрави и невредими и се прибират без дракотина по родните си домове и огнища.

Знам дванайсето заклинание: видя ли обесен, мога да го сваля от бесилото, за да ни нашепва каквото помни.

Тринайсето: поръся ли главата на дете с вода, това дете няма да бъде покосено в битка.

Четиринайсето: знам имената на всички богове. На всички проклетни богове до последния.

Петнайсетото: имам мечта за мощ, за слава и мъдрост и мога да накарам хората да повярват в моите мечти.

Гласът му беше толкова тих, че Шадоу трябваше да напряга слух, за да го чуе през тътена на самолетния двигател.

– Знам и шестнайсетото заклинание: ако ми трябва любов, мога да

покоря ума и сърцето на всяка жена.

Седемнайсетото: пожелая ли жена, тя няма да пожелае никога повече друг.

Знам и осемнайсетото заклинание и това заклинание е най-великото, и това заклинание аз не мога да кажа на никой човек, защото тайната, която не знае никой освен теб е най-могъщата тайна, която може да съществува.

Той въздъхна, после замълча.

Шадоу усети как настръхва. Сякаш току-що беше видял как някак-ва врата се отваря към друго място, на много светове оттук, където на всеки кръстопът се люлеят обесените и нощем вещиците пицят високо в небето.

– Лора – беше единственото, което каза.

Уензди се обърна и впи очи във воднистосивите очи на Шадоу.

– Не мога да я съживя – каза той. – Дори не знам защо тя не е толкова мъртва, колкото би трябвало да е.

– Мисля, че го направих аз – рече Шадоу. – Аз съм виновен.

Уензди вдигна вежда.

– Когато ми показва как се прави онзи фокус, Лудия Суийни ми даде златна монета. От онова, което ми каза, разбрах, че е сбъркал монетата. Дал ми е нещо с много по-голяма сила, отколкото е смятал. Аз пък я дадох на Лора.

Уензди изсумтя, опря брадичка в гърдите си, свъси се. После се облегна назад.

– Би могло да е заради това – рече той. – Не, не мога да ти помогна. Твоя работа е, разбира се, какво ще правиш в свободното си време.

– Какво означава това? – попита Шадоу.

– Означава, че не мога да те спра да търсиш орлови камъни и птици гръмовержци. Но бих предпочел много повече да прекарваш мирно и кротко дните си в Лейксайд, далеч от погледите и, надявам се, от помислите. Когато положението стане напечено, ще имаме нужда всички да застанат на кормилото.

Докато го казваше, изглеждаше много стар и уязвим, кожата му бе почти прозрачна, а плътта отдолу се свееше.

На Шадоу му се искаше, много му се искаше да се пресегне и да отпусне длан върху сивата ръка на Уензди. Искаше му се да му каже, че всичко ще е наред – нещо, в което не беше убеден, но което знаеше, че трябва да се каже. Някъде имаше мъже в черни влакове. Имаше дебело хлапе в лимузината, имаше ги хората в телевизията, които не им

мислеха доброто. Но не докосна Уензди. Не каза нищо.

След време щеше да се пита дали е могъл да промени нещо, дали това движение е щяло да донесе нещо добро, дали е щял да предотврати поне някои от бедите, които се задаваха. Каза си, че е нямало да ги отклони. Знаеше, че не е могъл. Въпреки това след време съжаляваше, че в онзи бавен полет към дома не е докоснал за миг ръката на Уензди.

Когато Уензди остави Шадоу пред жилището му, кратката зимна светлина вече помръкваше. Сега, след Лас Вегас, вледеняващата температура, когато Шадоу отвори вратата на автомобила, бе още по-научнофантастична.

– Не се забърквай в неприятности – каза Уензди. – Сниши се зад парапета. Не вдигай вълни.

– И всичко това едновременно?

– Недей да ми остроумничиш, моето момче. В Лейксайд можеш да не биеш на очи. Направиха ми голяма услуга, за да те държа тук здрав и невредим. Ако беше в някой голям град, щяха да те надушат за броени минути.

– Няма да привличам вниманието и да се забърквам в неприятности. – Шадоу беше съвсем искрен, когато го каза. Цял живот се беше забърквал в неприятности и искаше, беше готов да забрави всичко това. – Кога ще се върнеш? – попита той.

– Скоро – отговори Уензди, после запали двигателя на линкълна, плъзна прозореца нагоре и отпраща в мразовитата нощ.

Глава 11

Трима могат да опазят тайна, ако двама от тях са мъртви.

Бен Франклин¹³⁷, „Алманах на бедния Ричард“

Минаха три студени дни. Дори по обяд термометърът не показваше повече от минус осемнайсет градуса. Шадоу недоумяваше как хората са оцелявали в такова време в дните преди електричеството, преди топлите маски за лице и лекото топло бельо, преди лесното придвижване.

Беше във видеотеката, където имаше и солариум и се продаваха стръв и рибарски принадлежности, и разглеждаше ръчно изработените

137. Бенджамин Франклин (1706–1790), американски държавник, писател, учен и изобретател, един от основателите на САЩ. – Б. пр.

рибарски мухи на Хинзелман. Бяха по-интересни, отколкото беше очаквал: живописна имитация на живот, измайсторена от пера и конец, с кучичка, скрита отдолу.

Той попита Хинзелман.

– Истината ли? – рече старецът.

– Истината – помоли Шадоу.

– Е, понякога не са оцелявали и са умирали – отговори възрастният мъж. – Пропускащите комини, огнищата и печките с лоша вентилация са погубвали точно толкова хора, колкото и студът. Но това е било тежко време, цяло лято и есен хората подготвяли зимнина и събирали дърва за огрев. Най-страшна е била лудостта. Чух по радиото, казаха, че било свързано със слънчевата светлина, през зимата нямало достатъчно. Баща ми разправяше, че хората просто превъртали – викали му зимна лудост. В Лейксайд винаги е било по-лесно, но някои от другите градове наоколо са преживявали много тежко зимата. Когато бях малък, още се твърдеше, че ако до февруари слугинчето не се е опитало да те убие, значи му липсва твърд характер. Книгите са били като златния прах, навремето, когато в града още не е имало библиотека, хората са ценели всяко четиво. Когато дядо ми получил книга, пратена от брат му в Бавария, всички германци тук се събирали в кметството, та да го послушат как я чете, а финландците, ирландците и останалите са молели германците да им разправят какво пише в книгата. На трийсетина километра южно оттук, в Джибуей, видели как една жена се разхожда посред зима както я е майка родила и притиска до гърдите си мъртво пеленаче – не давала да ѝ го вземат. – Той поклати замислено глава и затвори с щракване вратичката на шкафа. – Лоша работа. Искате ли карта за видеотека? Накрая и тук ще отворят филиал на „Блокбъстър“¹³⁸ и не след дълго ние ще останем съвсем без работа. Но поне засега изборът ни е доста богат.

Шадоу напомни на Хинзелман, че няма телевизор, няма и видео. Беше му приятно в компанията на стареца: спомените, разкрасените разкази, таласъмската му усмивка. Нещата между тях нямаше да вървят чак толкова гладко, ако Шадоу си признаеше, че настръхва от телевизията от мига, когато тя е започнала да му говори.

Хинзелман порови в едно чекмедже и извади ламаринена кутия – от вида ѝ личеше, че е коледна, от онези, в които има шоколадови бонбони и сладки: на капака в усмивка грееше Дядо Коледа, хванал поднос с бутилки кока-кола. Хинзелман махна металния капак на кутията, където

---

138. Мощна верига видеотеки. – Б. пр.

се оказа, че има бележник и кочани с непопълнени билети, и каза:

– Колко да впиша на ваше име?

– Какво колко?

– Билетите за играта. Днес изтикваме колата върху леда, затова започнахме да продаваме билети. Всеки струва по пет долара, десет билета са четирийсет долара, двацет – седемдесет и пет. С един билет си купувате пет минути. Не можем, разбира се, да обещаем, че колата ще потъне точно във вашите пет минути, но който е най-близко до тях, ще спечели пет стотачки, а ако автомобилът потъне във вашите пет минути, тогава ще грабнете цяла хилядарка. Колкото по-рано си купите билети, толкова по-голям е изборът. Искате ли да видите рекламата?

– Разбира се.

Хинзелман му подаде пресниман на ксерокс лист. Автомобилът бил стар, с махнати двигател и резервоар, и щял да стои цяла зима върху замръзналото езеро. По някое време през пролетта ледът щял да започне да се топи и когато изтънеел и вече не издържал на тежестта на колата, тя щяла да падне в езерото. Най-ранно автомобилът бил потъвал във водата на двацет и седми февруари („Беше през зимата на деветдесет и осма. То това изобщо не може да се нарече зима“), а най-късно – на първи май („Беше през петдесета. Оная година ни се струваше, че единственият начин зимата да свърши е да ѝ забием кол в сърцето“). Най-вероятното време, когато колата щяла да хлътне във водата, било началото на април, обикновено в ранния следобед.

Всички ранни следобеди през април вече бяха продадени и бяха отбелязани в бележника на Хинзелман със страници на редове. Шадоу си купи половин час от сутринта на двацет и трети март, от девет до девет и половина. Даде на стареца трийсет долара.

– Щеше да е прекрасно, ако всички в града купуваха толкова бързо като вас – отбеляза Хинзелман.

– Така ви благодаря, че ме закарахте онази първа нощ, когато пристигнах в града.

– Не, Майк – възрази Хинзелман. – Това е за децата. – За миг се замисли, върху старото му сбръчкано лице нямаше и следа от дяволитост. – Елате днес следобед, можете да помогнете, докато бутаме колата.

Даде на Шадоу шест сини картончета, върху които със старовремския му почерк бяха написани дата и час, после си отбеляза подробностите и в тефтера.

– Чували ли сте някога, Хинзелман, за орлови камъни? – попита Шадоу.

– Северно от Райнландър ли? Не, това там е Игъл Ривър¹³⁹. Не мога да кажа, че съм чувал.

– А за птици гръмовержци?

– На Пета улица имаше галерия с рисувани птици гръмовержци, но я затвориха. Не ви помогнах особено, нали?

– Не.

– Знаете ли, защо не проверите в библиотеката? Хората там са отзивчиви, макар че тази седмица може би са погълнати от разпродажбата на библиотечни книги. Показах ви къде е, нали?

Шадоу кимна и се сбогува. Подразни се, че сам не се е сетил за библиотеката. Качи се на моравия си автомобил и подкара на юг по главната улица, като заобиколи езерото и излезе в най-южната му точка, при сградата с вид на замък, където се помещаваше градската библиотека. Влезе вътре. Имаше знак, който сочеше към сутерена, на него пишеше: „РАЗПРОДАЖБА НА БИБЛИОТЕЧНИ КНИГИ“. Самата библиотека беше на приземния етаж. Шадоу изтръска снега от ботушите си.

Някаква грозновата жена с нацупени алени устни го попита натъртено какво обича.

– Сигурно трябва да си извадя читателска карта – обясни той. – Интересуват ме птиците гръмовержци.

Врванията и преданията на коренното население на Америка бяха сместени само върху един от рафтовете в куличката като на замък. Шадоу извади няколко книги и седна на широкия като пейка перваз. За няколко минути научи, че птиците гръмовержци са грамадни митични птици, които живеели по върховете на планините, носели светкавиците и пляскали с криле, за да изгърмят гръмотевиците. Прочете още, че според някои племена тъкмо птиците гръмовержци били сътворили света. След още половин час четене не узна нищо повече и не откри в показалците на никоя от книгите да се споменава за орлови камъни.

Тъкмо прибираще върху рафта последните книги, когато усети, че някой го гледа. Че някой дребен и вгълбен надничка иззад тежките лавици. Точно когато се извърна, лицето изчезна. Той застана с гръб към момчето, сетне надърна крадешком да види дали то още го наблюдава.

В джоба му беше монетата със Свободата. Шадоу я извади и я хвана в дясната си ръка така, че малчуганът да я вижда доб-ре. Скри я между пръстите на лявата си ръка и показа, че и двете му длани са празни, после вдигна лявата ръка към устата си и се изкашля веднъж, като пусна

---

139. Букв. „Орлова река“ (англ.). – Б. пр.

монетата от лявата в дяс-ната си ръка.

Момчето го наблюдаваше с широко отворени очи, после хукна някъде и след малко се върна: дърпаше Маргрит Олсен, която погледна Шадоу, без да се усмихва, подозрително, и каза:

– Здравейте, господин Айнсел. Лейън твърди, че сте му направили фокус.

– Малко жонгльорство, уважаема госпожо. Така и не съм ви благодарил за съвета как да стопля жилището. Сега е горещо като в пещ.

– Чудесно.

Леденото ѝ изражение не бе започнало да се разтопява.

– Хубава библиотека – допълни Шадоу.

– Сградата е красива. Но на града му трябва нещо по-функционално и не толкова красиво. Ще ходите ли на разпродажбата на библиотечни книги долу?

– Не смятах да го правя.

– А не е зле да отидете. За благородна кауза е.

– На всяка цена ще се отбия.

– Отидете във вестибула и оттам слезте долу. Радвам се, че ви видях, господин Айнсел.

– Наричайте ме Майк – подкани той.

Тя не отговори нищо, само хвана Лейън за ръка и го поведе към детския отдел.

– Но, мамо – чу Шадоу как малчуганът обяснява на майка си. – Не беше жонгльорство. *Наистина*. Видях как монетата изчезва и после му пада от *носа*. *С очите* си видях.

От стената го гледаше маслен портрет на Ейбрахам Линкълн. Шадоу слезе по стълбището от мрамор и дъб в сутерена на библиотеката и влезе през една врата в просторно помещение, запълнено с маси, отрупани с какви ли не книги, наслагани безразборно, как да е: евтини издания с меки корици и томове с твърди подвързии, белетристика и обществена литература, периодични издания и енциклопедии, всичките наслагани едни до други по масите, някои с гръбчетата напред, други на обратно.

Шадоу отиде бавно в дъното на помещението, при маса с наредени по нея стари книги с кожени подвързии; върху гръбчето на всяка с бяло беше написан каталожният номер.

– От сутринта вие сте първият, който идва насам – каза мъжът, който седеше до купчина празни кашони и чували и малък метален касов апарат. – Повечето хора взимат само трилъри, детски книжки и

любовните романи на „Арлекин“, Джени Къртън, Даниел Стийл, неща от този род. – Мъжът четеше „Убийството на Роджър Акройд“ от Агата Кристи. – Всичко по масите е петдесет цента книгата или по три книги за долар.

Шадоу му благодари и продължи да разглежда. Намери екземпляр на „История“ на Херодот с опърпана кафява кожена подвързия. Сети се за екземпляра с меки корици, който беше оставил затвора. Имаше книга със заглавието „Озадачаващи фокуси за домашни увеселения“, където вероятно имаше и фокуси с монети. Той занесе двете книги при мъжа с касата.

– Вземете още една, пак ще платите един долар – обясни му той – Ако си изберете още една книга, ще ни направите услуга. Трябва да освободим рафтовете.

Шадоу се върна при старите книги в кожени подвързии. Реши да освободи библиотеката от книгата, която е най-малко вероятно да купи някой друг, и установи, че не може да избере между „Често срещани болести на пикочните пътища с илюстрации от лекар“ и „Протоколи от заседанията на общинския съвет в Лейкसाйд, 1872–1884 г“. Погледна илюстрациите в медицинската книга и реши, че някъде в града все има тийнейджър, който ще използва книгата, за да стряска приятелите си. Занесе „Протоколите“ на мъжа при вратата, който прибра единия долар и сложи книгите в амбалажен плик на „Най-вкусната храна“ на Дейв.

Шадоу си тръгна от библиотеката. Виждаше ясно езерото чак до другия край. Виждаше дори жилищния блок, който приличаше на куклена къща, веднага след моста. А върху леда недалеч от моста имаше мъже, четирима-петима, които тикаха тъмнозелена кола към средата на бялото езеро.

– Двайсет и трети март – каза тихо Шадоу на езерото. – От девет до девет и половина сутринта.

Запита се дали езерото и автомобилът го чуват и дали – дори и да го чуват – ще му обърнат някакво внимание. Съмняваше се.

Хапещият вятър го брулеше в лицето.

Когато се прибра, пред блока го чакаше полицаят Чад Мълиган. Щом Шадоу зърна полицейския автомобил, сърцето му заби лудешки, после обаче се поуспокои – шефът на управлението попълваше на предната седалка някакви документи.

Шадоу отиде при автомобила, както носеше книжния плик с книгите.

Мълиган смъкна прозореца и попита:

– Разпродажбата на библиотечни книги, а?

– Да.

– Преди две-три години купих цял кашон книги на Робърт Лъдълъм. Все се каня да ги прочета. Братовчед ми се кълне в тоя тип. Напоследък си мисля, че ако ме стоварят на самотен остров заедно с кашона книги на Робърт Лъдълъм, може би ще си наваксам с четенето.

– Мога ли да ви помогна с нещо, господин полицай?

– Не. Просто реших да намина и да видя как сте се настанили. Нали помните оная китайска поговорка: ако си спасил живота на някого, но си отговорност за него. Не че миналата седмица съм ви спасил живота. Но все пак реших да проверя. Как е моравото автомобилче на Гънтър-ви, върви ли?

– Върви, върви, и то добре – отвърна Шадоу.

– Радвам се да го чуя.

– В библиотеката видях съседката – допълни Шадоу. – Госпожа Олсен. Чудех се дали...

– Какво я е халосало по главата ли?

– Ако предпочитате, може да се каже и така.

– Дълго е за разправяне. Искате ли да се повозим, ще ви разкажа.

Шадоу се позамисли, после каза:

– Защо не.

Седна до полицая. Мълиган подкара към северния край на града. После угаси фаровете и спря на банката.

– Дарън Олсен се запознал с Мардж в Университета на Уисконсин и я доведе в Лейксайд. Завършила е журналистика. Той учеше... да го вземат мътните, какво ли... точно така, хотелиерство, нещо от този род. Когато пристигнаха, направо не можехме да повярваме на очите си. Беше преди колко, преди тринайсет-четиринайсет години. Мардж беше толкова красива... с тази черна коса... – Мълиган замълча. – Дарън беше управител на мотел „Америка“ в Камдън, на трийсетина километра западно оттук. Но явно никой не искаше да спира в Камдън и накрая затвори мотела. Имаха с Мардж две момчета. По онова време Санди беше на единайсет години. Малкият... казваше се Лейън, нали? Та малкият си беше още пеленаче. Дарън Олсен не беше от най-смелите. В гимназията беше добър на американски футбол, но това бе последното, с което някога е блестял. Така и не се престраши да каже на Мардж, че си е изгубил работата. Месец, може би два, рано всяка сутрин се качваше на колата и се прибираще късно вечерта, все се оплакваше какъв тежък ден е имал в мотела.

– А какво е правел? – попита Шадоу.

– Хм. И аз не знам със сигурност. Предполагам, че е ходел в Айрънуд, може би в Грийн Бей. Сигурно си е търсел работа. Много скоро се пропи, отцепваше се до козирката, няма да се учудя и ако от дъжд на вятър се е срещал с някое работещо момиче, колкото да получи мимолетно удоволствие. Не е изключено и да е играл комар. Знаем със сигурност само, че за два месеца и половина опразни общата семейна сметка. Беше въпрос на време Марджи да разбере... Падна ли ми сега в ръчичките!

Той изкара рязко колата на пътя, наду сирената, включи буркана и уплаши до смърт някакъв човечец в автомобил с регистрационни номера на Айова, който тъкмо се бе спуснал от хълма със сто и десет километра в час.

След като нарушителят айовец беше глобен, Мълиган отново се върна към разказа си.

– Докъде бях стигнал? А, да. И така, Марджи го изритва и подава молба за развод, който се превърна в ожесточена съдебна битка. Нали в „Пипъл“ описват така разводите? Ожесточена съдебна битка. Присъдиха децата на нея. Дарън получи правото да ги вижда от време на време и почти нищо друго. Тогава Лейън си беше съвсем невръстен. Санди бе по-голям, добро дете, от момчетата, които боготворят бащите си. Не даваше на Марджи и дума да издума срещу Дарън. Загубиха къщата – имаха хубав дом на Даниълс Роуд. Тя се премести в блока. Дарън напусна града. Връщаше се веднъж на половин година, колкото да създава неприятности. Това продължи няколко години. Идваше си, харчеше щедро за децата, разплакваше Марджи. Повечето от нас искахме той да не се връща повече. След като се пенсионираха, майка му и баща му се преместиха във Флорида, твърдяха, че няма да преживеят още една зима в Уисконсин. И така, миналата година Дарън се върна, каза, че искал да заведе момчетата във Флорида за Коледа. Марджи не искаше и да чуе, каза му да си обира крушите и да не й се мярка пред очите. Нещата загубяха, наложи се в един момент да отида там. Битов скандал. Когато пристигнах, Дарън стоеше в предния двор и крещеше какви ли не обиди, момчетата едвам се държаха, Марджи плачеше. Казах му, че ако продължава така, ще прекара нощта в участъка. По едно време ми се стори, че ще ме удари, но беше достатъчно трезвен, за да ми посегне. Закарах го на паркинга за каравани южно от града, казах му да се стегне. Че е наранил достатъчно Марджи... На другия ден той напусна града. След половин месец Санди изчезна. Не се качил на училищния автобус. Казал на най-добрия си приятел, че скоро ще се види с баща си и

той ще му направи страхотен подарък в замяна на това, че не е прекарал Коледата във Флорида. Оттогава не го е виждал никои. Най-строги са присъдите за отвлечане на деца, извършено от родители без родителски права. Но е трудно да намериш дете, което не иска да бъде намирано, нали разбирате?

Шадоу потвърди, че разбира. Беше разбрал и още нещо. Чад Мълиган беше влюбен в Маргрит Олсен. Запита се дали полицаят се досеща колко очевидно е това.

Мълиган пак излезе със запален буркан на пътя и спря някакви тий-нейджъри, които караха със стотина километра в час. Но тях не ги глоби, „само ги посплашил“.

Вечерта Шадоу седеше до масата в кухнята и се опитваше да разбере как да превърне сребърна монета от един долар в монета от един цент. Беше номер, който беше открил в „Озадачаващи фокуси за домашни забавления“, но обяснението беше всеяващо и мъгляво и не му помагаше с нищо. Едва ли не през изречение се срещаша изрази от рода на „после скрийте монетата по обичайния начин“. Какво в този случай означаваше „по обичайния начин“, недоумяваше той. Да я скриеш между пръстите си? Да я пуснеш в ръкава си? Да изкрешиш: „Мале, вижте! Пума!“ и докато вниманието на публиката е насочено другаде, да пуснеш монетата в страничния си джоб?

Той метна във въздуха сребърната монета, хвана я, като припомни луната и жената, която му я бе дала, после опита да направи фокуса. Явно не се получаваше. Шадоу влезе в банята и опита пред огледалото колкото да се убеди, че е прав. Както беше обяснен, фокусът просто не се получаваше. Шадоу въздъхна, пусна монетите в джоба си и седна на канапето. Заметна с евтино одеяло краката си и разгърна „Протоколи от заседанията на Общинския съвет в Лейксайд, 1872–1884 г.“. Шрифътът в двете колони беше толкова ситен, че почти не се четеше.

Шадоу разлисти книгата, като се взираше в репродукциите на снимките от онова време, в множеството превъплъщения на Общинския съвет в Лейксайд: дълги бакенбарди, глинени лули, опърпани бомбета, лъснати бомбета, носени заедно с лица, много от които изглеждаха странно познати. Шадоу не се изненада да види, че възпълният секретар на Общинския съвет през 1882 година се е казвал Патрик Мълиган: ако човек го обръснеше и го накараше да отслабне с десетина килограма, щеше да се превърне в мъртъв двойник на Чад Мълиган, който сигурно му се падаше какъв?... Праправнук? Запита се дали на някоя от фотографите е и дядото на Хинзелман, но както личеше, от него явно не бе

ставало общински съветник. На Шадоу му се стори, че докато е отгърщал от снимка на снимка, някъде в текста е мернал името, но когато започна да прелиства отзад напред, не го откри, а от ситния шрифт го заболяха очите.

Остави книгата върху гърдите си и усети, че главата му клюма. Беше глупаво да заспива на канапето, отсъди той трезво. Спалнята беше само на няколко крачки. От друга страна, и спалнята, и леглото пак щяха да си бъдат там и след пет минути, пък и той нямаше да заспива, само щеше да затвори за малко очи...

Мракът тътнеше.

Шадоу стоеше на гола равнина. До него беше мястото, откъдето беше излязъл навремето, откъдето земята го беше изтласкала. От небето още падаха звезди и щом докоснеше червената земя, всяка звезда се превръщаше в мъж или жена. Мъже-те бяха с дълга черна коса и високи скули. Всички жени приличаха на Маргрит Олсен. Това бяха звездните хора.

Те го погледнаха с тъмни горди очи.

– Разкажете ми за птиците гръмовержци – рече Шадоу. – Моля ви. Не заради мен. Заради жена ми.

Един по един те му обръщаха гръб и изчезваха заедно с пейзажа веднага щом Шадоу престанеше да вижда лицата им. Но последната жена – беше с тъмносива коса на бели кичури – посочи, преди да се обърне, посочи към небето с цвят на вино:

– Попитай ги сам – рече тя.

Блесна лятна светкавица, която в миг озари всичко от еди-ния до другия край на небосвода.

Недалеч от Шадоу се издигаха високи скали, зъбери и остри върхове от пясъчник и той тръгна да изкачва най-близкия. Беше с цвят на стара слонова кост. Шадоу се вкопчи в нещо като дръжка и усети как тя се връзва в ръката му. „Това е кост – помисли си той. – Не камък. Стара изсъхнала кост“.

Беше сън, а в сънищата нямаме избор: или не съществуват решения, които да вземем, или те са взети много преди сънят да започне. Шадоу продължи да се изкачва. Ръцете го заболя. Костта под голите му нозе стърчеше, ронеше се и се трошеше. Вятърът го блъскаше и той се притисна до острия връх, като продължи да катери кулата.

Забеляза, че е направена само от един вид кост, която се повтаря отново и отново. Всяка от костите беше суха и валчеста. Шадоу си помисли, че може би това са яйца на грамадна птица. Но следващата

блеснала светкавица му каза друго: костите бяха с дупки за очите и имаха зъби, които се усмихваха невесело.

Някъде пицяха птици. По лицето на Шадоу се сипеше дъжд.

Той беше на стотици метри от земята и се беше вкопчил отстраня на кулата от черепи, а светкавиците пламтяха в крилете на призрачните птици, които кръжаха над острия връх: огромни, черни, като кондори, с нещо като бяла яка около врата. Бяха грамадни, изяцини, ужасни птици и крилете им плюоцяха с тътен като гръмотевица в нощта.

Те кръжаха над острия връх. Обхватът на крилете им сигурно беше четири и половина – пет метра.

Когато първата птица се спусна към него, в крилете ѝ изпука синя светкавица. Шадоу се сгуши в някаква пролука между черепите и в него се втиха празни очни ями, усмигнаха му се тракаци зъби с цвят на слонова кост; той обаче продължи да се катери, като се оттласкваше с погнуса, ужас и страхопочитание от планината черепи, а всеки остър ръб се връзваше в кожата му.

Към него се спусна друга птица и в ръката му се заби нокът колкото длан. Шадоу се пресегна и се опита да хване перо от крилото ѝ, защото, ако се върнеше в племето си без перо от птица гръмовержец, щеше да бъде опозорен, никога нямаше да бъде мъж, но птицата се дръпна нагоре и той не успя да хване перо. Гръмовержецът отново се понесе с вятъра. Шадоу продължи да се изкачва.

Помисли си, че черепите сигурно са хиляди. Хиляди и хиляди. И не всички бяха човешки. Накрая застана на върха на кулата, а огромните птици, птиците гръмовержци продължаваха да кръжат бавно над него, като потрепваха с криле, за да устоят на поривите на вятъра.

Шадоу чу глас, гласа на мъжа-бизон, донесен от вятъра, мъжът го викаше, казваше му на кого са черепите...

Кулата започна да се срива и най-голямата птица, с очи, ослепително синьо-бели като раздвоена светкавица, се устреми към Шадоу с тътен на гръмотевица, а той запада, срива се надолу по кулата от черепи...

Телефонът извънна оглушително. Шадоу дори не знаеше, че са го включили. Отмалял, разтърсен, той вдигна слушалката.

– Какво, да го вземат мътните! – изкрещя Уензди, Шадоу не го беше чувал толкова разгневен. – На какво, мамка му, си играеш там?

– Спях – каза глупаво в слушалката Шадоу.

– Какъв според теб е смисълът да те крия чак в Лейксайд, ако ще

ми вдигаш такава олелия? И мъртвите те чува.

– Сънувах птици гръмовержци – обясни Шадоу. – И кула. Черепи...

Струваше му се много важно да преразкаже съня си.

– Знам какво си сънувал. Всички знаят. Божичко. Какъв е смисълът да те крия, ако ти ще разтръбяваш къде си.

Шадоу не каза нищо.

В другия край на линията настъпи мълчание.

– Сутринта съм при теб – каза накрая Уензди. Гневът като че ли го беше поотпуснал. – Заминаваме за Сан Франциско. Може и да не си слагаш цветя в косата. И затвори.

Шадоу остави телефона на килима и седна сковано. Беше шест сутринта, навън още беше тъмно. Стана разтреперан от канапето. Чуваше вятъра, който пищеше над замръзналото езеро. Чуваше как някой плаче наблизко, на разстояние само една дебела стена. Беше сигурен, че е Маргрит Олсен, стенанията ѝ бяха упорити, сподавени и сърцераздирателни.

Шадоу отиде в тоалетната и се изпика, после влезе в спалнята и затвори вратата, за да заглуши плача на жената. Навън вятърът реवेशе и виеше, сякаш също търсеше изгубено дете.

В Сан Франциско бе неестествено топло за януари, толкова топло, че Шадоу усети как по тила го гъделичка пот. Уензди беше облечен в тъмносин костюм и носеше златни очила, с които приличаше на адвокат от развлекателната индустрия.

Вървяха по Хейт Стрийт. Скитниците, мошениците и просяците само ги изпровождаха с поглед, никой не разклащаше мукавена чашка с дребни монети пред тях, никой не им искаше нищо.

Уензди беше стиснал зъби. Шадоу бе видял веднага, че още е ядосан, и не го беше попитал нищо сутринта, когато черният линкълн бе спрял пред блока. По пътя за летището не си бяха разменили и дума. На Шадоу му беше олекнало, че Уензди ще пътува в първа класа, а той – във втора.

Сега беше късен следобед. Шадоу не беше идвал от дете в Сан Франциско и оттогава го беше виждал само като фон на филми, затова бе изумен колко познат му се струва градът, колко живописни и неповторими са дървените къщи, колко стръмни – хълмовете, колко различно е тук в сравнение с навсякъде другаде.

– Почти не мога да повярвам, че Сан Франциско е в същата държава, като Лейксайд – сподели той.

Уензди го изгледа. После каза:

– Не е. Сан Франциско не е в същата държава, като Лейксайд, по

същия начин и Ню Орлиънс не е в същата държава, като Ню Йорк, а Маями не е в същата държава, като Минеаполис.

– Така ли? – попита тихо Шадоу.

– Да. Като култура те могат да имат някои общи знаменатели: пари, правителство, развлекателна индустрия, очевидно се намират и на една и съща *територия*, ала единственото, което създава илюзията за обща държава, са доларът, „Вечерното шоу“ и „Макдоналдс“. – Наближаваха парк в края на пътя. – Бъди мил с дамата, която ще посетим. Но не прекалено мил.

– Ще бъда неотразим – обеща Шадоу. Тръгнаха по тревата.

Докато минаваха, ги изгледа едно момиче, което едва ли имаше и четиринайсет години и беше с коса, боядисана в зелено, оранжево и розово. Седеше до някакъв помияр с канап вместо нашийник и изглеждаше по-гладно от кучето, което изджафка срещу тях и завъртя опашка.

Шадоу даде на момичето банкнота от един долар. То го погледна така, сякаш не е сигурно какво точно е това.

– Купи храна за кучето – каза Шадоу. Момичето кимна и се усмихна.

– Ще ти го кажа направо – рече Уензди. – Трябва да внимаваш много с жената, при която отиваме. Може да те хареса, а това е лошо.

– Гадже ли ти е?

– Не и няма да ми бъде, дори и да ми дадат всички пластмасови играчки на Китай – каза благо Уензди.

Гневът му явно се беше разсеял или може би бе инвестиран в бъдещето. Шадоу подозираше, че именно гневът е движещата сила на Уензди.

На тревата под едно дърво седеше жена, пред нея имаше хартиена покривка, по която бяха наредени пластмасови чинии.

Тя не беше дебела, не, изобщо не бе дебела, всъщност беше *сочна*, дума, която Шадоу не бе имал причина да употребява никога досега. Косата ѝ бе толкова руса, че чак се белееше, на платиненоруси кичури, каквито би трябвало да принадлежат на отдавна починала кинозвезда от втора величина, устните ѝ бяха с алено червило; жената можеше да е на всякаква възраст, от двайсет и пет до петдесет години.

Когато се запътиха към нея, тя си избираше от яйцата с подправки. Докато Уензди се приближаваше, жената остави яйцето, което беше взела, и си избърса ръката.

– Здравей, мошенико – каза тя, но го изрече с усмивка, а Уензди се

поклони ниско, пое ръката ѝ, доближи я до устните си и каза:

– Изглеждаш божествено.

– А как иначе да изглеждам? – попита мило жената. – Но ти си лъжец. Ню Орлиънс беше ужасна грешка, напълнях с колко... поне с петнайсет килограма. Кълна се. Разбрах, че трябва да се махна, когато започнах да се клатя като патица. Вървя и бедрата ми горе се търкат едно в друго, представяте ли си? – Последното бе предназначено за Шадоу. Той не знаеше какво да отговори и усети как по лицето му се плисва руменина. Жената се засмя щастливо. – *Изчервява се!* Уензди, миличък, довел си ми мъж, който се изчервява. Жестоко! Как се казва?

– Това е Шадоу – представи го Уензди. Явно му беше забавно, че Шадоу се е притеснил. – Шадоу, запознай се с Истър¹⁴⁰.

Той каза нещо, което можеше да мине и за „здрасти“, и жената му се усмихна отново. Шадоу изпита чувството, че се е озовал в светлината на фарове, на ослепителни фарове, каквито браконьерите използват, за да заслепят дивеча, преди да го застрелят. От мястото, където стоеше, долавяше парфюма на жената, опияняваща смесица на жасмин с орлови нокти, на сладко мляко и женска кожа.

– Е, как е? – попита Уензди.

Жената – Истър – се засмя с плътен гърлен глас, радостно, с цяло тяло. Как да не харесаш човек, който се смее така?

– Всичко е наред – отвърна тя. – А как е при теб, стари вълко?

– Надявах се, че мога да разчитам на помощта ти.

– Губиш си времето.

– Поне ме изслушай, преди да ме отпратиш.

– Няма смисъл. Не си прави труда. – Тя погледна Шадоу. – Заповядайте, седнете и хапнете. Ето ви чиния, сложете си. Всичко е вкусно. Яйца, печено пиле, кърри с пиле, пилешка салата и ето там заек, всъщност див заек, но студен е много хубав, а в онази купичка там има задушен заек... защо не ви сипя направо аз?

И го направи: взе пластмасова чиния и я напълни догоре с храна, след което му я подаде. После погледна Уензди.

– Ти ще ядеш ли?

– На твоё разположение съм, скъпа – отговори той.

– Голям лайнар си – рече му жената. – Направо се чудя как очите ти още не са станали кафяви. – Тя му подаде празна чиния. – Вземи си. – Следобедното слънце зад нея сякаш прогаряше косата ѝ и я превръщаше

---

140. Букв. „Възкресение“ (англ.). – Б. пр.

в платинена аура. – Шадоу – поде тя отново, като отхапваше с апетит от пилешката кълка. – Какво сладко име. Защо те наричат Шадоу?

Той прокара език по устните си, за да ги навлажни, и обясни:

– Когато бях малък, с майка ми живеехме... бяхме, в смисъл майка ми беше нещо като секретарка в няколко американски посолства, местехме се от град на град из цяла Северна Европа. После тя се разболя, наложи се да се пенсионира преждевременно и се върнахме в Щатите. Все не знаех какво да кажа на другите деца, затова просто си намирах някой възрастен и го следвах, без да проронвам дума. Вероятно имах нужда от компания. Не знам. Бях съвсем малък.

– Пораснал си – отбеляза жената.

– Да – рече Шадоу. – Пораснах.

Тя отново се извърна към Уензди, който гребеше лакомо от паница с нещо като студена бамя.

– Това ли е момчето, което разстрои всички?

– Значи, си чула?

– Винаги надавам по едно ухо – отговори тя. После погледна Шадоу. – Не им се изпречвай на пътя. Има прекалено много тайни общества и те не знаят що е вяност и любов. Търговски, независими, държавни, всички са един дол дренки. Има всякакви, от безобидни до крайно опасни. Ей, стари вълко, завче-ра чух един виц, който ще ти хареса. Как ще разбереш, че ЦРУ няма пръст в убийството на Кенеди?

– Чувал съм го – каза Уензди.

– Жалко. – Жената пак насочи вниманието си към Шадоу. – Но агентите от Шпионския сериал, на които си се натъкнал, те са друго. Има ги, защото всички знаят, че трябва да ги има. – Тя изпи на един дъх напитката в мукавената чаша – приличаше на бяло вино, и се изправи. – Шадоу е хубаво име – заяви жената. – Пие ми се мокачино. Елате.

И тръгна нанякъде.

– Ами храната? – попита Уензди. – Не можеш просто да я оставиш тук.

Жената му се усмихна и посочи момичето, което седеше до кучето, после разпери ръце, сякаш за да обхване Хейт Стрийт и света.

– Нека се нахранят – рече тя и продължи, а Уензди и Шадоу я последваха. – Не забравяй – каза жената на Уензди, докато вървяха, – аз съм богата. Справям се прекрасно. За какво ми е да ти помагам?

– Ти си една от нас – напомни той. – И ти си забравена, необичана и непомнена, както всички останали. Пределно ясно е на чия страна трябва да застанеш.

Стигнаха кафене с маси и на тротоара, влязоха вътре, седнаха. Имаше само една келнерка, която носеше обичата върху веждата си като кастов знак, и жена зад барплота, която правеше кафето. Сервитьорката се устреми към тях със заучена усмивка, настани ги, взе поръчката.

Истър отпусна тънки пръсти върху квадратната сива ръка на Уензди.

– Казах ти вече – натърти тя. – Справям се *прекрасно*, На моя празник още ядат яйца и заек, сладкиши и плът, които олицетворяват преграждането и съвкуплението. Носят цветя по шапките си и си подаряват цветя. Правят го в моя прослава. От година на година все повече и повече. В *моя* прослава, стари вълко.

– И ти дебелееш и забогатяваш от тяхното преклонение и любов – каза той язвително.

– Не злобей.

Изведнъж жената заговори много уморено. Отпи от мокачиното.

– Сериозен въпрос, скъпа. Със сигурност ще се съглася, че милиони и милиони си разменят подаръци в твоя прослава, че още спазват обредите на твоя празник, дори търсят скрити яйца. Но колцина от тях знаят коя си? А? Извинявайте, госпожице.

Това го каза на келнерката. Тя попита:

– Още едно еспreso ли искате?

– Не, миличка. Питам се дали ще ни помогнете да решим малкия спор, който подхвапахме. Ние с приятелката ми не сме на едно мнение какво означава думата „Истър“. Случайно да знаете?

Момичето го погледна така, сякаш е започнал да бълва зелени жабички. После отговори:

– Не знам, нищо не разбирам от християнство. Езичница съм.

Жената зад плота също се намеси:

– Според мен това е някаква латинска дума, която може би означава „Христос воскрес“.

– Така ли? – възкликна Уензди.

– Да, разбира се – каза жената. – Понеже слънцето изгрива на изток¹⁴¹.

– Възкръсналият син. Разбира се, съвсем логично предположение. – Жената се усмихна и отново се зае с кафемелачката. Уензди погледна към келнерката. – Мисля *все пак* да изпия още едно еспreso, ако нямате нищо против. Ще ми кажете ли пред какво се прекланяте като

---

141. Игра на думи. „Easter“ означава „Великден“, а „East“ – „изток“ (англ.). – Б. пр.

езичница?

– Пред какво се прекланям ли?

– Да. Предполагам, че имате доста голямо поле на действие. В чест на кого сте направили домашен олтар? На кого се кланяте? На кого се молите по изгрев и залез?

Устните ѝ описаха най-различни форми, без да изричат нищо, после момичето каза:

– На женското начало. То вдъхва сили. Знаете ли?

– Чувал съм. И това ваше женско начало... има ли си име?

– Богинята е вътре във всеки от нас – отговори момичето с обичайната върху веждата и се изчерви. – Тя не се нуждае от име.

– О! – възкликна Уензди с широка маймунска усмивка. – А устройват ли в нейна чест вакханалии? Пиете ли по пълнолуние, на алени свещи в сребърни свещници, кърваво вино? Влизате ли гола в морската пяна, докато пеете химни в прослава на безименната си богиня, а вълните лижат краката ви и се блъскат в бедрата ви като езиците на хиляди леопарди?

– Вие ми се подигравате – каза момичето. – Не правя нищо от това, което изброявате. – Тя си пое дълбоко въздух. Шадоу подозираше, че брои до десет. – Още кафе ще желаете ли? Второ мокачино за вас, госпожо?

Усмивката ѝ бе почти същата, както онази, с която ги бе посрещнала на влизане.

Те поклатиха глава и сервитьорката се обърна, за да посрещне друг посетител.

– Ето ви една, която „няма вяра и няма да има и забавление“ – каза Уензди. – Гилбърт Кийт Честертън. Истинска езичница. И така. Ще излезем ли на улицата, скъпа ми Истър, за да повторим упражнението? И да разберем колко от минувачите знаят, че техният великденски празник носи името на Еостер¹⁴², на Зората. Чакай да помисля... точно така. Ще питаме сто души. За всеки, които знае истината, ти ще отрязваш по един от пръстите на ръцете ми, а щом те свършат, и на краката, а за всеки двамайсет, които не я знаят, ти ще се любиш една нощ с мен. По-вероятно е да спечелиш ти, разбира се, все пак сме в Сан Фран-циско. По тези стръмни улици гъмжи от варвари, от езичници и поклонници на черната магия.

Тя вперил зелени очи в Уензди. Шадоу реши, че на цвят те са точно

142. Първоначално име на богиня и на свързания с нея празник. – Б. пр.

като листо през пролетта, през което минава слънце. Жената не каза нищо.

– *Бихме могли да опитаме* – продължи Уензди. – Но накрая аз пак ще имам десет пръста на ръцете, десет пръста на краката и пет вечери с теб в леглото. Затова хич не ми разправяй, че те почитали и празнували деня в твоя прослава. Изричат името ти, то обаче не значи нищо за тях. Нищичко.

Очите ѝ се напълниха със сълзи.

– Знам – пророни жената. – Не съм глупачка.

– Да – рече Уензди. – Не си. „Той прекали“, помисли си Шадоу. Уензди погледна засрамен надолу и каза:

– Извинявай. – Шадоу долови в гласа му неподправена искреност. – Имаме *нужда* от теб. Имаме нужда от енергията ти. Имаме нужда от твоята сила. Когато се разрази бурята, ще се сражаваш ли рамо до рамо с нас?

Тя се поколеба. Около лявата ѝ китка бе татуирано венче сини незабравки.

– Да – отвърна след малко жената. – По всяка вероятност да.

„Предполагам, че онова, което казват, е истина – помисли Шадоу. – Ако умееш да се преструваш на искрен, значи умееш всичко“. После изпита угризения на съвестта, че си го е помислил.

Уензди целуна един от пръстите си и го допря до бузата на Истър. Повика келнерката и плати кафетата, като преброи внимателно парите, сгъна ги заедно с касовата бележка и ѝ ги подаде.

Докато тя се отдалечаваше, Шадоу повика:

– Госпожице! Извинявайте. Изпуснахте това.

И вдигна от пода банкнота от десет долара.

– Не, не съм я изпускала – отвърна момичето и погледна сгънатите банкноти в ръката си.

– Видях я как пада, госпожице – настоя любезно Шадоу. – Защо не ги преброите?

Тя преброи парите в ръката си, погледна озадачено и каза:

– Божичко! Прав сте. Извинявайте.

Взе от Шадоу банкнотата от десет долара и се отдалечи.

Истър излезе с тях на тротоара. Светлината тъкмо бе започнала да помръква. Тя кимна на Уензди, после докосна Шадоу по ръката и рече:

– Какво сънувахте нощес?

– Птици гръмовежци – отвърна той. – Планина от черепи. Жената кимна.

– А знаете ли чии бяха черепите?

– Чу се глас – отговори Шадоу. – В съня ми. Той ми каза. Тя кимна и зачака. Шадоу продължи:

– Гласът каза, че били мои. Стари мои черепи. Хиляди и хиляди.

Истър погледна Уензди и заяви:

– Според мен той е пазител.

Озари го с лъчезарна усмивка. Сетне потупа Шадоу по ръката и продължи по тротоара. Той я изпрати с поглед, като се опитваше – и не успяваше – да не мисли за бедрата ѝ, които се търкат едно в друго, докато върви.

В таксито, на път за летището, Уензди се обърна към Шадоу:

– Каква беше тая история с десетте долара? – Ти ѝ плати по-малко. Ако парите не ѝ излизат, ѝ ги взимат от заплатата.

– На теб какво ти влиза в работата?

Уензди изглеждаше наистина подразнен. Шадоу се позамисли, после каза:

– Не бих искал някой да постъпи по този начин с мен. Момомичето не ти е направило нищо.

– Така ли? – Уензди се взря някъде в пространството и каза: – Когато била седемгодишна, заключила в килера малко котенце. Дни наред слушала как то мяука. Когато престанало, го извадила от килера, сложила го в кутия от обувки и го заровила в задния двор. Искала да погребее нещо. Където и да се хване на работа, краде. Обикновено на дребно. Миналата година отишла да види баба си в старческия дом, където са я затворили. Взела от нощното ѝ шкафче старинен златен ръчен часовник, после претършувала още няколко стаи и отмъкнала малки суми и лични вещи на хора в златните си години и в залеза на своя живот. Когато се прибрала, не знаела какво да прави с откраднатото, уплашила се, че ще дойдат да я търсят, и изхвърлила на боклука всичко освен парите.

– Добих представа – каза Шадоу.

– Освен това има безсимптомна гонорея – продължи Уензди. – Подозира, че може би се е заразила, но не предприема нищо. Когато гаджето ѝ я обвинило, че му е лепнала заразата, се почувствала обидена и засегната и повече не се срещнала с него.

– Не е нужно – прекъсна го Шадоу. – Казах ти, добих представа. Можеш да го направиш с всеки, нали? Да ми наговориш лоши работи за всеки човек.

– Разбира се – съгласи се Уензди. – Всички правят едно и също. Може и да си мислят, че греховете им са оригинални, но в по-голямата

си част те са скучни и повтарящи се.

– И заради това смяташ, че няма нищо лошо да откраднеш от момичето десет долара?

Уензди плати таксито, двамата с Шадоу влязоха в летището и зачакаха да стане време за полета. Още не ги викаха да се качват. Уензди каза:

– Да го вземат мътните, какво *друго* мога да направя? Не принасят в жертва овни и бикове, за да ме прославят. Не ми пращат душите на убийци и роби, висели по бесилките и изкълвани от гарваните. *Те* ме сътвориха. *Те* ме забравиха. А сега им го връщам поне малко. Не е ли справедливо?

– Мама все ми повтаряше: „Животът не е справедлив“ – рече Шадоу.

– Разбира се, че ти го е повтаряла – отвърна Уензди. – Това е едно от нещата, които майките повтарят, както и „Ако приятелите ти скочат от някоя скала, и ти ли ще го направиш?“

– Ти открадна на онова момиче десет долара, аз му ги върнах – отсече вироглаво Шадоу. – Беше редно да го направя. Някой обяви, че пътниците трябва да се качат на самолета.

Уензди се изправи и каза:

– Дано изборът ти винаги е толкова ясен.

Когато Уензди закара Шадоу пред блока, студеният фронт беше потминал. В Лейксайд пак беше неприлично, но не и невъзможно студено. Докато прекосяваха града, светещите цифри отстрани на банка „Ем анд Ай“ мигаха и показваха ту 3:30 след полунощ, ту – 20°C.

Шефът на полицейския участък Чад Мълиган почука на входната врата в девет и половина сутринта и попита Шадоу дали познава момиче на име Алисън Макгъвърн.

– Струва ми се, че не – отвърна сънено Шадоу.

– Ето я на снимка – рече Мълиган.

Беше фотография, правена в гимназията. Шадоу позна на мига лицето върху нея: момичето с шината със сините ластичета на зъбите, същото, което бе научило от приятелката си какво е приложението на „Алка-Зелцер“ в оралния секс.

– А, да. Пътуваше в същия автобус, когато пристигнах в града.

– Къде бяхте вчера, господин Айнсел?

Шадоу усети как светът се завърта и се отдалечава от него. Знаеше, че няма причини да се чувства виновен („Ти си пуснат под гаранция престъпник, който живее под чуждо име – прошепна спокоен глас в

съзнанието му. – Това не е ли достатъчно?“).

– В Сан Франциско – отговори той. – Щата Калифорния. Помагах на вуйчо си да прекара легло с балдахин.

– Пазите ли билетите? Нещо от този род?

– Разбира се. – В задния му джоб бяха двете бордни карти и той ги извади. – Какво се е случило? Чад Мълиган разгледа картите.

– Алисън Макгъвърн е изчезнала. Ходеше да помага в Дружеството за защита на животните в Лейксайд. Хранеше ги, разразходваше кучета. Отбиваше се там за по няколко часа след училище. Доли Нопф, директорката на дружеството, я връща у тях, след като затворят. А вчера Алисън не се е появила в дружеството.

– Изчезнала е?

– Да. Снощи ни се обадиха майка ѝ и баща ѝ. Глупаво дете, ходело до дружеството на автостоп. То се намира на окръжния път, доста откъснато е. Родителите и все и повтаряли да не го прави, в нашия град обаче не се случват такива неща... хората тук дори не си заключват вратите. Но децата от дума не разбират. Погледнете снимката още веднъж.

Алисън Макгъвърн се усмихваше. На фотографията ластичетата върху зъбите ѝ бяха червени, а не сини.

– Можете ли наистина да потвърдите с ръка на сърце, че не сте я отвлekli, изнасилили, убили?

– Бях в Сан Франциско. А и не бих направил такива дивотии.

– Така си и знаех, приятелю. Ще дойдете ли да помогнете да я потърсим?

– Аз ли?

– Вие: Сутринта пратихме момчетата с кучетата да я издирват, засега нищо. – Той въздъхна. – Ох, Майк. Все пак се надявам, че е отишла в градовете близнаци заедно с някое гадже наркоман.

– Мислите ли, че е възможно?

– Да, мисля. Искате ли да се включите в издирването?

Шадоу си спомни как бе видял момичето в магазина „Всичко за дома и фермата“ на Хенингс, как лицето му за миг се бе озарило от срамежлива синьо-шинеста усмивка, как си бе помислил, че някой ден Алисън ще стане голяма красавица.

– Ще дойда – каза той.

Във фоайето на пожарната чакаха трийсетина мъже и жени. Шадоу мерна Хинзелман, още няколко лица му се сториха познати. Имаше и полицаи, както и мъже и жени в кафявите униформи на шерифството в окръг Лъмбър.

Чад Мълиган им описа как е била облечена Алисън, преди да изчезне (червена грейка, зелени ръкавици, синя вълнена шапка под качулката на грейката) и раздели доброволците на групи от по трима. Шадоу се падна в една група с Хинзелман и с някой си Броган. Напомни им се колко къс е денят, каза им се, че ако, не дай си Боже, открият трупа на Алисън, не бива да пипат нищо, само трябва да повикат помощ по радиостанцията, но ако момичето е живо, трябва да го топят, докато не им се притекат на помощ.

Оставиха ги на окръжния път.

Хинзелман, Броган и Шадоу тръгнаха покрай замръзнал поток. Преди да поемат, всички тричленни групи бяха получили малка радиостанция.

Облаците бяха паднали ниско и светът беше сив. От ден и половина не бе валил сняг. Върху проблясващата коричка на скърцащите преспи личаха ясни следи.

С тънките си мустаци и побелелите си слепоочия Броган приличаше на полковник от запаса. Той обясни на Шадоу, че бил пенсиониран директор на гимназия.

– И сега преподавам по малко, занимавам се с училищната пиеса, тя винаги е била най-възвущото събитие през учебната година... освен това ходя понякога на лов и имам виличка на езеро Пайк, там прекарвам доста време. – Когато издирването започна, Броган каза: – От една страна, се надявам да намерим момичето. От друга, ще бъда много признателен, ако го открием не ние, а някой друг. Нали се досещате какво имам предвид?

Шадоу се досещаше.

Тримата не разговаряха много. Вървяха, търсеха с очи червена грейка, зелени ръкавици, синя шапка, бял труп. От време на време Броган, у когото бе радиостанцията, се свързваше с Чад Мълиган.

По обед се качиха заедно с останалите от издирвателния отряд на реквизиран за случая училищен автобус и хапнаха хот-дог с топла супа. Някой посочи червеноопашат ястреб, кацнал на голо дърво, друг каза, че приличал повече на сокол; птицата обаче отлетя и спорът бе прекратен.

Хинзелман им разказа за рога на дядо си и как веднъж, когато бил сковал голям студ, той се опитал да свири на него, но било толкова мразовито при плевнята, където бил отишъл да се упражнява, че от рога не се чул и звук.

– После дядо се прибрал и оставил рога при печката – да се

разтопи. И така, вечерта всички си легнали, и най-неочаквано разтопените звуци започнали да излизат от рога. Направо изкарали ангелите на баба ми.

Следобедът беше безкраен, безплоден и потискащ. Светлината постепенно помръкваше: разстоянията рухнаха и светът ста-на индигов, а вятърът бе толкова студен, че направо пърлеше кожата на лицето. Когато се стъмни и вече нямаше смисъл да продължават, Мълиган обяви по радиостанцията, че за днес са приключили, после ги взеха и ги върнаха в пожарната.

На съседната пресечка беше пивница „Тук се отбива еленът“ и именно там се озоваха повечето участници в издирването. Бяха изтощени и посърнали, обсъждаха колко студено е било и как след ден-два Алисън по всяка вероятност щяла да се появи отнякъде, без да подозира какви главоболия е създала.

– Не си мислете лошо за града заради това – каза Бруган. – Градът ни е хубав.

– Лейксайд е най-хубавият град в Северните гори – рече спретнатата жена, чието име Шадоу беше забравил, ако изобщо ги бяха запознавали. – Знаете ли колко безработни има в Лейксайд?

– Не – отговори той.

– По-малко от двайсет – каза жената. – В града и около него живеят над пет хиляди души. Може и да не сме богати, но всички работят. Не е като в миньорските селища на североизток, сега повечето са се превърнали в градове призраци. Селскостопанските селища пък бяха убити от все по-ниските цени на млякото и на прасетата. Знаете ли коя е най-често срещаната причина за неестествената смърт сред фермерите в Средния запад?

– Самоубийството ли? – опита се да налучка Шадоу. Жената бе едва ли не разочарована.

– Да. Самоубийството. Посягат на живота си. – Тя поклати глава и продължи: – Наоколо има прекалено много градове, които съществуват само заради ловците и летовниците, градове, които просто им прибират парите и ги изпращат да си ходят заедно с техните трофеи и ухапвания от насекоми. Освен това има селища, които се крепят на компаниите – там всичко е наред, докато „Уолмарт“ не премести другаде своя отдел „Пласмент“ или „3Ем“ не спре да произвежда кутийки за компакт-дискове например, после изведнъж се оказва, че страшно много хора не могат да си плащат ипотеката. Извинявайте, но не разбрах как се казвате.

– Айнсел – представи се Шадоу. – Майк Айнсел. Бирата, която

пиеше, беше правена тук, с изворна вода. Беше пивка.

– А аз съм Кали Нопф – рече жената. – Сестра съм на Доли. Лицето ѝ още беше румено от студа. – Та мисълта ми е, че ние в Лейксайд сме късметлии. Имаме от всичко по малко: селско стопанство, лека промишленост, туризъм, занаяти. Добри училища.

Шадоу я погледна озадачено. Думите и кънтяха някак на кухо. Той изпита чувството, че слуша продавач, добър продавач, който вярва в стоката си, но все пак иска да е сигурен, че ще се прибере у дома с всичките си четки и енциклопедии. Жената вероятно го долови по лицето му и каза:

– Извинявайте. Когато обичаш нещо, не спиращ да говориш за него. А вие, господин Айнсел, с какво се занимавате?

– Вуйчо ми купува и продава антики из цялата страна. Използва ме да пренасям големите, тежки предмети. Работата е добра, но не е постоянна.

Между краката му се промуши черна котка, талисман на заведение-то и отърка главичка в ботуша му. Скочи до него на пейката и заспа.

– Поне имате възможност да пътувате – отбеляза Броган. – Занимавате ли се с нещо друго?

– Намират ли ви се осем монети от по двайсет и пет цента? – попита Шадоу.

Броган бръкна в джоба си да извади дребни. Намери пет монети от двайсет и пет цента и ги плъзна по масата към Шадоу. Кали Нопф извади още три.

Шадоу нареди монетите на две редици, по четири във всяка. После, почти без да се суети, направи фокуса „Монети през масата“: уж пусна половината през дървото, а всъщност ги премести от лявата в дясната си ръка.

След това взе и осемте монети в дясната си ръка и празна чаша за вода – в лявата, и покри чашата със салфетка: монетите уж изчезнаха една по една от дясната му шепа и тупнаха с ясен звънтеж в чашата под салфетката. Накрая Шадоу отвори дясната си шепа, за да покаже, че е празна, и махна с рязко движение салфетката, за да се види, че монетите са в чашата.

Върна им монетите: три на Кали, пет на Броган, после взе една обратно от ръката на Броган и остави в нея четири. Духна и тя се превърна в монета от един цент, който той върна на мъжа – Броган си преброи монетите от двайсет и пет цента и изумен, установи, че и петте са у него.

– Вие сте истински Худини – прихна радостно Хинзелман. – Ето кой сте.

– Само любител – уточни Шадоу. – Имам да извървя още дълъг път.

Но все пак усети едва загатната гордост. Това беше първата му възрастна публика.

На път за вкъщи се отби до магазина за хранителни стоки, за да купи мляко. Червенокосото момиче на касата му се стори познато, очите му бяха зачервени от плач. Лицето му представляваше една огромна луничка.

– Познавам ви – поде Шадоу. – Вие сте... – Понечи да каже момичето с „Алка-Зелцер“-а, но се усети навреме и вместо това рече: – Вие сте приятелката на Алисън. От автобуса. Надявам се, че всичко при нея ще е наред.

Момичето подсмръкна и кимна.

– Аз също.

Избърса си шумно носа с хартиена кърпичка, която пхна обратно в ръкава си. На значката ѝ пишеше: „ЗДРАСТИ! аз съм СОФИ! питайте МЕ как МОЖЕТЕ да свалите 10 кг за 30 ДНИ!“

– Цял ден я търся. Засега нищо.

Софи кимна и примига, за да махне сълзите от очите си. Размаха опаковката мляко пред скенера и той им изчурулика цената. Шадоу подаде на момичето два долара.

– Ще се махна от този гаден град – каза най-неочаквано Софи със задавен глас. – Ще замина да живея с мама в Ашланд. Алисън си отиде. Миналата година и Санди Олсен. По-миналата година Джо Мин. Ами ако догодина бъда аз?

– Мислех, че Санди Олсен го е взел баща му.

– Да – каза горчиво момичето. – Сигурна съм, че го е взел той. А Джо Мин замина за Калифорния, Сара Линдкуист се изгуби по време на един преход и така и не я намериха. Както и да е. Искам да отида в Ашланд.

Тя си пое дълбоко въздух и най-неочаквано се усмихна на Шадоу. В усмивката ѝ нямаше нищо неискрено. Той предположи, че го е направила сигурно защото са ѝ казали да се усмихва, когато връща рестото. Момичето му пожела приятен ден, после се извърна към жената с пълната пазарска количка зад него и зае да я разтоварва и да слага нещата пред скенера.

Шадоу си взе млякото и подкара нататък, покрай бензиностанцията

и автомобила за играта със залозите върху леда, мина по моста и се прибра.

ПРИСТИГАНЕ В АМЕРИКА 1778 година

Имало едно време едно момиче и вуйчо му го продал – *написа господин Ибис със съвършения си калиграфски почерк.*

Такъв е разказът, останалото са подробности.

Има разкази, които, отворим ли сърцата си за тях, ни пронизват дълбоко. Вижте: ето един свестен човек, свестен според неговите разбирания и според разбиранятия на приятелите му, не изневерява на жена си, верен ѝ е, обожавя невръстните си деца и ги обгражда с внимание, родолюбец е, върши си работата съвестно, не жали сили. Изтребва безотказно, с добро отношение евреи: държи да свири музика, която да ги разведри, препоръчва им да си помнят личния номер, та след като излязат от банята, да не вземат чужди дрехи. Това успокоява евреите. Те си внушават, че и след банята ще има живот. Нашият човек е началник на отряда, който откарва телата в пещта, и ако има нещо, което все още го тревожи, то е, че допуска изтребването на паразитите в газовите камери да го разстройва. Той знае, че ако е наистина свестен човек, няма да изпитва нищо освен радост, че земята бива прочиствана от напастите.

„Имало едно време едно момиче и вуйчо му го продал.“ Изразено по този начин, изглежда толкова просто. „Никой човек не е остров“, твърди Дън¹⁴³ и греши. Ако не бяхме острови, с нас щеше да е свършено, щяхме взаимно да се удавим в трагедиите си. Ние сме откъснати, отделени сме от трагедията на другите чрез островната си същност и чрез повтарящата се форма и вид на разказите. Формата не се променя: има човек, който се ражда, живее и после по един или друг начин умира. Нищо повече. Можете да допълните подробностите, като се опирате на собствения си опит. Точно толкова изтъркан, както всеки друг разказ, точно толкова неповторим, както всеки друг живот. Животите са снежинки: образуват рисунък, който сме виждали и преди и който прилича на останалите точно толкова, както граховете зърна в шушулката (а взирали ли сте се някога в граховете зърна в шушулката? Питам ви дали *наистина* сте се взирали? Ако ги разгледате минута-две, е невъзможно да сбъркате едно с друго), но въпреки всичко е неповторим.

---

143. Джон Дън (1573–1631), английски поет и духовник. – Б. пр.

Без отделните личности виждаме само числа: хиляда мъртви, сто хиляди мъртви, „жертвите могат да нараснат до един милион“. С разказите за отделните личности статистиката се превръща в човеци, но дори това е лъжа, защото хората продължават да страдат в бройки, които сами по себе си са вцепеняващи и лишени от смисъл. *Погледнете*, вижте издутото коремче на детето и мухите, които пълзят по ъглите на очите му, вижте крайниците му като на скелет: ще ви олекне ли, ако знаете името му, на колко години е, мечтите, страховете му? Ако го видите отвътре? А дори и да ни олекне, няма ли да се отнесем несправедливо към сестра му, която лежи до него в напечената прах – изкривено, подпухнало подобие на човешка рожба? И ако ни домъчнее за тях, те по-важни ли са за нас от хилядите други деца, застигнати от същия глад, от хилядите невръстни животи, които не след дълго ще се превърнат в храна за гъмжилото от милиарди и милиарди рожби на мухи?

Ние прокаряваме черта около тези мигове на болка и си стоим на нашите острови, те не могат да ни наранят. Покрити са с гладък, безопасен седефен пласт, така че да се плъзнат като перли от душите ни, без да ни причинят истинско страдание.

Белетристиката ни позволява да проникнем вътре в тези чужди глави, на тези чужди места и да погледнем през техните очи. Освен това в разказа спираме, преди да умрем, или умираме наужким, без да пострадаме, а в света извън разказа обръщаме страницата или затваряме книгата и продължаваме нататък живота си.

Живот, който като всеки друг живот не е като никой друг.

И простата истина е: *Имало едно време едно момиче и вуйчо му го продал.*

Така поне казвали по земите, откъдето момичето било родом: никой мъж не може да е сигурен кой е баща на детето, докато за майката, о, за нея можете да сте сигурни. Родството и собствеността се предавали по майчина линия, докато властта оставала в ръцете на мъжете: един мъж имал пълна власт върху децата на сестра си.

По ония земи имало война и тя била малка война, просто сблъсък между мъжете от две враждуващи села. Едва ли не разпра. Едното село спечелило, другото загубило.

Животът като стока, хората като вещи. Хилядолетия наред робството е било част от културата по ония земи. Арабите робовладелци са унищожили и последните останки от великите царства в Източна Африка, докато западноафриканските народи сами се изтребиха.

Нямало нищо нередно или необичайно вуйчото да продаде

близнаците, макар че близнаците се смятали за вълшебни същества и вуйчото се страхувал от тях, толкова се страхувал, та не им казал, че ще бъдат продадени, да не би те да навредят на сянката му и да го погубят. Били на дванайсет години. Момиченцето се казвало Вутуту, на името на птицата вестител, момченцето – Агасу, на името на мъртъв владетел. Били здрави деца и понеже били близнаци, момче и момиче, им разказвали много за боговете, и понеже били близнаци, те слушали каквото им се разказва и го запомняли.

Вуйчо им бил дебел и мързелив. Ако притежавал повече добитък, вероятно щял да даде част от добитъка си, но той нямал добитък и затова дал децата. Продад близнаците. Стига за него: той няма да се появява повече в повествованието. Ние ще следваме близнаците.

Заедно с още роби, заловени или продадени във войната, те били откарани пеш на двајсетина километра, в малък аванпост. Там били препродадени и заедно с още тринайсет души били купени от шестима мъже с копия и ками, които ги подкарвали на запад към морето, и после на километри по крайбрежието. Сега робите били общо петнайсет души и били вързани един за друг за вратовете, ръцете им също били прихванати хлабаво.

Вутуту попитала брат си Агасу какво ги чака.

– Не знам – рекъл той.

Бил момче, което се усмихвало често: зъбите му били бели и съвършени и докато се смеел, ги показвал, а щастливите му усмивки правели и Вутуту щастлива. Сега Агасу не се усмихвал. Вместо това се правел на смел – заради сестра си, стъпвал с изпънати рамене, горд, застрашителен и смешен като пале, което се е наежило.

Мъжът с белези по бузите зад Вутуту рекъл:

– Ще ни пратят при белите дяволи, които ще ни откарат през водата в домовете си.

– И какво ще ни направят там? – попитала Вутуту. Мъжът не отвърнал нищо.

– Какво де? – подканила Вутуту.

Агасу се опитал да надзърне през рамо. Докато вървели, не им разрешавали да говорят и да пеят.

– Възможно е да ни изядат – рекъл мъжът. – Поне така ми казаха. Заради това им трябват толкова много роби. Защото все са гладни.

Както вървяла, Вутуту се разплакала. Агасу казал:

– Не плачи, сестрице. Няма да те изядат. Аз ще те пазя. Ще ни пазят нашите богове.

Но Вутуту продължила да плаче и вървяла със свито сърце, смазана от болка, гняв и страх, каквито изпитва само едно дете: силни и всепоглъщащи. Нямамо как да каже на Агасу, че се притеснява не защото белите ще я изядат. Била сигурна, че ще оцелее. Плачела, понеже се страхувала, че ще изядат брат ѝ, и не била убедена, че ще успее да го опази.

Пристигнали във факторията и останали там десет дни. Сутринта на десетия ден ги извели от колибата, където ги били държали като затворници (през последните дни тя била станала много пренаселена, защото от много далеч били пристигнали мъже, които били довели техни си синджири роби). Отвели ги на пристанището и Вутуту видяла кораба, който щял да ги откара.

Първата ѝ мисъл била колко голям е корабът, втората – че е прекалено малък, за да ги побере всичките. Той се крепял с лекота върху водата. Корабната лодка започнала да снове напред-назад и да прекарва пленниците до кораба, където ги оковавали и разпределяли по долната палуба моряци, някои червени като тухла, други с почернели от слънцето лица и със странни остри носове и бради, с които изглеждали като зверове. Мнозина от моряците приличали на хората от племето на Вутуту, точно както и мъжете, които я били довели на крайбрежието.

Мъжете, жените и децата били отделени едни от други и били пратени в различни краища на палубата за роби. Пленниците били твърде много, за да се сместят на кораба, затова някои от мъжете били качени заедно с веригите на откритата палуба, под местата, където екипажът завързвал хамаците. Вутуту била сложена при децата, не при жените, и нея не я оковали, само ги заключили в помещението. Брат ѝ Агасу бил натикан при окованите с вериги мъже, наблъскани като херинги. Под тази палуба воняло, макар че екипажът я бил изтъркал след последния товар. Смрадта се била просмукала в дървото: смрад на страх, на жлъч, на диария и смърт, на треска, лудост и омраза. Вутуту седяла в горещия трюм заедно с другите деца. Усещала как малчуганите от двете ѝ страни са плувнали в пот. От удара на една вълна някакво момченце се свлякло върху Вутуту и се извинило на език, който тя не знаела. Тя опитала да му се усмихне в здрача.

Корабът потеглил. Понесъл се с пълна скорост по водата. Вутуту се замислила за мястото, откъдето били дошли белите мъже (макар че никой от тях не бил истински бял: всички били мургави, с изпръхнала от морето и почерняла от слънцето кожа). Толкова ли не им достигала храна, че да взимат хора чак от нейните земи, които да изядат? Или Вутуту щяла да се превърне в деликатес, в угощение за хора, които са яли

толкова много неща, че се облизват само на чернокожа плът в казаните си?

На втория ден, след като отплавал, корабът бил застигнат от буря, но не силна; въпреки това палубите се накланяли и се тресели и миризмата на бълвоч се сляла с вонята на пикоч, на втечнени фекалии и на пот, избила от страх. Върху тях, през решетките на отворите за проветряване по тавана на трюма за роби, се леел пороен дъжд.

Една седмица, след като били поели на път и сушата отдавна се била скрила от поглед, смъкнали оковите на робите. Предупредили ги, че ако проявят неподчинение или създават неприятности, ще бъдат наказани по-строго, отколкото могат да си представят.

Сутрин давали на пленниците зрял боб и сухар, както и вкиснал лимонен сок, толкова горчив, че те се въсели, кашляли и се давели, някои стенели и виели. Но не смеели да изплюят сока: ако ги хванели, ги биели с тояга или ги налагали с бичове.

Вечерта им донесла сушено говеждо. Било неприятно на вкус, по сивата му повърхност се била образувала ципа във всички цветове на дъгата. Това било в началото на пътуването. После месото станало още по-лошо.

Ако имали възможност, Вутуту и Агасу се гушели един до друг и си говорели за майка си, за своя дом и за приятелите си. Понякога Вутуту разказвала на Агасу историите, които им била разправяла, майка им, например за Елегба¹⁴⁴, най-коварния от всички богове, който бил очите и ушите на Великия Маву¹⁴⁵ за света, носел му послания и се връщал с отговорите.

Вечерно време, за да разсеят скуката на пътуването, моряците карали робите да им пеят и да им танцуват танците на родните си земи.

На Вутуту ѝ било провървяло, че я сложили с децата. Те били наблъскани плътно едно до друго и никой не им обръщал внимание; виж, жените невинаги имали такъв късмет. На някои кораби, превозващи роби, жените били изнасилвани отново и отново от екипажа просто защото това си било негласно право на моряците по време на прехода. Този кораб не бил такъв, което не означава, че нямало изнасилвания.

По време на онова пътуване сто мъже, жени и деца измрели и били хвърлени през борда, а някои от пленниците, метнати във водата, още

---

144. В митовете на племето йоруба фалическо божество, олицетворение на злото. Изпълнява ролята на пратеник на боговете. – Б. пр.

145. Праотец и демиург, абстрактно небесно божество, олицетворение на мъдростта. – Б. пр.

не били издъхнали, ала зеленият мраз на океана охладил сетната им тръпка и те потънали, като се мъчели да изплуват и се давели.

Вутуту и Агасу пътували с холандски кораб, но не го знаели, а той преспокойно можел да е английски, португалски, испански или френски.

Негрите от екипажа на кораба, някои с кожа, по-тъмна и от кожата на Вутуту, казвали на пленниците къде да отидат, какво да правят, кога да танцуват. Една сутрин Вутуту забелязала, че един от чернокожите надзиратели я гледа. Докато се хранела, той дошъл при нея и я зяпнал, без да казва и дума.

– Защо го правите? – попитала го тя. – Защо сте се хванали слуги на белите дяволи?

Той ѝ се ухилил, сякаш въпросът бил най-смешното нещо, което бил чувал. После се навел, така че устните му почти докоснали ухото на Вутуту, и от топлия му дъх на нея изведнъж ѝ приляло.

– Ако беше по-голяма – рекъл ѝ мъжът, – щях да те накарам с члена си да пициш от радост. Може и да го направя довечера. Видях колко хубаво танцуваш.

Тя го погледнала с кафяви като орех очи и рекла, без да ѝ трепне окото, дори се усмихнала:

– Ако ми го сложиш долу, ще ти го отхапя със зъбите си долу. Аз съм млада вещица и имам долу много остри зъби.

Станало ѝ приятно, докато гледала как лицето му помръква. Мъжът не казал нищо и се отдалечил.

Думите били излезли от устата ѝ, но това не били нейни думи: тя не си ги била помисляла, не ги била създала. Не, дала си сметка, че това са думи на лукавия Елегба. Маву бил сътворил света и после заради коварството на Елегба бил изгубил интерес към него. Именно Елегба с неговите хитрости и твърд като желязо член бил изрекъл тези думи чрез Вутуту, която бил обсебил за миг, и вечерта, преди да заспи, тя му благодарила.

Мнозина от пленниците отказвали да се хранят. Налагали ги с бичове, докато преглътнат храната, макар че боят бил жесток и двама мъже издъхнали от него. След това никой на кораба не си и помислял да си отвоюва свободата с глад. Един мъж и една жена се опитали да се самоубият, като се хвърлили през борда.

Жената успяла. Мъжът бил спасен, бил завързан за една от мачтите и почти цял ден го налагали с камшици, докато гърбът му не се разкървал, после го оставили там и след като денят се превърнал в нощ. Не

му давали храна, не му давали и нищо за пиене освен собствената му пикня. На третия ден той вече бълнувал, главата му се била издула и била омекнала като стар пъпеш. Когато престанал да бълнува, го изхвърлили в океана. След опита за бягство пленниците отново били оковани за пет дни.

Пътуването било дълго и тежко за пленниците, не било приятно и за моряците, макар че те се били научили да вкоравяват сърцата си за работата, която вършат, и се престрували пред самите себе си, че не са нищо повече от животновъди, които откарват добитъка на пазара.

Един хубав мек ден хвърлили котва в Бриджпорт, Барбадос, и пленниците били прекарани от кораба до брега с плоскодънки, пратени от пристанището, после ги отвели на тържището, където с крясъци и сопи били строени в редици. Изсвирила свирка и тържището се изпълнило с мъже, червендалести мъже, които започнали да блъскат, да забучват пръст, да крещат, да подвикват, да определят цени, да мърморят.

Тогава Вутуту и Агасу били разделени. Станало много бързо: някакъв мъжага накарал Агасу да си отвори устата, огледал му зъбите, опипал мускулите на ръцете му, кимнал и двама други издърпали Агасу встрани. Той не се съпротивлявал. Погледнал Вутуту и й извикал: „Бъди смела“. Вутуту кимнала и после очите й се замъглили и се напълнили със сълзи, и тя завила. Заедно с Агасу били близнаци, вълшебни същества, силни. Разделени, вече били две измъчени деца.

След това тя го видяла един-единствен път, но не на живо. Ето какво станало с Агасу. Първо го отвели в плантация за подправки, където всеки ден го биели с камшици за онова, което е направил, и за онова, което не е направил, научили го криво-ляво на английски и му дали името Джак Мاستиления – заради тъмната кожа. Когато избягал, тръгнали да го преследват с кучета и го върнали, после му отрязали с длето един от пръстите на краката, та да му е за урок. Той отказвал да се храни, искал да умре от глад, но му избили предните зъби и насила го накарали да поема течна храна, така че Агасу нямал друг избор, освен да я преглътне, ако не искал да се задави.

Дори в ония години предпочитали робите, родени в плен, пред докараните от Африка. Родените в свобода роби се опитвали да избягат или да умрат и в двата случая това се отразявало зле на печалбите.

Когато бил на шестнайсет години, Джак Мастиления бил продаден заедно с още неколцина роби в захарна плантация, разположена на остров Сен Доменг. Нарекли го Хиацинт, едрия роб със счупените зъби. В плантацията той срещнал старица от своето село – преди пръстите й да

се изкривят от артрит, била домашна прислужница, – и тя му казала, че белите нарочно разделят пленниците от едни и същи градове, села и области, за да предотвратят въстания и бунтове. Не им харесвало, когато робите си говорят на техния език.

Хиацинт понаучил френски и усвоил някои от ученията на Римокатолическата църква. Всеки ден от тъмно до тъмно режел захарна тръстика.

Имал няколко деца. Макар че им било забранено, ходел по късна доба заедно с другите роби в гората, за да танцува калинда, да пее песни в прослава на бог Дамбала-Ведо, приел облика на черна змия. Пеел песни и в прослава на Елегба, на Огун¹⁴⁶, на Шанго¹⁴⁷, на Зака¹⁴⁸ и на много други, на всички богове, които пленниците били донесли със себе си на острова, били ги донесли в умовете си и в потайните си сърца.

Робите по захарните плантации на Сен Доменг рядко живеели повече от десет години. Само в свободното време, което им давали: два часа в най-големия пек по пладне и пет часа посред нощ (от единайсет до четири), те можели да отглеждат храната си (господарите не им отпусkali храна, предоставяли им малки нивички, които да обработват, за да се прехранват), това били единствените часове, с които те разполагали за сън и мечти. Въпреки това намирали и кога да се събират и да танцуват, да пеят и да се кланят на боговете си. Почвата на Сен Доменг била плодородна и боговете на Дахомей, Конго и Нигерия пуснали там дълбоки дебели корени и избуяли огромни и силни, за да обещаят свобода на онези, които им се кланяли нощем в горите.

Хиацинт бил двайсет и пет годишен, когато по дясната ръка го ухапал паяк. Раната се възпалила и плътта започнала да съхне; не след дълго цялата ръка чак до рамото се подула и станала моравочервена, а от китката надолу миришела. И туптяла и парела.

Дали на младежа долнокачествен ром и нажежили в огъня острието на едно мачете, докато то не блеснало в червено и бяло. Отрязали с трион ръката на Хиацинт чак при рамото и обгори-ли раната с острието на мачетето. Цяла седмица той се мятал. После се върнал на работа.

Едноръкият роб Хиацинт участвал в бунта на робите от 1791 година.

146. В митовете ма племето йоруба бог на желязото и на войната, покровител на воините и на ловците. – Б. пр.

147. В митовете на племето йоруба бог на гръмотевиците и на светкавиците, а също на лова и грабежите. – Б. пр.

148. В митовете на племето йоруба добър дух. – Б. пр.

Не друг, а самият Елегба се вселил в него в горичката, яхнал го, както белите яхват кон, и проговорил чрез него. Хиацинт почти не помнел какво е казал, ала другите, които били с него, му предали, че е обещал да им върне свободата. Хиацинт помнел само, че бил много възбуден, че членът му бил твърд като прът и го болял, и че вдигнал към луната двете си ръце: ръката, която имал, и онази, която бил изгубил.

Заклали прасе и мъжете и жените от плантацията пили от топлата кръв на прасето, като дали обет да са си верни като братя. Заклели се, че са войска на свободата, и отново дали обет за вяност към боговете на всички земи, откъдето били отвлечени като плячка.

– Ако паднем в битката с белите – казали те, – ще се преродим в Африка, в нашите домове, в нашите племена.

По време на въстанието се появил друг Хиацинт и затова сега вече наричали Агасу с прозвището Великия еднорък. Той се сражавал, молел се на боговете, принасял жертви, кроял планове. Виждал как приятелите и любимите му загиват пред очите му и продължавал да се бори.

Цели дванайсет години се сражавали, водили влудяваща кървава битка с плантаторите, с войската, докарана от Франция. Борили се, не се отказвали и колкото и невъзможно да звучи, победили.

На първи януари 1804 година била провъзгласена независимостта на Сен Доменг, който не след дълго щял да бъде познат на света като Република Хаити. Великия еднорък не доживял да види това. Издъхнал на втори август 1802 година, пронизан от щика на френски войник.

Точно когато Великия еднорък (който навремето бил наричан Хиацинт, а преди това Джак Мастиления и който дълбоко в сърцето си останал Агасу) склопил очи, сестра му – той я познавал като Вутуту, но в първата плантация в Каролина я наричали Мери, после, когато я превърлили домашна прислужница, станала Дейзи, а накрая, след като я продали на семейство Лавер надолу по реката, в Ню Орлиънс, се превърнала в Сюки, – та сестра му усетила как студеният щик я пронизва между ребрата и се разпищяла и разридала неудържимо. Дъщерите ѝ – близначки – се събудили и завили. Новородените ѝ дъщерички били с цвят на кафе с мляко, за разлика от децата, които била родила, докато работела в плантацията и още била почти момиче, деца, които не била виждала, откакто били навършили петнайсет и десет години. Когато я продали на други господари, средната ѝ дъщеря вече била мъртва от една година.

Откакто била слязла на сушата, Сюки често била налагана с бичове, веднъж дори посипали в раните ѝ сол, друг път я били толкова силно и

толкова дълго, че дни наред не можела да седи и не понасяла да я докосват по гърба. Когато била по-млада, няколко пъти я изнасилили и чернокожи, получили заповед да споделят с нея нара й, и бели. Оковавали я във вериги. Но тя не плачела. Откакто я били отделили от брат й, била плакала само веднъж, в Северна Каролина, където видяла как изсипват храната за децата на робите и за кучетата в общо корито и нейните невръстни рожби направо пред очите й започнали да се боричкат с псетата за огризките. Веднъж Сюки станала свидетелка на това, после го гледала всеки ден в онази плантация, но първия път гледката сломила сърцето й.

В началото била хубава. Сетне годините на мъка си казали думата и Сюки вече не била хубава. Лицето й било насечено от бръчки, в кафявите й очи се загнездила прекалено много болка.

Единайсет години преди това, когато била на двайсет и пет, дясната й ръка изсъхнала. Никой от белите не знаел какво да прави. Плътта сякаш се топяла върху костите и сега ръката висяла безжизнено отстрани като на скелет, покрит с кожа, и била почти неподвижна. След това Сюки станала домашна прислужница.

Всички в семейство Кастъртън, на което принадлежала плантацията, били възхитени от умението й да готви и да върти къщната работа, но госпожа Кастъртън се стряскала от изсъхналата ръка, затова Сюки била продадена на семейство Лавер, което преди година било пристигнало от Луизиана: господин Лавер бил дебел веселяк, който не изпитвал и капка отвращение от изсъхналата ръка на робинята Дейзи. Когато след една година те се върнали в Луизиана, Сюки също заминала с тях.

В Ню Орлиънс жените, а и мъжете идвали да купуват от нея церове, амулети за любов и дребни талисмани: черните, разбира се, но белите също. Всички в семейство Лавер си затваряли очите. Вероятно им било приятно, че имат робиня, от която хората се страхуват и която уважават. Но отказвали да й продадат свободата.

Късно вечер Сюки ходела на ръкава в делтата на реката и танцувала калинда и бамбула. Както танцьорите в Сен Доменг и по родните й земи, танцьорите край реката се прекланяли пред черна змия; въпреки това боговете от нейната родина и на другите африкански народи не се вселявали в тях, както се били вселили в брат й и в хората от Сен Доменг. Сюки обаче призовавала боговете и ги молела за едно или за друго.

Слушала, когато белите разказвали за бунта в Сан Доминго (както го наричали) и как той бил обречен на провал... „Представяте ли си!

Държава на канибали!“

После ѝ направило впечатление, че белите са спрели да обсъждат това. Не след дълго започнали да се преструват, че никога не е имало място като Сан Доминго, а колкото до Хаити, за него не изричали и дума. Всички американци сякаш били решили, че само с воля и вяра могат да заповядат на доста голям карибски остров да престане да съществува.

Цяло поколение деца от рода Лавер израсли под зоркото око на Сюки. Понеже не можело да произнесе „Сюки“, най-малкото от децата започнало да я нарича Мама Зузу и името ѝ останало Сега било 1821 година и Сюки била на петдесет и пет. Изглеждаше много по-стара.

Знаела повече тайни и от грохналата Саните Деде, която продавала свещи пред катедралата, повече и от Мари Салопе, която твърдяла, че е царицата на вуду: и двете били свободни цветнокожи жени, докато Мама Зузу била робиня и щяла да си умре такава, поне така твърдял господарят ѝ.

Младата жена, която дошла при нея, та да ѝ каже какво е станало с мъжа ѝ, се представяла като Вдовицата Пари. Била млада, с налети гърди, горда. В жилите ѝ течала африканска кръв и европейска кръв, и индианска кръв. Кожата ѝ се червенеела, косата ѝ била лъскавочерна. Очите ѝ били черни и високомерни. Съпругът ѝ Жак Пари вероятно бил мъртъв. Той бил три четвърти бял, както тогава се изчислявали тези неща, бил незаконороден син на някога гордо семейство, едно от многото, избягали от Сан Доминго, и бил роден свободен, точно както и чудно хубавата му млада съпруга.

– Моят Жак. Мъртъв ли е? – попитала Вдовицата Пари. Била фризьорка, ходела от къща на къща и правела прически на изтънчените дами от Ню Орлиънс преди големи светски събития. Мама Зузу погледнала костите, сетне поклатила глава.

– Той е с бяла жена някъде на север оттук – рекла тя. – Бяла жена със златиста коса. Жив е.

Това не било магия. Цял Ню Орлиънс знаел с коя е избягал Жак Пари и каква на цвят е косата ѝ.

Мама Зузу била изненадана, че Вдовицата Пари още не знае как в Колфакс нейният Жак пъха всяка нощ малкото си кварталеронско *piri*¹⁴⁹ в момиче с розова плът. Всъщност не всяка нощ, а само нощите, когато не бил толкова пиян, че да го използва за нещо по-добро от пикаенето. Вдовицата Пари вероятно знаела. Вероятно имала друга причина да

---

149. Пишле (изоп. фр.). – Б. пр.

дойде.

Вдовицата Пари идвала по един-два пъти в седмицата при старата робиня. След месец започнала да ѝ носи дарове: панделки, сладкиш с ким, черен петел.

– Мамо Зузу – рекло веднъж момичето, – време е да ме научиш на онова, което знаеш.

– Да – съгласила се старицата, която била наясно накъде духа вятърът.

Освен това Вдовицата Пари била споделила с нея, че се е родила с ципа между пръстите на краката, което означавало, че е имала близначка, която е убила в утробата. Какъв избор имала Мама Зузу?

Обяснила на момичето, че ако носиш две мускатови орехчета, окачени на конец около врата, докато конецът се скъса, ще се излекуваш от шум на сърцето, че ако разрежеш гълъб, който никога не е летял, и го положиш върху главата на болния, той ще се излекува от треска. Показала ѝ как да прави амулет за сбъдане на желаня, малка кожена кесийка с тринайсет монети от по един цент, девет зърна памук и четината на черна свиня, и как да разтъркваш кесийката, та желанята ти да се сбъдват.

Вдовицата Пари усвоила всичко, на което я научила Мама Зузу. Но не се интересувала от богове. Никак. Интересувала се от приложна магия. С трепет узнала, че ако топнеш жива жаба в мед и я сложиш в мравуняк, щом костите бъдат почистени и започнат да се белеят, ако се взреш в тях, ще видиш плоска сърцевидна кост и друга с кукичка на нея: костта с кукичката трябва да окачиш на дрехата на онзи, който искаш да те обикне, а сърцевидната трябва да пазиш добре (защото изгубиш ли я, любимият ти ще ти се нахвърли като разярено псе). Ако направиш това, онзи, когото обичаш, непременно става твой. Научила, че ако в пудрата на своя съперница сложиш стрита на прах изсушена змия, съперницата ти ще ослепее, и че можеш да я накараш да се удави, ако вземеш бельото ѝ, обърнеш го откъм opakото и в полунощ го заровиш под тухла.

Мама Зузу показала на Вдовицата Пари Чудодейния корен, малката и голямата мандрагора, показала ѝ змейската кръв¹⁵⁰, валерианата и петопръстника. Показала ѝ как да вари чай за прочистване, отвара, която кара всички да те следват, и вода, с която да призовава Шинго.

Мама Зузу показала на Вдовицата Пари всички тези и още неща. Но старицата била разочарована. Правела всичко възможно, за да

---

150. Вид червена смола, която се използва и като багрилно вещество. – Б. пр.

предаде тайните истини, дълбокото познание, да разкаже на младата жена за Татко Елегба, за Маву, за Айдо-Хведо¹⁵¹ и за останалите, ала Вдовицата Пари (сега ще ви кажа името, с което се родила и с което по-късно се прочула: Мари Лаво¹⁵²). Но това не е великата Мари Лаво, за която се чували, това е нейната майка, която накрая е станала Вдовицата Глапион) не се вълнувала от боговете на далечната земя. Ако Сан Доминго бил плодороден чернозем, на който африканските богове били пуснали корени, тази земя с нейната царица и пъпеши, с раците и памука била ялова и не раждала нищо.

– Тя не иска да знае – оплаквала се Мама Зузу на довереницата си Клемантин, която перяла завесите и покривалата на повечето домове наоколо.

Върху бузата ѝ цъфтели алени белези от изгорено, а едно от децата ѝ било умряло, защото върху него се излял меден казан с вряла вода.

– Тогава не я учи – отсичала Клемантин.

– Уча я, а тя не вижда ценното, единственото, което вижда, е какво може да направи с него. Давам ѝ диаманти, а тя посяга за лъскавите стъкълца. Давам ѝ дамаджана най-пивко бордо, а тя пие вода от реката. Давам ѝ пъдпъдък, а тя иска да яде само плъхове.

– Защо тогава упорстваш? – питала Клемантин.

Мама Зузу свивала тънките си рамене, при което изсъхналата ѝ ръка треперела.

Тя не била в състояние да отговори. Би могла да каже, че обучава младата жена, защото е благодарна, че е жива, както всъщност си било: пред очите ѝ били издъхнали прекалено много хора. Би могла да каже, че сънува как един ден робите ще се вдигнат, както се вдигнали (и били разгромени) в Лаплас, но как дълбоко в себе си е сигурна, че без боговете на Африка, без благоволенieto на Елегба и Маву те никога няма да победят белите поробители, никога няма да се завърнат в своята родина.

Животът на Мама Зузу бил приключил именно в онази ужасна нощ преди близо двайсет години, когато тя се събудила и усетила студената стомана между ребрата си. Сега била човек, който не живее, а само мрази. Ако някой я попитал за омразата, тя нямало да може да му разкаже за дванайсетгодишното момиче на вмирисания кораб: това вече се било затлачило в паметта ѝ след толкова побои с камшици, след толкова нощи в окови, след толкова много раздели, след толкова скърби. Но

---

151. В африканската митология змия-дъга, която се появила първа, преди земята и небето. – Б. пр.

152. Мари Лаво (ок. 1794–1881) и досега е смятана за царицата на вуду. – Б. пр.

можела да разкаже за сина си и как му отсекли палеца, когато господарят разбрал, че момчето знае да чете и да пише. Можела да разкаже за дъщеря си, дванайсетгодишна, а вече бременна в осмия месец от един надзирател, и как изкопали в червената пръст дупка, за да сложат там непразния ѝ корем, а после я били с камшици до кръв. Въпреки старателно изкопаната дупка дъщеря ѝ изгубила детето и живота си една неделна сутрин, когато всички бели били на църква...

Прекалено много скръб.

– Прекланяй се пред тях – заръчала в един след полунощ край река-та Мама Зузу на младата Вдовица Пари.

И двете били голи до кръста, били потни от задушната нощ, а всички гънки по кожата им се откроявали на бялата лунна светлина.

Мъжът на Вдовицата Пари Жак (чиято смърт три години по-късно щяла да се отличава с някои твърде любопитни подробности) бил разказвал на Мари някои неща за боговете на Сан Доминго, но тя нехаела. Смятала, че силата идва от обредите, а не от боговете.

Мама Зузу и Вдовицата Пари напявали тихо, виели и газели заедно из мочурището. Те, свободната цветнокожа жена и роби-нята с изсъхналата ръка, пеели сред черните змии.

– Важно е не само ти да си добре, а враговете ти – зле – рекла Мама Зузу.

Много от думите на обредите, думи, които тя навремето знаела, думи, които брат ѝ също знаел, тези думи се били заличили в паметта ѝ. Тя казала на хубавата Мари Лаво, че думите не са от значение, че са важни само мелодията и тактът... и там, докато пее и гази из черните змии в мочурището, старицата получава странно видение. Вижда такта на песните, такта на калинда, такта на бамбула, всички ритми на екваториална Африка, плъзнали бавно по тази среднощна земя, докато цялата страна не започва да трепери и да се люлее в такта на древните богове, чиито селения Мама Зузу е напуснала. И тя разбира някак в мочурището, че дори това, дори това няма да е достатъчно.

Обръща се към красивата Мари и вижда себе си през очите на Мари: чернокожа старица със сбръчкано лице, с костелива ръка, увиснала вдървено отстрани, с очи като очите на жена, която е гледала как децата ѝ се боричкат в коритото с кучетата за храна... Видяла себе си и тогава за пръв път осъзнала каква погнуса и страх изпитва по-младата жена към нея.

Засмяла се, приклепнала и хванала със здравата си ръка една черна змия, висока като фиданка и дебела като корабно въже.

– Ето – рекла тя. – Ето пред кого ще се кланяме.

Пуснала змията, която не се съпротивлявала, в кошницата, донесе-на от жълтата Мари.

И тогава, на лунната светлина, за сетен път прогледнала за невидимото и видяла брат си Агасу. Той бил не дванайсетгодишното момче, което Мама Зузу била зърнала за последно на тържището в Бриджпорт, а огромен мъж, плешив и ухилен с щърба усмивка, с гръб, насечен от дълбоки белези. В едната ръка държал мачете. От другата му ръка бил останал само чукан. Мама Зузу се пресегнала със здравата си лява ръка.

– Остани, остани малко – проронила тя. – Ще дойда. Скоро ще бъда при теб. А Мари Пари си помислила, че старичката говори на нея.

Глава 12

Америка е инвестирала своята религия, а също нравствеността си в сигурни ценни книжа, които носят печалба. Тя е възприела неприсътвната позиция на нация, която е благословена, защото заслужава да бъде благословена, и каквото и друго богословие да са изповядвали или отхвърляли преди, синовете ѝ застават безусловно зад това национално верую.

Агнес Реплиър¹⁵³, „Времена и насоки“

Шадоу караше на запад, през Уисконсин и Минесота, после навлезе в Северна Дакота, където покритите със сняг хълмове приличаха на огромни заспали бизони, и километри наред с Уензди не виждаха нищо освен нищо, при това много нищо. Сетне пое на юг, през Южна Дакота, и се отправиха към ра-йона с индианските резервати.

Уензди бе сменил линкълна, който на Шадоу му бе приятно да управлява, с тромава допотопна каравана марка „Уинъбейго“¹⁵⁴, из която се носеше просмукалата се във всичко безпогрешна миризма на котарак и която изобщо не му беше приятно да управлява.

Уензди изсумта, когато подминаха първата табела за планината Ръшмор¹⁵⁵, докдето оставаха стотици километри.

– Ето ти едно свято място – рече той. Шадоу мислеше, че Уензди спи. Каза:

---

153. Агнес Реплиър (1855–1950), американска есеистка. – Б. пр.

154. Така се казва и индианското племе, живяло в Грийн Бей, щата Уисконсин. – Б. пр.

155. Там са изсечени главите на четирима американски президенти: Джордж Вашингтон, Томас Джеферсън, Ейбрахам Линкълн и Теодор Рузвелт. – Б. пр.

– Знам, че за индианците е било свято.

– Това е свято място – повтори Уензди. – Както го разбират американците, които държат на всяка цена да посочат на хората причина да идват и да се кланят. Днес никой няма просто да се вдигне и да отиде да види една планина. Затова са се появили и огромните президентски ликове на господин Гътзън Боргълъм¹⁵⁶ – След като те са изсечени, е получено раз-решение и сега огромни множества се стичат с колите си, за да разглеждат нещо, което вече са виждали по хиляди пощенски картички.

– Навремето познавах един тип. Преди години вдигаше тежести във фитнесзала „Фермата за мускули“. Та той разправяше, че индианците от племето дакота, младежите, се качвали на планината и образували жива верига на самия ръб на пропастта, точно над главите, колкото последният мъж в редицата да се изпикае върху носа на президента.

Уензди се запревива от смях.

– О, жестоко! Направо жестоко. Гневът им към конкретен президент ли е бил насочен?

Шадоу сви рамене.

– Онзи не ми каза.

Под гумите на караваната изчезваха километри и километри. На Шадоу вече му се струваше, че стои на едно място, докато американският пейзаж се носи покрай тях все със сто и десет километра в час. Краищата на нещата бяха обгърнати от зимна мъгла.

Пътуваха втори ден и по пладне почти бяха пристигнали. Шадоу, който бе погълнат от мислите си, каза:

– Миналата седмица в Лейксайд изчезна едно момиче. Докато ние с теб бяхме в Сан Франциско.

– Хм? – не прояви особен интерес Уензди.

– Казва се Алисън Макгъвърн. Това не е първото дете там, което изчезва. Имало е и други. Случва се винаги през зимата.

Уензди сбърчи чело.

– Каква трагедия, а? Личицата върху опаковките с мляко... макар че не помня кога за последен път съм виждал дете върху опаковка за мляко... и по стените на заведенията за бързо хранене по магистралите. „Виждали ли сте ме?“, се пита по тях. Дълбоко екзистенциален въпрос и в най-добри времена. „Виждали ли сте ме?“ Завий на следващата

156. Скулпторът Гътзън Боргълъм започва монумента през 1927 г. и работи върху него 14 години. – Б. пр.

отбивка.

На Шадоу му се стори, че чува как над тях прелита хеликоптер, но облаците бяха съвсем ниско и не се виждаше нищо.

– Защо избра Лейксайд? – попита той.

– Казах ти. Хубаво спокойно градче, подходящо да те скрия там. В него си далеч от епицентъра, радарите не те ловят.

– Защо?

– Защото така. А сега карай вляво – каза Уензди. Шадоу се премести вляво.

– Има нещо гнило – рече Уензди. – Мамка му. Ами сега! Намали скоростта, но не спирай.

– Ще обясниш ли?

– Неприятности. Знаеш ли друг път?

– Не. За пръв път съм в Южна Дакота – отговори Шадоу. – И не знам къде отиваме.

От другата страна на хълма блесна нещо червено, размазано на петно от мъглата.

– Препречили са пътя – рече Уензди.

Бръкна дълбоко в един от джобовете на костюма си, после в друг и затърси нещо.

– Мога да спра и да се върна обратно.

– Не можем да се върнем. Следват ни и отзад – възрази Уензди. – Намали скоростта до петнайсетина-двайсет километра в час.

Шадоу погледна в огледалото. Зад тях, на около километър, имаше фарове.

– Сигурен ли си?

Уензди прихна.

– Сигурен съм, както съм сигурен, че яйцата са яйца – натърти той. – Точно както е казал фермерът, който отглеждал пуйки, когато от първото яйце се излюпила костенурка. А, готово!

Извади от дъното на джоба си парченце бял тебешир. Започна да драска нещо по светлинното табло на караваната, да си отбелязва нещо, сякаш решава задача или, както си помисли Шадоу, сякаш е скитник, който пише дълги послания на другите скитници на техния си скитнически език: *тук зло куче, опасен град, святна жена, затвор с лек режим, където може да се пренощува...*

– Добре – каза Уензди. – А сега увеличи скоростта на петдесет километра. И не падай под нея.

Един от автомобилите отзад включи буркана и сирената и полетя

след тях.

– Не намалявай – повтори Уензди. – Искат да ни принудят да караме по-бавно преди загражденията.

Излязоха на билото на хълма. Загражденията бяха на по-малко от половин километър. Напреки на пътя бяха спрели дванайсет автомобила, отстрани имаше полицейски коли и няколко големи черни джипа.

– Готово – оповести Уензди и прибра тебешира.

Сега светлинното табло на караваната беше покрито с драсканици като руни.

Колата със сирената беше точно зад тях. Вече се движеше по-бавно, с тяхната скорост, и един глас извика през рупора:

– Отбийте встрани!

Шадоу погледна Уензди.

– Завий надясно – каза му той. – Отбий от пътя.

– Не мога. Ще паднем в пропастта.

– Няма. Завий надясно. Хайде!

Шадоу завъртя надолу с дясна ръка волана, караваната се разклати и се разтресе. За миг на Шадоу му се стори, че е бил прав, че караваната ще се преобърне в пропастта, после светът зад предното стъкло се разтвори и затрепка като отражение в чисто езеро, когато вятърът е нагънал повърхността.

Бяха изчезнали облаци, мъгла, сняг, ден.

Сега над главите им имаше звезди, които висяха като замръзнали копия от светлина, пронизали нощното небе.

– Остави караваната тук – каза Уензди. – Можем да изминем останалия път и пеш.

Шадоу изключи двигателя. Отиде в задната част на караваната, сложи си якето, ботушите и ръкавиците. После слезе от автомобила и каза:

– Добре. Да вървим.

Уензди го погледна развеселен и може би подражен. Или горд.

– Защо не възразяваш? – попита той. – Защо не възкликваш, че това е невъзможно? Защо, да те вземат мътните, ми се подчиняваш и го приемаш толкова спокойно?

– Защото не ми плащаш, за да ти задавам въпроси – отвърна Шадоу. И после каза, осъзнал истината още докато изричаше думите: – Всъщност след Лора не ме учудва нищо.

– Откакто тя се върна от мъртвите ли?

– Откакто научих, че се е чукала с Роби. Ето от какво ме боли. Всичко останало е на повърхността. Сега къде отиваме?

Уензди посочи и тръгнаха. Под краката им имаше някаква скала, лъскава и вулканична, тук-там стъкловидна. Беше студено, но не и мразовито като през зимата. Заслизаха предпазливо, на една страна по склона. Имаше слабо очертана пътека и поеха по нея. Шадоу погледна подножието на хълма.

– Какво е това, да му се не види? – попита той, но Уензди допря пръст до устните си и поклати рязко глава.

Тишина.

Приличаше на механичен паяк от синкав метал, проблясваше със светещи диоди и беше с размерите на трактор. Беше застанал в подножието на хълма. Зад него имаше какви ли не кости, край всяка от които примигваше пламък, малко по-голям, отколкото на свещ.

Уензди показа със знак на Шадоу да не се доближава до тези неща. Шадоу отстъпи още една крачка встрани на лъснатата като стъкло пътека, което беше грешка, защото глезенът му се подви и той падна, затъркаля се по нанадолнището, захлъзга се и заподскача като топка. Хвана се за един камък и острият обсидиан разцепи кожената му ръкавица, сякаш е от хартия.

Шадоу спря в подножието на баира, между механичния паяк и костите.

Подпря се с ръка, за да се отгласне и да стане, но усети, че е напил нещо като бедрена кост и че...

... че стои в дневната светлина, пуши цигара и си гледа часовника. Бе заобиколен от автомобили, някои празни, други не. Съжали, че е изпил оная последна чаша кафе, защото сега му се пикаеше много и това вече го притесняваше.

При него дойде един от местните полицаи, мъжага със скреж по рунтавите като на морж мустаци. Той вече бе забравил как се казва мъжът.

– Не знам как сме ги изтървали – казва озадачен Местния полицай, сякаш се извинява.

– Било е зрителна измама – отвръща той. – Получава се при странни климатични условия. Заради мъглата. Било е мираж. Подкарали са по друг път. А ние сме смятали, че са тръгнали по този.

Местния полицай изглежда разочарован.

– О! Помислих си да не е някоя небивалица като в „Досиетата Х“ – отвръща той.

– Опасявам се, че не е чак толкова вълнуващо.

От време на време страда от хемороиди и задникът тъкмо е

започнал да го сърби, знак за поредния пристъп. Иска му се отново да е в експресния влак. Или наблизно да има дърво, зад което да застане: пи-кае му се все повече. Той хвърля цигарата и я смачква с крак.

Местния полицаи отива при една от патрулните коли и казва нещо на шофьора. И двамата клатят глави.

Той вади телефона, докосва менюто и след няколко страници открива адреса, отбелязан като „Химическото чистене“, нещо, което навремето, докато го е вписвал, го е развеселило много, препратка към „Мъжът от ЪНКЪЛ“¹⁵⁷, но сега, докато го гледа, си дава сметка, че изобщо не е оттам, че всъщност става дума за *шивашко ателие*, и си спомня за „Бъдете умни“¹⁵⁸, въпреки това му се вижда странно и е леко притеснен, задето толкова години не се е сетил, че това е комедия от детството му и някой е търсел обушофон...

Женски глас по телефона.

– Да.

– Обажда се господин Таун, търся господин Уърлд¹⁵⁹.

– Изчакайте, ако обичате. Ще проверя дали е тук. Мълчание. Таун кръстосва крака, повдига си колана върху шкембето – *наистина* трябва да ги сваля тия пет килограма отгоре, – за да не му притиска пикочния мехур. После учтив глас казва:

– Здравей, господин Таун.

– Изгубихме ги – съобщава той.

Усеща как на гърлото му засяда разочарование: за Бога, точно тези копелдаци, точно тези мръсници и негодници са убили Уди и Стоун. Свестни мъже. Много свестни. Таун смята да преспи на всяка цена с госпожа Уд, но знае, че Уд е умрял съвсем наскоро и още е много рано. Затова я кани през седмица-две на вечеря, инвестиция в бъдещето, тя е толкова признателна за вниманието...

– Как?

– Не знам. Сложихме заграждения на пътя, няма къде да са отишли, но въпреки това ги няма.

– Поредната малка житейска загадка. Не се притеснявай. Успокои ли местните?

– Казах им, че е било зрителна измама. – Хванаха ли се?

157. Американски сериал, букв. „Мъжът от Обединеното мрежово командване на правоохранителните органи“. – Б. пр.

158. Нашумял през 70-те години американски сериал, пародия на филмите за Джеймс Бонд. – Б. пр.

159. Свят (англ.) – Б. пр.

– Вероятно.

В гласа на господин Уърлд има нещо много познато: странно, защо ли му хрумва точно това, той е пряко подчинен на Уърлд от цели две години, разговаря с него всеки ден, *разбира се*, че ще има нещо познато в гласа му.

– Сигурно вече са далеч.

– Да пратим ли хора, които да ги пресрещнат при индианския резерват?

– Не си струва. Прекалено много юридически спънки, а за една сутрин използвах достатъчно връзки. Разполагаме с много време. Връщайте се. Тук съм затънал до гуша, опитвам се да организирам заседанието, на което ще разработим стратегията.

– Проблеми ли?

– Хванали са се гуша за гуша. Предложих им да се съберем тук. Техничарите настояват да сме отидели в Остин или може би в Сан Хосе, играчите държат на Холивуд, а недосегаемите искат да е на Уолстрийт. Всеки дърпа чергата към себе си. Никой не иска да отстъпи.

– Аз да направя ли нещо?

– Засега не. На някои ще им се озъбя, други ще изчеткам. Знаеш как е.

– Да, шефе.

– Продължавай, Таун. Връзката прекъсва.

Таун си мисли, че е трябвало да доведе отряд за бързо реагиране, който да пресрещне тъпата каравана, или да минира пътя, или да разположи наоколо тактическо ядрено оръжие, тогава ония калтаци са щели да разберат, че играта наистина е загубяла. Както господин Уърлд се изрази веднъж, „ние пишем бъдещето с огнени букви“, а господин Таун си мисли, че майко мила, ако не се изпикае още сега, ще си остане без бъбрек, той ще се пръсне, точно както навремето, когато Таун беше малък, казваше и баща му, ако поемеха на дълъг път, на магистралата баща му все повтаряше: „Кътниците ми вече плават“, господин Таун чуваше и сега този глас, отсечения северняшки акцент: „Трябва бързо да пусна една вода. Кътниците ми вече плават“...

... в този миг Шадоу усети как някаква ръка отваря неговата, как издърпва пръст по пръст и ги отскубва от бедрената кост, която стискат. На Шадоу вече не му се пикаеше, оказа се, че му се е пикаело на друг. Той стоеше под звездите в равнината със скали като стъкло.

Уензди пак му направи знак да мълчи. После тръгна и Шадоу го последва.

Откъм механичния паяк се чу скърцане и Уензди застина. Шадоу спря и зачака заедно с него. Отстрани на паяка примигаха снопове зелена светлина, зашариха нагоре. Шадоу се опита да не диша прекалено шумно.

Замисли се за онова, което се бе случило току-що. Сякаш бе надзърнал през прозорец в нечий ум. После си каза: „Господин Уърлд. Именно аз помислих, че гласът му ми звучи познато. Това беше моя мисъл, а не мисъл на Таун. Ето защо ми се стори толкова странно“. Опита се да се сети на кого е гласът, да го вмести в категорията, към която спада, но тя му се изплъзваше. „Ще си спомня – рече си Шадоу. – Рано или късно ще си спомня“.

Зелените светлини станаха сини, после червени, после помръкнаха до мътночервено и паякът клекна на металните си задни крачка. Уензди продължи напред: самотна сянка под звездите с широкопола шапка и износено тъмно наметало, което от време на време се гънеше от вятъра, идващ отникъ-де, и почукваше със сопата по стъкловидните камъни долу. Когато металният паяк се смали до далечно пламъче в звездната светлина в другия край на равнината, Уензди каза:

– Сега вече би трябвало да е безопасно да говорим.

– Къде сме?

– Зад кулисите – отговори Уензди.

– Моля?

– Представяй си, че сме зад кулисите. Като в театър. Току-що ни извадих от публиката и сега вървим зад сцената. По пряк път.

– Когато докоснах онзи камък, се озовах в ума на някакъв тип на име Таун. Той е от Шпионския сериал. Мрази ни.

– Да.

– Има шеф на име господин Уърлд. Напомня ми някого, но не знам на кого. Надзъртах в главата на Таун... или може би бях вътре в главата му. Не съм сигурен.

– Знаят ли накъде сме се запътили?

– Струва ми се, че засега се отказаха да ни търсят. Не искат да ни преследват в резервата. В резерват ли отиваме?

– Може би.

Уензди се облегна за малко на сопата, след това продължи да върви.

– Какъв беше онзи паяк?

– Проявление на модела. Издирвателно устройство. – Опасни ли са?

– Стани на моите години и тогава вече можеш да очакваш най-лошото.

Шадоу се усмихна.

– И колко стар трябва да стана?

– Стар като езика ми – рече Уензди. – И няколко месеца по-стар от зъбите ми.

– Държиш картите прекалено близо до гърдите си – отбеляза Шадоу. – Дори не съм сигурен дали изобщо са карти.

Уензди само изеумтя.

Всеки следващ хълм ставаше още по-труден за изкачване. Шадоу започна да усеща, че му се вие свят. Звездите туптяха, сякаш следвах пулса в слепоочията и гърдите му. В подножието на следващия хълм той се препъна, отвори уста да каже нещо и най-неочаквано повърна.

Уензди бръкна във вътрешния си джоб и извади малка манерка.

– Пийни – подкани той. – Само една глътка. Течността беше остра и се изпари в устата му като добро бренди, макар че нямаше вкус на алкохол. Уензди взе манерката и си я прибра.

– Не е хубаво публиката да установи, че се разхожда зад кулисите. Затова ти е зле. Трябва да се махнем оттук.

Забързаха, Уензди крачеше с равномерна стъпка, Шадоу се препъваше от време на време, но се чувстваше по-добре от напитката, която бе оставила в устата му вкуса на портокалови кори, на масло от розмарин, на мента и карамфил.

Уензди го хвана за ръката.

– Ето там – каза той и посочи два еднакви хълма от замръзнал стъкловиден камък вляво. – Мини между тези две могили. Върви до мен.

Продължиха нататък; студеният въздух и ярката дневна светлина удариха едновременно Шадоу в лицето.

Стояха по средата на склона на полегат хълм. Мъглата се беше вдигнала, денят беше слънчев и мразовит, небето бе съвършено синьо. В подножието на хълма имаше чакълест път, по който като детска количка подскачаше червен автомобил комби. Повеят на вятъра донесе от една постройка наблизко дим от запалени дърва. Сякаш преди трийсет години някой бе взел сглобяема къща и я бе оставил върху склона на баира. Къщата беше ремонтирана, потягана и на места пристроявана. Когато отидоха при нея, вратата се отвори, някакъв мъж на средна възраст с пронизващи очи и уста като рана от нож ги погледна отгоре и каза:

– Да, чух, че на гости ми идвали двама бледолики. Двама бледолики с каравана марка „Уинъбейго“. Чух и че се били изгубили, както

бледоликите се губят винаги, ако не са си наслагали навсякъде пътни знаци. А сега ги вижте тези два окаяни звяра пред вратата. Знаете ли, че сте на земите на племето лакота?

Косата му беше сива и дълга.

– Откога и ти, стари мошенико, си от племето лакота? – каза Уензди.

Беше облечен в яке и носеше ушанка, а на Шадоу вече му се струваше невероятно, че допреди няколко мига, под звездите, Уензди е бил с широкопола шапка и опърпано наметало.

– Е, Уиски Джак¹⁶⁰. Аз умирам от глад, а приятелят ми тук току-що си повърна закуската. Няма ли да ни поканиш?

Уиски Джак се почеса под мишницата. Беше облечен в дънки и тениска, сива като косата му. Бе обут в мокасини и сякаш не забелязваше студа. После рече:

– Тук ми харесва. Влезте, бледолики, които сте си изгубили своя „Уинъбейго“.

И вътре във въздуха се стелеше дим от запалени дърва, имаше и още един мъж, който седеше при масата. Беше облечен в еленови кожи и беше бос. Лицето му беше с цвят на дървесна кора.

Уензди явно се зарадва.

– Е, както гледам, това, че се забавихме, само ни помогна. Уиски Джак и Джони Ябълката¹⁶¹. С един камък два ореха обрулихме.

Мъжът при масата – Джони Ябълката – изгледа Уензди, свали ръка към чатала си, пипна се и рече:

– И този път грешиш. Току-що проверих, и двата ми ореха са си на мястото, където и трябва да бъдат. – Той погледна Шадоу и вдигна ръка с дланта нагоре. – Казвам се Джон Чапман. Каквото и да говори шефът ви за мен, не му обръщайте внимание. Той е гадняр. Винаги си е бил гадняр. И винаги ще си остане гадняр. Някои хора са си гадняри, и толкоз.

– Майк Айнсел – представи се Шадоу.

Чапман прокара ръка по четинестата си брадичка.

– Айнсел – повтори той. – Това не е име. Но в краен случай ще ми-не. Как ви наричат?

160. Изопачено от „wiskatjan“, което на езика на индианците алгонкини означава „сива сойка“. – Б. пр.

161. Изопачено от „Apple Jack“, букв. „ябълково бренди“. Това е и прозвището на Джон Чапман, герой от американските приказки, който 49 години обикаля страната и засажда ябълки. – Б. пр.

– Шадоу.

– Тогава ще ви викам Шадоу. Ей, Уиски Джак... – На Шадоу обаче му се стори, че не е казал точно „Уиски Джак“. – Как е храната?

Уиски Джак взе дървен черпак и вдигна капака на черната чугунена тенджерата, която къкреше в единия край на печката.

– Готова е.

Извади четири пластмасови купички и ги напълни от тенджерата, после ги сложи на масата. Отвори вратата, излезе на снега и извади от прясната четирилитрова пластмасова туба. Внесе я вътре, напълни четири чаши с мътна жълтеникавокафява течност и ги сложи до всяка купичка. Накрая намери четири лъжици и седна на масата при другите.

Уензди вдигна подозрително чашата и отбеляза:

– Прилича на пикня.

– Още ли я пиете тая гадост? – попита Уиски Джак. – Вие, бледоликите, сте побъркани. Това е по-хубаво. – После каза на Шадоу: – Месото е главно на дива патица. Ябълковото вино го донесе Джон.

– Пивко е – похвали се Джон Чапман. – Никога не съм си падал по твърдия алкохол. От него мъжете превъртат.

Задушеното беше много вкусно, ябълковото вино бе много пивко. Шадоу си наложи да не бърза, да дъвче храната, а не направо да я гълта, но беше по-гладен, отколкото предполагаше. Сипа си втора купичка от задушеното и си наля втора чаша ябълково вино.

– Госпожа Румър¹⁶² разправя, че обикаляш и разговаряш с кого ли не, предлагаш какво ли не. Твърди, че насъскваш старците за война – каза Джон Чапман.

Шадоу и Уиски Джак измиха купичките и приборите и прехвърлиха каквото е останало от задушеното в пластмасови кутийки. Уиски Джак ги изнесе в преспите пред входната врата и сложи отгоре каса от прясно мляко, за да ги намери по-лесно.

– Смятам, че това предава точно и смислено събитията – заяви Уензди.

– Те ще победят – отсече убедено Уиски Джак. – Вече са победили. Вие вече сте загубили. Като бледоликите и моя народ. Побеждаваха главно те. А ако загубеха, подписваха мирни договори. После нарушаваха мирните договори. Тоест, пак побеждаваха. Няма да се бия за поредната изгубена кауза.

– Няма смисъл да гледаш мен – каза Джон Чапман, – защото и да се

---

162. Мълва (англ.). – Б. пр.

бия на твоя страна, а аз няма да го направя, пак няма да ти бъда от полза. Ония презрени копелдаци ме отписаха и направо ме забравиха. – Той замълча. После каза: – Пол Бъниан¹⁶³. – Чапман поклати бавно глава и повтори: – Пол Бъниан.

Шадоу не бе чувал някой да изрича така осъдително две тъй безобидни думи.

– Пол Бъниан ли? – попита той. – Какво е направил?

– Само е заемал място с главата си – отговори Уиски Джак. Взе си от Уензди цигара и двамата запушиха.

– Това е като малоумниците, които смятат, че колибритата се притесняват да не надобелеят и зъбите им да не се развалят, може би искат просто да спестят на клетите птички злините, които си навличаме със захарта – обясни Уензди. – Затова пълнят хранилките на колибритата с оная гадост „Нутрасуийт“. Птиците идват на хранилките и я пият. После умират, защото храната им не съдържа калории, въпреки че малките им коремчета са пълни. Ето какво е Пол Бъниан. Никой не е разказвал никакви приказки за Пол Бъниан. Никой не е вярвал никога в Пол Бъниан. Той се е появил през 1910 година в една ню-йоркиска рекламна агенция и е напълнил стомаха на нацията, утолил е глада ѝ за митове с празни калории.

– На мен пък Пол Бъниан ми харесва – възрази Уиски Джак.

– Преди няколко години ходих в Американския търговски център¹⁶⁴ и се повозих на влакчето на ужасите. Гледаш най-отгоре нашия приятел Пол Бъниан и после се спускаш право надолу. Плъок! На мен ми е симпатичен. Чудо голямо, като не е съществувал – значи не е сякъл никога дървета. Все пак е за предпочитане да посадиш някое дърво. Това е по-добре.

– Хубаво го каза – одобри Джони Чапман.

Уензди пусна кръгче тютюнев дим, то увисна във въздуха и бавно се разнесе на валма и тънки ленти.

– Да го вземат мътните, Уиски Джак, не това е най-важното и ти го знаеш.

– Няма да ти помогна – рече Уиски Джак. – След като ти натрият носа, можеш да се върнеш и ако още съм тук, пак ще те нагостя. Ще

163. Великан дървар, герой от американските приказки, смел пионер, който обика-ля със синия си бик Бейб. Смята се, че в началото на XX в. е наложен с пропагандна цел, за да насърчава американците да се заселват в западните територии на страната. – Б. пр.

164. Уникално съоръжение в Блумингтън, щата Минесота, което обединява огромен универсален магазин с увеселителен парк. – Б. пр.

получиш най-добрата храна в околността.

Уензди каза:

– Всички други възможности са по-неприемливи.

– Нямах и представа какви са възможностите – отвърна Уиски Джак. След това погледна Шадоу и рече: – Ти си тръгнал да търсиш нещо.

Гласът му беше пресипнал от дима на запалените дърва и от цигарите.

– Работя – каза Шадоу. Уиски Джак поклати глава.

– И ти търсиш нещо – възрази той. – Имаш дълг, който искаш да върнеш.

Шадоу си спомни сините устни на Лора и кръвта по ръцете ѝ и кимна.

– Слушай. Лисицата била първа тук, а неин брат бил Вълкът. Лисицата рекла, хората ще живеят вечно. И да умрат, няма да умрат задълго. Вълкът казал, не, хората ще умират, хората трябва да умират, всички живи твари трябва да умират, иначе ще плъзнат по земята и ще я покрият, и ще изядат всичката есетра и елените, и бизоните, ще изядат всички тикви и всичката царевица. И така, един ден Вълкът умрял и казал на лисицата, хайде, побързай, съживи ме. А Лисицата отвърнала: не, мъртвите трябва да си останат мъртви. Ти ме убеди. И се разридала, докато го казвала. Но го казала и това било окончателно. Сега Вълкът управлява света на мъртвите, а Лисицата си е вечно жива под слънцето и луната и още скърби за брат си. Уензди каза:

– Щом няма да участвате, ваша работа. Ние ще тръгваме. Лицето на Уиски Джак беше безизразно.

– Говоря на този младеж – рече той. – На теб не може да ти се помогне. А на него може. – Уиски Джак отново се извърна към Шадоу и го подкани: – Разкажи ми съня си. Шадоу каза:

– Катерех се по кула от черепи. Около нея кръжаха огромни птици. Имаха в крилето си светкавици. Нападаха ме. Кулата се срути.

– Всички сънуват – каза Уензди. – Може ли да тръгваме?

– Не всички сънуват вакинян¹⁶⁵, птицата гръмовержец – възрази Уиски Джак. – Ние също усетихме ехото.

– *Казах* ли ви аз – възкликна Уензди. – Господи!

– В Западна Вирджиния има гнездо на птици гръмовержци – рече

---

165. Букв. „крилатите“. В митовете на индианското племе на сиуксите духове, олицетворяващи огъня, гръмотевиците и мълниите. Имат власт да унищожават злото. – Б. пр.

някак между другото Чапман. – Най-малко две-три самки и един стар самец. Има една двойка и в земите между Кентъки и Тенеси, навремето, са ги наричали щат Франклин¹⁶⁶, но клетият Бен така и не е получил свой щат. Е, да, и в най-добри времена птиците гръмовержци не са били много.

Уиски Джак се пресегна с ръка с цвят на червена глина и докосна леко Шадоу по лицето.

– Да – каза той. – Вярно е. Ако уловиш птица гръмовержец, ще си върнеш жената. Но тя принадлежи на вълка, на селенията на мъртвите, и не може да стъпва по земята. – Откъде *знаете*? – попита Шадоу. Устните на Уиски Джак не помръднаха. – Какво ти каза бизонът? – Да вярвам. – Добър съвет. Ще го послушаш ли?

– Може би.

Разговаряха без думи, без устни, без звук. Шадоу се запита дали за другите двама мъже в стаята те стоят, без да се помръдват, точно един удар на сърцето, или стотна от удара на сърцето.

– Щом намериш своето племе, върни се при мен – рече Уиски Джак. – Мога да ти помогна.

– Непременно.

Уиски Джак отпусна ръка. После се обърна към Уензди.

– Ще го докараш ли твоя хо чънк?

– Кого?

– Хо чънк. Индианците от племето уинъбейго наричат така себе си.

Уензди поклати глава.

– Прекалено опасно е. Ако отидем да приберем караваната, можем да си навлечем неприятности. Вероятно я издирват.

– Крадена ли е? Уензди се засегна.

– Изобщо не е крадена. Документите са в жабката.

– А ключовете?

– У мен са – намеси се Шадоу.

– Племенникът ми – Хари, по прякор Синята сойка, има буик от осемдесет и първа. Дайте ми ключовете от караваната. И вземете неговата кола.

Уензди се наежи.

– Какво искаш в замяна? Уиски Джак сви рамене.

– Знаеш ли колко трудно ще е да докараме караваната от мястото,

---

166. През 1784 г. част от Северна Каролина се обособява в отделен щат, носил името на Бенджамин Франклин. В края на 80-те години на XVIII в. щатът е преобразуван в Югозападната територия. – Б. пр.

където си я зарязал? Правя ти услуга. Ти решавай. На мен ми е все едно.

И затвори устата си като рана от нож. Уензди изглеждаше ядосан, а когато гневът се превърна в разкаяние, каза:

– Шадоу, дай на човека ключовете от караваната. Той ги сложи в ръката на Уиски Джак.

– Ще заведеш ли, Джони, тези хора да потърсят Хари Синята сойка? – попита Уиски Джак. – Предай му, че съм казал да им даде колата си.

– За мен ще е удоволствие – отвърна Джон Чапман.

Стана и отиде до вратата, взе чувалчето от зебло, оставено до нея, отвори я и излезе. Шадоу и Уензди го последваха. Уиски Джак зачака на вратата.

– Ей – каза той на Уензди. – И не се връщай тук. Не си добре дошъл.

Уензди вдигна среден пръст и каза вежливо:

– Това виждаш ли го?

Заслизаха през снега, като газеха из преспите. Чапман вървеше отпред, босите му ходила се червенееха на фона на снега с вледенена коричка отгоре.

– Не ви ли е студено? – попита Шадоу.

– Жена ми беше от племето чокто – отвърна Чапман.

– И ви е научила на магии, благодарение на които не ви е студено ли?

– Не. Мислеше ме за луд – отговори Чапман. – Все ми повтаряше: „Защо, Джони, не вземеш да си обуеш ботуши?“

Хълмът стана по-стръмен и тримата бяха принудени да прекратят разговорите. Препъваха се и се хлзгаха по снега, хващаха се за стволовете на дърветата по нанадолнището, за да се закрепят и да не паднат. Когато склонът стана малко по-полегат, Чапман каза:

– Сега, разбира се, тя е мъртва. Когато умря, сигурно наистина съм луднал леко. Може да се случи на всеки. Може да се случи и на теб. – Той потупа Шадоу по ръката. – Ама че си едър!

– Така разправят – каза Шадоу.

Тримата вървяха предпазливо надолу по склона близо половин час, излязоха на чакълестия път, който криволичеше в подножието му, и тръгнаха по него към няколкото постройки, които бяха видели от билото.

Един автомобил забави и спря. Жената, която го караше, се пресегна, смъкна предния десен прозорец и каза:

– Ей, приятели, искате ли да ви закарам?

– Много мило, драга госпожо – отвърна Уензди. – Търсим някой си господин Хари Синята сойка.

– Сигурно е в кръчмата – каза жената. Шадоу предположи, че е на четирийсет – четирийсет и няколко. – Качвайте се. Те се качиха. Уензди седна отпред, Джон Чапман и Шадоу – отзад. Краката на Шадоу бяха много дълги и му беше неудобно, но той все пак се опита да се намести. Автомобилът се разтресе и продължи по чакълестия път.

– И откъде идвате вие тримата? – попита шофьорката.

– Ходихме на гости на един приятел – обясни Уензди.

– Живее отгатък хълма – допълни Шадоу.

– Кой хълм? – полюбопитства жената.

Шадоу погледна през мръсния заден прозорец към хълма. Там обаче нямаше висок хълм, нямаше нищо освен облаци над равнините.

– Уиски Джек – рече той.

– А! – възкликна жената. – Тук му викаме Инктоми. Мисля, че е същият. Дядо ми е разказвал много хубави приказки за него. Е, най-хубавите си бяха, разбира се, мръснишки. – Автомобилът подскочи на бабуна по пътя и жената изруга. – Добре ли сте вие там, отзад?

– Да, госпожо – потвърди Джони Чапман. Държеше се с две ръце за облегалката.

– Такива са пътищата по индианските резервати – рече жената. – Човек свиква.

– Всичките ли? – попита Шадоу.

– Общо взето, да – потвърди тя. – Поне тези тук са такива. И не ме питайте къде отиват парите от казината, защото кой нормален човек ще се забие чак тук, за да ходи на казино? Поне ние не виждаме нищо от тези пари.

– Жалко.

– Няма нищо жалко. – Жената превключи скоростта, лостът простена и изскърца. – Знаете ли, че бялото население наоколо намалява? Тръгнете ли Да обикаляте, ще се натъкнете на градове призраци. И как ще задържите хората по фермите, след като те вече са видели по телевизията света? И вече нямат сметка да обработват тази неплодородна ерозираща земя. Навремето ни отнеха земите, настаниха се на тях, а сега се разотиват. Заминават на юг. Заминават на запад. Ако изчакаме повечко да се изселят в Ню Йорк, в Маями и Лос Анжелис, може би ще си върнем без бой всички територии наоколо.

– Успех – рече Шадоу.

Намериха Хари Синята сойка в кръчмата, на масата за бiliarд – правеше разни номера, за да смае няколко момичета. На дясната му ръка имаше татуировка на синя сойка, дясното му ухо беше с няколко обици.

– Хо хока, Синя сойке – поздравя Джон Чапман.

– Разкарай ми се от главата, превъртял бос бледолик призрако – отвърна свойски Хари Синята сойка. – Чак ме побиват тръпки от теб.

В дъното на помещението имаше по-възрастни мъже, някои играеха карти, други си говореха. Имаше още мъже, по-млади мъже, горе-долу на годините на Хари Синята сойка, които си чакаха реда за бiliarда, голям, с цепнато на едно място зелено сукно, прихванато със сребристо-сива лепенка.

– Праща ме чичо ти – подхвана невъзмутимо Чапман. – Каза да дадеш колата си на тези двамата.

В заведението имаше трийсетина, може би четирийсет души и сега всички гледаха съсредоточено картите, краката или ноктите си, уж изобщо не слушат.

– Той не ми е никакъв чичо.

Из помещението се стелеше тютюнев дим. Чапман се усмихна широко и оголи най-ужасните зъби, които Шадоу беше виждал в човешка уста.

– Това ли да предам на чичо ти? Той твърди, че стои в племето ласката единствено заради теб.

– Уиски Джек твърди много неща – отвърна подразнено Хари Синята сойка.

Но и той не каза „Уиски Джек“. Поне Шадоу го възприе почти както предния път, но не съвсем: като *Уискеджек*. Ето какво казваха. А не Уиски Джек. Шадоу рече:

– Да. И едно от нещата, които твърдеше, бе, че заменяме нашата каравана „Уинъбейго“ за вашия буйк.

– Не виждам никаква каравана.

– Той ще ти я докара – поясни Джек Чапман. – Знаеш, че ще го направи. Хари Синята сойка се опита да удари красиво една от топките и не успя. Ръката му не беше достатъчно устойчива. – Не съм никакъв племенник на тази стара лисица – заяви Хари Синята сойка. – Защо непрекъснато го повтаря на хората!

– По-добре жива лисица, отколкото мъртъв вълк – намеси се Уензди с глас, толкова плътен, че прозвуча като ръмжене. – Е, ще ни продадеш ли колата си?

Хари Синята сойка потрепери видимо и силно.

– Разбира се – отговори той. – Разбира се. Само се шегувах. Голям шегаджия си падам. – Остави щеката върху билиардната маса и взе дебело яке, което изтегли от почти същите якета, накамарени върху куките при вратата. – Нека първо си прибера боклуците от автомобила.

От време на време хвърляше погледи към Уензди, сякаш се притесняваше да не би старецът да се взриви.

Автомобилът на Хари Синята сойка беше спрял на стотина метра. Докато вървяха към него, подминаха малка белосана католическа църква и мъж с яка на свещеник, който ги изгледа от прага. Смучеше цигара така, сякаш не му е приятно да я пуши.

– Добър ден, отче! – провикна се Джони Чапман, но мъжът с яката не отговори, само смачка с ток фасата, вдигна го и го пусна в боклукчийската кофа до вратата, после влезе вътре.

Колата на Хари Синята сойка беше без странични огледала. Шадоу не беше виждал по-износени гуми – бяха съвършено гладки. Хари Синята сойка им каза, че колата гълтала много бензин, но стига да я зареждат, ще си върви вечно, освен ако не спре.

Той напълни един черен найлонов плик за отпадъци с боклуците от автомобила (въпросните боклуци включваха няколко недопити бутилки долнопробна бира с капачки на винт, пакетче канабис, увит в станиол и скрит доста нескоропно в пепелника на колата, опашка на скункс, двайсет и пет – трийсет касети с кънтримузика и опърпан пожълтял екземпляр на „Чужденец в чужда земя“¹⁶⁷).

– Извинявайте, че се правех на интересен – каза Хари Синята сойка на Уензди, докато му подаваше ключовете. – Знаете ли кога ще си получа караваната?

– Питай чичо си. Той се е наел с препродажбата на коли втора употреба – изръмжа Уензди.

– Уисакеджак не ми е чичо – каза Хари Синята сойка.

После взе черния плик за отпадъци, влезе в най-близката къща и затвори вратата след себе си. Оставиха Джони Чапман в Су Форс, пред магазин за хранителни стоки.

Докато пътуваха, Уензди не каза нищо. Беше свъсен като буреносен облак, не беше в настроение още откакто си бяха тръгнали от Уиски Джак.

В едно семейно ресторантче точно преди Сейнт Пол Шадоу взе

167. Роман на Робърт Хайнлайн, излязъл през 1961 г. и смятан за бунтарски. – Б. пр.

вестника, който някой беше оставил. Погледна го веднъж, после втори път, после го показа на Уензди.

– Погледни – каза му.

Той въздъхна, извърна очи към вестника и каза:

– Радвам се, че трудовият спор на диспечерите по летищата е бил решен без стачка.

– Не това – каза Шадоу. – Погледни. Тук пише, че е четиринайсети февруари.

– Честит Свети Валентин.

– Какво излиза, тръгнахме кога... на двацет и първи или двацет и втори януари. Не съм следил датите, но беше през третата седмица на януари. Събира ни се да сме пътували три дни. Как така е четиринайсети февруари?

– Защото вървахме пеш близо един месец – поясни Уензди. – Из неплодородните земи. Зад кулисите.

– Много пряк път, няма що – подметна Шадоу. Уензди изтика вестника.

– Проклетият Джони Ябълковото семе¹⁶⁸, вечно говори за тоя Пол Бъниан. В истинския живот Чапман е притежавал четиринайсет ябълкови градини. Обработвал е хиляди акри. Да, напредвал е заедно със западната граница, ала в нито една приказка няма и дума истина за него освен това, че по едно време е превъртял. Но това не е важно. Както навремето е пишело по вестниците, ако истината не е достатъчно голяма, публикуваш легендата. Тази държава има нужда от своите легенди. А дори легендите вече не вярват в това.

– Но ти го виждаш.

– Аз съм минало свършено. На кого му пука за мен?

Шадоу каза едва чуто:

– Ти си бог.

Уензди го погледна изпитателно. Явно искаше да каже нещо, после обаче се отпусна на стола, извърна очи надолу към листа с менюто и пророни:

– И какво от това?

– Хубаво е да бъдеш бог – рече Шадоу.

– Така ли? – попита Уензди и този път не той, а Шадоу извърна поглед.

На бензиностанция на около четирийсет километра от Лейксайд, на

---

168. Другото прозвище на Джон Чапман. – Б. пр.

стената до тоалетната Шадоу видя правено в домашни условия копие на обява: черно-бяла снимка на Алисън Макгъвърн и отгоре написан на ръка въпрос: „*Виждали ли сте ме?*“ Същата гимназиална снимка от края на учебната година: самоуверено усмихнато момиче с шини с ластичетата на горните зъби, което, щом порасне, иска да се грижи за животните.

Виждали ли сте ме?

Шадоу си купи един „Сникърс“, бутилка вода и брой на „Лейксайд Нюз“. Към материала, обявен над главата на вестника и написан от Маргрит Олсен, нашия репортер в Лейксайд, имаше снимка на момче и по-възрастен мъж, които стояха върху замръзнало езеро, до барачка за риболов върху лед, и държаха между себе си голяма риба. Усмихваха се. „Баща и син улавят рекордно голяма за нашите места северна щука. Повече подробности на вътрешните страници“.

Уензди, който шофираше, каза:

– Прочети ми какво интересно пише във вестника. Шадоу започна да обръща бавно страниците и да търси, но не намери нищо.

Уензди го остави на алеята пред жилищния блок. От алеята го погледна котка с цвят на пушек; побягна, щом той се наведе да я помилва.

Шадоу спря на дървената тераса през жилището и погледна към езерото, осеяно тук-там със зелени и кафяви колиби за ловене на риба върху лед. До много от тях бяха спрени коли. Върху леда, по-близо до моста беше и зелената таратайката, точно както беше снимана и във вестника.

– Двайсет и трети март – каза ѝ насърчително Шадоу. Някъде в девет и петнайсет сутринта. Можеш го.

– Изключено – рече женски глас. – Трети април. Шест вечерта. Така ледът ще се е разтопил през деня. Шадоу се усмихна. Маргрит Олсен беше облечена в скиорска грейка. Стоеше в другия край на терасата и пълнеше хранилките за птици.

– Четох статията ви в „Лейксайд“ за рекордно тежката северна щука.

– Вълнуващо, нали?

– Може би поучително.

– Мислех, че няма да се връщате при нас – каза жената. – Нямахте ви доста време.

Сложи в поставката последното кубче мас и започна да пълни от пластмасова бутилка от мляко мрежичката със семе от магарешки бодил. На елата отсреща нетърпеливо църкаха няколко кадънки с маслено-зелени зимни пера.

– Във вестника не видях нищо за Алисън Макгъвърн.

– Нямахте нищо за съобщаване. Още се води безследно изчезнала. Плъзна слух, че някой я бил видял в Детройт, но тревогата се оказва фалшива.

– Клетото дете.

Маргрит Олсен завъртя капачето на четирилитровата бутилка.

– Надявам се да е мъртва – каза тя безизразно. Шадоу беше стъписан.

– Защо?

– Защото другото е по-страшно.

Кадънките подскачаха трескаво от клон на клон из елата: изгаряха от нетърпение хората да си тръгнат.

„Не мислиш за Алисън – рече си Шадоу. – Мислиш за сина си. Мислиш за Санди“.

Спомни си как някой бе казал: „Мъчно ми е за Санди“. Кой ли?

– Беше ми приятно да си поговорим – рече той.

– Да – отвърна жената. – На мен също.

Февруари отмина в низ от къси сиви дни. Някои дни валеше сняг, повечето не валеше. Стопли се и в хубаво време температурата се качваше над нулата. Шадоу стоя в жилището, докато то не му заприлича на затворническа килия, и тогава, в дните, когато Уензди нямаше нужда от него и не го викаше да пътуват, започна да се разхожда.

Разхождаше се почти цял ден, правеше дълги обиколки извън града. Вървеше сам, докато не излезеше при националния парк на север и на запад, или при царевичните ниви и пасищата на юг. Вървеше по пътеки из пущинака, вървеше покрай старата железопътна линия, вървеше по черните пътища. Два три пъти дори вървя покрай заледеното езеро, от север на юг. Случваше се да срещне местни хора, зимни туристи и някой, излязъл да потича за здраве, и им махаше и ги поздравяваше. Най-често не виждаше никого, само гарвани и сипки, няколко пъти зърна и ястреб – хранеха се с някой убит на пътя опосум или миешца мечка. Веднъж видя и един орел, който грабна сребърна риба от средата на Уайт Пайн Ривър, където водата по края беше замръзнала, но в средата бързеят препускаше устремно. Рибата се загърчи и задърпа в ноктите на орела, като проблясваше на обедното слънце, а Шадоу си я представи как се отскубва и плува по небето и се усмихна мрачно.

Установи, че ако върви, не му се налага да мисли, а тъкмо това му харесваше: когато мислеше, съзнанието му отиваше на места, където той нямаше власт, места, където се чувстваше притеснен. Най-доброто

нещо бе изтощението. Когато беше изтощен, мислите му не го отвеждаха при Лора, при странните сънища или при неща, които нямаше как да съществуват и бяха невъзможни. След разходката се прибираще и спеше без затруднение и без сънища.

В бръснарница „Джордж“ на площада завари шефа на полицейския участък Чад Мълиган. Шадоу винаги бе хранил големи надежди за подстригванията, но те никога не оправдаваха надеждите му. След всяко подстригване си изглеждаше, общо взето, същия, само че с по-къса коса. Чад, който седеше в бръснарницата на стола до него, бе учудващо притеснен за вида си. След като го подстригаха, той погледна мрачно отражението си, сякаш се канеше да го глоби за превишена скорост.

- Изглеждате добре – каза му Шадоу.
- Дали щяхте да мислите така, ако бяхте жена?
- Предполагам.

Прекосиха заедно площада, отидоха в „Мейбъл“ и си поръчаха мляко с какао. Чад каза:

– Ей, Майк. Мислили ли сте някога да постъпите на работа в полицията?

Шадоу сви рамене.

– Не бих казал – отвърна той. – Струва ми се, че човек трябва да знае много неща.

Чад поклати глава.

– Знаете ли кое е основното в работата на полицаия? Да не си изпуска нервите, само това. Случва се нещо, някой ти крещи, заплашва те, че ще те убие на място, а ти трябва само да намериш сили да кажеш, така и така, сигурен си, че е станала грешка и ти ще изясниш нещата, ако разбеснелият се излезе спокойно навън. И трябва да умееш да си искрен.

– И после какво, оправяш нещата ли?

– Да, най-често като му слагаш белезници. Всъщност да, стараяш се да изясниш нещата. Обадете се, ако търсите работа. Имаме свободни места. А ни трябва точно момче като вас.

– Ще го имам предвид, ако нещо се обърка с вуйчо ми.

Отпиха от млякото с какао и Мълиган рече:

– Я ми кажете, Майк, какво щяхте да направите, ако имахте братовчедка? Вдовица. И тя започне да ви търси?

– Как да ви търси?

– По телефона. От друг град, далеч оттук. Тя живее в друг щат. – Бузите му поруменяха. – Видях я миналата година на сватбата на един роднина. Но по онова време беше омъжена, в смисъл мъжът ѝ още беше

жив и тя беше семейна. Не ми е първа братовчедка; Доста далечна е.

– Увлечен ли сте по нея?

Изчервяване.

– Това не знам.

– Тогава да го кажем по друг начин. Тя увлечена ли е по вас?

– Е, когато се обади, каза едно-друго. Много красива жена е.

– Тогава... как ще постъпите?

– Бих могъл да я покая тук. Мога, нали? Тя спомена, че ѝ се искало да дойде.

– И двамата сте зрели хора. Лично аз бих казал да не се колебаете.

Чад кимна, изчерви се и кимна отново.

Телефонът в жилището на Шадоу мълчеше, беше изключен, мъртъв. Мина му през ума да помоли да го включат, но кой ли щеше да му се обажда! Късно една нощ вдигна слушалката и заслуша – беше сигурен, че чува как духа вятър и няколко души говорят прекалено тихо, за да ги разбира. Той каза:

– Ало! – И: – Кой е?

Но отговор нямаше, само внезапна тишина и после далечният звук на смях, толкова глух, че Шадоу не беше сигурен дали не му се е чуло.

През следващите седмици пътува още няколко пъти с Уензди.

Чакаше в кухнята на къща в Роуд Айланд и слушаше, докато Уензди седеше в тъмната спалня и спореше с жена, която отказваше да стане от леглото и не разрешаваше на него и на Шадоу да видят лицето ѝ. В хладилника имаше найлонов плик, пълен с шурци, и втори, в който пък имаше трупчета на току-що родени мишки.

В рок клуб в Сиатъл Шадоу видя как, за да надвика шума на състава, Уензди поздравява с крясък млада жена с къса червена коса и сини татуировки на спирали. Разговорът явно мина добре, защото Уензди се върна, ухилен до уши.

Пет дни по-късно Шадоу чакаше във взетата под наем кола Уензди, който излезе свъсен от фоайето на административна сграда в Далас. След като се качи в колата, той затръшна вратата и зачервен от гняв, не каза нищо. После рече:

– Карай. Тъпи албанци! Като че ли някой е опрял до тях. След три дни заминаха със самолет за Боулдър, където отидоха на приятен обяд с пет млади японки, обяд на галантности и любезност, и когато си тръгна, Шадоу не беше сигурен дали са се споразумели и са решили нещо. Уензди обаче изглеждаше доста доволен.

Шадоу вече очакваше с нетърпение да се върне в Лейксайд. Там

имаше спокойствие и гостоприемство, които му бяха скъпи.

Когато не пътуваше, всяка сутрин отиваше с колата по моста на градския площад. В „Мейбъл“ си купуваше две пирожки, едната изяздаше направо там и пиеше кафе. Ако някой беше оставил вестник, го четеше, макар че никога не се интересува-ше от новините дотолкова, че сам да си купи вестник.

Слагаше в джоба си втората пирожка, увита в книжен плик, и я ядеше на обяд.

Една сутрин, докато четеше „Ю Ес Ей Тудей“, Мейбъл каза:

– Ей, Майк. Къде ще ходите днес?

Небето беше бледосиньо. Сутрешната мъгла бе оставила по клоните скреж.

– Не знам – каза Шадоу. – Може би пак ще тръгна през пушинака.

Съдържателката му наля още кафе.

– Ходили ли сте някога на изток по окръжен път Кю? Натам е доста красиво. Това е тесният път, който започва срещу магазина за килими и мокети на Двайсетото авеню.

– Не. Никога.

– Е, доста красиво е – рече жената.

Беше изключително красиво. Шадоу остави колата в края на града и тръгна по пътя, криволичещ провинциален път, който се виеше около хълмовете източно от града. Всеки от хълмовете беше покрит с кленове без листа, с бели като кост брези, тъмни ели и борове.

По едно време с него покрай пътя тръгна и малка тъмна котка. Беше с цвят на кал и бели предни лапки. Шадоу отиде при нея. Тя не побягна.

– Ей, котко – каза без притеснение той.

Котката наклони глава на една страна, погледна го с изумрудени очи и после изсъска – не на него, а на нещо отстрани на пътя, нещо, което той не виждаше.

– Няма страшно – рече Шадоу.

Котката бавно прекоси пътя и изчезна в нивата с неприбрана царевица.

На следващия завой Шадоу излезе при малко гробище. Надгробните камъни бяха почернели от времето, макар че при много имаше наскоро сложени букети. Около гробището нямаше зид или ограда, само по краищата бяха насадени ниски черници, огънати от леда и старостта. Шадоу прекрачи леда и размекнатия сняг, струпани отстрани на пътя. Входът на гробището беше отбелязан с два каменни стълба, макар че

между тях нямаше портичка. Шадоу влезе между тях в гробището.

Тръгна да се разхожда из него, като гледаше надгробните камъни. Нямаше надписи, които да са по-късни от 1969 година. Шадоу избръска снега от един здрав на вид гранитен ангел и се облегна на него.

Измъкна книжното пликче от джоба си и извади пирожката. В зимния въздух се понесе леката миризма на пара. И пирожката миришеше много хубаво. Шадоу отхапа.

Нещо зад него изшумоли. Той си помисли за миг, че е котката, после обаче долови парфюм и под парфюма миризмата на тлен.

– Моля те, не ме гледай – каза тя зад него.

– Здравей, Лора – отвърна Шадоу.

Помисли си, че гласът ѝ може би е колеблив, дори малко уплашен. Лора каза:

– Здравсти, Пале.

Той отчупи малко от пирожката.

– Искаш ли?

Сега тя стоеше точно зад него.

– Не – отговори Лора. – Изяж я. Вече не ям храна. Шадоу изяде пирожката. Беше вкусна.

– Искам да те погледна – каза той.

– Няма да ти хареса – отвърна му тя.

– Моля те!

Лора излезе иззад каменния ангел. Шадоу я погледна на дневна светлина. Някои неща бяха различни и някои неща бяха същите. Очите ѝ не се бяха променили, както и кривата обнадеженост на усмивката ѝ. Много очевидно Лора беше много мъртва. Шадоу си дояде пирожката. Дръпна се от ангела и изтръска трохите в хартиения плик, после го съгна и го прибра в джоба си.

След времето, което беше прекарал в погребалния дом в Кайро, му беше някак по-лесно в присъствието на Лора. Не знаеше какво да ѝ каже.

Студената ѝ ръка затърси неговата и той я стисна леко. Усещаше как сърцето му бие в гърдите. Беше уплашен и онова, което го плашеше, бе нормалността на този миг. Беше му много добре с Лора до него, още малко, и да поиска да стои тук вечно.

– Липсваш ми – призна Шадоу.

– Тук съм – каза Лора.

– Точно тогава ми липсваш най-много. Когато си тук. По-лесно е, когато не си тук, когато си само призрак от миналото или сън от друг

живот.

Тя стисна пръстите му.

– Е – каза той. – Какво е да си мъртъв?

– Трудно – рече Лора. – Продължава вечно.

Тя отпусна глава върху рамото му и това за малко да го сломи. Той каза:

– Искаш ли да се поразходим?

– Разбира се.

Лора му се усмихна – притеснена крива усмивка върху мъртво лице. Излязоха от малкото гробище и хванати за ръка, тръгнаха по пътя обратно към града.

– Къде беше? – попита Лора.

– Тук – отвърна Шадоу. – Почти през цялото време.

– От Коледа – каза тя. – Сякаш те изгубих. Понякога знаех къде си – няколко часа, няколко дни. А ти постоянно се местеше. После изчезваше.

– Бях в този град – рече Шадоу. – Лейксайд. Хубав малък град.

– О – каза Лора.

Вече не беше в синия костюм, в който я бяха погребали. Сега беше облечена в няколко пуловера, дълга тъмна пола и високи виненочервени ботуши. Шадоу каза, че са хубави.

Лора понаведе глава. Усмихна се.

– Страхотни са, нали? Намерих ги в един голям магазин за обувки в Чикаго.

– И какво те накара да дойдеш от Чикаго?

– О, не идвам от Чикаго, Пале. Бях тръгнала на юг. Беше ми студено. Човек би си помислил, че студът ще ми е приятен. Но вероятно се дължи на това, че съм мъртва. Не го възприемам като студ. Възприемам го като *нищо*, а когато си мъртъв, единственото, от което се страхуваш, е нищото. Бях се запътила към Тексас. Смятах да прекарам зимата в Галвестън. Струва ми се, че когато бях малка, ходехме за през зимата в Галвестън.

– Мисля, че не си ходила там – каза Шадоу. – Поне не си го споменавала никога.

– Така ли? Значи може би е някой друг. Не знам. Помня чайките... хвърлях във въздуха хляб на чайките, на стотици чайки, цялото небе се превръщаше в нищо освен чайки и те махаха с криле и хващаха хляба във въздуха. – Тя замълча. – Ако не съм го видяла аз, значи го е видял някой друг.

Изад завоя се показа кола. Шофьорът им махна. Шадоу също му махна. Струваше му се чудесно, повече от нормално да се разхожда с жена си.

– Приятно е – каза Лора, сякаш прочела мислите му.

– Да – съгласи се Шадоу.

– Когато се получи повикването, се наложи да се върна бър-зо. Тъкмо бях стигнала Тексас.

– Повикването ли?

Тя го погледна. Златната монета около врата ѝ проблесна.

– Почувствах го като повикване – обясни Лора. – Започнах да мисля за теб. Колко ми се иска да те видя. Беше като глад.

– Значи си знаела, че съм *тук*.

– Да. – Тя спря. Съвси се, горните ѝ зъби се забиха в синята ѝ долна устна и я ухапаха леко. – Знаех. Изведнъж знаех, Помислих си, че ме викаш, но ти не си ме викал, нали?

– Не.

– Не си искал да ме видиш.

– Не че не съм искал. – Той се поколеба. – Да. Не исках да те виждам. Болката е прекалено силна.

Снегът под краката им скърцаше и блестеше като диаманти там, където слънцето се отразяваше в него.

– Сигурно е тежко да не си жив – поде Лора.

– Искаш да кажеш, че ти е тежко да си мъртва ли? Виж, все ще измисля как да те възкреса, за да си наистина жива. Мисля, че съм на прав път...

– Не – прекъсна го тя, – исках да кажа, че съм признателна. Надявам се да е по силите ти. Направих много лоши неща... – Лора поклати глава. – Всъщност говорех за теб.

– Аз съм жив – каза Шадоу. – Не съм мъртъв. Забрави ли?

– Не си мъртъв – повтори тя. – Но не съм сигурна и че си жив. Наистина жив.

„Разговорът нещо куца – помисли Шадоу. – Всъщност всичко куца“.

– Обичам те – каза Лора без страст. – Ти си моето Пале. Но когато наистина си мъртъв, виждаш нещата по-ясно. Все едно там вече няма никого. Нали се сещаш? Ти си като голяма плътна дупка с формата на човек. – Тя се съвси. – Дори когато бяхме заедно. Беше ми приятно да съм с теб. Ти ме обожаваше, беше готов да направиш всичко за мен. Но понякога влизах в стаята и изпитвах чувството, че вътре няма никого.

Включвах осветлението или го изключвах и забелязвах, че ти си там, седиш си сам, не четеш, не гледаш телевизия, не правиш нищо. – Тя го прегърна, сякаш за да отнеме жилото от думите си, и каза: – Най-хубавото на Роби беше, че той беше *някой*. Понякога се държеше гадно, понякога можеше да е забавен и когато се любехме, обичаше наоколо да има огледала, за да гледа как ме чука, но той, Пале, беше *жив*. Искаше да получава. Изпълваше пространството. – Тя замълча, погледна го, понаведе глава на една страна. – Извинявай. Засегнах ли чувствата ти?

Той не беше сигурен, че гласът му няма да го предаде, затова само поклати глава.

– Добре – каза Лора. – Това е добре.

Бяха приближили мястото, където Шадоу беше оставил колата. Той усети, че трябва да каже нещо: „Обичам те“ или „моля те, не си отивай“, или „съжалявам“. Думи, които употребяваме, за да спасим разговор, който внезапно е залитнал към страшни места. Вместо това рече:

– Не съм мъртъв.

– Може би не си – каза тя. – Но сигурен ли си, че си жив?

– Погледни ме – подкани Шадоу.

– Това не е отговор – каза мъртвата му жена. – Ще разбереш, когато си жив.

– Сега какво? – попита той.

– Е, сега те видях – отвърна Лора. – Отново отивам на юг.

– Пак в Тексас ли?

– Някъде, където е топло. Все едно къде.

– Аз трябва да чакам тук – каза Шадоу. – Докато шефът има нужда от мен.

– Това не е живот – рече Лора.

Тя въздъхна, после се усмихна със същата усмивка, с каквато навремето го беше разнежвала, колкото и често да я виждаше. Всеки път, когато Лора му се усмихнеше, отново и отново бе като първи път.

Шадоу се пресегна да я прегърне, но тя поклати глава и се дръпна, така че той да не я достига. Седна на ръба на една покрита със сняг маса за пикник и изпрати с поглед Шадоу, докато той се отдалечаваше с автомобила.

ИНТЕРЛЮДИЯ

Войната беше започнала, а никой не я виждаше. Бурята се снижаваше, а никой не го знаеше.

В Манхатън падна носеща греда, заради която движението по една от улиците беше затворено за два дни. Гредата уби двама пешеходци: един арабин – таксиметров шофьор – и пътника му.

В Денвър един шофьор на камион беше намерен мъртъв в дома си. Оръдието на убийството – чук с раздвоена глава и с гумена дръжка – бе оставено на пода до трупа. Лицето му беше недокоснато, но тилът му бе напълно размазан и върху огледалото в банята с кафяво червило бяха написани няколко думи с чужда азбука.

В пощенски клон във Финикс, щата Аризона, някакъв тип превъртя, или, както съобщиха във вечерните новини, „му изгоряха бушоните“, и тегли куршума на Тери Евънсън, по прякор Трола, болезнено пълен непохватен мъж, който живеел сам в каравана. В пощенския клон бяха ранени още няколко души, но почина само Евънсън. Мъжът, който бе произвел изстрелите – в началото смятаха, че е недоволен пощальон, – така и не бе заловен и самоличността му остана неустановена.

– Да ви призная – заяви по „Новините в пет“ шефът на Тери Евънсън, по прякор Трола, – ако на някого тук можеха да му изгорят бушоните, то това по всеобщо мнение бе именно Трола. Добър работник, но си падаше особняк. В смисъл човек никога не знае, нали?

По-късно същата вечер, когато репортажът бе излъчен отново, интервюто беше махнато.

В Монтана всички девет членове на една отшелническа комуна бяха намерени мъртви. Репортерите изказаха предположението, че става въпрос за масово самоубийство, но не след дълго се получи съобщение, че смъртта е причинена от отравяне с въглероден окис, дошъл от старата отоплителна система.

В гробището в Кий Уест бе осквернена крипта.

В Айдахо пътнически влак блъсна камион на Колетната служба и уби водача. Сред пътниците нямаше тежко ранени.

На този етап все още се водеше студена война, мнима война, която не можеше да бъде истински спечелена или загубена, Вятърът разклати клоните на дървото. От огъня се разлетяха искри. Бурята се приближаваше.

Савската царица – чийто баща, ако се вярва на мълвата, бил зъл дух, – вещица, прозорлива жена и царица, управлявала Сава, когато Сава била най-богатата земя, съществувала някога под слънцето, когато подправките ѝ, скъпоценните камъни и благовонна дървесина били откарвани с кораби и камили до всички кътчета на света, пред която се

преклянали още приживе, пред която най-мъдрите сред всички царе се преклянали като пред жива богиня, стои в два след полунощ на тротоара на Сънсет Булевард и гледа движещите се автомобили неவிждащо, като похотлива пластмасова булка от черно-неонова сватбена торта. Стои така, сякаш тротоарът и нощта, която я обгръща, ѝ принадлежат.

Щом някой я погледне право в лицето, устните ѝ се размърдват, сякаш си говори сама. Когато покрай нея минават мъже с автомобили, тя среща погледите им и се усмихва.

Нощта е тежка.

Седмицата е тежка, тежки са четирите хилядолетия.

Тя се гордее, че не дължи нищо на никого. Другите момичета имат сводници, имат навици, имат деца, имат хора, които им взимат спечеленото. Тя не.

В професията ѝ не е останало нищо свято. Вече.

Преди седмица в Лос Анжелис заваля проливен дъжд, заради него по хлъзгавите улици имаше много катастрофи, той смъкваше калта от хълмовете, буташе къщи в каньони, смиваше света и го отнасяше по канавки и канализация, даваше бездомниците и скитниците, приютили се в бетоненото корито на реката. Когато в Лос Анжелис завали, дъждът винаги заварва хората неподготвени.

Билкис беше прекарала последната седмица у дома. Понеже не можеше да стои на тротоара, се бе гушила в леглото в стаята с цвят на суров черен дроб, бе слушала как дъждът барабани по металната кутия на климатика върху прозореца и бе пускала обяви в интернет. Беше оставила покани в adult-friendfinder.com, LA-escorts.com, Classyhollywoodbabes.com, бе посочила анонимен адрес на електронната си поща. Гордееше се, че е отвоювала нови територии, но пак си беше притеснена – дълго време се бе пазила от всичко, което може да остави следи върху хартия. Не бе пускала и най-малката обява по задните страници на „Ел Ей Уикли“ и предпочиташе сама да си подбира клиентите, да намери с очите, обонянието, допира си онези, които ще я боготворят така, както тя трябва да бъде боготворена, онези, които ще ѝ разрешат да ги отведе до края...

Сега, докато стои и трепери на ъгъла (защото дъждовете от края на февруари са си отишли, но не и студът, който са донесли със себе си), ѝ хрумва, че има навик, точно толкова пагубен, както навиците на проститутките наркоманки, и това я потиска, и устните ѝ отново започват да се движат. Ако сте достатъчно близо до рубиненочервените ѝ устни, ще чуете как Билкис казва:

– Но аз ще стана, ще тръгна по града, по улици и стъгди, и ще търся тогава, когото душата ми люби¹⁶⁹ – нашепва тя, нашепва и: – Нощес на леглото си търсих оногава, когото обича душата ми¹⁷⁰. Нека ме целува той с целувки на устата си¹⁷¹. Моят възлюбен принадлежи на мене, аз пък – нему¹⁷².

Билкис се надява, че сега, когато е спряло да вали, клиентите ще се върнат. Почти през цялата година тя обикаля все същите дветри пресечки на Сънсет и се наслаждава на прохладните нощи в Лос Анжелис. Веднъж на месец плаща на ченгето от Управлението на полицията в Лос Анжелис, заменило последния, на когото е плащала и който е изчезнал. Казваше се Джери Лебек и изчезването му бе пълна загадка за полицията. Той се бе вманиачил по Билкис, беше започнал да я преследва пеш. Един следобед тя се събуди, стресната от някакъв шум отвори входната врата на апартамента и видя, че облечен в цивилни дрехи, Джери Лебек е коленичил на износения мокет, клатушка се със сведена глава и я чака да излезе. Шумът, който бе чула, идваше от главата му, която се блъскаше о вратата, докато Лебек се люлееше на колене.

Тя го погали по косата и му каза да влезе, после пхна дрехите му в черен найлонов чувал за отпадъци и ги метна в боклукчийски контейнер зад един хотел на няколко пресечки от жилището ѝ. Сложи пистолета и портфейла му в пазарски плик. Отгоре изсипа използвано смляно кафе и развалена храна, прегъна горния край на плика и го изхвърли в коша за боклук на една автобусна спирка.

Не пазеше нищо за спомен.

Оранжевото нощно небе блести, озарено от далечни светка-вици на запад, някъде над океана, и Билкис знае, че скоро ще завали. Въздиша. Не иска дъждът да я застигне. Решава да се прибере в жилището, да полежи във ваната, да си избърсне краката – има чувството, че непрекъснато си бърсне краката, – и да поспи.

Тръгва по пресечката, тръгва нагоре по хълма, където е оставила колата.

Зад нея блясват фарове и щом я приближават, колата намалява; тя се извързва и се усмихва. Усмивката замръзва, когато Билкис вижда, че колата е дълга бяла лимузина. Мъжете в дълги лимузини искат да се чукат в дълги лимузини, а не в усамотението на храма на Билкис. Но все

---

169. Цитат от библейската Песен на песните 3:3, 3:1. – Б. пр.

170. Песен на песните 3:2. – Б. пр.

171. Песен на песните 1:1. – Б. пр.

172. Песен на песните 2:16. – Б. пр.

пак това може да е инвестиция. Нещо за бъдещето.

Затъмненият прозорец се спуска безшумно и Билкис отива усмихнатата при лимузината.

– Ей, сладур – казва тя. – Търсиш ли нещо?

– Сладка любов – казва глас някъде отзад в лимузината.

Билкис надзърта вътре, доколкото това е възможно, през творения прозорец: познава едно момиче, веднъж то се качило на дълга лимузина заедно с петима пияни футболисти, които я наранили наистина лошо, но сега Билкис вижда само един клиент, който изглежда доста младичък. Не ѝ прилича на хората, които ще боготворят някого, но парите, сухата пара, минала от неговата в нейната ръка, също е сила – навремето са я наричали барака¹⁷³ – и Билкис би могла да я използва, а честно казано, напоследък тя се радва и на най-малката помощ.

– Колко? – пита мъжът.

– Зависи какво искаш и колко време го искаш – върща тя. – И дали ти е по джоба.

Билкис усеща как от прозореца на лимузината излиза нещо с мирис на дим. Мирише на изгорели жици и на прегрято електрическо табло. Вратата се отваря.

– Мога да платя за всичко, което искам – казва клиентът.

Билкис се навежда и оглежда колата. Вътре няма никого освен клиента, хлапе с подпухнало лице, което едва ли е навършило възраст, когато започваш да пиеш. Никой друг, затова тя се качва.

– Богато хлапе, а? – пита жената.

– По-богато от богато – отвръща мъжът и се приближава по кожата седалка към нея.

Движи се някак спънато. Билкис му се усмихва.

– Хм. Възбуждаш ме, сладур – казва му тя. – Сигурно си от ония с точка ком, за които чета?

Тогавя той се изпъчва, издува се като огромна жаба.

– Да. Освен всичко останало. Техничарче съм.

Автомобилът потегля.

– И така – казва мъжът. – Каж ми, Билкис, колко за един минет?

– Как ме нарече?

– Билкис – повтаря той. И после запява с глас, който не е направен за пеене: – „Ти си нематериално момиче в материален свят“.

173. Сила, каквато според северноафриканския ислям притежават малцина избрани. – Б. пр.

В думите му има нещо заучено, сякаш е репетирали тази размяна на реплики пред огледалото.

Тя престава да се усмихва, лицето и се променя, става по-мъдро, с по-остри, ъглести черти.

– Какво искаш?

– Казах ти. Сладка любов.

– Ще ти дам каквото пожелаеш – обещава тя.

Иска да слезе от автомобила. Той се движи много бързо и Билкис си дава сметка, че не може да скочи, но ще го направи, ако не намери друг начин да се измъкне. Каквото и да става тук, то не ѝ харесва.

– Какво искам. Да. – Той замълчава. Езикът му се плъзва по устните. – Искам един чист свят. Искам да притежавам утрешния ден. Искам еволюция, преход, революция. Искам да преместя нашия род и от застоялата вода покрай брега той да се озове в бързея. Вие, хора, сте под земята. Това е грешка. Трябва да застанем в светлината на прожекторите, да блеснем. Отпред в средата. Вие, хората, сте толкова отдавна и толкова надълбоко под земята, че очите ви вече не могат да ви служат.

– Аз се казвам Айше – обяснява тя. – Не разбирам какво говориш. На онзи ъгъл има друго момиче, което се казва Билкис. Можем да се върнем на Сънсет и да ни имаш и двете...

– О Билкис – казва той и въздиша театрално. – Има толкова много вяра наоколо. Не достигат предела на онова, което могат да ни дадат. Пропастта в доверието. – И отново запява фалшиво и носово: – „Ти си аналогово момиче, което живее в дигитален свят“.

Лимузината взема завоя прекалено бързо и мъжът се свлича от другата седалка върху Билкис. Шофьорът на автомобила е скрит зад затъмнено стъкло. Противно на всякакъв разум Билкис изведнъж е убедена, че бялата лимузина не е управлявана от никого, че докато прекосява Бевърли Хилс, се носи, тласкана като Хърби, бръмбара на любовта¹⁷⁴, от собствената си сила. После клиентът се пресяга и почуква по затъмнено стъкло.

Колата намалява скоростта и още преди да е спряла, Билкис е отворила вратата и скача, по-скоро пада върху асфалта. Намира се на път върху хълма. Отляво има стръмен баир, отдясно – отвесна пропаст. Тя хуква надолу по пътя. Лимузината стои и не мърда.

Започва да вали и високите токове на Билкис се хлъзгат и ѝ пречат.

---

174. Филм на режисьора Робърт Стивънсън от 1968 г., в който се разказва за фолксваген костенурка, придвижващ се сам. – Б. пр.

Тя се събува с рязко движение и мокра до кости, хуква, като се озърта и търси как да се махне от пътя. Уплашена е.

Вярно, притежава сила, но това е магията на глада, на вагината. Поддържала я е жива по тези земи толкова дълго, ала за всичко остана-ло Билкис се опира на острото си зрение и ум, на висотата и присъствието си.

Отдясно има висока до коляното мантиanela, която да предпазва колите и те да не се преобръщат в пропастта; сега дъждът се стича по пътя и го превръща в река; а ходилата на Билкис са започнали да кървят.

Светлините на Лос Анжелис са се ширнали пред нея – примигваща електрическа карта на въображаемо царство, небеса-та, разпрострели се направо тук, на земята, – и Билкис знае, че само да се махне от пътя, и ще е в безопасност.

– *Черна съм, но съм хубава*¹⁷⁵ – изрича тя с устни към нощта и дъжда. – *Аз съм Саронски нарцис, долински крин*¹⁷⁶. *Подкрепете ме с вино, освежете ме с ябълки, защото изнемогавам от любов*¹⁷⁷.

В нощното небе пламва в зелено раздвоена светкавица. Билкис се препъва, плъзга се метърдва, охлузва крака и лакътя си и пак се изправя; вижда, че фаровете на автомобила слизат към нея. Лимузината се движи толкова бързо, че Билкис не се чувства в безопасност и се пита накъде да се хвърли, надясно ли, където автомобилът може да я затисне до склона, или наляво, където тя може да се свлече в урвата. Притичва през пътя с намерението да се долепи до влажната пръст, да се покатери, когато дългата бяла лимузина се задава с криволичещи задни гуми по хлъзгавия стръмен път, божичко, сигурно се движи със сто и двайсет километра в час, сякаш се носи над пътя, а Билкис забива ръце в буренака и пръстта – знае, че ще се изкатери и ще се махне оттук, точно тогава обаче мократа пръст поддава и тя пак се свлича на пътя.

Автомобилът я удря толкова силно, че решетката се смачква, и я хвърля във въздуха като парцалена кукла. Тя пада на пътя зад лимузината и от силата на удара срамната ѝ кост и черепът се натрошават. По лицето ѝ тече студена дъждовна вода.

Билкис започва да проклينا своя убиец: да го проклينا безмълвно, защото не може да движи устни. Проклина го буден и заспал, жив и мъртъв. Проклина го, както може да проклينا само някой, чийто баща е зъл дух.

175. *Песен на песните 1:4. – Б. пр.*

176. *Песен на песните 2:1. – Б. пр.*

177. *Песен на песните 2:5. – Б. пр.*

Отваря се врата на автомобил. Някой се приближава до Билкис.

– „Ти беше аналогово момиче – запява отново той фалшиво, – което живее в дигитален свят“. – После казва: – Вие, тъпи мадони. Всички вие, тъпи мадони. И се отдалечава.

Вратата на автомобила се затръшва.

Лимузината прави обратен завой и чак сега прегазва жената – бавно. Костите ѝ пукат под гумите. После автомобилът се връща. Когато накрая изчезва надолу, единственото, което оставя след себе си на пътя, е размазаното червено месо на убитата жертва – почти не личи, че е човек, и скоро дори това ще бъде отнесено от дъжда.

ИНТЕРЛЮДИЯ 2

– Здравсти, Саманта.

– Магс? Ти ли си?

– А кой друг? Лейън ми каза, че докато съм била в банята, се е обадила леля му Сами.

– Поговорихме си. Голям сладур.

– Да. Надявам се да го опазя.

Миг на неудобство и за двете, пукащ шепот по телефонните линии.

После:

– Как върви следването, Сами?

– Пуснаха ни една седмица във ваканция. Парното нещо не работи.

Как е във вашия край на Северните гори?

– Имам си нов съсед. Прави фокуси с монети. В колонката за писма на читатели в „Лейксайд Нюз“ често избухват разгорещени спорове за общинските земи при старото гробище, на юго-източния бряг на езерото, и на искрено вашата ѝ възложиха да напиша остра уводна статия, в която да обобщи становището на вестника, без да обижда никого и всъщност без да дава и най-малка представа какво е становището ни.

– Звучи забавно.

– Изобщо не е забавно. Миналата седмица изчезна Алисън Макгъвърн, най-голямата дъщеря на Джили и Стан Макгъвърн. Добро момиче. Няколко пъти е идвала да гледа Лейън.

Една уста се отваря да каже нещо и пак се затваря, като оставя неизречено онова, което е искала да каже, и вместо това казва:

– Ужас!

– Да.

– Е... – Това не може да бъде последвано от нищо, което да не

причини болка, затова тя пита: – Симпатията ли е?

– Кой?

– Съседът.

– Казва се Айнсел. Майк Айнсел. Ядва се. Прекалено млад е за мен.

Едър такъв... изглежда... как ли да се изразя?

– Гаден? На настроения? Страхотен? Женен?

Кратък смях, после:

– Да. Според мен наистина си изглежда женен. Ако изобщо може да се каже, че женените мъже изглеждат някак, да, той май изглежда така. Но думата, която търсех, е тъжен. Изглежда тъжен.

– И тайнствен?

– Не бих казала. Когато се нанесе, изглеждаше доста безпомощен... не знаеше дори как да си облепи прозорците. И досега има вид на човек, който не знае какво търси тук. Когато е тук де... ту се появява, ту пак изчезва. От време на време съм го срещала да се разхожда навън.

– Да не е обрал банка?

– Ъхъ. Точно това си мисля.

– Ти не си мислеше нищо. Хрумна ми на мен. Слушай, Магс, как си? *Добре* ли си?

– Да.

– Наистина ли?

– Не.

Дълго мълчание.

– Ще дойда да те видя.

– Недей, Сами.

– След края на седмицата, преди да са пуснали парното и пак да тръгна на лекции. Ще е весело. И този път можеш да ми постелеш на дивана. И покани тайнствения съсед на вечеря.

– Мъж ли ми търсиш, Сам?

– Никакъв мъж не ти търся. След оная тъпа вещица Клодин може би съм готова да се върна за малко към момчетата. Когато по Коледа отивах на автостоп в Ел Пасо, се запознах с един симпатията, голям особняк.

– Слушай, Сам, престани с този автостоп.

– А как според теб ще стигна до Лейксайд?

– Алисън Макгъвърн също пътуваше на автостоп. Дори в град като този не е безопасно. Ще ти пратя пари с пощенски запис Качи се на автобуса.

– Не се безпокой.

– Сами...

– Добре, Магс. Прати ми пари, ако от това ще спиш по-спокойно.

– Знаеш, че наистина ще спя по-спокойно.

– Добре, властна както. Прегърни от мен Лейън и му кажи, че леля Сами пристига и този път да не си крие играчките в леглото й.

– Ще му кажа. Но не обещавам, че ще ме послуша. Кога да те чакам?

– Утре вечер. Не ходи на автогарата... ще помоля Хинзелман да ме хвърли с Теси.

– Закъсняла си. Теси е в нафталин за през зимата. Но Хинзелман пак ще те докара. Симпатична си му. Слушаш му брътвежите.

– Защо не го помолиш той да напише уводната статия вместо теб? Я да видим сега. „За общинските земи при старото гробище. През зимата на не знам си коя и трета година дядо ми улучил елен при старото гробище край езерото. Патроните му били свършили, затова той се целел с костилка от череша, която взел от обяда, приготвен му от баба. Костилката проникнала в черепа на елена и той хукнал да бяга колкото му крака държат. Две години по-късно дядо ми пак отишъл по тези места и що да види: як елен с черешово дръвче между рогата. Този път го застрелял и баба ми напекла толкова много сладкиши с череша, че им стигнали за следващия Четвърти юли...“

И двете се засмяха.

ИНТЕРЛЮДИЯ 3

Джаксънвил, щата Флорида, два часът след полунощ

– На табелата пише, че търсите хора за работа.

– Винаги имаме незаети места.

– Мога да работя само нощна смяна. Това устройва ли ви?

– Разбира се. Ще ви донеса да попълните молба. Работили ли сте някога на бензиностанция?

– Не. Трудно ли е?

– Е, със сигурност не е като да се занимаваш с ракетострое-не. Знаете ли, госпожо, извинявайте, но изглеждате зле.

– Знам. Болна съм. Но изглеждам по-зле, отколкото всъщност съм. Не е нещо, от което се мре.

– Добре тогава. Оставете молбата при мен. Сега наистина не достигат хора за нощната смяна. Тук й викаме смяната на зомби-тата. Имаш чувството, че няма край. И така... това Ларна ли е?

- Лора.
– Лора. Добре. Надявам се да нямате нищо против да обслужвате
разни особняци. Защото те изпъплят нощем.
– Не се и съмнявам. Ще се справя.

Глава 13

Ей, стари приятелю, какво казваш, стари приятелю? Не се притеснявай, стари приятелю, нека старото приятелство си почине. Защо си толкова мрачен? Винаги ще бъдем заедно. Ти, аз, той...

Прекалено много животни са заложени на карта...

Стивън Зондхайм¹⁷⁸, „Стари приятели“

Беше събота сутринта. Шадоу отвори вратата.

Отпред стоеше Маргрит Олсен. Не влезе. Продължи да стои на слънчевата светлина; изглеждаше притеснена.

- Господин Айнсел...
– Наричайте ме, Майк, моля ви – рече Шадоу.
– Да, Майк. Довечера искате ли да дойдете на вечеря у нас? Някъде към шест. Ще бъде съвсем скромна, само спагети и кюфтета.
– Обичам спагети и кюфтета.
– Ако имате други планове, разбира се...
– Нямам други планове.
– Шест часът.
– Цветя да нося ли?
– Ако се налага. Но аз ви каня като съседка. Нямаме любовна среща.

Той си взе душ. Отиде да се поразходи малко – само до моста и обратно. Грееше слънце – потъмняла паричка върху небето и докато се прибере, Шадоу се изпоти под якето. Отиде с тойотата до „Най-вкусната храна“ на Дейв и купи бутилка вино. Беше бутилка от двайсет долара, което според Шадоу бе някакъв залог за качество. Не познаваше вината и взе калифорнийско каберне, защото навремето, когато беше по-млад и хората още си слагаха по автомобилите разни лепенки, бе видял една, на която пишеше: „ЖИВОТЪТ Е КАБЕРНЕ“, и се беше засмял.

---

178. Стивън Зондхайм (р. 1930), американски композитор и поет, автор на либрето-то на „Уестсайдска история“ (1957) по музика на Ленард Бърнстейн, носител на наградата „Пулицър“. – Б. пр.

Като подарък купи саксийно цвете. Зелени листа без цветове. Никакъв намек за романтика.

Купи опаковка прясно мляко, което изобщо нямаше да пие, и плодове, които нямаше да изяде.

После отиде с колата в „Мейбъл“ и купи само една обедна пирожка. Когато го видя, Мейбъл грейна.

– Хинзелман намери ли ви?

– Не знаех, че ме търси.

– Ами да. Иска да ви води да ловите риба на леда. И Чад Мълиган пита за вас. От друг щат е пристигнала братовчедка му. Втора братовчедка, навремето им викахме „братовчедки за целуване“. Много мила жена. Ще ви хареса. И тя пусна пирожката в плик от амбалажна хартия и прегъна горния край, та пирожката да не изстива. Шадоу подкара по дългия път към дома, като ядеше с едната ръка пирожката, а трохите се сипеха по дънките му и по пода на автомобила. Подмина библиотеката на южния бряг на езерото. В скрежа и снега градът беше черно-бял. Пролетта изглеждаше невъобразимо далеч: таратайката сякаш щеше да си стои вечно на леда с навесите за риболов, с пикапите и следите от моторни шейни.

Стигна жилищния блок, паркира колата, мина по алеята, качи се по дървеното стълбище в жилището си. Щиглеците и птиците зидарки по хранилката не го и погледнаха. Той влезе, поля цветето, запита се дали да не сложи виното в хладилника. До шест имаше да убива много време. Прииска му се пак да гледа спокойно телевизия. Искаше да се забавлява и да не му се налага да мисли, да си седи и да остави светлината и звуците да го заливат. „Искаш ли да видиш циците на Луси?“, прошепна нещо с гласа на Луси в паметта му и той поклати глава, макар че нямаше кой да го види. Усети, че е притеснен. От три години, откакто го бяха арестували, щеше да общува за пръв път истински с други хора – с нормални хора, а не със затворници, не с богове, с приказни герои и сънища. Щеше да му се наложи да води разговор – като Майк Айнсел.

Погледна си часовника. Беше два и половина. Маргрит Олсен му беше казала да отиде в шест. Дали имаше предвид *точно* в шест? Дали Шадоу не трябваше да отиде малко по-рано? Малко по-късно? Накрая реши да се яви у съседката в шест и пет.

Телефонът му иззвъня.

– Да – каза той.

– Така ли се отговаря, когато те търсят по телефона? – изръмжа Уензди.

– Нека го включат, и ще отговарям любезно – отвърна Шадоу. – С какво мога да ти помогна?

– Не знам – рече Уензди. Настъпи мълчание. После той каза: – Да организираш боговете, е като да подреждаш котки в прави редици. Не им идва отвътре.

В гласа на Уензди имаше вялост и изтощение, които Шадоу не беше чувал никога досега.

– Какво има?

– Трудно е. Ужасно трудно. Не знам дали ще се получи. Нищо чудно да си забием ножа. Просто да си забием ножа.

– Не говори така.

– Да. Прав си.

– Ако си забием ножа – каза Шадоу в опит да измъкне Уензди от мрачното настроение, – може би дори няма да ви заболи.

– Ще боли. Дори нас ни боли от мъка. Ако се придвижваш и действаш в материалния свят, материалният свят също ти въздейства. Мъката боли точно както алчността трови и похотта изгаря. Ние не умираме лесно, със сигурност не умираме леко, но понякога все пак умираме. Ако още ни обичат и помнят, на наше място идва нещо друго, което много прилича на нас, и всичко започва отначало. Ако сме забравени, с нас е свършено.

Шадоу не знаеше какво да отговори, така че каза:

– Е, откъде се обаждаш?

– Не ти влиза в работата.

– Пиян ли си?

– Още не. Просто продължавам да мисля за Тор. Ти не го познаваш. Едър такъв като теб. Добродушен. Не е от най-умните, но ако го помолиш, ще ти даде и последната си риза. И се самоуби. През 1932 година във Филаделфия захапа дулото и си пръсна черепа. Приляга ли на един бог да умира така?

– Моите съболезнования.

– Пет пари не давам, синко. И той беше като теб. Голям и тъп.

Уензди спря да говори. Изкашля се.

– Какво има? – попита за втори път Шадоу.

– Потърсиха ни.

– Кои?

– Нашите противници.

– Е, и?

– Искат да обсъдим примирие. Да проведем мирни преговори. Да

живеем и да оставим другите да си живеят живота.

– И сега какво?

– Сега отивам в седалището на масоните в Канзас Сити, ще пия лошо кафе с гаднярите, дето напоследък са на мода.

– Добре. Ти ли ще дойдеш да ме вземеш, или аз да те чакам някъде?

– Стой там и не привличай вниманието. Не се забърквай в неприятности. Разбра ли?

– Но...

Чу се щракване, линията заглъхна и си остана глуха. Нямаше сигнал за „свободно“, никога не беше имало.

Нищо друго освен време за убиване. Разговорът с Уензди бе останал у Шадоу чувство на тревога. Той се изправи с намерението да се разходи, но вече се мръкваше и Шадоу отново седна.

Взе „Протоколи от съдебните заседания на Общинския съвет на Лейксайд, 1872–1884 г.“ и започна да прелиства страниците, като се взираше в дребния шрифт, но без да се зачита, само от време на време спираше да разгледа нещо, привлякло погледа му.

Научи, че през юли 1874 година Общинският съвет разгледал въпроса колко точно са чужденците, дървари, пристигнали в града. На ъгъла на Трета улица и Бродуей трябвало да се построи опера. Съветниците очаквали броженията около дигата на Мил Крийк да утихнат, след като бъде направено езерото. Съветът взел решение да се изплатят седемдесет долара на г-н Самюъл Самюълс и осемдесет и пет долара на г-н Хайки Салминен – обезщетение за земите и за разходите по пренасянето на домовете, които се намирали на терените, предвидени да останат под водата.

Никога досега на Шадоу не му беше хрумвало, че езерото е изкуствено. Защо ще наричаш един град Лейксайд¹⁷⁹, щом езерото се е появило като воденичен яз? Шадоу продължи да чете и откри, че г-н Хинзелман, родом от Хюдемулен в Бавария, ръководил строежа на езерото, за което Общинският съвет му отпуснал сумата от триста и седемдесет долара и освен това решил, ако парите не стигнат, остатъкът да бъде събран от доброволни пожертвования. Шадоу откъсна малко хартиена салфетка и отбеляза страницата в книгата. Представи си колко ще се зарадва Хинзелман, ако види, че е споменат и дядо му. Запита се дали старецът изобщо знае каква ключова роля е изиграл родът му в изграждането на езерото. Прелисти нататък книгата, за да види дали още някъде се гово

---

179. Букв. „Край езерото“ (англ.). – Б. пр.

ри за строежа.

Бяха открили езерото най-тържествено през пролетта на 1876 година, точно преди празниците по случай стогодишнината на града. Общинският съвет гласувал да се изкаже благодарност на г-н Хинзелман.

Шадоу си погледна часовника. Беше пет и половина. Той отиде в банята, изкъпа се, среса се. Преоблече се. Последният четвърт час мина някак. Той взе виното и цветето и отиде у Маргрит Олсен.

Почука и вратата се отвори веднага. Съседката изглеждаше почти толкова притеснена, колкото и той. Взе бутилката вино и цветето в саксия и каза „благодаря“. Телевизорът беше включен – „Магьосникът от Оз“ на видео. Беше още на сепийно копие, а Дороти още беше в Канзас, седеше със затворени очи в каруцата на професор Марвъл, докато старият мошеник се правеше, че ѝ чете мислите, и циклонът, който щеше да я откъсне от живота ѝ, се приближаваше. Лейън седеше пред екрана и си играеше с пожарна количка. Щом видя Шадоу, лицето му светна от радост: той стана и като си стъпваше по краката от вълнение, изтича в една стая отзад, откъдето след миг се появи, като размахваше победоносно монета от двайсет и пет цента.

– Виж, Майк Айнсел! – извика момчето. После стисна длани и се престори, че взима монетата от дясната ръка, която отвори широко. – Направих така, че монетата да изчезне, Майк Айнсел!

– Да – съгласи се Шадоу. – Ако майка ти няма нищо против, след вечеря ще ти покажа как да го правиш още по-добре.

– Ако искате, го направете сега – рече Маргрит. – Още чакаме Саманта. Пратих я за сметана. Не знам защо се забави толкова.

И сякаш в отговор на въпроса ѝ по дъсчената тераса се чуха стъпки и някой отвори с рамо входната врата. Шадоу не позна веднага момичето. То каза:

– Не знаех каква сметана ти трябва, с калории или от онази, дето е с вкус на тапети, и предпочетох тази с калориите. И тогава Шадоу го позна: момичето от пътя за Кайро.

– Добре си направила – отговори Маргрит. – Това, Сам, е съседът, Майк Айнсел. Майк, това е сестра ми Саманта Блак.

„Не те познавам 9 помисли отчаян Шадоу. – Ти ме виждаш за пръв път. Ние сме напълно непознати“.

Опита се да си припомни как бе мислил „сняг“, колко лесно и леко се бе получило – беше отчайващо. Протегна ръка и каза:

– Приятно ми е да се запознаем.

Сам примига, взря се в лицето му. За миг се озадачи, после го

позна, очите ѝ блеснаха, а зъглчетата на устните ѝ се извиха в усмивка.

– Приятно ми е – рече тя.

– Ще видя какво става с яденето – намеси се напрегнато Маргрит с глас на човек, който прегаря всичко по кухните, ако и за миг го остави и не го наглежда.

Сам си свали пухенката и шапката.

– Значи ти си бил тъжният тайнствен съсед – каза тя. – Кой да се досети!

Беше снишила глас.

– А ти си момичето Сам – отвърна Шадоу. – Може ли да поговорим за това по-късно?

– Ако ми обещаеш да ми кажеш какво става.

– Дадено.

Лейън подръпна крачола на Шадоу.

– Сега ще ми покажеш ли? – попита той и протегна монетата от двайсет и пет цента.

– Добре – съгласи се Шадоу. – Но ако ти покажа, трябва да запомниш, че майсторът илюзионист никога не издава как го прави.

– Обещавам, че няма да издавам – рече сериозно Лейън.

Шадоу взе монетата в лявата си ръка, после премести дясната на момченцето и му показа как да направи така, та да изглежда, че взима монетата в дясната си ръка, а всъщност да я оставя в лявата на Шадоу. Сетне накара Лейън да повтори сам движенията.

След няколко опита малчуганът усвои фокуса.

– Сега знаеш половината – рече Шадоу. – Другата половина е такава: насочи вниманието си към мястото, където монетата *би трябвало* да бъде. Гледай мястото, където уж си я сложил. Ако се държиш така, сякаш тя е в дясната ти ръка, никой няма да погледне към лявата, колкото и непохватен да си.

Сам наблюдаваше всичко това с леко наведена глава, без да казва нищо.

– На вечеря! – провикна се Маргрит и влезе заднишком откъм кухнята, понесла в ръцете си купа спагети, над която се виеше пара. – Иди да си измиеш ръцете, Лейън!

Имаше чеснов хляб с хрупкава коричка, гъст червен сос, вкусни сочни кюфтета. Шадоу ги похвали.

– Стара семейна рецепта – обясни Маргрит. – Наследили сме я от кориканците в рода.

– Мислех, че сте от коренното американско население.

– Татко е от племето чероки – уточни Сам. – Бащата на майката на Магс е дошъл от Корейка. – Сам бе единственият човек в стаята, който пиеше от кабернето. – Татко зарязал първата си жена, когато Магс била на десет години, и се е изселил в другия край на града. Аз съм се родила след половин година. Щом излязло решението за развода, мама и татко се оженили. Когато станах на десет, той си замина. Явно може да издържи с една жена най-много десет години.

– В Оклахома е от десет години – намеси се Маргрит.

– А родителите на *моята* майка са евреи, дошли от Европа – продължи Сам, – от държавите, които са били комунистически и сега са просто хаос. Според мен й харесваше да е омъжена за индианец от племето чероки. Пържени филийки с кълцан дроб.

Тя отпи поредната глътка червено вино.

– Майката на Сам си е дива – уточни полуодобрително Маргрит.

– Знаеш ли къде е сега, моля ти се? – попита Сам. Шадоу поклати глава. – В Австралия. Запозна се с някакъв по интернет, живее в Хобарт. Когато се срещнали на живо, мама решила, че е селяндур. Но Тасмания й харесала много. Сега живее там в женска комуна, учи ги да правят батик, неща от този род. Страхотно, нали? На нейните години!

Шадоу се съгласи, че наистина е страхотно, и си взе още кюфтета. Сам им разказа как англичаните изстребили до крак всички аборигени в Тасмания и как направили на острова жива верига за да ги изловят, но хванали само някакъв старец и едно болно момче. Разказа му и как тасманийските тигри били избити от фермерите, които се страхували за овцете си, как през трийсетте години на XX век политиците забелязали, че тигрите ще станат защитен вид едва след смъртта и на последния. Сам изпи и втората чаша вино и си наля трета.

– Е, Майк – каза тя неочаквано с поруменели бузи, – разкажи ни сега за твоето семейство. Що за хора са Айнселови?

Усмиваше се и в усмивката й имаше дяволитост.

– Скучна работа – отвърна Шадоу. – Никой от нас не е стигал чак до Тасмания. Значи учиш в Медисън. Как е?

– *Точно* ти знаеш – натърти момичето. – Следвам изкуствознание, изучавам историята на феминизма и правя фигури от бронз.

– А аз, като порасна – обади се Лейън, – ще правя фокуси. Ухаа! Ще ме научиш, нали, Майк Айнсел?

– Непременно – обеща Шадоу. – Ако майка ти не възразява.

– След като се нахраним, Магс, и отидеш да сложиш Лейън да спи, смятам да убедя Майк да ме заведе за часдва в „Тук се отбива еленът“ –

каза Сам.

Маргрит не вдигна рамене. Главата ѝ се премести, една от веждите ѝ се вдигна леко.

– Струва ми се интересен – обясни Сам. – И имаме да си говорим много неща.

Маргрит погледна Шадоу, който бе погълнат от това да бърше с хартиената салфетка въображаемо петно от червен сос върху брадичката си.

– Е, големи хора сте – каза тя с тон, от който се подразбираше, че не са големи, а и да са, не бива да бъдат.

След вечерята Шадоу помогна на Сам да измие съдовете – той ги подсушаваше, – после направи един фокус на Лейън, като започна да брои монети от по един цент и да ги пуска в шепата му: всеки път момчето отваряше ръка и ги преброяваше, монетите бяха станали с една по-малко в сравнение с предния път. Колкото до последната монета...

– Стискаш ли я? Ама здраво?

Когато разтвори ръка, малчуганът видя, че монетата от един цент се е превърнала в монета от десет цента. Умолителните викове на Лейън: „Ама как го прави? Мамо, как го прави?“, последваха Шадоу чак до антрето.

Сам му подаде якето и каза:

– Хайде.

Бузите ѝ бяха почервенели от виното.

Навън беше студено.

Шадоу се отби до своето жилище и пъкна „Протоколи от заседанията на Общинския съвет в Лейксайд“ в един найлонов пазарски плик. Хинзелман сигурно беше в „Елена“ и Шадоу искаше да му покаже че в книгата се споменава дядо му. Тръгнаха със Сам един до друг по алеята. Шадоу отвори вратата на гаража и момичето прихна.

– Майко мила! – възкликна тя, след като видя тойотата. – Колата на Пол Гънтър. Купил си колата на Пол Гънтър. Майко мила!

Шадоу и отвори вратата. После заобиколи автомобила и също се качи.

– Познаваш ли колата?

– Отпреди две-три години, когато идвах на гости на Магс. Тъкмо аз го убедих да я боядиса морава.

– А! – каза Шадоу. – Хубаво е да имаш кого да виниш.

Изкара автомобила на улицата. Слезе и затвори вратата на гаража. Пак се качи. Сам го погледна някак странно, сякаш увереността бе

започнала да я напуска. Шадоу си пристегна колана, а тя каза:

– Добре де. Глупаво е да го правя. Да се качвам в колата на психар убиец.

– Последния път те возих и не ти се случи нищо – напомни Шадоу.

– Убил си двама души – рече Сам. – Федералните служби те издирват. А сега разбирам, че живееш с фалшиво име до сестра ми. Освен ако Майк Айнсел не ти е истинското име.

– Не е – отговори Шадоу и въздъхна. – Не ми е истинското име.

Беше му неприятно да го казва. Сякаш се разделяше с нещо важно и като отричаше Майк Айнсел, го зарязваше на произвола на съдбата, сякаш се сбогуваше с приятел.

– Ти ли уби ония мъже?

– Не.

– Дойдоха у нас и заявиха, че са ни видели заедно. И онзи тип ми показва твои снимки. Как ли се казваше... господин Хат¹⁸⁰? Не. Господин Таун. Беше като в „Беглеца“. Но аз отвърнах, че не съм те виждала.

– Благодаря ти.

– И така – рече Сам. – Каж ми какво става. Няма да издавам тайните ти, ако и ти не издаваш моите.

– Аз не знам твои тайни – напомни Шадоу.

– Е, знаеш, че именно на мен ми е хрумнало да боядисаме колата морава и така съм накарала няколко окръга наоколо да презрат Пол Гънтър и да му се присмиват и той се е видял принуден да напусне завинаги града. Е, бяхме си надрусани – призна момичето.

– Съмнявам се това да е кой знае каква тайна – възрази Шадоу. – Сигурно всички в Лейксайд са знаели. Вашето мораво е точно като на човек, който се е надрусал.

А после тя каза много тихо, много бързо:

– Ако ще ме убиваш, моля те, не ми причинявай болка. Не трябваше да се качвам с теб. Каква тъпачка съм! Мога да те издам на полицията. Господи!

Шадоу въздъхна.

– Никога не съм убивал човек. Наистина. А сега ще те закарам в „Елена“ – рече той. – Ще пийнем по нещо. Но ако кажеш, обръщам колата и те откривам у вас. При всички положения се надявам, че няма да извикаш ченгетата.

Мълчаха, докато минаваха по моста.

180. Шапка (англ.). – Б. пр.

– Кой все пак е убил онези мъже? – попита Сам.

– И да ти кажа, няма да повярваш.

– *Ще повярвам.*

Сега вече говореше ядосано. Шадоу се запита дали е било разумно да носи вино на вечерята. В момента животът със сигурност не беше каберне.

– Не е лесно да повярваш.

– Аз мога да повярвам във всичко – каза му тя. – Нямах и *представа* в какво мога да повярвам.

– Така ли?

– Мога да повярвам в неща, които са истина, и мога да повярвам в неща, които не са истина, мога да повярвам в неща, които никой не знае дали са истина. Мога да повярвам в Дядо Коледа и във великденското зайче, и в Мерилин Монро, и в „Бийтълс“, и в Елвис, и в господин Ед. Лисън¹⁸¹... вярвам, че хората се поддават на усъвършенстване, че познанието е неизчерпаемо, че светът се управлява от тайни банкови картели и че редовно е посещаван от извънземни, добри, които приличат на сбръчкани лемури, и лоши, които осакатяват добитъка и ни искат водата и жените. Вярвам, че бъдещето всмуква, вярвам, че бъдещето разтриса, вярвам, че някой прекрасен ден Бялата жена-бизон ще дойде и ще изрита всички по задника. Вярвам, че всички мъже са пораснали момчета с огромни проблеми в общуването и че упадъкът на добрия секс в Щатите съвпада с повсеместния упадък на кинотеатрите на открито, където гледаш филма направо от колата си. Вярвам, че всички политици са безпринципни мошеници, и въпреки това вярвам, че те са по-малкото зло. Вярвам, че когато дойде големият взрив, Калифорния ще потъне в океана, а Флорида ще се разпадне на съставните си части: лудост, алигатори и токсични отпадъци. Вярвам, че антибактериалният сапун руши съпротивителните ни сили за мръсотията и болестите и някой ден най-обикновената настинка ще ни отнесе всички в гроба, както марсианците във „Война на световете“. Вярвам, че най-великите поети на миналия век са Едит Ситуел¹⁸² и Дон Маркуис¹⁸³, че нефритът е изсъхнала змейска сперма и че преди хилядолетия, в предишен живот съм била еднорък сибирски шаман. Вярвам, че съдбата на човечеството е заложена в звездите. Вярвам, че когато бях малка, бонбоните наистина бяха по-вкусни, че от гледна точка на аеродинамиката е невъзможно земната пчела да лети, че

---

181. Букв. „Ед. Чуй“. Част от заглавие на нашумяла книга за феминизма – Б. пр.

182. Едит Ситуел (1887–1964), английска поетеса и критична. – Б. пр.

183. Доналд Маркуис (1878–1937), американски белетрист, драматург и поет. – Б. пр.

светлината е вълна и частици, че някъде има котка в кутия, която е жива и мъртва едновременно (макар че, ако не отворят кутията, за да хранят котката, накрая тя ще бъде мъртва по два различни начина), и че във Вселената има звезди, които са ми-лиарди години по-стари от самата Вселена. Вярвам в един лич-ностен бог, който ме обича, притеснява се за мен и наглежда всичко, което правя. Вярвам в един безличностен бог, който е задвижил Вселената и после се е запилял някъде с приятелките си, и дори не знае, че съм жива. Вярвам в пустата Вселена без бог, подчинена на причинно-следствения хаос, на фоновия шум и чистата сяляпа случайност. Вярвам, че който твърди как сексът е надценяван, просто не го е правил както трябва. Вярвам, че който твърди, че е наясно какво става, ще излъже и за дребните неща. Вярвам в абсолютната честност и в разумната обществена лъжа. Вярвам в правото на жената да избира, в правото на новороденото да живее, вярвам, че макар и човешкият живот да е свещен, няма нищо лошо в смъртното наказание, стига да можем изначално да вярваме на съдебната система, и че никой освен малоумника няма да се довери на съдебната система. Вярвам, че животът е игра, че животът е жестока шега и че животът е онова, което ти се случва, докато си жив, и със същия успех можеш да легнеш по гръб и да му се наслаждаваш.

Тя замълча, не й беше останал дъх.

Шадоу за малко да свали ръце от волана, за да изръкопляска. Вместо това рече:

– Добре. Значи, ако ти кажа какво съм научил, няма да си помислиш, че съм побъркан.

– Може би – отговори тя. – Опитай.

– Ще повярваш ли, че всички богове, които хората някога са си представяли, са с нас и досега?

– Може би...

– И че има нови богове, богове на компютрите, на телефоните и на какво ли още не, и очевидно всички те смятат, че на света няма място и за едните, и за другите. И че е много вероятно да избухне някаква война.

– Тези богове ли убиха ония двамата?

– Не, ония двамата ги уби жена ми.

– Нали каза, че жена ти е мъртва.

– Да, мъртва е.

– Значи ги е убила, преди да умре?

– След това. Не питай.

Сам вдигна ръка и махна косата от челото си.

Спряха на главната улица, пред „Тук се отбива еленът“. На витрината беше нарисуван изненадан на вид елен, който стоеше на задни крака и държеше чаша бира. Шадоу грабна плика с книгата и слезе от автомобила.

– Защо ще водят война? – попита Сам. – Струва ми се излишно. Какво толкова има да печелят?

– Не знам – отговори Шадоу.

– По-лесно е да повярваш в извънземни, отколкото в богове – отбеляза момичето. – Господин Таун и господин Както там се казваше може би бяха Мъже в черно, но от извънземните.

Стояха на тротоара пред „Тук се отбива еленът“ и Сам млъкна. Погледна нагоре към Шадоу, дъхът ѝ висеше във вечерния въздух като едва забележимо облаче. Момичето подкани:

– Само ми кажи, че си от добрите.

– Не мога – отговори Шадоу. – Де да можех! Но се старая.

Тя го погледна и прехапа долната си устна. После кимна.

– Добре – рече му. – Няма да те издам. Можеш да ме черпиш една бира.

Шадоу бутна вратата, отвори я и я държа, докато Сам влезе; удари ги вълна топъл въздух и музика.

Сам махна на неколцина приятели. Шадоу кимна на трима-четири-ма души, помнеше лицата им, но не и имената им от деня, когато бяха издирвали Алисън Макгъвърн, или от „Мейбъл“, където ги беше срещал сутрин. Чад Мълиган стоеше при бара и бе прегърнал през раменете дребна чернокоса жена – Шадоу предположи, че това е братовчедката, която става за целуване. Запита се как ли изглежда, но тя стоеше с гръб към него. Щом видя Шадоу, Чад вдигна ръка, уж му козирува. В отговор Шадоу му се усмихна и му махна. Затърси с поглед Хинзелман, но тази вечер стареца май го нямаше. Зърна празна маса в дъното и тръгна към нея.

Тогава някой се разпищя.

Разпищя се лошо, с цяло гърло, истерично, сякаш е видял призрак, и сложи край на всички разговори. Шадоу се огледа, сигурен, че са убили някого, и тогава забеляза, че всички лица в заведението са извърнати към него. Дори черната котка, която през деня спеше на прозореца, бе скочила върху джукбокса, беше навирала опашка, бе извила гръб на дъга и гледаше Шадоу.

Времето забави ход:

– Хванете го! – изкрещя някаква жена на ръба на истерия-та. – За

Бога, някой да го спре! Не позволявайте да избяга! Моля ви!

Беше глас, който Шадоу познаваше.

Никой не се и помръдна. Гледаха Шадоу. Той също ги гледаше.

Чад Мълиган излезе напред и тръгна между хората. Дребната жена също тръгна уплашено след него с широко отворени очи, сякаш се канеше да се разпищи отново. Шадоу я познаваше. То оставаше да не я познава.

Чад още държеше бирата. После я остави на една маса и каза:

– Майк.

Шадоу каза:

– Чад.

Одри Бъртън хвана Чад за ръкава.

Лицето ѝ беше бяло като платно, в очите ѝ имаше сълзи.

– Шадоу – каза тя. – Ах, копеле такова. Убиец, злодей, копеле.

– Сигурна ли си, скъпа, че познаваш този мъж? – попита Чад.

Беше притеснен. Одри Бъртън го погледна невярващо.

– Ти да не си *полудял*! Той работеше *години наред* при Роби. Оная пачавра, жена му, ми беше най-добрата *приятелка*. Издирват го за *убийство*. Наложил се да отговарям на какви ли не *въпроси*. Той е избягал *затворник*.

Одри вече не се владееше, гласът ѝ трепереше от потисканата истерия, тя говореше през хлипове като актриса от сапунка, претендентка за „Еми“ за дневни сериали. „Братовчедка, която става за целуване“, помисли Шадоу, не особено възхитен.

Никой в заведението не казваше и дума. Чад Мълиган погледна Шадоу.

– Вероятно е станала грешка. Сигурен съм, че можем да изясним нещата – каза той. После рече на заведението: – Всичко е наред. Няма място за безпокойство. Ще изясним нещата. Всичко е наред. – После на Шадоу: – Хайде да излезем отвън, Майк.

Професионална вещина, която не бие на очи. Шадоу беше възхитен.

– Разбира се – отговори той. Усети, че някой го докосва по ръката, обърна се и видя, че Сам го гледа. Усмихна ѝ се, за да я успокои, доколкото може.

Сам погледна Шадоу, погледна и заведението и лицата, вторачени в тях. После каза на Одри Бъртън:

– Не ви знам коя сте. Но сте тъпа патка.

После застана на пръсти, притегли Шадоу към себе си и го целуна

право по устата, като притискаше няколко минути устни, макар че на Шадоу може би само му се стори така и по часовник момичето всъщност го беше целувало най-много пет секунди.

Докато Сам притискаше устни до неговите, Шадоу си помисли, че тази целувка е странна: тя не беше предназначена за него. Беше за другите в заведението, сякаш Сам искаше да им покаже, че е взела страна. Беше целувка като развяване на знаме. Още докато момичето го целуваше, Шадоу се убеди, че то дори не го харесва – най-малкото не дотолкова, че да го целува.

Въпреки това имаше една приказка, която беше чел навремето, много отдавна, като дете: приказка за пътешественик, който се хлъзнал по стръмна скала, горе на нея имало кръвожадни тигри, долу зеела отвесна пропаст. Мъжът успял да спре някъде по средата и се вкопчил не на живот, а на смърт. До него растели няколко ягоди, горе и долу го чакала сигурна смърт. *Какво да прави*, бил въпросът. А отговорът бил: *Да изяде ягодите*.

Като малък той не разбираше смисъла на приказката. Сега обаче го схвана. Затова затвори очи, отдаде се на целувката и не усети нищо друго освен устните на Сам и меката ѝ кожа до неговата, сладостна като дива ягода.

– Хайде, Майк – подкани го твърдо Чад Мълиган. – Моля те. Нека излезем навън.

Сам се дръпна. Прокара език по устните си и се усмихна с усмивка, която почти достигна очите ѝ.

– Не беше лошо – рече тя. – Целуваш се добре за момче. Хайде, върви да поиграеш отвън. – После Сам се извърна към Одри Бъртън. – Но ти – рече ѝ – пак си си тъпа патка.

Шадоу метна на Сам ключовете от колата и тя ги хвана с една ръка. Следван от Чад Мълиган, Шадоу прекоси заведението и излезе навън. Бе започнало да прехвърча сняг, снежинките се въртяха в светлината на неоновата реклама на кръчмата.

– Искаш ли да поговорим? – попита Чад.

Одри също ги беше последвала на тротоара. Изглеждаше така, сякаш всеки момент ще се разпищи отново. После каза:

– Чад, той е убил двама души. От ФБР идваха у нас. Той е психар. Ако искаш, ще дойда с теб в участъка.

– Създаде достатъчно главоболия – намеси се Шадоу. Звучеше уморено – дори за самия себе си. – Много те моля, махни се.

– Чад! Чу ли? Той ме заплашва! – рече Одри.

– Върни се вътре, Одри – отговори Чад Мълиган.

Тя го погледна така, сякаш се готвеше да възрази, после обаче стисна устни, докато те не побеляха, и се върна в крчмата.

– Какво ще кажеш за твърденията й? – попита Чад Мълиган.

– Не съм убивал никого – отвърна Шадоу.

Чад кимна и каза:

– Вярвам ти. Сигурен съм, че можем лесно да проверим обвиненията й. Няма да ми създаваш неприятности, нали, Майк?

– Няма – обеща Шадоу. – Станала е някаква грешка.

– Точно така – каза Чад. – Е, предлагам да отидем в участъка и да изясним нещата.

– Арестуван ли съм? – попита Шадоу.

– Не – отговори Чад. – Освен ако не искаш да те арестувам. Допускам, че идваш с мен, воден от чувство на граждански дълг, и двамата ще изясним всичко.

Чад претърси Шадоу и не намери оръжие. Качиха се в колата му. Шадоу отново седеше отзад и гледаше през металната решетка. Рече си: „SOS. Помогнете! Помощ. – Опита се да изтласка с мисъл Мълиган, както бе изтласкал веднъж онова ченге в Чикаго. – Тук е старият ти приятел Майк Айнсел. Ти ми спаси живота. Не виждаш ли колко е смешно всичко това? Защо изобщо се занимаваш?“

– Струва ми се, че направих добре, като те измъкнах оттам – рече Чад. – Само това ти липсваше – някой всезнайко да реши че точно ти си убил Алисън Макгъвърн. Като нищо щяха да те линчуват.

– Вярно си е.

След това мълчаха през целия път до полицейския участък в Лейксайд, който, както Чад обясни, докато спираха отпред, всъщност се помещавал в окръжното шерифство. Местната полиция се била сместила в няколко стаички. Съвсем скоро окръгът щял да построи нещо съвременно. Сега-засега били принудени да се задоволяват и с онова, с което разполагат. Влязоха вътре.

– Да повикам ли адвокат? – попита Шадоу.

– Не си обвинен в нищо – отговори Мълиган. – Ти си реши. – Минаха през няколко летящи врати. – Седни ето там.

Шадоу се разположи на дървения стол, прогорен от страни от цигари. Чувстваше се глупав и вцепенен. Върху дъската с обяви до големия знак „ПУШЕНЕТО ЗАБРАНЕНО“ имаше малък плакат: „ИЗЛОЖЕНИ НА ОПАСНОСТ. БЕЗСЛЕДНО ИЗЧЕЗНАЛИ“. Снимката върху него беше на Алисън Макгъвърн.

Имаше дървена маса със стари броеве на „Спортс Илъстрейтед“ и „Нюзуик“. Осветлението беше слабо. Боята по стената беше жълта, но нищо чудно навремето да е била и бяла.

След десет минути Чад му донесе воднисто какао с мляко от автомата.

– Какво има в плика? – попита той.

Чак сега Шадоу забеляза, че още държи плика с „Протоколи от заседанията на Общинския съвет в Лейксайд“.

– Една стара книга – отвърна той. – Вътре има снимка на дядо ти. Или може би на пращядо ти.

– Така ли?

Шадоу разлисти книгата, докато намери снимката на Общинския съвет и посочи мъжа на име Мълиган. Чад прихна.

– Това вече е върхът!

Минаха минути и часове в онази стая.

Шадоу изчете два броя на „Спортс Илъстрейтед“ и подхвана „Нюзуик“-а. Чад се появяваше от време на време – първия път за да види дали на Шадоу му се ходи до тоалетната, втория – за да му донесе сандвич и пакетче чипс.

– Благодаря – каза Шадоу, след като ги взе. – Арестуван ли съм?

Чад си пое въздух между зъбите.

– Още не – отвърна той. – Както личи, Майк Айнсел не е истинското ти име. От друга страна, в нашия щат можеш да се наричаш както сметнеш за добре, стига да не го правиш от користи подбуди. Но си уязвим.

– Може ли да се обадя по телефона?

– Тук някъде ли ще звъниш?

– Междуселищен разговор.

– Ще спестиш пари, ако звъннеш с моята карта, иначе на автомата в коридора ще се изръсиш с десетина долара на монети.

„Разбира се – помисли Шадоу. – По този начин ще научиш номера, с който съм се свързал, и вероятно ще подслушваш разговора“.

– Страхотно – каза той.

Влязоха в празен кабинет. Шадоу даде на Чад номера на погребалния дом в Кайро, щата Илинойс. Чад го набра и подаде слушалката на Шадоу.

– Ще те оставя сам – рече той и излезе. Телефонът извън няколко пъти, после някой вдигна.

– „Чакал и Ибис“. Какво обичате?

– Здравейте, господин Ибис. Обажда се Майк Айнсел. Помагах ви няколко дни около Коледа.

Миг колебание, после:

– Да, разбира се, Майк. *Как сте?*

– Не особено добре, господин Ибис. Имам неприятности. Всеки момент ще ме арестуват. Надявам се да се видите с вуйчо ми или може би да му предадете.

– Със сигурност мога да попитам. Изчакайте, Майк. Тук има един човек, който иска да поговори с вас.

Слушалката бе прехвърлена на някого, после мъгляв женски глас каза:

– Здравсти, скъпи. Липсваш ми.

Шадоу беше сигурен, че никога не е чувал този глас. Но той я познаваше. Беше сигурен, че я познава...

„Остави – пророни насън в съзнанието му мъглявият глас. – Остави всичко“.

– Кое беше онова момиче, с което се целуваше, скъпи? Опитваш се да ме накараш да ревнувам ли?

– Само приятели сме – отговори Шадоу. – Според мен тя бе решила да докаже нещо. А ти откъде знаеш, че ме е целувала?

– Където и да отидат моите хора, аз имам очи – отговори тя. – Внимавай, скъпи...

След кратко мълчание отново се обади господин Ибис.

– Майк?

– Да.

– Нещо не мога да се свържа с вуйчо ви. Явно е зает. Но ще се опитам да предам съобщение на леля ви Нанси. Успех. Линията заглъхна.

Шадоу продължи да седи и да чака Чад да се върне. Седеше в празния кабинет и се чудеше с какво да се поразее. От немайкъде отново взе „Протоколите“, отвори ги някъде по средата и се зачете.

През декември 1876 година бил внесен проектоуказ, който бил приет с осем гласа „за“ и четири „против“ и който забранявал храченето и плюенето по тротоарите и по подовете в обществените сгради, както и хвърлянето на тютюн във всякакъв вид.

На тринайсети декември 1876 година изчезнала дванайсетгодишната Лем Хотола – „има опасения, че се е загубила, след като е изпаднала в делириум“. „Веднага пратихме хора да я издирват, но им попречи снегът, който заслепява“. Съветът гласувал единодушно да изпрати своите съболезнавания на семейство Хотола.

След една седмица бил потушен пожарът, който избухнал в коношната на Олсен, но не нанесъл щети и не отнел живот, бил той на човек или на кон.

Шадоу плъзна поглед по ситния шрифт на колоните. Не видя някъде другаде да се споменава за Лемс Хотола.

После, гласкан от нещо повече от приумица, разлисти страниците за зимата на 1877 година. Намери онова, което търсеше, споменаваше се в точка „Разни“ от януарските протоколи: „на 18 декември бе изчезнала Джеси Ловат, «негърче», чиято възраст не се посочваше. Всички смятали, че вероятно е била похитена от така наречените амбулантни търговци“. Семейство Ловат не беше получило съболезнования.

Шадоу тъкмо преглеждаше протоколите от зимата на 1878 година, когато Чад Мълиган почука и влезе – имаше вид на засрамено дете, донесло въщи слаба бележка.

– Господин Айнсел – поде той. – Майк. Наистина съжалявам. Лично на мен си ми много симпатичен. Но това, знаеш, не променя нищо.

Шадоу каза, че знаел.

– Нямам друг избор – продължи Чад. – Трябва да те арестувам, защото си пуснат от затвора предсрочно.

После Мълиган му прочете правата. Попълни някакви документи. Взе му отпечатъци. Заведе го по коридора в окръжния затвор, разположен в другия край на сградата.

В единия край на помещението имаше дълъг плот и няколко врати, две открити килии и врата към трета. Едната от килиите беше заета – на циментово легло спеше мъж, завит с тънко одеяло. Другата беше празна.

Зад плота седеше сънена жена в кафява униформа – гледаше по бялото портативно телевизорче Джей Лено. Взе от Чад документите и се подписа, че ѝ е предал Шадоу. Чад остана още малко и попълни още някакви книжа. Жената излезе иззад плота, претърси с потупване Шадоу, взе всичките му лични вещи: портфейл, монети, ключа от входната врата, книгата, ръчния часовник, и ги сложи върху плота, после му връчи найлонов плик с оранжеви дрехи вътре и му каза да отиде в откритата килия и да се преоблече. Можел да не сваля бельото и чорапите си. Той влезе в килията, облече си оранжевите дрехи и обу джапанките. В помещението вонеше ужасно. Отзад върху оранжевата куртка, която си сложи направо през главата, пишеше с големи черни букви: „ЗАТВОР НА ОКРЪГ ЛЪМБЪР“.

Металната тоалетна в килията се беше запушила и беше пълна чак

до ръба с кафява боза от втечнени фекалии и гадна пикоч с вид на бира.

Шадоу се върна в първото помещение и предаде на жената дрехите си, които тя сложи в найлоновата торба, при останалите му вещи. Беше прегледал портфейла си, преди да го връчи.

– Пазете го – беше казал на жената. – Тук, вътре, е целият ми живот.

Жената взе портфейла и го увери, че при тях ще е на сигурно място. Попита Чад не е ли вярно, той вдигна очи от последните документи, които попълваше, и заяви, че Лиз казвала истината, досега не били губили лични вещи на задържани.

Докато се беше преобличал, Шадоу бе пхнал четиристотинте долара, които бе извадил ловко от портфейла, в чорапите си заедно със сребърния долар със Свободата, който бе скрил в шепата си, докато беше изпразвал джобовете си.

– Имате ли нещо против да си дочета книгата? – попита Шадоу, след като излезе от килията.

– Извинявай, Майк. Правилникът си е правилник – отсече Чад.

Лиз сложи вещите на Шадоу в торба в служебната стая. Чад каза, че оставял Шадоу в кадърните ръце на офицер Бют. Лиз изглеждаше уморена и не обърна внимание на думите му. Чад си тръгна. Телефонът извънтя и Лиз – офицер Бют де – вдигна слушалката.

– Добре – каза тя. – Добре. Не се безпокойте. Добре. Няма страшно. Добре. Затвори и направи физиономия.

– Проблеми ли? – попита Шадоу.

– Да. Е, не съвсем. Може да се каже и така. От Милуоки пращат човек, който да ви вземе.

– Защо това да е проблем?

– Трябва да ви държа тук, при мен, три часа – обясни тя. – А ей оная килия... – Жената посочи килията при вратата, със заспалия мъж вътре. – Заета е. Онзи се опита да се самоубие, сега го държим под око. Не бих ви сложила при него. Но не си струва труда да ви вписвам в регистрите на окръжния затвор и после да ви отписвам. – Тя поклати глава. – А вие надали искате да ви вкарвам там... – Жената посочи празната килия, където Шадоу се беше преоблякъл. – Клозетът е задърстен. Вони, та не се търпи, нали?

– Да. Много.

– Какво да се прави, човещина. Дано по-скоро се преместим новата сграда. Някоя от жените, които бяха тук вчера, сигурно си е пуснала вътре тампона. Все им повтарям да не го правят. Има си кошчета за

това. Задръстват тръбите. Всеки тампон, пуснат в клозета, струва на окръга стотачка за водопроводчик. И така, мога да ви оставя тук, отпред, ако ви сложа белезници. Или отивате в килията. – Тя го погледна. – Сам изберете.

– Не си умирам по белезниците – отвърна Шадоу. – Но ще предпочета тях.

Жената свали от колана си белезници, после потупа полуавтоматичното оръжие в кобура, сякаш да напомни на Шадоу, че то е там.

– Ръцете на гърба – рече тя.

Белезниците му стискаха – той имаше широки китки. После жената му сложи букаи на глезените и го отведе да седне на пейката в другия край на плота, при стената.

– А сега – рече му – ти няма да безпокоиш мен и аз няма да безпокоя теб.

Обърна телевизора така, че и Шадоу да вижда.

– Благодаря – каза той.

– Когато получим новата сграда – вметна жената, – всички тези безумия ще ни бъдат спестени.

„Вечерното шоу“ завърши. Започна епизод на „Бар «Наздраве»“. Шадоу не следеше сериала. Беше гледал само една серия – онази, в която дъщерята на Тренера идва в бара, – макар че точно нея я беше гледал няколко пъти. Беше му направило впечатление, че човек все се натъква на един и същ епизод от сериал, който не следи, и то в продължение на няколко години, и реши, че това вероятно е някакъв вселенски закон.

Офицер Лиз Бют отново си седна на стола. Не дремеше съвсем откоровено, но със сигурност не беше и будна, така че не забеляза, когато хората в „Бар «Наздраве»“ млъкнаха наред репликите и зяпнаха Шадоу от екрана.

Даян, русата барманка, която се пишеше интелектуалка, заговори първа.

– Шадоу – каза тя. – Умряхме си от *притеснение* за теб. Изчезна от света. Много се радваме да те видим отново... макар и окован и в оранжева couture¹⁸⁴.

– С такова облекло – занарежда вечният кибик Клиф – човек трябва да избяга по време на ловния сезон, когато всички са облечени в оранжево.

Шадоу не каза нищо.

---

184. Дреха (фр.) – Б. пр.

– О, виждам, котката ти е излязла езика – подметна Даян. – Е, доста ни разиграва!

Шадоу извърна очи. Офицер Лиз хъркаше тихо. Дребната келнерка Карла подвикна:

– Ей, смотаняци! Прекъсваме предаването, за да ви покажем нещо, от което ще напълните гащите. Готови ли сте?

Екранът примига и почерня. В долния ляв ъгъл замигаха написаните с бяло думи: ОТ МЯСТОТО НА СЪБИТИЕТО. Приглушен женски глас каза:

– Никога не е късно да застанеш на страната на *победителите*. Но знаете ли, *освен това* разполагате със свободата *просто* да си останете там, където сте. Ето какво означава да *бъдеш* американец. *Ето* го чудото на Америка. В края на краищата свободата на убежденията означава да имаш погрешни убеждения. Точно както свободата на *словото* ти дава правото да мълчиш. На екрана изникна градска улица. Камерата се разклати, както се клатят ръчните видеокамери в заснетите на живо документални филми.

Екранът се изпълни с образа на мъж с оредяваща коса, тен и с нещо подло в изражението, което почти не се долавяше. Стоеше до някаква стена и отпиваше кафе от пластмасова чаша. Той погледна към камерата и каза:

– Терористите се прикриват зад кухи фрази като „борец за свобода“. Ние с вас знаем, че те не са нищо друго освен убийци и отрепки. Излагаме на опасност живота си, за да откروим разликата.

Шадоу позна гласа. Преди време се беше озовал в главата на този мъж. Отвътре господин Таун звучеше различно – гласът му беше поплътен, по-кътящ, – но със сигурност беше именно той.

Камерите се дръпнаха назад, за да покажат, че господин Таун стои пред тухлена сграда на американска улица. Над вратата имаше триъгълник и компас, в които беше вместена буквата „Д“.

– Включвайте – каза някой зад кадър.

– *Нека* видим дали камерите *вътре* в сградата вече излъчват – подкани женският глас зад кадър.

Думите „ОТ МЯСТОТО НА СЪБИТИЕТО“ продължаваха да мигат в долния ляв ъгъл на екрана. Сега се виждаше малко помещение: стаята не бе добре осветена. На масата в дъното седяха двама мъже. Единият беше с гръб. Камерата се приближи плахо към тях. За миг те не бяха на фокус, после картината отново се изясни. Мъжът с лице към камерата стана и започна да снове напред-назад като мечка на синджир. Беше

Уензди.

Изглеждаше така, сякаш на някакво равнище всичко това го забавляваше. Дадоха ги на фокус, включиха с пукот и звука.

Мъжът с гръб към камерата каза:

– ...което предлагаме, е шансът да сложим край на това още сега, за да няма повече кръвопролития, за да няма повече агресия, мъка, погубени животи. Всичко това не заслужава ли да отстъпите малко?

Уензди спря да снове и се обърна. Беше издул ноздри.

– Първо трябва да разберете – изръмжа той, – че искате от мен да говоря от името на всички нас. Което очевидно е лишено от логика. Второ, какво, да ви вземат мътните, ви кара да смятате, че ще повярвам, че ще си удържите на думата?

Мъжът с гръб към камерата помръдна глава.

– Несправедлив сте към самия себе си – рече той. – Вие определено нямате водачи. Ала останалите слушат именно вас. Обръщат ви внимание. Колкото до това дали ще си удържим на думата, тези предварителни разговори биват снимани и излъчвани пряко. – Той махна към камерата. – Сега, докато говорим, някои от вашите ни гледат. Други ще видят записа. Камерата не лъже.

– Всички лъжат – отсече Уензди.

Шадоу позна гласа на мъжа с гръб към камерата. Беше господин Уърлд, същият, с когото Таун бе разговарял по клетъчния телефон, докато Шадоу беше вътре в главата на Таун.

– Не вярвате, че ще си удържим на думата? – рече господин Уърлд.

– Смятам, че вие давате обещания просто за да не ги спазите и давате клетви просто за да ги престъпите. *Аз* обаче ще си удържа на думата.

– Хубаво е човек да се презастрахова – отбеляза господин Уърлд, – а ние се съгласихме да развеем знамето на примирието. Между другото, редно е да ви кажа, че протежето ви отново е в наши ръце.

Уензди изсумтя.

– Не – възрази той. – Не е.

– Обсъждахме как точно да се справим със задаващата се промяна в парадигмата. Не е *задължително* да сме врагове. Нали?

Уензди изглеждаше потресен. После каза:

– Ще направя, каквото е по силите ми...

Шадоу забеляза нещо странно в изображението на Уензди върху екрана. Върху лявото му око, стъкленото, гореше ярка червена светлина. Докато мърдаше, точицата оставяше след себе си фосфоресциращ двоен

образ. Уензди явно и не подозираше за нея.

– Страната е голяма – заяви той. Обърна глава и червената точка на лазерния мерник се плъзна върху бузата му. После отново се намести върху стъкленото му око. – Има място за...

Чу се трясък, заглушен от телевизионните микрофони, и главата на Уензди отстрани се пръсна. Тялото му се килна назад.

Господин Уърлд се изправи, все така с гръб към камерата, и излезе от кадър.

– Нека го видим отново, този път в забавен каданс – каза успокоително водещият.

Думите „ОТ МЯСТОТО НА СЪБИТИЕТО“ се превърнаха в „ПОВТОРЕНИЕ“. Червеният лазерен мерник намери – този път бавно – точката върху стъкленото око на Уензди и отстрани лицето му повторно се разпадна на облак кръв. Стопкадър.

– Да, това продължава да бъде Божия държава – заяви водещият – репортер, който правеше обобщението. – Единственият въпрос е на кои богове?

Друг глас – Шадоу си помисли, че е на господин Уърлд, той също му звучеше почти познато, – каза:

– А сега се връщаме към предварително обявената програма. В „Бар «Наздраве»“ Тренера увери дъщеря си, че е истинска красавица – като майка си.

Телефонът иззвъня и офицер Лиз трепна и изправи гръб на стола. Вдигна слушалката и каза:

– Добре. Добре. Да. Добре. – Затвори. Стана иззад плота и рече на Шадоу: – Налага се да ви преместя в килията. Не използвайте клозета. Скоро ще дойдат да ви вземат от шерифството в Лафейет.

Тя му махна белезниците и го заключи в килията. Сега, когато вратата беше затворена, вонята се усещаше по-силно.

Шадоу седна на циментовото легло, извади от чорапа си монетата със Свободата и започна да я мести, от едно положение в друго, от ръка на ръка с едничката цел монетата да си остане невидима за всеки, който случайно надзърне. Убиваше времето. Беше вцепенен.

Изведнъж ужасно му домъчня за Уензди. Липсваше му неговата самоувереност и поведение. Убедеността му.

Отвори длан, погледна Госпожа Свобода, сребърен профил. Долепи пръсти до монетата, стисна ги силно. Запита се дали ще стане един от хората, получили доживотна присъда за нещо, което не са извършили. Ако изобщо се стигнеше дотам. От онова, което бе видял от господин

Уърлд и господин Таун, те нямаше да се посвеният да го извадят от системата. Шадоу може би щеше да има нещастieto да загине в автомобилната катастрофа по пътя до следващото място за лишаване от свобода. Или щяха да го застрелят при опит за бягство. Никак не беше изключено.

В помещението от другата страна на стъклото имаше раздвижване. Офицер Лиз натисна някакво копче, отвори се врата, която Шадоу не виждаше, в стаята влезе чернокож мъж в кафява шерифска униформа и бързо отиде при плота.

Шадоу пак пхна монетата от един долар в чорапа си.

Новодошлият подаде някакви документи, Лиз ги прегледа набързо и ги подписа. Влезе и Чад Мълиган, който каза на новопоявилиия се няколко думи, после отключи килията и влезе при Шадоу.

– Значи така. Дошли са да те откарат. Доколкото разбирам, застрашаваш националната сигурност. Знаеш ли?

– Тъкмо ще напишат сензационен материал за първата страница на „Лейксайд Нюз“ – отвърна Шадоу.

Чад го погледна безизразно.

– Че си с неустановена самоличност и са те прибрали отново на топло, защото си нарушил условната присъда ли? На това сензация ли му викаш?

– Така ли стоят нещата?

– Така поне ми казаха – рече Чад Мълиган.

Този път Шадоу сам протегна ръце и Чад му сложи белезниците. Щракна и букаите, както и пръта, който ги съединяваше с белезниците.

Шадоу си помисли: „Ще ме изкарат навън. Дали да не се опитам да избягам... с букаи, белезници и тънки оранжеви дрехи в снега“, и още докато го мислеше, осъзна колко глупаво и безнадеждно е.

Чад го изведе в предното помещение. Лиз беше изключила телевизора. Чернокожият заместник-шериф го огледа.

– Едър е – сподели той с Чад.

Лиз му подаде плика с личните вещи на Шадоу и той се подписа, че го е получил.

Чад погледна Шадоу, после заместник-шерифа. Рече му тихо, но достатъчно високо, за да го чуе и Шадоу:

– Вижте какво. Все пак искам да отбележа, че съм притеснен от начина, по който става всичко това.

Заместник-шерифът кимна.

– Отнесете въпроса към съответните органи, господине. На нас е

възложено само да го откараме.

Чад се свъси и се извърна към Шадоу.

– Добре – каза му. – През тази врата към рампата.

– Моля?

– Отвън. Където е колата. Лиз отключи вратите.

– Постарайте се оранжевата униформа да се върне право тук – заръча тя на заместник-шерифа. – След като изпратихме последния задържан в Лафейет, така и не видяхме отново униформата. Те струват пари на окръга.

Изведоха Шадоу при рампата, където чакаше автомобил. Не беше на шерифството. Беше най-обикновена черна кола. До нея стоеше друг заместник-шериф, прошарен и бял, с мустаци; пушеше цигара. Когато се приближиха, той я смачка с крак и отвори задната врата, та Шадоу да се качи.

Той седна спънато, защото белезниците и букаите му пречеха. Между предната и задната част на автомобила нямаше метална решетка.

Двамата заместник-шерифи се качиха отпред. Чернокожият запали двигателя. Зачакаха да се отвори вратата на двора.

– Хайде, хайде – заподкня чернокожият заместник-шериф, като барабанеше с пръсти по волана.

Чад Мълиган почука по страничното стъкло. Белият заместник-шериф погледна мъжа зад волана, после смъкна прозореца.

– Станала е грешка – рече Чад. – Исках само да ви кажа.

– Вече разбрахме какво е мнението ви и ще го предадем на съответните органи – отговори мъжът зад волана.

Вратите към външния свят се отвориха. Още се сипеше сняг, въртеше се шеметно пред фаровете на автомобила.

Мъжът зад волана натисна педала за газта и потеглиха към главната улица.

– Чу ли за Уензди? – попита човекът зад волана. Сега гласът му звучеше различно, като на по-стар човек, познато. – Мъртъв е.

– Да. Знам – отвърна Шадоу. – Видях по телевизията.

– Смотаняци – рече белият офицер. Това бе първото, което казваше, гласът му беше пресипнал, с акцент, Шадоу го познаваше, както и гласа на мъжа зад волана. – Слушайте какво ви казвам, смотаняци, пълни смотаняци.

– Благодаря, че дойдохте да ме измъкнете – промълви Шадоу.

– Няма нищо – отговори мъжът зад волана. В светлината на задаващата се кола лицето му вече изглеждаше по-старо, а самият той – по-

дребен. Последния път, когато Шадоу го беше виждал, човекът бе с лимоненожълти ръкавици и карирано сако. – Бяхме в Милуоки. Когато се обади Ибис, се наложи да караме като луди.

– Ти какво си мислиш, че ще ги оставим да те тикнат зад решетките и да те пратят на електрическия стол, при положение че аз още чакам да ти пръсна черепа с чука? – попита мрачно белият заместник-шериф и загърси из джоба си пакета цигари.

Говореше с източноевропейски акцент.

– Не ми се мисли какво ще стане след час, ако не и по-малко, когато *наистина* дойдат да те вземат – отбеляза господин Нанси, който от минута на минута заприличваше все повече на себе си. – Преди да излезем на магистрала петдесет и три, ще спрем, за да смъкнем тия окови и да се преоблечеш.

Чернобог показа ключ за безелници и се усмихна.

– Мустаците ти ми харесват – каза Шадоу. – Отиват ти. Чернобог прокара по тях пожълтял пръст.

– Благодаря.

– А Уензди... – поде Шадоу. – Наистина ли е мъртъв? Това не е номер, нали?

Даде си сметка, че още храни някаква надежда, колкото и глупаво да бе това. Ала от изражението на Нанси разбра всичко, каквото му бе нужно да знае, и надеждата угасна.

ПРИСТИГАНЕ В АМЕРИКА XIV хилядолетие пр. Хр.

Било студено и тъмно, когато получила видението, защото далечната северна дневна светлина била сив сумрак по средата на деня, който идвал и си отивал, и пак идвал: кратка почивка между мраковете.

По тогавашните представи племето не било голямо: номади от северните степи. Имали си бог – череп на мамут, и кожата на мамут, направена на нещо като грубо наметало. Наричали го Нунюнини. Когато не били на път, той почивал на дървено скеле колкото човешки ръст.

Жената била жрица на племето, пазителка на тайните, и се казвала Ацула, лисицата. Ацула вървяла пред двамата мъже от племето, които носели своя бог върху дълги пръти, увит в мечи кожи, за да е невидим за очите на неверниците и във времена, когато не е свят.

Племето кръстосвало с шатрите си из тундрата. Най-хубавата от шатрите била направена от еленова кожа и служела за светилище, вътре в нея имало четирима: жрицата Ацула, старейшината на племето

Гугвай, пълководецът Яну и съгледвачът Калану. Жрицата ги повикала в шатрата един ден, след като получила видението.

Ацула наслагала малко лишеи в огъня, после метнала със съсухрена лява ръка и шума и тя започнала да изпуска сив дим, който смъдял в очите и миришел остро и странно. После взела от дървената полица дървена чаша и я подаде на Гугвай. Чашата била пълна до половината с тъмножълта течност.

Ацула била намерила гъби пунх – всяка с по седем точки, само истинска светица можела да намери такива гъби, – и ги била откъснала на лунна светлина, после ги била изсушила на сухожилие на сърна.

Предния ден, преди да заспи, била изяла шапчиците на трите изсушени гъби. Сънищата ѝ били объркани и страшни, за ярки светлини, които се движат бързо, за скалисти планини, изпълнени със светлини, които се забивали като висулки право нагоре. През нощта се събудила, цялата в пот, ходело ѝ се по малка нужда. Клекнала над дървената чаша и я напълнила с урината си. После сложила чашата пред шатрата, в снега, и се върнала да спи.

Когато се събудила, извадила буците лед от чашата и в нея останала по-тъмна, по-сгъстена течност.

Именно тази течност подаде първо на Гугвай, после на Яну и на Калану. Всеки отпил голяма глътка, последна пила Ацула. Глътнала я и изсипала останалото на земята пред себе си: възлияние за Нунюнини.

Продължили да седят в задимената шатра и да чакат техният бог да проговори. Вятърът виел и дишал навън в мрака.

Съгледвачът Калану всъщност бил жена, която се обличала и ходела като мъж: дори била взела за съпруга Далани, четиринайсетгодишна девица. Калану примигала няколко пъти, после се изправила и отишла при черепа на мамута. Заметнала се с наметалото от мамутска кожа и застанала така, че главата ѝ да е вътре в мамутския череп.

– Зло се шири по тази земя – рекъл Нунюнини с гласа на Калану. – Зло и ако вие останете тук, в земите на своите майки и на майките на своите майки, ще погинете всички.

Тримата слушатели изсумтели.

– Търговците на роби ли? Или големите вълци? – попитал Гугвай, чиято коса била дълга и бяла, а лицето му – прорязано от бръчки като сивата кора на тръна.

– Не заради търговците на роби – отвърнал Нунюнини от старата, твърда като камък кожа. – Не заради големите вълци.

– Гладът ли? Глад ли се задава? – попитал Гугвай. Нунюнини

мълчал. Калану излязла от черепа и зачакала заедно с останалите.

Гугвай се заметнал с наметалото от мамутска кожа и пъхнал глава в черепа.

– Не заради глада, какъвто го познавате – рекъл Нунюнини чрез устата на Гугвай, – макар че ще последва и глад.

– Тогава заради какво? – попитал Яну. – Мен не ме е страх. Ще му дам отпор. Имаме копия, имаме камъни за хвърляне. И сто могъщи войни да излязат срещу нас, пак ще победим. Ще ги отведем в мочурищата и ще им разцепим черепите с нашия кремък.

– Не са човеци – рекъл Нунюнини със старческия глас на Гугай. – Ще дойде от небесата и няма да ви спасят нито копия, нито камъни.

– Как да се защитим? – попитала Ацула. – Виждала съм пламъци в небесата. Чувала съм шум, по-силен от десет светкавици. Виждала съм изравнени със земята лесове и кипнали реки.

– Да... – рекъл Нунюнини и не казал нищо повече. Гугвай излязъл от черепа и се поклонил сковано, понеже бил старец и кокалчетата на пръстите му били подути и възлести.

Настъпило мълчание. Ацула хвърлила още шума в огъня и от пушека в очите им избили сълзи.

Тогава при мамутската глава отишъл Яну, сложил наметалото около широките си плещи и пъхнал главата си в черепа.

– Трябва да поемете по посока на слънцето. Там, където слънцето изгрява, ще намерите нови земи и ще бъдете в безопасност. Пътят ще е дълъг: луната ще се пълни и ще изтънява, ще умира и ще живее два пъти, ще има търговци на роби и диви зверове, аз обаче ще ви направлявам и ще ви закрилям, ако поемете към изгрева на слънцето.

Ацула се изплюла върху пръстения под и рекла:

– Не. – Усетила, че богът я гледа. – Не – повторила. – Ти си лош бог, щом казваш това. Ние ще погинем. Всички ще погинем и кой тогава ще остане, за да те носи от оброчище на оброчище, кой ще ти вдига шатра, който ще маже големите ти бивни с лой?

Богът не рекъл нищо. Ацула и Яну си разменили местата. От пожълтялата мамутска кост погледнало лицето на Ацула.

– Ацула няма вяра – рекъл Нунюнини с гласа на Ацула. – Ацула ще умре, преди вие, останалите, да сте навлезли в новите земи, но другите ще пребъдете. Уповавайте се на мен: на изток се простират земи, където няма човеци. Тези земи ще бъдат ваши земи и земи на вашите деца, и на децата на вашите деца за седем колена и седем по седем. Ако не беше неверието на Ацула, земите щяха да са вечно ваши. Утре заран съберете

шатрите и вещите си и поемете към изгрева на слънцето.

Гугвай, Яну и Калану свели глави и възкликнали, възхитени от мощта и мъдростта на Нунюнини.

Луната се напълнила и изтъняла и се напълнила и изтъняла още веднъж. Хората от племето вървели на изток, към изгрева на слънцето, срещу ледените хали, от които оголената им кожа се вкочанявала. Нунюнини им бил казал истината: по пътя те не загубили никого от племето освен една родилка, но родилките принадлежат не на Нунюнини, а на луната.

Прекосили тясната ивица суша.

На зороряване Калану ги била оставила и била отишла да проучи пътя. Сега небето било тъмно, а Калану не се била върнала, но нощното небе било оживяло със сияние, което ту лумвало, ту угасвало, гънело се, топяло се и туптяло – бяло, зелено, теменужено и червено. Ацула и нейните хора били виждали и преди северно сияние, но пак се плашели от него, а и такова като сегашното не били зървали никога.

Калану се върнала при тях, а небесното сияние продължавало да се мени и преобразява.

– Понякога имам чувството – казала тя на Ацула, – че мога просто да разперя ръце и да падна в небето.

– Защото си съгледвач – отвърнала жрицата Ацула. – Когато умреш, ще паднеш в небето и ще се превърнеш в звезда, за да ни направляваш, както ни направляваш приживе.

– На изток има ледени канари, големи канари – рекла Калану, която носела гарвановочерната си коса дълга, както мъжете. – Можем да се покатерим на тях, но ще ни отнеме много дни.

– Ти ще ни преведеш безопасно – отговорила Ацула. – Аз ще изсъхна в подножието на канарата и това ще е жертвата, която ще ви отведе в новите земи.

На запад от тях, над земите, откъдето били дошли и където слънцето било залязло преди часове, блеснала болезнено жълта светлина, по-ярка от мълния, по-ярка от дневната светлина. Било взрив чисто великолепно и хората върху тясната ивица суша затулили очи, изплюли се и възкликнали. Децата се разплакали.

– Ето я орияята, за която ни предупреди Нунюнини – рекъл старият Гугвай. – Той със сигурност е мъдър бог, могъщ бог.

– Той е най-великият от всички богове – рекла Калану. – В новите ни земи ще му направим оброчище, ще му лъснем бивните и черепа с рибено масло и животинска лой и ще разправяме на децата си и на

децата на нашите деца, и на седмото коляно деца на нашите деца, че Нунюнини е най-могъщ измежду всички богове и никога няма да бъде забравен.

– Боговете са велики – провлачила бавно Ацула, сякаш разкривала голяма тайна. – Но сърцето е по-велико. Защото боговете идват от сърцата ни и пак в сърцата ни ще се върнат...

Не се знае колко е щяла да продължи тя с това богохулство, ако то не било прекъснато по начин, който не търпял възражения.

Тътенът, разнесъл се от запад, бил толкова оглушителен, че от ушите на хората рухнала кръв и известно време те не чували нищо, за кратко заслепени и оглушали, ала живи, знаещи, че им е провървяло повече, отколкото на племената на запад от тях.

– Това е добре – рекла Ацула, но не чула думите вътре в главата си.

Издъхнала в подножието на канарите, когато пролетното слънце достигнало връхната си точка. Не доживяла да види Новия свят и племето навлязло без жрица в тези земи.

Хората се покатерили по канарите и поели на юг и на запад, докато не намерили долина със сладка вода и реки, гъмжащи от сребърна риба, и дивеч, който дотогава не бил виждал човеци и бил толкова кротък, че се налагало хората да плюят и да се извинят на духовете на зверовете, преди да ги убият.

Далани родила три момченца и някои твърдели, че Калану е сътворила най-голямата магия и е направила, каквото мъж прави на своята невеста, други обаче разправяли, че старият Гугвай не бил чак толкова стар и можел да прави компания на една млада невеста, когато мъжът ѝ е далеч, а когато Гугвай умрял, Далани със сигурност не родила повече деца.

Времето на ледовете идвало, времето на ледовете си отивало и хората се пръснали по земите, за да създадат нови племена и да изберат нови тотеми: гарвани и лисици, мечки и големи котки, и бизони, и всеки звяр бележел самоличността на племето, всеки бил бог.

Мамутите от новите земи били по-едри и тромави, а също по-глупави от мамутите в сибирските степи, и в новите земи не се срещали гъби със седем точки, и Нунюнини вече не говорел на племето.

А в дните на внуците на Далани и на внуците на Калану отряд воини от голямо могъщо племе се връщал от север – били ходили на лов за роби и открили долината на първите хора: избили повечето мъже и взели в плен жените и много от децата.

С надеждата за милост едно от децата ги отвело при пещерата в

планината, където те намерили череп на мамут, дрипавите останки на наметалото от мамутска кожа, дървена чаша и съхранената глава на пророчицата Ацула.

Някои воини от новото племе искали да вземат свещените предмети и да ги отнесат, да откраднат боговете на първите хора и да си присвоят мощта им; други обаче били против и казали, че тези предмети няма да им донесат друго освен несполуки и ще им навлекат гнева на техните богове (защото това били хора от племе, прекланящо се пред гарвана, а гарваните са ревниви богове).

И така, те хвърлили предметите по нанадолнището, в дълбока урва, и повели заедно със себе си оцелелите от първите хора в дългия път на юг. И племената на гарвана, племената на лисицата набирали и набирали мощ по тези земи, и не след дълго Нунюнини бил напълно забравен.

ТРЕТА ЧАСТ МИГЪТ НА БУРЯТА

Глава 14

Хората се лутат в мрак, не знаят какво да правят, имах малък светилник, ала и той угасна. Протягам ръка. Дано ти също протягаш ръка. Просто искам да бъда с теб във мрака.

Грег Браун¹⁸⁵, „В мрака заедно с теб“

Смениха автомобила в пет сутринта на летището в Минеаполис, на паркинга за дълъг престой. Качиха се на последния етаж, където сградата на паркинга е открита за небето.

Шадоу взе оранжевата униформа, белезниците и букаите, сложи ги в плика от амбалажна хартия, където за кратко бяха прибрали личните му вещи, сгъна го и го пусна в кофата за боклук. Бяха чакали десет минути, когато от летището излезе младеж с гърди като бъчва и дойде при тях. Ядеше пакетче пържени картофи, купено от „Бъргър Кинг“. Шадоу го позна веднага: след като си бяха тръгнали от Къщата върху скалата, младежът беше седял отзад в автомобила и си беше тананикал с такъв плътен глас, че колата се бе разтресла. За през зимата си беше пушал прошарена брада, каквата преди нямаше. Тя го състаряваше.

Мъжът избърса в дънките мазнината по ръцете си и протегна огромна длан на Шадоу.

– Чух за смъртта на Всеотеца – каза той. – Ще си платят, и то от скъпо по-скъпо.

– Уензди баща ли ви беше? – попита Шадоу.

– Той беше баща на всички – отвърна мъжът. Плътният му глас трепна. – Предайте им, предайте на всички, че когато има нужда от нас, ще се явят всичките ми хора.

Чернобог махна люспица тютюн от зъбите си и я изплю в замръзналата киша.

– И колко сте? Десет? Двайсет?

Брадата на младежа с гърди като буре шръкна.

---

185. Съвременен американски певец, композитор и поет. Песните му са странна смесица от госпъл, блус, кънтри, рок и джаз. – Б. пр.

– Десетима от нас не се ли равняват на сто от тях? В битка кой ще устои и на един от моите хора? Но в покрайнините сме повече. Има наши хора и в планините. В Катскилските планини и по тузарските градове на Флорида. Държат секирите наострени. Само да ги повикам, и ще дойдат.

– Направи го, Елвис – прикани господин Нанси.

Поне на Шадоу му се стори, че е казал „Елвис“. Нанси беше сменил униформата на заместник-шериф с дебела кафява жилетка, кадифен панталон и кафяви мокасини.

– Повикай ги. Старият негодник би искал точно това.

– Те го предадоха. Те го убиха. Присмивах се на Уензди, но не съм бил прав. Вече никой от нас не е в безопасност – каза мъжът с име, което звучеше като Елвис. – Но вие можете да разчитате на нас.

Той потупа леко Шадоу по гърба и за малко да го просне на земята. Все едно да те потупа топовно гуле.

Чернобог оглеждаше паркинга. По едно време рече:

– Извинявайте, че питам, но кое е новото ни превозно средство?

Мъжът с гърди като буре посочи.

– Ето го. Чернобог изсумтя.

– Това ли?

Беше микробус Фолксваген, модел 1970 година. На задния прозорец беше сложена голяма лепенка с нарисувана на нея дъга.

– Хубаво превозно средство. Онези очакват да се придвижвате с всичко друго, само не и с това.

Чернобог обиколи микробуса. После се закашля с разтрисаща дробовите кашлица, старческа, като на човек, който пуши и в пет сутринта. Изхрачи се, изплю се, долепи длан до гърдите си и ги разтърка, за да му олекне.

– Да. С всичко друго, само не и с това. А какво ще стане, ако от полицията ни спрат, за да търсят хипари и дрога? А? Не сме тук, за да се возим на магически автобуси. Не бива да бием на очи.

Брадятият отключи микробуса.

– Ченгетата ще ви погледнат, ще видят, че не сте хипари, и ще ви махнат с ръка за довиждане. По-добра дегизировка от това не може да има. И за такова отрицателно време не успях да намеря друго.

Чернобог очевидно смяташе да продължи разпратата, но господин Нанси се намеси благо.

– Ти, Елвис, ни се притече на помощ. Много сме ти признателни. Сега автомобилът трябва да се върне в Чикаго.

– Ще го оставим в Блумингтън – рече брадятият. – Вълците ще се погрижат за него. Не се притеснявайте. – Той се извърна отново към Шадоу. – Още веднъж моите съболезнования, споделям болката ви. Успех. И ако на вас се падне да правите бдението, имате моята възхита и състрадание. – Той му стисна ръката с ръка като боксова ръкавица. Шадоу го заболя. – Предайте на трупа му, когато го видите. Предайте му, че Алвис¹⁸⁶, син на Виндалф, ще отстоява вярата.

В микробуса миришеше на пачули¹⁸⁷, на отдавна използван тамян и на тютюн. По пода и стените беше залепен избелял розов мокет.

– Кой беше този? – попита Шадоу, докато изкарваше микробуса от гаража и сменяше със стържене скоростите.

– Той сам каза: Алвис, син на Виндалф. Цар е на джуджетата. Най-силното, най-могъщото, най-великото от всички джуджета.

– Но той не е джудже – напомни Шадоу. – Висок е колко... сигурно метър и седемдесет – метър и седемдесет и два.

– И това го превръща във великан сред джуджета – каза зад него Чернобог. – Той е най-високото джудже в Америка.

– А какво беше онова за бдението? – попита Шадоу. Двамата мъже не отговориха. Шадоу погледна господин Нанси, който се беше вторачил през прозореца.

– Е? Той спомена за някакво бдение. Чухте го.

Чернобог каза от задната седалка:

– Не ти се налага да го правиш.

– Какво да правя?

– Бдение. Той просто много приказва. Джуджетата са страшно бързи. Не мисли за това. По-добре го забрави.

Да пътуваш на юг беше като да пътуваш напред във времето. Снеговете малко по малко се заличаваха и на другата сутрин, когато микробусът навлезе в Кентъки, съвсем изчезнаха. В Кентъки зимата вече беше свършила, задаваше се пролет. Шадоу започна да се пита дали има някакво уравнение, което да го обяснява: вероятно на всеки осемдесет километра на юг той навлизаше още един ден в бъдещето.

Щеше да сподели с някого какво му е хрумнало, ако господин Нанси не спеше на седалката до него, а Чернобог не хъркаше все по-силно отзад.

В този мит времето сякаш бе подвижна конструкция, илюзия, която

---

186. Букв. „всезнайко“. В скандинавската митология мъдър цверг (джудже), който се жени за дъщерята на Тор. – Б. пр.

187. Източноиндийско растение с мирис на мента, от което се правят благовония. – Б. пр.

Шадоу си представяше, докато пътуваше. Усети, че забелязва болезнено остро птиците и животните: виждаше гарвани, които кълвяха отстрани по банката или направо на пътя на микробуса, животинки, прегазени от автомобилите, из небето на цели ята кръжаха птици, които оставяха едва ли не логичен рисунък, от моравите пред къщите и от оградите ги гледаха котки.

Чернобог изхърка, събуди се и бавно седна.

– Присъни ми се странен сън – каза той. – Сънувах, че наистина съм Белобог. Че откакто свят светува, всички са ни смятали за двама: бог на светлината и бог на мрака, но сега, когато и двамата сме стари, разбирам, че през цялото време ме е имало само мен и че съм им давал подаръци и после съм си ги взимал.

Той откъсна филтъра на цигара „Лъки Страйк“, лапна я и запали.

Шадоу смъкна прозореца и попита:

– Не те ли е страх да не се разболееш от рак на белите дробове?

– Самият аз съм рак – отговори Чернобог. – Не се плаша от себе си.

Обади се и Нанси:

– Такива като нас не хващат рак. Ние не боледуваме от атеросклероза, Паркинсон или сифилис. Трудни сме за убиване.

– Уензди го убиха – напомни Шадоу.

Отби, за да зареди бензин, после спря пред съседния ресторант за ранна закуска. Тъкмо влязоха, и телефонният автомат при входа започна да дрънчи.

Дадоха поръчката на възрастна жена с разтревожена усмивка, която, преди да дойдат, седеше и четеше евтино издание на „Какво искаше да каже сърцето ми“ на Джени Къртън. Жената въздъхна, после отиде при телефона, вдигна слушалката и каза:

– Да. – Погледна пак към заведението и рече: – Да. Доколкото виждам, са те. Изчакайте малко. – Върна се при господин Нанси. – Вас търсят.

– Добре – каза господин Нанси. – Много ви моля, госпожо, поставайте се картофите наистина да са опържени. Дори препържени. – После отиде при телефона. – Същият. И защо решихте, че съм толкова тъп, та да ви повярвам? Мога да го намеря – каза той, – знам къде е. Да – рече. – Разбира се, че го искаме. Знаете, че го искаме. А аз знам, че вие искате да се отървете от него. Не ми пробутвайте тия дивотии.

Затвори и се върна на масата.

– Кой беше? – попита Шадоу.

– Не се представи.

– Какво искат?

– Предложиха примирие, докато ни върнат тялото.

– Лъжат – отсече Чернобог. – Искат да ни примамят да отидем и после ще ни убият. Както постъпиха с Уензди. Не го ли правя и аз постоянно? – допълни той с мрачна гордост.

– На неутрална територия е – каза Нанси. – Наистина неутрална.

Чернобог прихна. Смехът му прозвуча като метално топче, което се търкаля в сух череп.

– И аз навремето говорех така. Елате на неутрална територия, казвах, а през нощта се вдигаме и ги избиваме до крак. Хубави времена бяха.

Господин Нанси сви рамене, съдвка един от препържените до тъмнокафяво картофи и се усмихна одобрително.

– Хмм. Това вече са картофи – отбеляза той.

– Не бива да вярваме на тези хора – настоя Шадоу.

– Слушай, аз съм по-стар от теб – рече господин Нанси и удари с все сила по дъното на бутилката с кетчуп, от който капна върху изгорелите картофи. – За един следобед мога да бъда с повече жени, отколкото ти за цяла година. Мога да танцувам като ангел, да се бия като притиснатата до стената мечка, да планирам по-хитро от лисица, да пея по-благозвучно от славей...

– И какво общо има това?... Нанси впи кафяви очи в Шадоу.

– И те бързат да се отърват от тялото толкова, колкото ние бързаме да го приберем.

– Няма такова неутрално място – каза Чернобог.

– Има – възрази господин Нанси. – Центърът.

В най-добрия случай си е сложно да определиш точния център на каквото и да било. При живите същества – например при хората или континентите – сложното е, че този център все ни се изплъзва: къде е центърът на един човек? Къде е центърът на един сън? В случая с континенталните Съединени щати да включваме ли Аляска, когато се опитваме да намерим центъра? Или Хавайските острови?

В началото на двайсети век направили от картон огромен макет на САЩ, долните четирийсет и осем щата, и за да намерят центъра, се опитали да го закрепят върху карфица, докато не открили една-единствена точка, където макетът се задържал.

Както би се досетил почти всеки, точният център на континенталните Съединени щати се оказал на няколко километра от Лебънън, щата Канзас, в свинефермата на Джони Крийб. През трийсетте години на

миналия век жителите на Лебънън били готови да вдигнат паметник наред свинефермата, но Джони Криб отсякъл, че не иска милиони туристи да му влизат, да му се разхождат из фермата и да му тревожат свинете, затова сложили паметника на географския център на Съединените щати на три километра северно от града. Изградили парк, вдигнали в него каменен монумент, а на монумента закрепили месингова плоча. Асфалтирали пътя до града и край паметника дори построили мотел, понеже били сигурни, че туристите ще започнат да прииждат на цели тълпи. После зачакали. Туристи не дошли. Не дошъл никой.

Сега това е малък тъжен парк с преносим параклис, толкова тесен, че в него не може да се проведе и опело, и с мотел, чиито прозорци приличат на мъртви очи.

– И така – обобщи господин Нанси, докато навлизаха в Хюмънсвил¹⁸⁸ (нас. 1084 души), щата Мисури, – точният център на Щатите представлява малък занемарен парк, пустееща църква, купчина камъни и изоставен мотел.

– Свинеферма – намеси се Чернобог. – Току-що каза, че истинският център на Щатите се намира в свинеферма.

– Не е важно къде се намира – отвърна господин Нанси. – Важно е къде хората *мислят*, че се намира. И бездруго е въображаем. Затова е от значение. Хората отстояват само въображаеми неща.

– Хората като мен ли? – попита Шадоу. – Или хората като вас?

Нанси не каза нищо. Чернобог издаде звук, който можеше да е смях, но можеше да е и презрително сумтене.

Шадоу се опита да се понамести отзад в микробуса. Беше спал съвсем малко. Имаше лошо предчувствие. По-лошо, отколкото в затвора, по-лошо, отколкото когато Лора беше дошла при него и му беше казала за обира. Това не беше добре. Косата на тила му настръхна, той се почувства зле и на няколко пъти на талази – го плисна страх.

Господин Нанси зави, навлезе в Хюмънсвил и спря пред един супермаркет. Отиде вътре и Шадоу го последва. Чернобог остана да чака на паркинга, за да изпуши една цигара.

Някакъв рус младеж, почти момче, редеше по щандовете овесени ядки.

– Ей! – каза господин Нанси.

– Ей! – отвърна младежът. – Вярно е, нали? Убили са го.

– Да – потвърди господин Нанси. – Убиха го.

188. Букв. „Човешки град“ (англ.). – Б. пр.

Младежът стовари върху рафта няколко кутии „Капън Крънч“.

– Въобразяват си, че могат да ни смажат като хлебарки – рече той. Около китката си носеше потъмняла сребърна гривна. – Не е толкова лесно да ни смажат, нали?

– Не е – съгласи се господин Нанси.

– Аз ще бъда там, господине – рече младежът с блеснали воднистосини очи.

– Знам, че ще бъдеш, Годион¹⁸⁹ – отвърна господин Нанси.

Той купи няколко големи бутилки кока-кола, опаковка тоалетна хартия, в която имаше шест рула, кутия зловещи на вид пурети, банани и пакетче ментова дъвка.

– Свястно момче е. Дошъл е тук през седми век. Уелсец.

Микробусът закриволичи първо на запад, после на север.

Пролетта помръкна, отново се превърна в зима, озовала се в задъне-на улица. Канзас бе безрадостно сив, с цвета на самотните облаци, празните прозорци и разбитите сърца. Шадоу се беше запалил да търси радиостанции, стараше се да угоди и на господин Нанси, който обичаше обзорни предавания и танцова музика, и на Чернобог, който предпочиташе класическа музика, колкото по-тягостна, толкова по-добре, каквато излъчваха по по-крайните евангелистки религиозни станции. Лично Шадоу си падаше по старите парчета.

Надвечер по молба на Чернобог спряха в покрайнините на Черилвейл¹⁹⁰ (нас. 2464 души), шата Канзас. Чернобог ги заведе на ливада извън града. В сенките на дърветата още имаше сняг, тревата беше с цвят на пръст.

– Чакайте тук – рече Чернобог.

Отиде сам в средата на ливадата. Известно време стоя там на вяра от края на февруари. Първо сведе глава, после започна да ръкомаха.

– Сякаш разговаря с някого – отбеляза Шадоу.

– С призраци – уточни господин Нанси. – Преди повече от столетие са му се кланяли тук. Принасяли са му човешки жертви, правили са възлияния с чук. След време хората се досетили защо мнозина от непознатите, минали през града им, не са се веснали повече. Някои от труповете били скрити именно тук.

Чернобог се върна от средата на ливадата. Сега мустаците му изглеждаха по-тъмни, в бялата му коса имаше и черни кичури. Той се

---

189. Герой от уелските предания. – Б. пр.

190. Букв. „Черешова долина“ (англ.). – Б. пр.

усмихна и оголи металния си зъб.

– Сега се чувствам добре. Охх. Някои неща остават, кръвта остава най-дълго.

Върнаха се през ливадата при мястото, където бяха оставили микробуса. Чернобог запали цигара, но не се закашля.

– Правели са го с чук – рече той. – Вотан предпочита бесилките и копията, аз обаче си държа на чука...

Той се пресегна с пожълтял от никотина пръст и чукна силно Шадоу точно по средата на челото.

– Много те моля, не го прави – рече учтиво Шадоу.

– Много те моля, не го прави – повтори подигравателно Чернобог. – Един ден, приятелю, ще взема чука и ще те ударя доста по-силно, забрави ли?

– Не съм забравил – отговори Шадоу. – Но ако ме чукнеш още веднъж по главата, ще ти счупя ръката.

Чернобог изсумтя презрително. После каза:

– Те, тукашните хора, трябва да са благодарни. Тук се съсредоточи огромна сила. Цели трийсет години, след като принудиха хората ми да се скрият, тази земя, същата тази земя ни даде най-великата кинозвезда на всички времена. Няма по-велика от нея.

– Джуди Гарланд ли? – попита Шадоу. Чернобог поклати рязко глава.

– Говори ти за Луиз Брукс¹⁹¹ – поясни господин Нанси.

Шадоу реши да не пита коя е Луиз Брукс. Вместо това рече:

– Вижте, когато Уензди е отишъл да разговаря с тях, пак е имало примирие.

– Да.

– И сега ще отидем да вземем от тях тялото на Уензди пак защото сме сключили примирие.

– Да.

– Знаем, че те ме искат мъртъв, искат да ме отстранят от пътя си.

– Те искат всички ние да сме мъртви – отвърна Нанси.

– Едно не разбирам: защо смятаме, че този път ще играят честно? Нали излъгаха Уензди?

– Точно заради това се срещаме в центъра – каза Чернобог. После се свъси. – Той... Каква беше думата? Обратното на свещен?

191. Луиз Брукс (1906–1985), американска актриса, известна най-вече с ролята си на Лулу в „Кутията на Пандора“ на режисьора Г. Пабст. – Б. пр.

– Нечестив – напомни му Шадоу, без да се замисля.

– Не – рече Чернобог. – Когато едно място е по-малко свещено от всяко друго. С отрицателна святост. Места, където не можеш да построиш храм. Места, където хората не ходят или ако отидат, бързат да си тръгнат. Места, където боговете стъпват само ако са принудени.

– Не знам – отговори Шадоу. – Струва ми се, че няма такава дума.

– Цяла Америка носи малко от това – продължи Чернобог.

– Точно по тази причина не сме добре дошли тук. Но центърът – продължи той. – В центъра е най-лошо. Той е като минирано поле. Там всички стъпваме прекалено предпазливо и просто не можем да нарушим примирието. – Бяха стигнали при микробуса. Чернобог потупа Шадоу по ръката над лакътя. – Не се притеснявай – рече му с мрачна убеденост. – Никой няма да те убие. Никой освен мен.

Същия ден вечерта, малко преди да се е мръкнало напълно, Шадоу намери центъра на Щатите. Беше на полегато възвишение северозападно от Лебънън. Той заобиколи малкия хълмист парк, мина покрай преносимия параклис и каменния паметник и видя със свито сърце строения през петдесетте години едноетажен мотел в края на парка. Отпред беше спрял мощен черен джип марка „Хъмви“, който сякаш бе отразен в криво огледало – беше тумбест, безсмислен и грозен като бронирана кола. Вътре в сградата не светеше.

Спряха отстрани на мотела и докато спираха, от сградата излезе мъж в шофьорска униформа и фуражка. Фаровете на микробуса го осветиха. Той вдигна учтиво ръка към фуражката си, качи се на джипа и подкара нанякъде.

– Голям автомобил, малка пишка – каза господин Нанси.

– Как мислите, дали тук имат легла? – попита Шадоу. – Не съм спал в легло вече не помня колко дни. Този мотел изглежда така, сякаш чака да го съборят.

– Собственост е на някакви ловци от Тексас – обясни господин Нанси. – Идват тук веднъж в годината. Убий ме, но не мога да ти кажа какво толкова ловуват. Само пречат мотелът да бъде разрушен.

Слязоха от микробуса. Пред мотела ги чакаше жена, която Шадоу не познаваше. Беше с безупречен грим и безупречна прическа. Заприлича му на всички водещи, които е виждал сутрин по телевизията – задължително седяха в студио, което изобщо не приличаше на всекидневна.

– Радвам се да ви видя – каза жената. – Вие *очевидно* сте Чернобог. Слушала съм много за вас. А вие пък сте Ананси, който вечно прави някакви лудории, нали? Ах, стар *шегобице*. А вие, вие *със сигурност* сте

Шадоу. Накарахте ни да ви търсим под дърво и камък, нали? – Една ръка пое неговата ръка, стисна я силно; тя го погледна право в очите. – Аз съм Медия. Радвам се да се запознаем. Надявам се тази вечер да уредим нещата по възможно *най-благоприятния* начин.

Вратата на главния вход се отвори.

– Кой знае защо, Тото, не вярвам, че още сме в Канзас – заявя дебелото хлапе, което Шадоу бе видял за последно в лимузината.

– В Канзас сме – рече господин Нанси. – Струва ми се, че днес прекосихме почти целия щат. Колко равно е всичко наоколо.

– В мотела няма осветление, няма ток, няма топла вода – каза дебелото хлапе. – И не се обиждайте, но вие наистина се нуждаете от топла вода. Смърдите така, сякаш цяла седмица не сте слизали от този микробус.

– Според мен е *съвсем* излишно да стигаме чак дотам – рече мило жената. – Тук всички сме приятели. Влезте. Ще ви покажем стаите. *Ние* взехме първите четири. Покойният ви приятел е в петата. Всички стаи след петата са празни, можете да избирате. Опасявам се, че това тук не е „Фор Сизънс“¹⁹², но всъщност кое ли е?

Тя им отвори вратата към фойето. В него миришеше на мухъл, на влага, прах и разложение.

Във фойето, в почти непрогледния мрак седеше мъж.

– Гладни ли сте? – попита той.

– Никога не отказвам да хапна – отвърна господин Нанси.

– Шофьорът отиде да вземе хамбургери – каза мъжът. – Ще се върне скоро. – Той погледна нагоре. Беше прекалено тъмно, за да види лицата, но рече: – Едър мъж. Вие сте Шадоу, нали? Тъпанарят, който уби Уди и Стоун.

– Не – отговори Шадоу. – Друг ги уби. И аз знам кой си ти. – Наистина знаеше. Беше прекарал известно време в главата на този мъж. – Ти си Таун. Преспа ли вече с вдовицата на Уд?

Господин Таун падна от стола. На кино е забавно, в истинския живот беше просто недодялано. Той се изправи бързо и пристъпи към Шадоу. Шадоу го погледна отгоре и рече:

– Не започвай нещо, което не си готов да довършиш.

Господин Нанси хвана леко Шадоу над лакътя.

– Примирие, забрави ли? – натърти той. – Ние сме в центъра.

Господин Таун се обърна, пресегна се през плота и взе три ключа.

---

192. Верига луксозни хотели и ресторанти. – Б. пр.

– Вие сте в дъното на коридора – обясни той. – Дръжте.

Връчи ключовете на господин Нанси и се отдалечи в сумрака на коридора. Чува как една от мотелските врати се отваря, чува и как се затръшва.

Господин Нанси подаде един от ключовете на Шадоу, другия на Чернобог.

– В микробуса има ли фенер? – попита Шадоу.

– Не – отговори господин Нанси. – Но какво, като е тъмно. Не бива да се страхуваш от тъмното.

– Не се страхувам – каза Шадоу. – Страхувам се от хората в тъмното.

– Хубаво е да е тъмно – намеси се Чернобог. Явно не му беше трудно да види къде стъпва и ги поведе по тъмния коридор, после пъкна ключовете в ключалките, без да ги търси. – Аз ще съм в десета стая – съобщи той. После каза: – Медия. Май съм чувал за нея. Нали тя уби децата си?

– Това е друга жена – рече господин Нанси. – Но е извършила същото.

Господин Нанси беше в осма стая, а Шадоу бе срещу тях двамата, в девета. Вътре миришеше на влага, на прах, на запус-тение. Имаше легло и дюшек отгоре, но не и чаршафи. От здрача навън през прозореца се процеждаше малко светлина. Шадоу седна на дюшека, изу си обувките и се опъна. През последните няколко дни бе седял прекалено дълго зад волана. Може би заспа.

Вървеше.

Дрехите му се вееха от студения вятър. Снежинките бяха почти колкото кристалчета прах и се носеха на вихрушка заедно с вятъра.

Имаше дървета, които през зимата бяха без листа. От двете му страни имаше високи хълмове. Беше късен зимен следобед: небето и снегът бяха придобили един и същ наситен оттенък на моравото. Някъде отпред – на тази светлина бе невъзможно да определи разстоянията – мигаха пламъците, жълти и оранжеви, на огромен огън. Пред Шадоу по снега бавно вървеше сив вълк. Шадоу спря. Вълкът също спря, обърна се и зачака. Едното му око проблесна в жълтеникавозелено. Шадоу сви рамене и продължи към пламъците; вълкът закрета пред него.

Огромният огън гореше в средата на малка гора. Сигурно имаше стотина дървета, насадени в две редици. По дърветата висяха сенки.

В края на редиците имаше постройка, която приличаше малко на преобърнатата лодка. Беше от дърво, по стените ѝ имаше дървени същества и дървени лица: змейове, грифони, тролове и глигани... и всички танцуваха в трепкащата светлина на огъня.

Той беше толкова висок, че Шадоу едвам се приближи. Вълкът тръгна да обикаля бавно около пукащите пламъци.

Вместо вълка от другата страна на огъня излезе мъж. Подпираше се на дълга тояга.

– Намираш се в Упсала в Швеция – каза мъжът с позна дрезгав глас. – Преди около хилядолетие.

– Уензди? – попита Шадоу.

Мъжът продължи да говори, сякаш Шадоу го нямаше.

– Първо всяка година, после, когато се настани тлената и те станаха немарливи, веднъж на девет години принасяха тук жертви. Жертвата на деветте дни. Всеки ден в продължение на девет дни обесваха на дърветата в горичката девет звяра. Един от тези зверове задължително беше човек.

Той се дръпна от светлината на огъня, тръгна към дърветата и Шадоу го последва. Докато вървеше към дърветата, сенките по тях се проясниха: крака, очи, езици, глави. Шадоу поклати глава: имаше нещо тягостно, тъжно и същевременно нереално – дотолкова, че да е смешно, – в това да видиш бик, който виси, обесен на дърво. Мина покрай обесен елен, вълкодав, кафява мечка, дорест кон с бяла грива, малко поголям от пони. Кучето още беше живо: през няколко секунди риташе и се гърчеше и увесено на въжето, издаваше тих измъчен стон.

Мъжът, след когото вървеше Шадоу, вдигна тоягата – чак сега, докато крачеше, Шадоу забеляза, че това всъщност е копие, – и разпра с него корема на кучето с един-единствен разрез надолу. Върху снега изпадна вътрешности, над които се виеше пара.

– Посвещавам тази смърт на Один – каза тържествено мъжът. – Това е само жест – добави той, като се извърна отново към Шадоу. – Но жестовете са всичко. Смъртта на едно куче олицетворява смъртта на всички кучета. Жертвата в моя прослава деветима мъже, те обаче вълпъцаваха всички мъже, всичката кръв, цялата мощ. Но това не беше достатъчно. Един ден кръвта спря да се лее. Вярно без кръв ни води само дотук. Трябва да се лее кръв.

– Видях те как умираш – каза Шадоу.

– При боговете важна е не смъртта – заяви сянката и сега вече

Шадоу беше сигурен, че това е Уензди, никой друг не влагаше в думите такава оскърбителна, такава дълбоко цинична радост. – Важна е възможността да възкръснеш. А когато се лее кръв...

Той махна с ръка към животните, към хората, увиснали по дърветата.

Шадоу не можеше да каже дали мъртвите човеци, покрай които минаваха, са повече или по-малко ужасяващи от животните: ако не друго, човеците поне са знаели каква участ ги очаква. От тях се носеше силната миризма на пиене, от което се подразбираше, че им е било разрешено да притъпят болката по пътя към бесилото, докато животните просто са били линчувани, били са теглени живи и ужасени. Лицата на мъжете бяха съвсем младички: никой от тях не изглеждаше на повече от двацет.

- Кой съм аз? – попита Шадоу.

- Ти ли? – рече мъжът. – Ти си възможност. Бил си част от велика традиция. Макар че и двамата сме дотолкова съпричастни към делото, че сме готови да умрем за него. Нали?

- Кой си ти? – попита Шадоу.

- Най-твърдата част просто оцелява – каза мъжът.

Огнят – а Шадоу осъзна със странен ужас, че това наистина е жертвен огън: от пламъците се подаваха и стърчаха ребра, гледаха огнеоки черепи, бълващи в нощта цветове като трасираци курумуи, зелено, жълто, синьо – пламтеше ярко, трепкаше и пукаше.

- Три дни на дървото, три дни в подземния свят, три дни да намеря пътя обратно.

Пламъците пращяха и горяха прекалено ярко, та Шадоу да погледне право в тях. Той се взря в мрака отвъд дърветата.

Чукане на вратата... сега през прозореца проникваше лунна светлина. Шадоу трепна и седна.

- Вечерята – каза гласът на Медия.

Шадоу си обу обувките, отиде при вратата, излезе в коридора. Някой беше намерил свещи и фойайето бе озарено от мъжди-ва жълта светлина. Влезе шофьорът на джипа „Хъмви“ – носеше мукавен поднос и хартиен плик. Беше облечен с дълго черно палто, на главата беше с шофьорска фуражка с козирка.

- Извинявайте, че се забавих – каза той пресипнало. – Взех за всички еднакво: два хамбургера, голяма порция пържени картофи, голяма кола и ябълков сладкиш. Аз ще хапна в автомобила.

Остави поупките, после излезе навън. Фойето се изпълни с мизантропията на храна от заведение за бързо хранене. Шадоу взе плика и раздаде храната, салфетките, пакетчетата кетчуп.

Започнаха да ядат, без да казват нищо; свещите примигваха и разтопеният восък сълзеше.

Шадоу усети, че Таун се е вторачил в него. Обърна леко стола, така че да е с гръб към стената. Медия ядеше хамбургера със салфетка, закрепена точно под устните, за да маха трошите.

– О. Страхотно. Тия хамбургери са почти студени – каза дебелото хлапе.

Още беше с тъмни очила, което според Шадоу беше безсмислено и глупаво: в помещението все пак беше тъмно.

– Съжалявам – отвърна Таун. – Най-близкият „Макдоналдс“ е в Небраска.

Изядоха изстиналите хамбургери и студените пържени картофи. Дебелото хлапе понечи да отхапе от парчето ябълков сладкиш и пълнежът потече по брадичката му. Най-неочаквано сладкишът се оказа още горещ.

– Ау! – каза той. Избърса го с длан и облиза пръсти, за да ги почисти. – Пари! – рече дебелото хлапе. – Тия сладкиши са като бомба със закъснител, само чакат да гръмнат.

На Шадоу му идеше да го удари. Идеше му да го удари още откакто след погребението на Лора неговите приятелчета го бяха натъпкали в лимузината.

– Не може ли просто да вземем тялото на Уензди и да се махаме оттук? – попита той.

– В полунощ – отговориха едновременно господин Нанси и дебелото хлапе.

– Тези неща трябва да се правят според правилата – уточни Чернобог.

– Да – каза Шадоу. – Но никой не ми казва какви са тези правила. Постоянно ми говорите за тях, а аз дори не знам каква игра играете бе, хора.

– Как каква! – рече бодро-бодро Медия. – Игра, при която всеки се отървава от всичко излишно.

– Според мен всичко това е пълна дивотия – каза Таун. – Но щом правилата им ги правят щастливи, службите, за които работя, също са щастливи и така всички са щастливи. – Той се оригна от кока-колата. – Всички да са на линия в полунощ. Взимате тялото и се разкарвате. А

ние ви махаме мило за довиждане. А после вече ще ви погнем като плъхове, каквито всъщност сте си.

– Ей – рече дебелото хлапе на Шадоу. – Покрай това се сетих. Казах ти да предадеш на шефа си, че е история. Предаде ли му?

– Предадох му – отговори Шадоу. – И знаеш ли какво ми каза той? „Ако случайно видиш пак това сополиво копеленце, му предай да не забравя, че днешното бъдеще е утрешно минало“.

Уензди не беше казал нищо такова. Но тези хора явно харесваха изтърканите фрази. Тъмните очила отразяваха трепкащите пламъчета на свещите и Шадоу ги виждаше като очи.

Дебелото хлапе каза:

– Тук е ужасно влажно. Няма ток. Няма обхват за безжичните. А ако се налага да говориш по стационарен телефон, вече си се върнал в каменната ера.

Изсмука през сламката колата до дъно и пусна чашата на масата. Шадоу се пресегна и прибра боклуците на дебелото хлапе в книжния плик. После каза:

– Ще отида да видя центъра на Щатите.

Стана и излезе в нощта. Господин Нанси го последва. Тръгнаха заедно през малкия парк, не промълвиха и дума, докато не стигнаха при каменния паметник. Вятърът ги блъскаше, духаше на пориви, ту от една, ту от друга посока.

– И така – каза той. – Сега какво?

В тъмното небе беше увиснал блед полумесец.

– Сега се върни в стаята си – отговори Нанси. – Заклучи вратата. Опитай се да поспиш. В полунощ ни предават тялото. И после се омитае оттук. Центърът не е спокойно място за никого.

– Щом казваш.

Господин Нанси всмукна от дима на пуретата.

– Това не биваше да се случва изобщо – каза той. – Не биваше. Хора като нас, ние... – Той замахна с пуретата, все едно ловеше като с вършица думата, после сякаш промуши с нея нещо пред себе си. – Ние сме *неповторими, различни*. Не сме от най-общителните. Дори аз. Дори Бакхус. Поне задълго. Движим се сами или на малки групи. Не се сработваме добре с другите. Обичаме да ни обожават и да ни почитат, да се прекланят пред нас... аз например обичам да разказват приказки за мен, приказки, от които се вижда колко съм умен. Знам, недостатък е, но съм си такъв. Обичаме да сме велики. Сега, в тези окаяни дни, сме дребни и незначителни. Новите богове се въздигат и падат, въздигат се и падат

отново. Но това не е държава, която дълго търпи богове. Брахма създава, Вишну съхранява, Шива разрушава и теренът е разчистен, та Брахма да твори наново.

– И какво значи това? – попита Шадоу. – Че сега вече схватката е приключила, така ли? Че битката се е състояла?

Господин Нанси изсумтя презрително.

– Ти да не си се побъркал? Те убиха Уензди. Убиха го и почнаха да се перчат с това. Разгласиха го. Показаха го по всички канали на онези, които имат очи да видят. Не, Шадоу. Битката едва е започнала.

Той се наведе, заби пуретата в подножието на каменния паметник и я остави там като жертвоприношение.

– Преди се шегуваше – заяви Шадоу. – Сега вече не.

– Напоследък е трудно да намериш шеги. Уензди е мъртъв. Влизаш ли вътре?

– След малко.

Нанси тръгна към мотела. Шадоу протегна ръка и докосна камъните на паметника. Прокара едрите си пръсти по студената месингова табела. После се обърна, отиде в мъничкия бял параклис и влезе през отвората без врата в мрака. Седна на най-близката скамейка, затвори очи, сведе глава и се замисли за Лора и за Уензди, и за това какво е да си жив.

Зад него се чу изтракване, някой тътрузеше обувка по пръстта. Шадоу изправи гръб и се обърна. Точно при входа стоеше някой, тъмна сянка на фона на звездите. Върху нещо метално проблесна лунна светлина.

– Ще ме застреляте ли? – попита Шадоу.

– Господи... де да можех – отговори Таун. – За самозащита е, нищо повече. И какво, молиш се, а? Успяха ли да ти втълпят, че са богове? Те не са никакви богове.

– Не се молех – възрази Шадоу. – Просто мислех.

– Мен ако питаш, са мутанти – продължи Таун. – Еволюционен експеримент. Малко дарбица да хипнотизират, малко фокуси-мокуси и могат да накарат хората да повярват в какво ли не. Нищо, за което да пишеш вкъщи. Толкоз. В края на краищата умират като хората.

– Винаги са умирали – рече Шадоу. Изправи се и Таун отстъпи крачка назад. Шадоу излезе от параклиското, а господин Таун продължи да се държи на разстояние. – Ей – каза Шадоу. – Знаеш ли коя е била Луиз Брукс?

– Приятелка ли ти е?

– Не. Кинозвезда от едно градче на юг оттук.

Таун се замисли.

– Може би си е сменила името и е станала Лиз Тейлър или Шарън Стоун, или не знам какво – предположи той отзивчиво.

– Може би.

Шадоу тръгна към мотела. Таун не изоставаше от него.

– Трябваше сега да лежиш отново в затвора – каза господин Таун. – И да си чакаш реда да ти изпълнят смъртната присъда.

– Не съм убил колегите ти – отсече Шадоу. – Но ще споделя с теб какво ми каза един навремето, още докато бях зад решетките. Нещо, което никога не забравям.

– И какво е то?

– В цялата Библия има един-единствен човек, на когото Исус е обещал лично да го прати в рая. Не на Петър, не на Павел, не на тези там. Този човек е бил осъден разбойник, изпълнявали са смъртната му присъда. Затова не замахвай срещу хората, които си чакат реда да им изпълнят смъртните присъди. Те може би знаят нещо, което ти не знаеш.

Шофьорът стоеше до джипа „Хъмви“.

– Добър вечер, господа – поздрави той, докато минаваха покрай него.

– Добър вечер – отвърна, господин Таун. После каза на Шадоу: – Лично мен всичко това изобщо не ме вълнува. Правя каквото нареди господин Уърлд. Така е по-лесно.

Шадоу отиде по коридора в девета стая.

Отключи, влезе и каза:

– Извинявайте. Мислех, че това е моята стая.

– Вашата е – потвърди Медия. – Аз ви чакам.

Шадоу видя на лунната светлина косата ѝ и бледото ѝ лице. Жената седеше на леглото сковано като стара мома.

– Ще намеря друга стая.

– Няма да се заседявам – рече тя. – Реших, че сигурно е редно да ви направя едно *предложение*.

– Добре. Направете ми предложение.

– Отпуснете се – подкани Медия. В гласа ѝ се долавяше усмивка. – Стойте като глътнал *бастун*. Вижте какво, Уензди е *мъртъв*. Не дължите на никого нищо. Елате при нас. Време е да се присъедините към отбора на победителите.

Шадоу не каза нищо.

– Можем, Шадоу, да ви направим *прочут*. Можем да ви дадем

власт над убежденията, думите, облеклото, мечтите на хората. Искате ли да бъдете следващият Кари Грант? Можем да направим така, че това да *се случи*. Можем да ви превърнем в следващите „Бийтълс“.

– Беше по-приятно, когато ми предложихте да видя циците на Луси – рече Шадоу. – Ако това изобщо бяхте вие.

– А – каза жената.

– Стаята ми трябва. Лека нощ.

– Можем, разбира се – рече тя, сякаш Шадоу не е казал нищо, – да обърнем нещата. Можем да направим живота ви *ад*. Можете да се превърнете в посмешнице, Шадоу. Или всички да ви запомнят като чудовище. Да ви запомнят завинаги, но като Мансън¹⁹³, като Хитлер... това *харесва* ли ви?

– Извинявайте, госпожо, но съм малко уморен – каза Шадоу. – Ще ви бъде признателен, ако си тръгнете.

– Предложих ви целия свят – отговори жената. – Докато издъхвате в някоя канавка, ще си спомните за това.

– Ще го имам предвид – рече той.

Парфюмът на жената продължи да се усеща и след като тя си тръгна. Шадоу легна на голия дюшек и се замисли за Лора, но както и да си я спомнеше: Лора, която мята фризби, Лора, която яде компот без лъжица, Лора, която се превива от смях или му показва еротичното бельо, което си е купила, докато е била на конференция на туристическите агенции в Анахайм, – тя неизменно се преобразяваше в съзнанието му в Лора, която е захапала члена на Роби, а един камион ги блъсва от пътя и ги запраща в небитието. После чу думите ѝ и от тях както винаги го заболя:

„*Ти не си мъртъв* – каза с тихия си глас Лора в главата му. – *Но не съм сигурна и че си жив*“.

Почука се. Шадоу стана и отвори вратата. Беше дебелилото хлапе.

– Тия хамбургери – каза то. – Ама че гадост. Можеш ли да повярваш? Осемдесет километра до „Макдоналдс“. Не си и представях, че на света има нещо, което да отстои на цели осемдесет километра от „Макдоналдс“.

– Тази стая се превръща в нещо като Централна гара – отбеляза Шадоу. – И така, предполагам, си тук, за да ми предложиш свободата на интернет, ако премина на ваша страна. Прав ли съм?

193. Става въпрос за Чарлс Мансън, който през 1968 г умира по особено жесток начин актрисата Шарън Тейт, бременна в осмия месец – Б. пр.

Дебелото хлапе трепереше.

– Не. Ти вече си труп – каза то. – Ти... ти си скапан ръкопис с илюстрации, написан с готически шрифт. И да опиташ, не можеш да се превърнеш в хипертекст. Аз... аз съм синаптичен, докато ти си синоптичен...

Шадоу усети, че младежът мирише странно. Навремето в затвора, в килията отсреща имаше един тип, Шадоу така и не беше разбрал как се казва. Веднъж посред бял ден се бе съблякъл чисто гол и бе започнал да разправя на всички, че бил пратен да ги отведе, да отведе наистина добрите като него със сребърен космически кораб, който щял да ги откара на съвършено място. Това бе последният път, когато Шадоу го беше видял. Дебелото хлапе миришеше като онзи човек.

– Има ли някаква причина да дойдеш тук?

– Просто исках да си поговорим – отвърна дебелото хлапе. В гласа му имаше хленч. – В моята стая е страшно. Нищо повече. Направо си е *страшно*. Осемдесет километра до най-близкия „Макдоналдс“, можеш ли да повярваш? Дали да не остана тук, при теб?

– Ами приятелите ти от лимузината? Дето ме удариха? Защо не помолиш тях да постоят с теб?

– Тук не пускат деца. Това е мъртва зона.

– До полунощ има доста време, а до развиделяване – още повече – каза Шадоу. – Може би се нуждаеш от почивка. За себе си знам, че се нуждая.

Известно време дебелото хлапе мълча, после кимна и излезе.

Шадоу затвори вратата и заключи. Легна отново на дюшека.

След малко започна шумът. Трябваше да мине известно време, докато Шадоу разбере какво става, после отключи вратата и излезе отвън в коридора. Беше дебелото хлапе, което се бе прибрало в стаята си. Чуваха се звуци, сякаш то мята нещо огромно по стените на стаята. От тях Шадоу се досети, че се мята самото хлапе.

– Аз съм! – хлипаше то. Или може би: – Насън!

Шадоу така и не разбра.

– Тихо! – чу се рев откъм стаята на Чернобог по-нататък по коридора.

Шадоу отиде във фойето и излезе от мотела. Беше уморен. Шофьорът още стоеше до джипа – тъмна сянка с фуражка с козирка.

– Сън ли не ви лови, господине? – попита той.

– Да – потвърди Шадоу.

– Една цигара, господине?

- Не, благодаря.
- Нали нямате нищо против аз да запаля една?
- Пушете си.

Шофьорът шракна със запалка за еднократна употреба „Бик“ и именно в жълтата светлина на пламъка Шадоу видя лицето на мъжа, всъщност го виждаше за пръв път, и го позна, и започна да разбира.

Шадоу познаваше това дълго лице. Знаеше, че под черната шофьорска фуражка има ниско подстригана оранжева коса. Знаеше, че когато устните му се усмихват, се набръчкват на цяла плетеница от груби белези.

- Добре изглеждаш, момчето ми – каза шофьорът.
- Ти ли си, Тъжния?

Шадоу се взря предпазливо в някогашния си съкилийник.

Затворническите приятелства са хубаво нещо: благодарение на тях оцеляваш на лоши места и в тежки времена. Ала затворническото приятелство приключва при портала на затвора и един приятел оттам, появил се отново в живота ти, е в най-добрия случай нееднозначна благословия.

– Божичко. Лайсмит Тъжния – възкликна Шадоу, после се чу какво казва и проумя. – Локи – рече той. – Локи Лъжеца.

– Бавен си – рече Локи, – но накрая все пак загриваш.

И устните му се извиха в нашарена с белези усмивка, а в сенките на очите му затанцува жарава.

Седнаха в стаята на Шадоу в изоставения мотел, седнаха на леглото, в двата края на дюшека. Звучите, долитащи откъм стаята на дебелото хлапе, бяха почти заглъхнали.

– Извади късмет, че лежахме заедно в затвора – отбеляза Локи. – Без мен нямаше да оцелееш през първата година.

– Ако си искал, си могъл да се измъкнеш от затвора, нали?

– По-лесно е човек да си излежи присъдата. – Той замълча и добави: – Трябва да разбереш това с боговете. То не е магия.

Това е да бъдеш, но не такъв, какъвто си, а *какъвто* хората вярват, че си. То е да бъдеш самият себе си, но в съгъстен, увеличен като с лупа вид, да бъдеш своята същност. Това е да станеш гръм, мощта на препуснал жребец или мъдрост. Взимаш цялата вяра и ставаш по-голям, по-готин, нещо повече от човек. Кристализираш. – Той замълча. – После един ден те забравят, престават да вярват в теб, не ти принасят жертви, нехаят, а ти се озоваваш на ъгъла на Бродуей и Четирийсет и трета улица и играеш там монте¹⁹⁴ с три карти.

– Защо беше в килията ми?

– Съвпадение. Чисто съвпадение.

– А сега си шофьор в противниковия лагер.

– Щом предпочиташ да ги наричаш така. Зависи от коя страна стоиш. Както ги виждам аз нещата, съм шофьор в отбора на победителите.

– Но вие с Уензди, вие сте били от една и съща страна на барикадите, и двамата сте...

– От северния пантеон. И двамата сме от северния пантеон. Това ли се опитваш да кажеш?

– Да.

– Е, и?

Шадоу се поколеба.

– Сигурно сте били приятели. Навремето.

– Не. Никога не сме били приятели. Не съжалявам, че е мъртъв. Просто ни възпираше нас, останалите. Сега, когато вече го няма, другите ще се видят принудени да погледнат истината в очите: или се променят, или умират, или се развиват, или погиват. Него го няма. Войната приключи.

Шадоу го погледна озадачен.

– Не си толкова глупав – каза той. – Винаги си бил много умен. Смъртта на Уензди няма да сложи край на нищо. Тя просто принуди онези, които изчакваха, да застанат на страната на едните или на другите.

– Смесваш метафорите, Шадоу. Лош навик.

– Все едно – рече Шадоу. – Пак си е истина. Божичко. Смъртта му направи за един миг онова, което той се опитваше да постигне през последните няколко месеца. Сплоти ги. Даде им нещо, в което да вярват.

– Възможно е – сви рамене Локи. – Доколкото знам, от тази страна на барикадата смятат, че щом са премахнали от пътя си размирника, са отстранили и размириците. Но това изобщо не ме засяга. Аз съм шофьор.

– Каж ми тогава защо всички се занимават с мен? – попита Шадоу. – Държат се така, сякаш съм важен. Защо е толкова важно какво правя точно аз?

– Убий ме, не знам. Беше важен за нас, защото беше важен за Уензди. А защо точно... предполагам, че това е поредната малка житейска загадка.

– Писна ми от загадки.

– Така ли? Аз пък мисля, че те придават вкус на света. Както солта в задушеното.

– Значи си техен шофьор. Всичките ли ги возиш?

– Който има нужда – отговори Локи. – Вадя си хляба. Той доближи ръчния си часовник до лицето си и натисна едно копченце: циферблатът грейна в меко синьо, което озари лицето му и то стана някак уплашено, плашещо.

– До полунощ остават пет минути. Време е – каза Локи. – Идваш ли?

Шадоу си пое дълбоко дъх и отговори:

– Идвам.

Вървяха по тъмния мотелски коридор, докато не стигнаха пета стая.

Локи извади от джоба си кибрит и запали една от клечките, като я драсна в нокътя си. Тутакси блесна пламък и Шадоу го заболяха очите. Фитилът на първата свещ примига и се разгоря. На втората също. Локи драсна още една клечка и продължи да пали почти стопените свещи: бяха наслагани по перваза, по горната табла на леглото и по мивката в ъгъла на стаята.

От стената, където обикновено стоеше, леглото бе изтикано в средата на мотелската стая, така че между него и стените от двете страни имаше няколко крачки разстояние. Леглото бе покрито с чаршафи, със стари мотелски чаршафи на дупки и петна. Върху тях лежеше Уензди, съвсем неподвижен.

Беше със светлия костюм, в който бе облечен и когато го застреляха. Дясната страна на лицето му бе непокътната, свършена, недокоснатата от кръвта. Лявата представляваше ръбеста пихтия, лявото му рамо и костюмът отпред бяха изпъстрени с тъмни петна. Ръцете му бяха от двете страни на тялото. Изражението върху онова, което беше останало от лицето му, бе всичко друго, но не и умиротворено: върху него се четеше обида, силна обида, кръвна обида, изпълнена с омраза, гняв, крайно безумие. На някакво равнище то изглеждаше и удовлетворено.

Шадоу си представи как обиграните ръце на господин Чакал премахват тази омраза и мъка, как правят от восък и грим ново лице на Уензди, придавайки му окончателно спокойствие и достойнство, каквито дори смъртта му беше отказала.

Въпреки всичко тялото не изглеждаше по-малко след смъртта. И още миришеше леко на „Джак Даниълс“.

Вятърът откъм равнините се засилваше, Шадоу го чуваше как вие из стария мотел на въображаемия център на Щатите. Свещите върху перваза капеха и трепкаха.

Шадоу чу стъпки в коридора. Някой почука на една от вратите, извика: „Побързай, ако обичаш, време е“, и те започваха да влизат един по един със сведени глави.

Пръв дойде Таун, следван от Медия, господин Нанси и Чернобог. Последно се появи дебелото хлапе – имаше по лицето си току-що избити синини, устните му мърдаха, сякаш то си повтаряше някакви думи, макар да не издаваше и звук. Шадоу усети, че му е мъчно за него.

Без да казват и дума, те се наредиха около тялото, на една ръка разстояние един от друг. Обстановката в стаята беше набожна – силно набожна по начин, какъвто Шадоу не бе изживявал. Не се чуваше и звук, ако не се брояха воят на вятъра и пукотът на свещите.

– Дошли сме всички тук, на това безбожно място – подхвана Локи, – за да предадем тялото на това лице на онези, които ще се разделят с него както подобава, според обредите. Ако някой иска да каже нещо, нека го направи сега.

– Аз няма да говоря – рече Таун. – Не го познавах отблизо. А и цялата тази работа ми е неприятна.

Чернобог каза:

– Тези действия ще имат последици. Знаете ли? Това може да бъде само началото.

Дебелото хлапе се закиска пискливо като момиче и каза:

– Добре. Добре. Разбрах. После изрецитира с равен глас:

– Кръжи и кръжи във все по-широк кръг соколът, соколаря не чува, всичко се разпада, центърът поддава...¹⁹⁵

После най-неочаквано млъкна, сбърчи чело и добави:

– Мамка му. Навремето го знаех до края.

Разтърка слепоочията си, направи кисела физиономия и замълча.

Всички загледаха Шадоу. Сега вече вятърът пищеше. Шадоу не знаеше какво да каже. Каза:

– Всичко това е жалко. Половината от вас сте го убили или имате пръст в убийството му. Сега ни предавате тялото му. Страхотно. Той беше стар скандалджия и негодник, но аз пих от медовината му и все още работя за него. Това е всичко.

Медия каза:

---

195. Цитат от „Второто пришествие“ на ирландския поет У. Б. Йейтс. – Б. пр.

– Според мен е *важно* да помним, че в свят, където всеки ден умират хора, на всеки миг мъка, който изживяваме, когато хората *напускат* този свят, съответства миг на *радост*, когато на този свят идва новородено. Първият му писък е... *магия*, нали? Сигурно е *трудно* да го приемем, но радостта и мъката вървят ръка за ръка, както млякото и курабийките. *Ето* колко добре си пасват те. Според мен всички трябва да отделим миг, за да помислим върху това.

Господин Нанси се прокашля и подхвана:

– И така. Длъжен съм да го кажа, защото друг няма да го направи. Ние сме в центъра на страната: на земя, която няма време за богове, и тук, в центъра, тя има по-малко време за нас, отколкото навсякъде другаде. Това е ничия земя, място на примирие, а ние тук спазваме примирията. Нямаме друг избор. И така. Вие ни предавате тялото на нашия приятел. Ние го приемаме. Ще си платите за това, убийство за убийство, кръв за кръв.

Таун каза:

– Все тая. Можете да си спестите много време и усилия, като се приберете у дома и си пръснете черепа. Така ще прескочим посредниците.

– Мамка ви – каза Чернобог. – Мамка ви и на вас, и на майка ви, и на скапания кон, който ви докара. Дори няма да загинете в битка. Никой воин не ще вкуси от кръвта ви. Никой, който е жив, не ще отнеме живота ви. Ще умрете като жалки мижитурки. Ще умрете с целувка върху устните и лъжа в сърцето.

– Остави това, старче – каза Таун.

– И прилив, помътнен от кръв, приижда¹⁹⁶ – рече дебелото хлапе. – Струва ми се, че по-нататък е така.

Вятърът ревеше.

– Добре – рече Локи. – Ваш е. Приключихме. Махнете го старото копеле оттук.

Той направи движение с пръсти и Таун, Медия и дебелото хлапе напуснаха стаята. Локи се усмихна на Шадоу.

– Не наричай никого щастлив¹⁹⁷, момчето ми. После излезе и Локи.

– Сега какво? – попита Шадоу.

– Сега ще го увидем – отговори Ананси. – И ще го изнесем оттук.

196. Продължение на цитата от стихотворението на Йейтс. – Б. пр.

197. Според „История“ на Херодот думи на атинския законодател и държавник Солон (ок. 640 – ок. 558 г. пр. Хр.), който е казал: „Не наричай никого щастлив: докато не умре, той в най-добрия случай е късметлия“. – Б. пр.

Увиха тялото в мотелските чаршафи, увиха го добре с импровизираната плащаница, за да не се вижда тяло и да го изнесат. Двамата старци застанаха в двата края на тялото, но Шадоу каза:

– Чакайте да проверя нещо.

Приклезна, плъзна ръце около трупа в белите чаршафи, изтегли го нагоре за рамото. Изтласка се, докато се изправи – общо взето, лесно.

– Добре – рече. – Хванах го. Дайте да го сложим отзад в микробуса.

Чернобог понечи да възрази, но затвори уста. Плю си на палеца и показалеца и тръгна да гаси с пръсти свещите. Докато излизаше от все по-тъмната стая, Шадоу ги чуваше как съскат.

Уензди беше тежък, но ако не се препънеше, Шадоу щеше да се справи. Нямаше друг избор. Докато вървеше по коридора, думите на Уензди кънтяха в главата му и той усещаше на гръкляна си кисело-сладкия вкус на медовина. „Охраняваш ме. Разкарваш ме с колата. Вършиш дребни поръчки. В краен случай, но само в краен случай нараняваш хора, които трябва да бъдат наранени. Ако умра, което е малко вероятно, ми устройваш бдение...“

Господин Нанси му отвори вратата на фойето, после избърза напред и отвори и задната врата на микробуса. Останалите четирима вече стояха при джипа и ги наблюдаваха, сякаш изгаряха от нетърпение да се махнат оттук. Локи отново си нахлупи шофьорската фуражка. Шадоу вървеше; студеният вятър го блъскаше и вееше чаршафите.

Шадоу положи възможно най-внимателно Уензди отзад в микробуса.

Някой го потупа по рамото. Той се обърна. Таун стоеше с протегнатата ръка. Държеше нещо.

– Вземи – каза господин Таун. – Господин Уърлд заръча да ти го предам.

Беше стъклено око. По средата имаше пукнатина с дебелината на косъм, отпред бе паднало малко късче.

– Намерихме го, докато чистехме в седалището на масоните. Пази го, за да ти носи късмет. Бог ми е свидетел, ще имаш нужда.

Шадоу стисна окото в шепата си. Искаше му се да каже нещо остроумно и хапливо, но Таун вече се беше върнал при джипа и се качваше в него, а Шадоу така и не се сещаше какво умно да каже.

Поеха на изток. Изгревът ги завари в Принстън, щата Мисури. Шадоу още не беше спал.

– Искаш ли да те оставим някъде? – попита Нанси. – На място щях да си намеря документи за самоличност и да отпраша към Канада. Или

към Мексико.

– Оставам с вас, момчета – каза Шадоу. – Уензди би искал това.

– Ти вече не работиш за него. Той е мъртъв. Щом оставим тялото, можеш да си вървиш.

– И да правя какво?

– Да се снишиш, докато бушува войната – отговори Нанси. Даде мигач и зави наляво.

– Скрий се за известно време – добави Чернобог. – После, когато всичко приключи, ще се върнеш при мен и аз ще сложа край.

– Къде откарвате тялото? – попита Шадоу.

– Във Вирджиния. Там има едно дърво – уточни Нанси.

– Световно дърво¹⁹⁸ – отбеляза с мрачно задоволство Чернобог. – И ние си имаме такова в моя край на света. Само че нашето растеше под, а не над земята.

– Ще положим тялото в основата на дървото – продължи Нанси. – Ще го оставим там. Теб ще те пуснем да си вървиш. А ние ще поемем на юг. Води се битка. Лее се кръв. Мнозина умират. Светът се променя, малко.

– Не ме ли искате във вашата битка? Доста едър съм. Добър съм в боя.

Нанси извърна глава към Шадоу и се усмихна – първата истинска усмивка, която Шадоу бе виждал върху лицето му, откакто той го беше измъкнал от предварителния арест на окръг Лъмбър.

– Като цяло битката ще се води на място, където не можеш да отидеш и което не можеш да докоснеш.

– В сърцето и ума на хората – рече Чернобог. – Както на голямата въртележка.

– О – каза Шадоу. – Зад кулисите. Схванах. Като пустинята с костите.

Господин Нанси вдигна глава.

– Изненадваш ме всеки път, щом реша, че нямаш ум и на пиле. Да, точно там ще се състои истинската битка. Всичко останало ще бъде само гръм и мълния.

– Разкажете ми за бдението – помоли Шадоу.

– Някой трябва да остане при тялото. Така е по традиция. Ще

---

198. Става дума за дървото Игдрасил (букв. „конят на Иг, или на Один“), гигантски ясен, който според скандинавската митология е структурна основа на всемира, дърво на живота и на съдбата, съединяващо различните светове: небе, земя, подземен свят, които са общо девет на брой. – Б. пр.

намерим кой.

– Той искаше аз да му направя бдение.

– Не – отсече Чернобог. – Това ще те погуби. Лоша, лоша, лоша идея.

– Така ли? Ще ме погуби? Това, че стоя при тялото?

– Аз не искам такова нещо на моето погребение – каза господин Нанси. – Когато умра, искам да ме зароят на някое топло място. И после, когато върху гроба ми минават красиви жени, ще ги сграбчвам за глезена, както в онзи филм.

– Не съм го гледал – каза Чернобог.

– Как да не си го гледал, гледал си го. В самия край е. Филм за гимнасти. Всички деца отиват на абитуриентски бал и...

Чернобог поклати глава, а Шадоу каза:

– Филмът, господин Чернобог, се казва „Кари“. Добре де, нека някой от двамата ви ми разкаже за бдението.

– Ти му кажи – рече Нанси. – Аз шофирам.

– Не съм чувал за никакъв филм със заглавие „Кари“. Ти му кажи.

Нанси каза:

– Човекът, останал на бдението, бива завързван за дървото. Точно като Уензди¹⁹⁹. После виси там девет дни и девет нощи. Без храна, без вода. Съвсем сам. Накрая срязват въжетата, за да го свалят, и ако той е жив... е, и това се случва – Уензди ще е получил своето бдение.

– Алвис вероятно ще ни прати някой от хората си – каза Чернобог.

– Едно джудже може и да оцелее.

– Ще го направя аз – настоя Шадоу.

– Не – рече господин Нанси.

– Да – каза Шадоу.

Двамата старци замълчаха. После Нанси рече:

– Защо?

– Защото това е нещо, което ще направи жив човек – обясни Шадоу.

– Ти си побъркан – каза Чернобог.

– Може би. Но ще направя бдение на Уензди.

Когато спряха да заредят бензин, Чернобог оповести, че му е приляло и иска да се вози отпред. Шадоу нямаше нищо против да се премести отзад в микробуса. Там можеше да се протегне повече и да поспи.

---

199. Един сам се принася в жертва, когато, пронизан със собственото си копие виси девет дни на световното дърво, а после утолява жаждата си със свещен мед. – Б. пр.

Продължиха в мълчание. Шадоу усещаше, че е взел решение, голямо и странно.

– Ей, Чернобог – каза след малко господин Нанси. – Видя ли го техничарчето в мотела? Не се чувстваше щастливо. Беше си играло с нещо, което на свой ред си бе поиграло с него. Това им е най-лошото на новите хлапета – въобразяват си, че знаят всичко. Можеш да ги научиш на нещо само по трудния начин.

– Да – каза Чернобог.

Шадоу се беше опънал на седалката отзад. Чувстваше се така, сякаш е двама души или повече от двама. Дълбоко в себе си се радваше: беше *предприел* нещо. Беше се размърдал. Това нямаше да има значение, ако не искаше да живее; той обаче искаше да живее и точно там беше въпросът. Надяваше се да излезе жив от всичко това, но искаше и да умре, ако такава бе цената, за да е жив. За миг си помисли, че всичко това е смешно, най-смешното нещо на света, и се запита дали Лора ще оцени шегата.

Имаше и друга част от него – може би, както помисли Шадоу, това бе Майк Айнсел, който беше изчезнал сякаш вдън земя с едно натискане на копчето в полицейското управление на Лейксайд, – която още се опитваше да проумее всичко, опитваше се да види цялата картина.

– Скрити индианци – каза той на глас.

– Какво? – долетя подразненият грак на Чернобог от предната седалка.

– Картинките, които оцветявахме като деца. „Виждате ли скритите индианци на тази картинка? На нея има десет индианци, можете ли да ги намерите?“ В началото гледаш и виждаш само водопад, скали и дървета, после се досещаш, че ако обърнеш картинката на една страна, ето тази сянка тук е индианец...

Той се прозина.

– Спи – каза Чернобог.

– Но цялата картина – рече Шадоу. После заспа и сънува скрити индианци.

Дървото беше във Вирджиния. Намираще се далеч от всичко, в края на стара ферма. За да стигнат във фермата, трябваше да пътуват близо час на юг от Блуксбърг, да минат по пътища с имена като Пениуинкъл Бранч²⁰⁰ и Русър Спър²⁰¹. На два пъти се наложи да се връщат и

---

200. Букв. „Крив клон“ (англ.). – Б. пр.

201. Букв. „Петльов шип“ (англ.). – Б. пр.

господин Нанси и Чернобог си изпуснаха нервите и започнаха да си подвикват и да подвикват на Шадоу.

Спряха да питат за пътя в малък универсален магазин в подножието на хълм, където шосето се раздвояваше. От дъното на магазина се пока за старец, който ги зяпна: беше облечен в дочен гащеризон „Ошкош Би-Гош“²⁰² и нищо друго, нямаше дори обувки. Чернобог си избра от тавата на щанда пушено свинско краче и излезе навън да го изяде, докато мъжът в гащеризона рисуваше на господин Нанси карти върху салфетки, като отбелязваше завоите и местата, по които да се ориентират.

Отново пое на път, караше господин Нанси и след десет минути пристигнаха. На табелата върху портата пишеше ЯСЕН²⁰³.

Шадоу слезе от микробуса и отвори портата. Микробусът мина през нея и заподскача по ливадата. Шадоу затвори портата. Тръгна малко след микробуса, за да се поразтърпче, като притичваше, ако микробусът се отдалечеше много – беше му приятно да се раздвижи.

Откакто бяха поели от Канзас, беше загубил всякаква представа за времето. Колко бяха пътували, два дни? Три дни? Шадоу не знаеше.

Тялото отзад в микробуса явно не бе започнало да се разлага. Долявяше се лекият дъх на „Джак Даниълс“, примесен с още някаква миризма, може би на кисел мед. Но не миришеше неприятно. От време на време той вадеше от джоба си стъкленото око и го гледаше: пукнатината беше много дълбока и както предположи Шадоу, бе останала от удара на куршума, но ако не се броеше вдлъбнатинката отстрани на ириса, повърхността не бе наранена. Шадоу плъзгаше окото по дланите си, стискаше го, търкаляше го, побутваше го с пръсти. То бе призрачен сувенир, който обаче – странно – го успокояваше, и той подозираше че Уензди щеше да се развесели много, ако знаеше, че накрая окото ще се озове в джоба му.

Къщата във фермата беше тъмна и залостена. Тревата по ливадите, които изглеждаха запуснати, беше избуяла. Отзад покривът на плевнята беше хлътнал и беше покрит с черен найлон. Прехвърлиха се през една рътлина и Шадоу видя дървото.

Беше сребристосиво и бе по-високо от къщата. Беше най-красивото дърво, което бе виждал: призрачно и същевременно съвсем истинско, с почти съвършена симетрия. Освен това веднага му се стори познато и

---

202. Утвърдена американска фирма, основана през 1895 г. и навремето произвеждала главно работно облекло. – Б. пр.

203. Освен „ясен, самодивско дърво“ английската дума „ash“ означава и „прах, пепел, тленни останки“ (англ.). – Б. пр.

той се запита дали не го е сънувал, после си спомни, че не, че многократно го е виждал и преди него или негово изображение. Беше сребърната игла за вратовръзка на Уензди.

Микробусът заподскача и се заклати по ливадата и спря на петшест метра от дървото.

До него стояха три жени²⁰⁴. От пръв поглед Шадоу реши, че са Зорите, но не, бяха непознати. Изглеждаха уморени и отегчени, сякаш стояха там отдавна. Всяка държеше дървена стълба. Най-едрата от жените носеше и кафяв чувал. Приличаха на матрьошки: една висока – на ръст беше колкото Шадоу, ако не и по-едра, – една средна на ръст и третата, толкова дребна и сгърбена, че в началото Шадоу я сбърка с дете. Приличаха си много, със сигурност бяха сестри.

Най-дребната направи реверанс. Другите две само гледаха. Пушеха заедно една цигара и след като я изпушиха до филтъра, първата я загаси в един корен.

Чернобог отвори задната врата на микробуса, най-едрата от жените го изтика и леко, сякаш е чувал с брашно, вдигна тялото на Уензди и го отнесе при дървото. Положи го отпред, на около три метра от ствола. Заедно със сестрите си махна чаршафите. На дневна светлина Уензди изглеждаше по-зле, отколкото на свещите в мотелската стая, и след като го зърна за миг, Шадоу извърна очи. Жените му оправиха дрехите, почистиха костюма, после го сложиха в ъгъла на чаршафа и пак го повиха. Сетне трите дойдоха при Шадоу.

– *Ти ли?* – попита най-едрата.

– *Си онзи, който ще оплаче Всеотеца?* – попита средната.

– *Ти ли избра да направиш бдението?* – попита най-дребната.

Шадоу кимна. След време нямаше да може да си спомни дали наистина е чул гласовете им. Не бе изключено просто да е разбрал от израженията и очите им какво искат да му кажат.

Господин Нанси, който бе отишъл до тоалетната пред къщата, се връщаше при дървото. Пушеше пурета. Изглеждаше угрижен.

– Шадоу – извика той. – Наистина не се налага да го правиш. Можем да намерим някой по-подходящ.

– Ще го направя – рече непринудено Шадоу.

– А ако умреш? – попита господин Нанси. – Ако това те погуби?

204. Норните от скандинавската митология: Урд („орис, минало“), Верданди („израстване“) и Скулд („дълг“), които определят съдбата на човека при раждането, като предат нишката на живота му. Живеят при извора в основата на световното дърво. – Б. пр.

– Ами да ме погуби – отвърна Шадоу. Господин Нанси метна ядно пуретата на ливадата.

– Казах, че имаш ум колкото пиле, и още имаш ум колкото пиле. Толкова ли не разбираш, когато ти дават вратичка за отстъпление?

– Съжалявам – рече Шадоу.

Не каза нищо повече. Нанси се върна при микробуса. При Шадоу дойде Чернобог. Не изглеждаше доволен.

– Може и да оживееш – каза му той. – Гледай да не пострадаш – заради мен. – После почука леко с кокалчето на показалеца си Шадоу по челото и рече: – Тряс!

Стисна го за рамото, потупа го по ръката и отиде при господин Нанси.

Най-едрата жена, която май се казваше Урта или Урдар²⁰⁵ – Шадоу все не можеше да го повтори така, че тя да остане довольна, – му показа с пантомима да си свали дрехите.

– Всичките ли?

Едрата жена сви рамене. Шадоу се съблече и остана само по долни гащи и тениска. Жените подпряха трите стълби на дървото. Посочиха му едната: беше изрисувана на ръка с цветчета и листа, които се виеха и се преплитаха нагоре по подпорите.

Шадоу изкачи деветте стъпала. После, подканен от жените, стъпи на един нисък клон.

Средната жена изсипа съдържанието на чувала върху тревата на ливадата. Вътре имаше преплетени на кълбо тънки върви, кафяви от времето и мръсотията, и жената се зае да ги подрежда по дължина и да ги слага внимателно на земята, отстрани на тялото на Уензди.

Трите жени се качиха всяка на стълбата си и започнаха да връзват вървите със сложни красиви възли, после ги омотаха първо около дървото, после и около Шадоу. Най-невъзмутимо, сякаш са акушерки, милосърдни сестри или жени, които мият мъртъвци, свалиха тениската и гащите на Шадоу, сетне го овързаха, но не стегнато, затова пък здраво и безвъзвратно. Той бе изумен колко добре въжетата и възлите поемат тежестта му. Вървите го обхващаха под мишниците, между чатала, около кръста, глезените и гърдите и го привързаха към дървото.

Последното въже бе завързано хлабаво около врата му. Първоначално му беше неудобно, но тежестта му бе добре разпределена и никоя от вървите не се вливаше в плътта му.

---

205. Разновидности на името „Урд“. – Б. пр.

Ходилата му бяха на метър и половина от земята. Дървото беше огромно, без листа, черните му клони се открояваха на фона на сивото небе, кората му беше гладка и сребристо-сива.

Жените махнаха стълбите. За миг Шадоу изпита паника, когато цялата му тежест бе поета от въжетата и той хлътна няколко сантиметра надолу. Но пак не издаде и звук.

Жените положиха тялото, увито в плащаницата на motelските чаршафи, в основата на дървото.

После оставиха Шадоу сам.

Глава 15

Обеси ме, да, обеси ме и аз ще съм мъртъв, ще си ида оттук
обеси ме, да, обеси ме и аз ще съм мъртъв, ще си ида оттук
Не ме е страх от бесилото, страшно ми е да си ида
за толкова дълго,
толкова дълго в гроб да лежа.

Стара песен

Първия ден, докато висеше на дървото, Шадоу изпитваше само неудобство, което лека-полека прерастваше в болка и страх, а понякога и в нещо средно между отегчение и равнодушие.

Той висеше.

Вятърът се бе укротил.

След няколко часа пред зрението му започнаха да избухват мержелеещи се цветове, гроздове алено и златно, които туптяха и пулсираха със свой си живот.

Малко по малко болката в ръцете и краката му стана непоносима. Ако Шадоу ги отпуснеше, ако оставеше тялото си да увисне и да се залюлее, ако се дръпнеше напред, въжето около врата му поемаше тежестта и светът започваше да трепти и да плава. Затова той отново се изтласкваше назад, при дънера на дървото. Чувстваше как сърцето в гърдите му се задъхва, как изтласква кръвта по цялото му тяло и думка до пръсване...

Пред очите му изникваха и се пръсваха изумрудни, сапфири и рубини. Шадоу дишаше повърхностно. Усещаше с гърба си колко грапава е кората на дървото. От хладния следобед го втресе и той настръхна целият.

„Лесно е – каза някой в дъното на съзнанието му. – Има начин. Намери го, или ще умреш“.

Шадоу се зарадва на тази мисъл и започна да я повтаря отново и отново в дъното на съзнанието си отчасти като мантра, отчасти като приспивна песен, която тътнеше заедно с бумтежа на сърцето му.

Лесно е, има начин, намери го, или ще умреш. Лесно е, има начин, намери го, или ще умреш. Лесно е, има начин, намери го, или ще умреш. Лесно е, има начин, намери го, или ще умреш.

Времето минаваше. Напевът не секваше. Шадоу го чуваше. Някой повтаряше думите и спираше само когато устата на Шадоу пресъхнеше и езикът му ставаше сух като кожа. Шадоу се отгласна с крака нагоре, по-далеч от дървото, за да се закрепи така, че дробовете му да се изпълнят с въздух.

Дишаше дълбоко, докато вече не можеше да се задържи в това положение, после пак се отпускаше на вървите и увисваше.

Сетне започна тракането – гневно присмехулно тракане – и Шадоу затвори уста, притеснен, че го издава той; звукът обаче не утихна. „Значи е светът, който ми се присмива“, помисли Шадоу. Главата му клюмна на една страна. До него по ствола на дървото притича нещо и спря до главата му. Изцърка силно в ухото му една-единствена дума, която приличаше много на „рататоск“²⁰⁶. Шадоу се опита да я повтори, но езикът му залепна за небцето. Той се обърна бавно и се взря в сиво-кафявото лице и остри уши на една катерица.

Чак сега разбра, че отблизо катериците изобщо не са толкова сладки, както отдалеч. Тази тук приличаше на плъх и беше опасна, а не мила и трогателна. Зъбите ѝ изглеждаха остри. Шадоу се надяваше животното да не го възприеме като заплаха или като източник на храна. Мислеше, че катериците не са месоядни... но всъщност бе мислил за много неща едно, а се бе оказало, че те са точно обратното...

Заспа.

През следващите часове болката го буди няколко пъти. Изтръгна го от мрачен сън, където някакви мъртви деца възкръсваха и идваха при него с очи като издути олющени перли, за да го укорят, че ги е подвел. По лицето му запълзя паяк. Той тръсна глава и го махна или уплаши, а после пак се върна към сънищата си, където към него, яхнал огромна мишка, се носеше мъж с глава на слон, с увиснал корем, един от

---

206. В скандинавската митология катерицата Рататоск постоянно сповее между „върха“ и „корена“ на световното дърво Игдрасил. – Б. пр.

бивните му беше счупен²⁰⁷. Той изви хобот към Шадоу и каза:

– Ако ме беше призовал, преди да поемеш на това пътуване, вероятно щеше да избегнеш някои неприятности.

После слонът взе мишката – по някакъв невъобразим за Шадоу начин тя се бе смалила, без да променя изобщо размера си, – и започна да я мести от ръка на ръка на ръка, като обвиваше около нея пръсти, а мъничката твар подскочаше от длан на длан и Шадоу изобщо не се учуди, когато накрая богът с глава на слон отвори и четирите си ръце, за да покаже, че са съвсем празни. С много плавно движение той тръсна една по една ръцете си и погледна с непроницаемо лице Шадоу.

– В хобота е – каза Шадоу на човека-слон.

Беше видял как мърдащата опашка се скрива там. Мъжът-слон кимна с огромна глава и рече:

– Да. В хобота е. Ще забравиш много неща. Ще раздадеш много неща. Ще изгубиш много неща. Но не губи това.

После заваля дъжд, Шадоу бе изтръгнат от дълбокия сън и се събуди, разтреперан и мокър. Треперенето се засили и го уплаши: той трепереше по-силно, отколкото си беше представял, че е възможно, тресеше се с гърчове, които ставаха все помощни. Наложил си да спре, но продължил да трепери, а зъбите му тракаха и крайниците му се гънеха и тресяха, напълно извън властта му. Освен това Шадоу изпитваше истинска болка, дълбока, като от нож, която покри тялото му с малки рани, невидими и непоносими.

Шадоу отвори уста, за да отпие от леещия се дъжд – той навлажняваше напуканите му устни и сухия му език и мокреше въжетата, с които беше прихванат за дървото. Блесна светкавица, толкова ярка, че Шадоу я усети като удар по очите си, и преобрази света в наситена панорама от изображения и остатъчни изображения. После гръмотевицата, пукот, трясък и тътен, и докато гръмотевицата отекваше, дъждът се усили. В дъжда и нощта треперенето се поуспокои, остриетата на ножовете бяха прибрани. Шадоу вече не усещаше студ, или по-скоро, усещаше само студ, ала сега студът се бе превърнал в част от самия него.

Висеше на дървото, а светкавиците бляскаха и се раздвояваха по небето, а гръмотевиците прерастваха във вездесъщ тътен, прекъсван от време на време от трясъци и бучене, сякаш някъде далеч в нощта

207. Така е изобразяван Ганеша, едно от най-разпространените божества в Индия, покровител на прагматичния разум, отстраняващ препятствията. Язди мишка, която може да се провре и през най-малката дупчица и прегрива изпречилите се на пътя му прегриви. – Б. пр.

избухваха бомби. Вятърът блъскаше Шадоу, опитваше се да го отскубне от дървото, да му смъкне кожата, да го прореже до кости, и Шадоу разбра със сърцето си, че истинската буря действително е започнала.

Тогава в него се надигна странна радост и той започна да се смее, докато дъждът миеше голата му кожа, докато светкавиците блестяха и гръмотевиците тътнеха толкова силно, че Шадоу почти не чуваше смеха си. Ликуваше.

Беше жив. Никога досега не се беше чувствал така. Никога.

Помисли си, че ако наистина умре, ако умре точно сега, тук, на това дърво, ще си струва да изживее този единствен, съвършен, безумен миг.

– Ей! – извика той на бурята. – Ей! Аз съм. Тук съм!

Събра между голото си рамо и дънера на дървото малко вода, обърна глава и започна да пие, да лочи и да смуче, докато пиеше още и още, се смееше, смееше се от радост и възторг, а не от безумство, докато вече не можеше да се смее, докато дробовете му не се изтощиха и той не можеше вече да се помръдне.

В основата на дървото, на земята дъждът бе направил чаршафа полупрозрачен, беше го вдигнал и изтикал, така че сега Шадоу виждаше мъртвата ръка на Уензди, восъчна и бледа, и очертанията на главата му, и си спомни за Торинската плащаница²⁰⁸, спомни си отвореното момиче върху масата на Чакал в Кайро и после, сякаш напук на студа, забеляза, че му е топло и Удобно, че кората на дървото е гладка, и отново заспа – този път, дори и да сънува нещо, не го запомни.

На другата сутрин го болеше не само на някои места, не само там, където вървите се впиваха в плътта му или кората на дървото жулеше кожата му. Сега болката беше навсякъде.

Шадоу беше и гладен, с празни гърчове в стомаха. Главата му бумтеше. Понякога му се струваше, че е спрял да диша, че сърцето му вече не бие. Тогава затаяваше дъх, докато не чуеше как сърцето му блъска като океан в ушите му, и се виждаше принуден да всмуче от въздуха като гмуркач, който излиза от дълбините.

Имаше чувството, че дървото се е разпростряло от ада до рая, че той виси тук, откакто свят светува. Над дървото закръжи ястреб, кацна на един счупен клон недалеч от него, после полетя с вятъра на запад.

С напредването на деня бурята, която призори беше поутихнала, започна да се завръща. От единия до другия край на небето бяха плъзнали

---

208. Плащаница, на която ясно личат очертанията на разпънат на кръст мъж. Смята се, че Христос е бил повит в нея, след като е бил свален от кръста. – Б. пр.

сиви размътени облаци, заръмя. Тялото в плющия от вятъра захабен мотелски чаршаф под дървото сякаш се бе смалило, беше се събрало вътре в себе си като паста, оставена на дъжда.

Шадоу ту пламваше, ту премръзваше.

Когато отново започна да гърми, му се стори, че чува барабани, тъпани, които бият заедно с бумтежа на сърцето му, вътре в главата му и извън нея, все едно.

Възприемаше болката в цветовете: в червеното на неонова табела на кръчма, в зеленото на светофар в дъждовна нощ, в синьото на празния видеоекран.

Катерицата скочи от кората на дънера върху рамото му и заби в кожата му остри нокти.

– Рататоск! – изцвърча тя. Докосна с муцунка Шадоу по устните. – Рататоск.

И пак рипна на дървото.

Кожата му пламтеше, сякаш в нея се бяха забили иглички, цялото му тяло изтръпна. Усещането беше непоносимо.

Животът му бе положен под него, върху плащаницата от мотелски чаршаф, беше положен в буквалния смисъл на думата, като предметите в дадаистичен пикник, като в сюрреалистична картина: Шадоу виждаше озадачения поглед на майка си, американското посолство в Норвегия, очите на Лора в деня на сватбата им...

Засмя се със спечени устни.

– Какво е толкова смешно, Пале? – попита Лора.

– Денят на сватбата ни – отговори той. – Ти подкупи органиста, за да изсвири не „Сватбения марш“, а мелодийката от „Скуби Ду“, докато вървиш към мен и олтара. Помниш ли?

– Разбира се, че помня, скъпи. „И аз щях да го направя, ако тия хлапета не ми се бъркаха“.

– Обичах те толкова много – каза Шадоу.

Усети устните ѝ върху своите, бяха топли, влажни и живи, а не студени и мъртви, и така разбра, че това е поредната халюцинация.

– Ти не си тук, нали? – попита я той.

– Не – отвърна тя. – Но ти ме викаш за последен път. И аз идвам.

Сега му беше по-трудно да диша. Въжетата, прорязали плътта му, бяха отвлечено понятие, като свободната воля и вечността.

– Спи, Пале – каза Лора, макар той да си помисли, че вероятно е чул собствения си глас, и заспа.

Слънцето беше калаено петаче върху оловното небе. Лека-полека

Шадоу осъзна, че е буден и че му е студено. Ала онази част от него, която разбираше това, изглеждаше много далеч. Сякаш от разстояние той усещаше, че устата и гърлото му пламтят, че са напукани и го болят. Понякога посред бял ден виждаше падащи звезди, друг път – огромни птици колкото камионетки, които летяха към него. Нищо не го достигаше, нищо не го докосваше.

– Рататоск. Рататоск.

Цвърченето се беше превърнало в мъмрене. Катерицата тупна тежко, с остри нокти върху рамото му и се взря в лицето му. Шадоу се запита дали не халюцинира: животинчето държеше в предните си лапички орехова черупка като чашка от куклена къщичка. Притисна черупката до устните на Шадоу. Той усети водата и неволно я всмукна, отпи от малката чаша. Накваси напуканите си устни, сухия си език. Намокри и устата си и глътна останалото, което не беше много.

Катерицата скочи пак на дървото и притича надолу, към корените, а после, след няколко секунди, минути или часа, Шадоу не можеше да прецени (помисли си, че всички часовници в съзнанието му са счупени и чарковете, колелцата и пружинките им просто са струпани на разбъркана купчина долу в спаружената трева), се върна с чашката от орехова черука, като се покатери предпазливо, и Шадоу изпи водата, която му донесе.

Кално-железният ѝ вкус изпълни устата му и охлади пресъхналото му гърло. Разсея умората и безумството.

След третата орехова черупка Шадоу вече не беше жаден. Тогава започна да се съпротивлява, да дърпа въжетата, да се мята с цяло тяло, да се опитва да слезе долу, да се отскубне, да се махне оттук. Простена.

Възлите бяха здрави. Въжетата бяха яки, устояха и скоро Шадоу отново остана без сили.

В своето бълнуване се превърна в дървото. Корените му проникваха надълбоко в глинещата почва, надълбоко във времето, в скритите извори. Шадоу усети извора на жената Урд, което означава *Минало*. Тя беше огромна, истинска великанка, жена – подземна планина, а водите, които пазеше, бяха води на времето. Други корени отиваха на други места. Някои бяха тайни. Сега, когато беше жаден, Шадоу черпеше вода от своите корени, притегляше ги навътре в тялото на своето битие.

Имаше сто ръце, завършващи със сто хиляди пръста, и всичките му пръсти се протягаха нагоре и достигаха небето. Бремето на небето тежеше върху раменете му.

Не че му стана по-удобно, но болката измъчваше тялото, което

висеше от дървото, а не самото дърво. Сега, в своето безумство Шадоу беше много повече от мъжа на дървото. Той беше дървото, беше вятърът, който блъскаше голите клони на световното дърво, беше сивото небе и тътнещите облаци, беше катерицата Рататоск, която тичаше от най-дълбоките корени до най-високите клони, беше лудоокият ястреб, който бе кацнал на един счупен клон на върха на дървото и наблюдаваше света, беше жената вътре в сърцето на дървото.

Звездите се въртяха и Шадоу прокара стотиците си ръце по блещукащите звезди, взе ги в дланите си, угаси ги, скри ги...

В болката и безумството миг на просветление: Шадоу усети, че излиза на повърхността. Знаеше, че няма да е за дълго. Сутрешното слънце го заслепяваше. Той затвори очи, искаше му се да ги затули.

Оставаше му малко път. Той знаеше и това.

Когато отвори очи, видя, че заедно с него на дървото седи младеж.

Беше мургав. Челото му беше високо и черната му коса беше много къдрава. Седеше на клон високо над главата на Шадоу. След като извърна глава, Шадоу го видя ясно. Мъжът беше луд. Шадоу го разбра веднага.

– Гол си – сподели лудият с рязък глас. – Аз също съм гол.

– Виждам – изграчи Шадоу.

Лудият го погледна, после кимна и изви глава надолу и настрани, сякаш се опитваше да разхлаби схванат мускул на врата си. Накрая каза:

– Знаеш ли кой съм?

– Не – отговори Шадоу.

– Аз знам кой си ти. Наблюдавах те в Кайро. Наблюдавах те след това. Сестра ми си пада по теб.

– Ти си... – Името му убягваше. „Яде мърша, убити по пътя животни“. Да. – Ти си Хор.

Лудият кимна.

– Хор – каза той. – Аз съм соколът на утрото, ястребът на следобеда. Аз съм слънцето, както и ти. И знам истинското име на Ра. Каза ми го майка ми.

– Браво на теб – рече учтиво Шадоу.

Без да изрича и дума, лудият се вторачи съсредоточено в земята долу. После падна от дървото.

На земята като камък падна ястреб, който тръсна пера, във внезапен устрем замахна тежко с криле и се върна на дървото с мъничък заек в клюна. Кацна на клон по-близо до Шадоу.

– Гладен ли си? – попита лудият.

– Не – каза Шадоу. – Сигурно би трябвало да съм гладен, а не съм.

– А аз съм – рече лудият.

Изяде бързо заека, като го разкъса, засмука, раздра. След като приключи с оглозганите кости и козината, ги пусна на земята. Премести се на клона, докато не клекна само на ръка разстояние от Шадоу. После се взря нахално в него, огледа го внимателно и предпазливо от глава до пети. По брадичката и гърдите му имаше кръв от заека и той я избърса с ръка.

Шадоу почувства, че трябва да каже нещо.

– Ей – каза той.

– Ей – рече лудият.

Изправи се на клона, обърна гръб на Шадоу и пусна струя тъмна урина, която запада на дъга долу на ливадата. Стичаше се дълго. След като се изпика, лудият пак приклепна на клона.

– Как ти викат? – попита Хор.

– Шадоу – каза Шадоу. Лудият кимна.

– Ти си сянката. Аз съм светлината – рече той. – Всичко, което съществува, хвърля сянка. – После каза: – Скоро ще влязат в бой. Видях ги как започват да се стичат.

После лудият каза:

– Ти умираш. Нали?

Но Шадоу вече не можеше да говори. Един ястреб излетя и закръжи бавно нагоре, яхнал повей, който да го отведе при утрото.

Лунна светлина.

Тялото на Шадоу се разтърси от кашлица, болезнена и изтощителна: прониза го в гърдите и в гърлото. Той се задави и се опита да си поеме въздух.

– Ей, Пале – извика глас, който познаваше. Той погледна надолу.

Бялата лунна светлина проникваше през клоните на дървото, беше ясно като ден и в лунната светлина долу под Шадоу стоеше жена с бледо овално лице. Вятърът забрули клоните.

– Здравей, Пале – каза жената.

Шадоу се опита да отговори, но се закашля и кашля дълго.

– Лоша кашлица – рече жената. Той изграчи:

– Здравсти, Лора.

Тя погледна нагоре към него с мъртви очи и се усмихна.

– Как ме намери? – попита Шадоу.

Известно време тя мълча в лунната светлина. После каза:

– Ти си най-близкото до живота, което имам. Ти си единственото,

което оставих, единственото, което не е помръкнало, сплескано и сиво. Дори да ми завържат очите и да ме пуснат в най-дълбокия океан, ще знам как да те намеря. Дори да ме заровят на сто и петдесет километра под земята, ще знам къде си.

Той погледна надолу към жената в лунната светлина и очите му запариха от избилите сълзи.

– Ще среща въжетата и ще те сваля – каза тя след малко. – Посвещавам прекалено много време на това да те спасявам, нали? Шадоу се закашля отново. После каза:

– Не, остави ме. Длъжен съм да го направя. Тя го погледна и поклати глава.

– Ти си ненормален. Умираш там горе. Или ще осакатееш, ако вече не си осакатял.

– Може би – каза той. – Но съм жив.

– Да – каза след малко жената. – Предполагам, че си жив.

– Ти ми каза – рече Шадоу. – На гробището.

– Изглежда толкова отдавна, Пале – каза тя. После добави: – Тук се чувствам по-добре. Не боли толкова много. Знаеш ли какво имам предвид? Но съм много жадна.

Вятърът повя нагоре и Шадоу усети миризмата на Лора: смрад на разложено месо, на бълвоч и тлен, всепроникваща и неприятна.

– Изгубих си работата – поде пак жената. – Работех нощна смяна, но ми казаха, че хората се оплаквали. Обясних им, че съм болна, а те отговориха, че това не ги интересувало. Умирам от жажда.

– Жените – каза й Шадоу. – Те имат вода. В къщата.

– Пале... Говореше уплашено.

– Предай им... предай им, че съм казал да ти дадат вода...

Бялото лице се взря в него.

– Трябва да вървя – каза му тя.

После се задави, смръщи се и изплю върху тревата нещо бяло. Щом опря земята, то се издигна нагоре, загъна се и изчезна.

На Шадоу му беше почти невъзможно да диша. Усещаше тежест в гърдите; главата му клюмаше.

– Остани – каза той задъхано, почти през шепот, не беше сигурен дали тя го чува. – Моля те, не си отивай. – Шадоу се закашля. – Остани за през нощта.

– Ще остана малко – отвърна тя. А после като майка на дете каза: – Докато съм тук, нищо няма да те нарани. Знаеш ли го?

Шадоу закашля отново. Затвори очи – стори му се, че е само за миг,

но когато ги отвори, луната се беше скрила и той беше сам.

Тътен и бумтеж в главата му, отвъд главоболието, отвъд всяка болка. Всичко се разпадна на пеперудки, които закръжиха като многобагрена прашна буря и после се изпариха в нощта.

Белият чаршаф, омотан около тялото под дървото, плющеше шумно на сутрешния вятър.

Бумтенето поутихна. Всичко забави ход. Не бе останало нищо, което да накара Шадоу да продължи да диша. Сърцето в гърдите му спря да бие.

Мракът, в който навлезе този път, беше непрогледен, озарен от една-единствена звезда, и беше безвъзвратен.

Глава 16

Знам, че е нагласена. Но това е единствената игра, която се играе в града.

Бил Джоунс Канадата

Нямаше го дървото, нямаше го света, нямаше го и сутрешното небе над Шадоу. Сега небето бе с цвят на среднощ. Високо над него грееше само една студена звезда, сияйна блещукаща светлинка и нищо друго. Шадоу направи една крачка и за малко да падне.

Погледна надолу. В скалата бяха изсечени стъпала, които слизаха надолу, стъпала, толкова огромни, че очевидно можеше да са ги направили само великани, спуснали се много отдавна по тях.

Шадоу заслиза, като скачаше от стъпало на стъпало. Тялото го болеше, но това бе болка от обездвиженост, не терзаещата болка на тяло, висяло на дърво, докато умре.

Шадоу забеляза без изненада, че сега е облечен в дънки и бяла тениска. Беше бос. Изживя дълбоко миг на *deja vu*²⁰⁹: беше облечен по същия начин в нощта, когато бе стоял в жилището на Чернобог и при него беше дошла Зора Полуночния, която му бе разказала за съзвездието, наречено Колесницата на Один. Беше му свалила луната от небето.

Изведнъж той осъзна какво ще се случи сега. Щеше да се появи Зора Полуночния.

Тя го чакаше в долния край на стъпалата. На небето нямаше луна, но въпреки това Зора Полуночния беше окъпана в лунна светлина:

---

209. Нещо, вече виждано, изживявано (фр.) – Б. пр.

бялата ѝ коса беше бледа като луната, тя бе облечена в същата памучна нощница с дантела, която бе носила и онази нощ в Чикаго.

Зора Полуночната се усмихна, когато видя Шадоу, а той сведе поглед, сякаш за миг се е смутил.

– Здравей – поздрави тя.

– Здравсти – отвърна Шадоу.

– Как си?

– Не знам – рече той. – Мисля си, че това може би е поредният странен сън на дървото. Откакто съм излязъл от затвора, сънувам някакви налудничави сънища.

Лицето ѝ бе посребрено от лунната светлина (но в черното като слива небе не висеше луна и тук, в долния край на стъпалата, беше изчезнала дори самотната звезда); Зора Полуночната изглеждаше и тъжна, и уязвима.

– Всичките ти въпроси могат да получат отговори, ако искаш това – каза тя. – Но щом научиш отговорите, вече никога не можеш да ги забравиш.

Пътеката зад нея се раздвояваше. Шадоу знаеше, ще му се наложи да реши по кой път да поеме. Но първо трябваше да направи нещо. Бръкна в джоба на дънките и изпита облекчение, когато усети познатата тежест на монетата. Извади я, хвана я между палеца и показалеца си: долар със Свободата от 1922 година.

– Твоя е – каза той.

Тогавя си спомни, че дрехите му всъщност са долу до дървото. Жените ги бяха пхнали в чувала, откъдето бяха извадили въжетата, и бяха завързали чувала, после най-едрата беше сложила върху него тежък камък, за да не го отвее вятърът. И така, Шадоу знаеше, че доларът със Свободата всъщност е в джоба му в чувала под камъка. Въпреки това тук, пред входа на подземния свят, монетата тежеше в ръката му.

Жената я взе с тънките си пръсти от шепата му.

– Благодаря ти. Два пъти ти си купи с нея свободата – обясни тя. – А сега тя ще осветява пътя ти в тъмните места.

Жената стисна долара, после се пресегна нагоре и го сложи във въздуха, възможно най-високо. И го остави там. Вместо да падне, монетата се понесе нагоре, докато не увисна на трийсетина сантиметра над главата на Шадоу. Но това вече не беше сребърен долар. Нямахше ги Госпожа Свобода и трънения ѝ венец. Лицето, което той видя върху монетата, беше неопределимото лице на луната в лятното небе.

Шадоу не можеше да реши дали гледа луна с размерите на долар,

която е на трийсетина сантиметра от главата му, или гледа луна с размерите на Тихия океан на хиляди и хиляди километри оттук. И дали има някаква разлика между двете представи. Може би всичко бе въпрос на гледна точка. Той се извърна към раздвояващия се отпред път.

– По кой път да тръгна? – попита. – Кой е безопасен?

– Ако тръгнеш по единия, не можеш да тръгнеш по другия – каза жената. – Но никой от двата не е безопасен. По кой път предпочиташ да тръгнеш – по пътя на горчивите истини или по пътя на красивите лъжи?

– На истините – отговори той. – Стигнал съм прекалено далеч за още лъжи.

Жената изглеждаше тъжна.

– Тогава ще платиш цената – рече тя.

– Ще я платя. Каква е?

– Твоето име – каза жената. – Истинското ти име. Ще се наложи да ми го дадеш.

– Как?

– Ето така – отговори тя.

Протегна съвършената си ръка към главата му. Шадоу усети как пръстите ѝ докосват кожата му, после усети как проникват през кожата, в черепа му, усети как бръкват дълбоко в главата му. Нещо го загъделичка вътре в черепа и надолу по целия гръбначен стълб. Жената извади ръка от главата му. На върха на показалеца ѝ гореше пламък като пламъка на свещ, но с ясна магнезиевобяла светлина.

– Това ли е името ми? – попита Шадоу. Жената стисна длан и светлината изчезна.

– Беше твоето име – отговори тя. Протегна ръка и посочи лесния път. – Натам – подкани го. – Засега.

Без име, Шадоу тръгна в лунната светлина по десния път. Когато се обърна да благодари на жената, не видя нищо освен мрак. Имаше чувството, че е дълбоко под земята, но когато погледна нагоре към мрака, пак видя мъничката луна.

Зави зад ъгъла.

Помисли си, че ако това е задгробният живот, той прилича много на Къщата върху скалата: отчасти диорама, отчасти кошмар.

Видя самия себе си в синя затворническа униформа, в кабинета на директора, когато директорът му каза, че Лора е загинала в автомобилна катастрофа. Видя изражението си – приличаше на човек, който е бил изоставен от света. Заболя го да види тази оголеност и страх. Излезе забързано от сивия кабинет на директора и се озова пред ателието за

поправка на видеокасетофони в предградията на Игъл Пойнт. Преди три години. Да.

Знаеше, че вътре в ателието пребива от бой Лари Пауърс и Б. Дж. Уест, удря ги толкова силно, че кокалчетата на пръстите му посиняват: съвсем скоро щеше да излезе оттук с кафяв плик, в каквито слагат покупките в универсалните магазини, пълен с банкноти от по дващест долара. Парите, които не можеха да докажат, че е взел: неговият дял от обира и още малко отгоре, защото ония не биваше да се опитват да мамят така и него, и Лора. Само караше автомобила, но си беше свършил своята работа, беше направил всичко, което го бе помолила Лора...

На делото в съда никой не спомена банковия обир, макар че на всички им се искаше. Не можеха да докажат нищо, освен ако някой не проговореше. А всички мълчаха. Прокурорът се видя принуден да се задоволи с телесните повреди, които Шадоу бе нанесъл на Пауърс и Уест. Той показа снимки на двамата, направени в местната болница. В съда Шадоу почти не се защитаваше – така беше по-лесно. И Пауърс, и Уест явно не можеха да си спомнят заради какво са се сбили, но и двамата признаха, че пръв е започнал Шадоу. Никой не отвори и дума за парите. Никой не спомена и Лора, а Шадоу не искаше нищо друго.

Запита се дали не е трябвало да избере пътя на успокоителните лъжи. Продължи по каменливия път надолу към нещо което приличаше на болнична стая в държавна болница в Чикаго, и усети как на гърлото му горчи. Спря. Не искаше да гледа. Не искаше да върви нататък.

Майка му умираше отново на болничното легло, както бе умирала, когато той бе шестнайсетгодишен, и да, Шадоу също беше там, едро недолялано шестнайсетгодишно момче с акне, изпъстрило мургавата му кожа, което седеше край леглото на майка си и не намираще сили да я погледне, затова четеше дебела книга в евтина подвързия. Шадоу се запита коя ли е книгата и заобиколи леглото, за да я разгледа по-отблизо. Застана между леглото и стола и премести поглед от майката към едрото момче, което се беше сгърбило на стола, бе забучило нос в „Гравитационна дъга“²¹⁰, и се опитваше да избяга от смъртта на майка си и да отиде в Лондон по време на блицвойната, но с измисленото безумие на книгата не можеше да избяга и да си намери оправдание.

Очите на майка му бяха затворени в морфинен покой: онова, което тя бе мислила за поредната криза на сърповидноклетъчна анемия, за поредния пристъп на болка, който трябва да се изтърпи, се оказа късно

---

210. Роман на американския писател Томас Пинчън, излязъл през 1973 г. – Б. пр.

открита лимфосаркома. Кожата ѝ се жълтееше като лимон. Тя бе малко над трийсет, но изглеждаше много по-стара.

На Шадоу му се прииска да разтърси самия себе си, непохватното момче, което е бил навремето, да го накара да хване майка си за ръката, да ѝ говори, да направи *нещо*, преди тя да си отиде, както той знаеше, че ще стане. Но не можеше да докосне сам себе си и продължи да чете: така майка му издъхна, докато Шадоу седеше на стола до нея и четеше дебела книга.

След това почти бе престанал да чете. Не вярваше на романите. Каква полза имаше от книгите, щом не можеха да те предпазят от нещо такова?

Шадоу се отдалечи от болничната стая, тръгна по криволичещия коридор и се спусна дълбоко в лоното на земята.

Първо вижда майка си и не може да повярва колко е млада. Вероятно още няма и двайсет и пет, преди да я съкратят по болест. Двамата са в апартамента, поредното жилище под наем към някое посолство в Северна Европа. Шадоу се озърта, за да види нещо, по което да се ориентира, и съглежда малко момченце с големи светлосиви очи и тъмна коса. Двамата с майка му се карат. Шадоу го знае, без да чува думите и кавгата: в края на краищата това е единственото, заради което някога са се карали.

– Разкажи ми за татко.

– Той е мъртъв. Не питай за него.

– Но кой е бил?

– Забрави го. Мъртъв е, няма го и не си изпуснал нищо.

– Искам да го видя на снимка.

– *Нямам снимка* – казваше майка му и гласът ѝ ставаше тих и яростен, а Шадоу знаеше, че ако продължава да ѝ задава въпроси, тя ще се разkreщи и дори ще го удари, знаеше и че той няма да престане да задава въпроси, затова се обърна и продължи нататък по тунела.

Пътят, по който вървеше, криволичеше, лъкатушеше, гънеше се ту назад, ту напред и това извика в съзнанието му образа на змийски кожи, на черва и на дълбоки, много дълбоки корени на дърво. Вляво имаше езеро, Шадоу чу кап-капа на вода, която се стичаше някъде в дъното на прохода, падащата вода почти не нагъваше огледалната повърхност на езерото. Шадоу се свлече на колене и отпи, като загреба с шепя от водата и я вдигна до устните си. След това продължи нататък, докато не се озова в мърдащите дискотечни отблясъци на огледална топка. Изпита чувството, че е точно в центъра на всемира и всички звезди и планети се

въртят около него – не чуваше нищо, нито музиката, нито разговорите на висок глас зад музиката, сега гледаше жена, почти дете, майка му не беше изглеждала така никога през годините, в които я беше познавал...

Жената танцуваше.

Шадоу усети, че изобщо не е изненадан, когато позна мъжа, танцуващ с нея. За трийсет и три години не се беше променил много.

Майка му е пияна: Шадоу го разбра веднага. Не е много пияна, но не е свикнала да пие и някъде след седмица ще се качи на кораба за Норвегия. Пият коктейли „Маргарита“, майка му има сол по устните и сол, полепнала отгоре по ръката.

Уензди не е със сако и вратовръзка, но иглата за вратовръзка във формата на сребърно дърво, която е сложил върху джоба на ризата си, блещука и проблясва, когато върху нея пада светлината от огледалната топка. Въпреки разликата във възрастта двамата са хубава двойка. В движенията на Уензди има някаква вълча изтънченост.

Бавен танц. Уензди притегля майка му до себе си и опипва собственокески с ръка като лапа полата ѝ отзад, след което я притиска още поплътнo до себе си. С другата ръка я хваща за брадичката, вдига я нагоре, така че да види лицето ѝ, и двамата се целуват направо там, на дансинга, и светилните на проблясващата топка ги въртят в центъра на всемира.

След малко си тръгват. Тя се олюлява и се притиска до него и той я извежда от заведението.

Шадоу зарови глава в дланите си и не тръгна след двамата: нямаше сили или не искаше да присъства на собственото си зачатие.

Огледалните блясъци бяха изчезнали и сега единствената светлина идваше от мъничката луна, която грееше високо над главата на Шадоу.

Той продължи нататък. На един завой на пътя спря за малко да си поеме дъх.

Усети как някой го милва нежно по гърба, как нежните пръсти разрошват косата му на тила.

– Здравей – прошепна над рамото му неясен котешки глас.

– Здравсти – каза той и се обърна с лице към жената.

Тя беше с кестенява коса и мургава кожа и очите ѝ бяха с наситения кехлибареножълт цвят на хубав мед. Зениците ѝ представляваха отвесни резки.

– Познавам ли ви? – попита озадачен Шадоу.

– Много добре – рече жената и се усмихна. – Спях на леглото ти. И по моя заръка хората ми те държат под око. – Тя се обърна към пътя отпред и посочи трите разклонения, по които той можеше да поеме. – И

така – допълни жената. – Единият път ще те направи мъдър. Вторият ще те направи неуязвим. Третият ще те погуби.

– Аз вече съм мъртъв – напомни Шадоу. – Умрях на дървото.

Жената направи недоволна физиономия.

– Има мъртви – натърти тя – и мъртви, и мъртви. Това е, относително. – После се усмихна отново. – Става и на игрословица. Нещо за относителното отношение към мъртвите роднини.

– А, не, не е страшно – каза Шадоу.

– И така – рече жената. – По кой път искаш да тръгнеш?

– Не знам – призна си той.

Жената наклони глава на една страна – съвсем като котка. Най-неочаквано Шадоу си спомни драскотините по рамото си. Усети, че се изчервява.

– Ако ми се довериш – рече Баст, – мога да избира пътя вместо теб.

– Доверявам ти се – отговори той без колебание.

– Искаш ли да знаеш какво ще ти струва това?

– Вече изгубих името си – обясни й той.

– Имената идват и си отиват. Заслужаваше ли си?

– Да. Може би. Не беше лесно. Както всяко откровение, и това беше донякъде лично.

– Всички откровения са лични – съгласи се жената. – Затова и всички откровения са подозрителни.

– Не разбирам.

– Да, не разбираш – каза тя. – Ще взема сърцето ти. По-късно ще ни трябва.

После бръкна с ръка дълбоко в гърдите му и я извади заедно с нещо рубинено и туптящо между остриите си нокти. На цвят беше като кръвта на гълъб и беше направено от чиста светлина. То ту се свиваше, ту се издуваше ритмично.

Жената стисна ръка и сърцето изчезна.

– Тръгни по средния път – каза тя.

Шадоу кимна и тръгна.

Пътят стана хлъзгав. По скалата имаше лед. Луната над Шадоу грееше през ледените кристалчета във въздуха: около нея имаше ореол, лунна дъга, която разсейваше светлината, Беше красиво, но на Шадоу му беше по-трудно да върви. Не можеше да е сигурен в пътя.

Излезе при мястото, където той се раздвояваше.

Погледна първото разклонение и то му се стори познато. Водеще към просторно помещение, или по-скоро към низ от помещения, нещо

като тъмен музей. Шадоу вече го познаваше. Чуваше дългото провлаченото ехо на тихи шумове. Чуваше шума, който прахта издава, докато се сляга.

Беше същото място, което му се беше присънило отдавна-отдавна в мотела, първата нощ, когато Лора беше дошла при него: безкрайната зала в прослава на боговете, които вече са забравени, и на онези, чието съществуване е било заличено от спомените.

Шадоу отстъпи крачка назад.

Отиде при пътя от другата страна и погледна право напред. В коридора имаше нещо от Дисниланд: черни плексигласови стени с вградени в тях светлини. Цветните лампички примигваха, проблясваха и създаваха илюзията за някаква произволна безпричинна последователност, като конзолните светлини по телевизионните космически кораби.

И тук Шадоу чу нещо: плътно вибриращо бръмчене, което усещаше дълбоко в стомаха си.

Спря и се огледа. Никой от пътищата не му се струваше добър. Вече. Беше приключил с избора. Негов беше средният път, онзи, по който жената-котка му беше казала да поеме. Той се насочи натам.

Луната над Шадоу беше започнала да помръква: крайчето ѝ вече порозовяваше и клонеше към залез. В началото на пътя имаше огромен свод.

Шадоу мина под него и навлезе в мрака. Въздухът беше топъл и миришеше на влажна прах, както градска улица след първия летен дъжд.

Шадоу не се страхуваше.

Вече. Страхът беше умрял на дървото, точно както бе умрял и Шадоу. У него вече не бе останал страх, не бяха останали омраза и болка. Не бе останало нищо освен същност.

В далечината изпляска нещо голямо и плисъкът отекна в огромното пространство. Шадоу присви очи, но не видя нищо. Беше тъмно като в рог. После откъм плисъците проблесна призрачна светлинка и светът придоби форма: Шадоу се намираше в пещера и пред него имаше гладка като огледало вода.

Плисъкът се приближи, светлината стана по-ярка и Шадоу зачака на брега. След малко пред очите му изникна плоскодънка, на издигнатия ѝ нос блещукаше бял светилник, както и втори, отразен в стъкловидно черната вода няколко педи подолу. Лодката беше отгласвана от висок силует и плясъкът, който Шадоу беше чул, идваше от веслото, докато то се вдигаше и отново избутваше лодката по водите на

подземното езеро.

– Насам! – извика Шадоу.

Изневиделица бе обкръжен от ехото на думата: представи си цял хор и как всички го посрещат, зоват го и всеки си има свой глас.

Човекът, който оттласкваше лодката, не отговори.

Беше висок и много слаб. Той – ако това изобщо беше той – беше облечен в най-обикновена бяла роба; бледата му глава бе толкова нечовешка, та Шадоу бе сигурен, че е някаква маска: беше птича глава, малка, с дълга шия, с дълга висока човка. Шадоу бе убеден, че е виждал и преди тази призрачна птицеподобна фигура. Ахна при спомена и после разочарован осъзна, че си е представил задвижваната с един цент машина в Къщата върху скалата и бледата птицеподобна полузърната фигура, плъзнала се иззад криптата, за да вземе душата на пианицата.

От веслото и носа на лодката се стичаше вода и отекуваше, а вълните се гънеха по водата с вид на стъкло. Лодката беше от тръстика, преплетена и навързана.

Тя се приближи до брега. Лодкарят се подпря на веслото. Главата му се обърна бавно.

– Здравей – каза тя, без дългата човка да се мърда. Гласът беше мъжки и както всичко останало в задгробния живот на Шадоу дотук, прозвуча познато. – Качи се. Опасявам се, че ще си намокриш краката, но няма друг начин. Тия лодки са стари и ако се доближа още малко до брега, ще заора в дъното.

Шадоу си изу обувките и нагази във водата. Тя му стигна до средата на прасците и след първоначалното стъписване от мокротата беше изненадващо топла. Шадоу стигна при лодката, лодкарят се пресегна и го изтегли да се качи. Тръстикова лодка се поразклати, през ниските й бордове се плисна вода, После се успокои.

Лодкарят я изтика далеч от брега. Шадоу стоеше и гледаше, от краколите му се стичаха капки.

– Познавам те – каза той на съществото при носа.

– Наистина ме познаваш – потвърди лодкарят.

Газеничето в предния край на плоскодънката затрепка; Шадоу се закашля от дима на светилника.

– Работеше при мен. Опасявам се, че се наложи да погребем без теб Лила Гудчайлд.

Гласът беше ясен и суетлив.

Очите на Шадоу го засърбяха от пушека. Той избърса с ръка сълзите, избили в тях, и му се стори, че вижда през дима висок мъж в костюм

и с очила със златни рамки. Пушекът се разсея и лодкарят отново стана получовек с глава на речна птица.

– Господин Ибис?

– Радвам се да те видя – каза съществото с гласа на господин Ибис.
– Знаеш ли какво е психоескорт?

Думата се стори позната на Шадоу, но беше минало много време. Той поклати глава.

– Модна напоследък дума за придружител – обясни господин Ибис.
– Всички ние имаме толкова много функции, толкова много начини на съществуване. Лично аз се възприемам като учен, който живее без излишен шум и пише късите си разкази, и сънува минало, каквото може би дори не е съществувало. Такава е истината, поне според мен. Но в едно от качествата си съм и психоескорт – подобно на мнозина други, с които си избрал да общуваш. Придружавам живите до света на мъртвите.

– А аз мислех, че това тук вече е светът на мъртвите – сподели Шадоу.

– Не. Не *per se*²¹¹. По-скоро е неговото преддверие. Лодката се плъзгаше, носеше се по огледалната повърхност на подземното езеро. После господин Ибис каза, без да мърда човка:

– Вие, хората, говорите за живите и мъртвите, сякаш това са две взаимно изключващи се категории. Сякаш не можеш да имаш река, която същевременно е и път, или песен, която да е и цвят.

– Не можеш – потвърди Шадоу. – Ти можеш ли? Ехото му прошепна собствените му думи през езерото.

– Трябва да помниш, че животът и смъртта са различните страни на една й съща монета – рече сприхаво господин Ибис. – Като ези и тура върху монетата от двацет и пет цента.

– А ако имам монета, която и от двете страни е с тура?

– Нямах такава монета.

И тогава, докато прекосяваха тъмната вода, Шадоу го втресе. Представи си, че вижда лицата на деца, които го гледат с укор изпод стъклената повърхност на езерото: лицата им бяха размътени и размекнати от водата, слепите им очи бяха замъглени. В подземната пещера нямаше вятър, който да разбуни черната повърхност на езерото.

– Значи съм мъртъв – каза Шадоу. Вече свикваше с тази мисъл. – Или ми предстои в скоро време да умра.

– Отиваме в Залата на мъртвите. Помолих именно аз да дойда да те

211. Същински (лат.). – Б. пр.

взема.

– Защо?

– Защото беше добър работник. Защо да не те взема?

– Защото... – Шадоу се съсредоточи. – Защото никога не съм вярвал в теб. Защото не познавам добре египетската митология. Защото не съм го очаквал. Какво стана със свети Петър и перлената врата?

Бялата глава с дългата човка се поклати тъжно.

– Няма значение, че не вярваш в нас – каза господин Ибис. – Ние вярваме в теб.

Лодката докосна дъното. Господин Ибис слезе от страни, нагази в езерото и каза на Шадоу да направи същото. После взе от носа на плоскодънката едно въже и подаде на Шадоу светилника – да го носи. Беше с формата на полумесец. Стъпиха на брега и господин Ибис завърза лодката за метална халка в каменния под. Сетне взе от Шадоу светилника и закрачи напред, като го държеше високо и хвърляше огромни сенки по каменния под и високите каменни стени.

– Страх ли те е? – попита господин Ибис.

– Всъщност не.

– Добре, докато вървим, се постарай да се преизпълниш с благоговение и страхопочитание. Точно това трябва да изпитваш в ситуация като тази.

Шадоу не се страхуваше. Беше му любопитно и неспокойно, но толкоз. Не се страхуваше от мърдащия мрак, нито от това да бъде мъртъв, нито дори от съществуването с глава на куче и с размерите на силов за зърно, което ги гледаше как се приближават. То изръмжа гърлено и Шадоу усети как настръхва.

– Шадоу – каза съществуването. – Време е за съд.

Шадоу го погледна и каза:

– Господин Чакал?

Ръцете на Ануубис²¹², огромни черни ръце, се спуснаха, хванаха Шадоу, вдигнаха го и го доближиха.

Чакалската глава го огледа с блеснали ярки очи, огледа го безстрастно, както господин Чакал бе огледал мъртвото момиче върху масата. Шадоу знаеше, че всичките му грешки, всичките му недостатъци и слабости биват изваждани на показ, претегляни и премервани, че по някакъв начин му правят дисекция че го режат и пробват.

---

212. В египетската митология покровител на мъртвите, изобразяван като легнал черен чакал или дивото куче Саб, а също като човек с глава на чакал или на куче. Смятан е за съдия на боговете. – Б. пр.

Невинаги помним нещата, които не ни правят чест. Оправдаваме ги, покриваме ги с красиви лъжи и с дебелия прах на забравата. Всички неща, които Шадоу бе правил през живота си, но не се гордееше с тях, всички неща, които му се искаше да е направил другояче или изобщо да не е правил, изникнаха в шеметна вихрушка от вина, покаяние и срам и той нямаше къде да се скрие от тях. Беше гол и отворен като труп върху маса, а черният Анубис, богът чакал, бе негов просектор, прокурор и палач.

– Много ви моля – промълви Шадоу. – Много ви моля, спрете.

Но огледът не спря. Всяка лъжа, която беше изричал, всяка дреболия, която беше откраднал, всяка обида, която беше нанесъл на друг, всички тези дребни престъпления и малки убийства, от които се състои денят, всичко това и още извади на показ съдията на мъртвите с глава на чакал, а после го вдигна към светлината.

Шадоу се разрида мъчително в шепата на черния бог. Отново беше малко дете, безпомощно и безсилно, каквото всъщност беше бил винаги.

После най-неочаквано всичко приключи. Шадоу простена и изрида, от носа му потече сопол, той още се чувстваше безпомощен, ала ръцете го пуснаха внимателно, едва ли не нежно на каменния под.

– У кого е сърцето му? – изръмжа Анубис.

– У мен – измърка женски глас.

Шадоу вдигна очи. До нещото, което вече не беше господин Ибис, стоеше Баст и държеше в дясната си ръка сърцето му. То озаряваше лицето ѝ в рубинена светлина.

– Дай ми го – прикани Тот²¹³, богът с глава на ибис, после взе сърцето с ръце, които вече не бяха човешки ръце, и се плъзна нанякъде.

Анубис сложи пред себе си златни везни.

– Тук ли ще разберем какво получавам? – прошепна Шадоу на Баст.
– Рай? Ад? Чистилище?

– Ако везните не се наклонят от перото – отвърна тя, – ти е отредено сам да си избереш съдбата.

– А ако се наклонят?

Баст сви рамене, сякаш ѝ беше неудобно от въпроса. После каза:

– Тогава даваме сърцето и душата ти за храна на Амет, който поглъща душите...

213. В египетската митология бог на мъдростта, на смятането и на писмеността, господар на времето, изобразяван най-често като човек с глава на ибис. – Б. пр.

– Може би... – подхвана Шадоу. – Може би ще дочакам някакъв щастлив край?

– Няма щастлив край. И не само това – няма никакъв край – рече Баст.

Анубис предпазливо и благоговейно сложи върху едно от блюдата перо.

Върху другото положи сърцето на Шадоу. В здрача под везните нещо помръдна, нещо, което Шадоу се притесни да разгледа внимателно.

Перото беше тежко, но Шадоу имаше тежко сърце и везните се наклониха и се люшнаха тревожно.

Но накрая се уравничиха и съществуващото в здрача си тръгна недоволено.

– Готово – каза умислена Баст. – Още един череп за купчината. Жалко. Надявах се да бъдеш полезен в смутните времена, които скоро ще настъпят. Все едно гледам на забавен кадър автомобилна катастрофа, а съм безсилна да я предотвратя.

– Ти няма ли да бъдеш там?

Тя поклати глава и каза:

– Не обичам други да ми водят битките.

После в просторната зала на смъртта, огласяна от кълтежа на водата и мрака, се спусна тишина. Шадоу каза:

– Значи сега мога да избирам накъде да поема?

– Избери – каза Тот. – Или ние ще изберем вместо теб.

– Не – възрази Шадоу. – Недейте. Сам ще избира.

– Е? – ревна Анубис.

– Сега искам покой – отвърна Шадоу. – Ето какво искам. Не искам нищо. Нито рай, нито ад, нищо. Просто всичко да свърши.

– Сигурен ли си? – попита Тот.

– Да – каза Шадоу.

Господин Чакал отвори пред Шадоу последната врата и зад тази врата нямаше нищо. Нямаше мрак. Нямаше дори забрава. Имаше само нищо.

Шадоу го прие напълно и без задръжки и със странна яростна радост мина през вратата и влезе в нищото.

Глава 17

На този континент всичко е широкомащабно. Реките са пълноводни, климатът суров като горещина и студ, гледките са великолепни, гръмотевиците и светкавиците зрелищни. От безредиците, присъщи на страната, тръпне всеки. Тук са широкомащабни и собствените ни груби грешки, лошо поведение, нашите загуби, безчестия, крушения.

Лорд Карлайл в писмо до Джордж Селуин, 1778 г.

Най-забележителното място в югоизточната част на Съединените щати е рекламирано по стотици стари покриви из Джорджия и Тенеси чак до Кентъки. По криволичния път в гората шофьорът често подминава порутен тухлен обор, на чийто покрив пише:

ВИЖТЕ КАМЕННИЯ ГРАД, ОСМОТО ЧУДО НА СВЕТА,

а върху покрива на запустелия краварник наблизо ще съгледа написано с бели печатни букви:

ОТ КАМЕННИЯ ГРАД, ТОВА ЧУДО НА СВЕТА, ЩЕ ВИДИТЕ
СЕДЕМ ЩАТА.

Шофьорът е подведен да смята, че Каменният град е едва ли не зад следващия завой, а не на цял ден път с автомобил, в Лукаутската планина, влакнце върху границата на щата в Джорджия, точно на югозапад от Чатануга, щата Тенеси.

Лукаутската планина не е кой знае каква планина. Наподобява невъзможно висок и внушителен хълм. Когато белите идват по тези места, тук живеело индианското племе чикамога, произлязло от племето на чероките, и то нарича планината Чатотонуги, в превод „планина, която се издига до една точка“.

През трийсетте години на XVIII век Законът за изселване на индианците, прокаран от президента Андрю Джаксън, прогонва от земите им племената чокто, чикамота, чероки и чикасо, а войската принуждава всеки, когото успява да залови, да отиде пеш по Пътя на сълзите в новите Индиански територии, които някой ден ще се превърнат в щата Оклахома: акт на нехаен геноцид. По пътя измират хиляди мъже, жени и деца. Когато си победил, си победил и никой не може да ти го оспори.

Който владее Лукаутската планина, владее и земята, така поне гла- си преданието. В края на краищата това е било свещено място и оброчи- ще. По време на Гражданската война, войната между щатите, там се е водила битка: Битката над облаците, така поне било през първия ден, после силите на северняците направили невъзможното, шурмували без заповед Мисионерския хребет и го превзели. Северът спечелил Лукаутс- ката планина и спечелил войната.

Под Лукаутската планина има проходи и пещери, някои много ста- ри. Днес повечето са засипани, макар че един местен предприемач е отк- рил подземен водопад, който е нарекъл Рубинения. До него се стига с ескалатор. Той е туристическа забележителност, въпреки че най-голяма- та туристическа забележителност се намира навръх Лукаутската плани- на. Това е Каменният град.

Той се появява върху склона на планината като алпинеум: посети- телите тръгват по пътека, която ги превежда през скали, над скали, меж- ду скали. Те хвърлят царевица на животните в клетките, минават по ви- сящ мост и срещу четвърт долар надзъртат през телескоп към гледка, обещаваща им седем щата в редките слънчеви дни, когато въздухът е съвършено чист. Оттам като в спускане в някакъв странен ад пътеката отвежда посетителите, милиони и милиони всяка година, долу в пеще- ри, където те разглеждат осветени отзад кукли, наредени на диорами ка- то приспивни песни и приказки. Когато си тръгват, посетителите са оза- дачени: не са сигурни защо са дошли, какво са видели, дали са прекара- ли добре.

Те дойдоха в Лукаутската планина от всички кътчета на Съедине- ните щати. Не бяха туристи. Дойдоха с автомобили, дойдоха със само- лети, автобуси, влакове и пеш. Някои долетяха – летяха ниско, летяха само в нощния мрак. Други пристигнаха по техни си подземни пътища. Мнозина пътуваха на автостоп, след като измолваха притеснените мото- циклетисти и шофьори на камиони да ги хвърлят дотук. Които имаха ав- томобили и камиони, виждаха онези, които нямаха, да вървят пеш пок- рай пътищата, застигаха ги по крайпътни заведения за бързо хранене и след като ги познаеха, им предлагаха да ги докарат.

Пристигаха прашни и изнурени в подножието на Лукаутската пла- нина. Взираха се към върха на обраслия с дървета склон и виждаха или си въобразяваха, че виждат, пътеките, градините и водопада на Камен- ния град.

Започнаха да пристигат рано една сутрин. Друга вълна се появи по здрач. И няколко дни поред не преставаха да прииждат.

Спря очукана камионетка, която стовари изтощени от пътя самодиви и русалки с размазан грим, бримки по чорапите и уморени лица с натежали клепачи.

В малка горичка в подножието на хълма възрастен вампир предложи цигара „Марлборо“ на голо маймуноподобно същество, покрито със сплътсена оранжева козина. То я прие с благодарност и двамата запушиха един до друг, без да продумват.

Малко по-нататък спря тойота „Превия“ и от нея слязоха седем китайци, мъже и жени. Изглеждаха най-вече чисти и бяха облечени в тъмни костюми, каквито в някои страни носят дребните държавни чиновници. Един от тях държеше тефтер и се зае да проверява инвентара, докато останалите разтоварваха от багажника големи чанти за голф стикове: в чантите имаше богато украсени мечове с лакирани дръжки, резбовани жезли и огледала. Оръжията бяха раздадени и отменати в списъка, като срещу всяко бе сложен подпис.

От ръждив автомобил слезе прочут навремето комедиант, за когото се смяташе, че е починал през двайсетте години на ХХ век. Той веднага смъкна дрехите си: краката му бяха крака на козел, късата му опашка – също.

Пристигнаха четирима мексиканци, грейнали в усмивки до уши, с черна и много лъскава коса; почнаха да отпиват един по един от бутилка, която дотогава бяха крили в плик от амбалажна хартия и която съдържаше тръпчива смес от какао на прах, ликьор и кръв.

През полето към тях се зададе дребен мъж с тъмна брада, прашно черно бомбе, къдрав бакенбарди и опърпан молитвен шал с ресни. Вървеше на няколко метра пред своя спътник, който беше два пъти повисок и беше с бозавия цвят на хубава полска глина: думата, изписана върху челото му, означаваше „истина“.

Продължаваха да се стичат. Пристигна такси, от което се изсипаха няколко ракшаси, злите духове на полуостров Индостан – те започнаха да кръжат напред-назад и без да казват и дума, да оглеждат хората в подножието на хълма, докато не откриха Мама-джи, която бе затворила очи и мърдаше устни в молитва. Тя бе единственото тук, което познаваха; въпреки това се поколебаха дали да отидат при нея: още помнеха старите битки. Мама-джи прокарваше ръце по наниза черепи около врата си. Малко по малко кафявата ѝ кожа стана черна, стъкленочерна като гагат, като обсидиан: устните ѝ се вдигнаха и дългите ѝ бели зъби бяха много остри. Тя отвори всичките си очи, повика при себе си ракшасите и ги поздрави, както би поздравила собствените си деца.

Бурите от последните няколко дни на север и на изток не бяха допринесли с нищо, за да се разсее тягостното напрежение във въздуха. Местните синоптици бяха започнали да предупреждават, че на някои места може да се зароди торнадо, за области с високо атмосферно налягане, което не спадало. Денем беше топло, но нощите бяха студени.

Пристигащите сами се обединяваха на групички, понякога по народност, понякога по расова принадлежност, нрав или животински вид. Изглеждаха неспокойни. Изглеждаха уморени.

Някои разговаряха. От време на време се чуваше смях, но той бе приглушен и бързо заглъхваше. Раздаваха се стекове от по шест бутилки бира.

През ливадите дойдоха няколко местни мъже и жени с тела, които се движеха необичайно: когато говореха, гласовете им бяха гласове на лоя²¹⁴, които се бяха вселили в тях. Един висок чернокож мъж приказваше с гласа на Татко Легба²¹⁵, който отваря портите, докато Барон Самди, повелител на смъртта във вуду, беше обсебил младичко момиче от племето чатануга вероятно защото то си имаше копринен цилиндър, закачливо килнат върху черната му коса. Момичето говореше с плътния глас на Барона, пушеше пура с огромни размери и направляваше трима от гедите²¹⁶, лоя на мъртвите. Гедите се бяха вселили в телата на трима братя на средна възраст. Те носеха ловджийски пушки и разказваха удивително мръснишки вицове – никой не искаше да се смее на тях освен самите братя, което те правеха с цяло гърло.

Две жени от племето чикамота с трудно определима възраст, облечени в омаслявени дънки и износени кожени якета, се разхождаха напред-назад и наблюдаваха дошлите и подготовката за битката. Случваше се да сочат нещо и да клатят глава. Не възнамеряваха да участват в задавания се сблъсък.

Луната се напълни и изгря от изток, до пълнолунието оставаше само един ден. Докато се извисяваше наситено червено-оранжева над планините, изглеждаше колкото половината небе.

Докато прекосяваше небето, сякаш започна да се свива и да избледнява и накрая увисна високо като светилник.

Там, на лунната светлина в полите на Лукаутската планина, нямаха брой онези, които чакаха.

---

214. Във вуду митологията душите на мъртвите. – Б. пр.

215. Съкратено от „Елегба“. – Б. пр.

216. От „Гедес“, другото име на Барон Самди (Симби). – Б. пр.

Лора беше жадна.

Понякога живите горяха в съзнанието ѝ с нетрепкащ пламък, като свещи, друг път лумваха като факли. Така тя лесно ги заобикаляше, лесно и ги намираще – според случая. Там, на дървото, Шадоу гореше много странно, със собствена светлина.

Веднъж, докато се бяха разхождали, хванати за ръце, тя го беше укорила, че не е жив. Тогава се бе надявала да види как припламва неудържимо чувство. Да види нещо, каквото и да било.

Помнеше как е вървяла до него, колко силно ѝ се е искало той да разбере какво се опитва да му каже.

Но когато умираше на дървото, Шадоу бе напълно жив. Лора беше наблюдавала как животът в него помръква, а самият Шадоу е съсредоточен и истински. И я беше помолил да остане с него, да остане цяла нощ. Беше ѝ простил... може би ѝ беше простил. Все едно. Беше се променил, това бе всичко, което Лора знаеше.

Шадоу ѝ беше казал да отиде в къщата във фермата и че там ще ѝ дадат вода. В сградата не светеше, Лора не долавяше вътре да има някого. Но Шадоу ѝ беше казал, че ще се погрижат за нея. Тя бутна вратата на къщата и тя се отвори, а ръждивите панти възроптаха недоволно.

В левия ѝ бял дроб се размърда нещо, нещо, което забута и се загърчи, и Лора се закашля.

Озова се в тясно антре, почти препречено от високо прашно пиано. Вътре миришеше на стара влага. Лора се промуши покрай пианото, бутна вратата, отвори я и влезе в занемарен хол, пълен с овехтели мебели. Върху полицата над камината светеше газениче. В камината отдолу горяха въглища, макар че от-вън Лора не беше видяла и не бе надушила дим. Огънят не прогонваше студа, който Лора усети в стаята, макар че, както тя веднага си призна, този студ може би нямаше нищо общо с помещението.

От смъртта я болеше, макар че болката се състоеше главно от неща, които не бяха там: изпепеляваща жажда, която я изсушаваше до последната клетка, липса на топлина в костите, която беше абсолютна. Понякога Лора се хващаше да се пита дали няма да я стоплят пукащите чисти пламъци на погребален огън или мекото кафяво покривало на пръстта, дали студеното море няма да утоли жаждата ѝ... Забеляза, че стаята не е пуста.

На стария диван седяха три жени, сякаш появили се като комплект експонати на изложба. Диванът беше тапициран с протрит плюш в избеляло кафяво, което навремето, преди сто години, може би е било ярко

патешкожълто. Когато Лора влезе, жените започнаха да я следят с поглед, без да казват нищо. Лора не знаеше, че ще бъдат там.

Нещо в носната ѝ кухня се загърчи и падна. Тя бръкна в ръкава си да извади хартиена кърпичка и се изсекна. Намачка я и метна и нея, и съдържанието ѝ в жаравата, после загледа как кърпичката се свива, почернява и се превръща в оранжева дантела. Видя и как личинките се спаружват, стават кафяви и изгарят.

След като го направи, отново се извърна към жените на дивана. Откакто беше влязла, те не се бяха помръднали, не бе трепнало и мускулче, и косъм. Гледаха я вторачено.

– Здравейте. Фермата ваша ли е? – попита Лора. Най-едрата от жените кимна. Ръцете ѝ бяха много червени, лицето ѝ беше безизразно.

– Шадоу... мъжът, който виси на дървото. Той ми е съпруг... каза да съм ви предадяла, че е заръчал да ми дадете вода.

В корема ѝ се размърда нещо голямо. Загърчи се, после се успокои.

Най-дребната жена слезе от дивана – докато седеше, краката ѝ не достигаха пода – и излезе забързано от стаята.

Лора чу как някъде в къщата се отварят и се затварят врати. После чу как някъде навън нещо скърца ли, скърца и се плиска вода.

Дребната жена се върна доста бързо. Носеше кафява делва с вода. Остави я внимателно на масата и се върна на дивана. Изтегли се нагоре, като потрепери и се изви, и отново седна до сестрите си.

– Благодаря ви.

Лора отиде до масата, затърси с поглед стъклена чаша, но не видя нищо такова.

Взе делвата. Беше по-тежка, отколкото изглеждаше. Водата вътре беше свършено бистра.

Лора надигна делвата и започна да пие.

Водата бе по-студена, отколкото си бе представляла, че може да бъде студена вода. От нея езикът, зъбите и глътката ѝ се вледениха. Лора обаче продължи да пие, нямаше сили да спре, и усети как ледената вода се стича в стомаха, в утробата, в сърцето, в жилите ѝ.

Водата се вля в нея. Беше като течен лед.

Лора забеляза, че делвата е празна, и изненадана, я остави на масата.

Жените я наблюдаваха безстрастно. Откакто беше умряла, Лора не беше мислила с метафори: нещата или ги имаше, или ги нямаше. Но сега, докато гледаше жените на канапето, тя усети, че в съзнанието ѝ са изникнали журита, учени, които наблюдават опитна животинка.

Започна да трепери силно, с гърчове. Посегна към масата, за да се подпре, но масата се плъзгаше и се накланяше, едва ли не се дърпаше от ръката ѝ. Докато се хващаше за нея, Лора почна да повръща. Изхвърли жлъчна течност и формалин, стоножки и личинки. После усети, че се изпразва, че пикае: от тялото ѝ със сила се изхвърляше нещо мокро и лепкаво. Ако можеше, щеше да изпиши; точно тогава обаче пращното дюшеме се надигна, за да я посрещне, толкова бързо и силно, че ако тя дишаше, дъските щяха да ѝ изкарат въздуха.

Времето се носеше над нея и през нея, въртеше се като пращен дявол. Едновременно изникнаха хиляди спомени: как навремето, седмица преди Коледа, се е изгубила в един универсален магазин, а баща ѝ е изчезнал сякаш вдън земя, как седи на бара в „Чи-Чи“, поръчва си ягодово дайкири, оглежда мъжа, с когото други са ѝ уредили среща, едрия вгълбен мъж-дете, и се пита как ли се целува той, после как седи в автомобила, докато той се преобръща и се тресе ужасяващо, а Роби ѝ крещи, докато накрая металната мантиanela не спира колата, но не и съдържанието ѝ...

Водата на времето, която извира от извора на съдбата, Извора на Урд, не е вода на живота. Не съвсем. Но тя напоява корените на световното дърво. И няма друга вода като нея.

Когато се събуди в празната стая в къщата във фермата, Лора трепереше и дъхът ѝ излизаше на пара в сутрешния въздух. На ръката ѝ имаше драскотина и върху нея влажно петно, яркочервено като прясна кръв.

И Лора знаеше къде трябва да отиде. Беше пила от водата на времето, която идва от извора на съдбата. Видя в съзнанието си планината.

Облиза кръвта по ръката си, изумена от слюнката, и тръгна.

Беше влажен мартенски ден и бе студено за това време на годината, бурите от предишните няколко дни бяха профучали през южните щати, което означаваше, че в Камения град в Лукаутската планина имаше много малко истински туристи. Коледните светлини бяха махнати, летовниците още не бяха започнали да пристигат.

Въпреки това там имаше хора. Тази сутрин дори спря туристически автобус, от който се изсипаха десетина мъже и жени с безупречен тен и грейнали ведри усмивки. Приличаха на водещи на новините и на човек дори му се струваше, че са на фосфорни точки: докато се движеха, те сякаш се замъгляваха. На предния паркинг в Камения град беше спрял черен джип „Хъмви“.

Хората от телевизията тръгнаха целеустремено през Камения

град, спряха пред Закрепената скала и започнаха да си говорят с меки разумни гласове.

Те не бяха единствените от тази вълна посетители. Ако онзи ден бяхте минали по пътеките на Каменния град, щяхте да забележите хора, които приличаха на кинозвезди, и хора, които приличаха на извънземни, и неколцина, които в най-добрия случай приличаха на представата за човек и нямаха нищо общо с действителността. Могли сте да ги видите, но най-вероятно е нямало да ги забележите изобщо.

Те пристигнаха в Каменния град с дълги лимузини, малки спортни автомобили и прекалено големи джипове. Мнозина носеха слънчеви очила, каквито носят хората, свикнали да стоят с тъмни очила и вътре, и навън, и не ги махат по своя воля и желание. Имаше тен и костюми, и тъмни очила, и усмивки, и кисели физиономии. Пристигнаха във всякакви размери и форми, на всякакви възрасти и стилове.

Онова, което ги обединяваше, беше видът, много особеният вид. Той казваше: вие ме познавате. Или: би трябвало да ме познавате. Ментално свойско държане, което беше и дистанциране, поглед или отношение: увереността, че светът съществува заради тях, че ги е посрещнал с отворени обятия и те са боготворени.

Дебелото хлапе сновеше между тях, тътрузейки крака като човек, който макар и да няма никакви обноси, е преуспял така, както не е и мечтал. Пешовете на черното му манто плющяха на вятъра.

Нещо, което стоеше при шанда за безалкохолни напитки в Двора на Майка Гъска²¹⁷, се изкашля, за да привлече вниманието му. Беше едро, от лицето и пръстите му стърчаха остриета като скалпели. Лицето му беше като на раковоболен.

– Битката ще бъде люта – заяви нещото с лепкав глас.

– Това няма да е битка – възрази дебелото хлапе. – Единственото, пред което сме изправени тук, е някаква тъпа промяна в парадигмата. Наместване на пластове. Модалности от рода на „битки“ са в стила на онзи тъпанар Лаодзъ.

Нещото с вид на раковоболен примига срещу него.

– Чакам – беше всичко, което каза в отговор.

– Твоя работа – каза дебелото хлапе. – После: – Търся господин Уърлд. Виждал ли си го?

Нещото се почеса с остра като скалпел перка, замисли се и издаде

---

217. Въображаем автор на детски стихотворения и песни, първият сборник излиза в Лондон през 1760 г. – Б. пр.

разядена от тумори долна устна. После кимна.

– Там горе – отговори то.

Дебелото хлапе се отдалечи без благодаря в указаната посока. Рако-воболното нещо почака, без да казва нищо, докато хлапето се скри от поглед.

– *Люта* битка ще падне – каза то на една жена с лице, размазано от фосфорни точки.

Тя кимна, наведе се към него и попита състрадателно:

– И как се *чувстваш* ти?

Нещото примига, после започна да ѝ обяснява.

Автомобилът марка „Форд Иксplorър“ на Таун беше оборудван с глобална система за позициониране, екранче, което слушаше сателитите и показваше на колата къде точно се намира; въпреки това обаче се изгуби веднъж южно от Блaксбърг, из провинциалните пътища: шосетата, по които караше Таун, нямаха почти нищо общо с плетениците от черти върху картата на екрана. Накрая той спря на един второстепенен път, смъкна прозореца и попита бялата дебелана, която едвам удържаше хрътката си, изведена на ранна сутрешна разходка, как да стигне до ферма „Ясен“.

Тя кимна, посочи и му рече нещо. Той не разбра какво му е обяснила, но каза хиляди благодарности, вдигна прозореца и подкара, общо взето, в посоката, която му беше указала.

Пътува още четирийсет минути по един, после по втори и трети провинциален път; те обаче не бяха пътят, който търсеше. Прехапа долната си устна.

– Прекалено стар съм за такива дивотии – каза той като отегчена от живота кинозвезда; тези думи му допадаха.

Наближаваше петдесетте. Почти целия си трудов стаж беше изкарал в държавно учреждение, назовавано само с инициалите, и беше спорно дали преди десетина години е напуснал държавната служба, за да се прехвърли в частния сектор: в едни дни му се струваше, че го е напуснал, в други, че не. При всички положения само глупаците наистина смятаха, че има някаква разлика.

Тъкмо да се откаже да търси фермата, когато прехвърли един баир и видя написаната на ръка табела върху портата. На нея, както му бяха казали, пишеше само „ЯСЕН“. Спря, слезе от автомобила и размота телта, която придържаше портата. Пак се качи в автомобила и влезе вътре.

Помисли си, че това е като да готвиш жаба. Слагаш жабата във вода, после пускаш печката. Докато се усети, че има нещо гнило, жабата

вече се е стогвила. Светът, в който работеше Таун, бе прекалено странен. Под краката му нямаше твърда почва, водата в тенджерата вреше неудържимо.

Когато го преместиха в Управлението, всичко му се беше струвало съвсем просто. А сега беше... не, не сложно, реши той, а само необичайно. Днес в два след полунощ Таун беше седял в кабинета на господин Уърлд и му беше казано какво да направи.

– Разбра ли? – попита господин Уърлд и му подаде ножа в тъмния кожен калъф. – Отрежи ми пръчка. Не е нужно да е по-дълга от петдесет-шейсет сантиметра.

– Разбрах – отвърна Таун. После каза: – Защо да го правя, шефе?

– Защото ти казвам аз – отсече господин Уърлд. – Намери дървото. Свърши работата. Ела при мен в Чатануга. Не губи време.

– А онзи тъпанар?

– Шадоу ли? Ако го видиш, не се занимавай с него. Не го докосвай. Дори не му обръщай внимание. Не искам да го превръщаш във великомъченик. В сегашния план на играта няма място за великомъченици.

После се усмихна с обезобразената си от белези усмивка. Лесно се развеселяваше. Господин Таун го беше забелязвал многократно. И в Канзас се бе веселил, докато се беше правил на шофьор.

– Виж какво...

– Без великомъченици, Таун.

И Таун беше кимнал, бе пхнал ножа в калъфа и бе изтласкал дълбоко в себе си и навън гнева, който го раздираше.

Омразата му към Шадоу се бе превърнала в част от него. Докато заспиваше, виждаше вгълбеното лице на Шадоу, виждаше усмивката му, която не беше усмивка, навика на Шадоу да се усмихва, без да се усмихва, и му идеше да забие пестник в стомаха му. Дори докато заспиваше, той усещаше как стиска зъби, как слепоочията му се напрягат, как глътката му гори.

Подкара през ливадата и подмина една изоставена къща. Качи се на рътлината и видя дървото. Спря малко след него и изключи двигателя. Часовникът върху светлинното табло показваше 6:38 сутринта. Таун остави ключовете в колата и тръгна към дървото.

Беше голямо, сякаш съществуваше според някаква своя си представа за мащаб. Таун не можеше да каже колко е високо, дали петнайсет или шейсет метра. Кората му беше сива като хубав копринен шал.

Малко над земята към дънера със сложна паяжина от въжета беше вързан гол мъж, а под дървото имаше нещо, омотано в чаршаф. Докато

минаваше покрай него, Таун разбра какво е. Побутна с обувка чаршафа. Оттам го погледна половината обезобразено лице на Уензди.

Таун стигна при дървото. Заобиколи дебелия дънер, така че да се скрие от невиждащите очи на къщата, смъкна ципа на панталона си и се изпика на дървото. Вдигна ципа. Върна се при къщата, намери дървена съгваема стълба, занесе я при дървото. Подпря я внимателно на дънера. След това се покатери на нея.

Шадоу висеше безжизнено на вървите, с които беше вързан за дървото. Таун се запита дали е още жив: гърдите му не се вдигаха и спускаха. Мъртъв или почти мъртъв, все тая.

– Здрасти, смотаняк такъв – каза Таун.

Шадоу не помръдна.

Таун се качи на стълбата и извади ножа. Намери малък клон, който, изглежда, отговаряше на изискванията на господин Уърлд, и дялна в основата му с острието на ножа, като го отрязва до половината, после го откърши с ръка. Беше дълъг към три педи.

Прибра ножа в калъфа. После тръгна да слиза от стълбата. Когато беше точно срещу Шадоу, спря и му каза:

– Господи, мразя те.

Идеше му да извади пистолета и да го застреля, но знаеше, че не може. Замахна рязко с пръчката към обесника, все едно го пронизва. Беше инстинктивно движение, което съдържаше цялото отчаяние и гняв на Таун. Представи си, че държи копие и го върти в корема на Шадоу.

– Хайде – каза той на глас. – Трябва да тръгвам.

След това си помисли: „Първите признаци на лудост. Говоря си сам“. Слезе още няколко стъпала, после скочи долу. Погледна пръчката, която държеше, и се почувства малко момче, хванало тояга като меч или копие. „Можех да отрежа пръчка от всяко дърво – помисли Таун. – Не се налагаше да е точно от това. Никой нямаше да разбере. – И си каза: – Господин Уърлд все пак щеше да разбере“.

Върна стълбата при къщата. Стори му се, че е видял с крайчеца на окоето как нещо мърда, надзърна през прозореца в тъмната стая, пълна със счупени мебели и олющена мазилка, и за миг, в нещо като полусън, изпита чувството, че в тъмния хол седят три жени.

Едната плетеше. Втората гледаше право към него. Третата изглеждаше заспала. Жената, която го гледаше, започна да се усмивва с огромна усмивка, сякаш разцепила лицето ѝ по дължина, усмивка от едното до другото ухо. После вдигна пръст, докосна с него гърлото си и го прокара от единия до другия край.

Ето какво му се стори, че е видял само за миг в онази пуста стая, където, както Таун установи от втори поглед, нямаше нищо освен стара прогнила покъщнина, оплети от мухите картинки и суха гнилоч. Там нямаше никого.

Таун разтърка очи.

Върна се при кафявия автомобил и се качи в него. Метна пръчката върху бялата кожа на седалката до себе си. Завъртя ключа. Часовникът върху светлинното табло показваше 06:37. Таун се свъси и си погледна ръчния часовник, който му показа с примигване, че е 13:58.

„Страхотно – помисли той. – Бил съм на дървото или осем часа, или минус една минута“. Точно това си помисли, но онова, което всъщност смяташе, бе, че по някакво съвпадение и двата часовника са започнали да изостават или да избързват.

От тялото на Шадоу потече кръв. Раната беше в ребрата му. Кръвта, избила оттам, беше мудна, гъста и черна като меласа.

Върхът на Лукаутската планина беше покрит с облаци.

Истър седеше встрани от множеството в подножието на планината и гледаше изгрева над хълмовете. Около лявата ѝ китка беше татуирано венче сини незабравки и тя прокара разсеяно десния си палец по тях.

Още една нощ бе дошла и си беше отишла, и пак нищо. Продължаваха да пристигат – кога по един, кога по двама. Последната нощ бе донесла доста същества от югозапад, сред тях две момченца всяко с размерите на ябълково дърво и нещо, което Истър само бе зърнала, но което наподобяваше отсечена глава колкото Фолксваген костенурка. Те бяха изчезнали сред дърветата в полите на планината.

Никой не ги безпокоеше. Никой от външния свят сякаш не бе и забелязал, че те са тук: Истър си представи как туристите в Каменния град ги наблюдават за по двайсет и пет цента през телескопа, как наблюдават безредния бивак на неща и хора в подножието на планината и не виждат друго освен дървета, храсти и скали.

Усети в мразовития изгревен вятър миризмата на огън, на готвено, на прегорял бекон. Някой в другия край на лагера засвири на хармоника и Истър неволно се усмихна и потрепери. В раницата носеше книга с меки корици и чакаше небето да изсветлее достатъчно, за да почете.

В небето, точно под облаците, имаше две точки: малка и по-голяма. Сутрешният вятър довя и дъждец – Истър го усети върху лицето си.

От лагера излезе босо момиче и тръгна към нея. Спря при едно дърво, запретна поли и приклегна. След като се облекчи, Истър го повика. Момичето се приближи.

– Добро утро, госпожо – поздрави го. – Битката ще започне скоро.

Върхчето на езика ѝ докосна алените ѝ устни. Момичето беше завързало с кожена каишка върху рамото си черно крило на врана, около врата си носеше на верижка крак на врана. Ръцете ѝ бяха целите на сини татуировки: черти, сложни плетеници и възли.

– Откъде знаеш?

Момичето се усмихна.

– Аз съм Маха, една от мориганите²¹⁸. Ако се задава война, я надушвам във въздуха. Аз съм богиня на войната и заявявам: днес ще се пролее кръв.

– О – каза Истър. – Добре. Така да бъде.

Гледаше по-малката точка в небето, която се устреми надолу към тях и падна като камък.

– И ние ще ги победим, ние ще ги изтребим до крак – рече момичето. – И ще вземем главите им за трофеи, а враните ще изкълват очите и телата им.

Точката се беше превърнала в птица с разперени криле и се носеше из ветровитата утрин над тях. Истър наведе глава на една страна.

– Това някакво тайно познание на богинята на войната ли е? – попита тя. – Това кой ще победи? Кой чия глава ще вземе?

– Не – отговори момичето. – Предусещам битката, но нищо повече. Ние обаче ще победим. Нали? *Длъжни сме*. Видях какво направиха с Всеотеца. Или те, или ние.

– Да – рече Истър. – Всъщност така излиза.

Момичето се усмихна отново в сумрака и пое обратно към лагера. Истър свали ръка и докосна един зелен кълн, който стърчеше от пръстта като острие на нож. След като го докосна, той порасна, отвори се, загъна се и се преобрази, докато под ръката на Истър не се появи главицата на зелено лале. Щом слънцето се извисеше, цветето щеше да се отвори.

Истър погледна ястреба и попита:

– Какво искаш?

Ястребът кръжеше бавно на пет метра над главата ѝ, после се плъзна надолу и кацна на земята до нея. Погледна я с безумни очи.

– Здравей, красавце – рече Истър. – Как изглеждаш, а?

Ястребът заподскача плахо към нея и после вече не беше ястреб, а младеж. Погледна я, после погледна надолу към тревата.

---

218. В ирландската митология мориганите са три богини на войната и на разрушението, изобразявани най-често като врани. – Б. пр.

– Ти? – каза той.

Замести поглед към всичко наоколо, към тревата, към небето, към храстите. Само не към Истър.

– Аз – каза тя. – Какво аз?

– Ти.

Младежът замълча. Явно се опитваше да се съсредоточи, по лицето му се замяркаха и заплаваха странни изражения.

„Прекалено дълго е бил птица – помисли Истър. – Забравил е да бъде мъж“.

Закача търпеливо. Накрая младежът каза:

– Ще дойдеш ли с мен?

– Може би. Къде искаш да дойда?

– При мъжа на дървото. Той има нужда от теб. Призрак, ранен в ребрата. Потече кръв, после спря. Мисля, че е мъртъв.

– Започва война. Не мога да избягам.

Голият мъж не каза нищо, само запристъпва от крак на крак, сякаш не беше сигурен в тежестта си и бе свикнал да си почива във въздуха или върху разлюлян клон, но не и върху твърда земя. След това каза:

– Ако той си е отишъл безвъзвратно, значи всичко е приключило.

– Но битката...

– Ако той е погубен, вече е все едно кой ще победи.

Младежът очевидно имаше нужда от одеяло, от чаша сладко кафе, от някого, който да го отведе някъде, където той да си трепери и да бърбори несвързано, докато си възвърне здравия разсъдък. Държеше сковано ръце до хълбоците си.

– Къде е това? Наблизо ли?

Младежът погледна лалето и поклати глава.

– Далеч.

– Тук имат нужда от мен – рече Истър. – Не мога да си тръгна току-така. Как според теб ще стигна дотам? Знаеш, че не мога да летя като теб.

– Да – каза Хор. – Не можеш.

После вдигна вгълбено очи и посочи другата точка, която кръжеше над тях и която, докато се снижаваше от притъмнените облаци, ставаше все по-голяма.

– Той може.

Още няколко часа безсмислено шофиране и Таун вече бе намразил глобалната система за позициониране почти толкова, колкото мразеше и Шадоу. Но в омразата му нямаше страст. Смяташе, че доста трудно е

намерил пътя за фермата и големия сребърен ясен, но ето че се беше оказало много по-трудно да се върне. Накъдето и да тръгнеше, в която и посока да поемеше по тесните провинциални шосета – по криволичещите пътища на Вирджиния, за които бе сигурен, че са се появили като пътеки, откъдето е минавал дивечът и добитъкът, – накрая отново се озоваваше при фермата и при написаната на ръка табела „ЯСЕН“.

Беше налудничаво, нали? Таун просто трябваше да се върне по същия път, като завива наляво там, където на идване е завивал надясно, и надясно там, където на идване е завивал наляво.

Но последния път бе направил именно това, а ето че сега отново беше тук, при фермата. Задаваха се черни буреносни облаци, бързо се мръкваше, сякаш бе нощ, а не сутрин, а на Таун му предстоеше дълъг път: с тази скорост бе изключено да се добере по обед до Чатануга.

Клетъчният телефон му пращаше само едно съобщение: няма връзка. Картата в жабката на автомобила показваше главните пътища, междущатските шосета и истинските магистрали, но за нея не съществуваше нищо друго.

А и Таун нямаше кого да попита. Къщите бяха далеч от пътищата, не се виждаха гостоприемни светлини. Стрелката за горивото клонеше към нула. Таун чу тътена на далечна гръмотевица, върху предното стъкло падна една-единствена тежка капка.

Затова, щом видя жената, която вървеше край пътя, Таун се усмихна.

– Слава Богу – каза той и спря до нея. Смъкна прозореца. – Госпожо! Извинявайте. Май съм се загубил. Как да стигна до осемдесет и първо шосе?

Жената го погледна през отворения десен прозорец и каза:

– Знаете ли? Май не мога да ви обясня. Но ако искате, мога да ви покажа.

Беше бледа, мократа ѝ коса беше дълга и черна.

– Качвайте се – подкани я Таун. Дори не се поколеба. – Първо трябва да напълним бензин.

– Благодаря – каза жената. – Тъкмо търсех кой да ме закара. – Тя се качи в автомобила. Очите ѝ бяха изумително сини. – Тук, на седалката, има някаква пръчка – рече озадачена.

– Метнете я отзад. Къде отивате? – попита Таун. – Ако ми помогнете, госпожо, да стигна до някоя бензиностанция и да изляза на шосето, ще ви откарам чак до входната ви врата.

– Благодаря – каза тя. – Но се опасявам, че отивам по-далеч от вас.

Ще ви бъда признателна, ако ме откарате до шосето. Може би ще ме качат на някой камион.

Усмихна се с крива решителна усмивка. И от тази усмивка Таун се размекна.

– Госпожо – каза той, – с мен ще пътувате по-добре, отколкото с който и да е камион.

Усети парфюма ѝ. Опияняващ и тежък, с наситената миризма на магнолия или люляк, но той нямаше нищо против.

– Отивам в Джорджия – отговори жената. – Далече е.

– А аз отивам в Чатануга. Ще ви закарам, докъдето мога.

– Хм – рече жената. – Как се казвате?

– Викат ми Мак – отговори господин Таун.

Когато разговаряше с жените по баровете, обикновено добавяше и: „А който ме познава наистина добре, ми вика Големия Мак“. Това можеше да почака. Предстоеше им дълъг път, раз-полагаха с много часове, за да се опознаят.

– А вие?

– Лора – каза му тя.

– Е, Лора, сигурен съм, че ще станем големи приятели – рече той.

Дебелото хлапе намери господин Уърлд в Залата с дъгата – оградена със стени част от пътеката със стъкла по прозорците, които бяха покрити с найлони, зелени, червени и жълти. Уърлд сновеше припряно от прозорец на прозорец и гледаше навън към света, който бе ту златист свят, ту червен свят, ту зелен свят. Косата му беше червеникавооранжева и бе подстригана съвсем ниско. Беше облечен в шлифер.

Дебелото хлапе се изкашля. Господин Уърлд вдигна очи.

– Извинявайте. Господин Уърлд?

– Да. Всичко по план ли върви?

Устата на дебелото хлапе беше пресъхнала. То облиза устни и каза:

– Уредих всичко. Нямам потвърждение за вертолетите.

– Ще дойдат, когато имаме нужда от тях.

– Хубаво – рече дебелото хлапе. – Хубаво.

Продължи да стои, без да казва нищо, без да си тръгва. На челото му имаше синина.

След малко господин Уърлд попита:

– Има ли още нещо?

Мълчание. Хлапето преглътна и кимна.

– Има – отговори то. – Още нещо.

– Ще се отпуснеш ли, ако го обсъдим насаме?

Хлапето кимна отново.

Господин Уърлд отиде с него в командния пункт: усойна пещера с диорама на казан за варене на алкохол и пияни елфи. Отвън имаше табела, че залата е в ремонт и влизането е забранено. Двамата седнаха на пластмасови столове.

– Кажете сега какво има – подхвана господин Уърлд.

– Да. Добре. Точно така, две неща. Първо. Какво още чакаме? И второ. Второто е по-трудно. Вижте сега. Оръжието е у нас. Нали така? Държим огневата мощ. А те какво? Те разполагат с някакви пикливи мечове и ками, с чукове и каменни секири. И други от този сорт, с крикове. Докато ние имаме *умни* бомби.

– Които няма да използваме – натърти другият мъж.

– Знам. Вече ми казахте. Знам. И е изпълнимо. Но. Вижте, откакто я очистих оная кучка в Лос Анжелис, съм...

Той замълча и се свъси; явно не му се искаше да продължи.

– Притеснен ли?

– Да. Точно така. *Притеснен*. Да. Като в дом за подрастващи в затруднено положение. За притеснени подрастващи. Ами да. Да.

– И какво точно те притеснява?

– Ако се бием, ще победим.

– И това те притеснява? Лично аз смятам, че е повод за ликуване и възторг.

– Но. Те така и така ще измрат. Те са прелетни гълъби и тигри на изчезване. Нали? Кой го е грижа? А така ще стане кървава баня.

– А!

Господин Уърлд кимна.

Значи го слушаше. Това беше добре. Дебелото хлапе каза:

– Вижте, не само аз съм на това мнение. Поразпитах екипа от Радио Модърн, всички също смятат, че въпросът трябва да се реши по мирен път, неуловимите пък предпочитат да оставим пазарните сили да си кажат тежката дума. Аз съм. Знаете. Гласът на разума тук.

– Наистина. За съжаление има данни, с които не разполагаш.

Усмивката, която последва, беше крива, цялата в белези.

Хлапето примига и каза:

– Господин Уърлд? Какво ви е на устните?

Уърлд въздъхна.

– Истината е, че навремето един ми ги заши – отговори той. – Много отдавна.

– Ау – рече дебелото хлапе. – Тежка омерта.

– Да. Искаш ли да знаеш какво чакаме? Защо не нанесохме удара нощес?

Дебелото хлапе кимна. Беше плувнало в пот, но студена.

– Още не сме нанесли удара, защото чакам една пръчка.

– Пръчка ли?

– Точно така. Пръчка. И знаеш ли какво ще направя с пръчката?

Клатене на глава.

– Добре. Хванах се. Какво?

– Мога да ти кажа – отговори мрачно господин Уърлд. – Но после ще се наложи да те убия.

Той намигна и напрежението в стаята се разсея. Дебелото хлапе се изкиска с плътен гъгнец смях, някъде в носа и в долния край на гърлото.

– Добре – рече то. – Хихихи. Добре. Хиини. Вдянах. „Планет Текникъл“²¹⁹ получи съобщението. Високо и ясно. Ихпау получи Estionsquay²²⁰.

Господин Уърлд поклати глава. Отпусна ръка върху рамото на дебелото хлапе.

– Ей – каза той. – Наистина ли искаш да знаеш?

– Разбира се.

– Добре тогава, виждам, че сме приятели. Ето го отговора: ще взема пръчката и ще я метна по войската, когато тръгне да напредва. Докато я хвърлям, тя ще се превърне в копие. А после, докато копието описва дъга над битката, ще изкрещя: „Посвещавам тази битка на Один“.

– Хм – каза дебелото хлапе. – Защо?

– Власт – отговори господин Уърлд. Почеса се по брадичката. – И храна. Съчетание между двете. Разбираш ли, изходът от битката не е важен. Важен е хаосът, както и касапницата.

– Не разбирам.

– Дай да ти покажа. Ще бъде ето така – каза господин Уърлд. – Гледай!

Извади от джоба на непромокаемия шлифер ловджийски нож с дървена дръжка и с едно-единствено плавно движение заби острието в меката плът под брадичката на дебелото хлапе, после натисна силно нагоре, към мозъка му.

---

219. Доставчик на компютърно оборудване и софтуер. – Б. пр.

220. Изоначен латински. Безсмислена реплика от нашумелия американски сериал „Розуел. Трудно приземяване“, с която се пародира увлечението да се говори с латински фрази. – Б. пр.

– Посвещавам тази смърт на Один – каза той, след като острието хлътна навътре.

По ръката му потече нещо, което всъщност не беше кръв, и иззад очите на дебелия хлапе се чу съскане като от пламък. Във въздуха замириса на изгоряла изолация на кабел.

Ръката на дебелия хлапе замърда и се загърчи, после то се свлече. Върху лицето му се изписа учудване и мъка.

– Погледнете го – каза свойски господин Уърлд на въздуха. – Изглежда така, сякаш е чул как ред от нули и единици се е превърнал в ято пъстроцветни птици, което е отлетяло.

Откъм безлюдния каменен коридор не се чу отговор.

Господин Уърлд метна на рамо тялото, сякаш бе съвсем леко, отвори диорамата с елфите и остави тялото до казана, като го покри с дългото му черно манто. Реши да се отърве от него вечерта и се усмихна с на шарената си от белези усмивка: щеше да е съвсем лесно да скрие на бойното поле един труп. Никой нямаше да забележи. Никой нямаше да обърне внимание.

За кратко се възцари тишина. А после дрезгав глас, който не беше на господин Уърлд, се изкашля в мрака и каза:

– Добро начало.

Глава 18

Те се опитали да отблъснат войниците, но мъжете стреляли и ги убили и двамата. Ето защо песента грехи за затвора; това обаче е сложено за поетичност. Невинаги нещата са такива, каквито са в поезията. Поезията не е онова, което наричаме истина. В стиховете няма достатъчно място.

Коментар на певица към „Балада за Сам Бас²²¹“, из „Сървовищница на американския фолклор“

В живота такива неща не могат да се случат. Ако това ще ви успокои, ги възприемайте просто като метафора. В края на краищата религиите по определение са метафори: Бог е блян, упование, жена, присмехулник, баща, град, дом с много стаи, часовникар, оставил прекрасния си хронометър в пустинята, някой, който ви обича и дори, обратно на

---

221. Един от най-известните тексаски бандити. През 1878 г. ограбва влак и откъква шейсет хиляди долара. – Б. пр.

всяка логика, небесно същество, което се вълнува само от едно – футболният ви отбор, войската, фирмата и бракът ви да пребъдат и да процъфтяват, и да възтържествуват над всичко, което е срещу тях.

Религиите са място, където да застанем, да погледнем и да действаме, наблюдателници, от които разглеждаме света.

И така, нищо от това не се случва. Такива неща не могат да се случат. Нито една дума тук не е вярна в буквалния смисъл. И все пак онова, което се случи, се случи ето така:

В подножието на Лукаутската планина около малък огън под дъжда се бяха събрали мъже и жени. Стояха под дърветата, които почти не ги предпазваха, и спореха.

Кали с нейната мастиленочерна кожа и остри бели зъби каза:

– Време е.

С лимоненожълти ръкавици и сребрееща коса, Ананси поклати глава.

– Можем да почакаме – рече той. – Докато *можем* да чакаме, *би трябвало* да чакаме.

От множеството се чу шепот на несъгласие.

– Не, слушайте. Той е прав – заяви възрастен мъж със стоманеносива коса: Чернобог. Държеше малък чук на рамото си. – Те държат височината. Времето е срещу нас. Лудост е да започнем сега.

Нещо, което приличаше малко на вълк и повече на човек, изсумтя и се изплю.

– Кога тогава да нападнем, дедушка²²²? Да чакаме ли, докато времето се оправи, както те предполагат, че ще направим? Казвам да започнем сега. Казвам да тръгваме.

– Между тях и нас има облаци – наблегна Ишван Унгарски. Беше с тънки черни мустачки, с широкопола прашна черна шапка и усмивката на човек, който си изкарва хляба, като продава на възрастни граждани алуминиева дограма, нови покриви и улуци, но който винаги напуска града ден, след като си е получил парите, независимо дали е свършил работа.

Един мъж с изискан костюм, който досега беше мълчал, допря длани, излезе в светлината на огъня и изложи становището си сбито и ясно. Някои закимаха и зашушукаха в знак на съгласие.

Откъм трите жени воители, които бяха известни като моригани и които стояха толкова близо една до друга в сумрака, че се бяха превърнали

---

222. Дядо (рус). – Б. пр.

в плетеница от крайници със сини татуировки и поклащащи се криле на врани, се чу глас. Жената каза:

– Няма значение дали моментът е подходящ. *Точно* сега е моментът. Те ни избиват. По-добре да умрем рамо до рамо, по време на нападение, като богове, отколкото един по един и в бягство, като плъхове в изба.

Поредното шушукане, този път на недвусмислено съгласие. Жената бе изразила общото мнение. Точно сега беше моментът.

– Първата глава е моя – заяви много висок китаец с въже около врата, на което бяха нанизани мънички черепи.

И тръгна бавно и целеустремено към планината; носеше на рамото тяга с извито като полумесец острие на върха.

Дори Нищото не може да продължава вечно.

Той можеше да е стоял там, Никъде, и десет минути, и десет хилядолетия. Беше все едно: времето бе представа, от която сега той нямаше нужда.

Вече не помнеше истинското си име. Чувстваше се празен и пречистен на това място, което не беше място.

Беше безформен и кух.

Беше нищо.

И в това нищо един глас каза:

– Братовчедо, хо-хака. Трябва да поговорим.

И нещо, може би навремето било Шадоу, отвърна:

– Уиски Джак?

– Да – рече в мрака Уиски Джак. – Когато си мъртъв, си труден за откриване. Не си отишъл на никое от местата, където очаквах. Търсих те навсякъде, докато се сетя да проверя тук. Я кажи, намери ли племето си?

Шадоу си спомни мъжа и момичето в дискотеката, под въртящото се огледално кълбо.

– Мисля, че намерих семейството си. Но племето си не намерих.

– Съжалявам, че се налага да те безпокоя.

– Остави ме. Получих каквото исках. Приключих.

– Идват за теб – каза Уиски Джак. – Ще те възкресят.

– Но с мен е свършено. Веднъж завинаги – рече Шадоу.

– Няма такова нещо – възрази Уиски Джак. – И никога не е имало.

Да вървим у нас. Искаш ли бира?

При тези думи Шадоу реши, че *наистина* иска бира.

– Естествено.

– Донеси и на мен една. Отвън при вратата има хладилна чанта – каза Уиски Джак и посочи.

Бяха в колибата му.

Шадоу отвори вратата на колибата с ръце, които допреди миг-два не бе имал. Отвън имаше хладилна чанта, пълна с буци речен лед, и в леда имаше кутийки „Будвайзер“. Той извади две, после седна на прага и погледна към долината.

Бяха на билото на хълм недалеч от водопад, набъбнал от топящ се сняг и висулки. Падаше на каскади и беше на двайсет метра от тях, а може би на трийсет. Слънцето се отразяваше в леда, покрил като калъф дърветата, надвиснали над водопада.

– Къде сме? – попита Шадоу.

– Където бяхме и последния път – отвърна Уиски Джак. – В дома ми. Докога ще държиш бирата, докато се стопли ли?

Шадоу се изправи и му подаде кутийката бира.

– Последния път, когато бях тук, край дома ти нямаше водопад – каза той.

Уиски Джак не отговори. Отвори с пукот кутийката и я преполови на дълга бавна глътка. После каза:

– Помниш ли племенника ми? Хенри Синята сойка? Поета? Който смени буика си с вашата каравана. Помниш ли?

– Разбира се. Не знаех, че е поет.

Уиски Джак вдигна брадичка; изглеждаше горд.

– Най-добрият поет в Щатите, да опустее дано – заяви той.

Изпи на един дъх остатъка от бирата, оригна се и си взе друга кутийка, а Шадоу отвори своята, после двамата седнаха на една скала, край бледозелената папрат, на сутрешното слънце и както си пиеха бирата, загледаха падащата вода. По земята, там, където винаги падаше сняг, още се виждаше сняг. Пръстта беше разкаляна и мокра.

– Хенри беше диабетик – продължи Уиски Джак. – Случва се. Прекалено често. Дошли сте в Америка, взели сте нашата захарна тръстика, картофите и царевицата, после ни продавате чипс и карамелизирани пулканки, а ние се разболяваме. – Той отпи замислено от бирата. – Та племенникът спечели две-три награди за поезията си. Едни в Минесота искаха да му издадат стихосбирка. Той тръгна със спортна кола към Минесота, за да разговарят. Беше сменил вашата каравана за жълта миата. Според лекарите, докато карал, изпаднал в кома, излязъл от платното и се забил в един от вашите пътни знаци. Вас ви мързи да се огледате, за да видите къде се намирате, да разчетете планините и облаците,

навсякъде ви трябват пътни знаци. И така Хенри Синята сойка си отиде завинаги, отиде да живее при брата Вълк. Рекох, нищо вече не ме задържа тук. Дойдох на север. Тук има добър риболов.

– Съжалявам за племенника ти.

– И аз. И така, сега живея тук, на север. Много далеч от болестите на бледоликите. От пътищата на бледоликите. От пътните знаци на бледоликите. От жълтите спортни коли на бледоликите. От карамелизираните пуканки на бледоликите.

– А от бирата на бледоликите?

Уиски Джак погледна кутийката и каза:

– Когато накрая се предадете и се приберете по домовете си, може да ни оставите пивоварните на „Будвайзер“.

– Къде се намираме? – попита Шадоу. – На дървото ли съм? Мъртъв ли съм? Тук ли съм? Мислех, че всичко е приключило. Кое е истинско?

– Да – рече Уиски Джак.

– Да ли? Какъв отговор е това „да“?

– Добър отговор. И верен.

Шадоу попита:

– И ти ли си бог?

Уиски Джак поклати глава.

– Аз съм приказан герой – отговори той. – Ние правим същите глупости, както и боговете, само чукаме повече и никой не ни се кланя. Разказват приказки за нас, но освен красивите разказват и такива, където ни изкарват лоши.

– Ясно – рече Шадоу.

И общо взето, наистина му беше ясно.

– Видж какво – каза Уиски Джак. – Тази страна не е за богове. Моят народ го е разбрал много отдавна. Има духове творци, които били намерили земята или я били сътворили, или я били изсрали, но я ми кажи: кой ще седне да се кланя на Койота? Той отишъл да прави любов с Бодливото свинче и оная му работа заприличала на игленик. Спорил със скалите и скалите победили. Затова моят народ е смятал, че зад всичко стои нещо, творец, велик дух и ние му казваме благодаря, защото винаги е по-добре да благодариш. Но никога не сме строили храмове. Не ни е трябвало. Самата земя ни беше храм. Самата земя ни беше религия. Земята беше по-стара и по-мъдра от хората по нея. Даваше ни есетра, царевица, бизони и прелетни гълъби. Даваше ни див ориз и риба. Даваше ни пъпеша, тикви и пуйки. И ние бяхме чада на земята, точно както

бодливото свинче, скункса и синята сойка. – Той изпи и втората бира и махна към реката в подножието на водопада. – Ако повървиш покрай тази река, ще излезеш при езерата, където расте дивият ориз. По времето на дивия ориз се качваш на кануто заедно с някой приятел, рониш ориза в кануто, после го сушиш и го съхраняваш – ще ти стигне за дълго. На различни места виреят различни храни. Ако отидеш далеч на юг, ще видиш портокали и лимони и онези, зелените чудесии, дето приличат на круши...

– Авокадо.

– Авокадо – потвърди Уиски Джак. – Точно то. Тук те не виреят. Това са земите на дивия ориз. Земите на лоса. Та искам да ти кажа, че и Америка е такава. В нея богове не виреят. Не им понася тук. Те са като авокадото, което се опитва да израсте в земите на дивия ориз.

– Може и да не им понася, но те отиват на война – сети се Шадоу.

Това беше единственият път, когато виждаше Уиски Джак да се смее. Прозвуча почти като лай, не особено весел.

– Ей, Шадоу – каза Уиски Джак. – Ако приятелите ти скочат от някоя скала, и ти ли ще го направиш?

– Може би.

На Шадоу му беше хубаво. Но не смяташе, че е само от бирата. Не помнеше кога за последен път се е чувствал толкова жив, толкова цял.

– Няма да има война.

– Тогава какво е това?

Уиски Джак започна да мачка между дланите си кутийката от бира, докато тя не се сплеска.

– Погледни – каза той и посочи водопада.

Слънцето вече се бе извисило и осветяваше пръските – във въздуха висеше ореол във всички цветове на дъгата. Шадоу си помисли, че това е най-красивото нещо, което е виждал.

– Ще има кървава баня – отсеке Уиски Джак.

Тогава Шадоу видя всичко. Видя го, съвсем очевидно в простотата си. Поклати глава, после се подсмихна, пак поклати глава и прихна.

– Добре ли си?

– Да – рече Шадоу. – Просто видях скритите индианци. Не всички. Но въпреки това ги видях.

– Сигурно си видял хо чънк. Те никога не са знаели как да се скрият добре. – Той погледна слънцето. – Време е да се връщаме – рече Уиски Джак.

Изправи се.

– Това е измама, правена от двама – обади се Шадоу. – Не е никаква война, нали?

Уиски Джак го потупа по ръката и рече:

– Не си чак толкова глупав.

Върнаха се в колибата му. Уиски Джак отвори вратата. Шадоу се поколеба.

– Иска ми се да остана тук при теб – каза той. – Мястото ми се вижда хубаво.

– Има много хубави места – отвърна Уиски Джак. – Там е работата. Виж какво, боговете умират, когато бъдат забравени. Хората също. А земята пак си е тук. И хубавите, и лошите места. Земята не отива никъде. Аз също.

Шадоу затвори вратата. Нещо го теглеше. Той отново беше сам в мрака, но мракът ставаше все по-светъл и светъл, докато не грейна като слънце.

И тогава започна болката.

Истър вървеше по ливадата и откъдето минеше, нацъфтяваха пролетни цветя.

Вървеше край място, където навремето бе имало ферма. Дори и сега някои от стените си стояха и стърчаха като прогнили зъби от бурените и тревата. Ръмеше. Облаците бяха черни ниски, беше студено.

Малко по-нататък от мястото, където навремето бе имало ферма, се извисяваше дърво, грамадно сребристосиво дърво, което, отвсякъде погледнато, бе зимно-мъртво, без листа, и пред дървото по тревата бяха разпилени парцалчета плат без цвят. Жената спря при парцалчетата, наведе се и вдигна нещо кафеникавобяло: оглозгано парче кост, навремето вероятно част от човешки череп. Жената я метна в тревата.

После погледна мъжа на дървото и се усмихна криво.

– Голи не са толкова интересни – отсъди тя. – Забавно е най-вече да махаш обвивката. Както е при подаръците, при яйцата.

Мъжът с глава на ястреб, който вървеше до нея, погледна надолу към члена си и явно за пръв път забеляза голотата си. Каза:

– Мога да гледам слънцето, без да мигам.

– Браво на теб – рече насърчително Истър. – А сега да го свалим оттам.

Мокрите възета, които прикрепяха Шадоу към дървото, отдавна бяха прогнили и потъмнели и се разпаднаха лесно, когато двамата ги дръпнаха. Тялото се плъзна и запада към корените. Те го хванаха, взеха го и го понесоха с лекота, макар че мъжът беше много едър, след това го

положиха на сивата ливада.

Тялото на тревата беше студено и не дишаше. Отстрани се виждаше малко спечена черна кръв, сякаш някой беше пронизал мъжа с копие.

– Сега какво?

– Сега ще го стоплим – каза жената. – Знаеш какво трябва да направиш.

– Знам. Не мога.

– Щом не искаш да помогнеш, защо изобщо ме повика тук.

Тя протегна бяла ръка към Хор и го докосна по черната коса.

Той примига напрегнато срещу нея. После затрепка, сякаш обвит в мараня.

Ястребовото око, обърнато към Истър, проблесна в оранжево, сякаш вътре в него бе лумнал пламък, пламък, угаснал преди много време.

Ястребът се издигна в небето и се понесе нагоре, кръжеше все високо в сивите облаци, там, където вероятно беше слънцето, и докато се извисяваше, се превърна първо в точка и после в пращинка, а накрая – за невъоръженото око – в нищо, в нещо, което само можем да си представим. Облаците започнаха да изтъняват и да се разсейват, така че сътвориха късче синьо небе, откъдето грейна слънце. Единственият ярък слънчев лъч, който проникна през облаците и окъпа ливадата, беше красив, но изчезнаха още облаци и образът помръкна. Не след дълго сутрешното слънце огря ливадата като пладнешко слънце през лятото и превърна влагата от сутрешния дъжд в мъгла, която пък превърна в нищо.

Златното слънце къпеше с блясъка и топлината си тялото на земята. Мъртвото нещо беше докоснато от отънъците на розовото и на топло кафявото.

Жената прокара леко пръстите на дясната си ръка по гърдите на тялото. Стори й се, че нещо там потрепва, нещо, което не беше пулс, но все пак... Отпусна ръка там, върху гърдите, точно над сърцето.

Долепи устни до устните на Шадоу и вдъхна леко в дробовете му въздух, после все така леко го изтегли, а след това дъхът се превърна в целувка. Целувката й беше нежна, с вкус на пролетни дъждове и диви цветя.

От раната в ребрата на Шадоу отново бликна водниста кръв – алена кръв, която започна да се стича като течни рубини в слънчевата светлина, после спря.

Жената го целуна по бузата и по челото.

– Ела – каза тя. – Време е да ставаш. Вече се случва. Едва ли искаш да го пропуснеш.

Клепачите му потрепнаха, после се отвориха и той погледна жената с две очи, сиви като вечер.

Тя се усмихна и след това махна ръката си от гърдите му. Шадоу каза:

– Ти ме повика да се върна.

Изрече го бавно, сякаш е забравил да говори. В гласа му имаше обида и изумление.

– Да.

– С мен беше свършено. Получих си присъдата. Всичко приключи. Ти ме повика да се върна. Осмели се.

– Извинявай.

– Да.

Той седна бавно. Смръщи се и се пипна по ребрата. Погледна озадачен: там имаше ситни като мъниста капки кръв, но не и рана под тях.

Шадоу протегна ръка, жената го прегърна през гърдите и му помогна да стане. Той погледна към ливадата, сякаш се мъчеше да се сети имената на нещата, които вижда: цветята във високата трева, порутената къща във фермата, мъглицата на зелените пъпки, забулила клоните на грамадното сребърно дърво.

– Помниш ли? – попита жената. – Помниш ли какво научи?

– Изгубих името си, изгубих и сърцето си. И ти ме върна.

– Извинявай – рече тя. – Скоро те ще влязат в бой. Старите богове и новите богове.

– Искаш да се сражавам на ваша страна ли? Губиш си времето.

– Върнах те, защото бях длъжна – обясни жената. – А сега е твой ред да направиш каквото си длъжен. Ти решавай. Аз моята задача си я изпълних.

Изведнъж жената забеляза, че той е гол, изчерви се до пламтящо алено и извърна поглед.

Сенките се качваха в дъжда и облака нагоре по планината, нагоре по каменните пътеки.

По хълма бавно се прокрадваха бели лисици, придружавани от червенокоси мъже в зелени куртки. До звяр с метални лапи крачеше минотавър. По склона се катереха и едно прасе, една маймуна и върколак с остри зъби, придружавани от мъж със синя кожа, който държеше пламтящ лък, от мечка с цветя в козината и мъж в златна ризница, вдигнал високо мечка си.

Красивият Антинус, любовникът на Адриан, вървеше по хълма начело на цял взвод кожени царици с ръце и гърди, стероидно изваяни в съвършени форми.

Със скована походка нагоре се качваше мъж със сива кожа и с едно-единствено циклопско око – огромен необработен изумруд, – а след него ситнеха неколцина дребни мургави мъже с лица, безизразни и гладки като маски на ацтеките: те знаеха тайните, погълнати от джунглата.

Един снайперист се прицели внимателно от билото в бяла лисица и натисна спусъка. Чу се взрив, вдигна се облаче кордит, във влажния въздух замириса на барут. Трупът бе на млада японка с разкъсан стомах и с лице, плувнало в кръв. Малко по малко трупът започна да изчезва.

Всички продължаваха да се катерят по хълма на два крака, на четири крака или изобщо без крака.

Пътуването през планините на провинциален Тенеси беше изумително красиво, когато бурята утихнеше, и безумно изнервящо, когато пак започнеше да вали като из ведро. Таун и Лора говореха, говореха, говореха през цялото време. Той беше много доволен, че я е срещнал. Сякаш се бе натъкнал на стар приятел, на наистина добър стар приятел, когото просто не е срещал никога. Говореха си за история, за филми и музика и тя се оказа единственият човек, *единственият* друг човек освен Таун, гледал чуждестранен филм (той беше сигурен, че е испански, докато Лора бе убедена, че е полски) от шейсетте години със заглавието „Ръкопис, намерен в Сарагоса“²²³, филм, който Таун вече мислеше, че е видял в халюцинация.

Когато Лора му посочи първата плевня с ВИЖТЕ КАМЕННИЯ ГРАД, той се засмя и призна, че се е запътил точно за там. Лора пък заяви, че това било страхотно. Винаги ѝ се било искало да посещава такива места, но все не намирала време и след това винаги съжалявала. Тъкмо заради това сега била поела на път. Заради приключението.

Обясни, че работи в туристическа агенция. Не живеела със съпруга си. Призна, че се съмнявала да се съберат някога отново и че вината била нейна.

– Не мога да повярвам.

Лора въздъхна.

– Така е, Мак. Вече не съм жената, за която той се ожени.

---

223. Филм на полския режисьор Войцех Хас по едноименния роман на Ян Потоц-ки. – Б. пр.

Е, хората се променяли, рече й Таун и преди да се е усетил, че й разказва всичко, което *може* да й разкаже за живота си, вече й разказваше за Уди и Стоунър²²⁴, как били тримата мускетари и как двамата били убити, мислиш си, че ако си на държавна служба, претръпваш за такива неща, но не, никога не претръпваш.

Лора протегна ръка – беше толкова студена, че Таун включи отоплението, – и стисна силно ръката му.

На обяд, когато над Ноксвил се спусна гръмотевична буря, хапнаха долнопробна японска храна и Таун не направи забележка, че поръчката се бави и супата мизо²²⁵ е студена, а сушието е топло.

Беше му приятно, че Лора е с него – заради приключението.

– Е, не можех да преглътна, че остарявам – сподели Лора. – Там, където живееш, направо се разкапвах. Затова тръгнах, без да взимам колата и кредитните карти. Разчитам единствено на добрината на непознати.

– Не ви ли е страх? – попита Таун. – Ами ако останете съвсем без средства, ако ви нападнат, ако огладнеете?

Тя поклати глава. После каза с колеблива усмивка:

– Ето, срещнах вас.

А Таун не знаеше какво да отговори.

След като хапнаха, притичаха през бурята до автомобила, като държаха над главите си вестници на японски, и докато бягаха, се смееха като ученици под дъжда.

– Докъде мога да ви откарам? – попита Таун, когато се качиха в колата.

– Ще дойда докдето пътувате вие, Мак – отвърна тя свенливо.

Той се зарадва, че не е изтърсил онова за Големия Мак. Дълбоко в себе си знаеше, че тази жена не е за една нощ, като онези, които срещаше по баровете. Беше му отнело петдесет години да я намери, но ето че накрая я беше открил, беше открил своята необузdana магическа жена с дълга черна коса.

Това беше любов.

– Вижте – рече й, когато приближиха Чатануга. Чистачките изтласкаха със съсък дъжда по предното стъкло и размазваха на петно сивотата на града. – Дали да не ви намеря мотел за през нощта? Аз ще платя. И след като предам, каквото имам да предавам, можем... Като начало

224. Букв. „Каменоделец“ (англ.). – Б. пр.

225. Японска супа от смяна соя, патладжани и фиде, – Б. пр.

можем да си вземем заедно топла вана. За да се постоплите.

– Защо не! – отвърна Лора. – Какво ще предавате?

– Онази пръчка там – рече той и се засмя. – Дето е на задната седалка.

– Добре – отговори Лора и го развесели. – Не ми казвайте, щом не искате, господин Тайнствен.

Господин Таун й каза, че е най-добре да го изчака на паркинга на Каменния град, докато той занесе, каквото има да носи. Подкара под проливния дъжд по склона на Лукаутската планина, без да превишава петдесет километра в час, със запалени фарове.

Спряха в дъното на паркинга. Таун угаси двигателя.

– Ей, Мак. Няма ли да ме прегърнете, преди да слезете от колата? – попита с усмивка Лора.

– Непременно – отвърна господин Таун и я прегърна, а тя се сгуши до него; дъждът трополеше по покрива на форда.

Таун усети мириса на косата ѝ. Освен парфюма долови и донякъде неприятна миризма. След всяко пътуване беше така. Ваната наистина беше задължителна и за двамата. Таун се запита дали в Чатануга може да купи отнякъде лавандуловите прахчета за вана, по които първата му жена бе направо луда. Лора вдигна глава и ръката ѝ разсеяно го помилва по врата.

– Мак... все си мисля. Сигурно ви се иска много да разберете какво е станало с онези ваши приятели – подхвана тя. – Уди и Стоун. Нали?

– Да – отвърна той и понечи да премести устни върху нейните за първата им целувка. – Със сигурност искам да разбера.

И тя му показа.

Шадоу тръгна по ливадата, като бавно обикаляше дънера на Дървото и малко по малко разширяваше кръга. Понякога спираше и вдигаше нещо: цвете, листо, камъче, пръчка или тревица. Разглеждаше го внимателно, сякаш се съсредоточаваше изцяло върху *пръчководността* на пръчката и *листовидността* на листото.

Истър си помисли, че той прилича на новородено, което се учи да фокусира погледа си.

Не дръзваше да му говори. В този миг това щеше да е светотатство. Колкото и изтощена да беше, го гледаше и се чудеше.

На около шест метра от основата на дървото Шадоу намери брезентов чувал, почти скрит от високата трева и троскота. Вдигна го, развърза възлите в горния край, разхлаби връвта, с която беше пристегнат.

Дрехите, които извади, бяха неговите. Бяха стари, но още вършеха

работа. Шадоу обърна обувките, които държеше. Прокара ръка по плата на ризата, по вълната на пуловера, взря се в тях така, сякаш ги гледаше през милион години.

Облече дрехите една по една.

Бръкна в джобовете и озадачен, извади нещо, което заприлича на Истър на сиво-бяло камъче.

Шадоу каза:

– Няма монети.

Беше първото, което изричаше от няколко часа.

– Няма монети ли? – повтори Истър като ехо.

Той поклати глава.

– С тях си намирах какво да правя с ръцете си.

Наведе се да си завърже обувките.

След като се облече, изглеждаше по-нормален. Но умислен. Истър се запита колко ли далеч е стигнал, какво му е струвало да се завърне. Не беше първият, завърнал се благодарение на нея, и тя знаеше, че доста скоро погледът през милион години ще помръкне и спомените и сънищата, които той е донесъл от дървото, ще бъдат заличени и изместени от света на вещите, които можем да докоснем. Винаги ставаше така.

Истър тръгна пред Шадоу към края на ливадата. Птицата я чакаше сред дърветата.

– Не можем да се качим и двамата – каза му Истър. – Аз ще се прибера сама.

Шадоу кимна. Сякаш се опитваше да си спомни нещо. После отвори уста и нададе радостен вик за добре дошъл.

Птицата гръмовержец отвори жестока човка и на свой ред го поздрави с писък за добре дошъл.

Най-малкото на вид приличаше на кондор. Перата ѝ бяха черни с морав гланц отгоре, шията ѝ беше обточена с бяло. Човката ѝ беше черна и жестока: човка на хищник, създадена да разкъсва. Докато почиваше на земята с прибрани криле, беше с размерите на черна мечка, а главата ѝ бе на едно равнище с главата на Шадоу.

Хор каза гордо:

– Доведох я. Живеят по планините.

Шадоу кимна.

– Веднъж сънувах птици гръмовержци – рече той. – Най-ужасният сън, който съм сънувал.

Птицата гръмовержец отвори човка и издаде учудващо нежен звук: грааа?

– И ти ли си чула съня ми? – попита Шадоу.

Протегна ръка и помилва нежно птицата по главата. Тя се отърка о него като обичливо пони. Шадоу я почеса от врата до върха на главата. После се обърна към Истър.

– С нея ли дойде?

– Да – потвърди тя. – Можеш да се върнеш с птицата, ако ти позволи.

– Как да я яхна?

– Лесно е – отговори Истър. – Стига да не паднеш. Все едно яздиш светкавица.

– Там ще те видя ли?

Тя поклати глава.

– Аз бях дотук, скъпи – каза му. – Върви да направиш каквото трябва да направиш. Аз съм уморена. Успех.

Шадоу кимна.

– Уиски Джак. Видях го. След като умрях. Той дойде и ме намери. Пихме бира.

– А, не се и съмнявам – каза Истър.

– Ще те видя ли някога отново?

Истър го погледна с очи, зелени като зрееща царевица. Не каза нищо. После поклати рязко глава и въздъхна:

– Съмнявам се.

Шадоу се покатери тромаво върху гърба на птицата гръмовержец. Чувстваше се като мишка върху гърба на ястреб. В устата му имаше озонов вкус, метален и син. Нещо изпука. Птицата гръмовержец разпери криле и запляска силно с тях.

Докато земята се отдалечаваше, Шадоу се вкопчи здраво, а сърцето му затупка в гърдите като нещо диво.

Наистина беше като да яздиш светкавица.

Лора взе пръчката от задната седалка на колата. Остави господин Таун на предната, слезе и тръгна през дъжда към Каменния град. Касата не работеше. Вратата на магазина за сувенири не беше заключена, Лора влезе, мина покрай буците захар и изложените къщички за птици с надпис **ВИЖТЕ КАМЕННИЯ ГРАД** и се озова в Осмото чудо на света.

Никой не я спря, въпреки че мина в дъжда покрай доста мъже и жени на пътеката. Мнозина изглеждаха някак изкуствени, някои бяха полупрозрачни. Тя мина по люлеещия се въжен мост. Мина и покрай клетката на елените и се промуши през отвора на Дебелия, където пътеката се провираше между две скали.

Накрая прескочи веригата с табела, на която пишеше, че тази част от атракцията била затворена, и се озова в пещера, където завари мъж, седнал на пластмасов стол пред диорама с пияни джуджета. Мъжът четеше на електрическо фенерче „Вашингтон Поуст“. Щом видя Лора, той сгъна вестника и го остави под стола. Изправи се – висок мъж с късо подстригана оранжева коса, облечен в скъп шлифер, – и й кимна едва доловимо.

– Досещам се, че господин Таун е мъртъв – каза той. – Добре дошла, копиеноске.

– Благодаря. Моите съболезнования за Мак – отвърна Лора. – Приятели ли бяхте?

– Никакви приятели не сме били. Ако е искал да си запази работата, е трябвало да се опази жив. Но вие ми носите пръчката. – Той я огледа от глава до пети с очи, които блещукаха като оранжевата жарава на гаснещ огън. – Опасявам се, че имате късмета да се озовете при мен. Тук, на върха на тази планина, ме наричат господин Уърлд.

– Аз съм жената на Шадоу.

– Разбира се. Прелестната Лора – каза той. – Как не ви познах! В килията, която навремето деляхме, той беше накачил над леглото си доста ваши снимки. И дано не възразявате, че го казвам, но изглеждате по-красива, отколкото би следвало. Не трябваше ли да сте по-напред в тлението и разложението?

– Бях по-напред – каза Лора непринудено. – Но онези жени във фермата ми дадоха вода от извора си.

Вдигна се вежда.

– От Извора на Урд? Не може да бъде.

Тя се посочи. Кожата ѝ беше бледа, очните ѝ ябълки се тъмнееха, но иначе Лора определено си беше непокътната: ако наистина беше ходещ труп, бе умряла съвсем наскоро.

– Няма да е така още дълго – каза господин Уърлд. – Норните са ви дали да вкусите малко от миналото. Скоро то ще се разтвори в настоящето и тези прекрасни сини очи ще изскочат от орбитите си и ще започнат да се стичат по прелестните ви страни, които дотогава няма, разбира се, да са толкова прелестни. Между другото, пръчката ми е у вас. Бихте ли ми я дали, ако обичате?

Той извади пакет „Лъки Страйк“, захапа цигара, запали я с черна запалка „Бик“ за еднократна употреба.

Лора каза:

– Ще ме почерпите ли една?

– Разбира се. Ще ви дам една цигара, ако вие ми дадете пръчката.

– Тя струва повече от една цигара. Той не каза нищо.

Лора рече:

– Искам отговори. Искам да знам някои неща.

Господин Уърлд запали цигарата и ѝ я подаде. Тя я взе и всмукна от дима. После примига.

– Почти усещам вкуса ѝ – каза Лора. – Вероятно мога да го усетя. – Тя се усмихна. – Хмм. Никотин.

– Да – рече той. – Защо отидохте при жените в къщата?

– Шадоу ми каза да отида – отговори Лора. – Каза да съм им поиска вода.

– Питам се дали е знаел какво ще направи водата. Вероятно не. Между другото, това му е хубавото той да виси мъртъв на дървото си: винаги знам къде се намира. Извън строя.

– Вие заложихте капан на мъжа ми – рече Лора. – През цялото време сте му залагали капани. Той има добро сърце, знаете ли?

– Да – потвърди господин Уърлд. – Знам. Когато всичко това приключи, вероятно ще подостря пръчка имел, ще отида при ясена и ще я забия в околото му. А сега: пръчката ми, ако обичате.

– За какво ви е?

– За спомен от цялата тази тъжна бъркотия – каза господин Уърлд. – Не се притеснявайте, не е имел. – Той я озари с усмивка. – Символизира копие, а в този тъжен свят символът е онова, което символизира.

Звучите навън се засилиха.

– На чия страна сте? – попита Лора.

– Тук не става въпрос за страни – отвърна господин Уърлд. – Но понеже питате, аз съм на страната на победителите. Винаги.

Тя кимна и не пусна пръчката.

Обърна се с гръб към господин Уърлд и погледна през свода в началото на пещерата. В далечината, между скалите долу видя нещо, което сияеше и пулсираше. То се уви около тънък брадат мъж с мораво лице, който го удряше с пръчка с гума на върха, с каквито хора като него замазват по светофарите предните стъкла на автомобилите. Чу се писък и двамата изчезнаха.

– Добре. Ще ви дам пръчката – каза Лора. Зад нея долетя гласът на господин Уърлд.

– Добро момиче – каза той успокоително, с глас, и покровителствен, и неопределимо мъжки.

От него Лора настръхна.

Изчака на входа на пещерата, докато не чу дъха на Уърлд в ухото си. Трябваше да изчака той да се доближи достатъчно. Поне това се беше сетила.

Пътуването бе не просто опияняващо, бе наелектризиращо.

Носеха се през бурята като разклонени светкавици, блеснали от облак до облак, движеха се като тътена на гръмотевица, като застъпващите се вълни и талози на ураган. Трещящо, невъзможно пътуване. Нямаше страх, имаше я само мощта на бурята, всепоглъщаща и неустойима, и радостта от полета.

Шадоу заби пръсти в перата на птицата гръмовержец и усети как по кожата му пука статично електричество. По ръцете му като змийчета се заизвиваха сини искри. Дъждът миеше лицето му.

– Това е най-хубавото – извика той в ревалата буря.

Птицата сякаш го разбра и започна да се издига още по-високо, да се носи устремно, да се гмурка и да се спуска през тъмните облаци, а всеки плясък на крилете ѝ бе гръмотевица.

– В съня си се опитвах да те хвана – каза Шадоу и думите му бяха изтръгнати от вятъра. – В съня трябваше да се върна с перо от теб.

„Да. – Думата бе статичен пукот в радиоприемника на ума му. – Идваха при нас за пера, за да докажат, че са мъже, идваха и за да изрежат камъните в главите ни и да дарят на мъртъвците си нашия живот“.

И съзнанието на Шадоу се изпълни от един образ: образ на птица гръмовержец – вероятно самка, защото оперението ѝ беше не черно, а кафяво, – която току-що е издъхнала на склона на планината. До нея имаше жена. Тя ѝ разцепи черепа с парче кремък. Затърси из мокрите натрошени костици и мозъка и извади гладък прозрачен камък със светлокафявия цвят на гранат, в който проблясваха млечнобели пламъци. „Орлови камъни“, помисли Шадоу. Жената щеше да го отнесе на невръстния си син, мъртъв от три нощи, и да го положи върху студените му гърди. При следващия изгрев момчето щеше да е живо и да се смее, а скъпоценният камък щеше да е сив, замъглен и мъртъв като птицата, от която е бил откраднат.

– Разбирам – каза Шадоу на птицата.

Тя отметна глава и изграчи, и гракът ѝ бе гръм. Светът под тях се пренесе като странен сън.

Лора хвана по-здраво пръчката и зачака мъжът, когото познаваше като господин Уърлд, да дойде при нея. Беше с гръб към него, гледаше бурята и тъмнозелените хълмове долу.

„В този тъжен свят символът е онова, което символизира. Да“,

помисли си Лора.

Усети как ръката на мъжа я хваща нежно за дясното рамо.

„Добре – помисли си тя. – Не иска да ме стряска. Страх го е, че ще метна пръчката в бурята, че тя ще падне надолу по склона на планината и той ще я изгуби“.

Отпусна се назад, съвсем леко, докато докосна с гръб гърдите на мъжа. Той я прегърна с лявата си ръка. Както мъж прегръща жена. Лявата му длан остана отворена пред Лора. Тя стисна с две ръце горния край на пръчката, пое си въздух, съсредоточи се.

– Ако обичате. Пръчката ми – каза мъжът в ухото ѝ.

– Да – отговори Лора. – Пръчката е ваша. – А после, без да знае дали това означава нещо, добави: – Посвещавам тази смърт на Шадоу.

Заби с все сила пръчката в гърдите си, точно под гръдната кост, и усети как тя се гъне, как се преобразява в ръцете ѝ и се превръща в копие.

Откакто беше умряла, границата между усещане и болка се бе размила. Лора почувства как върхът на копието пронизва гърдите ѝ, усети и как излиза през гърба ѝ. Мигновена съпротива – Лора натисна по-силно – и копието се заби в господин Уърлд. Лора долови топлия му дъх върху хладната кожа на врата си, когато, пронизан от копието, той простена от болка и изненада.

Не разбра думите, които мъжът изрече, нито на какъв език ги е казал. Заби още по-навътре дръжката на копието, така че то да мине през нейното тяло и да проникне по-надълбоко в неговото.

Почувства как по гърба ѝ руква топлата му кръв.

– Кучка – рече той вече на английски. – Мръсна кучка.

В гласа му се долавяше мокро гъргорене. Лора предположи, че острието на копието е разрязало белите дробове. Господин Уърлд се раздвижи, или по-скоро се опита да се раздвижи и с всяко движение разлюляваше и Лора: бяха съединени от пръчката като две риби, нанизани на един и същ зъбец. Сега мъжът държеше в едната си ръка нож – заби го няколко пъти яростно, напосоки в гърдите ѝ, без да вижда какво прави.

На Лора ѝ беше все едно. Какво са някакви прободни рани за един труп?

Тя стовари с все сила юмрук върху китката, с която замахваше мъжът, и ножът отхвърча на пода на пещерата. Лора го изрита.

Мъжът заплака и зави. Тя усещаше как се блъска в нея, как ръцете му шарят по гърба ѝ, как топлите му сълзи капят по шията ѝ. Гърбът ѝ беше наквасен от кръвта на мъжа, която се стичаше и по краката ѝ.

– Сигурно изглежда много позорно – каза Лора с мъртвешки шепот, в който се долавяше известна доза черен хумор.

Усети как господин Уърлд залита зад нея и тя също залитна, после се хлъзна в кръвта – всичката на мъжа, – която се събираше на локва върху пода на пещерата, и двамата се свлякоха долу.

Птицата гръмовержец кацна на паркинга в Каменния град. Валеше като из ведро. Шадоу едвам виждаше на три-четири метра пред лицето си. Пусна се от перата на птицата и почти се плъзна, падна върху мокрия асфалт.

Блесна светкавица и птицата изчезна.

Шадоу се изправи тромаво.

Паркингът бе три четвърти празен. Шадоу тръгна към входа. Мина покрай кафяв форд, спрян до отвесна скала. В колата имаше нещо много познато, той надзърна любопитно вътре и видя мъжа, който се беше свлякъл върху волана, сякаш е заспал.

Шадоу отвори вратата откъм шофьора.

За последен път бе видял господин Таун да стои пред мотела в центъра на Щатите. Върху лицето му се четеше изненада. Вратът му беше прекършен. Шадоу го пипна по лицето. Още беше топло.

Долови уханието в автомобила, съвсем леко, като парфюм на човек, който е излязъл от стаята преди години, но въпреки това веднага го позна. Затръшна вратата на форда и тръгна през паркинга.

Докато вървеше, усети леко подръпване отстрани в ребрата, остра пронизваща болка, която трая само секунда или по-малко и после отшумя.

Никой не продаваше билети. Шадоу мина през сградата и излезе в градините на Каменния град.

Прокънтя гръмотевица, която разклати клоните на дърветата и отекна дълбоко в огромните скали; дъждът плискаше със студена сила. Беше късен следобед, но бе тъмно като през нощта.

По облаците плъзна отражение от светкавица и Шадоу се зачуди дали това е птицата гръмовержец, която се завръща на своите зъбери, или просто атмосферен разряд, или на някакво равнище двете неща всъщност едновременно.

Разбира се, че бяха двете неща едновременно. В края на краищата точно това беше важното.

Някъде извика мъжки глас. Шадоу го чу. Единствените думи, които долови ясно или му се стори, че е доловил, бяха: „... на Один!“

Забърза през Площадката с флаговете на седемте щата, която се

пълнеше бързо с дъждовна вода. Подхлъзна се на лъснатия камък. Планината бе заобиколена от плътен слой облаци и в мрака и бурята отвъд площадката той не видя никакви щати.

Не се чуваше и звук. Мястото изглеждаше напълно изоставено.

Шадоу се провикна, стори му се, че чува как нещо отговаря. Тръгна към мястото, откъдето сякаш бе долетял звукът.

Никой. Нищо. Само верига пред входа на пещера, до която посетителите нямаша достъп.

Шадоу прекрачи веригата.

Огледа се, надзърна в мрака.

Настръхна.

От мрака зад него някакъв глас каза много тихо:

– Никога не си ме разочаровал. Шадоу не се обърна.

– Странно – рече той. – Самият аз разочаровах себе си през цялото време. Всеки път.

– Няма такова нещо – възрази гласът. – Направи всичко, което се искаше от теб, дори повече. Привлече вниманието на всички и те така и не погледнаха ръката, в която беше монетата. Казва се отклоняване на вниманието. А в жертвата на сина има сила, достатъчно, предостатъчно сила, за да отприщи всичко. Да ти призная, гордея се с теб.

– Всичко е било нагласено – отвърна Шадоу. – От началото до края. Нищо не е било истинско. Просто инсценировка, за да стане касапница.

– Именно – каза гласът на Уензди от мрака. – Беше нагласено. Но това е единствената игра, която се играе в града.

– Искам Лора – рече Шадоу. – Искам Локи. Къде са? Последва само мълчание. Вятърът довя пръски дъжд. Някъде наблизко изтътна гръмотевица.

Шадоу влезе още по-навътре.

Локи Лъжеца седеше на пода, беше се облегал на метална клетка. В клетката имаше пияни елфи, които се въртяха около казан. Локи беше покрит с одеяло. Виждаше се само лицето му, ръцете му, бели и дълги, се подаваха изпод одеялото. На стола до него беше оставено електрическо фенерче. Батериите вече бяха почти изтощени и светлината, която то хвърляше, беше мъждива и жълта.

Локи изглеждаше блед, изглеждаше и разгромен.

Но очите му. Очите му още бяха яростни и наблюдаваха как Шадоу върви през пещерата.

Когато беше на няколко крачки от Локи, той спря.

– Закъсна – рече му Локи. Гласът му беше дрезгав и хриплив. –

Хвърлих копието. Посветих битката. Тя започна.

– Без майтап – каза Шадоу.

– Без майтап – каза Локи. – Вече е все едно какво ще правиш.

Шадоу спря и се замисли. После рече:

– Копието, което е трябвало да хвърлиш, за да отприщиш битката.

Както там, в Упсала. Това е битката, с която се храниш. Прав ли съм?

Мълчание. Шадоу чуваше как Локи диша – на пресекулки, задъхано.

– Досетих се – каза Шадоу. – Не съм сигурен кога. Може би докато висях на дървото. Може би преди това. Покрай нещо, което Уензди ми каза на Коледа.

Локи продължи да го гледа от пода, без да казва нищо.

– Това е измама, правена от двама – каза Шадоу. – Както епископа с диамантената огърлица и ченгето, което го е задържало. Както онзи тип с цигулката и другият, който иска да я купи. Двама, които уж са в противоположни лагери, но играят една игра.

Локи прошепна:

– Смешен си.

– Защо? Хареса ми онова, което направи в мотела. Хитро измислено. Искал си да присъстваш, за да си сигурен, че всичко ще мине по план. Видях те. Дори се досетих кой си. Но виж, и през ум не ми е минавало, че именно ти си господин Уърлд. – Шадоу заговори по-силно. – Можеш да излезеш – рече той на пещерата. – Където и да си. Покажи се.

Вятърът ревна през отвора на пещерата и навя към тях пръски дъжд. Шадоу потрепери.

– Омръзна ми да ме взимат за малоумник – каза той. – Само се покажи. Дай да те видя.

Сенките в дъното на пещерата се промениха. Нещо стана по-плътно, нещо се размърда.

– Знаеш прекалено много, моето момче – заяви познатият тътнеш глас на Уензди.

– Значи не са те убили.

– Убиха ме – потвърди от мрака Уензди. – Ако не ме бяха убили, нищо нямаше да се получи. – Гласът му беше слаб, не тих, и в него имаше нещо, което напомни на Шадоу стар радиоприемник, който не е настроен добре на далечна станция. – Ако не бях умрял истински, никога нямаше да ги докараме тук – обясни Уензди. – Кали, мориганите и тъпите албанци, както и... е, видя ги всичките. Именно смъртта ми ги обедини. Аз бях жертвеният агнец.

– Не – възрази Шадоу. – Ти беше козелът, отвел другите на заколение.

Привидението в здрача се завъртя и се премести.

– Нищо подобно. Това би означавало да предам старите богове заради новите. А ние не правехме това.

– Да, не го правехме – прошепна Локи.

– Виждам – съгласи се Шадоу. – Вие двамата не сте предали никоя от страните. Вие сте предали и двете страни.

– Вероятно сме направили точно това – каза Уензди. Явно беше доволен от себе си.

– Искал си касапница. Имал си нужда от кърваво жертвоприношение. От жертвоприношение на богове.

Вятърът се усили, ревят, който долиташе през входа на пещерата, се превърна в писък, сякаш нещо неизмеримо голямо се мяташе от болка.

– И защо не? Хванат съм като в капан по тия проклети земи вече близо хиляда и двеста години. Кръвта ми е слаба. Гладен съм.

– А вие двамата се храните със смърт – каза Шадоу.

Струваше му се, че сега вече вижда Уензди. Той бе сянка, изтъкана от мрак, станала по-истинска едва когато Шадоу извърна очи и го погледна с периферното си зрение.

– Храня се със смърт, която е посветена на мен – отговори Уензди.

– Например с моята смърт на дървото – рече Шадоу.

– Това е друго – възрази Уензди.

– И ти ли се храниш със смърт? – попита Шадоу, след като погледна Локи.

Той поклати уморено глава.

– Не, разбира се, че не – каза Шадоу. – *Ти* се храниш с хаос.

При тези думи Локи се усмихна, мимолетна, белязана от болката усмивка, а в очите му заиграха оранжеви пламъчета: заблещукаха под бледата му кожа като подпалена дантела.

– Без теб нямаше да се справим – натърти Уензди в периферното зрение на Шадоу. – Бил съм с толкова много жени...

– Трябвал ти е син – каза Шадоу. Призрачният глас на Уензди прокълтя.

– Трябваше ми *ти*, моето момче. Да. Мое момче. Знаех, че си бил заченат, но майка ти замина в чужбина. Мина доста време, докато те открием. А когато те открихме, ти беше в затвора. Трябваше да разберем какво представляваш. Кои бутони да натиснем, за да те задействаме.

Кой всъщност си. – За миг изглеждаше много доволен от себе си. – И имаше жена, при която да се върнеш. Тук не ни провървя, но не беше непреодолимо.

– Тя не ти трябваше – прошепна Локи. – Щеше да ти е по-добре без нея.

– Ако можеше да бъде другояче – добави Уензди и този път Шадоу разбра какво има предвид.

– И ако тя бе... благоволила... да остане мъртва – простена Локи. – Уд и Стоун бяха свестни мъже. Ти щеше да имаш възможност... щяха да те оставят да избягаш... докато влакът прекосява Северна и Южна Дакота...

– Къде е жена ми? – попита Шадоу.

Локи вдигна бледата си ръка и показа дъното на пещерата.

– Тръгна натат.

После най-неочаквано клюмна напред и тялото му се свлече на каменния под.

Шадоу видя онова, което одеялото бе скрило от него: локва кръв, дупката в гърба на Локи, кафеникавожълтия шифер, почернял от кръвта.

– Какво се е случило? – попита той. Локи не каза нищо.

Шадоу си помисли, че той всъщност никога вече няма да каже нищо.

– Случи му се твоята жена, момчето ми – отговори далечният глас на Уензди. Сега се виждаше все по-трудно, сякаш се сливаше с пространството. – Но битката ще върне Локи. Както ще върне и мен завинаги. Аз съм привидение, той е труп, въпреки това ние победихме. Играта беше нагласена.

– Нагласените игри са най-лесни за печелене – спомни си Шадоу.

Отговор не последва. В здрача не помръдваше нищо.

Шадоу каза:

– Довиждане. – После каза: – Татко.

Но в пещерата вече нямаше и следа от никой друг. От никой.

Шадоу се върна на Площадката с флагете на седемте щата, ала не видя никого, не чу нищо освен плющенето на знамената на бурния вятър. На Закрепената скала от хиляда тона нямаше воини с мечове, на Въжения мост нямаше защитници. Шадоу беше сам.

Нямаше нищо за гледане. Мястото бе обезлюдено. Бе пусто бойно поле.

Не. Не точно обезлюдено.

Това беше Каменният град. Хилядолетия наред хората тук са благоговеели и са се молели на боговете; днес милионите туристи, които минаваха през градините и по люшката се въздига мост, оказваха същото въздействие, както водата, която върти милион молитвени колела. Тук действителността беше слаба. Шадоу знаеше къде точно би трябвало да се води битката.

Тръгна, воден от тази мисъл. Спомни си как се бе чувствал на въртележката, опита се да се почувства отново така...

Спомни си как бе завивал с караваната, как я бе мествил под правъгъл спрямо *всичко*. Опита се да улови усещането...

И после се получи, леко и съвършено.

Той все едно мина през ципа, сякаш излезе от дълбока вода на повърхността. С една-единствена стъпка се бе придвижил от туристическата пътека в планината към...

Към нещо истинско. Намираше се зад Кулисите.

Още беше на върха на планината, поне това си остана същото. Но само това. То обаче съвсем не изчерпваше всичко. Този връх беше същността на мястото, сърцевина на нещата такива, каквито са. В сравнение с него Лукаутската планина, откъдето Шадоу беше тръгнал, приличаше на рисунка върху декор, на модел от папиемаше, видян върху телевизионен екран... само изображение на нещото, а не самото нещо. Ето това тук беше истинското място.

Високите скали образуваха естествен амфитеатър. Каменните пътеки лъкатушеха около него и през него и създаваха криволичещи естествени мостове, все едно въображението на Морис Ешер се беше развил няло съвсем.

И небето...

Небето беше черно. Беше осветено и светът под него бе озарен от пламтящ зеленикавобял лъч, който беше по-ярък от слънцето и се развояваше лудешки по небето, от единия до другия му край като раздрана бяла ивица върху притъмнелия фон.

Шадоу си даде сметка, че това е светкавица. Светкавица, застинала за миг и разпростряла се завинаги. Светлината, която хвърляше, беше ослепителна и безпощадна: смиваше лицата, изпразваше очите и ги превръщаше в тъмни ями.

Това бе мигът на бурята.

Парадигмите се разместваха. Шадоу го усещаше. Старият свят, свят на необходим простор, на неизчерпаеми запаси и бъдеще, се бе изправил пред нещо друго – пред мрежа от енергия, от мнения, от

пропасти.

Хората вярват, помисли Шадоу. Това правят хората. Вярват. А после не искат да поемат отговорност за вярата си: измислят разни неща и не се упоават на измислиците. Хората населяват мрака – с призраци, с богове, с електрони, с приказки. Хората си въобразяват разни неща и хората вярват: нещата се случват именно благодарение на тази вяра, на тази непоколебима като скала вяра.

Върхът на планината беше арена, Шадоу го видя веднага. А от двете страни на арената видя и тях – наредени.

Бяха прекалено големи. На това място всичко бе прекалено голямо.

На това място имаше стари богове: богове с кожа, кафява като стара гъба, розова като пилешко месо, жълта като есенна шума. Някои бяха безумци, някои бяха здравомислещи. Шадоу разпозна старите богове. Вече ги беше срещал или бе срещал други като тях. Имаше ифрити и самодиви, великани и джуджета. Шадоу видя жената, която бе срещнал в тъмната стая в Роуд Айланд, видя нагънатите зелени змии на косата ѝ. Видя Мама-джи от въртележката, върху ръцете ѝ имаше кръв, върху лицето ѝ – усмивка. Познаваше ги всичките.

Разпозна и новите.

Имаше един, който вероятно беше железопътен магнат – беше облечен в демодиран костюм, от жилетката му висеше ланец на часовник. Имаше вид на човек, виждал и по-добри дни. Челото му помръдваше.

Там бяха огромните сиви богове на самолетите, наследници на всички мечти за пътуване по въздуха.

Там бяха боговете на автомобилите: мощен вгълбенолик контингент с кръв по черните ръкавици и хромираните зъби, на тях в жертва биват принасяни хора в количества, за каквито още от времето на ацтеките не е мечтал никой. Дори те изглеждаха притеснени. Световите се променят.

Други бяха с лица, размазани на петно от фосфора, те мъждукаха, сякаш съществуваха в собствената си светлина.

На Шадоу му домъчня за всички тях.

У новите богове имаше нещо нагло. Шадоу го виждаше. Но имаше и страх.

Те се бояха, че ако не са в крак с променящия се свят, ако не пресътворяват, не прекрояват и не пресъздават света по свой образ, времето им ще изтече.

Всяка страна се бе изправила храбро срещу другата. За всяка противниците бяха бесове, чудовища, прокълнати.

Шадоу виждаше, че вече е имало сблъсък. По скалите се аленеше кръв.

Те се готвеха за истинската битка, за истинската война. Той си помисли: сега или никога. Ако още сега не направеше нещо, после щеше да е прекалено късно.

„В Щатите всичко продължава вечно – каза глас някъде в дъното на съзнанието му. – Петдесетте години на двайсети век са продължили хиляда години. Разполагаш с цялото време на света“.

Шадоу бавно, като се препъваше, отиде в средата на арената. Усети върху себе си очи, очи и неща, които не бяха очи. Потрепери.

Гласът на бизона каза:

– Справяш се добре.

Шадоу си помисли: „Добре. Сутринта възкръснах от мъртвите. Оттук нататък всичко би трябвало да е много лесно“.

– Знаеш ли – рече свойски той на въздуха, – това не е война. Никога не е замисляно като война. И ако някой от вас смята, че е война, той се заблуждава дълбоко.

Чу и от двете страни мърморене. Не беше направил впечатление на никого.

– Бием се за собственото си оцеляване – изръмжа минотавърът от едната страна на арената.

– Бием се за съществуването си – провикна се от другата уста върху стълб блещукащ дим.

– Тази земя не е за богове – заяви Шадоу. Като въвеждащо изречение не можеше да се мери с „Приатели, римляни, сънародници“²²⁶, но вършеше работа. – Вероятно всички сте го разбрали по свой си начин. Всички нехаят за старите богове. Новите богове се въздигат точно толкова бързо, колкото и биват изоставяни и отхвърляни заради следващото велико нещо. Вие или сте забравени, или се страхувате, че ще излезете от мода, или просто ви е дошло до гуша съществуването ви да зависи от прищевките на хората.

Този път ропотът не бе толкова силен. Шадоу беше казал нещо, с което те бяха съгласни. Трябваше да им разкаже приказката сега, докато го слушаха.

– Имало едно време един бог, който бил дошъл от далечни земи и чиято мощ и влияние отслабвали все повече заедно с вярата в него. Той бил бог, който черпел сили от жертвоприношенията и от смъртта, най-

---

226. Цитат от трагедията „Юлий Цезар“ на У. Шекспир. – В. пр.

вече от войната. На него била посвещавана смъртта на онези, които загивали във война, цели полесражения, които в Старата му родина му вдъхвали мощ и го подхранвали. Сега той бил стар. Изкарвал си прехраната с мошеничества, бил се хванал с бог от своя пантеон, бог на хаоса и на измамата. Заедно лъжели лековерните. Заедно обирали хората. По едно време – може би преди петдесет години, може би преди сто, те се впуснали да осъществяват план, план да създадат запаси от сила, от които да черпят. Нещо, което да ги направи по-силни отпреди. В края на краищата къде може да има по-голяма мощ от бойно поле, осяено с мъртви богове? Играта, която подхванали, се наричала „Сбийте се помежду си“. Разбирате ли сега? Битката, която сте дошли да водите, не е нещо, което можете да спечелите или да загубите. За онзи бог, за онези богове не е важно кой ще победи и кой ще загуби. За тях двамата е важно достатъчно от вас да загинат. Всеки от вас, който падне в битка, му вдъхва сила. Всеки от вас, който издъхне, го подхранва. Схващате ли?

През арената се пронесе свистенето, тътенът на нещо, което се е подпалило. Шадоу погледна към мястото, откъдето идваше шумът. Някакъв огромен мъж с кожа, наситенокафява като махагон, с голи гърди, с цилиндър и пура, хашлашки залепнала за устната му, заговори с глас, плътен и дълбок като гроб. Барон Самди каза:

– Добре де. Но Един. Той *умря*. По време на мирните преговори. Ония негодници го убиха. Той умря. *Точно* аз познавам смъртта. Никой не може да ме излъже мен за смъртта.

Шадоу рече:

– Очевидно. Той трябваше да умре наистина. Жертва плътското си тяло, та тази война да стане възможна. След битката ще бъде по-могъщ от всякога.

Някой се провикна:

– Ти кой си?

– Аз съм... аз бях... аз съм му син.

Един от новите богове – от начина, по който се смееше и проблясваше, Шадоу заподозря, че е някой наркотик, каза:

– Но господин Уърлд каза...

– Не е имало *никакъв* господин Уърлд. Никога не е съществувал такъв човек. И той като вас бе поредният копелдак, който се опитваше да се храни от създадения от самия него хаос.

Те му повяраха и Шадоу видя обидата в очите им. Поклати глава.

– Знаете ли – рече им, – лично аз предпочитам да бъда човек, а не бог. На нас не ни е нужно някой да вярва в нас. Оправяме се и без това.

Да, точно така правим.

На оброчището се възцари тишина.

После светкавицата, застинала в небето, се стовари с оглушителен гръм по върха на планината и арената потъна в пълен мрак.

И в мрака много от тези присъствия светеха.

Шадоу се запита дали ще започнат да спорят с него, дали ще го нападнат и ще се опитат да го убият. Зачака някакъв отклик.

Сетне забеляза, че една по една светлините угасват. Боговете напускаха това място – първо по петима-шестима, после на цели групи, накрая със стотици.

Към него тежко запъпли паяк със седем крака и с размерите на ротвайлер, гроздовете му очи светеха мъждиво.

Шадоу успя да се задържи на крака, макар че му се пригади.

Когато се приближи достатъчно, паякът каза с гласа на господин Нанси:

– Добре се справи. Горд съм с теб, момчето ми.

– Благодаря – рече Шадоу.

– Трябва да те върнем. Ако стоиш прекалено дълго тук, ще ти навреди.

И отпусна паешки крак с кафяви косъмчета върху рамото му...

... вече на Площадката с флагите на седемте щата господин Нанси се изкашля. Дясната му ръка беше отпусната върху рамото на Шадоу. Дъждът беше спрял. Господин Нанси държеше лявата си ръка близо до ребрата, сякаш го боляха. Шадоу го попита дали е добре.

– От стара коза яре съм – обясни господин Нанси. – Не се давам лесно.

Не говореше като щастлив човек. Говореше като старец, който изпитва болка.

Десетки от тях стояха или седяха на земята и по пейките. Някои, изглежда, бяха тежко ранени.

Шадоу чу тътен в небето – приближаваше се откъм юг – и погледна господин Нанси.

– Хеликоптери?

Господин Нанси кимна.

– Не се притеснявай. Вече няма страшно. Само ще поразчистят и ще си тръгнат.

– Ясно.

Шадоу си даде сметка, че иска да види с очите си част от онова, което трябваше да се разчиства. Взе електрическо фенерче от един

беловлас мъж, който приличаше на водещ на новините в пенсия, и тръгна да търси.

Намери Лора просната на пода в една пещера, до диорама на джуджета миньори, сякаш дошли направо от Снежанка. Подът под Лора лепнеше от кръв. Тя лежеше на една страна, както вероятно Локи я беше оставил, след като бе изтеглил копието и от двамата.

Лора се държеше с едната ръка за гърдите. Изглеждаше ужасно уязвима. Изглеждаше мъртва, но Шадоу вече почти бе свикнал.

Той приклепа до нея, докосна я с ръка по бузата и я повика. Очите ѝ се отвориха, тя вдигна глава и я обърна, докато не го видя.

– Здравей, Пале – каза Лора.

Гласът ѝ беше хриплив.

– Здравсти, Лора. Какво се е случило тук?

– Нищо – отвърна тя. – Някои неща. Победиха ли?

– Спрях битката, която се опитваха да започнат.

– Умното ми Пале – промълви Лора. – Онзи мъж, господин Уърлд, каза, че щял да ти забие кол в окото. Никак не ми беше симпатичен.

– Той е мъртъв. Ти, скъпа, го уби.

Лора кимна и каза:

– Това е добре.

Очите ѝ се затвориха. Ръката на Шадоу намери студената ѝ ръка и я стисна. След малко Лора отново отвори очи.

– Разбра ли все пак как да ме възкресиш? – попита тя.

– Струва ми се, че да – отговори Шадоу. – При всички положения знам един начин.

– Това е добре – каза Лора и стисна ръката му със студените си пръсти. После рече: – А обратното? То какво?

– Обратното ли?

– Да – прошепна тя. – Мисля, че би трябвало да съм си го заслужила.

– Не искам да го правя.

Лора не каза нищо. Просто зачака. Шадоу рече:

– Добре.

После дръпна ръка от нейната и я сложи на врата ѝ. Тя каза:

– Моят съпруг!

Изрече го гордо.

– Обичам те, слънчице – каза Шадоу.

– Обичам те, Пале – пророни Лора.

Той хвана златната монета, увиснала на врата ѝ. Дръпна силно

верижката и тя се скъса лесно. После стисна с палец и показалец монетата, духна върху нея и отвори широко длан.

Монетата я нямаше.

Очите на Лора още бяха отворени, но не се помръдваха.

Тогава Шадоу се наведе и я целуна нежно по студената буза, Лора обаче не откликна. Той и не очакваше. После се изправи и излезе от пещерата, за да се взре в нощта.

Бурите бяха отминали. Въздухът пак изглеждаше свеж, чист и нов.

Шадоу не се и съмняваше, че утрешният ден ще е страшно хубав.

ЧЕТВЪРТА ЧАСТ ЕПИЛОГ: Нещо, което мъртвите не казват

Глава 19

Ще опишете една приказка най-добре, като я разкажете. Разбирате ли? За да опишете една приказка – на себе си или на света, – трябва да я разкажете. Това е уравнивяващо действие, то е и мечта. Колкото по-точна е картата, толкова повече тя прилича на територията. Възможно най-точната карта, това е самата територия, тоест такава карта е съвършено точна и съвършено безполезна.

Приказката е картата, която е територията.

Запомнете го.

Из „Записките“ на господин Ибис

Двамата бяха в микробуса „Фолксваген“ и пътуваха по магистрала. Ей седемдесет и пет към Флорида. Бяха поели по изгрев слънце, шофираше Шадоу, а господин Нанси седеше до него и с измъчено изражение предлагаше от време на време да се сменят. Шадоу винаги отказваше.

– Щастлив ли си? – попита внезапно господин Нанси.

Наблюдаваше Шадоу от часове. Всеки път, когато Шадоу се извърещаше надясно, господин Нанси го гледаше с пръстенокафяви очи.

– Не бих казал – отвърна Шадоу. – Но още не съм мъртъв.

– Хм?

– Не наричай никого щастлив, докато не умре. Херодот.

Господин Нанси вдигна бяла вежда и каза:

– *Аз* още не съм умрял и съм страшно щастлив най-вече *защото* още не съм мъртъв.

– Онова на Херодот. То не означава, че мъртвите са щастливи – поясни Шадоу. – То означава, че не можеш да съдиш за формата на нечий живот, докато той не е приключил окончателно.

– Дори тогава аз не съдя – натърти господин Нанси. – А колкото до щастието, има най-различни видове щастие, точно както има страшно много различни видове мъртъвци. Лично аз просто взимам каквото мога и когато мога.

Шадоу смени темата.

– Онези хеликоптери – каза той. – Които откараха телата и ранените.

– Какво те?

– Кой ги е пратил? Откъде дойдоха?

– Не се притеснявай за това. Те са като валкириите²²⁷ или като миселовите. Идват, защото са длъжни да дойдат.

– Щом казваш.

– Ще се погрижат за мъртвите и за ранените. Мен ако питаш, следващия месец – месец и нещо на стария Чакал му се отваря доста работа. Я ми кажи, Шадоу, момчето ми.

– Какво?

– Научи ли нещо от всичко това?

Шадоу сви рамене.

– Не знам. Вече забравих повечето неща, които научих на Дървото – рече той. – Струва ми се, че срещнах някои хора. Но вече не съм сигурен за нищо. То е като един от ония сънища, които те променят. Цял живот помниш част от съня и дълбоко в себе си знаеш някои неща, защото ти се е случило на теб, но когато тръгнеш да търсиш подробности, те сякаш са се изпарили от главата ти.

– Да – каза господин Нанси. После рече намусено: – Не си чак толкова глупав.

– Може би – отговори Шадоу. – Но ми се иска да съм съхранил повече от онова, което ми се случи, откакто излязох от затвора. Бяха ми дадени толкова много неща, а аз отново ги изгубих.

– Може би си съхранил повече, отколкото си мислиш – рече господин Нанси.

– Не съм – отвърна Шадоу.

Прекосяха границата с Флорида и Шадоу видя първата палма. Запита се дали са я посадили нарочно тук, на границата, та човек да разбере, че вече е във Флорида.

Господин Нанси захърка и Шадоу го погледна. Старецът още изглеждаше много сив и дишаше трудно. Шадоу се запита не за пръв път дали по време на битката не е ранен в гърдите или в белите дробове. Нанси беше отказал всякаква медицинска помощ.

Флорида се оказа по-дълга, отколкото Шадоу си беше представял, и вече беше късно, когато спряха пред малка едноетажна дървена къща с

---

227. В скандинавската митология войнствени полубогини, които участват в битките и отнасят душите на убитите герои в двореца Валхала. – Б. пр.

плътно затворени капаци по прозорците в покрайнините на Форт Пиърс. Нанси, който последните осем километра му бе казал откъде да мине, го покани да пренощува у него.

– Мога да си взема стая в мотел – отвърна Шадоу. – Не се притеснявай.

– Можеш и аз ще се обидя. Очевидно няма да кажа нищо. Но наистина ще се обидя, и то много – каза господин Нанси. – Затова по-добре остани тук, ще ти постеля на дивана.

Господин Нанси отключи капациите, които предпазваха от урагани, и отвори прозорците. Къщата миришеше на мухъл и влага, долавяше се и възследка миризма, сякаш бе населявана от духовете на отдавна мъртви курабийки.

Шадоу с нежелание се съгласи да остане за през нощта, точно както с още по-голямо нежелание се съгласи да отиде с господин Нанси до пивницата в дъното на улицата само за едно питие преди лягане, докато къщата се проветри.

– Видя ли Чернобог? – попита Нанси, докато вървяха в топлата задушна вечер на Флорида.

Всичко наоколо се огласяше от жуженето на буболечките в палмите, земята гъмжеше от твари, които притичваха и църкаха. Господин Нанси запали пурета, закашля се и се задави. Въпреки това продължи да си пуши.

– Когато излязох от пещерата, него вече го нямаше.

– Сигурно си е тръгнал към тях. Знаеш, че те чака там.

– Да.

Продължиха мълком по пътя. Заведението не беше кой знае какво, но още беше отворено.

– Аз черпя първите бири – заяви господин Нанси.

– Забрави ли, щяхме да прием само по една – рече Шадоу.

– Що за човек си ти? – попита господин Нанси. – Лигльо.

Плати първите бири, втория път черпи Шадоу. С ужас видя, че господин Нанси убеждава бармана да пусне машината за караоке, после загледа прехласнат и смутен как старецът подкарва „Искаш ли ново котенце“, а сетне започва да си тананика „Как изглеждаш тази вечер“ в трогателен мелодичен аранжирмент. Имаше красив глас и в края на изпълнението шепата посетители, останали в кръчмата, започнаха да му ръкопляскаат и да подвикват насърчително.

Когато се върна при Шадоу на бара, Нанси изглеждаше по-бодър. Бялото на очите му се беше избистрило, сивата бледост, докоснала

кожата му, беше изчезнала.

– Твой ред е – подкани той.

– И дума да не става – каза Шадоу.

Но господин Нанси беше поръчал още бира и връчи на Шадоу мъряв списък с песни, от които да си избере.

– Харесай си някоя, на която й знаеш текста.

– Не е смешно – рече Шадоу.

Светът заплава, но Шадоу не можеше да събере сили, за да спори, а и господин Нанси вече бе сложил записа на „Не допускай да остана неразбран“ и изтика – буквално *изтика* Шадоу на тясната импровизирана сцена в дъното на заведението.

Шадоу хвана микрофона така, сякаш е жив, музиката от записа засвири и той изграчи началното „Скъпа...“

Никой в заведението не го замери с нищо. Беше му приятно.

– „Сега разбираш ли ме?“ – Гласът му беше груб, но напевен, а на тази песен пасваше именно груб глас. – „Понякога се чувствам малко луд. Толкова ли не знаеш, че никой в тоя живот не може да бъде ангел...“

Продължи да пее и докато се прибираха в пренаселената нощ на Флорида – старец и младеж, които залитаха щастливи.

– „Аз просто съм душа с добри намерения – пееше Шадоу на рациите, на паяците, буболечиците, гущерите и нощта. – О, Господи, не допускай да остана неразбран“.

Господин Нанси му постла на дивана. Диванът беше малък за Шадоу и той реши да спи на пода, но докато вземе решението да спи на пода, вече беше заспал полуседнал, полулегнал на тясното канапе.

В началото не сънуваше. Просто се бе отпуснал във вдъхващата спокойствие тъмнина. После видя огън, който гореше в тъмнината, и тръгна към него.

– Справи се добре – прошепна мъжът-бизон, без да мърда устни.

– Не знам какво съм направил – отвърна Шадоу.

– Наложил мир – рече мъжът-бизон. – Взел нашите думи и ги направил свои. Те така и не разбраха, че *наистина* са били тук, че тук са и хората, които им се кланят, тук са, защото за нас това е добре. Но ние можем и да променим мнението си. И вероятно ще го направим.

– Ти бог ли си? – попита Шадоу.

Мъжът с глава на бизон поклати глава. За миг на Шадоу му се стори, че съществува се забавлява.

– Аз съм земята – каза мъжът.

Дори и сънят да имаше продължение, Шадоу не го помнеше.

Чу цвърчене. Болеше го глава, нещо блъскаше зад очите му.

Господин Нанси вече правеше закуска: цяла купчина палачинки, цвърчащ бекон, съвършени яйца и кафе. Изглеждаше в цветущо здраве.

– Боли ме глава – съобщи Шадоу.

– След като сложиш в стомаха си една добра закуска, ще се почувстваш като нов.

– Предпочитам да се чувствам същият, но с друга глава – отвърна Шадоу.

– Яж – подкани го господин Нанси. Шадоу започна да яде.

– Сега как се чувстваш?

– Като човек с главоболие, който е сложил нещо в стомаха си. Освен това ми се струва, че ще повърна.

– Ела.

До дивана, на който Шадоу беше прекарал нощта и който бе заметнат с африканско одеяло, имаше ракла от някакво тъмно дърво, която приличаше на умален пиратски сандък. Господин Нанси отключи катинара и вдигна капака. Вътре имаше няколко кутии. Нанси започна да рови из тях.

– Това е древен африкански лек от билки – обясни той. – Прави се от стрита на прах върбова кора, от такива неща.

– Като аспирина ли?

– Да – потвърди господин Нанси. – Именно.

Извади от дъното на раклата огромен флакон хапове, които наподобяваха аспирин. Развинти капачето и изтръска две-три бели таблетки.

– Вземи.

– Хубава ракла – отбеляза Шадоу.

Все горчивите хапове и ги глътна с чаша вода.

– Прати ми я синът – отвърна господин Нанси. – Добро момче. Жалко, че не го виждам по-често.

– Мъчно ми е за Уензди – каза Шадоу. – Въпреки всичко, което направи. Все очаквам да го видя. Но вдигам очи и него го няма.

Продължаваше да гледа вторачено пиратския сандък, като се мъчеше да се сети на какво му напомня.

„Ще загубиш много неща. Това не го губи“. Кой ли му го беше казал?

– Мъчно ти е за него ли? След всичко, на което те подложи? На което подложи всички ни?

– Да – потвърди Шадоу. – Мисля, че да. Как мислиш, ще се върне

ли?

– Мисля, че където двама са се събрали, за да продадат за десет бо-на на трети цигулка от двайсет долара, той духом ще е там.

– Да, но...

– Хайде да се връщаме в кухнята – подкани го господин Нанси; лицето му бе станало каменно. – Тиганите няма да се измият сами.

Той изми тиганите и съдовете. Шадоу ги подсуши и ги прибра. Някъде по това време главоболието започна да му минава. Върнаха се в хола.

Шадоу погледа отново старата ракла; мъчеше се да си спомни.

– Ако не отида при Чернобог – попита той, – какво ще стане?

– Ще отидеш – отсече категорично господин Нанси. – Може би той сам ще те намери. Или ще те накара да отидеш при него. Но при всички положения ще го видиш.

Шадоу кимна. Нещо започна да си идва на мястото. Един сън от дървото.

– Ей – каза той. – Има ли бог със слонска глава?

– Ганеша ли? Той е индуистки бог. Премахва спънките и облекчава пътуването. Освен това готви добре.

Шадоу вдигна очи.

– В багажника е – каза той. – Знаех, че е важно, но не знаех защо. Мислех, че може би означава дънера на дървото. Но той изобщо не е говорел за това, нали?

Господин Нанси се свъси.

– Не те разбирам.

– В багажника е – повтори Шадоу.

Знаеше, че е вярно. Не знаеше защо е вярно – поне не знаеше док-рай. Но бе повече от сигурен. Изправи се.

– Трябва да тръгвам – каза Шадоу. – Съжалявам. Господин Нанси вдигна вежда.

– Закъде си се разбързал?

– Бързам, защото ледът се топи – беше единственото, което отгово-ри Шадоу.

Глава 20

пролет е
и

човекът балон с козите крака
свисти, пука се
в далечината

Е. Е. Къмингс²²⁸

Някъде в осем и половина сутринта Шадоу излезе с колата под наем от гората, спусна се по хълма, като караше най-много със седемдесет километра в час, и се върна в град Лейксайд три седмици, след като бе решил, че със сигурност го напуска завинаги.

Мина през града, изненадан колко малко се е променило през последните няколко седмици, които бяха цял един живот, и спря по средата на пътя, водещ към езерото. После слезе от колата.

По замръзналото езеро вече нямаше рибарски колиби и палатки, нямаше автомобили, нямаше мъже, насядали край дупките с въдица и пакет от дванайсет бири. Езерото беше тъмно, вече не бе покрито с плътен бял слой сняг, сега по леда имаше отразяващи светлината петна вода, а водата под леда беше черна, докато самият лед бе прозрачен и се виждаше мракът отдолу. Небето беше сиво, но леденото езеро бе мрачно и пусто.

Почти пусто.

На леда беше останала една кола, оставена върху замръзналото езеро почти под моста, така че задължително да я вижда всеки, който минава с автомобил, всеки, който върви пеш през града. Беше мръснозелена на цвят, бе от колите, каквито хората зарязват по паркингите. Нямаше двигател. Олицетворяваше един облог и чакаше ледът да стане достатъчно мек, податлив и опасен, та езерото да я прибере завинаги.

Пред късия път, водещ към езерото, беше опъната верига имаше и табела, на която се забраняваше да влизат хора или превозни средства. „ТЪНЪК ЛЕД“, пишеше на нея. Отдолу имаше няколко ръчно нарисувани знака, пресечени с черта: ЗАБРАНЕНО ЗА АВТОМОБИЛИ, ЗАБРАНЕНО ЗА ПЕШЕХОДЦИ, ЗАБРАНЕНО ЗА МОТОРНИ ШЕЙНИ. ОПАСНО.

Шадоу не обърна внимание на предупрежденията и заслиза предпазливо по брега. Беше хлъзгав, снегът вече се беше разтопил и бе превърнал пръстта под краката му в кал, а кафявата трева почти не предлагаше сцепление. Шадоу се заплъзга към езерото, после стъпи внимателно на късия дъсчен кей и от него долу на леда.

228. Едуард Естлин Къмингс (1894–1962), американски поет, писател и художник. – Б. пр.

Водата върху леда, която се състоеше от разтопен лед и разтопен сняг, беше по-дълбока, отколкото изглеждаше отгоре, и ледът под нея бе по-гладък и хлъзгав от всяка ледена пързалка, така че Шадоу трябваше да стъпва много предпазливо, за да не изгуби равновесие. Заджапа през водата, която покриваше обущата му до връзките и се просмукваше вътре. Ледена вода. Където те докоснеше, и те вцепеняваше. Докато пъплеше по замръзналото езеро, имаше странното чувство, че се е отдалечил от самия себе си, сякаш се гледа на киноекран, във филм, където е главният герой, може би детектив.

Вървеше към таратайката с болезнената мисъл, че ледът е твърде размекнат, а водата под леда е студена, колкото може да бъде студена вода, преди да замръзне. Продължаваше да върви, като се хлъзгаше и залиташе. Няколко пъти падна.

Подмина празните бутилки и кутийки от бира, оставени да замърсяват леда, подмина кръглите дупки, пробити за риболова, дупки, които не бяха замръзнали отново и бяха пълни с черна вода.

Таратайката явно беше по-далеч, отколкото изглеждаше от брега. Шадоу чу откъм южната страна на езерото силен пукот, все едно се е прекършила пръчка, последван от звука на нещо огромно, което дрънчи, сякаш вибрира басова струна с размерите на езерото. Ледът пукаше и стенеше като стара врата, която роптае, че я отварят. Шадоу продължи да върви, като внимаваше да не падне.

„Това е самоубийство – прошепна благоразумен глас някъде в дъното на съзнанието му. – Защо не зарежеш всичко?“

– Не – каза той високо. – Трябва да *разбера*.

И продължи да върви.

Стигна при таратайката и още преди да се е доближил, разбра, че е бил прав. Около автомобила се носеше зловоние, едва доловима отвратителна миризма, която същевременно бе и лош вкус долу в гръкляна на Шадоу. Той обиколи автомобила, надникна вътре. Седалките бяха разкъсани, целите на петна. Колата очевидно беше празна. Той опита да отвори вратите. Бяха заключени. Опита и багажника. Също заключен.

Съжали, че не е взел лост.

Стисна ръката си под ръкавицата в юмрук. Преброи до три, после стовари силно пестник по стъклото на прозореца откъм страната на волана.

Ръката го заболя, но страничното стъкло си остана невредимо.

Хрумна му да се затича – можеше да изрита прозореца и той със сигурност щеше да хлътне навътре, ако Шадоу не се подхлъзнеше и не

паднеше върху мокрия лед. Но последното, което искаше, бе да клати таратайката – ледът под нея можеше да се пропука.

Погледна колата. После се пресегна към радиоантената – беше от онези, които се изтеглят и се прибират навътре; тази тук обаче се бе заключила в едно положение още преди десетина години, – и след като я поразклати, я откърши в основата. Хвана тънкия ѝ край – навремето бе имала на върха метално капаче, но то отдавна се бе изгубило, – и със силни пръсти го изви на нещо като кука.

Пъкна разгънатата метална антена между гуменото уплътнение и стъклото на предния прозорец, чак до механизма, задействащ вратата. Започна да огъва, да движи, да пъха още по-навътре металната антена, докато не намери механизма, после го дръпна.

Усети как самоделната кука се изплъзва безполезно от ключалката.

Въздъхна. Пак затърси механизма, по-бавно, по-внимателно. Представяше си как ледът недоволства под краката му, докато той мести тежестта си. Бавно... и...

Готово. Шадоу дръпна антената и механизмът за заключване на предната врата изщрака. Той хвана дръжката на вратата, натисна бутона и затегли. Вратата не се отвори.

„Заледена е, нищо повече“, помисли си той. Пак я дръпна, като се хлъзгаше по леда, и най-неочаквано вратата на таратайката се отвори, разпръсквайки лед във всички посоки.

Вътре в колата зловонието беше по-силно, смърдеше на разложение и болест. На Шадоу му се повдигна.

Той бръкна под светлинното табло, напипа черната пластмасова ръчка, с която се отваряше багажникът, и я дръпна силно.

Нещо отзад изпука и вратата на багажника се отвори.

Шадоу тръгна по леда, като се пързалияше и разплискваше водата; внимаваше да е по-далеч от автомобила.

„В багажника е“, помисли той.

Багажникът беше отворен два-три сантиметра. Шадоу се пресегна и го вдигна.

Миризмата беше лоша, но можеше да е и много по-лоша: дъното на багажника беше пълно с три-четири сантиметра полуразтопен лед. Вътре имаше момиче. Беше облечено в алена грейка, която сега бе замърсена, мишата ѝ коса беше дълга, а устата – затворена, затова Шадоу не успя да види сините ластичета по шините на зъбите, но знаеше, че са там. Студът я беше предпазил от разложение, сякаш бе стояла във фризер.

Очите ѝ бяха широко отворени и както личеше, тя бе плакала,

преди да умре: сълзите, замръзнали по страните ѝ, още не се бяха разтопили.

– Била си тук през цялото време – каза Шадоу на трупа на Алисън Макгъвърн. – Виждал те е всеки, който е минавал по моста. Виждал те е всеки, който е минавал с автомобил през града. Рибарите са вървели покрай теб всеки ден. И никой не е знаел.

После осъзна колко глупаво е това.

Все някой е знаел. Все някой бе сложил момичето тук.

Шадоу посегна към багажника, за да провери дали може да извади момичето. Докато се облягаше на колата, пренесе тежестта си върху нея. Вероятно това отприщи всичко.

Може би от движенията на Шадоу, а може би не, но в този миг ледът под предните гуми се пропука. Предницата на автомобила хлътна няколко педи в тъмната вода на езерото. През отворената врата откъм волана в колата влезе вода. Водата на езерото се разплиска около глезените на Шадоу, макар че ледът, върху който стоеше, още беше твърд. Той се огледа трескаво, за да види как да се измъкне, после вече бе твърде късно, ледът се надигна под остър ъгъл и го отхвърли към колата и към мъртвото момиче в багажника, задницата на автомобила също хлътна в студената вода на езерото, а заедно с нея и Шадоу. Беше девет и десет минути сутринта на двайсет и трети март.

Преди да потъне, Шадоу си пое дълбоко въздух и стисна очи, но студът на водата в езерото го блъсна като стена и го остави без дъх.

Влачен от автомобила, той се свлече надолу, в мътната ледена вода.

Беше под езерото, долу, в мрака и студа, теглен от тежестта на дръхите, на ръкавиците и обувката, увит и омотан в якето, което сякаш бе станало по-тежко и по-обемисто, отколкото го помнеше.

Опита да се оттласне по-далеч от автомобила, но той го теглеше заедно със себе си, после отекна трясък, който Шадоу чу с цялото си тяло, а не с ушите, левият му крак се изкълчи при глезена, огъна се и ходилото остана като в капан под колата, докато тя падаше на дъното на езерото. Шадоу изпадна в паника.

Отвори очи.

Знаеше, че там, долу, е тъмно, с разума си знаеше, че е прекалено тъмно, за да види нещо, въпреки това виждаше, виждаше всичко. Виждаше бялото лице на Алисън Макгъвърн, което го гледаше от отворения багажник. Виждаше и други автомобили – за облози от отминали години, – прогнили корпуси в тъмнината, полузаровени в тинята на езерото. „Какво ли са извлечвали върху езерото, преди да се появят

автомобилите?“, запита се Шадоу.

Знаеше, че във всеки от автомобилите със сигурност има по едно мъртво дете. Много деца... и всяко бе стояло наред леда, пред очите на света, през цялата студена зима. А щом зимата си е отивала, всяко е хлътвало в студената вода на езерото.

Ето къде бяха: Леми Хотола и Джеси Ловат, Санди Олсен, Джо Мин и Сара Линдкуист, както и всички останали. Долу беше тихо и студено...

Шадоу дръпна ходилото си. Беше затиснато здраво, а напрежението в дробовите му ставаше непоносимо. В ушите го пронизваше ужасна остра болка. Той издиша бавно въздуха, който започна да се пени на мехурчета около лицето му.

„След малко – помисли Шадоу, – след малко трябва да си поема дъх. Или ще се задуша“.

Пресегна се надолу, обхвана с две ръце бронята на колата и я забута, като впрегна всичките си сили. Не се случи нищо.

„Това е само обвивката на кола – каза си Шадоу. – Махнали са двигателя. Той е най-тежък в един автомобил. Можеш да я отместиш. Само продължавай да буташ“. Пак забута.

В бавни предсмъртни мъки, като се отместваше със стотна от сантиметъра, колата се хлъзна в тинята и Шадоу издърпа крака си от тинята долу, а после се оттласна и се опита да заплува в студената вода на езерото. Не се и помръдна. „Якето – каза си той. – Заради якето е. Заклешило се е или се е закачило за нещо“. Издърпа ръцете си от якето, затърси с вцепенени пръсти замръзвания цип. После го дръпна с две ръце и усети как якето поддава и се разпаря. Побърза да се освободи от прегръдката му и се оттласна нагоре, по-далеч от автомобила.

Почувства устрем, но не и усещане за изкачване нагоре, нито за потъване надолу, задави се и болката в гърдите и главата му стана непоносима, той просто трябваше да си поеме въздух, да диша в студената вода, да умре. И точно тогава главата му се удари в нещо твърдо.

Лед. Шадоу заблъска по него с юмруци, ала в ръцете му не беше останала сила, нищо, за което да се залови, нищо, което да изтласка. Светът се беше разтворил в ледената чернилка под езерото. Не беше останало нищо освен студ.

„Това е нелепо – помисли Шадоу. После си спомни един стар филм с Тони Къртис²²⁹, който беше гледал като дете. – Трябва да се завъртя по

229. Тони Къртис (р. 1925), известен американски актьор от близкото минало. – Б. пр.

гръб, да натисна леда нагоре, да долепя лице до него и да намеря въздух; ще мога да дишам, там някъде има въздух“, но той само се носеше из водата и замръзваше, вече не можеше да помръдне и мускул, дори и от това да зависеше животът му, както всъщност бе.

Студът стана поносим. Стана топъл. И Шадоу си помисли: „Умирам“. Този път имаше гняв, необузdana ярост, Шадоу ги впрегна и замахна с тях, замята се, насили мускули, готови да не се раздвижат никога повече, размърда ги.

Натисна нагоре с ръка и усети как тя дращи по ръба на леда и излиза нагоре във въздуха. Замята се в опит да се хване и почувства как друга ръка поема неговата и я тегли.

Главата му се удари в леда, който с долния си край му издра лицето, после главата му бе горе във въздуха и Шадоу видя, че се измъква през дупка в леда, и за миг единственото, което беше в състояние да прави, бе да диша и да остави черната вода на езерото да се стича от носа и устата му, сетне примига, ала очите му не видяха друго освен ослепителна дневна светлина, смътни очертания и човек, който го теглеше, дърпаше го да излезе от водата, говореше му нещо от рода, че ще премръзне, затова да излизал, хайде, мой човек, *измъквай се*, и Шадоу се загърчи и се отръска като огромен тюлен, който е излязъл на брега, трепери, кашля и се тресе.

Пое си дълбоко въздух, както се беше проснал на пукащия се лед – знаеше, че той няма да издържи дълго, но не можеше да направи нищо. Мислите му се точеха мудро и бавно като сироп.

– Остави ме – опита се да каже той. – Ще се оправя.

Думите му бяха размазани, всичко спираше.

Шадоу просто имаше нужда да си почине за миг, нищо повече, само да си почине, а после щеше да се изправи и да се раздвижи. Очевидно не можеше да лежи тук вечно.

Някой го дръпна рязко, по лицето му се плисна вода. Някой вдигна главата му. Шадоу усети как някой го влачи по леда, как той се пързала по гръб върху гладката повърхност, и понечи да възроптае, да обясни, че просто иска да си почине малко – може би да поспи, нима искаше много? – и ще се съвземе. Само да го оставят на мира.

Не можеше да повярва, че е заспал, но стоеше наред огромна равнина и там имаше мъж с глава и рамене на бизон и жена с глава на огромен кондор, там беше и Уиски Джак, който стоеше между тях, гледаше го тъжно и клатеше глава.

Уиски Джак се обърна и бавно се отдалечи. Заедно с него тръгна и

мъжът-бизон. Жената – птица гръмовержец, също закрочи, после прилекна, отгласна се и се заплъзга из небесата.

Шадоу беше обзет от чувство на загуба. Искаше му се да ги повика, да ги помоли да се върнат, да не го изоставят, ала всичко стана безформено, и размазано: те си бяха отишли, а равнините избледнях и всичко се превърна в пустош.

Болката беше остра, сякаш всяка клетка в тялото му, всеки нерв се разтопяваха, пробуждаха се и оповестяваха присъствието си, като го горяха и му причиняваха болка.

Зад тила му имаше ръка, която го държеше за косата, и друга – под брадичката. Шадоу отвори очи с очакването да види, че е в нещо като болница.

Беше бос. Беше облечен в дънки. От кръста нагоре беше гол. Във въздуха се носеше пара. Шадоу видя на стената отсреща огледало и малка мивка, както и синя четка за зъби в чаша с петна от паста по нея.

Информацията се обработваше бавно, сведение по сведение.

Пръстите на ръцете му пламтяха. Пръстите на краката също.

Той застана от болка.

– Спокойно, Майк. Спокойно – каза глас, който Шадоу познаваше.

– Какво? – попита той или се опита да попита. – Какво става?

Прозвуча измъчено и чуждо за ушите му. Лежеше във вана. Водата беше топла. Шадоу си помисли, че е топла, макар че не беше сигурен. Стигаше му до врата.

– Ако някой е премръзнал до смърт, най-глупаво е да го сложиш край огън. Другото най-глупаво нещо, което можеш да направиш, е да го увиеш в одеяла, особено ако той е в студени мокри дрехи. Одеялата задържат студа вътре. Третото най-глупаво нещо – но това е личното ми мнение, – е да му източиш кръвта, да я стоплиш и пак да му я влееш. Ето какво правят днешните лекари. Сложно, скъпо. Глупаво.

Гласът идваше някъде над и зад Шадоу.

– Най-умното, най-ефикасното, което можеш да сториш, е онова, което моряците от столетия правят с мъже, паднали зад борда. Слагаш ги в топла вода. Не *гореща*. Просто топла. А сега, както и сам знаеш, всъщност си беше мъртъв, когато те намерих там, върху леда. Как се чувстваш сега, Худини?

– Боли – отвърна Шадоу. – Всичко ме боли. Ти ми спаси живота.

– Понеже го спомена, ми се струва, че може би наистина ти го спасих. Можеш ли да задържиш сам главата си над водата?

– Сигурно.

– Ще те пусна. Ако започнеш да потъваш, пак ще те извадя.

Ръцете пуснаха главата му.

Шадоу усети как се плъзга напред във ваната. Извади ръце от водата, опря ги отстрани на ваната и се надигна. Банята беше малка. Ваната беше чугунена, емайлт беше надраскан, на петна.

В полезрението му изникна старец. Изглеждаше угрижен.

– По-добре ли се чувстваш? – попита Хинзелман. – Облегни се и се отпусни. Стопил съм в стаята. Каж ми, когато си готов, приготвил съм ти хавлия, която да облечеш, ще метна дънките ти в сушилнята, при другите ти дрехи. Става ли, Майк?

– Не се казвам Майк.

– Добре, щом така казваш.

Таласъмското лице на стареца се сгърчи, върху него се изписа притеснение.

Шадоу беше изгубил представа за времето: лежа във ваната, докато паренето не спря и той можеше да движи сравнително свободно пръстите на ръцете и краката си. Хинзелман му помогна да се изправи и да излезе от топлата вода. Шадоу седна на ръба на ваната и двамата смъкнаха заедно дънките.

Той облече сравнително лесно хавлията, която му беше малка, и като се държеше за стареца, отиде в стаята и се свлече върху допотопното канапе. Беше уморен и слаб, ужасно уморен, но жив. В камината горяха цепеници. От стените наоколо го гледаха пет-шест изненадани прашни глави на сърни, които си оспорваха пространството с няколко големи лакирани риби.

Хинзелман излезе с дънките на Шадоу, който чу как сушилнята в съседната стая замлъква и след малко възобновява тракането си. Старецът се върна с чаша, над която се виеше пара.

– Кафе – каза той. – То е стимулант. И съм капнал вътре малко шнапс. Съвсем мъничко. Едно време го правехме задължително. Един лекар няма да го препоръча.

Шадоу пое с две ръце кафето. Отстрани на чашата имаше картинка на комар и отдолу пишеше: „ДАЙ КРЪВ, ПОСЕТИ УИСКОНСИН“.

– Благодаря – каза той.

– За това са приятелите – отвърна Хинзелман. – Някой ден и ти може да спасиш моя живот. Но да не говорим за това.

Шадоу отпи от кафето.

– Мислех, че съм мъртъв.

– Извади късмет. Бях на моста – имах чувството, че точно днес ще е

големият ден; когато човек стане на моите години, ги усеща тия неща, – затова отидох там със стария си джобен часовник и те видях как тръгваш по езерото. Извиках ти, ама съм сигурен, че ти не ме чу. Видях как колата пропада, видях как и ти пропадаш заедно с нея и си рекох, край, отиде си човекът, затова слязох на леда. Изплаши ме до смърт. Стоя под водата сигурно към три минути. Когато видях ръката ти да се подава от мястото, където беше хлътнал автомобилът, все едно видях привидение... – Той не се доизказа. – И на двамата ни провървя много: ледът не се пропука, докато те влачех към брега.

Шадоу кимна.

– Направил си добро – каза той на Хинзелман и таласъмското лице на стареца грейна.

Шадоу чу как някъде в къщата се затваря врата. Отпи от кафето.

Сега вече беше в състояние да разсъждава трезво и започна да си задава въпроси.

Запита се как един старец, мъж, два пъти по-нисък от него и вероятно три пъти по-лек, е успял да го изтегли, докато е бил в безсъзнание, по леда и да го влачи нагоре по брега до колата. Запита се как Хинзелман е успял да го вкара в къщата и да го сложи във ваната.

Хинзелман отиде при огъня, взе машата и внимателно сложи в пламтящия огън тънка цепеница.

– Искаш ли да знаеш какво правех върху леда?

Хинзелман сви рамене.

– Не ми влиза в работата.

– Знаеш ли какво не проумявам... – рече Шадоу. Поколеба се и се съсредоточи. – Не проумявам защо ми спаси живота.

– Възпитан съм така, че ако видя човек, изпаднал в беда... – подхвана старецът.

– Не – прекъсна го Шадоу. – Друго имах предвид. Имах предвид, че си убил всички онези деца. Всяка зима. Единствен аз се досетих. Сигурно си видял как отварям багажника. Защо просто не ме остави да се удавя?

Хинзелман наклони глава на една страна, почеса се замислено по носа и се заклати напред-назад, сякаш мисли.

– Уместен въпрос – рече той. – Вероятно защото имам дълг. А аз си връщам дълговете.

– Към Уензди ли?

– Към същия.

– Имало е някаква причина да ме скрие в Лейксаид, нали? И

причината е, че тук е нямало да ме намери никой.

Старецът не каза нищо. Откачи от куката върху стената тежък черен ръжен и разръчка с него огъня, при което се вдигна облак искри и пушек.

– Това е моят дом – каза той подразнено. – Градът е *добър*.

Шадоу допи кафето. Остави чашата на пода. Усилието беше изтощително.

– Откога си тук?

– Достатъчно дълго.

– И ти ли направи езерото?

Хинзелман го погледна изненадано.

– Да – потвърди той. – Аз направих езерото. Когато дойдох тук, го наричаха езеро, но то не беше нищо повече от извор, воденичен яз и поточе. – Той замълча. – Досетих се, че тази страна е същински ад за такива като мен. Тя ни яде. Не исках да бъда изяждан. Закова склучих сделка. Дадох им езеро, дадох им благоденствие...

– А единственото, което им е струвало това, е по едно дете всяка зима.

– Добри деца – каза Хинзелман и бавно поклати старата си глава. – Всички бяха добри деца. Избирах само такива, които харесвах. Освен Чарли Нелиган. Виж, той беше от калпаво семе. Кога ли беше, двайсет и четвърта година? Двайсет и пета? Да. Такава беше сделката.

– Хората в града – каза Шадоу. – Мейбъл. Маргрит. Чад Мълиган. Те *знаят* ли?

Старецът не каза нищо. Извади ръжена от огъня, първите петнайсетина сантиметра от върха се бяха нажежили до мътно-оранжево. Шадоу знаеше, че дръжката на ръжена се е нагорещила и е невъзможно да я държиш, но това явно не притесняваше Хинзелман, който отново разръчка огъня. Пак го пхна с върха напред в пламъците и го остави там. После каза:

– Те *знаят*, че живеят на хубаво място, Докато всички други селища и градове в окръга... какъв ти окръг, в цялата тази част на щата, се сриват и са на път да изчезнат. Хората го *знаят*.

– И благодарение на теб ли?

– Този град – рече Хинзелман. – Аз бдя над него. Тук не се случва нищо и аз не искам да се случва. Разбираш ли? Никой не идва тук и аз не искам да идва. Точно заради това баща ти те прати тук. Не искаше да се разхождаш по света и да привличаш вниманието. Само това.

– И ти го предаде.

– Не съм го предал. Той си беше мошеник. Но аз винаги си плащам дълговете.

– Не ти вярвам – каза Шадоу.

Хинзелман се обиди. Подръпна с една ръка кичура бяла коса върху слепоочието си.

– Аз си държа на думата.

– Не. Не си държиш. При мен дойде Лора. Каза, че нещо я теглело насам. И как ще обясниш съвпадението, довело в една и съща вечер Сам Блак Кроу и Одри Бъртън? Май вече не вярвам в съвпаденията. Сам Блак Кроу и Одри Бъртън. Две жени, които знаеха кой всъщност съм и че ме издирват. Ако едната не свършеше работа, щеше да го направи другата. А ако и двете те подведяха, кой, Хинзелман, щеше да дойде в Лейксайд? Надзирателят от затвора, решил да полови в края на седмицата риба върху леда? Майката на Лора? – Шадоу усети, че е ядосан. – Искаше да ти се махна от града. Просто не искаше да казваш на Уензди какво точно правиш.

В светлината на огъня Хинзелман приличаше по-скоро на страшилище, отколкото на весело дяволче.

– Градът е хубав – отговори той. Без усмивката приличаше на труп, направен от восък. – Можеше да привлечеш прекалено голямо внимание. Това нямаше да е добре за града.

– Трябваше да ме оставиш на леда – каза Шадоу. – Трябваше да ме оставиш в езерото. Аз отворих багажника на автомобила. Алисън все още е там и е вледенена. Но ледът ще се стопи, тялото ѝ ще изплава на повърхността. И тогава ще се спуснат на дъното и ще огледат какво още има там. И ще намерят цяла купчина деца. Предполагам, че някои от телата са се запазили доста добре.

Хинзелман се пресегна и вдигна ръжена. Вече не се преструваше, че разръчква с него огъня, държеше го като меч или пика и размахваше във въздуха нажежения до оранжево-бяло остър край. Шадоу си даваше ясна сметка, че е почти гол, че още е уморен и няма да е в състояние да се защитава.

– Искаш да ме убиеш ли? – попита той. – Давай. Убий ме. Така и така съм мъртвец. Знаем, че притежаваш този град, това е твоят малък свят. Но ако си въобразяваш, че никой няма да дойде да ме търси, живееш в измислен свят. Всичко приключи, Хинзелман. С теб е свършено.

Старецът се надигна, като се подпираше на ръжена. Нажеженият червен ръб прогори килима и той запуши. Хинзелман погледна Шадоу, във воднистосините му очи имаше сълзи.

– Обичам града – каза той. – Наистина ми харесва да съм чудатото старче, което си разказва небивалиците, кара Теси и лови риба през дупките в леда. Помниш ли какво ти казаха? Прибираш се вкъщи не с риба. А с душевно спокойствие.

Старецът посочи с ръжена Шадоу и той усети горещината само на пея и половина от себе си.

– Можех да те убия – продължи Хинзелман. – Можех да те очистя. Правил съм го и преди. Ти не си първият, който се е досетил. Бащата на Чад Мълиган също разбра. Очистих го, мога да очистя и теб.

– Вероятно – рече Шадоу. – Но колко още ще издържиш, Хинзелман? Една година? Десет? Сега, Хинзелман, има компютри. Хората не са глупави. Ще видят, че случаите се повтарят. Всяка година ще изчезва по едно дете. Рано или късно ще дойдат да проверят. Както ще дойдат да търсят мен. Я ми кажи, на колко години си?

Впи пръсти в една от възглавниците по дивана и се приготви да я вдигне над главата си: тя щеше да отклони първия удар. Лицето на Хинзелман беше безизразно.

– Дават ми децата си още от времето, преди римляните да дойдат в Черната гора²³⁰. Преди да стана коболд, бях бог.

– Може би е време да се изнесеш оттук – рече Шадоу. Запита се какво ли е коболд.

Хинзелман го погледна изпитателно. После взе ръжена и пак пъкна върха му в нажежената жарава.

– Не е толкова просто. Защо, Шадоу, реши, че мога да напусна града, дори и да искам? Аз съм част от него. Ти ли ще ме накараш да си тръгна? Готов ли си да ме убиеш? За да се махна оттук?

Шадоу погледна към пода. Там, където краят на ръжена се беше опирал в килима, още имаше проблясващи искри. Хинзелман проследи погледа му и ги угаси с крак. Изневиделица в ума на Шадоу изникнаха деца, повече от сто, които го гледаха с костено-слепи очи, а косата им се гънеше бавно пред лицата им като дълги морски водорасли. Те го наблюдаваха с укор.

Той разбираше, че ги подвежда. Просто не знаеше какво друго да направи.

Каза:

– Не мога да те убия. Ти ми спаси живота.

Поклати глава. Чувстваше се негодник, във всяко отношение. Вече

---

230. Гориста планинска област в Югозападна Германия. – Б. пр.

се чувстваше не като герой или детектив, а като поредния тъп продажник, който размахва пръст на мрака, преди да му обърне гръб.

– Искаш ли да знаеш една тайна?

– Разбира се – отговори със свито сърце Шадоу.

Беше готов да приключи веднъж завинаги с всички тайни.

– Погледни.

Там, където бе стоял Хинзелман, сега имаше дете, момче, най-много на пет години. Беше с тъмнокестенява дълга коса. Беше съвсем голо, ако не се брои износената кожена връвчица около врата му. Беше пронизано с два меча, единият минаваше през гърдите му, другият бе забит в рамото и върхът му се показваше под гърдния кош. От раните бликаше кръв, която не спираше, стичаше се по тялото на момчето и се събираше на локва върху пода. Мечовете изглеждаха невъобразимо стари. Момченцето погледна Шадоу с очи, пълни само с болка. И Шадоу си помисли: *разбира се*. Един от начините да създадеш племенен бог. Не се налагаше да му обясняват. Той знаеше. Взимаш невръстно дете и го отглеждаш в мрака, така, че никой да не го вижда, никой да не го докосва, и през годините го храниш добре, по-добре, отколкото се хранят другите деца в селото, а сетне, след пет зими, когато нощта е най-дълга, извличаш ужасеното дете от колибата и го отвеждаш в обръча жертвени огньовете, и го пронизваш с железни и бронзови остриета. След това опушваш малкото телце над тлеещия огън, докато то се изсуши добре, увиаш го в кожи и го разнасяш от бивак на бивак навътре в Черната гора, като в негова прослава принасяш в жертва животни и деца и го превръщаш в талисмана на племето. Когато накрая нещото се разпадне от времето, слагаш крехките му кости в сандъче и се прекланяш пред сандъчето, докато един ден костите не станат на прах и не бъдат забравени, а племената, молили се на детето бог от сандъчето, отдавна са погинали – тогава почти никой няма да си спомня за детето бог, талисмана на селището, освен като за дух – коболд.

Шадоу се запита кой от хората, пристигнали преди век и половина в Северен Уисконсин – дали дървар или може би картограф, – е прекошил Атлантическия океан с Хинзелман в главата си.

После окървавеното дете изчезна, изчезна и кръвта и остана само старецът с кичурчето бяла коса и таласъмската усмивка, с ръкави на пуловера, още мокри от това, че бе сложил Шадоу във ваната и му бе спасил живота.

– Хинзелман!

Гласът дойде откъм вратата на стаята. Той се обърна. Шадоу също.

– Дойдох да ти кажа, че автомобилът е паднал в езерото – каза Чад Мълиган. Гласът му беше напрегнат. – Видях, че го няма, докато минавах оттам, и реших да дойда да ти кажа, в случай че не си забелязал.

Беше извадил оръжието си. То сочеше към пода.

– Здравей, Чад – рече Шадоу.

– Здравсти, приятелю – отвърна Чад Мълиган. – Пратиха ми съобщение, че си бил починал в предварителния арест. От инфаркт.

– Виж ти! – отговори Шадоу. – Излиза, че постоянно умирам.

– Той, Чад, дойде при мен. Заплаши ме – намеси се Хинзелман.

– Не, не те е заплашвал – възрази Чад Мълиган. – Тук съм, Хинзелман, от десет минути. Чух всичко, което каза. За баща ми. За езерото. – Той влезе в стаята. Не вдигна оръжието. – Господи, Хинзелман. Ако минеш с кола през града, няма как да не видиш проклетото езеро. То е център на всичко. Какво да правя сега?

– Арестувай го. Той се закарани, че щял да ме убие – каза Хинзелман, уплашен старец в прашна стая. – Радвам се, че си тук, Чад.

– Не, не се радваш – отвърна Чад Мълиган. Хинзелман въздъхна. Уж примирен, се наведе и изтегли от огъня ръжена. Ръбът му бе нажежен до яркооранжево.

– Остави го, Хинзелман. Остави го бавно, вдигни ръце, за да ги виждам, и се обърни с лице към стената.

Върху лицето на стареца се изписа неприкрит страх и на Шадоу щеше да му домъчнее за него, ако не си беше спомнил замръзналите сълзи по бузите на Алисън Макгъвърн. Хинзелман не се помръдна. Не остави ръжена. Не се обърна с лице към стената. Шадоу понечи да го хване и да се опита да му изтръгне ръжена, но в същия миг старецът метна нажеженото желязо към Мълиган.

Хвърли го някак сковано, сякаш за да отбие номера, и още докато го хвърляше, забърза към вратата.

Ръженът се плъзна по лявата ръка на Мълиган.

В тясната стая изстрелът отекна оглушително.

Един изстрел в главата, и всичко приключи.

Мълиган каза:

– Облечи се.

Гласът му беше глух и мъртъв.

Шадоу кимна. Отиде в съседната стая, отвори вратата на сушилният и извади дрехите си. Дънките още бяха влажни, но въпреки това той ги обу. Когато се върна в другата стая, напълно облечен – но без яке, което бе някъде надълбоко, в замръзналата тиня на езерото, и без обувки,

които не намери, – Мълиган вече беше извадил от камината няколко тлеещи цепеници и каза:

– На едно ченге не му е никак приятно, когато му се налага да извърши умишлен палеж, за да прикрие убийство. – След това погледна Шадоу. – Обуй нещо.

– Не знам къде ми е сложил обувката – отговори Шадоу.

– Да го вземат мътните дано – изруга Мълиган. След това рече: – Извинявай, Хинзелман.

Хвана стареца за яката и за токата на колана, обърна го, остави тялото с глава върху ръба на камината. Бялата коса запука и се подпали и стаята започна да се пълни с миризмата на тлееща плът.

– Не беше убийство. Беше самозащита – каза Шадоу.

– Знам какво беше. – отсече категорично Мълиган.

Вече беше насочил вниманието си към димящите цепеници, които бе нахвърлял из стаята. Бутна една при дивана, взе стар брой на „Лейк-сайд Нюс“, раздели страниците, после ги намачка и ги пусна върху цепеницата. Страниците на вестника станаха кафяви и сетне пламнаха.

– Излез – подкани Чад Мълиган.

Преди да излязат от къщата, той отвори прозорците и остави езичето на бравата на входната врата така, че тя да щракне, после я затвори.

Както беше бос, Шадоу отиде с него в полицейския автомобил. Мълиган му отвори предната врата, Шадоу се качи и изтри краката си в килимчето. После си обу чорапите, които вече бяха почти сухи.

– Ще ти купим ботуши във „Всичко за дома и фермата“ на Хенингс – каза Чад Мълиган.

– Какво чу, докато беше вътре? – попита Шадоу.

– Достатъчно – отговори Мълиган. После каза: – Прекалено много.

По пътя за магазина не казаха и дума. Шефът на полицейското управление попита:

– Кой номер носиш? Шадоу му каза.

Мълиган влезе в магазина и се върна с чифт дебели вълнени чорапи и кожени ботуши.

– От твоя размер имаше само това – обясни той. – Освен ако не искаш гумени ботуши. Реших, че не искаш.

Шадоу обу чорапите и ботушите. Ставаха му.

– Благодаря – каза той.

– Имаш ли кола? – попита Мълиган.

– Оставих я край пътя при езерото. Недалеч от моста. Мълиган подаря автомобила и излезе от паркинга на „Хенингс“.

– Какво стана с Одри? – полюбопитства Шадоу.

– Един ден, след като те отведоха, тя ми заяви, че ме харесвала като приятел, но че между нас нямало да се получи нищо, понеже сме били роднини и така нататък, после се прибра в Игъл Пойнт. Разби ми сърцето.

– Така си и знаех – каза Шадоу. – Това няма нищо общо с теб. Одри вече не е трябвала на Хинзелман тук.

Минаха покрай къщата на стареца. От комина на плътен слой се виеше бял пушек.

– Дошла е в града само защото му е била нужна. Помогна му да ме разкара оттук. Привличах вниманието, а той не го искаше.

– Мислех, че Одри ме харесва.

Спряха при автомобила, който Шадоу беше взел под наем.

– Какво ще правиш сега? – попита Шадоу.

– Не знам – призна Мълиган. За пръв път, откакто бяха излезли от стаята на Хинзелман, тревожното му лице започваше да изглежда по-живо. Но и по-притеснено. – Вероятно мога да направя две-три неща. Или... – Той направи с палец и показалец нещо като пищов, пхна върховете на пръстите в устата си и ги извади. – Или си пускам куршум в черепа. Или изчаквам още ден-два, докато ледът почти се разтопи, завързвам на крака си парче цимент и скачам от моста. Или хапчета. Хоп, и готово. Или се качвам на колата и отивам в някоя от горите наблизко. И глътвам хаповете там. Не искам някое от момчетата ми да разчиства след мен. По-добре да го оставя на окръга, нали?

Той въздъхна и поклати глава.

– Ти, Чад, не си убил Хинзелман. Той е умрял много отдавна и много далеч оттук.

– Благодаря, че ми го казваш, Майк. Но аз наистина го убих. Застрелях хладнокръвно човек и прикрих престъплението. Ако ме попиташ защо съм го направил, защо наистина съм го направил, Бог ми е свидетел, няма да мога да ти кажа.

Шадоу протегна ръка и докосна Мълиган по китката.

– Този град принадлежеше на Хинзелман – рече той. – Според мен ти нямаше голям избор за случилото се. Смятам, че именно Хинзелман те е накарал да дойдеш. Искал е да чуеш онова, което чу. Устроил ти е клопка. Предполагам, че това е бил единственият начин да си тръгне оттук.

Посърналото изражение на Мълиган не се промени. Шадоу виждаше, че шефът на полицейския участък почти не е чул какво му казва.

Беше убил Хинзелман, беше му направил погребален огън и сега, за да изпълни последната воля на Хинзелман, щеше да се самоубие.

Шадоу затвори очи, припомнил си мястото в главата си, където бе отишъл, когато Уензди му бе казал да направи сняг: мястото, прехвърлило се от ум в ум. Усмихна се, макар че не му се усмихваше, и каза:

– Чад. Не се вдетинявай.

В ума на другия мъж имаше облак, тъмен потискащ облак и след като насочи мислите си към него, Шадоу почти го видя, представи си как той се вдига като утринна мъгла.

– Чад – подхвана пак яростно, като се опитваше да проникне в облака, – сега градът ще се промени. Вече няма да е единственият хубав град в област, която изживява упадък. Ще заприлича много повече на останалите градове в тази част на света. Ще има много повече проблеми. Хора, изгубили работата си. Хора, изгубили здравия си разум. Повече хора, които ще бъдат наранявани. Повече дивотии. Ще им трябва шеф на полицията с опит. Градът има нужда от теб. – После Шадоу каза: – Маргрит има нужда от теб.

Нещо в буреносния облак, изпълнил главата на Мълиган, се размести. Шадоу усети промяната. Тогава той *натисна*, като си представи чевръстите мургави ръце на Маргрит Олсен, тъмните ѝ очи и дългата ѝ, много дълга черна коса. Представи си как тя накланя глава на една страна и ако е развеселена, върху лицето ѝ грейва плаха усмивка.

– Тя те чака – каза Шадоу и докато го казваше, разбра, че е вярно.

– Марджи ли? – попита Чад Мълиган.

Макар че за нищо на света не би могъл да обясни как го е направил, макар че се съмняваше дали някога ще може да го повтори, в този миг Шадоу проникна съвсем лесно в ума на Чад Мълиган и извади от него събитията от следобеда точно и безстрастно, както гарван вади окото на животно, блъснато от кола.

Бръчките по челото на Чад се изгладиха и той примига сънено.

– Иди при Марджи – подкани го Шадоу. – Радвам се, че се видяхме, Чад. И умната.

– Разбира се. – Чад Мълиган се прозина.

Полицейската радиостанция изпука – имаше съобщение и Чад се пресегна за слушалките. Шадоу слезе от автомобила.

Отиде при колата, която беше взел под наем. Видя сивата плоскост на езерото в центъра на града. Сети се за мъртвите деца, които чакаха на дъното.

Не след дълго Алисън щеше да изплава на повърхността...

Докато минаваше покрай къщата на Хинзелман, забеляза, че валмата пушек вече са се превърнали в пламъци. Чу вой на сирена.

Подкара на юг, към шосе петдесет и пет. Отиваше на последната среща. Но първо смяташе да се отбие в Медисън, за да каже едно „сбогом“.

Саманта Блак Кроу обичаше най-много да затваря вечер кафенето. Това ѝ вдъхваше неописуемо спокойствие: тя изпитваше чувството, че отново внася ред в света. Пускаше си диск на „Индиго Гърлс“ и вършеше, каквото имаше да върши, преди да затвори, със свое си темпо и по свой си начин. Най-напред чистеше машината за еспreso. После обикаляше за последно заведението, за да се увери, че всички липсващи чаши и чинии са върнати в кухнята и че вестниците, които в края на всеки ден бяха разпилени из цялото кафене, са събрани и струпани на спретнатата купчинка при входа, готови за вторични суровини.

Саманта обичаше кафенето. То представляваше дълъг криволичещ низ от помещения, пълни с кресла, дивани и ниски масички, намираще се на улица, от двете страни на която имаше антиквариати.

Покри останалите парчета сладкиш с извара и ги прибра за през нощта в големия хладилник, после взе кърпа и избърса последните трохи. Беше ѝ приятно да е сама.

На стъклото се почука и тя пренасочи вниманието си от работата към действителността. Отиде, отвори вратата и пусна една жена горедолу на нейните години, с рижа коса, вързана на плитки. Казваше се Натали.

– Здравсти – поздрависти Натали.

Застана на пръсти и целуна Сам, като разположи целувката удобно между бузата и ъгълчето на устата ѝ. При такава целувка могат да се кажат много неща.

– Приключи ли?

– Почти.

– Искаш ли да идем на кино?

– Разбира се. С удоволствие. Но ми трябва още най-малко пет минути. Защо не почетеш „Ониън“²³¹?

– Вече прегледах броя от тази седмица.

Тя седна на един стол близо до входа и зарови из купчината вестници, заделени за вторични суровини, докато не си намери нещо за четене, докато Сам прибираще последните пари от касата в сейфа.

---

231. Американско хумористично списание. – Б. пр.

Спяха заедно от седмица. Сам се запита дали именно това е връзката, която е чакала цял живот. Каза си, че когато види Натали, се чувства щастлива единствено заради химическите съединения и феромоните в мозъка си, и вероятно си беше точно така; въпреки това единственото, в което бе сигурна, беше, че види ли Натали, се усмихва, а когато са заедно, ѝ е хубаво и спокойно.

– В този вестник пак са пуснали една от ония статии – съобщи Натали. – „Променят ли се Щатите?“

– И променят ли се?

– Не ни казват. Казват само, че може би Щатите се променят, но те не знаели как и не знаели защо, и това може би изобщо не се случвало.

Сам грейна в усмивка.

– Е, това изчерпва всички възможности, нали?

– Вероятно.

Натали сбърчи чело и пак се зачете във вестника. Сам изпра кърпата и я сгъна.

– Според мен точно сега – въпреки правителството, държавата и всичко останало, – всички най-неочаквано се чувстват добре. Може би просто защото се запролети малко по-рано. Зимата беше тежка и се радвам, че отмина.

– Аз също. – Мълчание. – Тук в статията пише как мнозина съобщавали, че сънуват странни сънища. Лично аз не съм сънувала нищо странно. Нищо по-странно от обикновено.

Сам се огледа, за да провери дали не е пропуснала нещо. Не, не беше. Беше си свършила добре работата. Свали престилката, окачи я в кухнята. После се върна и тръгна да гаси осветлението.

– Напоследък и аз сънувам странни сънища – сподели тя. – Бяха толкова странни, че започнах, след като се събудя, да си ги записвам в дневник. Но когато ги прочета отново, ми се виждат безсмислени.

Сам си облече якето и си сложи ръкавиците с размер, който става на всички.

– Занимавала съм се с тълкуване на сънища – рече Натали. Беше се занимавала по малко с всичко, като се почне от тайни бойни изкуства за самозащита и сауни и се стигне до фън шуй и джаз балет. – Разкажи ми ги. А аз ще ти ги разтълкувам.

– Добре. – Сам отключи вратата и угаси и последната лампа. Пусна Натали да мине пред нея, също излезе на улицата и заключи кафенето. – Понякога сънувам хора, които падат от небето. Друг път съм под земята и разговарям с жена с бизонска глава. Случва се да сънувам и онзи

тип, когото миналия месец целунах в една кръчма.

Натали сбърчи нос.

– Трябваше да ми кажеш.

– Може би. Но ти да не си помислиш нещо! Беше от целувките „разкарай се оттук“.

– Казала си му да се разкара ли?

– Не, казах го на всички останали. Жалко, че не беше там. Натали потракваше с обувки по тротоара. Сам крачеше до нея.

– Купил е колата ми – каза Сам.

– Онази моравата грозотия, която държиш при сестра ти ли?

– Да.

– И какво е станало с мъжа? Защо не си прибира колата?

– Не знам. Може би е в затвора. Или е мъртъв.

– Мъртъв ли?

– Вероятно. – Сам се поколеба. – Преди няколко седмици бях сигурна, че е мъртъв. Шесто чувство. Или както там го наричат. Просто бях сигурна. После обаче започнах да си мисля, че може и да не е мъртъв. Не знам. Вероятно шестото ми чувство не е чак толкова развито.

– Докога ще държиш колата му?

– Докато някой не я потърси. Мисля си, че той би предпочел да е така.

Натали погледна Сам, после я погледна още веднъж. А после каза:

– Тези пък откъде ги взе?

– Кои?

– Цветята. Които *държиш*, Сам. Откъде се взеха? Носеше ли ги, когато излязохме от кафенето? Все щях да ги видя.

Сам погледна ръката си и се усмихна.

– Толкова си мила. Сигурно трябваше да кажа нещо, когато ми ги поднесе, нали? – рече тя. – Прекрасни са. Благодаря ти много. Но нямаше ли да е по-добре, ако бяха червени?

Бяха рози, с дръжки, увити в хартия. Шест, бели.

– Не съм ти ги поднасяла – отговори Натали и стисна устни.

Не каза и дума повече, докато не отидоха в киносалона.

Когато вечерта се прибра, Сам натопи розите в импровизирана ваза. Накрая ги изхвърли, но си записа как ги е получила, макар че една вечер, когато и двете бяха много пияни, разказа на Каролайн, появила се след Натали, за призрачните рози и Каролайн се съгласи с нея, че случката наистина, ама наистина си е много странна и необичайна, а дълбоко в себе си не повярва нито дума, така че всичко беше наред.

Шадоу беше спрял до уличен телефон. Обади се на „Справки“ и оттам му дадоха номера.

Не, обясниха му. Нямамо я. Вероятно още била в кафенето.

На път за кафенето Шадоу спря да купи цветя.

Намери кафенето, прекоси улицата, застана на вратата на един от антиквариатите, загледа и зачака.

Заведението затваряше в осем и в осем и десет Шадоу видя как Сам Блак Кроу излиза от него заедно с по-дребна жена, чиято завързана на плитки коса беше с особен червен оттенък. Държаха се здраво за ръце, сякаш е достатъчно да се държат за ръце, за да се откъснат от света, и си говореха, по-точно, говореше главно Сам, а приятелката й слушаше. Шадоу се запита какво ли казва Сам. Докато говореше, се усмихваше.

Двете пресякоха улицата и минаха покрай мястото, където стоеше Шадоу. Момичето с плитките бе само на педя-две от него, той можеше да се пресегне и да го докосне, но двете изобщо не го видяха.

Той загледа как се отдалечават по улицата и усети, че го жегва тъга, сякаш вътре в него засвири минорен акорд.

Помисли си, че целувката си я биваше, но Сам не го беше гледала така, както гледаше момичето с плитките, и никога нямаше да го погледне.

– Чудо голямо. Винаги ще имаме Перу – каза той нечуто, докато Сам се отдалечаваше. – И Ел Пасо. Винаги.

После се затича след Сам и пхна в ръцете й цветята. Побърза да си тръгне, да не би тя да му ги върне.

После тръгна нагоре по хълма, върна се при автомобила и като се ориентираше по пътните знаци, пое към Чикаго. Караше с максимално разрешената скорост или малко по-бавно.

Това бе последното, което трябваше да направи.

Не бързаше.

Пренощува в един от „Мотели 6“. На сутринта, когато стана, усети, че дрехите му още миришат като дъното на езерото. Въпреки това ги облеche. Знаеше, че няма да му трябват още дълго.

Плати стаята. Отиде с колата при жилищния блок от кафяв пясъчник. Не се затрудни да го намери. Беше по-малък, отколкото го помнеше.

Изкачи стълбите с твърда стъпка – без да бърза, защото, ако бързаше, това щеше да означава, че изгаря от нетърпение да стигне при смъртта си, но не и бавно, което щеше да означава, че го е страх. Някой беше почистил стълбището: черните найлонови торби с отпадъци ги

нямаше. Носеше се хлорната миризма на белина, а не на прогнали зеленчуци.

Боядисаната в червено врата на последния етаж беше широко отворена: във въздуха се носеше миризма на старо готвено. Шадоу се поколеба, после натисна звънеца.

– Идвам – извика женски глас и от кухнята се появи дребната като джудже, ослепително руса Зора Утренняя; забърза към него, като бърсеше ръце в престилката.

Шадоу забеляза, че тя изглежда различно. Беше си сложила руж, старите ѝ очи блестяха. Когато го видя, устата ѝ се превърна в О и жена-та възкликна:

– Шадоу! Върна се? – Забърза към него с протегнати ръце. Той се наведе и я прегърна, а Зора Утренняя го целуна по бузата. – Толкова се радвам да те видя! – рече му тя. – А сега си върви.

Шадоу влезе в жилището. Всички врати (без, както би могло да се очаква, вратата на Зора Полуночная) бяха широко отворени, както и всички прозорци, които Шадоу успя да види. От време на време по коридора ставаше леко течение.

– Правите пролетно почитване – каза Шадоу на Зора Утренняя.

– Чакаме гост – отвърна тя. – А сега си върви. Но първо ще пийнеш ли едно кафе?

– Дойдох при Чернобог – обясни Шадоу. – Време е.

Зора Утренняя поклати глава и каза:

– Не, не. Не си дошъл при него. Не е хубаво да идваш.

– Знам – отговори Шадоу. – Но да ви призная, от общуването си с боговете научих едно: ако склучиш сделка, трябва да я спазиш. Боговете могат да нарушават всички правила. Ние не. Дори и да се опитам да си тръгна, краката ми пак ще ме доведат.

Жената издаде долната си устна, после каза:

– Вярно е. Но днес си върви. Ела пак друг път. Дотогава той ще си е отишъл.

– Кой е? – провикна се женски глас някъде от дъното на коридора.

– С кого говориш, Зора Утренняя? Не мога да обърна сама дюшека.

Шадоу отиде в дъното на коридора и каза:

– Добро утро, Зора Вечерняя. Да ви помогна ли?

При тези думи жената в стаята изпищя от изненада и изпусна края на дюшека.

Стаята беше пълна с прах: той покриваше всички повърхности, дървото и стъклото, носеше се на валма и танкуваше из лъчите слънчева

светлина, които влизаха през прозореца.

Шадоу помнеше тази стая. Онази нощ бяха дали именно нея на Уензди. Стаята на Белобог.

Зора Вечерняя го огледа плахо.

– Дюшекът – каза тя. – Трябва да го обърнем.

– Няма проблем – отвърна Шадоу.

Пресегна се, хвана дюшека, вдигна го с лекота и го преобърна. Дървеното легло беше старо и дюшекът тежеше почти колкото човек. Докато го слагаха, се разлетя прах.

– Защо си дошъл? – попита Зора Вечерняя. Както го зададе, въпросът не прозвуча дружелюбно.

– Дойдох – отговори Шадоу, – защото през декември един млад мъж игра на шашки с един стар бог и загуби.

Бялата коса на старицата беше прихваната на стегнат малък кок на темето. Тя се нацупи.

– Ела утре – каза Зора Вечерняя.

– Не мога – отсече той.

– Това е погребението ти. А сега иди да седнеш. Зора Утренняя ще ти донесе кафе. Чернобог ще си дойде скоро.

Шадоу отиде по коридора в хола. Беше същият, какъвто го помнеше, макар че сега прозорецът беше отворен. Сивият котарак спеше върху страничната облегалка на дивана. Когато Шадоу влезе, котаракът отвори едно око и после отново заспа най-невъзмутимо.

Именно тук Шадоу бе играл на шашки с Чернобог, именно тук бе заложил живота си срещу това старецът да се присъедини към тях в последната обречена измама на Уензди. През отворения прозорец влизаше свеж въздух и издухваше застоялия.

Зора Утренняя се появи с червен дървен поднос. На подноса, до чинийката, напълнена с дребни шоколадови таралечки, имаше емайлирана чашка с кафе, над което се виеше пара. Жената я сложи на масата пред Шадоу.

– Видях отново Зора Полуночная – обясни той. – Дойде при мен в подземния свят и ми даде луната, за да ми осветява пътя. И взе нещо от мен. Но не помня какво.

– Тя те харесва – рече Зора Утренняя. – Сънува толкова много. И бди над всички нас. Много е храбра.

– Къде е Чернобог?

– Разправя, че пролетното почистване не му понасяло. Излезе да си купи вестник и да поседи в парка. Да си вземе цигари. Може би днес

няма да се прибере. Не е нужно да чакаш. Защо не си вървиш? Ела пак утре.

– Ще почакам – настоя Шадоу.

Нямаше никаква магия, която да го принуждава да чака, и той го знаеше. Искаше го *сам*. Това бе последното, което трябваше да се случи, и щом *наистина* бе последното, което щеше да се случи, Шадоу предпочиташе да го направи по своя воля. После вече нямаше да има задължения, нямаше да има загадки, нямаше да има призраци.

Отпи от горещото кафе, черно и сладко, както го помнеше.

Чу в коридора плътен мъжки глас и както седеше, изправи гръб. Със задоволство видя, че ръката му не трепери. Вратата се отвори.

– Шадоу!

– Здравсти – отвърна той. Продължи да седи.

В стаята влезе Чернобог. Носеше сгънат брой на „Чикаго Сън-Таймс“. Остави го на масичката, погледна Шадоу и протегна колебливо ръка. Здрависаха се.

– Дойдох – каза Шадоу. – Сделката. Ти изпълни своята част. Сега аз изпълнявам своята.

Чернобог кимна. Челото му се покри с бръчки. Слънчевата светлина проблесна в бялата му коса и мустаци и от нея те сякаш станаха златисти.

– Да... – Той се свъси. – Не... – Чернобог замълча. – Я по-добре си върви. Моментът не е подходящ.

– Ще почакам, колкото трябва – отговори Шадоу. – Готов съм.

Чернобог въздъхна.

– Много глупаво момче си. Знаеш ли?

– Предполагам.

– Глупаво момче. А на върха на планината направи голямо добро.

– Направих каквото трябваше да направя.

– Може би.

Чернобог отиде при стария дървен бюфет, наведе се и издърпа изпод него черно правоъгълно куфарче. Ключалките отскочиха с глухо тракане. Чернобог отвори куфарчето, извади чук и го вдигна колкото да опита. Чукът приличаше на умален касапски чук, дървената му дръжка беше на петна.

После старецът се изправи и каза:

– Много съм ти задължен. Повече, отколкото предполагаш. Благодарение на теб нещата се променят. Пролет е. Истинска пролет.

– Знам какво съм направил – отговори Шадоу. – Нямах голям

избор.

Чернобог кимна. В очите му имаше изражение, каквото Шадоу не помнеше да е виждал.

– Разказвал ли съм ти някога за брат си?

– За Белобог ли? – Шадоу отиде в средата на килима с размазана цигарена пепел по него и коленичи. – Каза, че не си го виждал отдавна.

– Да – потвърди старецът и вдигна чука. – Зимата беше тежка, момче. Много тежка. Но сега свършва. – Той поклати бавно глава, сякаш се е сетил нещо. И каза: – Затвори очи.

Шадоу затвори очи, вдигна главата си и зачака. Касапският чук беше студен, леденостуден и го докосна по челото леко като целувка.

– Бам! Ето тук – каза Чернобог. – И готово.

Върху лицето му имаше усмивка, каквато Шадоу не беше виждал преди, ведра, вдъхваща спокойствие усмивка като слънчева светлина в летен ден. Старецът отиде при куфарчето, прибра чука, после го затвори и пак го пхна под бюфета.

– Чернобог? – попита Шадоу. – *Ти* Чернобог ли си?

– Да. Само днес – отвърна старецът. – А утре ще бъде Белобог. Но днес още е Чернобог.

– Тогава защо? Защо не ме уби, когато можеше?

Старецът извади от пакета в джоба си цигара без филтър.

Взе от полицата над камината голяма кутия кибрит и запали цигарата. Изглеждаше погълнат от мисли.

– Защото – каза след известно време старецът – има кръв. Но има и признателност. А зимата беше тежка, много тежка.

Шадоу се изправи. По коленете на дънките му, там, където беше коленичил, имаше прашни петна и той изтръска прахта. После каза:

– Благодаря.

– Винаги на твоё разположение – отвърна старецът. – Следващия път, когато ти се доиграе на шашки, знаеш къде да ме намериш. *Тогав*а вече ще съм с белите.

– Благодаря. Може и да ми се доиграе – рече Шадоу. – Но трябва да мине известно време.

Взря се в блесналите очи на стареца и се запита дали винаги са били с цвят на синчец. Стиснаха си ръце и никой от двамата не пожела „довиждане“.

Преди да излезе, Шадоу целуна Зора Утренния по бузата, целуна Зора Вечерния по ръката и тръгна надолу по стълбището, като взимаше по две стъпала наведнъж.

Послепис

Рейкявик в Исландия е странен град дори за онези, които са виждали много странни градове. Той е вулканичен град, топлината за него идва дълбоко изпод земята.

Има туристи, но не чак толкова много, колкото вероятно очаквате, дори в началото на юли. Грееше слънце, както бе гряло вече седмици наред: спираше да грее някъде за час-два малко след полунощ. Между два и три призори имаше нещо като мъгляв изгрев, после денят започваше отново.

Онази сутрин едрият турист бе обиколил почти открай докрай Рейкявик и бе слушал как хората говорят на език, който от хилядолетие почти не се е променил. Местните жители можеха да четат древните саги със същата лекота, както и вестник. На този остров витаеше усещането за приемственост, която го плашеше, но същевременно му се струваше отчайващо успокояваща. Той беше много уморен: заради негаснещата дневна светлина сънят бе почти невъзможен и през цялата дълга безнощна нощ туристът седеше в хотелската стая и четеше ту пътеводителя, ту „Дом на разбитите сърца“, роман, който преди няколко седмици бе купил на едно от летищата, но на кое точно, вече не помнеше. Понякога гледаше през прозореца.

Накрая часовникът, както и слънцето, възвестяваха, че е сутрин.

В един от многото магазини за сладкарски изделия той си купи шоколад и тръгна по тротоара, като от време на време виждаше нещо, което му напомняше, че Исландия по същността си е вулканична: завиваше зад някой ъгъл и за миг забелязваше сярата във въздуха. Това му напомняше не за Хадес, а за развалени яйца.

Много от жените, които подминаваше, бяха големи красавици: стройни и бледи. От типа жени, каквито беше харесвал Уензди. Шадоу се запита какво го е привлякло към майка му, която беше хубава, но не притежаваше никое от тези неща.

Шадоу се усмихваше на красивите жени, защото покрай тях му ставаше приятно, че е мъж, усмихваше се и на другите жени, защото се забавляваше.

Не знаеше кога точно е усетил, че го наблюдават. Някъде по време на разходката из Рейкявик почувства със сигурност, че някой го държи под око. Случваше се да се обърне, за да види кой го следи, и да се

взира във витрините и в отразената улица отзад, но не забелязваше подозрителни хора, някой, който да го наблюдава.

Влезе в малко ресторантче, поръча си пушена патица, диви малини, полярна съомга и варени картофи, изпи и една кока-кола, която му се стори по-сладка, с повече захар, отколкото помнеше кока-колата в Щатите.

Когато му донесе сметката, келнерът попита:

– Извинявайте. Американец ли сте?

– Да.

– Тогава честит Четвърти юли – каза сервитьорът. Изглеждаше доволен от себе си.

Шадоу не помнеше, че е Четвърти юли. Денят на независимостта. Да. Мисълта за независимост му харесваше. Остави на масата парите и бакшиша и излезе от ресторанта. Откъм Атлантическия океан подухваше хладен ветреца и Шадоу си закопча якето.

Седна на тревата по брега, загледа града, който го заобикаляше, и си помисли, че някой ден ще се наложи да се върне у дома. И някой ден ще се наложи да си направи дом, където да се връща. Запита се дали домът е нещо, което след известно време се случва с мястото, или е нещо, което накрая намираш, стига да си вървял достатъчно дълго, да си чакал и да си го искал силно.

По хълма при него дойде старец; беше заметнат с тъмносиво наметало, опърпано в долния край, сякаш човекът идваше от дълъг път, и носеше широкопола синя шапка с перо от чайка, закачливо втъкнато в лентата. Приличаше на застаряващ хипар, помисли Шадоу. Или на отдавна излязъл в пенсия бандит. Старецът бе нелепо висок.

Той приклекна на склона до Шадоу. Кимна му отсечено. Върху едното му око имаше черна пиратска превръзка, късата му бяла брада стърчеше. Шадоу се запита дали непознатият ще му иска цигара.

– *Havernig gengur? Manst bu eftir mer?* – рече старецът.

– Съжалявам – отвърна Шадоу. – Не знам исландски. – После каза плахо изречението, което в дневната светлина малко след полунощ беше научил от разговорника: – *Eg tala bara enski*²³². – И после: – Американски.

Старецът кимна бавно и каза:

– Преди много, много време моите хора се вдигнаха и отидоха в Америка. Отидоха и после се върнаха в Исландия. Твърдят, че там става

232. Знаем само английски (исл.) – Б. а.

за хора, но не и за богове. А без своите богове те се чувствали твърде... самотни.

Говореше английски добре, само паузите и ритъмът на изреченията бяха странни. Шадоу го погледна: отблизо човекът изглеждаше по-стар, отколкото Шадоу смяташе за възможно. Кожата му беше прорязана от бръчици и вдлъбнатини, наподобяващи пукнатините по гранит.

Старецът каза:

– Познавам те, момче.

– Така ли?

– Ние с теб сме изминали един и същ път. И аз висях девет дни на дървото, жертвах самия себе си в прослава на самия себе си. Аз съм повелител на асите²³³. Аз съм богът на бесилките.

– Ти си Один – каза Шадоу.

Мъжът кимна замислено, сякаш претегляше името.

– Наричат ме с различни имена, но да, аз съм Один, син на Бор²³⁴ – рече той.

– Видях как умираш – заяви Шадоу. – Бдях над тялото ти. Заради властта ти се опита да унищожиш толкова много. Беше готов да пожертваш толкова много заради себе си. Ето какво направи.

– Не съм правил такова нещо.

– Направи го Уензди. Той беше ти.

– Да, той беше аз. Но аз не съм той. – Мъжът се почеса отстрани на носа. Перото му от чайка се заклати. – Ще се върнеш ли? – попита Повелителят на бесилките. – В Щатите?

– Нямам причина да се връщам – отговори Шадоу и още до като го изричаше, знаеше че е лъжа.

– Там те чакат разни неща – рече старецът. – Но ще чакат, докато се прибереш.

Покрай тях косо прелетя бяла пеперуда. Шадоу не каза нищо. Беше се нагледал на богове и техните хитрости, стигаха му за няколко живота. Реши да вземе автобуса за летището и да си смени билета. Да се качи на самолет за някъде, където не е ходил. И да не се заседява на едно място.

– Ей – каза Шадоу. – Имам нещо за теб. – Ръката му потъна в джоба и извади предмета, който му трябваше. – Дай си ръката – подкани той.

---

233. В скандинавската митология основна група богове, оглавявана от Один (който е и баща на повечето от тях). – Б. пр.

234. Букв. „Роден“, в скандинавската митология баща на Один и на неговите братя. – Б. пр.

Один го погледна странно и вгълбено. После сви рамене и протегна дясната ръка с дланта надолу. Шадоу се пресегна и я бърна така, че дланта да е нагоре.

Отвори ръце, показа ги – първо едната, после другата, – в тях нямаше нищо. После пушна стъкленото око в твърдата длан на стареца.

– Как го правиш?

– С магия – отвърна Шадоу, без да се усмихва.

Старецът се усмихна, прихна и плесна с ръце. Погледна окоето, като го държеше между палеца и показалеца си, и кимна, сякаш знаеше какво точно е това, после го пхна в кожената кесия, която висеше на коланата му.

– Takk koerlega²³⁵.

– Радвам се – отговори Шадоу.

Изправи се и изтръска тревата от дънките си.

– Още веднъж – каза с царствено движение на главата Повелителят на Асгард²³⁶, гласът му беше плътен и властен. – Пак. Направи го отново.

– А вие – отговори Шадоу – нямате насита. Добре. Това го научих от един, който вече е мъртъв.

Той посегна към нищото и взе от въздуха златна монета. Беше от обикновените златни монети. Не можеше да възкресява мъртвите и да изцелява болните, въпреки това си беше златна монета.

– Това е всичко, друго няма – каза той и показа монетата, която държеше между палеца и показалеца си. – Тя е написала само това.

И запрати с палец монетата във въздуха.

Тя се завъртя, златна на върха на дъгата си, в слънчевата светлина, заблещука, проблесна и увисна в лятното небе, сякаш нямаше да падне никога. А може би нямаше да падне. Шадоу не искаше да разбира. Тръгна и не спря да върви.

КРАЙ

235. Ще го пазя (исл.) – Б. а.

236. Букв. „ограда на асите“ (исл.), в скандинавската митология небесно селение, крепост на боговете аси. – Б. пр.

© 2001 Нийл Геймън
© 2004 Емилия Масларова, превод от английски

Neil Gaiman
American Gods, 2001

Сканиране, разпознаване и редакция: hoHo, 2007
Публикация: ИК „Бард“, 2004

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2802>]